

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Katedra psychologie

Sociální psychologie

David Karel

**Psychologické aspekty asistované
reprodukce**

**Psychological aspects of assisted
reproduction**

Disertační práce

vedoucí práce - Prof. PhDr. Lenka Šulová, CSc.

Praha 2013

„Prohlašuji, že jsem disertační práci napsal samostatně s využitím pouze uvedených a řádně citovaných pramenů a literatury a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.“

.....

David Karel

Poděkování

Děkuji vážené a laskavé paní prof. PhDr. Lence Šulové, CSc. za její trpělivost, cenné rady a důvěru, kterou mi prokázala po celou dobu studia. Nadále bych rád poděkoval PhDr. Jiřímu Závorovi, PhD. et PhD. za neocenitelné rady v realizaci empirické části práce. Poděkování si zaslouží i PhDr. Iva Wedlichová, PhD. s kolegy na Katedře psychologie PF Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, a celá má rodina.

Obsah	
Úvod	12
I. TEORETICKÁ ČÁST	14
1. Epistemologické východisko výzkumníka	14
1.1 Pro jakou ontologii jsme	15
1.2 Symbolický interakcionismus.....	20
1.3 Holistický model a autopoieze.....	24
1.3.1 Autopoieze.....	25
1.4 Psychoneuroendokrinoimunologie – PNEI.....	31
1.4.1 Psychické faktory a zdraví.....	33
1.4.2 Koncepce psychického stresu	34
1.4.3 Biochemicko-hormonální aktivace stresu	35
1.4.4 Endokrinní funkce pohlavních žláz	38
1.4.5 Stres a reprodukční proces	39
1.5 Psyché a soma	40
1.6 Resilience jako protektivní faktor před stresem	42
1.6.1 Vnitřní faktory resilience	44
1.6.2 Vnější faktory resilience.....	46
1.7 Resilience rodiny	47
2. Konceptuální vymezení neplodnosti	49
2.1 Definice neplodnosti a sterility.....	49
2.2. Neplodnost jako nemoc.....	50
2.3. Epidemiologie neplodnosti	51
2.4. Biologický proces početí	52
2.5 Pohlavní orgány ženy	53
2.5.1 Menstruační cyklus.....	55
2.5.2. Rizikové faktory ženské neplodnosti.....	57
2.6. Příčiny neplodnosti u žen.....	59
2.6.1. Hormonální příčiny a poruchy funkce vaječníků	59
2.6.2. Mechanické příčiny.....	60
2.6.3. Endometrióza	62
2.6.4. Opakované potrácení.....	63
2.6.5. Podvázání vejcovodů.....	64
2.7. Pohlavní orgány muže.....	64
2.7.1. Příčiny neplodnosti u mužů	65
2.7.2 Poruchy imunity a neplodnost.....	69
2.7.3 Sexuální a ejakulační problémy.....	69
2.7.4 Mechanické příčiny neplodnosti muže	70
2.8. Specifická neplodnost páru.....	70
2.9. Imunologická neplodnost	71
2.10 Idiopatická a psychogenní sterilita.....	71

2.11 Diagnostika neplodnosti.....	72
3. Léčba neplodnosti.....	76
3.1 Léčba mužské neplodnosti	76
3.2 Léčba ženské neplodnosti	77
3.3 Rizika hormonální léčby a ovariální stimulace	78
3.4 Asistovaná reprodukce.....	79
3.4.1 Historie asistované reprodukce	79
3.5 Techniky asistované reprodukce	80
3.5.1 Intrauterinní inseminace – IUI.....	80
3.5.2 Transfer gamet do vejcovodu - GIFT (Gamete Intra-Fallopian Transfer).....	83
3.5.3 Mimetelní oplodnění IVF (In Vitro Fertilizace)	83
3.5.4 Transfer zygot do vejcovodu – ZIFT (Zygote Intrafallopian Transfer)	87
3.5.5 Intracytoplazmatická injekce spermíí – ICSI.....	87
3.5.6 Prodloužená kultivace embryí.....	89
3.5.7 Asistovaný hatching – AH	89
3.5.8 Preimplantační genetická diagnostika – PGD	89
3.6 Techniky pro řešení mužské neplodnosti	90
3.6.1 Aspirace spermíí z varlete TESA nebo nadvarlete MESA.....	90
3.6.2 PESA – perkutánní aspirace tekutiny z epididymis	90
3.6.3 Extrakce spermíí z varlete TESE nebo nadvarlete MESE.....	90
3.6.4 TURED – Transuretrální resekcce ejakulačních vývodů (Transurethral Resection of Ejaculatory Ducts).....	91
3.7 Kryoembryo transfer – KET	91
3.8 Zmrazení a uchování vajíček a spermíí	92
3.9 Dárcovství spermíí a vajíček.....	92
3.10 Náhradní mateřství, děloha v pronájmu.....	94
3.11 Chirurgická léčba neplodnosti	95
3.12 Imunologická léčba neplodnosti.....	96
3.14 Nové trendy v léčbě neplodnosti.....	96
3.15 Etické a morální implikace asistované reprodukce	98
4. Psychologické aspekty neplodnosti a asistované reprodukce.....	101
4.1 Motivace k těhotenství a mateřství	101
4.2 Hodnota dítěte	105
4.3 Bezdětnost a prožívání neplodnosti	106
4.4 Prožívání neplodnosti u žen	110
4.5 Prožívání neplodnosti u muže	112
4.6 Vliv technik asistované reprodukce na psychiku	112
4.7 Vliv psychiky na proces početí	114
4.8 Prožívání neúspěchu asistované reprodukce	115
4.9 Psychická reakce při úspěchu léčby	116
4.10 Asistovaná reprodukce jako copingová strategie.....	116

4.11 Ukončení léčby	117
4.12 Problematika dárcovství	119
II. VÝZKUMNÁ ČÁST	120
5. Výzkumný plán	120
5.1 Výzkumný plán - případová studie.....	120
5.2 Vymezení výzkumného případu.....	120
5.3 Výzkumný problém, cíl a výzkumné otázky.....	121
6. Metodologický rámec	123
6.1 Metoda výběru souboru – prostý záměrný výběr	124
6.1.1 Shrnutí kritérií výběru	125
6.1.2 Reprezentativnost výběru.....	125
6.1.3 Homogenost výběru	126
6.1.4 Validita výzkumu.....	126
6.2 Metoda sběru dat	127
6.2.1 Polostrukturované interview	127
6.2.2 Role výzkumníka	128
6.3 Metoda zpracování dat	129
6.4 Použitá metoda analýzy dat- IPA.....	129
6.4.1 Fáze zpracování dat metodou IPA.....	130
7. Výběr souboru	132
7.1 Výběrový soubor.....	134
8. Sběr dat	139
8.1 Tematické okruhy interview	140
9. Zpracování dat	141
10. Analýza a interpretace dat metodou IPA v jednotlivých krocích.....	141
11. Výsledky.....	148
11.1 Případ 1 - KVĚTA 35	149
11.1.1 KVĚTA 35 – Shrnutí anamnestických dat o participantovi.....	149
11.1.2 KVĚTA 35 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA k AR	149
11.1.3 KVĚTA 35 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA - DÍTĚ	152
11.1.4 KVĚTA 35 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA - PROŽÍVÁNÍ	154
11.1.5 KVĚTA 35 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA – PARTNER A OKOLÍ.....	159
11.1.6 KVĚTA 35 - Shrnující komentář případu.....	161
11.2 Případ 2 - MICHAELA 33.....	165
11.2.1 MICHAELA 33 – Shrnutí anamnestických dat o participantovi	165
11.2.2 MICHAELA 33 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA k AR.....	165
11.2.3 MICHAELA 33 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA - DÍTĚ	166
11.2.4 MICHAELA 33 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA - PROŽÍVÁNÍ.....	167
11.2.5 MICHAELA 33 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA – PARTNER a OKOLÍ....	169
11.2.6 MICHAELA 33 - Shrnující komentář případu	171
11.3 Případ 3 - MONIKA 38	174

11.3.1 MONIKA 38 – Shrnutí anamnestických dat o participantovi	174
11.3.2 MONIKA 38 - Vynořená témata a nadřazená témata v IPA k AR	174
11.3.3 MONIKA 38 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA - DÍTĚ	175
11.3.4 MONIKA 38 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA - PROŽÍVÁNÍ	176
11.3.5 MONIKA 38 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA – PARTNER a OKOLÍ	178
11.3.6 MONIKA 38 – Shrnující komentář k případu	179
11.4 Příklad 4 - KATKA 33	182
11.4.1 KATKA 33 – Shrnutí anamnestických dat o participantovi	182
11.4.2 KATKA 33 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA k AR	182
11.4.3 KATKA 33 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA - DÍTĚ	184
11.4.4 KATKA 33 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA - PROŽÍVÁNÍ	186
11.4.5 KATKA 33 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA – PARTNER a OKOLÍ	189
11.4.6 KATKA 33 - Shrnující komentář k případu	191
11.5 Příklad 5 – NIKOL 31 a PETR 30	194
11.5.1 NIKOL 31 a PETR 30 – Shrnutí anamnestických dat o participantovi	194
11.5.2 NIKOL 31 a PETR 30 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA k AR	194
11.5.3 NIKOL 31 a PETR 30 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA k DÍTĚ	196
11.5.4 NIKOL 31 a PETR 30 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA k PROŽÍVÁNÍ	197
11.5.5 NIKOL 31 a PETR 30 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA k PARTNER a OKOLÍ	200
11.5.6 NIKOL 31 a PETR 30 - Shrnující komentář případu	202
11.6 Příklad 6 – PETRA 38 a JIRKA 36	205
11.6.1 PETRA 38 a JIRKA 36 – Shrnutí anamnestických dat o participantovi	205
11.6.2 PETRA 38 a JIRKA 36 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA k AR	205
11.6.3 PETRA 38 a JIRKA 36 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA k DÍTĚ	206
11.6.4 PETRA 38 a JIRKA 36 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA k PROŽÍVÁNÍ	209
11.6.5 PETRA 38 a JIRKA 36 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA k PARTNER a OKOLÍ	211
11.6.6 PETRA 38 a JIRKA 36 - Shrnující komentář případu	213
11.7 Souhrnné tabulky napříč případy	216
11.7.1 Souhrnná tabulka vynořených témat ve vztahu k AR	216
11.7.2 Společná skupinová témata napříč případy k AR	217
11.7.3 Souhrnná tabulka vynořených témat ve vztahu uvažování o DÍTĚTI	223
11.7.4 Společná skupinová témata napříč případy ve vztahu k DÍTĚTI	224
11.7.5 Souhrnná tabulka vynořených témat o PROŽÍVÁNÍ AR	227
11.7.6 Společná skupinová témata napříč případy o PROŽÍVÁNÍ AR	228
11.7.7 Souhrnná tabulka vynořených témat ve vztahu k PARTNEROVI a OKOLÍ	233
11.7.8 Společná skupinová témata napříč případy ve vztahu k PARTNEROVI a OKOLÍ	234
11.7.9 Souhrnná tabulka všech významných nadřazených témat napříč případy	237
12. Diskuse výsledků	239
12.1 Jak jedinec procházející asistovanou reprodukcí uvažuje o dítěti	239
12.2 Jak jedinec prožívá proces asistované reprodukce	244

12.3 Jaké prožívá jedinec pocity v souvislosti s asistovanou reprodukcí.....	249
12.4 Uvažování o partnerovi a sociálním okolí v souvislosti s asistovanou reprodukcí.....	252
12.5 Závěr diskuse	254
13. Závěr.....	256
14. Souhrn.....	258
15. Summary.....	262
16. Literatura.....	266
17. Seznam příloh	270
Příloha č. 1 - Květa 35 – IPA přepis	271
Příloha č. 2 – Michaela 33 – IPA přepis.....	309
Příloha č. 3 - Monika 38 – IPA přepis.....	332
Příloha č. 4 - Katka 33 – IPA přepis	359
Příloha č. 5 - Nikol 31 – IPA přepis.....	385
Příloha č. 6 - Petra 38 – IPA přepis	415
Příloha č. 7 - Polostrukturované interview	442
Příloha č. 8 - Informovaný souhlas účastníka	3

Abstrakt:

Disertační projekt chce přispět k pochopení a vysvětlení psychického prožívání jedinců v procesu asistované reprodukce. Výzkumným problémem projektu je pochopit a přiblížit prožívání neplodného jedince v procesu léčby technikami asistované reprodukce. Cílem projektu je proniknout do prožívání neplodných jedinců a pokusit se pochopit významy, jaké jedinec připisuje sám sobě, neplodnosti, reprodukční medicíně a jak se mění jeho vnímání individuální skutečnosti. Práce přispívá k pochopení zkušenosti jedince, jak vnímá sám sebe, svého partnera a okolí ve vztahu ke své neplodnosti a technikám asistované reprodukce a jaké prožívá pocity a emoce.

Disertační projekt odpovídá na čtyři výzkumné otázky: *Jak participanti uvažují o dítěti? Jak participanti prožívají proces asistované reprodukce? Jaké participanti prožívají pocity v souvislosti s asistovanou reprodukcí? Jak participanti uvažují o partnerovi a sociálním okolí v souvislosti s početím a AR?*

K povaze přijatého epistemologického antropomorfního postoje a teoretických modelů interakčního symbolismu a sociálního konstruktivismu, byl zvolen kvalitativní výzkumný rámec případové studie. Výzkumným případem se stala multikazuistická případová studie, kde soubor byl vybrán prostým záměrným výběrem a ke sběru dat byla použita metoda polostrukturovaného interview. Data byla analyzována metodou IPA (Interpretativ Phenomenological Analysis).

Výsledky výzkumu přinesly panoramatický pohled na zkušenost a prožívání jedince v procesu asistované reprodukce. Nejvýznamnější vynořená témata ve vztahu k dítěti byla: *dítě jako plán, dítě jako nutnost a dítě jako zdroj*. Ve vztahu k asistované reprodukci se vynořila témata: *AR jako nutnost, prostředek realizace cíle, AR jako naděje, ztráta kontroly nad početím*. V dimenzi prožívání vyvstala témata: *pocitu bezmoci, lítosti, strachu, závislosti a viny*. V oblasti interpersonálních vztahů bylo nejvýznamnější téma *sblížení s partnerem nebo vzájemné oddálení*. Vynořená témata vedla k hlubšímu pochopení významů, jaké jedinci používají k utváření své zkušenosti.

Klíčová slova:

Asistovaná reprodukce, neplodnost, IPA, prožívání, individuální zkušenost.

Abstract:

This dissertation work aims to contribute to the understanding and explanation of individual psychological experience during the process of assisted reproduction. The research objective is to understand and describe infertile individual's experience during the process of assisted reproduction techniques treatment. The aim of the project is to immerse into the experience of infertile individuals and try to understand what the individual ascribes to himself, his infertility, reproductive medicine and how the individual perceives reality. The work helps to understand the experience of individual's perception of himself, his partner and his surroundings, in relation to his infertility and assisted reproduction techniques and what feelings and emotions he experiences.

The dissertation project is answering four research questions: *How do the participants feel about their child? How do the participants experience the process of assisted reproduction techniques? How do participants experience the emotions in the context of assisted reproduction? How do participants think about their partners and the social environments in the context of conception and ART?*

The nature of the adopted epistemological anthropomorphic attitude and theoretical models of the interaction symbolism and social constructivism, a qualitative case study research framework was chosen. The research case was a multiple case interpretation, where the file was chosen by simple purposive sampling and semi-structured interview became data collection method. Data was analysed using IPA (Interpretative Phenomenological Analysis).

The research results brought a panoramic view of individual's experience of the process of assisted reproduction. The most important themes which surfaced in relation to the child were: *the child as a plan, the child as a necessity and the child as a source*. In relation to assisted reproduction the emerging themes were: *ART as a necessity, a means of goal implementation, ART as hope, the loss of control over conception*. Themes arising in the dimension of perception were: *a sense of helplessness, sorrow, fear, envy and guilt*. The area of interpersonal relations was the most important topic of *aligning with a partner or mutual withdrawal*. The themes

which surfaced led to a deeper understanding of the points which individuals use to form their experience.

Keywords:

Assisted reproduction techniques, infertility, IPA, experience, individual experience.

Úvod

Disertační projekt se zaměřuje na pochopení a vysvětlení psychického prožívání jedinců v procesu asistované reprodukce. Cílem projektu je ponořit se do prožívání neplodných jedinců a pokusit se pochopit významy, jaké jedinec připisuje sám sobě, neplodnosti, reprodukční medicíně. Práce chtěla přispět k pochopení zkušenosti jedince, jak vnímá sám sebe, svého partnera a okolí ve vztahu ke své neplodnosti a technikám asistované reprodukce a jaké prožívá pocity a emoce. K realizaci výzkumného záměru byl zvolen kvalitativní výzkumný rámec případové studie.

Práce je členěna celkem na 17 kapitol rozdělených do dvou základních částí – teoretické a výzkumné. Teoretická část má 4 kapitoly, kde první kapitola obsahuje epistemologicko-teoretická východiska výzkumníka, které ho doprovázejí výzkumem. Výzkumník se hlásí k antropomorfnímu paradigmatu, zastoupeného symbolickým interakcionismem, konstruktivismem, autopoietickou teorií systémů a psychoneuroendokrinoimunologií, bodem setkání těla s psyché. V optice tohoto paradigmatu výzkumník vidí člověka jako aktéra, který se aktivně podílí prostřednictvím jazykových kategorií, připisováním významů sobě samému, druhým a světu, na utváření své zkušenosti, kterou prožívá. Pochopit zkušenost, jedinečné prožívání jedince, lze jedinečně interpretací těchto významů na pozadí kulturního a společenského kontextu, ve kterém vznikají. Člověk zde přestává být pasivním přijímačem vnějších stimulů a aktivně smlouvá s druhým o významu dané situace, do které vnáší své definice a očekávání, čímž si utváří svou sociální skutečnost a stává se strůjcem svého osudu. Skutečnost přestává mít objektivní charakter, ale je subjektivně utvářena v procesu interpretace a připisování smyslu ze strany pozorovatele. V kapitole 1.6 je konceptuálně vymezena resilience, jako jeden z protektivních faktorů jedince před stresem. Pojem byl rozšířen na resilienci rodiny (kap. 1.7), jako ochranný faktor v náročných životních situacích.

Druhá kapitola je věnována konceptuálním východiskům neplodnosti a sterility. Vychází z aktuální definice neplodnosti, jejího pojmání jako nemoci a medikalizaci, seznamuje čtenáře s dosavadními poznatky v oblasti reprodukce a s příčinami neplodnosti na fyziologické úrovni. Třetí kapitola nabízí přehled aktuálních

nejmodernějších reprodukčních technik používaných v léčbě neplodnosti, s kterými si neplodný pár musí projít. Teoretickou část uzavírá teoreticko-kritická analýza současného poznání v oblasti psychologických aspektů neplodnosti a asistované reprodukce. Kapitola začíná motivací k mateřství, hodnotou dítěte, jakou má pro jedince a fenoménem bezdětnosti. Pokračuje výčet dosavadních poznatků o prožívání neplodnosti u žen a mužů. V další kapitole se už specificky věnují poznatkům o vlivu asistované reprodukce na psychiku jedince, a jak zpětně psychika může ovlivnit proces samotného početí. Nacházejí se zde zjištění za posledních 20 let výzkumu o oblasti, jak jedinci a pár prožívají jednotlivé fáze jejich neplodnosti, od zjištění diagnózy, léčby, prožívání neúspěchu, až do fáze rozhodnutí léčbu ukončit. Poslední kapitola je věnována dárčovství a jeho psychickému dopadu na příjemce.

Druhá část disertačního projektu je věnována výzkumné empirické části, kde je v úvodu představen celý teoretický rámec výzkumu, na kterou navazuje realizační část. V 5. kapitole je představen výzkumný plán a vymezení výzkumného problému s cíli výzkumu a výzkumnými otázkami. Navazuje kapitola 8. kde je popsán metodologický rámec výzkumu, od výběru souboru, metody sběru dat a metody zpracování dat metodou IPA v jednotlivých fázích zpracování. Od 7. kapitoly začíná samotná realizační část výzkumu. Zde jsou podrobně popsány všechny fáze výzkumu, od výběru souboru, sběru dat až po jejich zpracování, analýzu a interpretaci. Výsledky výzkumu jsou představeny v kapitole 9, zakončené diskusí nad výsledky a závěrem. Poslední kapitolu tvoří závěrečný souhrn. Práci zakončuje použitá literatura a přílohu tvoří transkriptáža jednotlivých případů použitých k realizaci výzkumu. V práci byla použita citační norma APA 2002.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Epistemologické východisko výzkumníka

Epistemologie neboli gnoseologie či noetika je filozofickou disciplínou, která se zabývá studiem poznávání. Snaží se vrhnout trochu světla na otázky: „Jak a čím vnímáme, poznáváme, co vnímáme a hlavně, zda to, co vnímáme a poznáváme, je skutečné?“. Další otázka, která nám vyplývá z prvních dvou, je: „Jak si prostřednictvím poznávání utváříme zkušenost? Nebo i jinak, jak zkušenost ovlivňuje naše poznání?“. Najednou se nám může zdát, že pozorujeme skoro záhadný cirkulární proces mezi zkušeností a poznáním, kde první splývá s druhým, a kde začátek a konec je nepolapitelný. Podle mého názoru, jakákoliv vědecká práce by měla začít od epistemologické úvahy, z jasně vyřčeného filozofického východiska, které dodá vědecké práci přesnost a koherenci v argumentaci.

Zdravý rozum nabádá běžného člověka považovat skutečnost za pevně danou. Za něco úplně jasného a evidentního, čím si může být absolutně jist, aniž by musel pochybovat o existenci jiné skutečnosti od té, jaká se mu jeví. To, co však je pro běžného člověka evidentní, pro filozofy zůstane stará nerozřešená otázka. Co je skutečné? Jak se dá poznat skutečnost? Existuje jen jedna nebo více skutečností? Otázky staré přes 2500 let.

Odpověď na první otázku, čím vnímáme a poznáváme, může vypadat až banální, a každé dítě školou povinné by odpovědělo, že smyslovými orgány. Orgány jako zrak, sluch, čich, chuť a hmat nám zprostředkovávají kontakt s okolním světem. Jsme schopni vidět čerstvý koláč vytažený z trouby, cítit jeho vůni, cítit dotykem jak je horký a vychutnat si i jeho lahodnou chuť. Ve výčtu smyslových orgánů by náš školák asi zapomněl jmenovat vnitřní ucho, které nás informuje o rovnováze a pozici našeho těla, zapomněl by na receptory v našich svalech, které nás informují o pozici našich končetin a mnohé jiné proprioreceptory, které monitorují potřeby našeho organismu a udržují homeostázu našich biologických funkcí. Neustále vnímáme nejen svět kolem nás, ale i náš vnitřní svět, naše fyziologické procesy.

Ve výčtu smyslových orgánů nesmíme opomenout jmenovat i mysl, která v celém procesu vnímání hraje také svou důležitou úlohu. Své místo v psychologii dostává teprve s nástupem kognitivní psychologie. Do té doby ji behaviorální psychologie považovala za něco, co jen překáží ve vysvětlení lidského chování. Co se člověka týče, nástrojem mysli je jazyk a jejími vjemy jsou pojmy, koncepty, které utvářejí naši zkušenost. Náš jazyk, není však jen nástrojem, který dává smysl světu kolem a uvnitř nás, ale je i nástrojem, který tento svět utváří. Alessandro Salvini rád říkával „Každý si utváří skutečnost, kterou potom snáší.“ (Fiore, 1988). Obdobně se vyjádřil i Gregory Bateson (1972), když představil svou teorii o vzniku lidských problémů. Je proto oprávněné říci, že bez mysli by žádná senzomotorická zkušenost hmotného světa neměla smysl a svět by pro nás neexistoval. Jak říká staré přísloví, „Co oko nevidí, srdce nebolí.“

Odpověď na otázku, co vlastně poznáváme našimi smysly, je už trochu obtížnější. Humberto Maturana (1985) napsal: „Všechno co je řečeno, je řečeno pozorovatelem.“. To znamená, že všechno co poznáváme je filtrováno prostřednictvím poznávacích kategorií pozorovatele a není holým obrazem skutečnosti. Náš pohled na svět, naše teorie, naše nástroje, ať už to jsou oči, hůl slepce, mikroskop nebo náš jazyk, ovlivňují to, co pozorujeme a jakou skutečnost poznáváme. Naše zkušenost není obrazem vnější skutečnosti, ale je utvářena teoriemi a kognitivní strukturou pozorovatele.

1.1 Pro jakou ontologii jsme

V ontologické otázce, jakou poznáváme skutečnost, můžeme rozlišit rozdílné pohledy (paradigmata) odlišující se v odpovědích na její základní otázky: Existuje nějaká skutečnost nezávisle na tom, kdo ji poznává? Existuje jedna nebo více skutečností?

Na jedné straně jsou ti, kteří považují za skutečné vše, co je možné pozorovat a popsat. Přiklánějí se k faktům, kterým dávají přednost před kategoriemi pozorování. Zařazují svoje předměty studia do hmotného světa věcí a aplikují na ně zákony hmoty. Tento pohled na svět můžeme označit jako **naivní, monistický**

realismus (Salvini in Fiora, 1988). Naivní realismus se vyznačuje vírou v jedinou skutečnost, rozdělitelnou na samostatné jevy, nezávislou na jejím pozorovateli a zařazenou do lineárních sekvencí času, minulosti, přítomnosti a budoucnosti. Skutečnost, kterou je možné rozdělit na drobné části a zacházet s nimi jako s proměnnými, které podléhají zákonu příčiny a následku. Výsledkem jejich pozorování je skutečnost vysvětlitelná prostřednictvím teorií a modelů, umožňujících utváření všeobecně platných zákonů. Veškerá jejich zkušenost vychází z empirismu, z přímého pozorování světa a jejich předměty pozorování a vnímání jsou hmotné předměty materiálního světa. Vědec je vlastně objevitel světa, který již existuje a jeho úkolem je ho popsat co nejpravdivěji a formulovat všeobecně platné zákony, podle kterých by mohl dělat nejpřesnější předpovědi. Takové vidění světa samozřejmě uklidní a dá za pravdu našemu obyčejnému člověku, že se nemýlí a že si může být jistý, že to, co prožívá svými smysly, opravdu existuje. Že to, co cítí a vidí on, cítí kdokoliv jiný v té samé situaci.

Monistický realista si nepokládá otázku, zda to, co zkoumá, je reálné. Můžeme proto v psychologii paradoxně pozorovat vědce, kteří se chovají k osobnosti, inteligenci, kreativitě nebo zkušenosti jako k faktům, které lze měřit, i když je není možné pozorovat přímo. V takovém případě by naše mysl byla jen předmětem navíc, dalším produktem našeho těla, a měla by být předmětem studia biologie a neurofysiologie. Nic, co by se už nedělo. V takovém případě by psychologie, jako vědní obor ztratila svoji podstatu existence. Není myslitelné, abychom praxe z fyziky, chemie nebo biologie přenášeli do světa významů a symbolů, a aplikovali je na lidské chování.

Můžeme říct, že to, co platí pro svět předmětů je platné i pro živé organismy, které vlastní jakýsi druh mysli? Můžeme říct, že jejich chování a prožívání podléhá stejným fyzikálním zákonům, jakým podléhá svět hmoty? Můžu si být jist, že můj přítel pociťuje tu samou sladkou chuť koláče, který zrovna pojídáme? Že budeme prožívat tu samou zkušenost slasti? Nejspíš ne, i když předmět působení na naše receptory je ten stejný. Možná nějaký přesvědčený pozitivista by namítnul, že rozdíl bude ve funkci našich nervových systémů a fyziologickým měřením se nám to bude snažit dokázat.

Podněty, které působí na naše smysly, jsou pro nás informací obsahující význam. Význam, který je výsledkem interpretace a zpracování vjemu. Atribuce smyslu předurčí naši odpověď. Nebo chceme-li, subjektivní odpověď prožívání sladkosti a pocitu sytosti z čerstvého koláče. Byla by však chyba říct, že náš koláč je nositelem nějaké informace, nějakého významu, který mu je vlastní. Významy, které se zdají být vlastní předmětům, jsou výsledkem připisování ze strany pozorovatele, a jako takové jsou vlastní pozorovateli, než pozorovanému předmětu.

Zde se dostáváme k otázce, jak opravdu skutečná je skutečnost (parafrázováním názvu knihy P. Watzlawicka, *Jak skutečná je skutečnost?*) (1988), která působí na naše smysly a utváří naší zkušenost. Náš obyčejný člověk bude muset přijmout, že kromě existence hmoty, žije i ve světě významů a symbolů, který je utvářen teoriemi (vědeckými či všeobecného mínění) a nástroji jemu k dispozici, které určují jeho prožívání a zkušenost. Pomalu se z něj bude stávat **hypotetický realista**, který nabude přesvědčení, že okolní svět nám je dostupný jen prostřednictvím našich mentálních kategorií a pojmů, kterými ho popisujeme. Hypotetický realista si uvědomuje, že existuje teoretický pluralismus k vysvětlení skutečnosti, odmítá monismus, ale je stále přesvědčen o existenci vnější skutečnosti. Skutečnost je, existuje, a její poznání je závislé na pohledu, který zaujmeme při jejím zkoumání (Salvini in Fiora, 1988).

J.Z.Young řekl: „*Jazykem jsme schopni říct jen to, co nám samotný jazyk říct dovolí.*“ (in Maturana, Varela, 1985:25). Náš jazyk je naším vycházejícím bodem v procesu poznávání. Z vlastní zkušenosti, jako bilingvista, mohu říci, že s jazykem, kterým v dané chvíli myslím, získávám i určitou osobnost a pohled na svět. Taková zkušenost mi byla vlastní, ale i mému okolí, hlavně do té doby, dokud oba jazyky nekomunikovaly mezi sebou. H. Maturana a F. Varela ve své knize *The tree of knowledge* (Maturana, Varela, 1985), nabádají k stálému udržování na paměti dvou aforismů: „*Každá řečená věc je někým řečena.*“ a „*Každá činnost je poznávání a každé poznávání je činností.*“. První tvrzení poukazuje na neoddělitelnost mezi pozorovatelem, jeho významy a prožívanou zkušeností a druhá na to, jak poznání vzniká v cyklickém procesu činnosti a zkušenosti kde není konce.

Dalším epistemologickým postojem je takzvaný **konceptuální, pojmový realismus**. Charakteristický svým pohledem na svět, který upřednostňuje významovou a symbolickou skutečnost nad hmotou. Postoj, který vidí člověka žijícího ve společensko-kulturně utvořené skutečnosti, kde zkušenost je výsledkem konstrukce pozorovatele během symbolické interakce a relace významů (Salvini in Fiora, 1988). Watzlawick (1988) odlišuje mezi **skutečnostmi prvního řádu** a **skutečnostmi druhého řádu**. Odlišení se vztahuje na naše vnímání skutečnosti, jako percepce rozdílů v prostředí, které pozorujeme a významu, jaký takové percepci připišeme. Základní funkcí percepce je vyjímání rozdílů z prostředí a určování na základě pravidla podobnosti - odlišnosti, do jaké kategorie můžeme pozorovaný fenomén zařadit. Nesmíme však zapomenout, že i naše kritéria, podle kterých přiřazujeme fenomény do kategorií, jsou společensky a kulturně utvořeny. Pozorovaný fenomén, kromě svých percepčních rozdílů získává pro pozorovatele určitý smysl a význam, který je mentálně utvořen prostřednictvím interpretace. Interpretovat skutečnost je nám vrozený proces, kdy každý z nás vlastní svého vnitřního interpreta (Gazzaniga, 1999). Pozorovatel, nejenže získá informace o vnějších vlastnostech předmětu jeho pozorování, ale hlavně pozorovaný předmět získá statut významu. Každý člověk řídí své chování v závislosti na významech, které připiše svému okolí a dění kolem sebe a na úmyslech a schopnostech, které má k dispozici. Když se na někoho budu smát, ten dotýčný bude klasifikovat formu mého obličejě jako vlastní kategorii smíchu a dále přivlastní té formě i nějaký význam. Může si myslet, že jsem šťastný, že ho rád vidím, že jdu v přátelství, že může snížit svoji hranici pozornosti a nebát se, že ho napadnu nebo naopak si může myslet, že se mu vysmívám a zvýší se jeho hladina adrenalinu, aby měl více síly se bránit. Podle Watzlawicka (1988) žijeme ve světě druhého řádu tvořeného z pojmů a významů, dříve než z předmětů. Žijeme ve světě jazykových pravidel a norem, ve světě hodnot než ve světě jevů. Žijeme ve skutečnosti, která je lidským produktem a prostřednictvím lidí se neustále přetváří (Salvini in Fiora, 1988). Žijeme v dimenzi vykonstruované skutečnosti, řízené svými pravidly, kterou musíme zkoumat jí vlastními metodami. S tím souvisí i různé úrovně analýzy, které můžeme na skutečnost aplikovat, a které musí být koherentní s oblastí našeho studia. Analýza na biologické nebo fyziologické úrovni nebude nikdy schopna vysvětlení pojmové, významové úrovně naší zkušenosti. Mezi jednotlivými úrovněmi se bude vždycky nacházet nepřekonatelná propast. Bylo by určitě těžké vysvětlit chování dopravního

policisty řídícího na křižovatce dopravu pomocí biomechaniky nebo fyziologickými procesy v jeho těle. Stejně to je i s chováním jedince či páru v procesu asistované reprodukce. Vysvětlení jejich chování najdeme spíše v symbolickém světě významů přijatých a sdílených jedincem a párem, kulturou a pravidly společnosti, ve které se nacházejí. To, co poznáváme je výsledkem našich kognitivních možností uvnitř percepčních a teoretických vinkulací. Náš intelekt si staví svůj svět, tak jak mu nejlépe vyhovuje. V takovéto vykonstruované skutečnosti pozorovatel, subjekt a pozorovaný objekt se neodmyslitelně míchají a splývají v jedno.

Zaujmout postoj, že naše reprezentace světa není obrazem skutečnosti, ale jen konstruktem naší mysli se může obyčejnému člověku zdát bláznivé a může jej jednoduše odmítnout. Možná proto, že takové pojetí světa ho zatíží zodpovědností za své poznání, za své myšlenky, za své jednání. Je přijatelnější svalit zodpovědnost například na geny, působení přírody, na společnost nebo dokonce na nějakou nadpřirozenou moc či vůli.

Paradigma, zastávající názor, že žijeme ve vykonstruované skutečnosti, kde skutečnost je jen určitá konfigurace, výsledek interakce člověka se sebou samým, ostatními a s okolním světem, se nazývá konstruktivismus. Paradigma, které není neznámé ani nejmodernější kvantové fyzice, která s Heisenbergovým principem neurčitosti (1927) změnila pohled na svět. Kde i ta nejmenší částice hmoty, kvant, není věcí, ale je výsledkem interakce pozorovatele s pozorovaným, a to, co pozorujeme je jen výsledkem náhody. Stejně jako v experimentu s kočkou fyzika Schrödingera.

Proč výzkum o asistované reprodukci začínám filozofickým pojednáním o epistemologii poznávání a o skutečnosti světa? Protože si myslím, že nemůžeme začít něco vědecky zkoumat, aniž bychom si předem nedefinovali, co chceme pozorovat a zkoumat. V mém případě, chci zkoumat prožívání páru v procesu asistované reprodukce, jejich zkušenost. Není možné, abychom přistupovali k našemu předmětu zkoumání neutrálně, tak jako není možné postupovat induktivně. Dále proto, abych čtenáři ukázal teoretický směr, kterým se bude má práce ubírat. Abych vyjádřil, že vše, co je napsáno, je výsledkem mého epistemologického postavení a pohledu na skutečnost, a že veškerá úvaha začíná od teorií

pozorovatele a jeho přesvědčení, které k utváření skutečnosti používá. Kdysi jsem četl, že naše teorie na svět jsou hypotézy, které řídí naše smyslové orgány v pozorování a tautologicky jsou jimi potvrzovány. To vyjadřuje, že naše teorie předchází pozorování a řídí naše bádání. Vyjadřuji tak mé ztotožnění s určitým pohledem na svět, symbolickým interakcionismem, konstruktivismem a teorií systémů, které mi budou v práci průvodcem. Symbolický interakcionismus je sociální teorie z třicátých let minulého století, která otevřela dveře novému pohledu na lidské chování a jeho interpretaci. Myšlenky symbolického interakcionismu předcházely dnešnímu sociálnímu konstruktivismu, teorii systémů a holistickému modelu. Podle mého názoru se symbolický interakcionismus velmi dobře pojí s biologickým pohledem na zdraví a spolu mohou utvářet silný bio-psycho-sociální model zdraví.

1.2 Symbolický interakcionismus

Symbolický interakcionismus je myšlenkový směr, který staví do popředí druh interakce, který je vlastní jen lidem. Interakce, která je zprostředkovávána prostřednictvím symbolů, jejich interpretace a přepisováním významů vzájemnému jednání. Připsané významy gestům a symbolům následně řídí a určují jednání jedince. Jedná se o druh komunikace, v průběhu které jedinci neustále přepisují význam svému jednání, jednání druhých, své zkušenosti, předmětům a světu kolem sebe. Tyto významy jsou neustále utvářeny a přetvářeny v procesu interakce v závislosti na různých situacích. V symbolickém interakcionismu je kladen hlavní důraz na symboly a jejich významy, které pak orientují lidské chování. Tento nový pohled na společnost a společenské chování pochází z Ameriky z počátku 20. století a ovlivnil vývoj celé americké sociologie po dalších třicet nejnplodnějších let. Centrem symbolického interakcionismu se stala Katedra filosofie a sociologie na Univerzitě v Chicagu v období své myšlenkové krize, kde jeho představitelé začali zpochybňovat pozitivistický determinismus, Watsonův behaviorismus a Darwinův evolucionismus převládající v sociologii a vědách té doby. Tyto směry pro ně začaly ztrácet schopnost vysvětlit společenské dění vzrůstajícího kapitalismu a sociální kontroly, které sebou přinášely nové problémy.

Za hlavního myšlenkového zakladatele symbolického interakcionismu lze považovat Georga H. Meada, který mu svými přednáškami položil teoretické a metodologické

základy. Jeho myšlenky a přednášky byly po jeho smrti shromážděny do knihy *Mind, Self and Society* (1934). Za jeho historického následovníka je považován Herbert Blumer. Byl to právě on, který ujednotil myšlenky symbolického interakcionismu a dal mu jméno.

Symbolický interakcionismus je součástí interpretativní sociologie, kam zařazujeme i fenomenologickou sociologii Alfreda Schutze a etnometodologii Harolda Garfinkela. Směry, které mají společný pohled na skutečnost, která není člověku objektivně dána, ale která je předmětem neustálé a nezbytné interpretace a připsování smyslu ze strany svého pozorovatele. Člověk přestává být pasivním příjemcem vnějších stimulů a získává status hlavního aktéra v utváření svého společenského života a skutečnosti, kde se do popředí dostává i jeho osobní zkušenost a prožívání. Jedinec aktivně smlouvá s druhým význam dané situace, do které vnáší své definice a očekávání, čímž utváří svůj sociální život a stává se strůjcem svého osudu. Pro pochopení interpretačního procesu a jednání aktérů je nezbytné, aby se jeho pozorovatel vžil do úlohy svého aktéra a začal se dívat na svět skrze jeho oči. Tím se ve společenských vědách a studiu sociálních fenoménů přechází od kvantitativních metod k metodám kvalitativním.

Symbolický interakcionismus vnesl do sociologie a sociální psychologie nové a revoluční myšlenky, které ještě dodnes nezískaly takovou pozornost, jakou by si zasloužily. V mnohé literatuře se stále setkáváme s biologickým a interpersonálním determinismem, kde je lidské chování výsledkem biologických nebo psychických faktorů. Symbolický interakcionismus navrátil jedinci moc a zodpovědnost za své jednání. Symbolický interakcionismus se opírá o tři základní předpoklady, které vysvětlují lidské chování ve společnosti:

- 1) Lidé myslí a jednají na základě významů, které připsují jevům kolem sebe, i když si nejsou vždy vědomi toho, jak takové významy vznikají.
- 2) Významy jsou tvořeny prostřednictvím sociální interakce a jsou pochopitelné jen uvnitř osobních a mezilidských kontextů, které je utvářejí.
- 3) Významy se mění a jsou zpracovávány v interpretačním procesu použitým jedincem ve vztahu (interakci) s podněty, jevy a definicemi skutečnosti druhých (Blumer 2006).

Atribuce významů je centrálním tématem symbolického interakcionismu. Významy jsou utvářeny prostřednictvím interakce, postulát vyjádřený G. H. Meadem (1966). Pro Meada nejsou významy vnitřní vlastností věcí, nepocházejí ze spojení psychických funkcí s vnější skutečností, ale jedinec si je přivlastní od ostatních, podle toho, jak jednají k danému předmětu. Významy vznikají jako sociální produkty, determinovány a utvářeny jednáním lidí v průběhu interakce, společenského jednání a spolupráce mezi jednotlivci (Mead, 1966). Vše, co se stane předmětem naší vědomé pozornosti, věc nebo činnost, kterým je připsán nějaký význam, získají pro jedince status podnětu. Mead nepopírá vzájemnou relaci mezi podnětem a odpovědí, ale vidí je ve vzájemné cyklické interakci, kdy se reakce stane podnětem pro prvotní zdroj podnětu. Prostřednictvím této zpětné vazby se podnět mění, utváří a sebeorganizuje. Takováto sebeorganizace by však nebyla možná, pokud by do tohoto cyklického procesu, mezi podnětem a odpovědí, nevstoupila kognitivní činnost, reflexe jedince. Meadova kybernetická vize fungování společnosti, relace ostatní – jedinec, se stala základem jeho teorie o utvoření „Já“.

Významy, které se utvářejí v průběhu sociální interakce, jsou neustále vyjednávány s druhým. Interpretace by neměla být považována za pouhou automatickou funkci připisování významů, ale jako utvářecí proces, ve kterém jsou významy měněny a použity jako nástroje, kterými řídíme a utváříme naše jednání. Významy se tak podílejí na utváření chování prostřednictvím sebeindikačního procesu (Blumer 2006). Proces interpretace má dvě fáze. První, kdy si jedinec určuje předměty svého zájmu, které pro něj mají nějaký význam. Fáze, která předpokládá, že jedinec vlastní nějaké „Já“ a vlastní schopnost internalizace společnosti, proces nadále rozvinutý Bergerem a Luckmannem (1999). Pro Meada „Já“ nemá konstituční nebo organizační charakter, ale je schopností jedince být sám sobě předmětem a označit sám sobě okolní svět za předmět. Veškeré předměty, které jedince označuje za významné, je označuje vůči sobě. Jedinec získá schopnost sebeindikace. Dokáže oddělit ostatní svět od sebe samotného a má schopnost vědomě řídit své chování. Tento proces můžeme například identifikovat ve vnitřní komunikaci se sebou samým. Schopnost stát se sám sobě předmětem znamená označit a připsat význam sobě samému. Získat vědomí o sobě samém.

Symbolický interakcionismus označuje za předměty vše, co je možné indikovat a označit. Něco, k čemu se můžeme obrátit – jsou jimi např. stůl, slunce, členská schůze, rektor, náboženství, duch atd. Předměty jsou výsledkem symbolické interakce a jsou součástí tzv. symbolických světů jednotlivců a skupin. Samotné předměty se dají pro jejich lepší pochopení rozdělit do tří skupin: a) na hmotné předměty, jako stůl, židle, slunce; b) sociální předměty, jako členská schůze, rektor, kněz, lékař; c) abstraktní předměty, jako morální hodnoty, náboženství, spravedlnost, závist a jiné (Blumer 2006). V případě asistované reprodukce náš jedinec přichází do vztahu s mnoha sociálními předměty jako mateřství, rodičovství, sociální role matky, partnerství, lékaři a lékařské techniky, dítě se svými hodnotami. Dál vchází do vztahu se společenskými hodnotami a normami, které se k sociálním předmětům váží.

V druhé fázi se interpretace stává způsobem zacházení a zpracování významů na základě situace a směru, který chceme dát svému jednání. Významy jsou neustále smlouvány a měněny v interakčním procesu a používány jedincem k řízení svého chování. Jedná se o fázi, ve které lze podle chování a jednání jedince odvodit významy, jaké připisuje předmětům svého zájmu. Významy, jaké jedinec připisuje předmětům kolem sebe, se vynoří v procesu interpretační analýzy jeho chování a diskursu.

Nesmíme ale zapomenout na subjektivní charakter těchto významů. To znamená, že jeden předmět může mít více významů pro různé jedince. Stůl tak může mít různý význam pro studenta, majitele restaurace, chirurga, truhláře nebo prodejce nábytku. Chování jedince vůči takovému předmětu vychází z toho, jaký význam mu jedinec připíše. Předměty získávají své významy v relaci s kontextem, do kterého jsou zařazeny. Jednotlivé předměty tak tvoří svět předmětů, vůči kterým jedinec jedná. Proto, abychom pochopili jednání druhého, je nezbytné korektně určit svět předmětů a kontext, ve kterém dotyčný jedná. Společensko-kulturní kontext takto ovlivňuje proces připisování významů a chování jedince.

Chování jedince z pohledu symbolického interakcionismu znamená, že jedinec si je vědom předmětů, s kterými je v interakci a je schopen řídit své chování na základě významů, jaké jim připíše. To však neznamená, že výše jmenované faktory nehrají

žádnou úlohu v jeho chování. Jedinec v řízení svého jednání bere v potaz své cíle, přání, své možnosti, představu o sobě, normy a pravidla společnosti, kontext a současně předpovídá jednání druhých. Nelze však říci, že naše chování je výsledkem působení těchto faktorů, ale že je bereme na vědomí jen jako předměty interpretace k aktivnímu řízení svého jednání. Samotné faktory nám nic neprozradí o jednání druhých, pokud nejsme schopni rozpoznat význam, který jim byl připsán aktérem. K tomu potřebujeme schopnost vžít se do úlohy druhého a přivlastnit si jeho významy.

Paradigma symbolického interakcionismu s sebou přináší i sobě vlastní metodologii výzkumu chování lidí a společnosti. Nepřináší nic převratného do metodologie, ale spíše vymezuje hranice, jaké metody výzkumu jsou kompatibilní s jeho vizí skutečnosti. Skutečnost je sociálním konstruktem tvořeným interakcí jedinců a skupin se svým významem a lidské jednání je výsledek aktivního jednání aktérů. Symbolický interakcionismus se přiklání ke kvalitativním metodám výzkumu a zaujímá naturalistický postoj studia skutečnosti (Blumer, 2006). To neznamená, že považuje skutečnost, kterou zkoumá za empiricky danou a nezávislou od svého pozorovatele, ale spíše jen nabádá výzkumníka k přímému pozorování interakce. Výzkumník je součástí a strůjcem fenoménu, který hodlá studovat. Přichází se svými teoriemi, představami, předsudky, které automaticky vnáší do výzkumu.

Symbolický interakcionismus svým interakčním charakterem, který není lineární, ale cyklický, evokuje teorii systémů Vona Bertalanffyho (1968) a Wienerovu kybernetiku (1948), které předcházejí komunikační teorii systémů Gregory Batesona (1972) a H. Maturany s F. Varelou (1985, 1987). Teorie, které otevřely cestu holistickému a ekologickému pohledu na svět.

1.3 Holistický model a autopoieze

Od 70. let minulého století můžeme pozorovat, že dochází k určitému posunu ve vědeckém myšlení a uvažování napříč všemi vědními obory. S novými poznatky ve fyzice, počínaje teorií relativity A. Einsteina, principu neurčitosti W. Heisenberga (1927) a příchodem kvantové fyziky D. Bohma a J. S. Bella, začaly i ostatní vědní obory přehodnocovat své dosavadní pohled na svět. Některé vědní disciplíny

reagovaly rychleji, jiné naopak pomaleji, jako například medicína a psychologie. I zde se pomalu začíná přecházet od deterministického a mechanistického pohledu Kartézia a Newtona k holistickému, antropomorfnímu a ekologickému pohledu na svět a člověka.

Holistický model odmítá dualismus a lineární kausalitu mezi fenomény a zdůrazňuje nevyhnutelnou vzájemnou závislost a interakci všeho živého a okolí (Capra, 2002). Holistický model pojímá svět jako síť vztahů, vzájemných interakcí a výměny energie (Pagliaro, 2010:19).

Ekologické paradigma, pohled na skutečnost vyjadřuje hlubší vztah mezi jednotlivými fenomény – fyzikálními, biologickými, psychologickými, sociálními a kulturními (Capra, 2002). Takový pohled předpokládá neoddělitelné spojení mezi hmotou a *psyché*, mezi fyziologickým a psychologickým v širším sociálním kontextu. Již delší dobu si uvědomujeme vzájemné vztahy mezi těmito epistemologicky vzdálenými světy, ale najít jejich vzájemný článek spojení není jednoduché.

Holistický i ekologický přístup zdůrazňuje, že žijeme v síti různých systémů, které se vzájemně ovlivňují. Maturana s Varelou (1985) definovali dva druhy systémů. Autopoietické – vlastní všem živým organismům a allopoietické, které lze charakterizovat jen v souvislosti s kontextem, který je definuje jako složenou jednotku, kde jejich funkcí je utváření něčeho jiného než zachování sebe samotného. Například jízdní kolo je organizací jednotlivých částí, jednotek, které dělají kolo kolem, ale jen v interakci s pozorovatelem a sociálním kontextem najde smysl.

1.3.1 Autopoieze

Teorie autopoietických systémů, chilských biologů Humberta Maturany a Francisca Varely, vychází ze všeobecné teorie systémů Vona Bertalanffyho a Wienerovy kybernetiky. Kybernetika se zabývá jinou úrovní popisu skutečnosti, jakou je schéma interakce, neboli organizace skutečnosti. Za schéma interakce považuje kybernetika systém. Za systém můžeme označit jakýkoliv komplex, seskupení komponentů v interakci mezi sebou. Počátečním zájmem kybernetiků byly schémata komunikace, kde definovali poprvé pojmy informace, kontroly, retroakce (feedback)

a autoregulace. Revoluční pojmy odkazující na cirkulární spojení mezi jednotlivými komponenty, kde počáteční příčina působení na jiný komponent se vrátí ke svému emitentovi ve formě nového podnětu. V takovém systému neexistuje začátek ani konec a příčina a následek ztrácejí smysl. Výsledkem takového procesu je autoregulace systému. Weiner následně rozšířil pojem schématu v komunikaci i na stroje, zvířata a vyjádřil myšlenku, že organizace, neboli schéma, je základní vlastností života. Definovali otevřené a uzavřené systémy podle jejich vztahu k okolí. Podle Von Bertalanffyho živé organismy jsou přednostně otevřené systémy, jejich existence je zachována prostřednictvím výměny komponentů se svým okolím. Na rozdíl od nich, uzavřené systémy jsou charakterizovány ohraničením a limitací jejich možných interakcí s prostředím a jsou oddělené od okolí svou organizací. Jejich existence je výsledkem autoregulace.

Živý organismus je druhem homeostatického systému, který si snaží udržet svůj určitý stav rovnováhy (sebeorganizace) a vlastní schopnost utvářet sám sebe (sebeutváření). Maturana a Varela (1985) nazvali tyto systémy autopoietické systémy. Auto – jako samostatně, pojese – z řečtiny utváření, a slovo systém, jako seskupení komponentů, které jsou mezi sebou v interakci. Dohromady autopoietické, jakožto uzavřené, autonomní, cirkulární systémy, které jsou současně otevřené ke svému okolí a změně, kde jejich cílem je zachovat si svou organizaci. Metaforicky řečeno, udržet se naživu.

Pro Maturanu a Varelu je lidský organismus systém, ve kterém se současně nacházejí oba dva typy systémů. Organismus, který má svoji uzavřenou organizační a operacionální strukturu, sám se organizuje a utváří, ale současně je otevřený ke svému okolí, od kterého přijímá podmínky, impulsy a informace, na které reaguje a nutí ho k adaptaci. Musíme však zdůraznit, že odpovědi organismu nejsou přímé, lineární a determinované, ale jsou výsledkem interpretace, volby a vnitřního stavu systému. Systém proto odpovídá způsobem, který je pro něj nejvhodnější v danou chvíli, aby si zachoval svou organizaci a život. Snaží se udržet svou vlastní rovnováhu, která je výsledkem neustálé změny, adaptace v dynamickém interakčním procesu s prostředím.

Autopoietický systém svým způsobem organizace, obnovuje a utváří sama sebe. Výsledkem celého procesu je neustálé udržování své organizace a autonomie, ale také změny a evoluce. Autopoietická organizace charakterizuje život. To znamená, že všude tam, kde jsme schopni rozlišit autopoietickou organizaci systému, můžeme hovořit o určité formě života. Výsledkem autopoietické organizace systému je také, podle Maturany a Varely, kognice. Autopoiéze a kognice jsou dva neoddelitelné aspekty stejného fenoménu – života.

Kognice autopoietického systému je výsledkem interakčního vztahu se svým prostředím, na které musí neustále reagovat strukturálními změnami. Právě schopnost reagovat na podněty z prostředí a schopnost měnit svou strukturu, je vyjádření kognice systému. Odpovědi organismu nejsou lineární reakcí na příčiny, ale výsledek hodnocení a volby. Strukturální změny působí i na budoucí chování celého systému a jsou vyjádřením schopnosti k učení. Autopoietický systém je schopen učení. Z tohoto pohledu se kognice nachází v každém životním procesu, ve vnímání, v prožívání emocí a chování (Maturana, Varela, 1985).

Maturana s Varelou napsali, že živé systémy jsou kognitivními systémy a žití je kognitivním procesem (Maturana, Varela, 1985:20). Kognitivní proces živého systému spočívá v utváření pole možného chování prostřednictvím svých interakčních možností s okolím (Maturana, Varela, 1985:100). **Kognice** se tak stává schopností systému předpovídat možnou třídu interakcí, do kterých systém může vstoupit, aniž by ztratil svoji organizaci. Kognitivní proces autopoietického systému interpretuje, předpovídá a volí třídu možných jednání, aby zachoval svou organizaci. Autopoietické systémy „myslí“ na podvědomé úrovni a jednají „inteligentně,“ tak, aby se uchovaly. Lidské kognitivní procesy se odlišují od ostatních jen svým polem možných interakcí, do kterých mohou vstoupit, např. jazykové interakce, které umožňují nové symbolické interakce se svým okolím. Dává tak vzniku symbolické komunikaci. Zde se nachází spojení mezi myslí a hmotou.

Autoři navíc zdůrazňují, že kognitivní procesy nejsou závislé na přítomnosti nervového systému, protože k prezenci kognice je dostačující autopoietická organizace systému. Jednání buňky nebo imunitního systému takovým způsobem, aby si zachovaly svou organizaci, život, je vyjádření kognice. Nervový systém

v takových systémech rozšiřuje jen pole možných interakcí systému na takzvané „čisté relace“, nezávislé na fyzických složkách. „Čisté relace“ jsou interakce, které nemají fyzickou nebo chemickou podstatu, ale mají schopnost měnit vnitřní stavy systému. Podle mne, aniž by to autoři explicitně vyjádřili, „čisté relace“ představují relace se světem významů a symbolů. Relace, prostřednictvím kterých si tvoříme konceptuální, pojmový svět. Bateson tvrdil, že kognitivní proces zahrnuje mentální reprezentaci. Rozšíření kognitivního pole na „čisté relace“ umožňuje symbolické relace mezi jinými systémy tak, že se orientují jeden k druhému a vcházejí do strukturálního spojení prostřednictvím svých kognitivních polí. Nervový systém rozšiřuje pole relací systému i na jeho vnitřní stavy, ke kterým se chová jako k nezávislým externím jevům. Takové rozšíření pole interakcí na vlastní kognitivní dominium je u člověka vyřešeno vědomým myšlením. Vědomé myšlení se stává novým psychologickým systémem, který vchází do interakce s autopoietickým systémem.

Kognice a strukturální organizace autopoietického systému je jako rub a líc jedné mince, kde se podle potřeby manifestuje více jedna či druhá složka, stejně jako energie a hmota, kde se manifestuje jedno nebo druhé podle postoje pozorovatele.

Je člověk autopoietický systém? Podle toho, co Maturana s Varelou napsali, určitě ano. Člověk má definovatelnou strukturu tvořenou komponenty, které ho prostřednictvím svých interakcí hmotně ztvárňují tak, že jsme schopni ho oddělit od svého okolí. Dokážeme ho rozpoznat jako samostatnou jednotku, tvořenou z různých komponentů, které se podílejí na jeho struktuře a prostřednictvím kterých ho můžeme zařadit do třídy lidí. Dokážeme identifikovat i relace mezi jednotlivými komponenty, které tvoří vlastní systémy (např. buněčný systém), které nadále vcházejí do interakce s jinými systémy utvářející hierarchicky vyšší systémy (např. nervový systém), které zase interagují s dalšími systémy těla (imunitní systém, endokrinní, nervový, psychický). To, co nás však definuje jako živý organismus, jsou relace mezi jednotlivými komponenty, systémy, které se podílejí na utváření svých vlastních komponentů a navzájem regulují svou činnost. V našem těle každou minutu odumírají staré buňky, které jsou nahrazeny novými, dochází k regeneraci našich orgánů, naší pokožky, složité fyziologické reakce se neustále snaží o udržení určitého homeostatického prostředí atd. Stačí pomyslet na regulaci tělesné teploty,

kde celý systém termoregulace udržuje v organismu konstantní teplotu, kde teplotní rozdíl 1 °C již ohrožuje normální fyziologické funkce - organizaci systému. Znamená to, že vlastníme všechny předpoklady, sebe organizace, sebe utváření, komunikace a kognice, abychom byli definováni autopoietickým systémem.

Autopoieze pro mne představuje vědeckou revoluci. Skok v myšlení od mechanicismu k interakcionismu, a jak by řekl Thomas Kuhn: „Stáváme se účastníky utváření nového vědeckého paradigmatu“. Autopoieze není jen pouhou systemickou teorií, ale je novým pohledem na svět a skutečnost, který se mi stává modelem k vědeckému bádání.

Medicína a psychologie trochu zaspaly tento paradigmatický skok, kde první známkou změny bylo přijetí v roce 1977 Engelova bio-psycho-sociálního modelu zdraví Světovou zdravotnickou organizací WHO. V té době se začalo připouštět, že na zdraví jedince se podílejí jak biologické, psychologické, tak i sociální faktory. Lékařské obory zabývající se zdravím člověka začínají připouštět myšlenku vzájemného propojení organismu (těla) s myslí (psychicky prožívanou zkušeností) a v širším smyslu i s prostředím a společností (Capra, 1997:152). Tak vzniká psychosomatická medicína, oblast medicíny, která považuje některé nemoci jako výsledek interakce organismu a psychiky, ale pořád je vnímá jako dva oddělené systémy ve vzájemné interakci, než jako jeden na sobě neoddělitelný systém (Galimberti, 1999). Psychosomatickou nemocí je často označován stav, kde není možné určit příčinu zdravotních problémů v anatomii nebo v narušené fyziologii organismu a příčina je připsána psychice.

S technologickým pokrokem a příchodem nových vizualizačních technik, jako Funkcionální magnetická rezonance (FMR) a Pozitronová emisní tomografie (PET), bylo umožněno objevení komunikačního procesu mezi nervovým, endokrinním a imunitním systémem, které jak ukázaly, mezi sebou komunikují prostřednictvím molekul, jako jsou hormony, neuropeptidy a neurotransmitery (Pert, 2000). Převratným objevem však bylo, že tyto chemické látky jsou syntetizovány nejen neurony, jak se doposavad myslelo, ale i ostatními systémy, jako endokrinním a imunitním. Navíc se ukázalo, že tato komunikace mezi jednotlivými systémy není jednosměrná, ale oboustranná. Jak od nervového systému k endokrinnímu

a imunitnímu, tak naopak. To znamená, že jednotlivé systémy mohou ovlivňovat funkci těch druhých. Tento informační systém se netýká jen biologických procesů, ale jsou do něj zapojeny i psychické procesy. Samotné mentální procesy se svými významy dávají podnět k syntéze neuropeptidů a ovlivňují tak fyziologické funkce, čímž mění i jejich anatomickou strukturu. Zajímavý výzkum byl proveden na taxikářiích v Londýně, kde za pomoci magnetické resonance vědci odhalili významné zvětšení hipokampu, oblasti mozku, která se podílí na orientaci a prostorové paměti. Navíc starší taxikáři měli oblast hipokampu větší, než jejich mladší kolegové. To dokazuje, jak zkušenost ovlivňuje anatomickou strukturu mozku. Ader, Felten a Cohen (2001) zase dokázali, že odpověď imunitního systému může být oslabena nebo posílena prostřednictvím učení. To znamená, že chování člověka provokuje změny na anatomické a fyziologické úrovni. Jak už jsem naznačil, nejen chování, ale i sociální a symbolický svět, ve kterém žijeme, ovlivňuje jmenované systémy. Stačí si představit člověka, který obdrží od někoho pochvalu a jeho reakcí bude zčervenání v obličeji a pocit spokojenosti. Zdánlivá maličkost, která patří do symbolického světa komunikace, dokáže ve člověku vyvolat složité fyziologické reakce, které vedou k vasodilataci v obličeji a zčervenání (Pert, 2000).

Tyto nové poznatky vedly v naší oficiální západní medicíně k narůstajícímu přesvědčení o funkci lidského organismu jako systému, sítě vztahů, nejen mezi jednotlivými systémy organismu, ale i se svým prostředím. Tím se západní medicína přiblížila k holistickému pohledu na člověka a na jeho zdraví. Holistický pohled na člověka nalezneme hlavně v orientální medicíně, která již po několik tisíc let považuje člověka se svými fyzickými a psychickými funkcemi za jeden celek.

Psychoneuroendokrinoimunologie (PNEI) se stává jednou z odpovědí na krizi, ve které se nachází aktuální východní medicína a aktuální model. Mechanistický a deterministický lékařský model, který se během století velmi osvědčil a umožnil nám pochopit a léčit mnoho nemocí, však ztrácí krok s novými poznatky v ostatních vědách, hlavně s fyzikou, která je teoretickým základem mnoha věd. Holismus není žádná nová alternativa oproti oficiální medicíně nebo psychologii, ale je nezbytným posunem v epistemologii. Jsme si stále častěji vědomi, že lidský organismus není jen pouhou sumou fyziologických a psychických procesů, a že jeho jednotlivé části nemohou vysvětlit celek. V Řecku to byl Aristoteles a v dnešní době to byl Max

Wertheimer, kteří napsali, že to, co se děje v celku, není možné vysvětlit z jeho jednotlivých částí.

1.4 Psychoneuroendokrinoimunologie – PNEI

Psychoneuroendokrinoimunologie je interdisciplinární obor vyjadřující systemický a holistický přístup ke zdraví. Zdraví a nemoc je výsledkem funkce všech hlavních adaptačních systémů – nervového, endokrinního, imunitního a psychiky. Takový vztah zdůrazňoval i Carl Simonton (1994), který tvrdil, že emoční stres způsobuje rozvoj rakoviny. Podle jeho teorie emoční stres oslabuje imunitní systém a současně působí na hormonální systém, kde způsobuje narušení jeho funkce. Výsledkem je, že organismus není schopen rozpoznat a zničit rakovinové buňky, které se začnou nekontrolovaně množit. V 60. a 70. letech proběhlo mnoho výzkumů, které se snažily o vysvětlení jak psychický stres, zátěžové situace přispívají ke vzniku nemoci, kde bylo zřejmé, že takový vztah existuje, ale nebylo možné určit, jaká emoce spouští jaký fyziologický proces (Křivohlavý, 2009). Např. Kronfol (1982) zjistil, že melancholie zhoršuje odpověď imunitního systému, Kielcolt-Glaser (1995) prokázali, že chronický stres zpomaluje hojení ran nebo Kasl (1975), že nezaměstnanost koreluje se zvýšením krevního tlaku (Baštecký, 1993).

Tyto nové objevy vedly k přezkoumání mnoha, již zevšeobecnělých mínění v medicíně. Postupně padají přesvědčení, že lidský mozek je podobný počítači, že je hierarchicky nadřazený ostatním funkcím a řídí zbytek organismu. Také, že molekuly, které syntetizuje, jsou jeho výhradní doménou. Dnes však víme, že lidský mozek se nedá v žádném případě přirovnávat k počítači, jako strohého příjemce a analytika vnějších podnětů a skutečností, i když bezpochyby zůstává centrem psychických funkcí. Mozek začíná být považován za jeden velký endokrinní orgán s plastickými schopnosti a schopností generovat nové nervové buňky. Objevují se nervové buňky i v jiných orgánech, např. v žaludku a střevech. Stejně tak imunitní systém přestává být viděn jako pouhý autonomní a mechanický systém, který chrání naše tělo před antigeny, ale začíná být považován za smyslový orgán, který má vlastní kognitivní síť po celém těle. Je schopen autoregulace a monitoruje všechny fyziologické funkce těla. Endokrinní orgány nejsou jen pouhými „termostaty“ našeho organismu, ale jejich molekuly ovlivňují funkci a zprostředkovávají komunikaci mezi jednotlivými systémy

a zajišťují správnou adaptaci organismu. Hormony přenášejí důležité informace a podmiňují důležité funkce, jako např. paměť. Odhaluje se, že neuropeptidy, jsou syntetizovány jak neurony, tak imunitním i endokrinním systémem. Tyto neuropeptidy pak nacházejí své receptory i v jiných hodně vzdálených orgánech těla, kde plní svou funkci aktivátorů nějaké odpovědi. V oblasti psychických funkcí se odhaluje úzké spojení mezi utvářením paměti a emocemi. Mnohé sociální studie odhalily významné korelace mezi společensko-ekonomickými faktory a zdravím, lidským vývojem a úmrtností (Bottaccioli, 2005).

Veškeré tyto poznatky vedou vědce k tomu, aby začínali pohlížet na jednotlivé systémy jako na složitou interakční síť vzájemné komunikace a ovlivňování, což vede k utvoření teorie *networku*. V této holistické optice, dysfunkční interakce a komunikace mezi jednotlivými systémy *networku* způsobuje jeho nerovnováhu a porucha funkce jedné části ovlivní i ostatní části organismu a způsobuje tím poruchu zdraví (Pagliaro, 2010).

Zdraví bylo a většinou stále je považováno za stav absence nemoci a nemoc jako výsledek špatné funkce fyziologických mechanismů organismu. Naopak holistický přístup pojímá zdraví jako odraz interakce organismu s myslí ve společensko-kulturním kontextu.

Na otázku, co převážně ovlivňuje naše zdraví, odpověděl René Dubos, že naše zdraví je hlavně ovlivněno našich chováním, tím co jíme a v jakém sociálním a kulturním prostředí se nacházíme. (Capra, 1997:161). Podobnou intuici měl i Simonton, když říkal, že nemoc je výsledkem společenského a kulturního ovlivňování, podmiňování, kdy člověk nemá možnost najít zdravé řešení na stresující situaci a je nucen, vědomě či podvědomě, hledat řešení v nemoci. To potvrdily i některé výzkumy, Kielcolt-Glaser (1987) zjistily, že dochází ke změnám imunitního systému v závislosti na kvalitě manželství (Křivohlavý, 2009; Baštecký, 1993). Nebo z práce Leavy (1983), že sociální opora má pozitivní vliv na zdraví. Ve stručnosti, když se nacházíme před psychicky a emočně náročnou situací, hledáme různá řešení, která mohou být i patologická a vést k nemoci. Fyzická nemoc je tak výsledkem psychosomatických procesů, které jsou aktivovány a utvářeny psychickými a sociálními problémy. Když lékaři zabrání vzniku fyzické nemoci,

emoční stres se projeví na psychické úrovni nebo naopak. Neplodnost by tak mohla vyjadřovat řešení nějakého vnitřního emočního problému jedince (Křivohlavý, 2009; Baštecký, 1993).

Když jsem se začal zabývat neplodností, jako společenským fenoménem, o kterém se v poslední době hodně hovoří, získal jsem dojem, že neplodnost není nemocí v pravém slova smyslu, ale je to stav, výsledek interakce více faktorů. Problém se mi jevil jako výsledek systemického působení většího množství faktorů, které ve vzájemné interakci vedou k neplodnosti. Je však nemožné určit přímé relace mezi psychickými, sociálními a biologickými faktory a neplodností. Nelze dojít k vysvětlení „Co?“ způsobuje idiopatickou sterilitu, ale můžeme pochopit „Jaké?“ jednotlivé psychologické a sociální faktory jsou zapojené do systému. Můžeme poukázat na významy, myšlenky, pocity a emoce, které doprovázejí stav neplodnosti v procesu asistované reprodukce.

Tím se začíná měnit vědní paradigma od deterministického myšlení k novému širšímu holistickému pojetí zdraví. Systemický přístup, s pojmem autopoieze, se stal vhodnou odpovědí na otázku vzájemného propojení jednotlivých biologických systémů a psychiky jedince zasazeného do širšího společenského a kulturního kontextu.

1.4.1 Psychické faktory a zdraví

Bylo vypracováno několik teorií o tom, jak psychické stavy a prožívání ovlivňují fyziologické funkce organismu a zdraví. Jednou z nejplodnějších teorií je koncept psychického stresu a objevení osy hypotalamus-hypofýza-kůra nadledvinek, kterou lze aktivovat psychogenními vlivy (Baštecký, 1993). I když je pojem stres dnes zavádějící, pořád je jednou z významnějších teorií, jak psychické stavy ovlivňují fyziologické funkce.

Hanse Selye (1957) definoval stres jako „nespecifickou reakci organismu, který musí překonat krizovou situaci nebo se přizpůsobit něčemu novému“ (Mascetti, 1997). To znamená, že různorodé stresory vyvolávají v organismu škálu nespecificky stejných nebo podobných reakcí. Nezáleží proto na tom, co se nám stane, ale jak danou

situaci interpretujeme. Zde má velký vliv náš kognitivní styl, naše zkušenosti, hodnoty a normy.

Salye definoval odpověď organismu na stresor jako „všeobecný adaptační syndrom“, který má tři fáze: fázi poplachu, biochemické-hormonální aktivace a fázi odolnosti (adaptace). Stresor není ve své podstatě něco negativního nebo pozitivního, ale je to faktor, který svou hodnotu získá jen v procesu interpretace a atribuce významu svým interakčním protějškem. Zde vidím velký přínos symbolického interakcionismu jako fenomenologicko-hermeneutické teorie schopné vysvětlit tento vztah. Negativní nebo pozitivní prožívání stresoru je dominantou symbolického světa jedince, který reaguje na význam než na objektivitu stresoru. Např. úmrtí sousedky budu prožívat jinak, než úmrtí osoby blízké.

1.4.2 Koncepce psychického stresu

Za „stres“ se označuje stav organismu charakterizovaný určitou fyziologickou reakcí organismu doprovázenou pocitem napětí a úzkosti vyvolaným nějakým stresorem (Baštecký, 1993). Fyziologická odpověď na stresor má převážně pozitivní adaptivní charakter na organismus, ale v případě, že účinek stresorů je dlouhodobý, intenzivní a bez možnosti jejich oddálení nebo eliminace, jejich účinek získá škodlivý patogenní charakter. Podle Hanse Selyho má moderovaný stres pozitivní vliv na psychofyziickou rovnováhu člověka, dokáže stimulovat pozornost, zvědavost, koncentraci a podporuje učení a paměť. Pokud však stresor působí dlouhodobě, může dojít k poškození organismu s následným zhroucením imunitního systému a poruše zdraví nebo i k smrti. Dlouhodobé působení stresu vyvolává snížení hladiny lymfocytů v krvi, snižuje reaktivitu lymfocytů T a B, snižuje syntézu protilátek, způsobuje snížení nebo zvýšení syntézy interferonu, atrofii sleziny a brzlíku (Bottaccioli, 2005).

V psychologii se nyní od pojmu stres upouští, protože si vystačí s jasnějšími pojmy jako frustrace, která je doprovázena pocitem nespokojenosti, nelibosti, nejistoty a úzkosti. Dalším zátěžovým faktorem může být konflikt nebo celkově jakákoli náročná životní situace (Baštecký, 1993). Zde se pozornost obrací na životní situace, kde je snahou určit vliv psychosociálních zátěžových situací na vznik somatických

onemocnění. Cohen (1993) svými experimenty došel k zjištění, že negativní emoce, frustrace, špatná nálada snižují imunitní reakci a hladinu S-IgA a zvyšují pravděpodobnost onemocnění (Křivohlavý, 2009). Současně se hledají i protektivní faktory, které by chránili člověka před následky náročných životních situací.

Dalším teoretickým konceptem je hopelessness-helplessness, syndrom beznaděje a bezmoci, který je charakterizovaný následnými prožitky (Baštecký, 1993):

1. Bolestným pocitem bezmoci a beznaděje v určité situaci.
2. Subjektivním pocitem snížené schopnosti situaci řešit.
3. Pocitem ohrožení, nedostatečných uspokojivých mezilidských vztahů, opory a samoty.
4. Sníženou schopností naděje a důvěry.
5. Tendence negativně přemýšlet a snižovat svou osobu.

Tento syndrom může vyvolávat u jedince dva typy reakcí, zvýšení hněvu, agrese a připravenosti k boji nebo pasivní únikovou reakci (Baštecký, 1993). Zde bude rozhodující kognitivní styl jedince. Schopnost nepodlehnout náročným životním situacím je naopak dána určitou psychickou odolností jedince „hardliness“, dnes více spojovanou s termínem resilience.

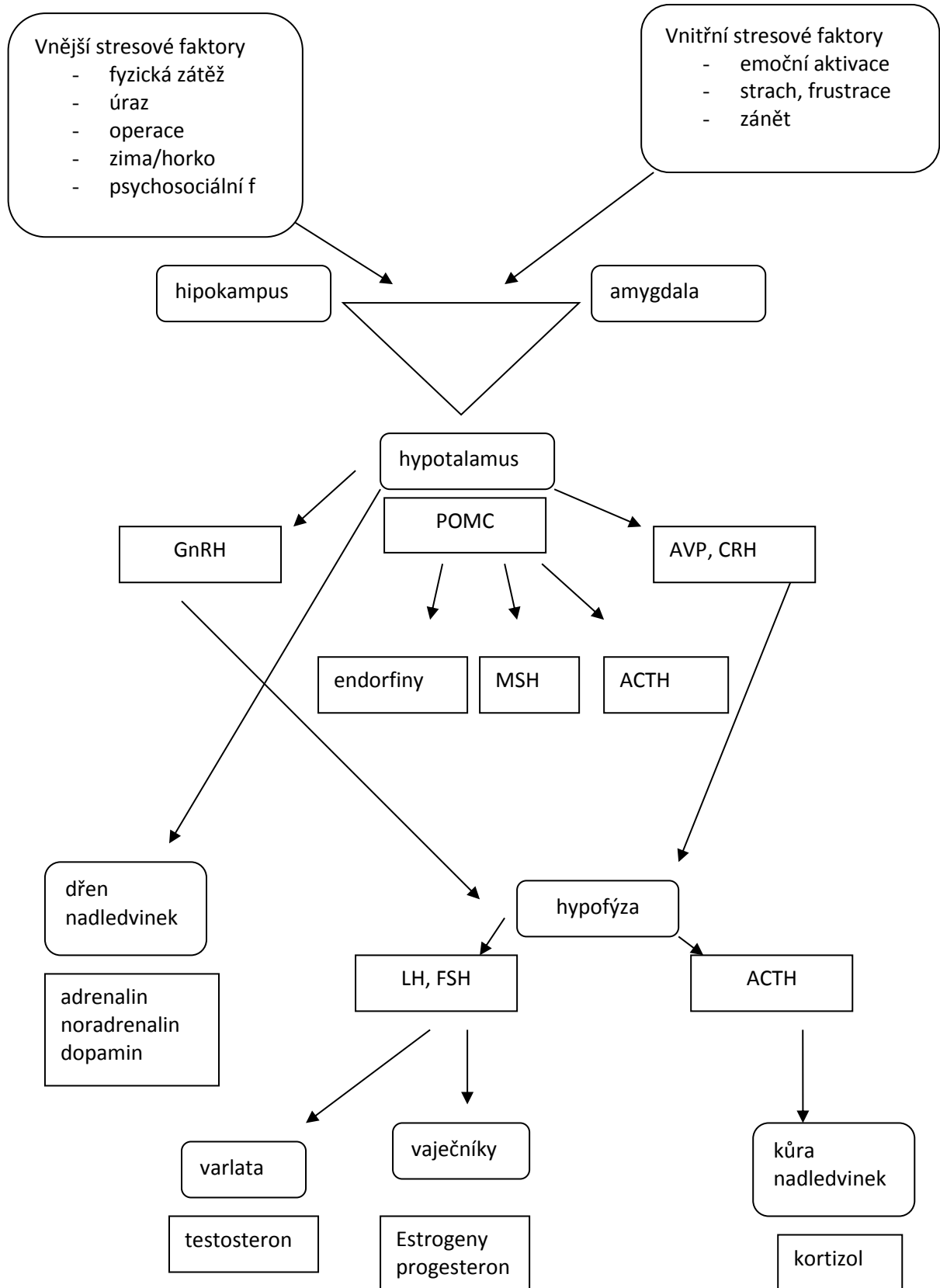
1.4.3 Biochemicko-hormonální aktivace stresu

Prvním momentem pro aktivaci stresové odpovědi je percepce a kognitivní hodnocení podnětu. To znamená, že se aktivuje nervový systém, přesněji limbický systém, hipokampus, amygdala a hypotalamus, které vyvolávají určitou emoční zkušenost. Z hypotalamu máme dvě cesty, které aktivují odpověď organismu na stres, jednu chemickou a druhou nervovou. Hypotalamus uvolní dva hormony, vazopresin (AVP) a hormon stimulující uvolnění kortikotropinu (CRH). Tyto dva hormony stimulují v adenohipofýze produkci adenokortikotropního hormonu (ACTH), ten se krevním oběhem dostane k nadledvinkám, kde v kůře nadledvinek dá podnět k syntéze kortizolu. Z druhé strany, přímé nervové spojení hypotalamu s vegetativním systémem a sympatikem stimuluje dřeň nadledvinek k syntéze adrenalinu, noradrenalinu a dopaminu. Tato reakce má za následek zvýšenou

aktivaci organismu, zvýšení krevního tlaku, srdečního rytmu, frekvence dýchání a zvýšenému metabolismu sacharidů. V hypotalamu se současně aktivuje jádro arcuato, které syntetizuje jednu velkou molekulu POMC (proopiomelanokortin), kterou enzymy dělí na tři různé látky: endorfiny, MSH (hormon stimulující melanocyty) a ACTH. Funkcí melanocytů je kromě zajištění pigmentace kůže i silný protizánětlivý a antipyretický účinek a společně s GABA inhibuje aktivaci osy stresu. Hypofýza se do procesu zapojuje syntézou beta-endorfinů, které působí jako analgetikum.

Dnes je známo, že neexistují hormony, které by byly zapojeny jen do jednoho procesu nebo že by stimulovaly jen jeden orgán nebo odpověď. Jeden hormon se může podílet na více aktivitách. To může být například molekula POMC, která podle toho, kde je syntetizována získá jiné funkční vlastnosti. Aktivace osy stresu a jejích hormonů tím pádem ovlivňují například i reprodukční orgány a samotný nervový systém. Hormon CRH současně inhibuje Gn-RH (gonadotropin-releasing hormon), tím naruší sekreci androgenů a způsobí poruchy v sexuální oblasti a reprodukce. Přítomnost CRH dále stimuluje sekreci somatostatinu, který inhibuje GH a tím způsobuje zpomalení růstu. Navíc jeho přítomnost způsobuje poruchy spánku, zhoršení paměti, nechutenství a poruchy nálady. Z druhé strany dlouhodobé působení kortizolu inhibuje činnost leukocytů NK, čímž ovlivňuje imunitní systém a hlavně jeho schopnost reagovat na viry a zabraňovat vzniku maligních buněk.

Graf 1: Schéma BIOCHEMICKÉ AKTIVACE STRESU

1.4.4 Endokrinní funkce pohlavních žláz

Vaječníky a varlata jsou endokrinní žlázy, které produkují sexuální hormony steroidního charakteru. Mužská varlata produkují androgen, zvaný testosteron, jehož funkcí je pohlavní dozrávání, udržování pohlavních znaků, sexuální chování a spermiogeneze. Testosteron je ještě v menší míře syntetizován také v kůře nadledvinek. Ženské vaječníky produkují dvě skupiny hormonů: estrogeny a progesterony. Mezi nejdůležitější patří estradiol, estron, estriol a progesteron, které se účastní nejen pohlavního dozrávání a udržování ženských pohlavních znaků, ale také působí na reprodukční cyklus ženy a její sexuální chování.

Vaječníky mají dvojitou funkci, produkují sexuální hormony a jsou úložištěm folikulů, kde dozrávají ve vajíčka připravená k oplodnění. Každá žena má svůj sexuální cyklus, během kterého folikuly uzrávají a jsou uvolňovány do vejcovodů. Na dozrání vajíčka se podílí více hormonů nejen z vaječnicků, ale klíčové jsou hormony i z nervového systému, hypotalamu a hypofýzy. Jeden reprodukční cyklus ženy trvá přibližně 28 dní, během kterého ve vaječnicích začíná najednou zrát asi 20-25 folikulů, ale jenom jeden případně dva dozrají ve vajíčka a jsou připraveny k oplodnění. Vše začíná v hypotalamu, kde je rytmicky uvolněn hormon GnRH (gonadotropin-releasing hormon) stimulující syntézu gonadotropinů FSH (folikuly stimulující hormon) a LH (luteinizační hormon) v hypofýze bez rozdílu pohlaví. Jejich účinek na cílové orgány je však odlišný podle pohlaví. U mužů podporují ve varlatech sekreci testosteronu a u žen ve vaječnicích sekreci estradiolu a progesteronu. Oba hormony FSH a LH působí vzájemně a posilují tak svůj účinek. Estrogeny jsou syntetizovány v dozrávajících folikulech a mají dvojitý efekt. Z jedné strany zvyšují účinek FSH a z druhé inhibují jeho sekreci společně s LH na úrovni hypofýzy. Tento děj probíhá nejspíš proto, aby nedozrály všechny folikuly, které započaly cyklus dozrávání, ale dozrál jen jeden, ten nejlepší. Osud ostatních je atrofie. Folikul zraje 14 dní od počátku cyklu, následně praskne a uvolní vajíčko do vejcovodů, které ho dovedou do dělohy kde, pokud je oplodněno, se uhnízdí. Ovulace je způsobena rychlým zvýšením LH hormonu, skoro až o desetinásobek a mírným zvýšením FSH hormonu. Vysoká koncentrace LH hormonu má ještě jednu funkci, a to proměnit prasklý folikul ve žluté tělísko, které produkuje estrogeny a po ovulaci progesteron. Po ovulaci jsou hormony LH a FSH inhibovány progesteronem

a estrogenem ze žlutého tělíska a jejich hodnoty se rapidně sníží. Žluté tělísko pomalu degeneruje a mění se na bílé tělísko, čímž spadnou hodnoty progesteronu a estrogeneru a dojde k menstruaci. Tím se také přeruší inhibice hormonů LH a FSH ze strany hypofýzy a může začít další cyklus. Menstruační cyklus ženy je doprovázen i změnami děložního endometria. Po menstruaci je děložní endometrio velmi tenké a narušené. V počáteční fázi, folikulární estrogenu napomáhají regeneraci dělohy a její epitelizaci, která pokračuje po ovulaci se zvýšenými hladinami progesteronu. Endometrio nabývá na tloušťce a vše se připravuje k uhnízdění oplodněného vajíčka. Pokud nedojde k oplodnění vajíčka, hladiny estrogeneru s progesteronem opět klesnou a endometrio dělohy začne nekrotizovat a děloha začne vylučovat menstruační tekutinu. Jestliže dojde k oplodnění, hodnoty progesteronu neklesnou a dál podporují uhnízdění vajíčka a počáteční embryonální vývoj (Bottaccioli, 2005).

Menstruační cyklus je také doprovázen humorálními změnami. V proliferační fázi cyklu stoupá příjemná nálada a aktivace, naopak v druhé polovině cyklu se projevuje zvýšená úzkost a agresivita. K nejvyšší podrážděnosti, napětí a neklidu se zvraty nálady dochází před menstruací (Baštecký, 1993).

1.4.5 Stres a reprodukční proces

Celý reprodukční cyklus je velmi náchylný na stres, který ovlivňuje funkci hypotalamu, snižuje sekreci hormonu GnRH a zvyšuje sekreci prolaktinu v adenohipofýze, který má za následek inhibici sekrece progesteronu. Nízká hladina progesteronu ohrožuje uhnízdění vajíčka v děloze a zvyšuje pravděpodobnost potratu nebo sterility. Jak je vidět, psychický nebo fyzický stres způsobuje nejen poruchy menstruačního cyklu, ale i amenoreu a sterilitu. Ve stresu jsou stimulovány ke zvýšené sekreci hormonů skoro všechny orgány endokrinního systému, až na hladiny sexuálních hormonů, jejichž syntéza je snížena.

Některé výzkumy již potvrdily, že výskyt amenorey je např. doprovázen dlouhodobým fyzickým a psychickým stresem jakéhokoli původu, v době odloučení od rodiny u žen v internátech, na prázdninách, u novic a rekrutek nebo jako reakce na emoční trauma či jinou afektivní událost. Hormonální pozadí je charakterizováno zvýšenou

hladinou prolaktinu a LH. Účast psychických faktorů na etiologii endokrinních příčin neplodnosti předpokládal i Siebel & Tamor (1982), kde je mechanismus podobný jako u amenorey. Sekundárně i stres z neplodnosti může neschopnost početí jen zhoršit. Někdo předpokládá, že stres může působit na peristaltickou funkci vejcovodů a být jednou z možných příčin sekundární neplodnosti. Obdobně i hněv a pocity viny se mohou stát zdrojem stresu a zabraňovat početí (Baštecký, 1993).

U mužů stres snižuje sekreci hypofyzárních hormonů LH a FSH, které ve varlatech podporují sekreci testosteronu a diidrostestosteronu, důležité pro pohlavní dozrávání a spermatogenezi. Mužské pohlavní funkce nejsou cyklické jako u ženy, i když poslední výzkumy prokázaly, že i uvolňování mužských hormonů má také cyklický charakter. Androgeny mají také vliv na nervový systém, a to hlavně v prvotní fázi vývoje, kdy ovlivňují utváření speciálních nervových spojení, které následně určují pohlavní chování. Testosteron také ovlivňuje negativním feedbackem sekreci svých prekursorů, hormonů LH a FSH, čímž udržuje svou hladinu v přijatelných mezích. Mužská fertilita je také ovlivněna stresem a zvýšenou hladinou prolaktinu, který má za následek snížení plodnosti a sexuálního přání.

1.5 Psyché a soma

Způsob, jakým mysl působí na lidskou fyziologii, nabídnul Bateson (1976), který předpokládá, že ikonické myšlení je schopné aktivovat nervový systém, především oblast limbického systému – amygdalu, hippokampus a hypotalamus. Do tohoto procesu zasahuje autobiografická paměť jedince, která dá vzniku interpretacím významu a vědomí (in Bottaccioli, 2005).

Tento proces je na neurofyziologické úrovni vyjádřen emocionálním Papezovým okruhem, následně obohaceným a dopracovaným teoriemi J. E. LeDoux a A. R. Damasiem. Ti vysvětlují, jak se generují emoce a jak ovlivňují fyziologické procesy těla. Emoce jsou automatickým mechanismem organismu a zahrnují společně psychické, neurální a chemické odpovědi organismu. Emoce jsou výsledkem hodnocení stimulů, které dvěma různými cestami aktivují vhodnou odpověď organismu. Na hodnocení daného stimulu závisí, jakou emoční zkušenost budeme prožívat. Jedná se o neurochemickou odpověď organismu na reálný nebo imaginární

podmět, která je spojená s motorickou odpovědí měnící tělo a organismus (Damasio, 2000).

Pocity se odlišují od emocí tím, že jsou vědomě prožívány a jejich různorodost je dána zkušenostmi, normami a hodnotami jedince a mají společensko-kulturní charakter. Prožité emoce jsou uchovávány v paměti a orientují budoucí chování organismu. Prožívané emoce, pozitivní nebo negativní, mají velký strukturální a funkční vliv na organismus, protože aktivují stresovou odpověď organismu.

Centrum vzniku emocí není jednoduché určit, protože různé emotivní stavy aktivují různé cerebrální oblasti. S jasností se však dá říci, že se na nich podílí limbický systém, amygdala, hypotalamus, hipokampus, sensorické a asociativní oblasti mozkové kůry, orbitofrontální kůra a gyrus cinguli.

Limbický systém je centrem generování emocionálních procesů, odkud jejich aktivace ovlivňuje endokrinní a neurovegetativní systém a současně jsou zpracovány na vědomé úrovni. LeDoux (1998) popsal dva okruhy emoční reakce, jednu krátkou, automatickou a probíhající na nevědomé úrovni a druhou delší a vědomou, kam se zapojují i kortikální oblasti hodnocení podnětu. Obě cesty probíhají současně.

Na krátké cestě emociogenní podnět, aktivuje sensorický talamus, ten vyšle signál do amygdaly, která provede primární vyhodnocení emoce a ve spojení s hipokampem aktivuje hypotalamus, který vyšle signály do těla prostřednictvím neurohumorálního systému.

Dlouhá cesta předpokládá, že po aktivaci talamu, jde signál do kůry mozkové, frontálních laloků, orbitofrontální kůry a gyrus cinguli, kde dojde k vědomému zpracování informace a vrací se zpět do hypotalamu přes amygdalu nebo ji obejde. Tímto způsobem emoce ovlivňují paměť, utvářejí naše zkušenosti a aktivují odpověď organismu. Současně i vzpomínky na minulé zkušenosti aktivují amygdalu a vyvolávají stejné emoce a prožitky, které zkušenost doprovázely.

Prožité emoce jsou uchovávány v paměti a orientují budoucí chování organismu. Byl dokázán úzký vztah mezi emocemi a kognitivními funkcemi a hlavně pamětí, kdy

pozitivní emoce a emoční prožívání upevňuje lépe paměťovou stopu. Prožívané emoce, pozitivní nebo negativní, mají velký strukturální a funkční vliv na organismus. Strach například aktivuje amygdalu a mozkový kmen, smutek prefrontální kůru, hypotalamus a mozkový kmen. Výzkumy v oblasti pozitivních emocí ukázaly, že optimisti jsou odolnější vůči stresu, jejich imunitní systém je nejodolnější a jejich reprodukční schopnost je lepší. Jedinci, kteří mají percepci kontroly situace, upadají méně do deprese a úzkosti a jejich schopnost odpovědi a schopnost řešení je lepší. Nemocní jedinci, kteří kromě léčby mají i emoční podporu, lásku a důvěru, mají lepší imunitní odpověď. To znamená, že každý jedinec má schopnost sám ovlivnit své zdraví prostřednictvím emočního prožívání, pozitivního myšlení, důvěry v léčbu, jak velmi dobře dokazuje i placebo efekt.

Jak je možné vidět, psyché a biologie jsou v těsné interakci a nelze je považovat za oddělené systémy. Nacházejí se uvnitř uzavřeného autopoietického systému, kdy emoční prožívání způsobuje biologické, strukturální a funkční změny v organismu a naopak změny chování a myšlení ovlivňují emoční prožívání.

1.6 Resilience jako protektivní faktor před stresem

Termín resilience vyjadřuje schopnost odolávat nepříznivým okolnostem a schopnosti adaptovat se na stres (Šolcová, 2009:1). Jedná se o všeobecně přijatou definici resilience, ale setkáme se i s jejím odlišným pojmáním. Resilience se stala předmětem studia již počátkem 80. let dvacátého století, kdy byla považována za určitý osobnostní rys charakterizovaný určitou vnitřní schopností odolávat stresu a schopností určitého sebenapravení. Schopnost geneticky daná a vrozená, kterou je nutno identifikovat a popsat (Antony, Cohler, 1987; Werner, Smith, 2001 in Šolcová, 2009). V té době se také v literatuře setkáváme s názvem „hardiness“, neboli odolnost. Šolcová (2009) doporučuje používat pro tento druh odolnosti název resilience, jako vyjádření osobnostního rysu jedince.

Následně vědci zaměřili svou pozornost na dynamický charakter resilience se snahou odhalit procesy, které ji regulují a umožňují úspěšný vývoj jedince i přes nepřízeň podmínek. Předmětem zkoumání se staly vývojové a situační mechanismy, které se podílejí na protektivních procesech resilience (Šolcová, 2009:2).

Konstruktivistický přístup považuje resilienci za hypotetický konstrukt, který je výsledkem vzájemných interakcí mezi jedinci, jejichž cílem je získat jeden od druhého a od prostředí životní zdroje. Na jejich základě si jedinec může zachovat zdraví i za podmínek, které jsou obecně pokládány za nepříznivé (Ungar, 2004 in Šolcová, 2009). Michael Ungar zdůrazňuje hlavně dva faktory. Prvním faktorem je směřování ke zdraví, který můžeme považovat za vlastnost každého biologického systému a druhým je schopnost získávat od prostředí takové prostředky, které nám pomůžou cíle dosáhnout. To naznačuje, že jako lidé, biologické a živé systémy, jsme přirozeně naprogramováni zvládat nepříznivé podmínky a odolávat stresu, ale zároveň vědomě určovat své osobní cíle a jednat ve smyslu jejich dosažení.

Resilientní člověk se charakterizuje tím, že se dokáže sebeotivovat k dosažení svých cílů, vyznačuje se svou silou rozhodnutí, vytrvalostí, schopností vydržet a jít za svým cílem, pozitivně překonat překážky a negativní situace, které na své cestě potká. Nestěžuje si na nepříznivé podmínky, neztrácí naději a je trpělivý. Vlastní určitou míru důvěry v sebe samotného a ve své schopnosti. Jedná se o člověka s nadějí a optimismem, který má schopnost hodnotit negativní situace jako proměnlivé. Člověka, který cítí, že má kontrolu nad svým životem a prostředím, které ho obklopuje. Jedná se sérii o psychických vlastností, které podléhají sociálnímu tlaku socializace a učení, které mají schopnost resilienci buď rozvinout, nebo ji úplně zničit, jako v případě naučené bezmocnosti.

Následující schopnosti představují čtyři základní kognitivní faktory resilience:

- vnímání kontroly,
- frustrační tolerance,
- schopnost kognitivní restrukturační,
- schopnost neztrácet naději (Trabucchi, 2009).

Kromě těchto kognitivních faktorů, se pozornost jiných vědců (Ungar, 2006; Theronová, 2008; Strümpfer, 2000 in Šolcová 2009) zaměřila i na další externí protektivní faktory charakterizující resilienci a zařazují sem:

- vřelé mezilidské vztahy (s významnými dospělými, vrstevníky a společnostmi, kteří utvářejí síť sociální opory),

- kulturní pouto (oddanost praktikám, hodnotám, normám kultury, pocit, že jsme součástí většího celku),
- přístup k materiálním zdrojům (jídlo, bydlení, oblečení, vzdělání, práci, zdraví atd.).

Resilienci můžeme považovat za psychologický konstrukt, kterým označujeme jedince schopného odolávat nepříznivým okolnostem a stresu. Resilience má interakční dynamickou povahu, tj. není stálá v čase a je výsledkem interakce určitého kognitivního stylu jedince, vnějšího sociálního kontextu a nepříznivé situace. Během našeho života procházíme vývojovými etapami, v průběhu kterých se mění jak náš kognitivní styl, sociální opora a kulturní kontext, tak i překážky, které musíme překonávat. S tím se mění i naše odolnost a resilience. Resilienci bych proto nepovažoval za osobnostní rys jedince, ale neustále se utvářející a vznikající hodnotu v právě probíhajícím procesu. Obdobně již definovali odolnost R.S. Lazarus a S. Folkmanová (1984), kteří vymezují zvládnání zátěže jako neustále se měnící kognitivní a behaviorální úsilí jedince zvládnout požadavky svého okolí.

1.6.1 Vnitřní faktory resilience

Dalším z kognitivních faktorů při určování resilientního člověka je jeho atribuční styl v přisuzování příčin. Již zmíněný Heider rozdělil lidi na dvě skupiny. Jedni vidí příčiny dějů jako výsledek svých vnitřních schopností (úmyslem, schopností, úsilím, vytrvalostí) a druzí jako výsledek vnějších nepřímo ovlivnitelných dějů. V rámci této teorie o vnitřním a vnějším atribučním stylu, James Rotter (1966) zavedl termín lokalizace kontroly (Locus of control, LOC), podle které se lidé navzájem liší v tom, jaké mají očekávání a přesvědčení o determinaci svého chování a jeho důsledcích (Kebza, 2005).

Osoby s vnějším (externím) místem kontroly jsou přesvědčeny, že jejich život je určován především vnějšími okolnostmi a sami nemají na jeho vývoj významnější vliv. Osoby s vnitřním (interním) místem kontroly věří, že vývoj jejich života závisí především na jejich schopnostech, úsilí a aktivitě (Kebza, 2005).

Lidé, kteří jsou přesvědčeni, že lze dosáhnout svých cílů, aktivují v sobě sebenaplňující se proroctví a jejich jednání bude charakterizováno snahou a úsilím cíle dosáhnout. To, co považujeme za nemožné a nereálné, zrealizovat nedokážeme, jako v případě pocitu bezmocnosti. Naučenou bezmocnost popsali jako první v roce 1978 Abramson, Seligman a Teasdale, a definovali ji jako stav charakterizovaný poruchou učení, negativními emocemi a pasivním chováním, které je výsledkem zjištění, že kýžený výsledek je nezávislý na jeho činnosti (Hewstone, Stroebe, 2006).

Dalším kognitivním faktorem je Self-efficacy, jedna z hlavních autoregulačních schopností člověka, tak jak ji formuloval ve své teorii sociálního učení Albert Bandura (1986) a vyjadřuje vnímání vlastní účinnosti. Self-efficacy je chápáno jako přesvědčení o vlastní schopnosti dosáhnout svým chováním konkrétních cílů. Sebeuplatnění, jak ho přeložil Janoušek (1992) vyjadřuje schopnost jedince vnímat svou činnost jako determinující ve zvládnání vnějších situací a dosažení svých cílů. Percepce sebeuplatnění ovlivňuje podle Bandury jak myšlenkové vzorce, tak chování i emocionalitu (Janoušek, 1992; Hoskovcová, 2006).

Mnoho experimentů prokázalo, že pocit sebeuplatnění je jedním z motivačních faktorů při zdolávání překážek. Samotné přesvědčení, že mám situaci pod kontrolou nebo že je překážka zvládnutelná snižuje negativní dopad stresu na organismus a chrání ho před onemocněním. Bandura (1996) zjistil přímé spojení mezi slabě vnímaným sebeuplatněním a růstem deprese a úzkosti. Překvapivé je, že nezáleží, zda opravdu máme nad nepříznivou skutečností moc, ale stačí jen pouhé přesvědčení, abychom odvrátili negativní vliv stresu.

Resilience není jen o pozitivní interpretaci překážek, silném sebevědomí ve své schopnosti, že dosáhneme svých cílů, ale i o schopnosti vydržet, když se nám zrovna nedaří a začít znova a znova, tj. o frustrační toleranci. Jedinec kromě silného pocitu sebeuplatnění a pocitu vlastní kontroly nad událostmi, musí být schopen i odolávat fyzickému a psychickému tlaku a nepodlehnout neúspěchu na cestě k dosažení svého cíle. Tolerovat neúspěch, vnímat ho jako dočasný, nás chrání před frustrací, demoralizací a depresí.

Zde se uplatní schopnost restrukturace dějů, což znamená dát nové a pozitivní významy nepříznivým situacím, změnit úhel pohledu a dívat se na svět jinak. Nepříznivé podmínky se můžou stát výhodou, překážky výzvou, porážka poučením. Resilientní člověk se vyznačuje schopností pozitivně restructurovat „negativní“ situace. To však neznamená, že neštěstí není neštěstím, neúspěch úspěchem, není to hledání výmluv, ale znamená to, že dokážeme z dané situace vytěžit poučení pro příště, najít zdroj změny, motivaci ke zlepšení a stát se odolnějším vůči obdobným situacím, které v životě potkáme.

Optimismus a smysl pro humor, jsou dalšími faktory resilience, které nám pomáhají vyrovnat se se zásadními životními situacemi a chrání nás před stresem a zátěžovými situacemi. Optimisté věří, že svého cíle dosáhnou a lépe snášejí námahu (Sheier a Carver, 1985 in Hewstone, Stroebe 2006), rychleji se zotavují z nemocí (Sheier, 1989) a nepoužívají vyhybavé strategie při řešení problémů (Aspinwall a Taylor, 1992 in Hewstone & Stroebe 2006).

Martin Seligman (1996) nazval naději schopností nacházet dočasné příčiny na specifické překážky a obtíže. Znamená to mít důvěru a naději, že žádná negativní a nepříznivá situace není nastálo. Seligman odhalil, že optimisté a pesimisté se od sebe liší kognitivním stylem, kterým interpretují skutečnost a identifikoval dvě kognitivní kategorie, permanentnost a prolínavost, v kterých se liší. Optimisté věří, že každá negativní událost a situace je jen dočasná čímž se liší od pesimistů, kteří takové situace prožívají jako permanentní. To se odráží i v chování, kdy se pesimisté lehce vzdají, protože vnímají situaci jako neměnnou, což vyvolává bezmocnost, beznaděj a frustraci. Pesimisté mají navíc tendenci rozšířit a zevšeobecnit specifickou negativní situaci nebo osobní nedostatek na ostatní své kvality nebo činnosti (Trabucchi, 2009).

1.6.2 Vnější faktory resilience

Většinu vnějších faktorů, které pozitivně ovlivňují resilienci, můžeme shrnout do sedmi tzv. tenzí, jak je popsal a ze svých výzkumů vyvodil Michael Ungar (2004, 2006, 2008). Jsou jimi: koheze (pocit jedince, že je sociálně součástí většího celku), kulturní pouto s hodnotami, ke kterým se jedince hlásí, vřelými vztahy s ostatními,

pocit sociální spravedlnosti, přístup k materiálním zdrojům, vnímání osobní identity, osobní pocit síly a kontroly. Jedinec musí cítit, že je milován, že si ho někdo váží a uznává ho a cítí se v bezpečí. K obdobnému závěru dospěl i Fuller (2006), když požádal adolescenty o vyjmenování nejdůležitějších faktorů pro resilienci. Na prvním místě se objevila potřeba přináležení k rodině a společnosti a potom ostatní faktory (Šolcová, 2009).

Nejhorším trestem v minulosti byl a stále je nezáměr ostatních a sociální vyloučení ze skupiny. Jedinci ztratí sociální identitu, pocit přináležení a zdroj opory a bezpečí. Není divu, protože právě z přináležení k nějaké skupině může jedinec těžit ze sociální opory, která byla identifikována jako jeden z prvních faktorů moderující vliv nepříznivých životních událostí na zdraví a psychiku člověka. Dobré sociální vazby, ze kterých se nám může dostat opory a pomoci, dělají jedince odolnějším vůči stresu, jedinec se cítí šťastnější a pozitivně emočně naladěný (Šolcová, Kebza, 1999). Sociální opora se tak stává nedílnou součástí kognitivního hodnocení stresové události, ovlivňující výběr chování, je zdrojem pozitivního hodnocení reality, pocitu sebeuplatnění a reálné pomoci.

1.7 Resilience rodiny

Jelikož se neplodnost a asistovaná reprodukce nedotýká jen jedince, ale celé rodiny jako celku, je důležité zmínit i faktory, které mohou rodinu ochránit v tak náročné životní situaci. Neplodnost je rodinou považována za nepříznivou, nečekanou a nežádoucí životní okolností, se kterou se musí vyrovnat. Schopnost přizpůsobit se této skutečnosti je považováno za resilientní strategii (Sobotková, 2001). Rodinná resilience je soustavou společného přesvědčení, jak funguje svět a jaké místo v něm rodina zaujímá. Pozornost se tak posouvá z individuálních vlastností jedince k širšímu kontextu rodiny, kde se resilientní chování projevuje (McCubbin et al., 1999). Způsobem jakým rodina hodnotí své problémy a překážky, které musí zdolat, určí, zda rodina situaci zvládne nebo propadne zmatku a rozpadu. Přesvědčení rodiny, postoje, hodnoty, předsudky či hypotézy utvářejí základ emočního prožívání a chování celé rodiny. Tato přesvědčení jsou sociálními konstrukty vytvořené ze sociální interakce s ostatními a širším kulturním a společenským kontextem (Gergen, 2005) a společně utvářejí normativní klima

rodiny. Každá rodina má vlastní pravidla, která definují jednotlivé role členů rodiny. Určují, jak se kdo má chovat a co se od koho očekává. Současně si utváří i vlastní autobiografický příběh, který se stává její identitou, určitým „Já“ vůči okolí (Walsh, 2008).

Autobiografie rodiny tvoří životní cyklus rodiny, plán, který je charakterizován schopností spojit minulost s přítomností do budoucnosti a schopností vnímat možnost naplnění svých cílů.

V případě rodinné krize, atribuce významu nepříznivé situace, způsob, jakým ji pochopí, je rozhodující pro rodinnou resilienci. Schopnost dát rodinné krizi smysl, schopnost určit příčinu problému je jedním z protektivních faktorů rodiny. Určení příčiny dá rodině možnost zvolit tu správnou strategii k překonání krize.

Dalšími protektivními faktory rodiny je pevné rodinné pouto mezi členy rodiny, založené na vzájemné důvěře, poctivosti, spolehlivosti a starostlivosti jeden o druhého. Takové klima přináší otevřenou komunikaci mezi členy a vede k vzájemnému porozumění (Walsh, 2008).

Neméně důležitým faktorem je i optimismus a naděje, jakou rodina vnímá před krizovou situací. Schopnost vydržet, být vytrvalý a snažit se hledat cesty, jak z krize ven. To vyžaduje určitou odvahu a schopnost přizpůsobovat se změnám.

Z vnějších protektivních faktorů posilujících rodinu v překonání krize je opora v širší rodině, a okolí přátel. Hustá sociální síť se stává protektivním faktorem oproti izolaci. Nedílnou součástí resilience rodiny je i ekonomická jistota, jaké rodina vlastní finanční zdroje.

Kerry Daly (1999) na základě svého výzkumu určil čtyři pilíře tvořící základ resilience párů v procesu asistované reprodukce v oddanosti společnému cíli, pohybováním se mezi fatalismem a pocitem kontroly, schopnosti reorganizace sebezpojetí a osobních cílů a ve schopnosti otevřeně komunikovat (in McCubbin, 1999).

2. Konceptuální vymezení neplodnosti

2.1 Definice neplodnosti a sterility

Neplodnost je stav, se kterým se potýká v naší společnosti a v ostatních vyspělých zemích stále více mužů a žen. Podle odhadů Světové zdravotnické organizace (WHO) má problém s plodností každý pátý pár a v České republice zůstává nedobrovolně bezdětných 20-25% párů (Šulová, Fait, Weiss et al. 2011:284). Statistiky ukazují, že příčiny neplodnosti připadají ve 35% na muže, v 50% se jedná o problém ženy, v 5% se na neplodnosti podílí inkompatibilita páru a zbylých 10% příčin neplodnosti je neznámého původu (Cecotti, 2004:22).

Početí dítěte není jednoduchým procesem, ale je to výsledek souhry mnoha příznivých podmínek. V dobách, kdy medicína nebyla ještě na takové úrovni, bylo považováno početí a narození dítěte za zázrak a boží dar. Dnes nám moderní medicína a její disciplíny dokáží osvětlit mnoho faktorů, které se na reprodukci a početí podílejí. Přesto zůstává mnoho otázek v oblasti reprodukce, na které ještě nedokážeme najít odpověď.

Za neplodný se dá všeobecně považovat pár, kdy žena neotěhotní po určité době pravidelného nechráněného pohlavního styku. Tato všeobecná definice nám však nic neříká o době, která musí uběhnout, a frekvenci, s jakou musí k pohlavnímu styku docházet. Odpověď není jednoznačná, protože fertilita je závislá na věku jedince. Za nejplodnější období ženy je považován věk od 19 do 24 let, kdy schopnost otěhotnět v období ovulace je asi kolem 30%. Schopnost otěhotnět pomalu klesá s přibývajícím věkem a ve 30 letech je pravděpodobnost otěhotnění asi kolem 25%. Schopnost početí po dovršení 30 let drasticky klesá na 10%, Mezi 35-40 lety má žena jen 2-3% pravděpodobnost otěhotnět (Cecotti, 2004:21). Jak je vidět, početí není snadný proces. Co se týká frekvence jednotlivých pohlavních styků, jsou názory různé. Někteří považují za pravidelný pohlavní styk 2 až 3 styky týdně, ale k otěhotnění stačí, aby žena měla pohlavní styk v období ovulace a dozrání vajíčka. Vajíčko dozrává asi 14. den menstruačního cyklu a jeho schopnost oplození je 12-24 hodin od ovulace. Je proto vhodné mít pohlavní styk v období 4-5 dnů kolem ovulace. Tím se také pár vyvaruje tomu, aby se pohlavní styk nestal mechanickou prací k dosažení početí. Samotné spermie jsou schopny vajíčko oplodnit 3-4 dny po pohlavním styku. Nesmíme opomínat, že nejenom ženám klesá fertilita, ale i mužům. Pro muže je nejlepším věkem k početí 25 let, kdy potom jejich fertilita pomalu klesá z důvodu snížení pohyblivosti spermií po dovršení 40 let. Za neplodnost potom můžeme považovat situaci, kdy 30 letý pár má

nechráněný pravidelný pohlavní styk po dobu 18 měsíců nebo ovulačních cyklů bez početí. Do tohoto však nepočítáme sníženou schopnost početí, kdy běžná 25% pravděpodobnost otěhotnění u 30 leté ženy je například snížena na 10%. Ale i těch 10% jí umožňuje otěhotnět. S tím se setkáváme, když pár po dlouhodobém hledání těhotenství prostřednictvím asistované reprodukce spontánně otěhotní.

Neplodnost proto můžeme definovat jako neschopnost ženy otěhotnět nebo dovést těhotenství do zdárného konce a u mužů schopnost oplodnit vajíčko.

Sníženou plodností potom označujeme ty páry, které mají statisticky nižší schopnost počít než zbytek populace v jejich věku (Flamini, 1998:273).

Neplodnost proto není jednoznačný pojem, ale relativní. Neplodnost tak dělíme na několik stupňů a druhů.

Hovoříme o primární neplodnosti, kdy žena nebo pár ještě nikdy neotěhotněli, a o sekundární neplodnosti, kdy žena už někdy otěhotněla, ale těhotenství bylo přerušeno potratem nebo interrupcí, nebo otěhotněla a úspěšně v minulosti porodila. Zde můžeme ještě rozlišovat partnerskou neplodnost, kdy neplodnost je výsledkem specifických charakteristik páru, které se samostatně nevyskytují. Například v případě imunologické neshody partnerů.

2.2. Neplodnost jako nemoc

Můžeme neplodnost, jak jsme ji definovali, považovat za nemoc? Na tuto otázku se nacházejí rozdílné odpovědi. Samotnou neplodnost nejspíš nemůžeme považovat za nemoc ve smyslu lékařského modelu, kdy je nemoc charakterizována jako narušení anatomické nebo funkční celistvosti organismu (Salvini, 1998). Nemůžeme například 40 letou ženu považovat za nemocnou, když je její fertilita na svém přirozeném sklonku. Nebo ženu, která má sníženou plodnost z důvodu předešlého potratu nebo pánevního zánětu.

Ke sterilitě, i když není považována za nemoc ve smyslu poruchy zdraví, se současná medicína chová jako k nemoci. V případě neplodnosti je symptomem nedostavení se potomstva a léčba spočívá ve snaze dosažení těhotenství a porodu pomocí reprodukčních technik. Například nitroděložní oplodnění, mimotělní oplodnění in vitro, dárce vajíčka nebo spermií atd. V těchto případech se však nedocílí uzdravení a fertility, ale jen požadovaného výsledku - těhotenství a následně porodu. Z těchto důvodů nemůžeme

hovořit o sterilitě jako o nemoci a o asistované reprodukci jako o léčbě. A jako o nemoci, kde k vyléčení dochází s příchodem dítěte. Zde bychom ještě mohli otevřít diskuzi, jestli s příchodem vlastního dítěte nebo i adoptovaného.

Budeme raději chápat neplodnost jako společensko-kulturní, psychosociální „nemoc“, problém - překážku v realizaci přání mít dítě, která působí na jedince jako silný stresor a ovlivňuje veškeré jeho dimenze bytí. Dimenzi osobní, partnerskou, rodinou, pracovní i společenskou. Jedinec se stává „nemocným“ ve chvíli, kdy se rozhodne svou bezdětnost řešit za pomoci lékařů. Vstupem do ordinace lékaře se stává pacientem, a tak je s ním i zacházeno.

Z psychologického pohledu můžeme neplodnost hodnotit jako psychicky obtížný stav, který žena a pár prožívají jako nemoc. Stav, který si jistě zaslouží pozornost psychologů. V následujících kapitolách bude argument psychického prožívání neplodnosti probrán podrobněji. V naší společnosti je neplodnost a bezdětnost často stigmatizována, ale náš zdravotnický systém ji za nemoc nepovažuje. To by samo o sobě přineslo mnoho zdravotnických a ekonomických důsledků. Jelikož náš právní systém nám zajišťuje právo na léčbu, dítě by se stalo naším právem a neplodnost by musela být léčena a financována z veřejných prostředků, jako všechny ostatní nemoci. Asistovaná reprodukce by se tak stala léčbou se vším všudy.

2.3. Epidemiologie neplodnosti

Podle statistik epidemiologů má neplodnost za posledních dvacet let stále zvyšující se tendenci. Podle Národního registru asistované reprodukce (NRAR) Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR centra reprodukční medicíny ročně provedou přes 22 tisíc cyklů umělého oplodnění a jejich počet se neustále zvyšuje (sdělení NRAR, e-mail 28. 7. 2011). V rámci NRAR jsou evidovány všechny ženy, u kterých byla zahájena ovariální stimulace nebo bylo zahájeno monitorování za účelem léčby sterility (sterility vlastní nebo sterility jiné ženy v případě darování oocytů) metodou mimotělního oplodnění (IVF) nebo příbuznými technikami (NRAR, email 24. 7. 2011). Nemůžeme ale s jistotou říci, jestli je tento nárůst neplodnosti nějak významný, protože neexistují žádná data, výzkumy, které by jednoznačně potvrdily zvyšující se podíl neplodných. Stále se zvyšující počet párů, které se obracejí na centra reprodukční medicíny, můžeme vysvětlit v jejich dostupnosti, jak finanční, tak co do počtu.

Spíše budeme moci hovořit o snížené plodnosti, kdy se na centra reprodukční medicíny obracejí páry v pokročilejším věku a krátkou partnerskou historií nebo jedinci, kteří dávali přednost vzdělání a kariéře a oddalovali založení rodiny. Statistické údaje ukazují, že nejvíce dětí se rodí ženám ve věku 30-34 let, 38% porodů a 54% porodů připadá na věkovou kategorii žen ve věku 30-39 let (Zdravotnická. Ročenka 2011:28). V roce 2011 připadlo na jednu ženu během jejího reprodukčního období 1,43 dítěte, zatímco v předchozích třech letech to bylo 1,49. Těžiště plodnosti se přesouvá do vyšších věkových skupin, ženy ve věku 30 až 34 let měly letos vyšší specifickou plodnost než ženy ve věku 25 až 29 let. Necelá polovina matek byly prvorodičky. Matkám starším 35 let se v roce 2011 v České republice narodilo 18,5 tisíc dětí z celkového počtu 108,7 tisíc tj. 17% (UZIS, 2011). Podle Sčítání lidu, bytů a domů (SLBD) v roce 2001 byla bezdětná každá pátá vysokoškolačka ve věku 25-29 let (Hašková, 2009:71) a 25% třicátnic s maturitou. Další příčinou oddalování mateřství je hodnotová změna v pohledu na manželství, kdy začíná být „moderní“ nesezdané soužití nebo žít svobodně bez partnera/ky. Podle výzkumu Proměny 2005 bylo zjištěno, že ještě 40% žen ve věku 30-40 let je bezdětných a nemá ani stálého partnera, a u mužů se jednalo v tomto věku o 45% (Hašková, 2009:76).

2.4. Biologický proces početí

Nový život vzniká spojením mužských a ženských pohlavních buněk, přesněji spojením vajíčka a spermie. Ženská vajíčka oocyty dozrávají ve dvou vaječnících a během jednoho menstruačního cyklu se uvolní z jednoho vaječníku do vejcovodů jedno vajíčko. Pravý a levý vaječník se při této funkci střídají a mohou se navzájem plně nahradit. Takže ženy s jedním vaječníkem nefunkčním nebo odstraněným mohou také otěhotnět.

Mužské spermie se utvářejí a dozrávají ve varlatech v miliónovém počtu, jenž jsou při vyvrcholení pohlavního styku vstříknuty do pochvy v počtu asi 200-500 miliónů. Během 8 vteřin se pH pochvy změní z kyselého na zásadité a umožní spermiím přežít a proniknout děložním hrdlem do dělohy a vejcovodů, kde se setkávají s vajíčkem. Jednotlivé spermie musí být dobře pohyblivé, aby takový trajekt zvládly, a nakonec se jen jedna spermie z miliónu stane tou úspěšnou, která pronikne obalem vajíčka a oplodní jej. K oplodnění vajíčka tak dojde ve vejcovodu, kde oplozený oocyt přetrvává další 1 až 2 dny, dělí se a putuje jako morula do dělohy. Transport vejcovodem do dělohy tak trvá 4 až 5 dní a je zajišťován složitým mechanismem vyžadujícím souhru ovariálních hormonů, prostaglandinů a vegetativní inervace tuby. Uhníždění, implementace vajíčka začne 6. až 7. den od ovulace při kontaktu s endometriem.

Oplození schopné spermie vydrží v děložním hrdle 1 až 2 dny, ale pohyblivé zůstávají až 8 dní. Každopádně z přibližně 250 miliónů spermií, asi 5 miliónů pronikne do děložního hrdla a necelých tisíc jich dospěje až do vejcovodu, kde jedna z nich vajíčko oplodní (Presl, 1984:11), taková cesta nejzdatnějším spermiím trvá asi 10 minut.

Samotné oplodnění (fertilizace) vajíčka spermií je výsledkem složitého biochemického a imunologického procesu interakce receptorů a enzymů, které navedou spermii k vajíčku a jejímu proniknutí membránou dovnitř. Účinkem akrozomových enzymů na hlavičce spermie dokáže tato spermie narušit obal vajíčka a proniknout dovnitř. Zde se spojí haploidní jádra obou gamet a dají vzniku nové buňce s diploidním jádrem – zygotě, výsledek kombinace otcovských a matčinyých genů v chromozomech. K vytvoření zygoty dojde do 3-6 hodin od vniknutí spermie do vajíčka, nastartuje se proces jeho rýhování a za 16 hodin se dojde k prvnímu buněčnému dělení.

Mezi lidmi se setkáváme s mnoho mýty, proč nelze otěhotnět. Například mnohé ženy si myslí, že neotěhotní, protože po sexuálním styku neudrží v pochvě dostatečně dlouho mužské semeno a většinu ho vyloučí. Zaujímají proto různé polohy, které by takovému vyloučení zabránilo. Nejvíce se doporučuje zvednout nohy nahoru a opřít je o záhlaví postele nebo o zeď a vydržet v této pozici aspoň 30 minut. Samozřejmě, že taková praktika k otěhotnění nenapomáhá.

2.5 Pohlavní orgány ženy

Pohlavní orgány ženy dělíme na vnější a vnitřní. Vnější pohlavní orgány - vulva neboli lůno - jsou tvořeny poševní předsíní, která je ohraničena velkými a malými stydkými pysky, které obklopují poševní vchod, vchodová párová tělesa – bulbi vestibuli – se svými žlázami, panenská blána a klitoris. Vnitřní pohlavní orgány jsou tvořeny pochvou, která spojuje povrch těla s děložním hrdlem, dělohou, dvěma vejcovody a dvěma vaječníky.

Vaječníky (ovarium) jsou pohlavní žlázy o velikosti mandle visící na širokém děložním vazu, čímž jsou tak fixovány na svém místě v podbřišku. Vaječníky jsou tvořené z dvojí tkáně - dřeně, bohaté na cévy, které vyživují buňky vaječnicků, a z kůry, kde se nacházejí nezralé oocyty a žlutá tělíska. Vaječníky plní dvojí funkci. Endokrinní, kdy vylučují ženské pohlavní hormony estrogeny, neboli folikulární hormon a progesteron vylučovaný ze žlutého tělíska. V menší míře vylučují androgeny, které ovlivňují zrání folikulů. Oba hormony jsou nezbytné k udržení pohlavních znaků a reprodukci. Druhá funkce je spojena s dozráváním folikulů a vylučováním pohlavních gamet oocytů (vajíček). Každá žena se rodí přibližně s 400.000

nedozrálými oocyty v každém vaječniku, ale dozraje jich však jen malá část, přibližně tak 450. Od puberty, pohlavního dozrání ženy, se vaječníky střídají ve vylučování jednoho dozrálého vajíčka v jednom ovulačním cyklu 28 dní. Během svého reprodukčního období, od puberty do menopauzy (asi do 40 let), žena vyloučí z každého vaječniku přibližně 260 vajíček (Ulčová-Gallová, 2006).

Dozrálá vajíčka jsou vyloučena z folikulu, odchycena řasovitým koncem vejcovodu a vpravena rytmickým smršťováním do kanálu vejcovodů. Vejcovody jsou párový trubcový svalový orgán dlouhý asi 10-12 cm o průměru 4 mm. Ve vejcovodech dochází k oplodnění vajíčka mužskými gametami - spermii, odkud je dál vyloučeno do dělohy.

Děloha (uretrus) je nepárový orgán, který se nachází v podbřišku, kde leží nad močovým měchýřem. Jedná se o dutý orgán tvořený z hladkého svalstva hruškovitého tvaru zakončený děložním hrdlem. Dělohu uvnitř vystylá sliznice zvaná endometrium, která je bohatě zásobena krví, nezbytnou pro uhnízdění embrya a jeho další výživu a vývoj. Endometrium reaguje na hormonální změny hladin estrogenu a progesteronu charakteristickými změnami vylučováním buněk endometria a krvácením, které probíhá jednou za 28 dní menstruačního cyklu.

Spodní část dělohy je zakončena děložním hrdlem s děložním čípkem, který vyčnívá do dutiny pochvy. Poševní část děložního čípku má v sobě malý otvor - děložní branku, která spojuje dutinu děložní s vagínou. Děložní čípek je vystlaný sliznicí, která vylučuje hlen, podobný svou konzistencí vaječnému bílku. Hlen děložního čípku chrání dělohu před vniknutím bakterií a napomáhá průniku spermií.

Vagina spojuje vnitřní pohlavní orgány s vnějšími - děložní hrdlo s vulvou. Je to svalový orgán uvnitř vystlaný sliznicí, který je dlouhý 7-10cm a široký 3-5cm. V klidovém stavu je zploštělá a roztahuje se při pohlavním styku. V horní části se vagina napojuje na děložní hrdlo, kde utváří poševní klenbu, ve které se po ejakulaci hromadí sperma a kde spermie začínají svůj průnik děložním čípkem do dělohy.

2.5.1 Menstruační cyklus

Reprodukční schopnost ženy je hormonálně regulována v periodických cyklech zvaných menstruační cyklus. Běžný menstruační cyklus trvá průměrně 28 dní, ale může být obsažen v rozhraní 20 až 40 dní, během kterých dochází ke specifickým změnám ve vaječnicích a děloze. Menstruační cyklus je řízen hormonálním procesem, na kterém se podílí části mozku (hypotalamus a hypofýza) a vaječníky. Celý systém nazýváme hypothalamo-hypofýzo-ovariální systém, který popíšeme následně. Menstruační cyklus se počítá od prvního dne menstruace - fází, kdy děloha začíná vylučovat endometrium s neoploštěným vajíčkem, charakterizovanou krvácením z rodidel. Krvácení trvá 3 až 5 dní, poté následuje proliferační fáze trvající přibližně dva týdny, během které se obnovuje endometrium, které opět zmohtne. Po čtrnácti dnech následuje sekreční fáze, kdy endometrium vylučuje glykogen a připravuje se na uhníždění oploštěného vajíčka. Pokud k uhníždění nedojde, nastává nová menstruace doprovázená krvácením. Cyklus vylučování a obnovy endometria nazýváme endometriální cyklus.

Současně s tímto děložním cyklem probíhá folikulární fáze. Celý menstruační cyklus můžeme rozdělit na 3 fáze - folikulární, ovulační a luteální fázi.

Folikulární fáze začíná v období menstruace a je počátkem nového cyklu. Hypotalamus ve svém cyklickém procesu začíná vylučovat z nucleus arcuatus peptid gonadoliberin GnRH, který se stává signálem pro adenohipofýzu, aby začala vylučovat gonadotropní hormony, folikuly stimulující hormon FSH (follicle-stimulating hormone) a luteinizační hormon LH (luteinizing hormone). Hormon FSH stimuluje ve vaječnici růst několika folikulů, ve kterých dozrává vajíčko, a sekreci estrogenů. Celý proces dozrávání nazýváme ovariální cyklus a trvá přibližně 13 dní, kdy dozraje jen jeden folikul tzv. Graafův folikul, kde se nachází dozrálý oocyt. Folikulární fáze končí ovulací. Pod vlivem nadměrného množství estrogenů vyplavených vaječnicí působí zpětnou negativní vazbou na adenohipofýzu, která pozastaví sekreci FSH a začne vylučovat LH hormon, čímž začíná ovulační fáze. Výrazné zvýšení hladiny LH hormonu vyprovokuje prasknutí folikulu a dojde k ovulaci, asi 14. den od počátku menstruace. Čtrnáctý den však nemůžeme považovat za pravidlo, protože normální menstruační cyklus u zdravých žen může být i 23 dní nebo mít délku až 35 dní. Tím pádem se mění i den ovulace. Současně se zvýšením hladiny LH, které se děje nejčastěji v ranních hodinách, se podnítl sekrece děložního hlenu, kdy se jeho množství zvyšuje, stává se čirým a řidne, což umožňuje prostoupení spermií do dělohy. Samotná ovulace obvykle proběhne nepozorovaně, ale u někoho může být doprovázena bolestmi v podbřišku. Mezi nejběžnější způsoby určení ovulace a plodných dnů je měření bazální teploty, kdy den před ovulací a v den ovulace výrazně klesne teplota pod vlivem zvýšeného LH hormonu, po kterém

následně dojde k výraznému zvýšení teploty nad 37° C. Samozřejmě měření bazální teploty není tak přesné jako měření ovulačním testem. Ovulační testy měří zvýšenou hladinu LH hormonu, ke které dochází před ovulací. Zvýšení teploty se děje následkem zvýšení hladiny progesteronu. Ovulací nastává luteální fáze cyklu, kdy se ze zbylého folikulu pod vlivem LH hormonu stane žluté tělísko (korpus luteum), které začne vylučovat kromě estrogenu i progesteron. Progesteron inhibuje sekreci FSH a další růst folikulů a začne připravovat sliznici dělohy na uhníždění oplodněného vajíčka. To se projeví zvýšením bazální teploty až nad 37° C. Žluté tělísko dosáhne maximum svého vývoje kolem 8. až 10. dne po ovulaci, kdy začne vylučovat stále méně a méně progesteronu. Pokud nedojde po ovulaci k oplodnění vajíčka, vysoké hladiny estrogenu a progesteronu zpětně inhibují v hypofýze sekreci LH hormonu, žluté tělísko atrofuje v jizvičku na povrchu vaječníku a dojde k menstruaci. S oplodněním a uhnížděním vajíčka v děloze nastává sekrece gonadotropinu hCG (human Chorionic Gonadotropin), který zabrání atrofii žlutého tělíska, které pokračuje v sekreci progesteronu. Výskyt hCG v krvi je hlavním indikátorem počínajícího těhotenství. S inhibicí sekrece LH se nanovo zvýší v hypofýze vylučování FSH a menstruační cyklus začíná znova.

Hypofýza současně s LH a FSH hormony vylučuje ještě prolaktin neboli luteotropní hormon, který stimuluje mléčné žlázy a připravuje je k laktaci. V malých koncentracích je prospěšný, ale v nadměrných koncentracích negativně ovlivňuje vaječníky v sekreci progesteronu, čímž snižuje možnost uhníždění vajíčka v děloze a zvyšuje riziko potratu.

V kontrole menstruačního cyklu tak hrají nejdůležitější roli dva hormony – estradiol (estrogen) a progesteron. Zatímco estrogen dosahuje vrcholu dvakrát, během růstu folikulu a během luteální fáze, progesteron zůstává prakticky nepřítomný před ovulací, ale stává se rozhodující v luteální fázi a během těhotenství. Oba hormony jsou vylučovány vaječníky pod vlivem FSH a LH z hypofýzy. FSH stimuluje folikuly ve vaječnicích k dozrání a LH spouští ovulaci. Gonadoliberin (gn-RH) z hypothalamu kontroluje hypofýzu a hypofýza s hypothalamem dostávají zpětnou vazbu z folikulu a žlutého tělíska.

Jak je vidět, celý reprodukční cyklus je založen na delikátní rovnováze systému hypothalamo-hypofýzo-ovárie se zpětnou vazbou (feedbackem), kde funkce ovárií zpětně ovlivňuje funkci hypothalamu a hypofýzy. V tomto systému již nejsou vaječníky cílem stimulace, ale jak tvrdí někteří endokrinologové (Flamigni, 1998), jsou primárním orgánem. Vaječníky by tak byly „čtvrtými pánevními hodinami“, které regulují reprodukční systém ženy (Flamigni, 1998:33).

2.5.2. Rizikové faktory ženské neplodnosti

Neplodnost může mít mnoho příčin, které nejsou jen biologické, ale i společensko-ekonomické a kulturní. V naší společnosti například budování kariéry, délka studia, dosažení určitých ekonomických podmínek, neochota snížit si životní úroveň nebo si nejdříve „něco užít“ posunuje rozhodnutí pro otěhotnění do pozdějšího věku a s tím i spojené snížení fertility.

Věk ženy je tím nejsilnějším faktorem, který ovlivňuje její fertilitu, a s přibývajícím věkem se snižuje schopnost početí a zvyšuje pravděpodobnost potratu. Pravděpodobnost, že 20 letá žena bude mít spontánní embryonální potrat je 50% a u 40 leté ženy se zvýší až na 96% (Foresta, 2005:171).

Jak jsme již napsali, početí dítěte není tak jednoduché a automatické, jak by si většina mohla myslet. Jak se dál dočteme, početí dítěte je výsledkem složitého biologického procesu, který má svou jemnou rovnováhu. Dnes už nestačí se rozhodnout: „budeme mít dítě“, vysadit antikoncepci a čekat, že za měsíc otěhotníme. Někdy se páry mohou snažit a čekat měsíce, ale vytoužené těhotenství se nedostavuje. Odborníkům je už dnes dobře známo, že celý proces početí ovlivňují i mnohé faktory z našeho okolí a náš životní styl. Nejsme ostrovy, které by byly odděleny od okolního světa, ale to, co se kolem děje nebo co sami děláme, ovlivňuje naše vnitřní prostředí a schopnost počít. Naše životospráva, pohybová aktivita, sociální zvyky či lékařská péče působí na náš reprodukční systém a zdraví budoucího dítěte. Na následujících řádkách rozepíšeme nejčastější rizikové faktory ovlivňující početí, kterých bychom se měli vyvarovat.

Když vyloučíme faktor věku, kouření je jednou z hlavních příčin snížené fertility a neplodnosti. Kuřačkám trvá otěhotnění čtyřikrát déle než nekuřačkám, tím, že kouření snižuje hladiny progesteronu a zhoršuje uhnízdění oplozeného vajíčka. Dalším rizikem je zvyšující se pravděpodobnost mimoděložního těhotenství. Kouření nadále zvyšuje riziko genetických malformací vajíčka a jeho následné potracení a zánik (Doherty, 2006:15).

U mužů nikotin snižuje množství spermií v ejakulátu a navíc omezuje jejich pohyblivost (Williams, 2006:161). Některé studie dokonce potvrdily, že nikotin z cigaret a další toxické látky se koncentrují ve spermiích a mohou poškodit DNA spermií. Takové poškození vede k zvýšenému riziku vzniku genetických anomálií, defektních spermií, poškození DNA plodu

s následkem zvýšené potrativosti nebo výskytu některých druhů rakoviny u dítěte (Williams, 2006:161).

Alkohol patří mezi další legální drogy, které ovlivňují schopnost oplození a šance na těhotenství snižují až o 50 %. Ženy, které požijí jeden alkoholický nápoj před početím, mají o třetinu menší šance na otěhotnění. Současné užívání alkoholu a kouření zvyšuje negativní účinky na plodnost (Williams, 2006:134). Podle některých vědců alkohol zasahuje přímo do procesu ovulace a transportu vajíčka do dělohy. Jakékoli zrychlení nebo zpoždění transferu vajíčka do dělohy snižuje následně jeho pravděpodobnost na uhnízdění. Co se týče pití alkoholu u mužů, nejsou dosud známy studie, které by potvrdily jeho negativní účinky na početí. Je však známo, že alkohol tlumí sexuální energii, a je možné, že snižuje kvalitu ejakulátu (Williams, 2006:162).

Negativní účinky pití kávy a tím i kofeinu na plodnost nebyly zatím prokázány, i když někteří lékaři doporučují snížit jeho přísun.

Heroin je droga, která prokazatelně snižuje schopnost otěhotnět, protože zapříčiňuje amenoreu z důvodu prolaktinemie (Flamini, 1998:516). Ostatní drogy, jako marihuana a kokain, podle výzkumů některých vědců (Hurd, 1992) tlumí produkci testosteronu. S tím souvisí i produkce spermií, které jsou s větší pravděpodobností defektní, a s genetickými vadami, které zvyšují riziko potratů a vrozených vývojových vad u plodu (Williams, 2006:164).

Snížená schopnost plodnosti může být i výsledkem působení nebo otravou těžkými kovy jako jsou olovo, rtuť, kadmium, hliník, stříbro i zlato.

Dalším faktorem, který ovlivňuje plodnost ženy, je tělesná hmotnost. Menstruační cyklus některých žen je velmi citlivý na změny tělesné hmotnosti a i s malou změnou váhy od normálu dojde k narušení pravidelnosti cyklu. Vědci již prokázali vztah tělesné hmotnosti, nadváhy nebo podváhy na menstruační cyklus, kdy může dojít až k amenorei.

Nadváha, krom zvýšeného rizika potratů, jak potvrdil A. M. Clark (1998), s sebou přináší i další komplikace, například cukrovku, vysoký krevní tlak či nutnost ukončení těhotenství císařským řezem. Žena s nadváhou má však menší riziko neplodnosti než ženy s podváhou, u nichž je riziko až čtyřnásobné (Williams, 2006:109).

Podváha a anorexie jsou doprovázeny nedostatkem všech výživných látek a v některých případech i nadměrnou tělesnou zátěží. U sportovkyň nebo žen se zvýšenou pohybovou aktivitou se dostavuje menstruační cyklus později a dochází k jeho častějším poruchám. Bylo prokázáno, že u sportovkyň dochází ke zkrácení luteální fáze po ovulaci se sníženou sekrecí progesteronu, čímž se zvyšuje riziko spontánních potratů (Williams, 2006:126).

2.6. Příčiny neplodnosti u žen

Nebudeme-li se již zmiňovat o věku ženy jako o příčině neplodnosti, můžeme hlavní příčiny rozdělit na anatomické (mechanické), hormonální a imunitní. Ulčová-Gallová (2006:37) uvádí za nejčastější příčiny ženské neplodnosti:

- problémy s vaječníky	40 %
- problémy s vejcovody	20 %
- imunologické příčiny	11 %
- psychické příčiny	6 %
- děložní tělo	5 %
- děložní hrdlo	3 %
- pochvu	1 %
- špatný životní styl	5 %
- neznámé příčiny	9 %

2.6.1. Hormonální příčiny a poruchy funkce vaječnicků

Prvotním vyšetřením při neplodnosti ženy je vždy hormonální vyšetření, nejlépe z počátku cyklu - 4. nebo 5. den. Hormonální testy u žen sledují výskyt a hladiny hormonů LH (luteinizačního hormonu) a FSH (folikuly-stimulujícího hormonu), prolaktinu, estradiolu, hormonů štítné žlázy a v jistých případech i hladiny androgenů. Hormonální poruchy s nedostatečnou funkcí vaječnicků jsou příčinou neplodnosti u 40% žen. Ty nejsou až tak závažné, jak by se dalo očekávat, a lze je velmi dobře regulovat hormonální léčbou. Nejčastější hormonální příčinou neplodnosti u žen je anovulace a amenorea, kdy z důvodu poruchy hormonálního systému hypotalamus-hypofýza-vaječnicků nebo periferních endokrinních problémů vaječnicků přestanou fungovat tak, jak by měly. Příčiny však mohou být i psychogenního původu nebo způsobené poškozením centrálního nervového systému. Ženy mohou mít problémy s nepravidelným menstruačním cyklem, až s úplnou ztrátou menstruace, například při anorexii. Menstruační dysfunkce můžeme ještě rozdělit na poruchy rytmu menstruace, zkrácený cyklus polymenorea a prodloužený cyklus oligomenorea nebo

podle intenzity krvácení. Porucha vaječnicků se může projevovat i při snížené funkci štítné žlázy, snížené funkci nadledvinek nebo při cukrovce.

Jednotlivé poruchy můžeme rozdělit na nespecifickou anovulaci, kdy dochází k hormonální nepravidelnosti a kdy se u ženy střídají běžné ovulační cykly s anovulačními.

Další poruchou funkce vaječnicků může být syndrom luteinizovaného folikulu (LUF), kdy zvětšený folikul nepraskne a neuvolní vajíčko do vejcovodů a vajíčko zůstává ve vaječniku (Ulčová-Gallová, 2006:41).

Problémy v oblasti nerovnováh estrogenů a androgenů s převahou vyšších hladin testosteronu jsou další příčinou neplodnosti. Takové ženy mají většinou vyšší hmotnost, výskyt akné a mají výrazné ochlupení na tváři, prsou a břiše (hirsutismus). Vysoké hladiny androgenů způsobují špatné dozrávání folikulů, místo kterých se ve vaječnicích utvářejí cysty a vznikají tzv. polycystické vaječnický (PCO). Tato porucha se označuje jako Steinův-Leventhalův syndrom a odhaduje se, že jí trpí 10-15% žen (Roberty, 2006:22). Cysty ve vaječnicích vytvářejí estrogen, který blokuje produkci FSH, nezbytného k dozrávání folikulů. Takto snížená činnost vaječnicků zabraňuje vzniku Graafova folikulu, který nepodpoří produkci progesteronu, hormonu nezbytného k přípravě děložního endometria, a nedochází k menstruačnímu krvácení.

Velmi častou hormonální poruchou při neplodnosti je zvýšená hladina prolaktinu (hyperprolaktinémie). Prolaktin je hormon tvořený v hypofýze, který se vyskytuje jak u žen, tak u mužů. Přesná charakteristika všech jeho funkcí není zatím známa, ale k té hlavní funkci patří příprava prsní žlázy ke kojení. Jedná se o hormon, který snižuje hladiny progesteronu, čímž zabraňuje uhnízdění vajíčka a zvyšuje riziko potratu. Vyplavování hormonu je velmi citlivé na stres a strach, kdy jeho hladiny stoupají ve stresových situacích, strachu a při bolesti.

K úspěšnému otěhotnění brání dále poruchy luteální fáze, kdy luteální tělísko nevytváří dostatečné množství progesteronu a tím nedochází k dostatečné přípravě endometria k uhnízdění oplodněného vajíčka nebo jeho udržení.

2.6.2. Mechanické příčiny

Další příčiny neplodnosti mohou být anatomického a strukturálního původu - jako špatně průchodné vejcovody, například v důsledku zánětů dělohy, z důvodu přerušování těhotenství

v minulosti, záněty prodělané v jiných orgánech v těle nebo pohlavně přenášené nemoci. Dalším faktorem sterility mohou být vrozené vady rodidel, srůsty jako následek operací v malé pánvi nebo endometrióza, což je stav, kdy se nacházejí buňky děložní sliznice i mimo děložní dutinu, například na vaječnicích.

Mezi nejhlavnější příčiny patří zánětlivé onemocnění v oblasti pánve a zánět vejcovodu (salpingitida). Zánět vejcovodů je nejčastějším následkem pohlavně přenosných onemocnění jako kapavky nebo chlamydiové infekce. Důsledkem je porucha činnosti a průchodnosti vejcovodů, které nejsou jen trubičkami, které naběrou a přenesou vajíčko, ale zajišťují i nezbytnou výživu vajíčka. Vejcovody se stávají neprůchodnými pro vznik blanitých srůstů nebo se naruší jejich funkční peristaltika. K narušení peristaltiky vejcovodů může dojít i z psychického stresu ženy. Vejcovod může být uzavřen i srůstem ve svém vyústění do dělohy a uzavírat ho tzv. saktosalpinx. Dojde tím k hromadění tekutiny ve vejcovodu a jeho následného zbytnění až do průměru několika centimetrů. Poškozením jedné z funkcí, mechanické nebo nutriční, se zvyšuje riziko vzniku mechanické sterility. Neprůchodné vejcovody a srůsty v oblasti pánve mohou být i příčinou mimoděložního těhotenství a potratu. Průchodnost vejcovodů se vyšetřuje hysteroskopií nebo laparoskopii.

Strukturální poruchy dělohy jsou další z příčin neplodnosti a mohou být následkem infekce, vrozené vady nebo způsobeny vazivovými nádory. Mezi nejčastější příčiny patří hyperplazie endometria s výskytem vazivových benigních nádorů, jako jsou myomy a polypy. Polypy jsou malé útvary, které rostou uvnitř dělohy a znemožňují uhnízdění vajíčka. Myomy (fibromy) jsou velmi časté, hlavně u žen nad 35 let, a jejich velikost a umístění v děloze může ovlivňovat úspěšnost otěhotnění. Malé myomy sami o sobě otěhotnění nezabraňují a nedoporučuje se jejich odstranění, ale jejich přítomnost může způsobit komplikace během těhotenství, např. potrat, oddělení placenty, nutnost císařského řezu při porodu a děti jsou menšího vzrůstu s nižší porodní váhou. Vrozené vady dělohy nejsou už tak časté, ale některé anatomické změny v postavení dělohy mohou zabraňovat růstu embrya.

Problémy na úrovni děložního čípku (hrdla) jsou další z příčin neplodnosti. Děložní hrdlo je kanálek, kterým procházejí spermie z vagíny do dělohy. Jedním z problémů může být jeho výrazné zúžení, které znemožňuje průchod spermií do dělohy. Dalším problémem může být, že se čípek snadno otevírá a může dojít k předčasnému potratu. Častější problémy se vážou na hlen děložního hrdla, který je alkalický (pH 7,4-8,1) obdobně jako ejakulát a napomáhá průniku spermií do dělohy. Jakákoli změna v pH, hustoty nebo koncentrace estrogenu v hlenu děložního čípku zhoršuje pohyblivost spermií a jejich průnik do dělohy. V případech zánětlivých onemocnění se v hlenu mohou vyskytovat i leukocyty, které spermie ničí jako

všechny patogeny. V některých případech se můžeme setkat i s imunologickou nesnášenlivostí, kdy se v hlenu nacházejí protilátky vůči spermiím. Tyto protilátky ovlivňují pohyb spermií a brání spojení spermií s vajíčkem, nebo jeho uhnízdění v děloze.

2.6.3. Endometrióza

Endometrióza je další z mechanických překážek v početí. Tento problém je jeden z nejzávažnějších a postihuje 20-28% všech sterilních žen a celkově problémem trpí 2-3% ženské populace převážně ve věku kolem 30-40let (Righetti, 2007:33).

Vyznačuje se tím, že buňky děložní sliznice (endometrium) se nacházejí i mimo dělohu. Na vaječnicích, vejcovodech, v pochvě nebo na jiných orgánech v pánvi a těle. Endometrium se může nacházet na lymfatických uzlinách, střevech, ledvinách, mozku, plicích i na pokožce kdekoli na těle. Tyto buňky mohou tvořit malé ostrůvky, shluky endometria, které potom reagují na hormonální změny v těle a chovají se jako děloha v průběhu menstruace. Krvácejí během menstruačního cyklu a zaněcují se. Při střevní endometrióze se stav může projevovat například výtokem krve z konečníku.

Jak vzniká toto onemocnění, není ještě úplně objasněno a názory odborníků se liší. Jednou z teorií příčin vzniku endometriózy je, že během menstruace dochází k zpětnému odtoku krve a buněk endometria z děložní sliznice (retrográdní menstruace), které se následně uchytí na jiných orgánech v těle (Novotny, 1997:63). Krev a endometrium během menstruace neodtéká ven z dělohy, ale zpět do dutiny břišní. Dochází tím k zvýšení koncentrace těchto látek v dutině břišní, čímž se zvyšuje pravděpodobnost vzniku mimoděložních ložisek endometria. Za příčinu jsou označovány i dědičné faktory nebo chirurgické zákroky (laparotomie, laparoskopie) v oblasti dělohy a pánve. I po císařském řezu či nástřihu při porodu se může v oblasti jizvy vytvořit endometriózní tkáň. Jiní zase vidí příčiny v selhání imunitního systému.

Endometrióza se stává komplikací při otěhotnění, protože tyto shluky buněk způsobují srůsty v oblasti vaječníků nebo vejcovodů, čímž způsobují jejich neprůchodnost a zabraňují uhnízdění vajíčka. V některých případech blokují ovulaci, zabraňují prasknutí folikulu a tím přispívají k neplodnosti.

Ženy s endometriózou mají současně zvýšenou hladinu mikrofágů v děložním hlenu, které ničí spermií a zabraňují jim pronikat k vaječnicím. V některých případech se oplodněná

vajíčka mohou i uhnízt mimo dělohu, ve vejcovodech nebo na jiných tkáních a dát vzniku mimoděložnímu těhotenství.

Diagnóza endometriózy se dá určit a potvrdit jen prostřednictvím laparoskopie nebo ekografie, když se hledají příčiny neplodnosti, protože v určitých stádiích se nemusí symptomatically projevovat. V pokročilejších stádiích může endometrióza v děloze způsobovat silné bolesti při menstruaci nebo pohlavním styku. Endometrióza na střevech může způsobovat bolesti při vyprazdňování, provokovat bolest zad a utvářet cysty.

Léčba endometriózy není jednoduchá a její léčba se nezdá definitivní, protože více jak 50% případů má recidivu (Flamini, 1998:167). Někteří lékaři doporučují vyčkat, protože ve většině případů dochází k jejímu vymizení při těhotenství nebo menopauze. To vedlo některé lékaře k navozování pseudomenopauzy farmakologicky. Tato léčba, která má své výsledky, ale není pro početí vhodná. Dobrých výsledků dosahuje chirurgické odstranění endometria, doporučené hlavně v oblasti vaječnicků a vejcovodů. Tyto zákroky spojené s farmakoterapií dokáží obnovit funkci vaječnicků a vejcovodů a umožnit otěhotnění. Flamini (1998) uvádí, že 4 ženy z 10 jsou po chirurgické laparoskopii schopny otěhotnět. I zde se však dají očekávat recidivy a návrat endometria do několika let. Někteří lékaři uvádějí, že se endometrióza nedá nikdy kompletně vyléčit, ale jen udržovat. Pokud však nedojde k její léčbě, může se rozšířit po celém organismu, což se nazývá adenometrióza, nebo se z dělohy přesunout do děložní svalové tkáně a způsobit adenomyózu. Adenomyóza se projevuje hlavně v pokročilejším věku 40-50let a deformuje svými cystami celou dělohu. Řešením je už jen hysterektomie.

2.6.4. Opakované potrácení

Potratovost znamená neschopnost udržet plod v děloze a jeho následné vypuzení. Potratovost není nic mimořádného a přibližně každé šesté těhotenství končí potratem v prvních 12 týdnech těhotenství a je možné, že číslo bude mnohem větší, protože mnoho gravidit končí ještě před jejich zjištěním (Šulová, Fait, Weiss, 2011:37). V prvních týdnech těhotenství si žena ani nemusí uvědomit, že potratila, a může prožívat jen silnější krvácení a větší bolest v podbříšku. Abychom samovolné potraty mohli považovat za riziko v těhotenství a příčinu neplodnosti, musejí se opakovat aspoň pětkrát a více, potom začínáme hovořit o habituálních potratech a je důvod hledat příčinu. Příčiny můžeme hledat převážně v hormonálních endokrinních poruchách v luteální fázi, kdy je luteální fáze cyklu kratší než 10 dní a předčasně klesnou hladiny progesteronu. Dalšími endokrinními příčinami

může být zvýšená hladina prolaktinu, poruchy štítné žlázy, diabetes mellitus, syndrom polycystických ovárií a poklesu těhotenského hormonu hCG (lidského chorionového gonadotropinu). Nesmí se opomenout ani infekční onemocnění, hematologické poruchy, anatomické vady dělohy a genetické vady embrya vzniklých při buněčném dělení. Příroda si sama tímto způsobem zajišťuje prvotní přirozený výběr.

Potraty mohou mít i imunologickou příčinu, kdy tělo matky reaguje na plod jako na cizorodou látku a vypudí ho. Podklad může být dvojitý, autoimunní, kdy je imunitní systém namířen proti specifickým částicím hostitele, a aloimunitní, který spočívá v abnormální odpovědi na placentární nebo fetální antigeny. Mezi imunitní poruchy řadíme i antifosfolipidový syndrom (Šulová, Fait, Weiss, 2011:40).

2.6.5. Podvázání vejcovodů

Podvázání, přerušení nebo uzavření vejcovodů chirurgicky je nejrozšířenější způsob sterilizace a prostředek před nežádaným otěhotněním. Tato technika se převážně používá v Americe, Asii a Indii pod vlivem státní propagandy. V Evropě je těchto případů méně a ženy se pro operaci rozhodnou až v pokročilejším věku, když děti již mají. Znovuobnovení funkce vejcovodů je v některých případech možné a to v případě, že byly použity clipy nebo zátky, ale jistota otěhotnění je malá (Flamigni, 1998:258). I zde platí, čím delší doba od operace, tím se vyhlídky a početí snižují.

Další méně známou příčinou neplodnosti jsou vrozené vady pohlavních orgánů ženy, které vznikly následkem působení látky zvané diethylstilbestrol (DES). Tato látka byla podávána ženám v období 50-60. let 20. století k zabránění samovolných potratů. Plody, které byly této látce vystaveny, mají větší pravděpodobnost vad rodidel, například malé dělohy, dělohy ve tvaru T nebo abnormalit čípků.

2.7. Pohlavní orgány muže

Mužské pohlavní orgány dělíme stejně jako ženské na zevní a vnitřní pohlavní orgány. Mezi zevní pohlavní orgány řadíme šourek a penis. Šourek je tvořen kůží a tenkým podkožním vazivem, v kterém jsou uloženy varlata a nadvarlata. Penis je nepárový orgán, v klidu měkký a ochablý, dlouhý 9 až 11 cm, který leží před šourkem. Úd se skládá z kořene, těla a žaludu. Jeho hlavní struktura je tvořena třemi houbovitými tělesy, kde jedním prochází močová trubice. Houbovitá tělesa se při adekvátní stimulaci pohlavních orgánů plní

krví a úd topoří, tvrdne a stává se připraven k pohlavnímu styku. Penisem prochází močová trubice, která je hlavní vyměšovací trubicí jak moči, tak spermií.

Nejdůležitějším vnitřním pohlavním orgánem jsou varlata, párová endokrinní žláza uložená mimo tělní dutinu v šourku vejčitého tvaru o velikosti meruňky. Varlata plní dvojí funkci, endokrinní a spermatogenní. Varle se skládá ze stočených semenotvorných kanálků, jejichž stěna je tvořena zárodečným epitelem, tvořeným spermatogoniemi a Sertoliho buňkami. Mezi kanálkami se nacházejí Leydigovy buňky. Semenotvorné kanálky se seskupují, utvářejí nadvarle, které pokrývá horní pól varlete, a vyúsťují do chámovodu. Ve varlatech dozrávají spermatogony ve spermatocity a dále ve spermatidy, odkud putují do epididymis nadvarlete, kde dozrávají ve spermie. Celý proces dozrávání spermií trvá 74 dní. Spermiogenese je neustálý proces, který začíná v pubertě syntézou testosteronu a FSH. Testosteron vylučují Leydigovy buňky stimulované gonadotropinem LH hormonem. Spermie jsou uchovávány v epididymis až do ejakulace. Při ejakulaci se spermie smísí se seminální plasmou ze seminálních váčků, prostaty a Cowerovy žlázy.

Sekret ze seminálních váčků tvoří 60 % ejakulátu a je převážně tvořen z fruktózy, aminokyselin, které mají vyživovací funkci spermií, a prostaglandinu, hormonální látky, která v pohlavních orgánech ženy stimuluje kontrakce myometria, čímž napomáhá pohybu spermií.

Při ejakulaci se spermie z nadvarlete dostávají chámovodem k semenným váčkům, kde chámovod společně s vyústěním semenných váčku tvoří ejakulační trubicí, která následně ústí do močové trubice.

Prostata je pohlavní žláza, která má svůj vlastní vývod do močové trubice a její sekret má zásadité pH, čímž vyrovnává kyselé pH vagíny.

2.7.1. Příčiny neplodnosti u mužů

Muži se podílejí na neplodnosti páru podílem 35% a ve většině případů, kdy hovoříme o neplodnosti muže, je chyba v kvalitě spermatu, která může mít příčinu v narušené endokrinní funkci systému hypotalamus-hypofýza-varlata. Následují imunitní příčiny neplodnosti, infekční, genetické, mechanické a ejakulační.

Vyšetření mužů proto začíná spermiogramem, kdy se vyšetřuje kvalita ejakulátu. Vyšetření spermií se provádí z ejakulátu obdrženeho prostřednictvím masturbace po 3-7 dnech

pohlavní zdrženlivosti a předaného do laboratoře do 30 minut od jeho odběru. Ve většině případů samotný odběr probíhá na klinice ve vyhrazené místnosti a ejakulát je hned předán do laboratoře. Při vyšetření ejakulátu se hodnotí jeho makroskopické vlastnosti (objem, barva, pH, konzistence), mikroskopické vlastnosti (počet spermií, jejich pohyblivost a morfologie) a biochemické vlastnosti dalších látek v něm obsažených.

Normální hodnoty ejakulátu jsou následující:

- objem ejakulátu 1,5 – 5 ml
- barva je průsvitná a mírně našedlá
- charakteristický zápach mošusu
- konzistence je tekutá, tvořící kapky, ke koagulaci ejakulátu dochází do 30 minut od ejakulace
- počet spermií 20-200 milionu (průměr 20 mil/ml)
- přímá pohyblivost spermie hlavičkou vpřed za pravidelného a rytmického kmitání bičíku
- a počet defektních spermií nesmí přesáhnout 45-50%
  - pH 7,2 – 8,0
  - specifická váha 1020 – 1040
  - viskozita 6,46 (I.V.)
  - osmóza 320-380 mOsm/Kg
  - kryoskopický bod 0,58 °C
  - povrchové napětí 66 dig/cm²

(Flamigni, 1997:287).

Kvalitu ejakulátu ovlivňuje mnoho faktorů. Mezi rizikové faktory například patří:

- užívání léků, které mají za následek snížení plodnosti, erekce a ejakulace. Patří mezi ně hlavně antidepresiva, antipsychotika a antihypertensiva (Doherty, 2006:61);
- chemoterapie při onkologickém onemocnění způsobuje dočasnou azoospermii na několik měsíců i let po ukončení léčby;
- užívání drog kokainu a marihuany, alkoholu, kouření ovlivňují negativně hormonální systém, snížením hladiny hormonu LH a tím sníženou tvorbou testosteronu;
- vysoké teploty působící na varlata způsobené špatným životním stylem, horkými koupelemi, saunováním, sedavým zaměstnáním, nošením těsných oděvů a spodního prádla. Je známo, že pro správný vývoj spermií je nutné, aby teplota varlat byla o 2 °C nižší než běžná tělesná teplota (Ulčová-Gallová:20);

- zranění a poškození varlat, přerušení nebo poškození vas deferens, cest, které zajišťují transport spermií z varlete do chámovodů, přerušení a neprůchodnost chámovodů. I poranění prostaty a močového měchýře může mít za následek neplodnost;
- pohlavně přenosné nemoci jako chlamydie, syfilis, gonorea, AIDS a jiné infekční, virové a bakteriální onemocnění;
- stres všeobecně ovlivňuje hormonální a imunitní systém člověka. Nadměrný stres snižuje hladiny hormonu LH, testosteronu a zvyšuje prolaktin;
- ionizační záření, otravy toxickými látkami nebo těžkými kovy (olovo, kadmium, rtuť, arsen), pesticidy a herbicidy;
- vývojové vady varlat jako jejich atrofie a cryptorchidismus porucha sestupu varlat.

Objem ejakulátu je individuální a hodnotu pod 0,5 ml nazýváme hypospermie a nad 6 ml hyperspermie. Objem ejakulátu však nevypovídá nic o koncentraci spermií. Ejakulát je krom spermií tvořen i bílkovinami, peptidy, ovocným cukrem (fruktózou) a v menší míře hroznovým cukrem (glukózou). Fruktóza tvoří hlavní zdroj energie pro spermie. Dále obsahuje ve větší či menší míře glycerofosforilcolin, carnitin a prostaglandin. Seminální plazma chrání spermie i před toxickým poškozením, tím že obsahuje antioxidantní látky, vápník, hořčík, zinek a kyselinu citrónovou. Nadále obsahuje i látky z imunitního systému, enzym transglutaminázu a jiné polyamidy, které mají imunopresivní schopnost a zajišťují imunologickou snášenlivost ke geneticky cizím buňkám, jako je vajíčko. Jejich nedostatečné množství v seminální plazmě může mít za následek vyšší sekreci protilátek proti spermiím v ženské děloze, čímž dají vzniku imunologické neplodnosti. V případě průběhu nějakého zánětlivého procesu v těle se dají zjistit vyšší koncentrace látek jako: lysozym, C3, alfa 2-macroglobulin, alfa 1-antitripsin, beta 2-microglobulin a jiné (Ulčová-Gallová, 2006:18). Z krve se do plasmy dále dostávají i lymfocyty, monocyty a mikrofyty a jejich nadměrné množství může zhoršovat oplodňovací schopnost spermií.

Spermie je mužskou pohlavní buňkou, která vzniká ze spermatogonií ve varlatech a její dozrání trvá 70 dní. Spermie je dlouhá asi 70 μ m a skládá se z hlavičky s čepičkou zvanou akrozom, obsahující enzymy, které umožňují průnik hlavičky do vajíčka. Dále se skládá z krčku a bičíku, který zajišťuje pohyb spermie kupředu. Podle počtu spermií v seminální plasmě rozlišujeme oligospermii, kdy klesne množství spermií pod 20 miliónů na ejakulát, a azospermii, když se v ejakulátu vůbec nevyskytují.

Pohyblivost spermií je vyhodnocena podle čtyřstupňového hodnocení McLeoda, kdy stupeň 0 znamená kompletně nepohyblivé spermie. Stupeň 1 – spermie se pohybuje na místě, stupeň 3, kdy se spermie pohybuje pomalu kupředu, a 4. stupeň – normálně se pohybující spermie. Po ejakulaci pohyblivost spermií klesá. Když se po 2 hodinách pohybuje více jak 60% spermií, jedná se o normální stav. Při pohyblivosti pod 40% začínáme hovořit o hypokinezi nebo astenospermii. Pohyblivost spermií je závislá na složitém biochemickém procesu látkové výměny mezi bičíkem spermie a plasmou. V laboratorních podmínkách se zjistilo, že pohyblivost spermií zvyšuje kofein z čaje, kávy a látky z kaka. Pohyblivosti naopak škodí lidské sliny, alkohol, nikotin, drogy, těžké kovy, ionizující záření nebo peroxid vodíku (Ulčová-Gallová, 2006:17).

Odhalení problému neplodnosti je prvním krokem k určení příčin neplodnosti a jejich řešení. Lékař se většinou soustředí na vyhodnocení následujících biologických parametrů seminární plazmy:

- aspermie, nepřítomnost ejakulátu;
- hypospermie, obsah ejakulátu je nižší než 2ml;
- azospermie, seminární plazma neobsahuje spermatozoid;
- oligozoospermie (oligospermie), množství spermií v ejakulátu je nižší než 20 mil/ml;
- astenozoospermie (astenospermie), snížená pohyblivost spermií pod 50% do dvou hodin od ejakulace;
- teratozoospermie (teratospermie), ejakulát obsahuje více jak 50% defektních spermií.

Mezi další vyšetření, kterým se muž podrobuje, je hormonální vyšetření k zjištění správné funkce hormonálního systému hypotalamus-hypofýza a varlat. Hodnotí se hladiny testosteronu a gonadotropinů. Při azospermii a oligospermii se hledají příčiny právě v hormonální dysfunkci hormonů štítné žlázy, testosteronu, gonadotropinů FSH, LH, inhibinu B a prolaktinu. U některých případů se přikračuje i k biopsii varlete k cytologickému vyšetření.

Dalším vyšetřením je ultrazvukové vyšetření žilního pletence v oblasti třísel a šourku, kde se vylučuje z příčin neplodnosti varikokéla – rozšíření žil v šourku, které mají za následek zvýšení teploty varlat a špatné dozrávání spermií. Varikokéla se vyskytuje u více jak 15% mužů a to převážně na levém šourku, ale jen asi ve 40% způsobuje neplodnost (Clarc,1998:57).

V seznamu příčin neplodnosti, kromě poruch v tvorbě spermií, je zapotřebí také vyloučit anatomické překážky v průchodnosti vývodného systému, které mohou být následkem zranění, zánětů nebo vasektomie.

Další příčinou neplodnosti mohou být dědičné a vrozené poruchy. K jejich vyloučení se provádí genetické vyšetření. Může se jednat o nadměrně velká a oteklá varlata, nesestouplá varlata nebo chybějící chámovod. Dalšími genetickými faktory může být porucha abnormálního chromozomu Y, kdy tyto muži mají v 20% poruchu tvorby spermií (Doherty, 2006:59). Další z genetických poruch je Klinefelterův syndrom, kdy je přítomen jeden chromozom X navíc, nebo Sertolliho syndrom, kdy jsou ve varleti přítomny jen Sertolliho buňky, které mají podpurnou funkci v tvorbě spermií, ale úplně chybí Leydigovy buňky.

2.7.2 Poruchy imunity a neplodnost

Jednou z převažujících příčin mužské neplodnosti jsou imunologické příčiny, které se podílejí na neplodnosti páru až v 30-50% (Ulčová-Galová, 2006:26). Autoimunitní reakce na vlastní spermie mohou vzniknout následkem mnoha příčin: zánětu varlat nebo prostaty, úrazy varlat, chirurgických zákroků (biopsie, vasektomie), nádorů, pohlavně přenosných nemocí, cukrovky, genetické predispozice. Za tímto účelem se provádějí imunologická vyšetření jako MAR test (Mixing Agglutination Reaction), který sleduje přítomnost autoprotilátek v ejakulátu proti vlastním spermiím, které vytvářejí shluky spermií a tím je jim znemožněn pohyb a transfer k vajíčku. Obdobným testem je IB (Immuno-Bead test), kterým se vyšetřuje přítomnost antiimmunoglobulinových látek proti vlastním spermiím. Těmi mohou být spermioimobilizační protilátky, znemožňující pohyb spermií, spermio cytotoxické protilátky poškozující spermie nebo zvýšený počet bílých krvinek, které označují přítomnost nějakého zánětu a mohou vyvolat autoimunní reakci proti spermiím.

2.7.3 Sexuální a ejakulační problémy

Mezi sexuální problémy, které jsou příčinou neplodnosti, patří impotence muže, kdy muž nedosáhne erekce, ztopoření penisu, a tím návaznou neschopností ejakulace a neúspěšným pohlavním stykem (coitu). Odborně takový stav nazýváme impotentia coeundi, když se současně projeví i poruchy spermatogeneze, porucha se nazývá impotentia generandi. Impotence může mít několik příčin, neurologické, metabolické, psychické nebo následkem užívání léků, např. antidepresiv.

Z ejakulačních problémů musíme ještě zmínit zpětnou ejakulaci, kdy muž dosáhne erekce i orgasmu, ale pro anatomickou poruchu nebo funkční poruchu svalů penisu, kdy dojde k nedostatečnému uzavření uretry, je semeno vstříknuto do močového měchýře. S touto patologií se setkáme u mužů, kteří prodělali poranění páteře, operaci prostaty, při cukrovce, roztroušené skleróze nebo užívání léků. Mezi léky, které ovlivňují ejakulaci, patří antidepresiva, antipsychotika a antihypertensiva na snížení vysokého krevního tlaku.

Následkem obou poruch je, že se spermie nemohou dostat ke krčku dělohy a začít svůj vzestup k vajíčku.

Nedá se však říci, že by například předčasná ejakulace, divné sexuální techniky a polohy byly příčinou neplodnosti, které by měly být léčeny asistovanou reprodukcí. Zde spíše pomůže místo lékaře psycholog nebo sexuolog.

2.7.4 Mechanické příčiny neplodnosti muže

Vasektomie je antikoncepční prostředek volený muži, který spočívá v podvázání a chirurgickém přerušení chámovodů. Takový stav zabraňuje východu spermií z varlat a otěhotnění partnerky. Obnova a znovu spojení chámovodů je možné, ale úspěšnost, že se muži navrátí plodnost, se snižuje s délkou samotné vasektomie. Lékaři uvádějí, že pokud dojde k znovu spojení chámovodů do dvou let od zákroku, má muž více jak 50% předpoklad, že počne dítě (Novotný, 1997:54). Po deseti letech již úspěšnost početí klesá na 10-20% a je možné, že se již nikdy neobnoví. Muž si může v průběhu vasektomie vytvořit i protilátky proti svým vlastním spermiím a ničit je. Možnost početí v takovém případě spočívá v asistované reprodukci, v biopsii varlat, odkud se získají gamety k oplodnění in vitro nebo dárcovství semene.

Další překážkou v početí jsou chybějící chámovody u muže. Tento stav je následkem vývojové vady pohlavních orgánů během fetálního období. Tímto problémem trpí méně než 5% mužů a vada může být následkem užívání diethylstilbesterolu (DES) matkami během těhotenství (Novotný, 1997:55). Léčba tohoto stavu je nemožná a neplodnost se stává permanentní.

2.8. Specifická neplodnost páru

Specifická neplodnost páru je výsledkem náhodné kombinace výše jmenovaných faktorů obou partnerů, většinou imunologického původu, které se stanou příčinou vzájemné

neslučitelnosti partnerů. Každý z partnerů je sám o sobě schopen početí s jiným jedincem, ale nešťastná kombinace jejich faktorů z nich dělá neplodný pár. Neplodnost z důvodu neslučitelnosti partnerů je diagnostikována asi u 5% párů.

2.9. Imunologická neplodnost

Imunologická neplodnost znamená, že oba nebo jeden z partnerů vytváří protilátky proti spermiím. Příčiny mohou být jak na straně ženy, tak na straně muže. O imunologických příčinách u ženy jsme se již zmínili, když jsme psali o neplodnosti z důvodu poruch na děložním čípku, a u muže je příčinou autoimunní reakce na vlastní spermie. V obou případech imunitní systém rozpozná spermie jako cizorodé látky, protilátky je napadnou a poškodí je, čímž jim znemožní transfer k vajíčku. Makrofágy aktivují fagocytózu a spermie se shluknou do aglomerátů.

Imunologickou sterilitu můžeme diagnostikovat postkoitálním testem (PCT – Postcoital test), kdy se odebere několik kapek hlenu z děložního čípku nejlépe 4-12 hodin po kompletním pohlavním styku a sleduje se množství pohyblivých spermií a výskyt shluků spermií, které jsou výsledkem fagocytózy.

2.10 Idiopatická a psychogenní sterilita

Tímto názvem se označuje zbývajících 10 % příčin sterility, pro které nebylo ještě nalezeno vysvětlení a byly vyloučeny všechny ostatní biologické a mechanické příčiny neplodnosti (Cecotti, 2004:23). Neplodnost můžeme označit za nevysvětlitelnou jen v případě, když objektivní nálezy jsou negativní:

- partneři měli nechráněný pohlavní styk déle jak dva roky bez známek otěhotnění;
- žena má normální ovulace a menstruační cyklus a hormonální hladiny jsou v normě;
- mužský spermioqram je v normě;
- je vyloučena imunologická sterilita postkoitálním testem;
- mechanické vyšetření laparoskopií a hysteroskopií je negativní (Righetti, 2007:41).

Někteří vědci (Scatoletti, 1996) označují za příčiny této sterility psychické problémy, ale výzkumy jasně nepotvrdily správnost tohoto tvrzení. Výzkumy ve směru určení spojení typických osobností se sterilitou se ukázaly také bez výsledků. Jen ojediněle se zjistily u sterilních jedinců některé psychiatrické problémy. Je však otázkou, zda se nezaměřují

následky za příčiny. Psychické problémy, které by mohly být příčinou sterility, se ve většině případů obtížně určují, protože samotná diagnóza sterility s sebou přináší jako následek zvýšené stresové napětí, pocity neúplnosti, frustrace, úzkosti a deprese.

Nemůžeme však plně vyloučit psychické příčiny sterility. Jak je již delší dobu známo, naše psychické stavy ovlivňují některé důležité fyziologické systémy, jako endokrinní, neurovegetativní nebo imunitní systém, které se podílejí na fertilitě. Jednotlivé části se tak nacházejí ve vzájemné interakci a utvářející multifaktor příčin, které se podílejí na sterilitě.

2.11 Diagnostika neplodnosti

Pár, který má podezření nebo ví o překážkách v oplodnění, by měl navštívit odborníka, kterým je v prvním kontaktu gynekolog specializovaný na reprodukční medicínu. Odhodlání k první návštěvě u odborníka může páru trvat i několik měsíců, protože zde hrají velkou roli psychologické faktory. Přiznat si, že nějaký problém existuje, pocit méněcennosti, že bych potřeboval pomoci s něčím, co by mělo být přirozené. Ostych podstoupit gynekologické vyšetření mají hlavně muži, který není běžně na takové vyšetření zvyklý. Ostych hovořit o svém intimním sexuálním životě a jiné představy o vyšetření oddalují samotné rozhodnutí lékaře navštívit. První návštěva odborníka však může z páru sejmut tihu, protože začali něco dělat a problém řešit. Samozřejmě zjištění příčin, potvrzení svých domněnek se může stát pro jedince a pár dalším psychickým traumatem.

Samotné určení příčin neplodnosti páru je proces, který vyžaduje multidisciplinární přístup a spolupráci několika odborníků. Do diagnostického protokolu se tak zapojuje kromě gynekologa i imunolog, endokrinolog, androlog, urolog a genetik. Při prvním kontaktu lékař provede podrobnou osobní a rodinnou anamnézu obou z páru a vyptá se na jejich vzájemné soužití, intimní sexuální relace a lékařskou historii.

Běžný diagnostický protokol určení příčin neplodnosti páru se odvíjí následně:

- osobní, rodinná a párová anamnéza;
- objektivní gynekologické vyšetření;
- muž podstoupí vyšetření ejakulátu (spermiogram);
- u ženy se hodnotí menstruační cyklus a hormonální situace;
- hledají se příčiny specifické pro daný pár;
- hledání mechanických příčin neplodnosti (Flamigni, 1998:285).

Tato vyšetření jsou ještě doplněna laboratorním vyšetřením na infekční nemoci (syfilis, chlamydie, AIDS), cukrovku, genetické vyšetření, imunologické vyšetření.

Při prvním kontaktu s párem gynekolog provede prvotní lékařskou anamnézu a pohovor s párem. Vyptá se na jejich motivace mít dítě, vyptá se na délku vztahu, frekvenci pohlavního styku během cyklu a ovulace. Zjišťuje pohlavní zkušenosti před manželstvím, předcházející těhotenství nebo potraty s jiným partnerem. Vyptá se na životní styl, kouření, pití alkoholu, užívání drog, přičemž hodnotí emoční stabilitu páru, zda mezi nimi nejsou problémy a napětí, které by mohly během asistované reprodukce explodovat. Vyptá se na prodělaná onemocnění, dědičná onemocnění v rodině genetického původu, metabolické poruchy v rodině, diabetes, hypertenze, hormonální poruchy, infekční onemocnění a autoimunní poruchy. Optá se, zda někdo z rodiny měl problémy s otěhotněním, potraty a narozením. Ženy se vyptá na pravidelnost cyklu, používanou antikoncepci, prodělané záněty, operace, muž naopak podá informace o svém pohlavním životě, stavu svých pohlavních orgánů, operacích, úrazech, urologických problémech a onemocnění prostaty.

Takové prvotní anamnestické vyšetření je doprovázeno objektivním gynekologickým vyšetřením pohlavních orgánů ženy a muže, kde se zjišťuje jejich stav, anatomický vzhled, u žen se provede echografie k vyhodnocení, zda nejsou na vaječnicích cysty nebo fibromy, v některých případech se provádí i colpocytologie nebo laparoskopie. V některých případech se u žen může provést i hysterosalpingografie, která spočívá v radiologickém vyšetření vnitřního stavu dělohy a vejcovodů, do kterých je vpravena kontrastní látka. U muže se sleduje kryptorchismus, hydrokéla (vodní kýla), prezenze varikokély a stav prostaty. Následné vyšetření je spermioqram, který je hlavním mužským vyšetřením.

Současně u obou partnerů provede odběry krve a moči k vyšetření krevní skupiny, Rh faktoru, pohlavních nemocí chlamydiové infekce, kapavky, HIV, bakteriální vyšetření na záněty, hepatitidu, hladiny hormonů a jiná onemocnění, která by mohla bránit početí. Na základě výsledků přichází na řadu genetické a imunologické vyšetření.

Jelikož hormonální příčiny neplodnosti jsou častější u žen než mužů, podléhají podrobnějšímu vyšetření. V krvi se sledují výskyty hormonů v jednotlivých fázích menstruačního cyklu. Ve folikulární fázi se sledují hladiny estradiolu, který má stoupající charakter a vrcholu dosahuje v období ovulace, FSH, jehož hladiny by měly v této fázi být nízké, progesteronu a LH, který zaznamená rapidní zvýšení v dny ovulace. Po ovulaci v luteální fázi se sleduje zvýšený progesteron. Současně se sledují i hladiny prolaktinu.

Když se nezjistí žádné funkční poruchy v cyklu, v dozrávání folikulu ve folikulární fázi prováděné hormonálními testy na výskyt FSH, LH, estradiolu a ultrazvukovým vyšetřením, tzv. folikulometrie, poměření velikosti dozrávajícího vajíčka, jehož běžná velikost před ovulací dosahuje 18 až 25mm, přechází se na imunologické a mechanické vyšetření.

Při imunologickém vyšetření se sleduje výskyt protilátek proti spermiím u ženy, které jsou následkem poruchy přirozené snášenlivosti spermií partnera. Tato izoimunizace může vzniknout tím, že v ejakulátu partnera může chybět imunopresivní faktor seminální plazmy nebo dlouhodobým a opakovaným stykem s jeho spermiemi. Lymfocyty T, B a makrofágy následně ničí každou spermii, která se ocitne v reprodukčním traktu. Tato imunitní pohotovost se našla hlavně u pacientek s HLA – fenotypy A3B7, A1B8 a znakem A2B12, který se nalézá u jedinců s atopickým ekzémem, u nichž je výrazná porucha buněčné a protilátkové imunity (Ulčová-Gallová, 2006, s. 44). Sledují se i hladiny imunoglobulinů IgG, IgA, které se zapojují do obranyschopnosti proti místním infekcím, a jejich zvýšená hladina v období ovulace má za příčinu shlukování spermií a zamezení jejich pohybu. Za účelem vyloučení těchto imunologických příčin se nejčastěji provádí vyšetření ovulačního hleny odebraného v období ovulace. Další používanou metodou je test podle Kremera, který vyhodnocuje pronikání spermií ovulačním hlenem. Test je citlivější a přesnější než běžný postkoitální test. K určení protilátek proti spermiím se začíná využívat i antiimunoglobulinový test (MAR-test), který sleduje protilátky proti spermiím přímo v ejakulátu (Ulčová-Gallová, 2006:51).

Ostatní mechanická vyšetření se nechávají až nakonec, až když se vyloučí ostatní příčiny, protože jsou invazivní a pro ženu náročná. Nejjednodušší ultrazvukové vyšetření umožní lékaři odhalit drobné abnormality dělohy a vaječnicků. Mezi další vyšetření patří zjištění průchodnosti vejcovodů prováděné několika vyšetřeními.

Hysterosalpingografie je vyšetřením, kdy se do dělohy a do vejcovodů vpraví kontrastní barevná látka, která se objeví na rentgenovém snímku, pomáhá odhalit abnormality ve tvaru dělohy, polypy, myomy a průchodnost vejcovodů. Průchodnost vejcovodů však ještě nic nevyovídá o jejich funkční schopnosti transportovat vajíčko. Tento druh testu se provádí už jen velice zřídka, v současnosti bývá již nahrazen laparoskopií. Obdobným testem je sonohysterosalpingografie, která používá kontrastní látku viditelnou ultrazvukem nebo plyn, oxid uhličitý. V takovém případě se měří jeho tlak ve vejcovodech a schopnost jimi projít.

Laparoskopie, dnes nejpoužívanější diagnostická metoda, která vyžaduje celkovou anestezii a krátkodobou hospitalizaci trávající několik hodin nebo až 2 dny. Laparoskop je nástroj

z optických vláken, který se vpraví malým, chirurgicky otevřeným otvorem do břicha. Břišní dutina se naplní oxidem uhličitým a chirurg může ve chvíli pozorovat stav orgánů v dutině břišní a v pánvi. Technika slouží k odhalení srůstů, vyloučení endometriózy, myomů a jiných abnormalit dělohy. Pokud se během vyšetření odhalí nějaká ložiska endometriózy, laparoskopie se může stát ihned i operačním nástrojem a odstranit je. Současně jiný lékař může přes cervikální otvor vpravit do dělohy obdobný nástroj laparoskopu, hysteroskop, a prohlédnout si děložní dutinu. K prohlédnutí vejcovodů se používá laparoskopie, pomocí níž se zjistí stav a průchodnost vejcovodů. Současně s tímto vyšetřením lékař může provést biopsii endometria k zjištění, zda výška a struktura endometria umožňuje uhnízdění vajíčka.

Postkoitální test a vyšetření cervikálního hlenu je jedním z testů, kde se sleduje konzistence hlenu a schopnost spermií jím projít nebo se v něm pohybovat. Cervikální hlen během ovulace mění svou konzistenci a napomáhá spermiím průchod do dělohy. Sledují se vlastnosti hlenu jako viskozita, objem, pH a nález protilátek proti spermiím, které mohou negativně ovlivnit průchod spermií do dělohy a jejich pohyblivost. Samotný test se provádí do 6 až 10 hodin po pohlavním styku a v odebraném vzorku hlenu se sleduje obsah a pohyblivost spermií. Test se může považovat za úspěšný, když se najde v mikroskopickém políčku aspoň 10 dobře pohyblivých spermií.

3. Léčba neplodnosti

Léčba neplodnosti je vhodná pro páry, které se snaží o početí dítěte déle jak jeden rok a více nebo vědí o překážkách, které jim brání v přirozeném početí nebo v donošení životaschopného plodu. Léčba neplodnosti, stejně jako jiné druhy léčby, sleduje stejná kritéria lékařského postupu. Stanovení diagnózy, určení příčin, hodnocení rizik, kontraindikací léčby, vhodný výběr a aplikace léčebného protokolu. V případě neplodnosti je léčba regulována metodickým pokynem Ministerstva zdravotnictví ČR č. OZP/2-252-4.11.1997 o poskytování, vykazování a úhradě výkonů asistované reprodukce a dalších zákonů. Žena dnes může podstoupit asistovanou reprodukci, pokud její věk nepřekročí hranici 48 let a 39 let + 356 dní pro hrazenou zdravotní léčbu. Zdravotní pojišťovna hradí maximálně 4 IVF cykly, pokud v prvních dvou cyklech bylo transferováno pouze jedno embryo. Kdy můžeme hovořit o neplodnosti a jejích příčinách je uvedeno v předchozí kapitole. Pro nejlepší výběr terapie a rychlé řešení problémů je důležité správné stanovení hormonálních, imunologických, genetických nebo mechanických příčin.

3.1 Léčba mužské neplodnosti

Léčba mužské neplodnosti je zaměřena převážně na zlepšení funkce varlat, spermiogeneze, kvality ejakulátu a průchodnosti chámovodů. Za tímto účelem, v kompetenci androloga, se používá hormonální léčba androgeny (testosteronem, FSH), gonadotropiny (HCG), antiestrogeny nebo nepřímo klomifencitratem, GnRH, antioxidanty a carnitinem (Foresta, 2005). Potencionální záněty urologického a reprodukčního systému se léčí antibiotiky. V případě, že se nalezne anatomická nebo mechanická překážka početí, bývá řešením chirurgický zákrok. Chirurgicky se navrácí průchodnost chámovodům, odstraňuje varikokéla a zlepšuje cévní výživa varlat. Ostatní mechanické, genetické a imunologické překážky plodnosti jsou prozatím obtížně léčitelné až neléčitelné. V případech, kdy plodnost muže nelze zlepšit, jsou nejvhodnější léčbou neplodnosti techniky asistované reprodukce, které však ke svému úspěchu potřebují získat mužské spermie nebo alespoň spermatidy ke spojení s ženským vajíčkem. V případě hypospermie, oligospermie, astenospermie nebo defektních spermií stačí k oplodnění pomocí metody ICSI jen malé množství spermií. V případě sekreční nebo obstrukční aspermie se musejí

spermie získat biopsií přímo z varlat nebo nadvarlete pomocí technik TESE nebo MESA.

3.2 Léčba ženské neplodnosti

Léčba ženské neplodnosti začíná pečlivým vyšetřením a určením příčin neplodnosti. Samotnou léčbu neplodnosti ženy můžeme rozdělit na tři po sobě jdoucí stádia (I., II. a III. stadium) podle náročnosti léčby (Ferraretti, 2002).

První stadium v léčbě neplodnosti spočívá v jednoduché a neinvazivní metodě, kterou je hormonální stimulace vaječníků k produkci co největšího počtu folikulů a vajíček k oplodnění, která se dnes stává součástí dalších reprodukčních technik. Hormonální dysfunkce u žen je nejčastější příčina neplodnosti a její řešení se nachází právě v podávání hormonální léčby, která je ve většině případů úspěšná. V případě anovulace ženy je hormonální stimulace tou nejlepší volbou. Ovulace se dostaví v 70% případů a těhotenství na první pokus se dostaví v 30% případů (Foresta, 2005:237). Hormonální ovariální stimulace začíná podáváním klomifencitrátu (Clomiphene citrate), syntetického estrogenu působícího na hypotalamus, podporující sekreci GnRH (gonadotropiny uvolňující hormon) a stimulující hypofýzu k sekreci gonadotropinů FSH a LH. Za účelem dozrání většího počtu oocytů k oplodnění může být klomifencitrát doprovázen humánním choriovým gonadotropinem (HCG) a v některých případech se současně používá i GnRH (někdy uváděný i pod značkou LHRH), který působí na hypofýzu a zvyšuje sekreci FSH a LH, gonadotropních hormonů podporující zrání folikulů a ovulaci.

Při neúspěchu první fáze nastupuje léčba gonadotropiny, folikuly stimulující hormon FSH a luteinizační hormon LH, které působí přímo na vaječníky a podporují dozrání co největšího počtu oocytů. To je prospěšné zejména ve fázi samotné asistované reprodukce, kdy je vhodné mít co největší počet vajíček k oplození. První gonadotropiny byly získány v roce 1960 přímo z hypofýzy a následně z moči žen v menopauze. S rozvojem genetiky se gonadotropiny začaly získávat i synteticky z DNA (Flamini, 1998).

Tyto léky se aplikují injekčně do podkoží. Začíná se na malých a postupně se zvyšujících dávkách a zrání folikulů je pravidelně ekograficky sledováno. Jakmile folikuly dozrají do velikosti 18-20 mm, asi jeden až dva dny před ovulací, vysadí se gonadotropiny a aplikuje se HCG, který stimuluje ovulaci. Jedinou nežádoucí komplikací stimulace gonadotropiny je možnost vyvolání ovariálního hyperstimulačního syndromu.

3.3 Rizika hormonální léčby a ovariální stimulace

Ovariální hyperstimulační syndrom (OHSS) je jednou z komplikací, které mohou doprovázet stimulaci vaječnicků gonadotropiny. Jedná se o syndrom, který postihne 0,5 – 11% žen podrobených stimulaci. Rizikovými faktory je pravděpodobně astenický habitus, nižší věk ženy, přítomnost syndromu polycystických ovárií (PCOS) a spouštěčem bude závěrečné podání hCG k navození ovulace (Flamini, 1998). Lékaři rozlišují mezi časným a pozdním OHSS podle jeho výskytu od podání HCG. Časný se projeví 3. – 7. den od HCG stimulace a pozdní 12. – 17. den. V příznacích se nijak neliší a počáteční příznaky se projevují nadměrným zvětšením vaječnicků, tlakem v podbřišku, pocitem na zvracení, zvracením a později dušností. Syndrom je charakterizován zvýšenou permeabilitou kapilár a dochází k přesunu intravaskulární tekutiny do dutiny břišní, pohrudnice, zvyšuje se hematokoncepce a koagulace krve, což může vést ke vzniku trombóz, snižuje se objem moči a může dojít k selhání ledvin. Léčba probíhá preventivně monitorováním stimulace, podáváním většího množství tekutin a snížením dávky HCG. Lehčí formy se upraví spontánně a těžší si již vyžadují hospitalizaci.

Další komplikací stimulace může být akutní torze vaječnicku, která se projevuje silnou bolestí v pravém nebo levém podbřišku a je doprovázena pocitem na zvracení nebo zvracením. Vyšetření probíhá ultrazvukem a léčba je chirurgická, kdy je snaha obnovit přísun krve do vaječnicku, v horším případě jeho odstranění, aby nedošlo k jeho prasknutí nebo zanícení (Flamini, 1998).

Zda hormonální léčba zvyšuje riziko vzniku rakoviny, ještě nebylo jednoznačně potvrzeno. Některé dlouhodobé studie z období 1974 - 1985 poukazují na to, že ženy, které byly léčeny na neplodnost Klomifencitrátem (více jak 12 cyklů), měly

zvýšené riziko vzniku rakoviny vaječníků než ženy, které nikdy tento lék neužívaly. Naopak poslední výzkumy takové výsledky nepotvrdily (Doherty, Clark, 2006:38). Méně častou komplikací je mnohočetné těhotenství, které je výsledkem špatného monitorování stimulace, kdy dojde k ovulaci a oplodnění více jak dvou vajíček, nebo jako výsledek souběžné stimulace ovarií a nitroděložní inseminace.

3.4 Asistovaná reprodukce

Pod pojem asistovaná reprodukce spadají dnes všechny lékařské techniky a metody. Chirurgické, hormonální, farmakologické, ale i procesy uchovávání (kryokonzervace gamet a embryí), genetické analýzy a terapie, biopsie, které manipulují se zárodečnými buňkami a embryi za účelem léčby neplodnosti. V odborné literatuře se můžeme ještě setkat s pojmem umělé oplodnění, který se vztahuje jen na techniky, které vedou k oplodnění vajíčka spermií a jeho zavedení do dělohy ženy.

Zákon 373/2011 Sb. definuje asistovanou reprodukci, metody a postupy, při kterých dochází k odběru zárodečných buněk, k manipulaci s nimi, ke vzniku lidského embrya oplodněním vajíčka spermií mimo tělo ženy, k manipulaci s lidskými embryi, včetně jejich uchovávání, a to za účelem umělého oplodnění ženy.

3.4.1 Historie asistované reprodukce

Zmínky o pokusech o umělé oplodnění a především o inseminaci lze najít ve spisech starých i několik set let, ale první úspěchy mimotělního oplodnění „in vitro“ nejsou tak dávné. Britští výzkumníci McLaren a Biggers v roce 1958 poprvé dokázali, že uměle oplodněná vajíčka krysa, kultivovaná in vitro a následně zavedeny do dělohy adoptivní matky jsou schopny se dál vyvíjet a dát vzniku zdravým a plodným krysám (Cecotti, 2004:49).

První výzkumy s lidskými embryi začaly v 60. letech dvě nezávislé skupiny výzkumníků, jedna z Cambridge pod vedením Roberta G. Edwardse a Patricia Steptoe a druhá z Melbourne pod vedením Lapata, Trounsona a Wooda. Své experimenty mimoděložního oplodnění oocytů začali provádět na zvířatech a následně je aplikovali na lidské oocyty. První pokus oplodnění lidského vajíčka

in vitro se podařil v roce 1973 skupině v Melbourne, ale celkového úspěchu narození prvního dítěte se dosáhlo až v červenci roku 1978, když se v Anglii narodila Louise Brownová, první dítě narozené z umělého oplodnění - tzv. „ze zkumavky“, úspěch dosažený R. G. Edwardsem a P. Steptem. Od té doby se narodilo prostřednictvím mimotělního umělého oplodnění na celém světě tisíce dětí a mnoho rodičů si splnilo svůj sen mít vlastního potomka. Jen v období 1982-1992 se takto narodilo více jak 20 tisíc dětí. A jen v České republice se za období 2007-2009 provedlo více jak 61 tisíc cyklů IVF (sdělení NRAR, 2011), což může odpovídat narození asi 6-15 tisícům dětí. Dalším významným rokem v boji proti neplodnosti byl rok 1992, kdy se narodilo první dítě prostřednictvím metody intracytoplazmatické inseminace ICSI. To dalo vzniku ještě sofistikovanějším technikám oplodnění, jako je metoda oplodnění jednou, speciálně vybranou spermií nebo dokonce spermatidy (Cecotti, 2004).

3.5 Techniky asistované reprodukce

Techniky asistované reprodukce můžeme rozdělit podle lokalizace oplodnění na nejjednodušší techniky nitroděložní inseminace až po náročné techniky mimotělního oplodnění za pomoci sofistikovaných nástrojů.

3.5.1 Intrauterinní inseminace – IUI

Termínem intrauterinní inseminace se označuje intrauterinní technika oplodnění, kdy se zavádí sperma muže do dělohy ženy v období ovulace za pomoci mikroinjekce. Jedná se o nejjednodušší techniku, která je známá a využívaná již po mnoho let, hlavně ve veterinářství. První zmínky lze najít v židovském Talmudu z roku 1322 a její lékařské využití poprvé popsal italský kněz a filozof Lazzaro Spallanzani v roce 1780. Ve stejném období ji anglický lékař a chirurg John Hunter použil k oplodnění ženy, jejíž muž měl problémy s ejakulací. (Righetti, 2007) Intrauterinní inseminaci dělíme na homologní AIH (Artificial inseminations by husband), kdy se k inseminaci používají jak vajíčka, tak sperma partnera, a na heterologní AID (Artificial inseminations by donor), kdy se k oplodnění používá sperma nebo vajíčko dárce.

Technika spadá do I. stadia léčby neplodnosti u relativně mladých párů, kde věk ženy nepřekročil hranici 35 let. Doporučuje se párům s idiopatickou sterilitou,

u kterých není známá žádná mechanická příčina neplodnosti, vejcovody ženy jsou průchodné, menstruační cyklus normální nebo s menšími hormonálními výkyvy, které se dají upravit vhodnou hormonální léčbou, a mužské sperma je kvalitní. Doporučuje se i v případě imunitních problémů a výskytu protilátek na mužské sperma na děložním hrdle.

3.5.1.1 Jednotlivé fáze terapie

1. Stimulace vaječnicků s cílem dosažení dozrání co většího počtu oocytů. Za tímto účelem se používá hormonální léčba pomocí Klomifen citrátu – CC, který se nasadí na prvních 5 dní od začátku cyklu. Jeho estrogenní a antiestrogenní účinek podporuje přirozené zvýšení GnRH, návazně na to FSH a LH hormonů stimulující dozrání většího množství folikulů. Dozrávání a množství folikulů se pravidelně sleduje ultrazvukem. Stimulace může být podpořena i podáváním GnRH – gonadotropiny uvolňujícím hormonem nebo přímo FSH, LH gonadotropiny.
2. Indukce ovulace. Po úspěšné stimulaci a správném dozrávání folikulů, nejlépe tří, mohou být nadbytečné folikuly odsáty, aby nedošlo k mnohočetnému těhotenství. Nadále se pokračuje v podání HCG k navození ovulace. Správnou stimulací se dá velmi přesně načasovat den ovulace a den k přenosu spermií.
3. Příprava spermií. Sperma se získá masturbací, které se odebere do sterilní nádoby k dalšímu zpracování. K dosažení co nejlepší koncentrace ejakulátu se doporučuje aspoň 3-4 denní sexuální abstinence. Příprava spermatu k transportu je nenáročná a musí k ní dojít do hodiny od odběru. Sperma se propere, zkapalní a vyberou se ty nejpohyblivější spermie. Za tímto účelem se používají dvě metody, centrifugace v hustotním gradientu a metoda swim up (Foresta & Luisi, 2007:277).
4. Transport spermií do dělohy ženy. Připravené sperma (0,5 – 1 ml) se zavede úzkou cévkou přes děložní krček do dělohy ženy, čímž se spermii zkrátí cesta k vajíčku a zvýší se šance na otěhotnění. Zákrok nevyžaduje žádnou anestezii a je prováděn ambulantně. Žena po zákroku může ihned odejít domů.

5. Čekání na oplodnění a embryo.

Nastává období očekávání, zda dojde k oplodnění vajíčka a jeho následné uhnízdění v děloze. Během tohoto období je ženě podáván progesteron, hormon, který podporuje tvorbu endometria a připravuje děložní sliznici na uhnízdění oplodněného vajíčka (Flamini, 1998).

3.5.1.2 Úspěšnost léčby

Nitroděložní inseminace společně s ovariální stimulací zvyšuje pravděpodobnost početí třikrát tolik, než samotná nitroděložní inseminace (Foresta, 1998:234). Některé zdroje uvádějí, že jelikož proces oplodnění probíhá přirozeným způsobem, úspěšnost této metody se neliší od úspěšnosti přirozeného pohlavního styku, tj. přibližně 12–15 % (Righetti & Luisi, 2007:43). Pokud se nedosáhne otěhotnění do 6 cyklů inseminace, je doporučeno přejít ke specifickým extrauterinním technikám oplodnění (Flamini, 1998).

3.5.1.3 Rizika léčby

Samotná metoda s sebou nepřináší žádné zvláštní komplikace. Může se stát, že v průběhu inseminace dojde k zanesení infekce do dělohy. Toto riziko se minimalizuje sterilními podmínkami při transportu. Přenesení pohlavních chorob je nepravděpodobné, protože partner i dárce jsou důkladně vyšetřeny na všechny pohlavní i infekční nemoci (Chlamydie, HIV, syfilis, hepatitida). Menší rizika s sebou přináší ovariální stimulace, která může vyvolat ovariální hyperstimulační syndrom nebo dojde k vícečetnému těhotenství oplodněním více jak jednoho vajíčka.

Riziko mnohočetného těhotenství (přítomnost dvou nebo více plodů) je velmi častou komplikací nitroděložní inseminace IUI, které dosahuje 80 % (Foresta, 1998:240) oproti 20 % klasické IVF. Předpoklad, že v průběhu přirozeného oplodnění se narodí dvojčata, je asi 1:500 a trojčata 1:5000 (Doherty & Clark, 2006:77). Riziko vícečetného těhotenství spojené s metodou IVF se váže na počet zavedených embryí do dělohy. Většinou se zavádějí dvě embrya a pravděpodobnost, že se uchytí obě a dají narození dvojčat je asi 1:20 (5-10 %). U dvoučetného těhotenství dojde až u 20-30 % případů k zániku jednoho z dvojčat v průběhu prvního trimestru (Flamini,

1998:315). Mnohočetné těhotenství je rizikové nejen pro matku, ale i pro plody. Dochází k častějším komplikacím v těhotenství a předčasným porodům s rizikem nedonošenosti. Děti se rodí častěji císařským řezem, jsou nevyzrálá a musejí trávit první dny nebo týdny v inkubátoru.

3.5.2 Transfer gamet do vejcovodu - GIFT (Gamete Intra-Fallopian Transfer)

Metoda GIFT může být alternativní metodou intrauterinní inseminace, kdy se do vejcovodů zavádějí společně jak vajíčka, tak sperma. Zavádějí se vlastní nebo darovaná vajíčka společně se spermatem partnera nebo dárce. Tímto způsobem nemusí spermie překonávat žádné překážky na cestě k vajíčku a může dojít k oplození vajíčka přirozeným výběrem nejzdatnější spermií. Indikací pro tuto metodu jsou průchodné vejcovody, bez dalších zjevných příčin neplodnosti. Metoda je náročnější v tom, že oproti intrauterinní inseminaci probíhá transport gamet v celkové anestezii, ostatní fáze léčby zůstávají stejné. Metoda se již v dnešní době moc nevyužívá, protože je pro ženu invazivnější, a bývá rovnou nahrazena klasickým mimotělním oplodněním IVF. Většina odborné literatury uvádí, že obě metody GIFT a IVF jsou stejně úspěšné. Rozdílný názor má např. (Flamini, 1998:384), který uvádí větší úspěšnost metody GIFT, i když většina lékařů upřednostňuje méně invazivní oplodnění in vitro.

3.5.3 Mimetělní oplodnění IVF (In Vitro Fertilizace)

Technika mimotělního oplodnění IVF patří mezi náročnější procedury, kdy k oplodnění vajíčka spermií dojde mimo tělo ženy, v laboratorních podmínkách, tzv. „ve zkumavce“, a následně je transportováno do dělohy ženy. Spermie i vajíčka mohou být i v těchto případech vlastní páru nebo darovaná.

K této metodě se přistupuje v případech mechanických příčin neplodnosti, kdy selhala nitroděložní inseminace nebo žena trpí neprůchodností vejcovodů, která se nedala chirurgicky odstranit, či jinou příčinou neplodnosti. IVF je doporučováno v následujících případech.

- Problémy s vejcovody - vrozené nebo získané vady vejcovodů, jejich neprůchodnost z důvodu předcházejících zánětů, operací v dutině pánevní,

minulého mimoděložního těhotenství nebo odstranění samotných vejcovodů.

- Endometrióza.
- Imunologická neplodnost - pozitivní imunitní nález na protilátky v cervikálním hlenu vůči spermiím partnera.
- Snížená plodnost partnera s oligospermatogenezí, snížená pohyblivost spermií astenospermií.
- Sexuální problémy páru, které zabraňují početí.
- Idiopatická neplodnost páru, kdy předchozí nitroděložní inseminace byly bez žádoucího výsledku.
- Nefunkčnost vaječnicků ženy nebo jejich odstranění (v těchto případech oocyty pocházejí od dárkyně).

3.5.3.1 Jednotlivé fáze terapie

1. Předpokladem úspěchu terapie je získání co největšího počtu oocytů k oplodnění a následně i většího množství embryí k transportu nebo k jejich zamražení pro další použití. Terapie proto začíná hormonální stimulací vaječnicků, která podmíní dozrání většího počtu folikulů, většinou 8-12 oocytů, než obvyklého jednoho vajíčka za normálních podmínek. Celý průběh dozrávání folikulů je sledován ultrazvukem a hlídá se, aby nedošlo k ovulaci dozrálých oocytů. Průběh hormonální stimulace je popsán v předchozím paragrafu.
2. Odebrání zralých vajíček probíhá na operačním sále v celkové anestezii pomocí tenké jehly přímo z vaječnicků přes poševní stěnu pod ultrazvukovou vizualizací. Jedná se o invazivní metodu trvající asi 15 - 30 minut. Dříve se tento zákrok prováděl otevřenou operací řezem v podbřišku. Po zákroku musí pacientka zůstat asi 2 hodiny v klidu a následně odchází domů. Některá centra provádí odebrání oocytů i v lokální anestezii pod účinkem analgetik, což zatěžuje organismus ještě méně. Lékař vysaje z vaječnicků všechn folikulární roztok, který se následně propírá, a vybírají se z něho zralá vajíčka k oplodnění. Získaná vajíčka se umístí do kultivačního roztoku, kde se nechají přibližně 5 hodin, než se přistoupí k jejich fertilizaci. Během tohoto času dojde k odebrání spermií od partnera a adekvátně se připraví k fertilizaci.

3. Fertilizace a oplodnění vajíček spermii probíhá přirozeným výběrem, kdy se k připraveným vajíčkům umístí vybrané spermie a čeká se 15-20 hodin, zda došlo k jejich oplodnění. Oplodněná vajíčka jsou běžně připravena k transportu za 24 hodin od jejich odebrání, kdy je z nich embryo o 4-8 buňkách. Pro větší jistotu, že se embryo budou i nadále dobře vyvíjet, se přistupuje k prodloužené kultivaci embryí, a zavádí se až třetí nebo pátý den od oplodnění, kdy jsou již ve formě blastocytů. Jelikož se jedná o přirozený proces oplodnění, nedojde vždy k oplodnění všech odebraných vajíček a ne všechna se dále vyvíjejí v embryo, vhodná k transportu.
4. Embryo transport (ET) je jednoduchá procedura, která již nevyžaduje anestezii ani sedativa. K zavedení do dělohy se vyberou ta nejlepší embryo, většinou 1-3, která se za pomoci cévky zavedou před vagínu do dělohy. Kolik embryí se zavede, se odvíjí od jejich počtu, anamnézy ženy a jejího přání. Po transportu embryí se ženě doporučuje zůstat v klidu, ležet a odpočívat nejméně 30 - 60 minut. Tím se dává embryím čas k jejich uhnízdění. Pokud ženě zbydou oplodněná embryo, zamrazují se tekutým dusíkem a ponechávají se pro další možné použití.

Po embryo transportu nastává 10-14 dní očekávání, zda se embryo uchytila v endometriu dělohy a začala se vyvíjet. Zda došlo k otěhotnění lze lehce zjistit krevním testem, kdy se v krvi objeví zvýšené hladiny β HCG hormonu. Poté se sleduje vyvíjení plodu ultrazvukem, kdy je v 6 týdnu vidět gestační váček a v 8 týdnu tlukot srdce.

3.5.3.2 Úspěšnost léčby

Předpoklad úspěšnosti, že se zavedená embryo uhnízdí, je asi 20%, a že se začnou vyvíjet a dojde k porodu při transferu 2-3 embryí, je kolem 25-30% (Righetti & Luisi, 2007). Některé zdroje (Řežábek, 2004:99) nebo centra reprodukční medicíny uvádějí i 50% úspěšnost otěhotnění při cyklu IVF. Úspěšnost se však odvíjí od více faktorů. Zejména od věku ženy, jejího zdravotního stavu, infekce, hormonální léčby atd. Čím je žena starší, tím procento úspěšnosti klesá, a od 35 let a více je pravděpodobnost otěhotnění v jednom cyklu IVF 11-14% (Flamini, 1998:388). Se zvyšujícím věkem se zvyšuje i riziko spontánních potratů v raném těhotenství, které tvoří asi 12 %

neúspěchu. (Flamini, 1998:390) Ženy by se neměly nechat odradit od tak nízké úspěšnosti otěhotnění, protože se vždy jedná o individuální faktor.

3.5.3.3 Rizikové faktory

Metoda IVF sebou nepřináší žádná specifická rizika, kromě již zmíněných rizik souvisejících se vznikem ovariální hyperstimulačního syndromu. Tato rizika se vyskytují převážně u mladých žen s polycystickými vaječníky nebo u mnohočetného či mimoděložního těhotenství. Samotné chirurgické zákroky při opakovaných transferech oocytů z vaječníků mohou vyvolat jejich zanícení. Při nepozornosti operátora může dojít k perforaci a poranění cév a žil, které dají vzniku krvácení a modřinám. Při poranění pochvy může pacientka pozorovat poševní krvácení spojené s bolestmi v podbřišku. Drobné špinění je normální a žena ho umí rozpoznat. Závažnější je krvácení z vaječníků do dutiny břišní, které se musí řešit chirurgicky. Při odsávání folikulů může dojít k odsátí malých cyst z vaječníků nebo dojít k propíchnutí střeva. Takto vzniklé problémy se manifestují bolestí v podbřišku, dušností, zvýšeným srdečním tepem, horečkou. Každá žena by měla být informována o možných rizicích a v případě bolestí v podbřišku či vysoké teploty vyhledat lékaře. Většinou se preventivě před a po výkonu podávají antibiotika, aby se předešlo zbytečným komplikacím.

Vznik mnohočetného těhotenství se odvíjí od počtu zavedených embryí. Pravděpodobnost takového těhotenství je 5-10%. Riziko mimoděložního těhotenství, ektopické těhotenství, kdy se embryo uhnízdí ve vejcovodu nebo jinde mimo dělohu, se u léčby IVF projeví asi ve 2 % (Flamini, 1998:378). Lékaři si toho jsou vědomi a průběžně kontrolují proces uhnízdění embrya. Mimoděložní těhotenství se dá lehce odstranit farmakologicky nebo laparoskopicky.

Riziko neúspěchu léčby IVF nespadá mezi zdravotní komplikace, ale je výsledkem procedury. Léčba může selhat ve fázi stimulace, kdy se nedosáhne dozrání folikulů k oplodnění. Může se stát, že lékaři propásnou moment dozrání folikulů a dojde k ovulaci vajíček, čímž se zmaří celý IVF cyklu a žena bude muset podstoupit další cyklus hormonální stimulace. Nepříjemným stavem je i možnost, že partner pod vlivem stresu a napětí nedokáže dosáhnout ejakulace a není čím oplodnit získaná

vajíčka. Tomu se dá předejít tím, že si partner v předstihu nechá zamrazit vzorek ejakulátu, právě pro tyto případy.

Technika IVF představuje stěžejní terapii neplodnosti, která může být doprovázena pomocnými zákroky sloužícími ke zvýšení šance oplodnění a otěhotnění. Patří mezi ně ICSI – intracytoplazmatická injekce, asistovaný hatching – AH, prodloužená kultivace embryí, chirurgické zákroky k získání spermií MESA a TESE, preimplantační genetická diagnostika nebo genetický screening PGD a PGS, kryoembryotransfer a dárcovství spermií a vajíček.

3.5.4 Transfer zygot do vejcovodu – ZIFT (Zygote Intrafallopian Transfer)

Metoda zavedení zygot (oplozeného vajíčka spermií) do vejcovodů do 24 hodin od oplodnění. Metoda má s klasickým IVF společná první 3 stadia, hormonální stimulaci a odběr vajíček a jejich mimoděložní oplodnění bez následné kultivace. Zygoty se zavádějí do vejcovodů, kde se běžně nacházejí po přirozeném oplození a potom samy sestupují dolů do dělohy. Využití této metody je na ústupu a většina center ji nenabízí, protože je náročnější, pro ženu invazivnější a nepřináší lepší výsledky než IVF.

3.5.5 Intracytoplazmatická injekce spermií – ICSI

ICSI je metoda, která navazuje na první dvě fáze IVF procedury a nahrazuje fázi přirozeného oplodnění vajíčka spermií in vitro, kdy je do vajíčka injekčně vpravena jedna vybraná spermie. ICSI je relativně mladá metoda, která navázala na méně úspěšnou metodu SUZI – subzonální injekce spermie, kdy se spermie nezaváděla do ooplasmu vajíčka, ale jen pod pelluckou zónu. První ICSI měla být údajně výsledkem špatně vykonané SUZI, kdy spermie skončila uvnitř cytoplazmy vajíčka. První zmínka o úspěšném oplodnění vajíčka intracytoplazmatickou injekcí a narození dítěte pochází z Palerma roku 1992 od výzkumníků ze skupiny Van Steirteghema (Flamini, 1998:342). Od té doby se metoda rychle rozšířila a provádí ji každé centrum asistované reprodukce. Metoda řeší hlavně mužskou neplodnost, kdy spermie není schopna proniknout obalem vajíčka a musí být dovnitř vpravena uměle. Zárok provádí embryolog, který pomocí mikropipety pod mikroskopickou kontrolou vpraví

spermii přímo do vajíčka. Spermie k zavedení se získá z běžného ejakulátu, který se propírá a zjišťuje se, zda jsou spermie živé. Vybere se ta morfoloicky nejlepší a pohyblivá spermie, která se před zavedením musí znehybnit odstraněním bičíku. Spermie se mohou získat i chirurgicky z varlat, nadvarlat nebo ze zamraženého ejakulátu. Výhodou je, že není důležitý počet získaných spermií k oplodnění, stačí, když je jich stejný počet jako vajíček. I samotná vajíčka procházejí před inseminací přípravou, kdy se odstraňují dva vnější vaječné obaly (corona radiata a cumulus oophorus), aby se dala lépe propíchnout. Následně projdou 3-4 hodinovou kultivací, aby vyzrála a dospěla do stádia prvního meiotického rozdělení. Po inseminaci dozrávají vajíčka v inkubátoru, po 16-18 hodinách se kontroluje pod mikroskopem, zda se utvořila 2 prejadra (mužské a ženské) a za 24 hodin lze pozorovat embryo.

Hlavní indikací ICSI je předchozí selhání klasického IVF cyklu, vyšší věk ženy, malý počet získaných vajíček, imunologická sterilita nebo mužská neplodnost. Indikací, v případě mužské neplodnosti, je nízký počet spermií, jejich nízká pohyblivost, abnormální tvar nebo enzymatická porucha na hlavičce spermie, která ji znemožňuje proniknout do vajíčka.

3.5.5.1 Úspěšnost léčby

Úspěšnost metody je dána nejen jejím velkým rozšířením, ale i počtem dosažených oplodnění a těhotenství. American Infertility Society publikovala výsledky 2500 cyklů s více jak 25.000 intracytoplazmaticky oplodněných vajíček, kde úspěšnost oplodnění vajíčka byla 60% s dosaženým těhotenstvím v 35% (Flamini, 1998:345).

3.5.5.2 Rizika metody ICSI

Samotná rizika metody nejsou známá, problémem může být zvýšené riziko narození dítěte s genetickou vadou, jako například cystická fibróza. Riziko chromozomových vad je vázáno na poruchy tvorby spermií a na to, že nedochází k přirozenému výběru spermií, kdy embryolog může oplodnit vajíčko geneticky narušenou spermii. Je proto vhodné, aby byl pár předem geneticky vyšetřen, a takové vady se vyloučily nebo byla následně provedena preimplantační genetická diagnostika.

3.5.6 Prodloužená kultivace embryí

Prodloužená kultivace znamená, že oplozené vajíčko se nezavede do dělohy ve standardním období 2-3 dny po oplodnění, ale nechá se ještě další 3 dny v inkubaci, aby dozrálo. Embryo se následně přenese již ve formě blastocysty, v přirozenějším stavu i pro děložní sliznici. Prodloužená kultivace prokázala větší úspěšnost na uchycení embrya v děloze.

3.5.7 Asistovaný hatching – AH

Je technika, při které se chemicky nebo laserem naruší zóna pellucida embrya před jeho transferem do dělohy. Zona pelludica obklopuje embryo a její narušení nebo ztenčení by mělo zvýšit pravděpodobnost uchycení embrya a tím pádem i těhotenství. Jednoznačné výsledky bohužel nejsou k dispozici. Indikací tohoto zákroku je vyšší věk ženy nad 35 let nebo obzvlášť silná zona pelludica. Technika v žádném případě nikterak nepoškozuje embryo.

3.5.8 Preimplantační genetická diagnostika – PGD

PGD je genetické vyšetření embrya před jeho transferem a doporučuje se párům, u kterých se vyskytuje známá přenositelná genetická nebo chromozomální vada. Dále se doporučuje u žen, které překročili věkovou hranici 38 let, či mají za sebou několik neúspěšných IVF, ICSI cyklů, a u žen, které prodělaly spontánní potraty. Z vyvíjejícího se embrya se odeberou dvě buňky, které se geneticky vyšetří, čímž se vyloučí poškození embrya před jeho transferem, a zavedou se jen zcela zdravá embrya. Embryo se takovým vyšetřením vůbec nepoškodí, protože v takto raném stádiu je každá buňka schopna samostatného vývoje. Standardně se vylučuje trisomie 21 (Downův syndrom), vady vázané na chromozom X (hemofilie A, svalová dystrofie, mentální retardace) a vady na chromozomech 13, 15, 16, 18, 22, které jsou hlavní příčinou spontánní potratů. Tímto vyšetřením se dá zjistit i pohlaví embrya, které se běžně z etických důvodů neprovádí, jen v případě podezření na nějakou genetickou vadu chromozomu X nebo Y. PGD za účelem plánování narození chlapce nebo holčičky je zakázáno.

Obdobnou metodou je **preimplantační genetický screening – PGS**, kterým se zkontrolují všechny chromozomy. Použití PGS musí mít vždy zdravotní odůvodnění, které je konzultováno s genetikem.

3.6 Techniky pro řešení mužské neplodnosti

Následující techniky řeší problémy mužské neplodnosti spojené s azoospermií a umožňují mužům použít vlastní gamety a mít svého potomka. Hovoříme o mikrochirurgických technikách získávání spermií a gamet přímo z varlat nebo nadvarlat.

3.6.1 Aspirace spermií z varlete TESA nebo nadvarlete MESA.

Tyto techniky se používají hlavně v případech mužské azoospermie, kdy varlata normálně utvářejí spermie, které se hromadí v nadvarleti, ale chámovody, které by je vedly ven z varlat, jsou uzavřené (z důvodu nemoci, infekce, operací, poranění atd.) nebo vůbec neexistují. Tyto spermie se mohou získat chirurgicky aspirací přímo z varlat nebo nadvarlat a být použity k oplodnění vajíčka nebo se nechat zamrazit pro další použití. Samotná aspirace spermií se provádí v lokální anestezii za pomoci tenkých jehel. Získané spermie se hodnotí podle jejich morfologie, pohyblivosti a předpokládané schopnosti oplodnění vajíčka. K inseminaci vajíčka je nezbytné použít techniku intracytoplasmatické injekce ICSI. Schopnost oplodnění takto získaných spermií se pohybuje kolem 40-50% (Flamini,1998:340).

3.6.2 PESA – perkutánní aspirace tekutiny z epididymis

Některá literatura (Řežábek, 2004) ještě rozlišuje získávání spermií jejich přímou aspirací přes kůži šourku bez nutnosti jeho naříznutí (jako v případě TESE e MESE) a aspirace se provádí převážně z nadvarlete. Tímto zákrokem se vyhneme celkové anestezii, je méně invazivní, ale kvalita získaných spermií bývá menší.

3.6.3 Extrakce spermií z varlete TESE nebo nadvarlete MESE

Metoda spočívá v extrakci spermií biopsií, kdy je nutné otevřít malým řezem šourek a z varlete nebo nadvarlete se odebere malý vzorek tkáně, který obsahuje spermie.

Získané spermie se následně dají využít k oplodnění vajíčka. Indikace pro tuto metodu jsou stejné jako pro TESA a MESA a záleží jen na dohodě lékaře a pacienta, jakou metodu využije.

Samozřejmě se může stát, že muž neprodukuje žádné spermie a biopsií se získají jen spermatidy, nedozrálé spermie, které ovšem vlastní stejný haploidní chromozomový základ (23 chromozomů místo běžných 46) jako zralé spermie. Postupně se tak v nejtěžších případech azoospermie začínají používat k inseminaci i spermatidy místo spermií. Úspěšnost oplodnění vajíčka spermatidy se pohybuje kolem 25-35% (Flamini, 1998:340).

3.6.4 TURED – Transuretrální resekce ejakulačních vývodů (Transurethral Resection of Ejaculatory Ducts)

Na rozdíl od předchozích metod, které řešily hlavně mužskou neplodnost spojenou s neschopností ejakulace a získání spermií, z důvodu obstrukce nebo neexistence chámovodů, metoda TURED řeší přímo problém neprůchodnosti chámovodů. Jedná se o chirurgickou metodu, která zprůchodňuje chámovody a v 50% se obnoví ejakulace i s výskytem spermií a možností přirozeného oplodnění.

3.7 Kryoembryo transfer – KET

Přenášení a zavádění rozmražených embryí do dělohy je velmi využívaná a jednoduchá metoda. Metoda spočívá v zamražení zbylých oplozených vajíček, které se dají následně použít pro další cyklus v případě neotěhotnění. Zamražení se provádí tekutým dusíkem o teplotě -196°C . K využití těchto embryí by mělo dojít nejpozději do 3 let od jejich zamražení, poté se jejich schopnost dalšího vývoje drasticky snižuje, a ne vždy všechna zamražená a následně rozmražená embrya jsou schopna dalšího vývoje. Embrya do 3 let od zamražení mají pravděpodobnost oplodnění ještě 20% (Flamini, 1998:229). Transfer rozmražených embryí nevystavuje ženu již žádné hormonální stimulaci vaječnicků a rozmražená embrya se zavádějí do dělohy během přirozeného cyklu ženy nebo uměle vyvolaného cyklu stimulací. Těhotenství ze zamražených embryí s sebou nepřináší pro ženu žádná specifická rizika, stejně tak není zaznamenána vyšší potratovost nebo vznik malformací plodu

(Flamini, 1998:359). Prvním dítětem, narozeným ze zamraženého embrya, byla v roce 1984 Zoe Leyland z Melbourne (Righetti & Luisi, 2007:51).

3.8 Zmrazení a uchovávání vajíček a spermií

První zmínky o pokusech zamrazit a použít zmrazené spermie pochází již roku 1776 od Spallanzaniho, který používal sněhu a ledu. Od té doby se způsoby zamrazování změnily od použití tekutých plynů, glycerínu, ale až s příchodem tekutého dusíku (1964) se objevily první pozitivní výsledky v přežití zmrazených gamet a začaly vznikat banky lidských gamet. Zmrazení spermií je běžný způsob, jak uchovat plodné gamety k budoucímu využití a oplodnění a dát život zdravým potomkům i za 10 let od zamrazení. Zamrazení je vhodné jak pro dárce, tak muže, kteří vědí, že jejich fertilita může klesnout např. následkem chemoterapie, chirurgických zákroků. Je sice pravda, že schopnost oplodnění zamrazených spermií je nižší a jejich schopnost pohybu se sníží po rozmrazení asi na polovinu (Flamini, 1998:416), ale takový problém se dá z části vyřešit použitím ICSI nebo vhodným výběrem dárců.

Zmrazení vajíček je dalším způsobem, jak uchovat ženě fertilitu a dát jí možnost mít vlastního potomka, třeba po vynucené iatrogenní menopauze, léčbě chemoterapií nebo odstranění vaječnicků. Zamrazení pouhých vajíček s sebou však přináší několik problémů, které se u embryí nevyskytují. Oocyty jsou velké buňky, které jsou převážně tvořeny vodou, čímž jsou náchylnější k poškození a prasknutí důsledkem velkého mrazu. Navíc se nacházejí v choulostivém stadiu prvního meiotického dělení, které je citlivé na jakékoli změny, a následkem zmrazení může docházet k častějším chromozomovým vadám (Flamini, 1998:361). Schopnost přežití zamrazených oocytů je zatím malá a jejich schopnost oplodnění a těhotenství nízká, přibližně 15% (Flamini, 1998:364). Výzkum v této oblasti je náročný a výsledky zatím nedostačující, ale hledá se cesta, jak nahradit zmrazování embryí a uchovat ženám jejich fertilitu.

3.9 Dárcovství spermií a vajíček

Společně s technikami asistované reprodukce vznikly i nové možnosti oplodnění darovanými spermii a vajíčky. Hovoříme o heterologické inseminaci nebo

oplodnění, kdy spermie nebo vajíčka pocházejí od dárce a nejsou vlastní partnerům. První zmínka o heterologické inseminaci darovanými spermii přichází z Ameriky z roku 1800, kde nebyly tak přísné náboženské a morální vinkulace. Naopak dárcovství vajících a celých embryí se stalo možné až s příchodem IVF technik (Flamini, 1998:395).

Dárcovství spermii se využívá v případě mužské neplodnosti a zdravé partnerky. Dárce je zdravý a mladý muž ve věku maximálně do 45 let, vždy anonymní, to znamená, že pár se nikdy nedoví, kdo je dárce, a na druhou stranu dárce neví, jak bude s jeho spermii naloženo. O použití konkrétních spermii rozhodne vždy centrum reprodukční medicíny a sperma jednoho dárce se přestane využívat při dosažení 5-8 těhotenství u různých žen. K oplodnění se využívá buď čerstvých spermii, nebo zamražených, získaných z banky gamet. Oplodnění může probíhat buď intrauterinní inseminací IUI nebo IVF technikou. Úspěšnost oplodnění darovanými spermii je vysoká, kolem 75% (Flamini, 1998:395), protože se vybírají dárce s kvalitními a pohyblivými spermii. Dárce je vždy pečlivě vyšetřen na všechny pohlavně přenosné choroby (syfilis, chlamydie, HIV), genetické vady, infekční nemoci a při jeho výběru je brán i zřetel na osobní a rodinnou anamnézu, jeho somatické vlastnosti (výška, barva vlasů, očí, hmotnost a jiné), aby se co nejvíce podobal partnerovi ženy.

Vzniká zde i otázka intelektu, zda darované gamety dědí i intelektové schopnosti dárce, či ne. Výzkumy, provedené na dětech držitelů prémie Nobel, však obzvláště tohle mínění nepotvrdily (Flamini, 1998). Každopádně se dbá na to, aby dárce nebo dárkyně dosáhli aspoň maturity.

Využití darovaných vajících předpokládá, že jiná žena, dárkyně, se podrobí ovariální hormonální stimulaci a odběru vajících, která následně daruje neplodné ženě. Žena tím získá vajíčka, která mohou být oplozena spermii partnera nebo i dárce, a následně vzniklé embryo bude transferováno do dělohy. Darovaná vajíčka využívají hlavně ženy, které nemají vlastní ovulaci, vznikla u nich předčasná menopauza, prodělali chemoterapii nebo chirurgické zákroky na vaječnicích a vejcovodech, ženy zatížené genetickou chorobou (Turnerovým syndromem a jinými) nebo již prodělaly několik neúspěšných IVF cyklů s vlastními vajíčky.

Dárkyně jsou vždy anonymní ženy ve věku, který nepřesahuje 34-35 let, mají za sebou vlastní úspěšné těhotenství a nepředpokládají, že by chtěly mít další vlastní děti. Dárkyněmi mohou být i kamarádky, příbuzné, které se rozhodnou pomoci neplodnému páru a darovat vajíčka. Z etických důvodů se však páru nezavádějí vajíčka kamarádky, ale ty se smění s jinou dárkyní. Další možností, jak získat vajíčka, je, že se jich vzdá žena, která sama prochází asistovanou reprodukcí, měla jich nadbytek z vlastního cyklu stimulace a ví, že je už nebude potřebovat. Dárkyně stejně jako dárci jsou podrobeny osobní, rodinné a psychologické anamnéze, vyloučí se pohlavně přenosné choroby, infekční nemoci, genetické vady, určí se krevní skupina a při výběru se hledá i somatická podobnost s příjemkyní. Příjemkyně vajíček by měla být hlavně zdravá a mít dělohu reagující na hormonální stimulaci. V takovém případě horní věková hranice příjemkyně není rozhodující, ale z etických důvodů se transfery darovaných vajíček provádějí jen u žen ve věku od 18 – 45 let.

Při transferu darovaných vajíček se využívají dva různé postupy. Dárkyni se odeberou vajíčka, která se nechají oplodnit čerstvými nebo zmrazenými spermie muže, a po nezbytné kultivaci se vzniklá embrya zavedou příjemkyni do dělohy. Tento postup je náročnější na synchronizaci cyklu příjemkyně s dárkyní. Příjemkyně musí být hormonálně připravená estrogény a na závěr pregesteronomem, aby endometrium její dělohy bylo připraveno na přijetí embryí. Lékaři mají k transferu a k přípravě děložní sliznice jen krátký interval, tzv. implantační okénko, mezi 2-6 dnem od oplodnění vajíček. Raději se však využívá druhý postup, kdy se oplodněním vzniklá embrya zamrazí a zůstanou zamrazená do té doby, dokud nebude příjemkyně připravená k transferu. Tento postup není tak náročný na přípravu příjemkyně a žena se nemusí tolik stresovat (Flamini, 1998:432).

Darovaná vajíčka mají velkou úspěšnost v dosažení těhotenství i u žen vyššího věku, statistiky uvádějí 60-70% úspěšnost zdárného těhotenství u žen starších 40 let. (Doherty & Clark, 2006:52).

3.10 Náhradní mateřství, děloha v pronájmu

Pronajmout si dělohu jiné ženy by mohl být dalším ze způsobů, jak dosáhnout vlastního potomka, když žena z důvodů vážných problémů s dělohou nemůže

odnosit a porodit vlastní dítě. Jedná se o způsob, který je v ČR zakázaný, protože matkou je žena, která dítě porodí a z etických důvodů velmi kritizovaný. Tam, kde je taková možnost legální, například v USA, se postupuje tak, že se přivede k těhotenství nemocná žena s vlastními vajíčky a spermiemi partnera, a následně se vzniklé embryo přemístí do „pronajaté“ dělohy ženy, která vlastně odnese a porodí geneticky cizí plod (Cecotti, 2004:59). V jiných případech dojde k oplodnění vajíčka in vitro a získaná embrya jsou přímo zaváděna do dělohy náhradní matky. Takový postup s sebou přináší velké psychické zatížení i na náhradní matku, která si může vytvořit emoční vztah k narozenému dítěti s rizikem, že nebude chtít dítě vydat biologickým rodičům.

3.11 Chirurgická léčba neplodnosti

Chirurgická léčba neplodnosti přichází v úvahu, pokud byly zjištěny mechanické překážky v početí. Mechanické překážky můžeme najít na vaječnicích, ve vejcovodech a děloze. Nejčastější překážkou jsou srůsty vejcovodů, které se léčí mikrochirurgicky nebo podle závažnosti postižení běžným klasickým chirurgickým otevřením dutiny břišní. Výběr mezi jednou nebo druhou metodou záleží na lokalizaci a rozsahu poškození vejcovodů a vyhodnocení pro a proti. Mikrochirurgický zákrok se vždy vede laparoskopicky pod mikroskopickou vizualizací, je šetrnější ke tkáním, používá citlivé nástroje a skoro neviditelné šicí nitě, na druhou stranu se nejedná o rychlé a jednoduché zákroky, které vyžadují delší anestezii a rekonvalescenci. Normální chirurgie přichází v úvahu při obtížnějších zákrocích. Chirurgicky se odstraňují srůsty a obnovuje se průchodnost vejcovodů tam, kde vejcovody nejsou sklerotické, ztvrdlé, prorostlé srůsty a je reálná možnost obnovení jejich funkce. U žen mladších 35 let s plodným manželem úspěšnost otěhotnění po takovém zákroku dosahuje 30-50% (Flamini, 1998:318).

Odstraňování endometriózy se dnes provádí taky mikrochirurgicky pod laparoskopem a úspěšnost otěhotnění po takovém zákroku dosahuje 45% (Flamini, 1998:319). Stejnou technikou se provádí i zákroky na vaječnicích a děloze, při odstraňování myomů a polypů, které však nepřinášejí uspokojivé řešení, protože většina myomů se znova vytvoří, jakmile na dělohu začnou působit v těhotenství

estrogeny. Léčba myomů před těhotenstvím se ukázala zbytečná (Flamini, 1998:320).

Chirurgicky se dále napravují malformace dělohy, jako (děloha septate, děloha bicornuate), které většinou způsobují předčasné potraty.

3.12 Imunologická léčba neplodnosti

O imunologických příčinách neplodnosti jsme se již zmínili v relativních kapitolách o mužské a ženské neplodnosti. Její určení není jednoduché, protože se můžeme často setkat s falešně pozitivními výsledky testů. Diagnóza proto spočívá i v jasném určení možné příčiny vzniku autoimunní reakce na spermie. Nemůže však nikdy vyloučit i psychickou příčinu imunologické neplodnosti.

U mužů se začíná odstraněním mechanické příčiny, která by mohla způsobovat autoimunní reakci, a podáváním imunomodulátorů a kortikosteroidů, které jsou účinné, ale ne bez vedlejších nežádoucích účinků.

Ženská imunologická sterilita vůči spermii se léčí převážně podáváním kortikosteroidů, lokálně prostřednictvím vaginálních výplachů nebo celkovým podáváním per os. Podávání kortizolu se stává součástí ostatních technik asistované reprodukce (Flamini, 1998:323). Méně často používaná terapie spočívá v chráněném pohlavním styku s prezervativem, a to jen v případě, že žena má vysoké hladiny protilátek proti spermii v hrdle děložním. Použitím kondomu se docílí toho, že protilátky neprijdou po delší dobu, 6-12 měsíců, do styku se spermiovými antigeny a jejich hladina klesne (Ulčová-Galová, 2006:57). Metoda se již moc nepoužívá, protože se ukázala málo účinná.

3.14 Nové trendy v léčbě neplodnosti

Moderní techniky asistované reprodukce mají opravdu jen krátkou historii, která se odehrála v posledních 30 letech, během kterých se udělaly velké kroky v léčbě neplodnosti. Dosažená úroveň léčby neplodnosti a určení jejích příčin byly možné jen díky novým technologiím v oblasti genetického inženýrství, vizualizačním metodám,

novým hormonálními léky používaných ke stimulaci, technikám odběru gamet, laboratorním prostředkům a dalším. Výzkum se však nezastavil a pokračuje rychle kupředu k dosažení ještě lepších výsledků. Co můžeme očekávat v příštích letech v oblasti léčby neplodnosti a asistované reprodukce? V oblasti léčby *low responders* (u žen s málo citlivými vaječníky) se můžeme dočkat zlepšení v oblasti hormonální stimulace vaječníků a dozrávání folikulů, kde snaha směřuje ke specifickým metodám získání kvalitnějších oocytů schopných reprodukce od aktuální stimulace za účelem získat jen co největšího počtu vajíček. Provádějí se experimenty s transplantací jádra oocytu do cytoplasmy buňky dárkyně zbavené vlastního jádra, následné kultivace in vitro a transferu vzniklého embrya do matky. Obdobné experimenty se provádějí s mužskými spermii, které se nechávají dozrávat ve zdravých varlatech dárce (zvířete), čímž se obdrží normální reprodukčně schopné gamety.

Dalších inovací se můžeme dočkat v procesu kultivace a implantace embrya v děloze, kde je snaha zvýšit pravděpodobnost uhnízdění vajíčka v endometriu. Dnes se transferují embrya kolem 5. dne od oplodnění, ale v přirozeném stavu je endometrium připraveno k jeho přijetí až 7-8. den od oplodnění vajíčka. Určitě se budou dál zlepšovat metody kryokonzervace embryí, aby mohla být zaváděna v procesu přirozeného cyklu ženy.

Dalšími možnostmi budoucnosti bude darování placenty, metoda určená pro ženy, které nedokáží dovést těhotenství do zdárného konce z důvodu neschopnosti utvořit placentu. Takovým ženám budou moci být darována mladá embrya, na která se „naroubuje“ mnohem starší embryonální buňka takové ženy, a transferovány zpět do její dělohy. To způsobí, že z evolučně starší embryonální buňky se bude vyvíjet plod s DNA matky a z mladších buněk dárkyně se vyvine placenta (Flamini, 1998:482).

Velkých změn se budeme moci dočkat v oblasti genetického inženýrství. Doposavad např. není možné odlišit spermie, které vlastní chromozom X nebo Y, důležité k vyloučení těch spermií, které jsou nositelkami genetických vad. Prozatím je možné provádět jen preimplantační genetické vyšetření vzniklého embrya. Můžeme však očekávat, že se budou zlepšovat genetické terapie s následnou manipulací genů

za účelem opravy DNA a odstranění geneticky přenosných chorob. V této kapitole se nechceme zabírat morální a etickou otázkou takových „preventivních“ genetických vyšetření, regulace a zásahů do lidského DNA. Dostává se prvním úspěšným pokusům s klonací (*klon* – z řečtiny pupen), což v biologii znamená vytvořit jedince (zvíře, savce) s DNA identickým s předlohou. Ve skutečnosti by to znamenalo získat DNA dárce, vložit ho do oocyta a vyprodukovat geneticky identického člověka dárci. Určitých výsledků se již dosáhlo, byly naklonovány např. žáby, myši a jiné, ale převrat nastal, když se Ianu Wilmutovi v roce 1997 podařilo z buňky, získané z mléčné žlázy ovce a implementované do oocyta jiné ovce, naklonovat a porodit ovci s genetickým základem dárkyně. Jaký to může mít dopad na lidskou populaci, necháme na kapitolu o etice.

Další experimenty se ubírají směrem ektogeneze (což znamená odchovat dítě mimo dělohu matky za pomoci umělé dělohy), která je pořád vzdálenou budoucností, ale v budoucnosti bude moci řešit problém odchování předčasně narozených, nedonošených dětí.

3.15 Etické a morální implikace asistované reprodukce

Asistovaná reprodukce sebou přinesla kromě nových možností na poli lidské reprodukce a řešení neplodnosti i vážné morální otázky. K těm nejvíce palčivým patří otázky o dostupnosti asistované reprodukce, kdo a za jakých podmínek jí může podstoupit. Ještě obtížněji zodpověditelnou otázkou je problém embryí.

Rodina je základem státu a každý má mít právo na reprodukci, ale z biologických důvodů je některým jedincům takové právo upřeno. Asistovaná reprodukce je řešením nedobrovolné bezdětnosti, které však není dostupné všem. Český právní řád umožňuje částečně bezplatnou léčbu jen ženám do 39 let a to jen v omezeném množství cyklů, maximálně čtyř a jen v základní formě. Krom bezplatného vyšetření a klasického IVF cyklu se doplácí na léky a všechny ostatní nadstandardní služby. Dostupnost k léčbě je tak omezena i finančním zabezpečením partnerů.

Jinak právní řád v České republice dovoluje přístup k asistované reprodukci všem ženám, které nepřesáhly věkovou hranici 48 let a mají stabilní manželství nebo

partnerství. Z léčby neplodnosti jsou tak právně vyloučeny jen ženy singl, lesbické páry a žena s mužem, mezi nimiž je příbuzenský vztah, který by vylučoval uzavření manželství. V praxi se však situace může lišit a léčby mohou dosáhnout i ženy bez partnera nebo lesbické páry. Vyhodnocení stability heterosexuálního partnerství je založeno na subjektivním hodnocení lékaře, který se drží svého morálního kodexu. Většinou stačí najít ochotného partnera nebo dárce. V případě lesbických párů se neoficiálně praktikuje tzv. sdílené mateřství, kdy vajíčko jedné z žen, oplodněné dárce, je vpraveno do dělohy druhé ženy. Tímto způsobem jsou „biologickými rodiči“ obě dvě. Za určitých podmínek, medicínských a právních, je možné dosáhnout i náhradního mateřství (Slepičková, 2011).

Taková omezení utvářejí ve společnosti nerovnoprávnost, protože pokud trpíte vážnější biologickou poruchou, jste nižšího společenského postavení, bez větších finančních prostředků, tak je Vám právo na reprodukci významně upřeno. Každopádně by měl být zamezen přístup k technikám asistované reprodukce jen ženám v menopauze (Flamini, 1998).

Na druhou stranu, taková opatření uvažují i o právech budoucího novorozence. Dítě by mělo právo se narodit zdravé matce přiměřeného věku a pokud možno do úplné rodiny, která dokáže uspokojit všechny jeho potřeby.

Do procesu asistované reprodukce často vstupují i jiní aktéři. Krom páru a lékaře, se na reprodukci mohou podílet i dárci spermií, dárkyně oocytů, nebo dárci celých embryí. Jedná se plodné jedince, kteří dávají svůj písemný souhlas k odběru svého biologického materiálu za účelem jeho použití k umělému oplodnění. Souhlasem se dárce současně vzdává jakéhokoli právního vztahu k narozenému dítěti z jeho genetického materiálu. Dárcovství je proto anonymní.

Otázka embryí je složitější, protože zde se rozhoduje o nenarozeném dítěti, o životě. Je velmi sporné určit, kdy začíná život dítěte, jestli jeho narozením nebo již jeho početím a embryonálním stavem. Tato norma je pohyblivá podle kultury a nelze objektivně určit, kdy začíná život. Některé kultury považují za počátek života první nadechnutí dítěte, jiné srdeční činnost nebo cerebrální aktivitu, tj asi tak od 20. týdne života plodu.

V rámci umělého oplodnění, k dosažení větší pravděpodobnosti otěhotnění, se odebírá a oplozuje více oocytů, z kterých se potom zavádí jen určitý počet. Při lékařském úspěchu, zde nastane problém, co se zbylými embryi. Pokud budeme vnímat embrya jako život, je nepřístupné jejich ničení, obvyklá praxe s nadbytečnými embryi. Ve většině případů jsou embrya zamražena a uchována pro případ neúspěchu. Každopádně nastane i zde moment, že zamražená embrya jsou většinou po třech letech automaticky ničena. Z biologického hlediska se rozlišuje na pre-embryo, u kterého ještě nedošlo k transferu a uhnížděné embryo v děloze. Pre-embryo je považováno za biologický materiál, se kterým se dá i tak manipulovat, použít ho pro vědecké účely nebo ho zničit.

V této otázce proti sobě stojí dva tábory, ten zastoupený vědou a biologií, a na druhé straně ten filozofický. Filozofická otázka života je značně odlišná a odráží se v ní i laická filozofie a vnímání života. Většina žen v procesu asistované reprodukce vnímá embryo jako něco živého, vlastního od momentu transferu nebo až uzří první srdeční činnost. Filozofové se zabírají myšlenkou člověka, jako racionální bytosti schopné samostatného života.

4. Psychologické aspekty neplodnosti a asistované reprodukce

Mateřství je považováno za centrální aspekt života ženy, ale ne jediný, kterým se žena realizuje. Těhotenství a mateřství má pro člověka kromě biologicko-evolučního opodstatnění v zachování druhu i antropologické a sociálně-kulturní důvody, které se projevují ve fantaziích a významech, které žena, partner a společnost mateřství přisuzují. Jsou to právě významy a fantazie, co ovlivňují prožívání a psychický stav ženy a páru, když se snaží stát rodiči. Zjištění, že nejsme schopni početí a reprodukce, ovlivní všechny oblasti našeho života. Mění se prožívání a vnímání sama sebe i ostatních, prožívání sexuality a partnerského vztahu a v neposlední řadě i vztahy a úlohy ve společnosti. V životě neplodného jedince a páru dochází ke změnám, které vyžadují jeho celé přehodnocení. Neplodnost je proto považována za velmi stresující životní situaci, jak pro ženu, tak muže, která se promítne do celého života páru.

Cílem naší práce bude přiblížit se a nahlédnout do prožívání a cítění ženy, která se rozhodla uskutečnit svou životní roli a stát se matkou a narazila na překážku neplodnosti. Pochopit významy, kterými žena utváří svou skutečnost, své prožívání, když se střetne s překážkami na cestě k uskutečnění svého přání, a jak prožívá proces asistované reprodukce. Popsat symbolický svět, emoce, cítění, pohled na sebe samou, svého partnera a okolí, které doprovázejí psychicky náročný proces asistované reprodukce a svým způsobem zasahují a ovlivňují proces početí.

4.1 Motivace k těhotenství a mateřství

Motivace k těhotenství a rodičovství jsou hnacími silami, které ovlivňují reprodukční chování žen a mužů na cestě stát se rodiči. Znat je a vysvětlit si původ těchto motivů může být vodítkem v pochopení, proč se neplodné páry obracejí na techniky asistované reprodukce, přijímají darované oocyty, spermatozoi, celá embrya nebo uspokojují svou touhu v adopci. Najít motivy k rodičovství a interpretovat je se může stát prostředkem psychoterapie k jejich restrukturalizaci a tím pomoci nedobrovolně bezdětným jedincům vyrovnat se s touto situací. Motivace je teoretickým konstruktem, komplexním pojmem, který vede člověka k určitému chování s cílem

uspokojit své potřeby, kdy potřeba se stává důvodem k jednání. Podle Nakonečného (1996) se jedná se o intrapsychický proces, mající svůj zdroj ve vnitřní a vnější situaci individua, kde jednotlivé motivy, důvody mohou být více či méně vědomé. Motivace je pojmána jako určitá fyziologická aktivace organismu, která vysvětluje „proč“ dané chování jedince. Od tohoto postoje se odklání G. A. Kelly (2004), který říká, že lidské chování vyplývá z toho, jak jedinci předpovídají jevy a jaká mají očekávání. Každopádně nelze jasně říct, zda potřeba mateřství je více podmíněna biologicky nebo psychosociálně.

Přání stát se rodiči je pro mnohé páry vrcholem jejich vzájemného spojení a stává se součástí jejich životního a společenského poslání. V případě dlouhodobějšího bezvýsledného snažení se asistovaná reprodukce stává lékařskou odpovědí na požadavek páru mít vlastního potomka. Vše začíná biologickým a psychologickým přáním mít potomka. Bez impulsu k mateřství a rozmnožování by problém neplodnosti jako „nemoci“ ani nevznikl a nebylo by zapotřebí její léčby. Jaké to jsou impulsy a motivace, které vedou ženu k mateřství, lze najít nějaký společný význam pro těhotenství, mateřství a hodnotu dítěte u žen, které se obrátily na lékařské metody početí? Co je to za sílu, která je nutí podrobit se tak fyzicky a psychicky náročným metodám početí a nepřijetí své neplodnosti a bezdětnosti? Jak nám na tyto otázky odpovídá dnešní psychologie?

Pines (1990) rozlišuje mezi přáním těhotenství a mateřství. Podle Pines těhotenství představuje narcisistickou potřebu ženy dokázat, že její tělo funguje přesně tak, jako tělo své matky. Naopak přání prožít mateřství již vyjadřuje fantazii dítěte, jako jedince, o kterého je nutné se dlouhodobě postarat, pečovat a chránit ho (Rigetti & Luisi, 2007:60). Těhotenství jako důkaz své feminity, schopnost být „samice“, být schopna počít, **udělat** dítě a mateřství jako vyjádření **mít** dítě, starat se o ně a být dobrou matkou (Cesaró, 2000:80).

Bydlowski (1997) tvrdí, že dát život znamená předávat i představy. Představy o svém mateřství, o budoucím dítěti, vytvářejí soustavu očekávání a myšlenek, s kterými žena utváří svůj symbolický významový svět o sobě samé, dítěti, partnerovi, ostatních a společnosti.

Přání mateřství a rodičovství nachází různá vysvětlení podle použitého teoretického paradigmatu, v psychoanalýze, antropologii i sociologii. Aktuální psychologie se však snaží poukázat na to, že přání mateřství je výsledkem interakce mezi biologickým a společenským tlakem a nevědomými instinkty (Vegetti Finzi, 1997), a vyjadřuje splynutí biologických a symbolických faktorů.

Z pohledu psychoanalýzy vychází impuls mít dítě a otěhotnět z primárního podvědomého instinktu a pocitu prázdnoty nebo nedostatku (Vegetti Finzi, 1997:100) vlastní jak ženě, tak muži. Již Freud (1915) napsal, že přání mít dítě symbolizuje a vyjadřuje závist a přání ženy mít penis, přivlastnit si svého otce a zvítězit nad matkou, svou sokyní. Přání vlastnit penis bylo nahrazeno přáním mít dítě. Žena si nadále přeje naplnit svůj pocit prázdnoty, který se vytratí s pocitem plnosti při těhotenství. Již Starý zákon definoval neplodné ženy, jako ženy s lůnem bez jablka.

Muž naopak v dítěti vidí svou narcisistickou kopii, která mu umožňuje nesmrtelnost a možnost žít v budoucnosti (Righetti & Luisi, 2007:57). Muž dítětem stvrzuje svou virilitu, plodnost a mužnost vůči okolí (Cecotti, 2004:83), přivlastňuje si matku a vítězí nad otcem. Podle teorie sociálních rolí, ženy cítí zodpovědnost za početí a narození dítěte, i když je porucha na straně muže. Muži proto nereagují na neplodnost tak intenzivně, jako ženy.

Prožitky mateřství se u obou pohlaví značně liší, pro ženu znamená mateřství hlavně „mít“ dítě, zplodit ho svým tělem, naopak pro muže mateřství znamená dítě „vlastnit“. Tato přání muže a ženy, často nevědomá, se vyvinou ve společný projekt rodičovství (Righetti & Luisi, 2007:55). Mateřství se tak stane prostředkem osobního růstu, přechodu od ženy k matce. Je osobním evolučním procesem, který se realizuje díky překonání intrapsychických a mezilidských konfliktů (Cramer & Palacio-Espasa, 1993). Dítě se tak stane prostředkem k uspokojení svých osobních a narcisistických tužeb a potvrzení osobní identity.

Z antropologického pohledu jsou lidé biologicky předurčeni žít ve skupinách, kde důvod mít potomky se nacházel v zachování rodu a v možnosti mít pracovní

a vojenskou sílu. V obou případech dítě získávalo instrumentální hodnotu a bylo prostředkem k dosažení jiných cílů, individuálních nebo společenských.

Z pohledu sociálních teorií interakčního symbolismu a sociálního konstruktivismu je hlavním motorem k jednání a získání pocitu „přeji si mít dítě“ význam, který mateřství a dítěti připisujeme. Tyto významy vyjadřují internalizaci společensko-kulturních norem a hodnot společnosti, ve které žijeme. Mohli bychom podotknout, že společenské hodnoty a normy nahrazují ty biologicko-evoluční a stávají se hlavním motivem k mateřství nebo bezdětnosti. Pud k mateřství tak není ničím jiným než sociálně utvořenou normou, kterou společnost reguluje plodnost. E. Badinter (1998) poukázal na to, že teprve v 19. století se „mateřský pud“, „mateřská péče“ staly společensky přijatou normou. Tato norma s sebou přinesla i problém matek, které cítily frustraci, stud či vinu, když takový pud necítily a nebyly schopny plnit svou přirozenou funkci (Hašková, 2009:140). Přání těhotenství a mateřství není dnes již považováno jen za pouhý výsledek vrozeného instinktu ženy, jak to pojímal Freud, ale rozhodnutí stát se matkou je ovlivněno společenským a kulturním kontextem ženy a páru (Vegetti Finzi, 1997). Přání stát se matkou je ovlivněno mnoha faktory, jako přítomností muže, rodinnými příslušníky, společenskými interakcemi a normami společnosti (Salvini, 1993).

Pár může pociťovat svou potřebu rodičovství z pocitu společenského tlaku, který bezdětnost hodnotí negativně, a těhotenstvím neutralizuje svůj strach ze společenského vyloučení. Pár naplňuje rodičovstvím svou idealizovanou představu o rodině, která je společensky podporována nebo se snaží potomstvem udržet manželský svazek. Muž může mít strach ze ztráty své maskulinity, společenského statutu a idealizace vlastního Já, kde dítě je součástí vlastního sebepředstavení.

Většina sociálních teorií zdůrazňuje racionální a aktivní účast ženy při rozhodování, zda mít či nemít dítě. Dnes dítě pro člověka už není nevyhnutelným následkem sexu ani existenční či společenskou nutností (Konečná, Bubleová, Janků, 2010) S příchodem antikoncepce žena získává aktivní roli při plánování rodičovství, rozhoduje se a plánuje, kdy počít potomka a kdy ještě ne. Antikoncepce dala ženám nástroj, jak regulovat svou plodnost. S příchodem moderních reprodukčních technik

nastává další zlom v plánování rodičovství a hlavně se mění pohled na rodinu (Lajkep, 2004).

Do té doby bylo mateřství jen údělem, které bylo regulováno společensky (Možný, 2008:148). Antikoncepce změnila vědomí ženy o své sebeúčinnosti a schopnosti rozhodovat, kdy počít. Možnost plánovat rodičovství velmi ovlivnilo strukturu rodiny a porodnost ve společnosti. Žena se emancipovala a nabyla dojmu, že může počít, kdy chce. O to větší prožívá zklamání, zlost a frustraci, když zjistí, že nemůže otěhotnět.

Například sociální teorie redukce nejistoty (Friedman et al., 1994), je jednou z teorií, která vysvětluje přechod z bezdětnosti do mateřství. Ženy, jako racionální aktérky, snižují mateřstvím svou nejistotu z opuštění, nedostatku statků a posilují partnerskou solidaritu. Vysvětlením je, že racionální aktér se vždy snaží při rozhodování o redukci nejistoty (Hašková, 2009).

4.2 Hodnota dítěte

Významy a hodnoty, jaké připisujeme dětem, nám mohou vysvětlit motivace k mateřství. L. W. Hoffmanová a M. L. Hoffman (1973) na základě empirického výzkumu stanovili devět kategorií hodnot, jaké rodiče připisují svým dětem. Mohou jim přinášet určitý pocit nesmrtelnosti a expanze vlastního života, utvrzovat sociální identitu a status dospělosti. Mohou být zdrojem motivace a zábavy v životě, zdrojem naplnění a úspěchu, být prostředkem moci, kontroly a ovládnání jiných, utvářet pocit afiliace ke skupině, soutěžení a srovnávání ve skupině a přinášet ekonomickou výhodu (Hašková, 2009:47).

Hodnoty a významy dětí se liší podle období a kultury. V minulosti převládaly ekonomicko-instrumentální hodnoty dítěte, kde dítě bylo zdrojem a přinášelo výtěžek. V dnešních vyspělých západních zemích, kde se dítě stává výdajem, začíná růst jeho emocionální hodnota, pocit lásky, štěstí, sebenaplnění a realizace rodiny.

Sociologové a antropologové se shodují na tom, že dítě plní výhradně „výrazovou“ funkci, tj. emotivní realizace, identifikace, uznání, sebepotvrzení a pozitivní společenské uznání (Salvini, 1993). To nás vede na rozcestí mezi přáním mít dítě a jeho potřebou k vlastní seberealizaci. Přání je podle Freuda úzce vázané na snění a fantazii jedince, který musí být schopen rozlišit mezi snem a skutečností. Když k takovému rozlišení nedojde, může u jedince docházet k výskytu psychických symptomů (Vegetti Finzi, 1997).

Potřeba dítěte a plození se váže převážně na prožívanou skutečnost ve společnosti a seberealizaci vlastního Já.

4.3 Bezdětnost a prožívání neplodnosti

V aktuální společnosti je mateřství považováno za jakousi morální povinnost ženy a očekává se od ní založení rodiny a početí dětí. Pokud takové očekávání není naplněno, žena se ocitne stigmatizována svým okolím.

Rodičovství je norma, něco normálního, přirozeného a každá žena by měla cítit pud k mateřství. Biologický pud k početí je vnímán jako normální, přirozený a kdo ho necítí, je společností stigmatizován jako ne-normální, nepřirozený, jiný a divný. Z rodičovství se stává plán „povinně volitelný předmět“ k dospělosti (Hašková, 2009:151), který by měla mít každá žena a pár. V současné společnosti ještě stále přetrvává ideál úplné rodiny, tvořené z ženy, muže a dítěte, i když se stále více přijímají i modely nesezdané rodiny.

Bezdětnost je společností negativně vnímána a bývá spojována se sobectvím, kariérismem, hédonismem, individualismem a nezodpovědností jedince (Hašková, 2009:124). Svobodná bezdětnost je odsuzována a spojována s nepochopením a volba bezdětnosti se stává velmi neatraktivní volbou, protože dotyčného negativně stigmatizuje a jedinci dává pocit neúplnosti, nenaplnění a ztráty (Hašková, 2009:152). Naopak nedobrovolná bezdětnost se setkává s větším soucitem a lítostí okolí, protože si svůj stav dobrovolně nevybrali. Společnost tak vyvíjí psychický tlak na ženu, aby raději volila rodičovství, a dává jí vinu, když tak neučiní. Žena se může cítit provinile i za to, že příliš dlouho odkládala své těhotenství a věnovala se kariéře.

Následně raději vystupuje vůči okolí jako ta, která si mateřství přeje a volí techniky asistované reprodukce jako strategii k dosažení mateřství. F. D. Ginsburg a R. Rapp (1995) ukázali, že moderní techniky asistované reprodukce ještě více posilují tuto morální zodpovědnost žen - stát se matkou. Pro společnost je přijatelnější, když je bezdětnost výsledkem zdlouhavého a neúspěšného usilování o potomka, než svobodná volba (Hašková, 2009:128). Proto svobodně zvolenou bezdětnost volí minimum žen.

Zamykalová (2006) ve svých výzkumech o neplodnosti a asistované reprodukci ukázala, jak si ženy vykonstruovaly hierarchii typů mateřství. Kde na prvním místě je mateřství biologické a genetické, následně rodičovství realizované pomocí homologní asistované reprodukce, poté heterologní, kde chybí částečně nebo kompletně genetická vazba s dítětem, a na posledním místě je rodičovství získané adoptivně (Hašková, 2009:132).

V 70. a 80. letech se psychologické výzkumy zaměřily převážně na reakce páru na zjištěnou neplodnost, kde převažoval model reakcí spojených s životní ztrátou, šokem, popřením stavu, sociální izolací, zlostí nad ztrátou svých životních plánů a deprese (Sobotková, 2001:122). Následně se výzkumy zaměřily na způsoby vyrovnání se s problémy, které sebou přináší jednotlivá vyšetření a léčba. Dnešní pozornost je více zaměřena na psychickou odolnost a resilienci rodiny a páru (Daly, 1999, Walsh, 2008).

Neplodnost se často pro pár stane centrálním tématem, plánem života, který zastíní ostatní, stejně důležité aspekty osobního a společného partnerského života. Pár se setkává s problémem, jak se zaměřit na dlouhodobější cíle ve svém životě, kde jediným jejich cílem je narození dítěte (Cousineau, Domar, 2007).

Pár může cítit nejistotu ze své budoucnosti, není schopen rozhodování, plánování a řešení nových problémů (Sobotková, 2001:124). Čekání a snaha o rodičovství zabraňuje plnému rozvoji jejich osobních aktivit a vnáší do soužití napětí a frustraci, která se může stát i příčinou konfliktů v páru. Nastává situace, kdy zdravý jedinec vytýká druhému jeho sterilitu a dává mu za vinu, že mu znemožňuje mít dítě. Často může dojít kvůli nedostatku komunikace k nedorozumění s partnerem, protože každý

prožívá „svůj osud“ jinak. Může mít pocit, že ho partner nechápe, že mu nezáleží na tom mít dítě nebo může mít dojem, že se partner netrápí tak, jak by v dané situaci měl. Příčinou nedostatečné komunikace může být i pocit nejistoty a strach z opuštění partnerem. Vzniká obava, že by si zdravý partner mohl najít nového partnera a ten méně šťastný zůstane se svou bolestí sám. Většina párů připisuje neplodnosti své změny v náladě, změny sexuálního fungování a vznik partnerských problémů (Righetti & Luisi, 2007).

Pod vlivem neplodnosti se mohou měnit i širší rodinné vztahy. Pocit studu a viny před druhem, rodinou a přáteli se u jedinců s nižším sebehodnocením může projevit zesílením hranic vůči ostatním a společenskou izolací, čímž se jedinci i pár brání před nepříjemnou komunikací s ostatními. V opačných případech může dojít k rozpadu partnerského vztahu, kdy žena může hledat útěchu ve svém okolí, u matky, přítelkyně a manžel je vyloučen, protože není považován za dostatečně citlivého a chápajícího.

Člověk se začne cítit méněcenný, pochybovat a ztrácet důvěru ve své schopnosti, což se může projevit i snížením pracovního výkonu. Pocit neschopnosti a ztráty kontroly nad funkcí svého těla je doprovázený pocitem závislosti na někom jiném, protože předávají zodpovědnost a veškerou kontrolu nad svou reprodukcí lékařům (Sobotková, 2001:124).

Současně se u některých párů a žen utváří pocit ambivalence vůči dítěti a neustále se zabývají otázkou, do jaké míry touží po dítěti a proč. Najednou dítě získává jinou hodnotu, protože žena neví, zda ho opravdu chce, jak moc po něm touží, a zda je pro ni zdrojem emocionálního rozvoje (Sobotková, 2001:124).

Keye (1984) rozdělil proces vyrovnávání se s neplodností na tři fáze:

- a) Pár je nejdříve zjištěním šokován, překvapen, nevěří a často popírá, že by to mohla být pravda, a partneři začínají pátrat ve svých životech, v přítomnosti i minulosti, po možných příčinách. Mohou převládat pocity viny za předchozí chování, užívání antikoncepce, odkládání mateřství, promiskuitní sexuální chování, přerušené těhotenství a jiné...(Friedman, 1989)

- b) V další fázi nastává oplakávání nenarozeného dítěte s projevy frustrační reakce na ztrátu: popírání, zlost, vina, deprese a nakonec přijetí neplodnosti, které většinou nastává až s příchodem menopauzy.
- c) S přijetím přichází další fáze zvažování dalších možností. Jedinec musí zvážit, zda bude realizovat svůj plán adopcí, náhradním rodičovstvím nebo se rozhodne pro bezdětnost a přehodnotí své cíle. (Matějů, Weiss, Urbánek, 2005)

Podle S. Mikesellové a M. Stohnerové (1995) se typické emocionální reakce na neplodnost liší podle toho, zda jde o ženu, muže či pár jako celek. Reakce žen a mužů na neplodnost se značně liší. Ženy přikládají problému větší váhu než muži a reagují vyšší mírou úzkosti, depresivními náladami a stresem obecně. Muži začínou pociťovat stejnou míru emočního stresu jako ženy až po třech letech neplodnosti (Sobotková, 2001:122-123). Pokud je však problém na straně muže, jeho stres je větší, protože se cítí přímo zodpovědný za problém a cítí stud za nedostatečnou mužnost zplodit dítě.

Neplodnost může být prožívána jedincem jako trest, například za své minulé promiskuitní chování, masturbaci nebo přerušené těhotenství. Jedinec prožívá pocit studu, cítí se neúplný, zmrzačený, dojde k narušení představy o sobě samém, o své sexuální identitě, která je spojována s fertilitou. Sterilita může u jedince vyvolat existenční krizi se silnou emoční odezvou, která někdy vyústí v psychické problémy, v klinickou depresi a úzkost (Righetti & Luisi, 2007).

Edelmann a Connolly (1994) označili několik faktorů, které negativně ovlivňují prožívání neplodnosti a ohrožují zdraví páru. Mezi tyto faktory patří délka prožívané neplodnosti, která úměrně zatěžuje psychiku jedince, podstoupené terapie a jejich fyzická náročnost na tělo, dále pocit viny, sebeobviňování a „obviňování“ toho, kdo je příčinou neplodnosti, a v neposlední řadě příčina a prognóza neplodnosti. (Righetti & Luisi, 2007:88)

I když bylo dokázáno, že neplodnost podrobuje pár zvýšenému stresu, Downey, Yingling (1989) ve svém výzkumu nenašli významné rozdíly mezi plodnými

a neplodnými páry, což může vést k hypotéze, že neplodnost může pár také posílit, dát jinou hodnotu jejich vztahu a najít nové zdroje a plány.

4.4 Prožívání neplodnosti u žen

Neplodnost u ženy může mít hned několik příčin, které jsme vyjmenovali v předchozí kapitole. Nyní se soustředíme na tzv. idiopatickou neplodnost, kterou mnozí spojují s psychickými příčinami. Někteří vědci se zaměřili na určení psychických příčin neplodnosti a snažili se identifikovat osobnostní rysy charakteristické pro neplodnost a některým se to i „podařilo“. Je vhodné si připomenout, že nesmíme zaměňovat následky za příčiny. Protože nevysvětlitelná idiopatická neplodnost nemusí být vždy psychického původu jenom proto, že její fyziologické příčiny ještě nebyly odhaleny.

Například Cohen (1961) identifikuje možnou příčinu psychogenní sterility u žen s ambivalentním postojem k těhotenství a hlavně u slabých žen a žen v kariéře. Helen Deutsch (1945) zase vidí příčinu sterility v podvědomém pocitu viny ženy a popisuje pět typologií žen s problémem plodnosti – dětinská nevyzrálá žena, mateřská žena s dětinským partnerem, zaneprázdněná žena, agresivní a mužná žena, která odmítá svou feminitu, a nakonec emočně chudá žena. Další příčinou neplodnosti by mohl být podvědomý strach z těhotenství doprovázený pocitem viny vůči své matce. To potvrdila většina psychoanalytické literatury, když se zjistilo, že neplodné ženy mají dominantní matku, vůči které potlačují agresivitu a slabého nebo nepřítomného otce (Vegetti Finzi, 1985). To samé tvrdí Pines (1990), podle které sterilní ženy neměly pozitivní vztah ke své matce, ke které podvědomě cítily vztek, zlost, závist a prožívaly pocit méněcennosti (Valoriani, 2011).

Někteří vědci (Nemiah, Fryberger, Sifneos, 1976) uvažovali o hypotéze, že alexitymie, neschopnost rozpoznat a vyjádřit vlastní emoce, pocity a prožívání, může vést k somatizaci a být příčinou neplodnosti.

Některé teze psychoanalýzy našly své potvrzení i na fyziologické úrovni. Bylo prokázáno (Edelmann, Golombok, 1989; Siebel, Taymor, 1982; Domar, Siebel, 1990), jak emoční prožívání ovlivňuje ovulaci a může být příčinou anovulace, nebo jak u mužů ovlivňuje spermatogenezi. Obdobně strach z mateřství a zvýšená úzkost

způsobují stažení dělohy a vejcovody zabraňují pohybu spermií směrem k vajíčku (Righetti & Liuisi, 2007).

Psychogenní příčiny sterility však nebyly ještě zcela jasně určeny, zejména pro obtížnou prokazatelnost přímých vazeb příčin a následku, ale jistý vliv psychiky na organismus lékaři tuší. Dodnes však nemůžeme jasně říct, že by faktory osobnosti nebo jiné psychické poruchy byly příčinou neplodnosti, ale nemůžeme takové hypotézy vysloveně odmítnout (Righetti & Luisi, 2007:85). Stejně tak Moller a Fallstrom (1991) tvrdí, že psychické sociální problémy nejsou příčinou neplodnosti, ale jejími následky. Je mnohem snadnější určit a popsat prožívání a emoční stav jako následek neplodnosti. Nejčastěji prožívané emoce vyjadřují pocit ztráty, deprese, zlosti a viny, emoční šok odmítáním daného stavu (Dunkell-Schetter, Lobel, 1991).

Ženy s neplodností prožívají svůj stav jako osobní selhání jako žena a partnerka, snižuje se u nich pocit kompetence a cítí se být neschopné (Daniluk, 1998). Výzkumníci Souther s kolegy (2002) zjistili, že u žen s neplodností je až o 32% větší riziko, že se u nich následkem zjištění neplodnosti projeví nějaká psychická porucha než u plodných žen. Ve srovnávacím výzkumu (Cousineau, Domar, 2007:295) se zjistilo, že se depresivní syndrom projeví u 54% žen s neplodností a neplodné ženy trpí o 11% více depresí než plodné ženy. Dále vyplynulo, že u neplodných žen je úroveň distresu srovnatelná s prožíváním distresu u pacientů s chronickou bolestí, rakovinou, po srdečním infarktu nebo u HIV pozitivních. Deprese je tak nejhlavnějším projevem neplodnosti a vyjadřuje frustraci nad znemožněním uskutečnit svůj životní plán, rozpor mezi svým ideálním Já a reálným Já a následkem tíhy společenské stigmatizace. Stigma je verbální označení jedince, které těžce znehodnotí jeho identitu a chování vůči sobě a okolí, kdy žena i muž prožívají svůj stav jako fyzické zmrzačení (Goffman, 1983).

4.5 Prožívání neplodnosti u muže

Muži reagují na diagnózu neplodnosti odlišně než ženy, ale nelze pochybovat o tom, že pro ženu i muže je neplodnost příčinou značného stresu. Kvalitativní rozdíl v prožívání vzniká tehdy, když muž je příčinou neplodnosti. V takovém případě je míra jejich stresu stejně vysoká jako u žen. Jen copingové strategie mužů a žen se liší. Většina mužů svůj stav velmi dobře ukryvá před okolím, nedávají své emoce najevo a berou situaci s optimismem, ale uvnitř trpí. Jejich ambivalentní chování může být partnerkou interpretováno jako povrchnost, ale ve skutečnosti se cítí velmi poníženo, zasaženi na ego a virilitě s pocitem studu (Valoriani, 2011:41). Nejspíš se jedná o způsob sebekontroly a únikovou strategii před bolestí.

Muži mohou vlastní sterilitu prožívat i jako impotenci a opravdu se stát impotentními (Feuer, 1983) nebo se uchylují k sexuální promiskuitě a hledají potvrzení vlastní virility (Cecotti 2004). Z části proto, že oni sami a společnost vnímají neplodnost a virilitu jako synonyma a často ji spojují se sexuální dysfunkcí. Neplodní muži jsou proto mnohem více stigmatizováni společností, což u nich vyvolává značný emoční stres. Cítí se méněcenní vůči ostatním mužům, upadají do deprese a izolují se od společnosti, protože prožívají silný pocit studu za svůj stav. Vůči partnerce cítí silný pocit viny, že jí znemožňují naplnění jejího životního poslání, který se projevuje úzkostí a strachem, že si partnerka najde někoho jiného (Valoriani, 2011).

Jak je vidět, neplodnost s sebou přináší pro jedince i pár stav, který vyžaduje z jejich strany přehodnocení a restrukturalizaci celého jejich života, vlastní identity, životních cílů, hodnot, partnerského života i změnu a hledání nových přátel, zálib atd.

4.6 Vliv technik asistované reprodukce na psychiku

Dnešní medicína si stále více uvědomuje propojení těla a mysli a začíná si pokládat otázku „Jaký mají dopad techniky asistované reprodukce na psychiku jedince, jeho interpersonální vztahy, jeho osobní identitu?“ nebo opačně „Jak intrapsychické procesy mohou ovlivňovat proces početí?“. Na první otázku najdeme v literatuře mnoho výzkumů, které nám osvětlí prožívání jedince, na druhou otázku se dá prozatím jen těžce najít odpověď. Hledání přímých fyziologických vazeb mezi prožívanými emocemi a neschopností počít se dá prozatím jen těžko určit.

Jaké jsou důvody, které vedou ženy a muže vyhledávat lékařskou pomoc při řešení své reprodukce? Jak už jsme se zmínili, důvody mohou být různé. Vnitřní pud ženy mít vlastní dítě, naplnit se po osobní stránce, prožít mateřství, dokázat si vlastní feminitu a reprodukční schopnost, naplnit partnerský a rodinný plán nebo pod vlivem sociálního tlaku společnosti. Ale převážně vede pár k využití reprodukčních technik právě přání mít pokrevního potomka a autorizují zasáhnout do reprodukce třetí osobě – lékaři (Valentini, 2005). Ať už je důvodem cokoli, pár a jedinec prožívají neplodnost jako symptom, problém, na který se hledá řešení a léčba.

Pocit vlastní neplodnosti, ať jen tušený nebo potvrzený lékařem, vyvolává v jedinci plno již zmíněných pocitů a prožívání. Tyto pocity jsou navíc v procesu lékařských technik asistované reprodukce ještě umocněny, protože žádný terapeutický zásah do těla se neobejde bez psychické odezvy. Míra dopadu lékařských technik na pár je dána převážně subjektivním vnímáním jedince, vlastním zdravotním stavem, sociální oporou, na kterou se může jedinec spolehnout, a v neposlední řadě stabilitou a spokojeností v partnerském vztahu (Cecotti, 2004).

Celý léčebný proces od začátku až do konce je doprovázen zvýšenou úzkostí a emočním stresem. Výzkumy ukázaly na zvýšený výskyt deprese, úzkosti, snížení sebevědomí, problémy v partnerském vztahu a sexuálním životě.

Žena s mužem musí změnit své chování, vyvarovat se rizikovým faktorům, které by mohly negativně ovlivnit proces početí. Žena neustále kontroluje a hlídá svůj cyklus, mění své sexuální chování, kdy se zintenzivní pohlavní styk jen na plodné dny a z pohlavního styku se vytrácí intimita a požitok. Boivin s kolegy (1998) zjistili, že muži prožívají techniky FIVET a ICSI asistované reprodukce s obdobným emočním vypětím a stresem jako jejich partnerky. Muži se však stresují a jsou úzkostní už dva dny před odběrem spermií, mají obavy z kvality ejakulátu a jejich schopnosti oplodnění. Ženy naopak prožívají nejvyšší míru stresu ve dnech transferu a následujících dnů, kdy očekávají výsledek. Newton, Hearn a Yuzpe (1990) ve svých výzkumech zjistili, že ženy v procesu asistované reprodukce mají větší emoční zapojení projevující se vyšší úrovní deprese a úzkostí než muži. Toto potvrdil Andreotti (2000) na vzorku 200 jedinců procházejících programem IVF, kde 49% žen

a 15% mužů prožívalo stav deprese a hodnotilo neplodnost jako zkušenost podobnou úmrtí blízké osoby nebo rozvodu (Righetti & Luisi, 2007).

Dlouhodobý vliv léčby neplodnosti studovali Berg a Wilson (1991), kteří porovnávali emoční stres u tří skupin párů podle délky jejich léčby. Zjistili, že na začátku léčby dochází k zvýšení emočního stresu, výskytu deprese a narušení mezilidských vztahů. Následně dojde k určitému přizpůsobení následkem naděje, která se do léčby vkládá. U párů, které svou neplodnost řeší déle než tři roky a mají za sebou několik neúspěchů, se projevuje zvýšený emoční stres, trpí depresí, úzkostí, mají problémy v mezilidských vztazích, jsou hostilní, mají horší partnerský vztah a trpí sexuálními dysfunkcemi (Rigetti & Luisi, 2007:102).

4.7 Vliv psychiky na proces početí

Otázka, zda psychika může nebo ovlivňuje proces početí, vystupuje převážně v případech nevysvětlitelné neplodnosti (idiopatické), kde lékaři nedokáží jasně určit biologickou příčinu.

Otázku, zda prožívaný stres, úzkost a deprese během léčby neplodnosti může ovlivnit její úspěch, si položil Domar (1997). Vybral proto 52 žen s idiopatickou neplodností a podrobil je 10 týdennímu behaviorálnímu programu, který spočíval v nácviku relaxace, zvládnání stresu a úpravy nutričních návyků. Před a po ukončení programu byly ženy podrobeny sérii psychologických testů, které měřily jejich celkovou náladu, úzkost, depresi a agresivitu. Bylo dokázáno, že program je účinný a významně odstraňuje symptomy deprese, úzkosti a agresivity a ve follow-up po 6 měsících od ukončení programu bylo 32% žen těhotných. Kritika výzkumu byla hlavně obrácena k metodologii výzkumu, protože nebyla použita žádná kontrolní skupina a výsledky jasně nedokazují, že by nepřítomnost deprese nebo úzkosti podporovala početí. Domar (1997) však výzkum hájí tím, že během cyklů IVF míra deprese a úzkosti spontánně neklesá a dá se předpokládat, že snížením nebo odstraněním stresu se podpoří proces početí (Eugster, Vingerhoets, 1999).

Před Domarem provedli obdobný výzkum Thiering, Beaurepaire et al. (1993), kteří se snažili zjistit, jak úzkost a deprese ovlivňují proces početí. Vliv úzkosti na početí

nebyl prokázán, ale bylo zjištěno, že ženy s depresí mají mnohem menší pravděpodobnost otěhotnět, než ženy bez deprese (Righetti & Luisi, 2007:115).

4.8 Prožívání neúspěchu asistované reprodukce

Proces asistované reprodukce s sebou přináší i očekávání výsledku, které je prožíváno s vysokým emočním vypětím. Každý cyklus IVF doprovází úzkost a očekávání výsledku. Když je výsledek pozitivní a pár otěhotní, z páru opadne strach, který nahradí radost, optimismus a fantazie o dítěti. Ale i tak se radostné období neobejde bez emocí strachu. Pocit osobní neschopnosti a studu z neplodnosti může být vystřídán strachem o nenarozené dítě, strachem, zda těhotenství zdárně skončí, a některé ženy mohou prožívat paradoxní stav odmítání vlastního chtěného těhotenství, dokud se dítě nenarodí (Righetti & Luisi, 2007).

Léčba neplodnosti nemá prozatím takovou úspěšnost, aby se hned na první pokus dostavilo těhotenství, proto je mnohem častější neúspěch. Prvotní reakce ženy na neúspěch je silná bolest ze ztráty naděje, která byla do terapie vkládána. Následně se dostaví deprese z potvrzení vlastní neschopnosti plodit, své méněcennosti a pocitu viny vůči partnerovi, rodině a okolí. K překonání této krize je zapotřebí podpory okolí a aktivace osobních psychických zdrojů, které by ženě pomohly zkušenost zpracovat.

Newton, Hearn a Yuzpe (1990) sledovali úroveň úzkosti a deprese před i po IVF cyklem. Neúspěšný cyklus IVF se stal příčinou zhoršení deprese a úzkosti jak u žen, tak u mužů. Cousineau a Domar (2007:299) zjistili, že po neúspěšném ukončení IVF cyklu, trpí po uplynutí 18 měsíců 66% žen a 40% mužů depresí. K podobným výsledkům došli i Hynes a Callan (1992), kteří navíc zjistili významné snížení sebevědomí. Dlouhodobé neúspěchy a stále se prohlubující stav deprese mohou ženu přivést i k sebevraždě (13% z 47 žen), jak zaznamenali Baram a Tourtelot (1988) ve svém výzkumu (Righetti & Luisi, 2007).

S neúspěchem se pár a žena ocitají před otázkou, zda v léčbě pokračovat či ne. Ardeni (1999) pozoroval u některých párů iracionální naléhavost pokračovat za každou cenu v léčbě, převážně u těch, pro které neúspěch není přípustný.

Auhagen-Stephanos (1991) nazvali takový stav „syndrom touhy po dítěti“, kde veškeré síly jsou směřovány k dosažení těhotenství a každý neúspěch ještě zintenzivní takovéto jednání. Žena a pár se doslova ocitnou v začarovaném kruhu, z kterého není jiná možnost vystoupit, než otěhotnět (Righetti & Luisi, 2007).

4.9 Psychická reakce při úspěchu léčby

Když se ženě po zdlouhavé léčbě podaří otěhotnět, dalo by se očekávat, že dojde k uvolnění napětí a depresi vystřídá radost z těhotenství. Výzkumy v této oblasti však docházejí k protikladným výsledkům. Na jedné straně opravdu dojde ke snížení stavu úzkosti a deprese a ženy popisují, že prožívají výjimečnou zkušenost, což dokazuje Balen (1996). Ten porovnával well-being a prožitek z těhotenství z IVF cyklu a přirozeného těhotenství. Jejich prožívání spokojenosti se nikterak nelišilo. Naopak McMahon et al. (1997) zjistili, že těhotné ženy jsou sice šťastné ze svého těhotenství, ale jejich míra stresu a úzkosti se nikterak nesnížila. Jejich strach se v tomto období zaměřil na nenarozené dítě, obavy o jeho zdravý vývoj, prenatální vyšetření, komplikace při těhotenství a porod. (Eugster, Vingerhoets, 1999).

To se dá vysvětlit tím, že těhotenství vzniklé umělým oplodněním bývá většinou rizikové z důvodu předchozích překážek v početí nebo vyššího věku pacientky.

Každopádně stavy zvýšené úzkosti prožívané během asistované reprodukce a těhotenství nezanechávají žádné trvalejší následky na zdraví jedince a nepřetrvávají v čase. Vyhodnocení úzkosti u 196 matek po roce od narození dítěte pomocí IVF a ICSI potvrzují, že se hodnoty úzkosti vrací na normální úroveň (Jongbloed-Pereboom et al., 2012).

4.10 Asistovaná reprodukce jako copingová strategie

Podle výzkumů Newton et al. (1990) a Edelmanna (1994) páry, které vstupují do programů asistované reprodukce, jsou všeobecně dobře psychicky vybaveny a připraveny a jejich osobnostní rysy, self-esteem, míra úzkosti a nálada se neodlišují od normálního běžného vzorku. Páry většinou prožívají pocit celkového zdraví. (Edelmann, 1994) Takové výsledky ukazují, že k rozhodnutí přistoupit

k asistované reprodukci jako k řešení své neplodnosti přijímají páry, které již předem zhodnotily svou partnerskou soudržnost a psychickou odolnost. Tím dochází k přirozené selekci, kdy nerozhodné a málo resilientní páry samy tuto léčbu nevyhledají.

Každopádně můžeme považovat volbu využití asistované reprodukce jako vhodnou copingovou strategii na řešení problému, na kterou poukázal Hearn (1987). Edelmann a Connolly (1994) pozorovali, že páry, které se rozhodly pro asistovanou reprodukci, používají převážně strategii přímého jednání, která se ukázala mnohem účinnější na psychické zdraví, než strategie vyhýbání se (Eugster, Vingerhoets, 1999).

Zvolené strategie se jeví jako velmi vhodné a adaptabilní na danou situaci. Reading (1989) ještě zdůrazňuje, že když je cyklus IVF doprovázen pocitem jisté osobní kontroly nad procesem oplodnění, tak prožívají ženy nižší úroveň distresu než ženy, které veškerou kontrolu delegovaly na lékaře a neměly pocit žádné kontroly nad situací (Eugster, Vingerhoets, 1999:9).

Když je taková strategie doprovázena navíc optimismem a důvěrou v léčbu, riziko deprese se snižuje (Righetti & Luisi, 2007).

Ženy a muži se však ve výběru strategií, jak zvládat stres z neplodnosti liší. Ženy dávají přednost sociální opoře a aktivně ji vyhledávají u známých a přátel. Zapojují se do diskusních fór na internetu, kde mohou vyjádřit své emoce, podílí se o své zkušenosti s ženami v podobné situaci, vyhledávají lékařské informace. Muži jsou v tomto ohledu uzavřenější, neradi vyjadřují své emoce a volí raději únik k nějaké činnosti a práci. Ženy, které volí strategii úniku a izolace, upadají častěji do deprese (Collins, Freeman, 1992).

4.11 Ukončení léčby

Citlivé místo, kterému nebylo ještě ve výzkumech věnováno dost prostoru. Neexistuje ještě žádná norma nebo pravidlo, které by určovalo vhodnou dobu k ukončení neúspěšné léčby. Takové rozhodnutí je pro pár velmi psychicky a emočně náročné

a zakládá se na mnoho faktorech, které zahrnují jak lékaře, tak subjektivní hodnocení pacienta. Rozhodnout se léčbu ukončit je mnohem psychicky náročnější než rozhodnutí pokračovat v léčbě, přes všechna úskalí s tím spojená.

Pacienti se ocitají v situaci, kdy musí vyhodnotit pro a proti v pokračování v léčbě a musí kompletně přehodnotit svůj životní plán. Pár se ocitá v situaci, kdy se musí vzdát svých plánů a přijmout fakt vlastní neplodnosti a bezdětnosti. Valoriani (2011) rozlišuje mezi dvěma typy pacientů. Aktivně pozastavených lékařem, který se rozhodne k ukončení léčby z důvodu mizivé pravděpodobnosti úspěchu, a pasivně pozastavených, kteří se sami rozhodnou k ukončení léčby. Důvody ukončení mohou být různé, například finanční nebo pracovní, dosažení vyššího věku pacientky, když pár cítí, že je ohrožena integrita jejich vzájemného vztahu, nebo když jedinci pociťují osobní ohrožení psychické a zdravotní spokojenosti. Pacienti, kteří byli nuceni léčbu ukončit, vykazují vyšší míru stresu a depresivní stavy než páry, které došli k rozhodnutí vzájemnou dohodou (Cousineau, Domar, 2007).

Zde některé výzkumy ukázaly, oproti očekávání, že malá důvěra v úspěch léčby a nízké očekávání jsou v rozhodující fázi o ukončení léčby ochranným faktorem, a takoví pacienti překonávají ukončení lépe. Oproti tomu, pozitivní a optimističtí pacienti velmi obtížně přijímají rozhodnutí léčbu ukončit (Boivin, Takefman, 1996).

Rozhodnutí neplodného páru jde většinou ve dvou směrech. Buď se rozhodne zůstat bezdětný a najde si nový životní plán, nebo se rozhodne pro cestu adopce. V každém případě rozhodnutí o ukončení léčby s sebou přináší uvolnění a z páru opadne úzkost a stres (Valoriani, 2011).

I samotný lékař se ocitá v obtížné situaci, kdy musí rozhodnout, zda páru sdělit, že nemají žádnou naději na početí a bylo by lépe léčbu ukončit, nebo je povzbuzovat, aby se nevzdávali a pokračovali v léčbě, dokud nedosáhnou kýženého výsledku. Rozhodnutí lékaře by v každém případě mělo vycházet z jeho profesionální etiky. Za tímto účelem v roce 2004 vydala severoamerická společnost pro medicínu a reprodukční lékařství etický kodex, ve kterém se lékaři dává právo odmítnout začít léčbu, pokud ji považuje za zbytečnou. (Valoriani, 2011:88).

V takové fázi by rozhodně neměl chybět psycholog, který by byl schopen dát podporu nejen rozhodujícímu se páru, ale i lékaři, jak komunikovat s pacientem.

4.12 Problematika dárcovství

Dárcovství spermatu, oocytů nebo embryí je jednou z posledních možností neplodného páru mít dítě. Jak už jsem se zmínil v předchozí kapitole, pár může mít dítě geneticky z poloviny vlastní nebo přijmout kompletně cizí darované embryo oplodněné dárcem. Páry, které se obracejí na techniky asistované reprodukce, přicházejí většinou s přáním mít svého biologického potomka. Dítě s vlastním genetickým základem páru je vždy upřednostňováno před celkově geneticky cizím nebo adoptovaným dítětem (Slepičková, 2007). S využitím dárců, třeba jen z části, dochází ke ztrátě genetické vazby s dítětem. Takové rozhodování není pro pár nikdy jednoduché. V jedinci vyvstávají otázky o původu dárce, jaké asi bude mít dítě fyzické a psychické charakteristiky, zda si k němu dokáže vytvořit citovou vazbu. Dochází zde k boji mezi biologií a kulturou. Pár musí přehodnotit své rodičovství, což znamená ustoupit ze svých představ o dítěti, jako o geneticky vlastním, jako o prodloužení sama sebe, možnosti vidět se v dítěti, jak fyzicky tak povahově.

Dosud není mnoho výzkumů, které by se zabývaly psychologickými aspekty dárců nebo obdarovanými. Výsledky několika málo výzkumů, které byly provedeny, nelze zevšeobecňovat na všechny dárce nebo příjemce.

II. VÝZKUMNÁ ČÁST

5. Výzkumný plán

5.1 Výzkumný plán - případová studie

Pro zpracování svého výzkumného záměru jsem si vybral kvalitativní přístup ve formě případové studie. Výběr přístupu byl podmíněn výzkumným problémem, který se zaměřuje na pochopení zkušenosti a prožívání jedince, kde centrem pozornosti je případ jedince. Jak uvádí Mayring (1989, 1990), vymezení případu vychází z jasně formulovaného výzkumného problému a cíle výzkumu. Případem rozumíme objekt, fenomén našeho výzkumného zájmu, který se objevuje v určité vymezené hranici a v daném kontextu (Miovský, 2006:94). Případové studie jsou vhodné v těch výzkumech, které pokládají výzkumné otázky typu *jak a proč* a kde jde hlavně o popsání, vysvětlení a pochopení daného případu v jeho celistvosti, což nám umožňuje porozumět i širším souvislostem v jednotlivých oblastech. V mém případě jsem si za tímto účelem vybral vícepřípadovou studii, kde lze hledat vzájemné shody mezi případy.

5.2 Vymezení výzkumného případu

Mým výzkumným případem je heterogenní skupina žen (n=6), které z určitých důvodů nejsou schopné přirozeného početí po dobu delší než jeden rok a začaly se léčit na neplodnost v některém z center asistované reprodukce. Započaly léčbu neplodnosti a mají za sebou jeden nebo více neúspěšných cyklů IVF (umělého oplodnění in vitro) a pokračují dál v léčbě neplodnosti.

K realizaci výzkumu jsem zvolil vícepřípadovou studii (Hendl, 1999; Baštěcká 2003), která mi umožní porovnat jednotlivé zkušenosti a vynořené významy mezi jednotlivými případy a najít mezi nimi shody k formulaci prvotní teorie zkoumaného problému.

Volba využití vícepřípadové studie se odvíjí od samotného výzkumného případu a cíle průniku do fenoménů a jejich pochopení. Toho lze dosáhnout jen interpretačním přístupem kvalitativního výzkumu, kdy indukci vytváříme - „objevujeme“ - prvotní teorii případu – tzv. postupujeme od jedinečné subjektivní zkušenosti k možnému zobecnění významů a utvoření teorie. (Corbetta 2003; Miovský, 2006)

Prací chci přispět k hlubšímu poznání zkušenosti jedince, jak vnímá sám sebe, svého partnera a okolí, ve vztahu ke své neplodnosti a k technikám asistované reprodukce. V zúžené míře chci zachytit emoce coby témata, která doprovázejí asistovanou reprodukci a mohou ovlivňovat výsledky samotných procedur léčby neplodnosti.

5.3 Výzkumný problém, cíl a výzkumné otázky

Jak z úvodních kapitol vyplynulo, neplodnost a sterilita je společenský fenomén se stále narůstající tendencí, který se týká čím dál tím větší části populace. Sterilitu můžeme definovat jako neschopnost muže nebo ženy počít a mít vlastního potomka a za neplodnost pak označujeme neschopnost ženy donosit plod a porodit (Flamini, 1998). Výsledkem této neschopnosti je nedobrovolná bezdětnost, která má negativní společensko-ekonomický a kulturní dopad na společnost. Neplodnost tak není jen lékařský nebo osobní problém, ale ovlivňuje i ekonomii společnosti, její skladbu a zachování kulturních vzorců. Zjištění, že nejsme schopni početí a reprodukce, ovlivní všechny oblasti našeho života. Mění se prožívání a vnímání sama sebe i ostatních, prožívání sexuality a partnerského vztahu a v neposlední řadě i vztahy a úlohy ve společnosti. V životě neplodného jedince a páru dochází ke změnám, které vyžadují celé jeho přehodnocení.

Soudobá léčba neplodnosti je zaměřena převážně na zdokonalení extrauterinních technik oplodnění a regulace hormonálního prostředí, kde imunitní systém hraje okrajovou úlohu a psychický faktor je, až na výjimky, ignorován. Jak vyplývá z psychologických (Cousineau & Domar, 2007; Rigetti & Luisi, 2007; Cecotti, 2004; Martinelli 1999; Vegetti Finzi 1992; Domar & Siebel, 1990; Edelman & Golombok, 1989...) a v České republice (Hašková, 2008; Hašková & Zamykalová, 2006;

Slepičková, 2005; Konečná 2003; Rabušic, 2001...) celý proces asistované reprodukce výrazně ovlivňuje psychiku jedince a je silným stresorem jak pro jedince, tak pár. Není neobvyklé, že žena reaguje na neúspěchy zvýšenou úzkostí, depresí a frustrací a v páru se objevují konflikty a problémy. Zpětně i psychika, prožívané emoce, ovlivňují fyziologii reprodukčního cyklu a proces početí. Ze současných výzkumů, které výše cituji, je zřejmé, že práci odborníků ovlivňuje i psychika jedince a páru, jeho významovým světem, způsobem vnímání a prožívání vlastní neplodnosti a jeho chováním a reakcemi na invazivní techniky asistované reprodukce. Lékaři a vědci si začínají uvědomovat vzájemnou provázanost jednotlivých systémů a jejich vlivu na lidskou reprodukci.

Mým cílem je proniknout do prožívání neplodných jedinců a pokusit se pochopit významy, jaké jedinec připisuje sám sobě, neplodnosti, léčbě a reprodukční medicíně, a jak se mění jeho vnímání individuální skutečnosti. Přispět tak k pochopení zkušenosti jedince, jak vnímá sám sebe, svého partnera a okolí ve vztahu ke své neplodnosti a technikám asistované reprodukce.

Povahou výzkumného problému je odpovědět, jak neplodná žena prožívá celý proces asistované reprodukce a vlastní neplodnost a pochopit prožívání a zkušenost jedince s procesem asistované reprodukce a vlastní neplodností tj.: **Jak jedinec prožívá vlastní neplodnost a asistovanou reprodukci, a jaké významy jim připisuje.** Proniknout do její zkušenosti, poznat prožitky, fantazie, představy, emoce a poznat míru psychické zátěže, kterou musí snést. Snahou není určit přímou fyziologickou vazbu mezi určitým psychickým stavem a neplodností, ale poukázat, jaké emoční prožívání a zkušenost v jedinci vyvolává asistovaná reprodukce, čímž se naplní explorační cíl výzkumu. Prostřednictvím kvalitativního výzkumu a problémově orientovaného polostrukturovaného rozhovoru (Strauss, Corbinová, 1999) chci zachytit zkušenost a vjemově – reakční schéma jedince procházejícího asistovanou reprodukcí. Výzkumná práce tím naplní i interpretační a evaluační cíl. Fenomenologicko-hermeneutická interpretace nám přiblíží významy, jakými jedinec interpretuje a utváří svou skutečnost. Evaluační cíl bude výsledkem hodnocení přínosu a hodnoty analyzovaných dat. Poznatky získané z analýzy materiálů se mohou stát prostředkem k pochopení emočního prožívání jedinců v procesu asistované reprodukce a formulování teorie a postupů, které poslouží k empatickému

přiblížení a pochopení druhého ze strany partnerů, zdravotníků pracujících v sektoru, lékařů a psychologů, kteří s těmito jedinci budou pracovat. V neposlední řadě takové zkušenosti pomůžou i samotným neplodným párům, mužům i ženám, protože získají pocit, že se svým problémem nejsou sami, že jiní prožívají podobné stavy a budou se cítit lépe pochopeni.

Pro dosažení výzkumného cíle jsem se rozhodl použít interpretační fenomenologické analýzy IPA (Smith, 2009), která umožňuje analyzovat a pochopit zkušenost žen s neplodností a procesem asistované reprodukce. IPA je hermeneutická interpretační metoda, která umožňuje pochopit, jak si lidé utvářejí zkušenost a poznání z určité životní situace a dávají jí smysl. Výstupem bude lepší pochopení toho, jak lidé prožívají neplodnost, a snaha přiblížit ji laikům i odborné veřejnosti.

Výzkumné otázky vycházejí z výzkumného problému: „**Jak jedinec prožívá vlastní neplodnost a asistovanou reprodukci a jaké významy jim připisuje?**“, který mě vedl k formulaci následujících výzkumných otázek:

1. Jak participanti uvažují o dítěti?
2. Jak participanti prožívají proces asistované reprodukce?
3. Jaké prožívají participanti pocity v souvislosti s asistovanou reprodukcí?
4. Jak participanti uvažují o svém partnerovi a sociálním okolí v souvislosti s početím a AR?

6. Metodologický rámec

Teoretický rámec výzkumu nám ohraničuje, v okruhu jakých teoretických zdrojů se budeme ve výzkumu pohybovat (Miovský, 2006), a předurčuje, jakou skutečnost budeme pozorovat. Je zapotřebí si uvědomit, že metody se podílejí na definici a utváření zkoumaného jevu (Salvini, 1998). Ve svém výzkumu vycházím z určitého teoretického pluralismu, kde se vedle sebe setkávají systemická, interakčně-symbolická, konstruktivistická a fenomenologická teorie s biopsychosociálním modelem. (viz. Kapitola 1) Jednotlivé teorie však mají společné antropomorfní paradigma, holistický epistemologický postoj považující za úkol psychologie studovat

psychické děje jako jevy obsahující vlastní osobitost, a které je nutné studovat kategoriemi a metodami sociálních a humanistických věd, historicko–hermeneutickými metodami (Salvini, 1998).

Cílem psychologie se stává formulace *metod a principů*, které by dovolily interpretovat význam jednání, kterého je člověk aktivním strůjcem, *hledáním důvodů*, podle kterých člověk úmyslně organizuje vlastní chování, *strategie a pravidla*, kterými řídí svou činnost (Salvini, 1998).

Metodu, kterou jsem si vybral pro realizaci výzkumného plánu a studium případů, je fenomenologicko-hermeneutická metoda IPA (Interpretativní fenomenologická analýza) (Smith et al., 2009). Metoda IPA svými operačními procesy přímo ovlivňuje metodu výběru souboru, způsob sběru dat a jejich zpracování, které je nezbytné dodržovat, aby byla zachována metodologická čistota výzkumu.

6.1 Metoda výběru souboru – prostý záměrný výběr

Pro účel svého výzkumu a studium případů jsem si vybral nepravděpodobnostní metodu prostého záměrného výběru. To z důvodu, že se jedná o nejjednodušší způsob jak získat požadovaný výzkumný soubor při malé dostupnosti a ochotě jedinců. Nepravděpodobnostní výběr znamená, že nikdy nebudeme dopředu vědět, jaké bude mít složení výzkumný vzorek. Glaser a Strauss (1967) pro tento způsob výběru použili pojem princip teoretického výběru, který znamená, že metody a strategie výběru vzorku v průběhu výzkumu jsou přímo závislé na výsledcích analýzy dat (Miovský, 2006:129). Tímto způsobem se utváří určitá teoretická saturace výběru. To znamená, že při první analýze dat dospějeme k momentu, kdy jsme přesvědčeni o kvalitě a obsahovém významu dat a další data ke zpracování nejsou již zapotřebí. Není-li tomu tak, musíme náš výběr rozšířit.

Účastníci výběru musejí splňovat jistá kritéria, která vycházejí z podmínek stanovených výzkumným problémem a cíli výzkumu. Vybírání jedinci metodou prostého záměrného výběru musí splňovat dvě základní podmínky, mít určité vlastnosti a dobrovolně souhlasit s výzkumem. Vlastnostmi se míní, že participant

mají vlastní přímou zkušenost se zkoumaným jevem, tj. jsou nositeli zkoumaného jevu.

Dobrovolný souhlas s výzkumem je prováděn informovaným písemným souhlasem, který participanti podepisují.

Poslední podmínkou bylo množství účastníků, které vychází přímo z použité metody IPA, kde autoři Smith et al. (2009) doporučují k hledání souvislostí mezi případy použít nejméně 6 případů a maximálně 15 případů. Pro svůj záměr jsem použil případů 6, protože z hlediska kvalitativního výzkumu zkušenosti jedinců je počet dostačující. Bylo tedy zapotřebí přistoupit k vícepřípadové studii, kde se případem stala multikazuistická skupina naplňující stanovená kritéria nenáhodného výběru.

6.1.1 Shrnutí kritérií výběru

Podle vybrané metody, výzkumného problému a cílům výzkumu jsem stanovil jednotlivá kritéria náhodného výběru případů následovně:

1. Žena, která má přímou zkušenost s asistovanou reprodukcí, má za sebou alespoň jeden neúspěšný cyklus umělého oplodnění a chystá se podstoupit další.
2. Výpověď účastníka a obsah interview je bohatý a obsahově významný pro cíle výzkumu.
3. Kritéria věku, sociálního statutu, rodinného stavu, příčiny a druhu neplodnosti, délky neplodnosti, počtu podstoupených cyklů IVF a přidružených metod nebyly stanoveny pro zachování pestrosti vzorku.

6.1.2 Reprezentativnost výběru

Jedním z problémů, který s sebou může přinášet záměrný výběr případů, je jejich reprezentativnost k populaci a hlavně ke zkoumanému problému (Miovský, 2006). Problém bývá však jen teoretický, protože reprezentativnost vzorku v kvalitativním výzkumu získává úplně jiný význam než v kvantitativním výzkumu, kde se pozornost zaměřuje na zevšeobecnění výsledků a sleduje se statistická reprezentativnost

vzorku vůči společnosti. Kvalitativní výzkum se více zaměřuje na podstatnost výzkumného souboru k výzkumnému problému a na cíl výzkumu, který je zajišťován kritérii výběru výzkumníka (Corbetta, 1999). To znamená, že se snažíme vytvořit soubor případů, kde jsou jednotliví participanti nositeli zkoumaného jevu nebo zkušenosti. Glasser a Strauss (1967) použili pro takový výběr termín „teoretický výběr“, který by nám zaručil teoretickou saturaci. To znamená, že v průběhu výzkumu dospějeme do momentu, kdy jsme přesvědčeni o tom, že máme k dispozici všechna data pro zpracování a další data by nebyla pro výzkum přínosem (Miovský, 2006). Reprezentativní vlastností mého souboru je přímá zkušenost účastníků s asistovanou reprodukcí, tzv. autentický svědek (Corbetta, 1999).

6.1.3 Homogenost výběru

V kvalitativně orientovaném výzkumu homogenita postrádá své opodstatnění, protože předmětem poznání je individualita zkušenosti účastníka (Corbetta, 1999). V případě použití metody IPA a cíle hledat společné významy napříč jednotlivými případy je určitá homogenita vzorku však nezbytná, kterou docílím reprezentativní vlastností účastníků. Ostatní „proměnné“, které dělají výzkumný vzorek heterogenním, se stanou bohatým kvalitativním materiálem k pochopení jedince.

6.1.4 Validita výzkumu

V kvalitativním výzkumu pojem validita získává trochu jiný význam, než v klasickém kvantitativním výzkumu. Validity výzkumu jsem se snažil dosáhnout hlavně dodržováním určitých metodologických pravidel při výběru výzkumného souboru, získáváním dat, jejich povahy a zpracováním (Čermák, Štěpaníková, 1997). Existuje však i radikální stanovisko na validitu v kvalitativním výzkumu, vycházející z konstruktivistického pohledu na svět. Tento postoj je přesvědčením, že neexistuje žádná pravda nezávislá na svém pozorovateli. To znamená, že neodhalujeme pravdy o světě, nezávisle od sociálního, historického a kulturního kontextu, ve kterém vzniká. Pravda je něco, co se neustále utváří, něco, co je zprostředkované naší zkušeností (Čermák, Štěpaníková, 1997).

Ve své práci se spíše přikláním k určité diskurzivní validitě, k jaké patří obhajoba společenského kulturního kontextu, kde je validita odrazem kultury badatele a respondentů, jejich norem a hodnot, které se stávají srozumitelnými pro širší společnost, tady a nyní. Respondent vypráví svůj příběh, podílí se s námi o svou zkušenost, kterou musíme přijmout jako „pravdě-podobnou“, autentickou v aktuálním kontextu, čase a psychickém rozpoložení respondenta. Diskurzivní validita je tranzitorní, proměnná v závislosti na čase a nových zkušenostech prožitých respondentem. V souvislosti s tím je třeba připomenout, že analytická část výzkumu spoléhá z hlediska validity na užitou metodu IPA, která má základ v iterativním postupu, kdy jeden krok „hlídá“ následující.

6.2 Metoda sběru dat

Při výběru metody sběru dat jsem se rozhodoval mezi polostrukturovaným a nestrukturovaným interview. Smith (2009) doporučuje použít ke sběru dat polostrukturované interview, které umožňuje vytvoření určitého schématu tematických okruhů, kterých se chceme během rozhovoru dotknout. To vyžaduje určitou technickou přípravu osnovy obsahující témata k rozhovoru nebo i seznam otázek, které chceme dotazovanému v průběhu rozhovoru položit. Tím dosáhneme toho, že nevynecháme žádné důležité téma a zároveň dáme respondentovi možnost a prostor se volně vyjádřit. Pokud uznáme za vhodné, můžeme i rozvinout témata, která považujeme pro pochopení jedince důležitá. Sled témat můžeme i libovolně měnit podle vyprávění dotazovaného. Nestrukturované interview klade důraz na přirozenost konverzace a nenásilný průběh, kdy výzkumník nemusí držet žádnou strategii vedení rozhovoru a přizpůsobuje se stylu člověka. Není zde důležité, zda pokládáme dotazovanému stejné otázky, ve stejném pořadí nebo způsobem. Každopádně však musíme mít jasnou představu o tom, na jakou otázku hledáme odpověď a čeho tím chceme dosáhnout.

6.2.1 Polostrukturované interview

K realizaci výzkumu jsem si vybral metodu polostrukturovaného interview, která vyžaduje předem jasnou představu o tématu, o jakém chce výzkumník s dotazovaným hovořit, a o dílčích okruzích, které jsou významné k zodpovězení

výzkumných otázek. Představuje jednu z nejpoužívanějších forem interview, protože udržuje respondenta na argumentech, ale současně mu umožňuje přirozenost konverzace. To po výzkumníkovi vyžaduje náročnější technickou přípravu a nutnost vytvořit si určité schéma otázek, kterých se chce dotknout (Miovský, 2006). Výzkumník si utvoří tzv. jádro interview, tvořené tematickými okruhy, které jsou pro něj klíčové. Tematické okruhy tvoří otázky, které reflektují cíl výzkumu a směřují k odpovědím na výzkumné otázky. Na jádro interview navazují osvětlující otázky ohledně významu, např.: „*Jak jste to myslel*“, abychom si ověřili, zda jsme respondentovi porozuměli, čímž se dostáváme i do větší hloubky argumentu. Pořadí probírání okruhů není striktní a tazatel si je může během rozhovoru pozměnit (Miovský, 2006).

6.2.2 Role výzkumníka

V celém procesu sběru dat a jejich analýzy nelze u kvalitativního výzkumu opomenout pozici výzkumníka, která se stává systemickou součástí výzkumného procesu. Výzkumník není ten, jehož vliv musí být za každou cenu minimalizován, aby výzkum ovlivňoval co nejméně, ale je klíčovým faktorem, který výzkum ovlivňuje od začátku do konce (Miovský, 2006). Interview se stává interakčním procesem mezi výzkumníkem a dotazovaným. Výzkumník vnáší do rozhovoru své znalosti, zkušenosti, prožitky, emoce, které přímo ovlivňují schopnost porozumět, pochopit a interpretovat vnější a vnitřní svět jedince (Spinelli, 1989). Výzkumník se společně s participantem podílí na utváření výzkumné situace, kde se utváří určitá intersubjektivita společně sdílených a individuálně prožívaných významů (Miovský, 2006).

Výzkumník by se měl proto zamyslet nad tím, jaký má vliv jeho činnost na účastníka výzkumu. Porozumění této interakci zvyšuje schopnost pochopit a proniknout do významového světa jedince. Ve kvalitativním výzkumu hovoříme o reflexivitě nebo sebereflexi výzkumníka o vlivu svého chování na výzkumnou situaci. Osobní reflexe se stává korektivním nástrojem komunikace, kontroly, zvyšování validity výzkumu a jako alternativní zdroj výzkumných dat (Corbetta, 2003).

6.3 Metoda zpracování dat

Zaznamenaný materiál na videozáznamu je nutné detailně přepsat do podoby vhodné pro další zpracování a analýzu. Požadavky IPA – metody analýzy dat (Smith, 2009) doporučují doslovně přepsat záznam interview a následně z něj odstranit nadbytečná data, která nemají pro zpracování obsahovou a významovou rovinu. V přepisu by se měla objevit všechna slova vyřčená dotazovaným a výzkumníkem, doprovázená záznamy o pomlkách, váhání, smíchu a jiných emočních projevech. Doporučuje se si záznam několikrát poslechnout a shlédnout i v určitém časovém odstupu (Miovský, 2006).

Smith (2009) doporučuje uspořádat si přepis do šablony, na list papíru o velikosti A4, rozdělený na 3 sloupce, kde se uprostřed nachází přepsané interview s očíslovanými řádky a s levým a pravým okrajem pro komentáře a vynořující se témata (Smith, 2009).

Vzhledem k tomu, že někteří respondenti se odklánějí od argumentu a v textu se mohou objevovat méně významové části, používá se redukce prvního řádu dle Čermáka a Lindénové (2000), odstraní se bezvýznamné pasáže, tzv. slovní vata, a upraví se nespisovné tvary.

6.4 Použitá metoda analýzy dat- IPA

K analýze dat jsem si zvolil metodu Interpretativní fenomenologickou analýzu (IPA), vypracovanou a představenou Jonathanem Smithem (1996) a ucelenou do jednotného manuálu autory J. A. Smithem, P. Flowersem a M. Larkinem (2009). Byla představena jako psychologická kvalitativní metoda, vhodná pro výzkum osobních významů, které jedinci připisují své zkušenosti, a která našla své uplatnění nejdříve v psychologii zdraví a následně i sociální a pedagogické psychologii (Smith, 2009).

Když budeme vycházet z názvu, fenomenologická znamená, že se ponořuje do podstaty věci, jde do hloubky zkušenosti a skutečnosti jedince. Zabývá se bytím jedince, kde upřednostňuje otevřené otázky před pevnými teoriemi s hypotézami.

Metoda je nejen fenomenologická, ale i hermeneutická – interpretační, protože výzkumník se snaží o nalezení smyslu, interpretuje prožívání druhého. Výzkumník se nachází ve dvojí hermeneutické interpretaci, kdy se snaží najít smysl jedince a současně jedinec se snaží najít smysl svého světa (Smith, Osborn, 2003). Prochází se interpretační spirálou od porozumění celku k porozumění dílčí části prožívání jedince.

K porozumění a sdílení cizí zkušenosti je zapotřebí výkladu - analýzy, protože význam se rodí v širších souvislostech životní zkušenosti jedince. Výzkumník interpretuje smysl zkušenosti jedince, snaží pochopit smysl, jak druhý utváří svou zkušenost a jak jí připisuje smysl (Bruner, 1992). IPA tím získává i idiografický charakter, protože se zabývá přímou zkušeností jedince, nositele zkoumaného jevu, který chápeme jako jedinečný. Interpretační analýza dat je interakční dynamický proces, kde se mísí zkušenost výzkumníka se subjektem výzkumu.

V tomto výzkumu si kladu za cíl pochopit zkušenost jedince v procesu asistované reprodukce a vlastní neplodnosti a porovnat jednotlivé zkušenosti a vynořená témata napříč více případy. Dílčím cílem je najít souvislosti mezi vynořenými tématy a podobnosti v utváření a prožívání skutečnosti. Společné významy, které se objeví mezi případy, mohou následně dát podnět k osvětlení fenoménu a vést k budování teorie.

6.4.1 Fáze zpracování dat metodou IPA

Literatura o metodě IPA neudává jednotnou, pevně danou metodu práce při analýze dat, ale je charakteristická určitou flexibilitou. Smith et al. (2009:82-103) popisuje analýzu jako interakční a indukční cyklus a nabízí postup 6 za sebou jdoucích kroků.

1. Prvním krokem je *opakované čtení* textu – které začíná prvním čtením přepsaného rozhovoru a současným poslechem/shlédnutím audio/video nahrávky případu. Proces celkového a opakovaného čtení rozhovoru nám

umožní se ponořit do celkového významu prožívání jedince a udělat si první obrázek o vnímání jedince a jeho způsobu utváření vlastní zkušenosti. Od této celkové analýzy zkušenosti se přechází k detailnějším krokům interpretace.

2. Utváření *úvodních komentářů (popisných, jazykových, konceptuálních)* k textu, které jsou výsledkem zkoumání sémantického obsahu a používání jazyka jedince.
  - a) Popisné komentáře – se zaměřují na popis obsahu, co jedinec řekl, co je předmětem vyprávění, co popisuje, zdůrazňuje, kritizuje atd.
  - b) Jazykové komentáře – se zaměřují na specifické použití jazyka vypravěče (opakování výrazů, odmlky, smích, pláč...),
  - c) Konceptuální komentáře – zachycují myšlenky a otázky výzkumníka „*Co tím asi vypravěč myslel*“, které mu během čtení textu vstoupily do vědomí, a jeho osobní reflexe možných souvislostí. Tímto způsobem dochází k prvnímu abstrahování významů z textu, které slouží k hlubšímu ponoření do zkušenosti jedince.

Při samotné práci jsem komentáře psal do pravého sloupce šablony podle doporučení Smitha a kol. (2009), kdy popisné komentáře jsem psal běžným textovým písmem a pro vlastní potřebu označil příslušnou část textu, která se ke komentáři vztahovala, žlutou barvou. Jazykové komentáře jsem zaznamenával kurzívou a v textu vyznačoval fialově. Poslední konceptuální komentáře jsem psal podtrženě a v textu zvýraznil zeleně. Při práci není nutné dodržovat nějaký daný postup zapisování komentářů, ale já jsem se při každém čtení textu soustředil jen na jeden druh komentářů. Text mi tím dával větší smysl.

3. *Rozvíjení vynořujících se témat* – je už samotnou interpretací a extrahování významů z určité obsahově významové části textu. Vynořující se témata jsou výsledkem hlubšího ponoření výzkumníka do textu. Výzkumník v sobě hledá význam, jaký pro něj text má, a porovnává ho s významem, jakým jedinec utváří svou zkušenost. Význam se tak utváří v interaktivním procesu dvou subjektivních světů. Vynořující se téma je nadřazeným tématem a musí vystihovat významovou podstatu dané části textu.

4. *Hledání souvislostí mezi vynořujícími se tématy* – jedná se o krok, kdy se po výzkumníkovi vyžaduje určitý „pohled shora“ na jednotlivá vynořená témata a schopnost najít v nich vzájemnou souvislost, jednotného jmenovatele. Je to nejdůležitější induktivní fáze analýzy, která vede k odhalení významů. Smith a kol. uvádí několik způsobů, jak hledat souvislosti mezi vynořenými tématy,
- a) Abstrakce – základní forma utváření a rozvíjení nových nadřazených témat z témat vynořených.
  - b) Nadřazení – proces podobný abstrakci, kde se však jedno z vynořených témat stane nadřazené ostatním a stane se pojítkem mezi nimi.
  - c) Polarizace – vytvoření k vynořenému tématu protipól opačného významu, který vylučuje a zároveň potvrzuje samotné téma.
  - d) Kontextualizace – představuje hledání časových, kulturních a narativních souvislostí mezi vynořenými tématy, jak se mění významy ve vztahu k různým kontextům.
  - e) Sčítání – sčítání četnosti vynořeného tématu.
  - f) Funkce – jaký mají vynořená témata vztah, funkci k celkovému vyprávění
- (Smith, 2009:96-99).
5. *Přechod k dalšímu případu* – po uzavření analýzy, interpretace jednoho případu se přechází k dalšímu a celý interpretační proces se opakuje od začátku.
6. *Hledání témat napříč jednotlivými případy* a jejich vynořujícími se témat. Co spojuje jednotlivé případy? Jaká vynořená témata jsou nejsilnější? Tato organizace posouvá interpretaci a analýzu o teoretickou úroveň výš.

7. Výběr souboru

Mým prvním úkolem ve fázi sběru dat bylo vyhledat vhodné účastníky k výzkumu, kteří by splňovali všechna kritéria, která jsem si pro záměrný výběr stanovil. K hledání vhodných participantů jsem využil svých osobních vazeb na centra asistované reprodukce. Vedoucím lékařům jsem vysvětlil svůj výzkumný záměr a oni

sami mi vytypovali jedince, kterým stručně situaci popsali, a ty jsem následně osobně oslovil.

Mým prvotním kritériem výběru jedinců pro případovou studii bylo, aby se jednalo o neplodný pár, který se snaží o otěhotnění delší dobu než jeden rok a začal řešit svou neplodnost asistovanou reprodukcí. Dalším kritériem bylo, aby pár měl za sebou aspoň jeden neúspěšný cyklus umělého oplodnění (IUI, IVF) a chystal se podstoupit další. Z původního záměru zahrnout do výzkumného vzorku celý pár sešlo pro neochotu mužů sdílet svou zkušenost z asistované reprodukce nebo hovořit o své neplodnosti. Při jejich výběru jsem dbal jak na určitou podobnost a saturaci, tak na různorodost jejich životních příběhů. Soubor se tak stal velmi heterogenní, co se týče věku, vzdělání, délky partnerství, ale homogenní v příčinách neplodnosti a statutu participantů.

Do výzkumného souboru jsem nakonec zařadil 2 ženy se stejnou etiologií, příčinou neplodnosti, stejnou léčbou, věkově na stejné úrovni, nesezdané, ale žijící v dlouhodobějším partnerském svazku.

Dále jsem do výzkumu zařadil výpověď dvou manželských párů, to proto, abych mohl porovnat výpovědi a zkušenosti žen v přítomnosti partnera. Oba páry podstoupily více jak dva neúspěšné cykly asistované reprodukce a uvažují o dalším.

Poslední dva případy tvořily vdané ženy po více neúspěšných cyklech, u kterých není známa příčina jejich neplodnosti. Manželé obou žen mají oligospermii, horší spermioqram a pohyblivost spermií. To znamená, že příčina neplodnosti páru je na straně muže.

Kritérium nositele neplodnosti v páru jsem nestanovil, protože hlavním cílem bylo zkoumat zkušenost z asistované reprodukce a prožívání neplodnosti páru.

Kritérium příčiny neplodnosti a druhu neplodnosti jsem nechal na náhodné skladbě případů, kde by bylo jen velmi obtížné najít dostatek stejných případů. Naopak variabilita příčin neplodnosti bude cenným zdrojem informací k porovnání případů a hledání vzájemných souvislostí.

Stejně tak kritérium stavu, manželé, druh/družka, jsem nijak striktně nestanovil, protože v procesu asistované reprodukce jsou začlenění oba partneři. Naopak rodinný stav by mohl něco znamenat ve zkušenosti prožívání celé léčby.

Při prvním kontaktu s dotazovaným bylo důležité mu vysvětlit, co po něm budu požadovat, a překonání prvotní fázi ostychu a zdrženlivosti. Ne každý z oslovených účastníků byl ochoten se výzkumu zúčastnit a hovořit o svých intimních zkušenostech z asistované reprodukce.

7.1 Výběrový soubor

Do souboru jsem zařadil následující ženy:

Případ 1 - KVĚTA 35

Mladá svobodná žena žijící již 11 let v jednom partnerském svazku, středoškolačka, zaměstnaná jako úřednice České pošty. Ona ani partner nikdy dítě neměli. S partnerem žijí ve vlastním bytě, na který si vzali úvěr a který stále splácejí. Partner, středoškolák, zaměstnaný. Maminka Květy je rozvedená a pracuje na stejné poště. S otcem se nestýká.

Zdravotní anamnéza Květy není nejlepší. O těhotenství se bezúspěšně snaží již 3 roky s přestávkami na operace. Lékaři jí odstranili vejcovody z důvodu srůstů, které překážely v přirozeném početí. Nadále ji zjistili endometriózu a poruchu tvorby vajíček ve vaječnicích. Pro všechny tyto zdravotní komplikace ji nezbývá nic jiného než využít dárkyni ovocytů, které in vitro oplodní spermie jejího druha. V celku Květa podstoupila jeden transfer a jeden kryoembryotransfer, oba skončily neúspěšně. V době rozhovoru čekala na další dárkyni, aby mohla podstoupit transfer. Partner je zdrav.

Rozhovor probíhal v obývacím pokoji domácnosti Květy. Květa neměla evidentně žádný ostych hovořit o své zkušenosti s asistovanou reprodukcí. Hovořila jasným hlasem, ve kterém byla slyšet mírná zlost nad svou situací a strach z budoucnosti jejich partnerského vztahu.

Případ 2 - MICHAELA 33

Michaela je mladá, štíhlá a svobodná žena, žijící 4 roky v partnerském svazku, středoškolačka, zaměstnaná jako prodavačka v rodinné firmě u svého bratra. Ona ani partner ještě nikdy dítě neměli. Žije s partnerem ve vlastním bytě, mají psa a jsou bez závazků. Partner, středoškolák, zaměstnaný. Maminka Michaely zemřela na rakovinu, když jí bylo 14 let, vyrůstala s otcem a macechou.

Důvody, které přivedly Michaelu k asistované reprodukci, byly její neprůchodné vejcovody, které jí musely být odebrány. Její ostatní zdravotní stav je dobrý a vaječníky produkují zdravé ovocyty. Michaela se s partnerem snaží otěhotnět už dva roky, během kterých podstoupila jednu hormonální stimulaci a transfer. V době našeho rozhovoru byla v tříměsíční rekonvalescenci a čekala na možnost začít další cyklus IVF. Partner je zdrav.

Rozhovor probíhal v rodinném prostředí domácnosti Michaely, bez přítomnosti partnera. Během rozhovoru byla nesvá, ale odpovídala bez většího ostychu a s úsměvem.

Případ 3 - MONIKA 38

Monika je mladá, štíhlá žena, 38 let, vysokoškolačka (učitelka na základní škole), rozvedená a znovu vdaná. S bývalým partnerem se o dítě nepokoušeli. S aktuálním partnerem se o dítě začali snažit, ale když jim to nešlo, tak se asi po 1,5 roce obrátili na lékaře. Zjistilo se, že manžel má oligospermii - horší spermioqram. Žijí s partnerem ve vlastním bytě, partner je vysokoškolák a v zaměstnaneckém poměru.

V průběhu posledního roku a půl podstoupila Monika dva transfery vlastních embryí oplodněných spermií manžela. I když má spermií málo a nekvalitních, pomocí metody ICSI se vždy podařilo embrya oplodnit. Ze dvou transferů, které Monika podstoupila, však ani jednou neotěhotněla.

Rozhovor probíhal v rodinném prostředí domácnosti respondentky u šálku čaje. Respondentka celou dobu projevovala klid a pohodu. Odpovídala bez zjevných

emocí, ostychu a nervozity, s klidným hlasem. Některé její odpovědi byly velmi strohé, ale jasné, vyjadřující pragmatický přístup k věci s jasným názorem.

Případ 4 - KATKA 33

Katka je mladá, štíhlá žena, vdaná již 5 let a 4 roky se s partnerem pokouší o dítě. Středoškolačka, bývalá pracovnice v mateřské školce, aktuálně obchodní zástupkyně a podnikatelka. Ona ani partner ještě nikdy dítě neměli. Žije s partnerem ve vlastním rodinném domku. Partner, středoškolák, zaměstnanec hasičského sboru.

Katka má dobrý zdravotní stav s pravidelnou ovulací. U partnera byla zjištěna oligospermie v takovém stavu, že jeho spermie nejsou schopné oplodnění vajíčka. Několikrát se pokoušeli o oplodnění vajíček spermii partnera, ale bezúspěšně, až nakonec přistoupili k dárci. Ani s dárcem Katka nikdy neotěhotněla.

Rozhovor byl pořízen v domku Katky, bez přítomnosti manžela. Katka otevřeně vyprávěla o své zkušenosti s asistovanou reprodukcí. Hovořila klidně a uvolněně.

Případ 5 - NIKOL 31 a PETR 30

Nikol, 31 let, je mladá, štíhlá žena, vysokoškolačka a učitelka na základní škole. Vdaná třetím rokem za Petra, 30 let, vysokoškoláka, IT programátora. Žijí spolu již 6 let ve společné domácnosti - vlastním bytě. Nikola prodělala zánět slepého střeva s následným zánětem pobřišnice, který ji zapříčinil srůsty vejcovodů a vznik hydrosalpinxu – udržování vody ve vejcovodech, které tvoří negativní klima pro uhnízdění embrya a následnou fyziologickou neplodnost. O dítě se začali pokoušet hned po svatbě, zatím bez úspěchu.

Rozhovor probíhal za přítomnosti obou partnerů v rodinném prostředí jejich bytu. Nejvíce hovořila Nikola a Petr ji občas doplňoval. Nikola výpověď značně prožívala, v hlase byla slyšet zlost na lékaře a na to, co ji potkalo.

Rozhovor probíhal v obývacím pokoji respondentky za přítomnosti partnera. Nikol byla během rozhovoru klidná, mluvila jasným hlasem, jen v momentech, kdy hovořila o svých zdravotních problémech, byl v jejím hlase slyšet rozhořčení nad svou situací.

Případ 6 - PETRA 38 a JIRKA 36

Petra a Jirka spolu žijí již 9 let a dva a půl roku jako manželé. Petra je silnější postavy, má střední školu a pracuje jako úřednice. Trpí alergiemi na pyl, má astma, ale jinak je zdravá. Dvakrát přirozeně otěhotněla, jednou po dvou letech vztahu a následně v průběhu svatby, ale plod se vždy po nějaké době přestal vyvíjet a došlo k samovolnému potratu. V té době oba cítili, že dítě přišlo v nevhodnou dobu, ale kdyby nepotratila, dítě by si nechali. Jirka je o 2 roky mladší, pracuje jako elektrotechnik a po fyzické stránce je zdravý. Nyní bydlí ve společné domácnosti, ve vlastním bytě, který splácují na úvěr. O dítě se pokoušejí s přestávkami již 4 roky.

Petra trpí fobií z lékařů, což ji ztěžuje celou asistovanou reprodukci. Ani finančně se moc dobře nemají, proto Petra podstoupila nejdříve 6 cyklů nitroděložní inseminace, které jsou zdarma. Aktuálně se připravuje na své první IVF.

Rozhovor probíhal na zahradě respondentky za přítomnosti manžela, který interview doplňoval.

Tab. 1 Složení výzkumného souboru

Případ	Věk	Svazek	vzdělání	Příčina neplodnosti ženy	Doba léčby	Metody AR	Počet zákroků	Partner P plodný/N neplodný	Věk partnera
Květa	35	Partnerství 11 let	SŠ	Odstranění vejcovodů	3 r	dárcovství ovocytů	2 IVF	P	36
Michaela	33	Partnerství 4 roky	SŠ	Odstranění vejcovodů	2 r	dárcovství ovocytů	1 IVF	P	38
Monika	38	5 let manželé	VŠ	zdráva	1,5 r	IVF	2 IVF	N oligospermie	38
Katka	33	4 roky manželé	VŠ	zdráva	4 r	IVF, dárcovství semene	5 IVF	N oligospermie	33
Nikol	31	5 let manželé	VŠ	Hydrosalpinx	2,5 r	IVF	1 IVF 1 KET		
Petr	30		VŠ	zdráv				P	
Petra	38	9 let partneři a 2 roky manželé	SŠ	Idiopatická neznámá	4 r	IUI	4 IUI		
Jirka	36		SŠ	zdráv				P	

8. Sběr dat

V návaznosti na metodu sběru dat polostrukturovaným rozhovorem a metodou jejich analýzy jsem se rozhodl pořídít z interview audio a video záznam. Podmínka souhlasu a dobrovolné účasti sdílet svůj příběh v interview byl ošetřen písemným souhlasem o zpracování a ochraně osobních údajů. Na začátku každého rozhovoru jsem si proto nechal udělit písemný souhlas k jeho vykonání.

Udáním souhlasu začalo samotné interview, které většinou probíhalo v rodinném prostředí dotazovaných při šálku čaje. Hned od začátku jsem se snažil vytvořit přirozenou a harmonickou situaci a naladit se na komunikační styl dotazované. Za klíčový moment jsem považoval první otázku, která otevírala rozhovor a vybízela účastníka k volnému vyprávění svého příběhu. Otevírací otázka pro všechny účastníky zněla přibližně následovně: „*Můžeš mi, prosím, vyprávět Tvůj příběh o hledání mateřství, jak se vše odehrávalo, co se stalo, jak jste se obrátili na asistovanou reprodukci?*“ nebo „*Můžeš mi vyprávět Váš příběh o hledání mateřství, rodičovství prostřednictvím asistované reprodukce?*“. Otevírací otázku jsem přizpůsobil jednotlivým účastníkům, podle dané situace. Její přesné a identické položení všem nebylo relevantní.

Dalším cílem bylo pokládat dotazovanému takové otázky, které by prohlubovaly a rozváděly sdělené informace a vedly k jádru interview. Používal jsem hlavně otevřené a doplňující otázky formou funnelingu, které nechaly volný prostor dotazovanému odpovědět „*Jak*“ prožívá danou situaci bez omezování výpovědí. Příkladem dalších otázek byl např. „*Jak jsi to prožívala?, Proč ...?, Kdy...?*“.

Během celého rozhovoru jsem se snažil udržet nedirektivní styl vedení rozhovoru, který jsem přizpůsobil účastníkovi, tak jak to doporučuje Miovský (2006).

Délka interview byla různá podle výřečnosti dotazovaného a jeho ochoty témata rozvíjet. Časově jsem interview neomezoval a většinou trvala jednu hodinu.

Když jsem si byl jistý, že se dotazovaný již vyjádřil ke všem okruhům tématu, zakončoval jsem rozhovor otázkou: „*Cítíte potřebu mi ještě něco sdělit, co nezaznělo a co považujete za důležité?*“. Poslední otázka interview většinou zněla: „*Co byste doporučil/a ostatním jedincům, co mají podobný problém jako vy a chystají se podstoupit asistovanou reprodukci?*“. Otázka měla postavit dotazovaného do nadřazenější role toho, kdo dává rady nezkušeným, a aby se přestal cítit jen zpovídán. Následovalo poděkování a závěrečný pohovor o tom, jak se cítí, nebo jsem odpovídal na dotazy.

8.1 Tematické okruhy interview

Jak jsem se již zmínil v kapitole o metodě sběru dat, vybral jsem si pro realizaci polostrukturované interview, které jsem vedl nedirektivním způsobem. Za účelem zodpovězení všech otázek jsem si připravil tematické okruhy otázek, které jsem měl při rozhovoru při sobě jako určité vodítko. Tematické okruhy s jednotlivými otázkami jsou součástí přílohy. Ne, že bych otázky participantům pokládal přímo, jak jsem je měl připravené, ale nechal jsem je volně vyprávět po mé otevírací otázce a potom jen sledoval argumenty, kterých se respondent sám dotkl. Moje zásahy do vyprávění byly jen minimální a limitovaly se na doplňující otázky prohlubující, otázky udržující směr a otázky navozující nové téma, kterého se participant sám nedotkl. Otázky jsem pokládal otevřeným způsobem, abych participantovi dal prostor vyjádřit své pocity, dojmy, motivy a úsudky.

Při sběru dat nenastaly žádné potíže, jen participantky Květa a Monika nechtěly být zachyceny na video, a tak bylo spuštěné jen audionahrávání. Ostatním participantům přítomnost videokamery nevadila a brzy na její přítomnost zapomněli.

Před zahájením interview jsem se participantům představil a podal jsem jim veškeré informace o výzkumu, jeho cíli, způsobu realizace a důvodu nahrávání, způsobu přepisu a zachování anonymity při publikaci výsledků. Za tímto účelem jsem si nechal před zahájením podepsat písemný informovaný souhlas.

9. Zpracování dat

Záznam, audio a video, jsem zachytil na videokameru značky SONY HDR – CX190E. Rozhodl jsem se pořídít i videozáznam, i když to pro účely zpracování a analýzy dat není nutné, protože jsem chtěl zachytit i neverbální projevy jednotlivých participantů.

Fixovaná data jsem doslovně přepsal a kromě významově saturovaného obsahu jsem zaznamenal i delší pauzy, odmlky, pláč, smích, které nějakým způsobem dokreslovaly význam řečeného.

Doslovně přepsaný text jsem vložil do předem připravené šablony archu A4 orientované na šířku, rozdělenou na tři sloupce. Zleva doprava: progresivní číslování řádků od 1 do konce textu, sloupec na zaznamenávání vynořených témat z textu, sloupec se samotným textem a sloupec na zaznamenávání komentářů. Vše podle doporučení Smitha (2009). Po takovém prvním zpracování dat jsem celý transkript přečetl a odstranil z něj slovní vatu a bezvýznamné pasáže.

10. Analýza a interpretace dat metodou IPA v jednotlivých krocích

První krok – opakované čtení

Při samotné analýze jsem si nejdříve transkriptázu několikrát celý přečetl, nejméně dvakrát, a snažil si utvořit první dojem o respondentovi. Chtěl jsem pochopit jeho celkové prožívání, uvažování o tématu a pohroužit se do jeho zkušenosti. Při dalším pročítání jsem se snažil zaměřit pozornost na významy, které se nějak vztahovaly k mému cíli a odpovídaly na mé výzkumné otázky. Během tohoto opakovaného čtení docházelo k vynořování prvních komentářů z textu a v mysli výzkumníka. **Opakované četní** bylo prvním krokem analýzy.

Druhý krok – utváření komentářů

Druhým krokem analýzy bylo *utváření komentářů*. Jako první jsem zapisoval **popisné komentáře**, kterými jsem se snažil zachytit to, co participant v dané části textu říká, popisuje nebo dělá. Tyto komentáře jsem psal běžným textem.

Následně jsem zaznamenával **jazykové komentáře**, kde jsem se snažil zachytit specifické použití jazyka participanta, opakování výrazů, projevy smíchu, pláče, použití metafor. Ty jsem psal kurzívou.

Jako poslední jsem si zapisoval **konceptuální komentáře**, mé myšlenky, které mi během čtení textu vstoupily na mysl, otázky, které jsem si položil, a základní významové souvislosti. Tyto komentáře jsem podtrhával. Tento postup jsem však striktně nedodržoval, komentáře jsem zapisoval tak, jak se mi vynořily v mysli. Každopádně to vyžadovalo opakované a opakované čtení textu, což bylo i velmi časově náročné. Ukázkou zapisování jednotlivých komentářů demonstruji v tabulce č. 2.

Tabulka č. 2: Ukázka úvodních komentářů z případu Květa 34

114 mi budou hledat dárkyni, znova budu muset 115 podstoupit...u toho jsou ještě různé testy, krev, 116 stěry prohlídky, ultrazvuky. Přítel taky bude 117 muset znova na spermioqram. Takže teďka, 118 kdybych chtěla třetí pokus, tak musím čekat, 119 až se domluví s paní doktorkou, která mi 120 bude shánět novou dárkyni, které já znova 121 zaplatím dost peněz, léky. A všechno by to 122 mělo proběhnout znova. Dá mi vajíčka a to už 123 mám na ten třetí pokus, ten kdyby mi nevyšel, 124 tak čtvrtý už si musím hradit celý sama, což 125 nevím, což bude asi složitý. Takže špatný, 126 špatný, špatný. A to mi ještě před tím druhým 127 umělým oplodněním zjistili, že ta endometrióza 128 znova tam propukla, znovu je na vaječníku, 129 takže jsem dostala nějakou injekci do břicha. A 130 s tou si nevím rady, protože mi bylo sděleno, 131 že se to nedá léčit, že nevědí, proč to vzniká, 132 tak jako nevědí, proč cysty vznikají. No ale já 133 jsem do svých dvaatřiceti let... To mi začaly 134 tyhle problémy. Já jsem do té doby neměla 135 žádné problémy. Na prohlídky chodím 136 pravidelně, nikdy nic mi nezjistili, žádné cysty. 137 Všechno v naprostém pořádku, až vlastně, 138 když mi bylo třicet dva, tak potom zjistili, že 139 takhle špatně to začalo, tím mi to odstartovalo 140 zánětem dělohy. To mi podle mého 141 odstartovalo, protože potom to šlo všechno 142 z kopce. Potom začaly cysty, operace, pak zjistili, že se mi nedělají ty vajíčka, že jsem jakoby v přechodu. Že ve svých letech nevyprodukuju vajíčka, takže je to náročné.	Pocit nutnosti vše znova podstoupit. Pochybnosti zda jít na 3 pokusu. <u>Ráda by už skončila?</u> Povzdech nad vydanými financemi <u>Nechuť vše znova opakovat.</u> <u>Opakováním znova zdůrazňuje</u> <u>svou nechuť pokračovat.</u> <u>Opakováním špatný, špatný, chce</u> <u>zdůraznit zoufalost situace.</u> Cítí zklamání z léčby a obavy, co bude dál. Než začala toužit po těhotenství, neměla problémy. <u>Problémy vznikly</u> <u>s tužbou?</u> Zánět dělohy jako prvotní příčina. <u>Hledání viny, mimo sebe.</u>

Třetí krok - Rozvíjení vyoňujících se témat

Třetím krokem analýzy bylo rozvíjení vyoňujících se témat. Jedná se o samotnou interpretační část a extrahování významů z textu. Tuto fázi práce mi usnadňovaly úvodní komentáře, které jsem si zapsal v průběhu předchozí fáze. Interpretace vyžadovala hlubší ponoření do textu a hledání spíš uvnitř sebe, významů, které jsem porovnával s významy účastníka. V této části práce hrála velkou roli moje klinická zkušenost jako psychoterapeuta a v jisté míře i osobní zkušenost s výzkumným jevem. Snažil jsem se držet fenomenologického obsahu a nevnášet do textu významy, které by neobsahoval. Neutvářel jsem interpretace významu, které by prožitku účastníka dávaly pochybná vysvětlení, ale nechal jsem vystoupit téma z textu, takové, které nejlépe vystihovalo zkušenost účastníka. V tabulce č. 3 je ukázka vyoňovaných témat z případu Květa 34.

Tabulka č. 3: Ukázka vyoňovaných témat z případu Květa 34

114	AR jako nutnost	mi budou hledat dárkyni, znova budu muset podstoupit...u toho jsou ještě různé testy, krev, stěry prohlídky, ultrazvuky. Přítel taky bude muset znova na spermogram. Takže teďka, kdybych chtěla třetí pokus , tak musím čekat, až se domluví s paní doktorkou, která mi bude shánět novou dárkyni, které já znova zaplatím dost peněz, léky. A všechno by to mělo proběhnout znova . Dá mi vajíčka a to už mám na ten třetí pokus, ten kdyby mi nevyšel, tak čtvrtý už si musím hradit celý sama, což nevím, což bude asi složitý. Takže špatný, špatný, špatný . A to mi ještě před tím druhým umělým oplodněním zjistili, že ta endometrióza znova tam propukla, znovu je na vaječníku, takže jsem dostala nějakou injekci do břicha. A s tou si nevím rady, protože mi bylo sděleno, že se to nedá léčit, že nevědí, proč to vzniká, tak jako nevědí, proč cysty vznikají . No ale já jsem do svých dvaatřiceti let... To mi začaly tyhle problémy. Já jsem do té doby neměla žádné problémy . Na prohlídky chodím pravidelně, nikdy nic mi nezjistili, žádné cysty. Všechno v naprostém pořádku , až vlastně, když mi bylo třicet dva, tak potom zjistili, že takhle špatně to začalo, tím mi to odstartovalo zánětem dělohy . To mi podle mého odstartovalo, protože potom to šlo všechno z kopce. Potom začaly cysty, operace, pak zjistili, že se mi nedělají ty vajíčka, že jsem jakoby v přechodu. Že ve svých letech nevyprodukuju vajíčka, takže je to náročné.
115		
116		
117	Nechuť do AR	
118		
119	AR jako zdroj finanční zátěže	
120		
121		
122		
123	AR jako zdroj finanční zátěže	
124		
125	Zoufalost	
126		
127		
128	Hledání smyslu, proč já.	
129		
130		
131		
132	Ospravedlňování se	
133		
134		
135	Hledání příčiny, proč	
136		
137		
138		
139		
140		
141		
142		

Čtvrtý krok – hledání nadřazených témat mezi vynořenými tématy

Čtvrtým krokem analýzy bylo hledání souvislostí mezi vynořenými tématy případu. Postupoval jsem podle doporučení Smitha a začal pročitáním vyvstalých témat, komentářů a ověřoval si jejich korespondenci s textem. Snažil jsem se získat určitý „pohled shora“ na vynořená témata a hledal jsem se mezi nimi nějakou logickou souvislost, která by je charakterizovala.

Současně jsem kopíroval na volný list papíru vyvstalá témata s příslušnými klíčovými slovy, označená řádkem a stranou, kde se nacházejí v textu. Takto připravený výpis témat jsem zvětšil do čitelné podoby, vytiskl a následně rozstříhal na proužky. Tímto způsobem jsem docílil toho, že se témata stala „pohyblivá“ a mohl jsem s nimi libovolně manipulovat a seskupovat je podle libosti. Snažil jsem se mezi nimi najít nějaký smysluplný vzorec, nějakou podobu, která by mi pomohla jednotlivá témata pospojovat do nějaké skupiny, pod společným jmenovatelem. Takto vzniklým skupinám jsem přiřadil nový název - tzv. nadřazené téma, které by je významově charakterizovalo.

Zapsal jsem si vyvstalé nadřazené téma a k němu přiřazená témata a poté začal celý proces znova. Tuhle operaci jsem prováděl celkem několikrát. Během této fáze „škatulkování“ jsem měl vždy na mysli jednu ze svých výzkumných otázek a pokládal si ještě navíc otázku: „Jak dané téma odpovídá na výzkumnou otázku?“. Tímto způsobem jsem obdržel nadřazená témata s vyvstalými tématy vždy pro jednu výzkumnou otázku a oblast mého zájmu. Tím se stalo, že se některá témata opakují i v jiných skupinách osvětlujících vždy jednu výzkumnou otázku. Některé témata jsem musel i vyřadit, protože nebyla dostatečně zakotvena v primárních datech textu, nebo nebyla relevantní pro jednotlivé výzkumné otázky. Naposledy jsem se zaměřil na témata, která charakterizovala prožívání pocitů participantky z celé situace, jak z asistované reprodukce, tak vůči partnerovi a okolí.

V tabulce č. 4 je ukázka nadřazeného tématu a skupiny témat, které ho charakterizují.

Tabulka č. 4: Ukázka nadřazených témat s vyvstalými tématy v případě Květa 34

<u>AR jako NUTNOST</u>		
Nutnost vyhledat lékaře	51/2	<i>...asi rok a půl a furt bezúspěšně, takže pak jsem to začala řešit s doktorem...</i>
Lékař jako jediná pomoc	57/3	<i>...protože přes ty cysty prostě neotěhotním přirozeně...</i>
Není jiné řešení	77-8/3	<i>...kdyby mi zůstaly neprůchodné vejcovody, tak to umělé oplodnění se nebude dařit...</i>
Nutnost si nechat pomoc	91-2/4	<i>...kdybych chtěla otěhotnět, tak mi musí sehnat dárkyni vajíček...</i>
Poslední šance	231/8	<i>...tak to už je moje poslední šance...</i>
<u>AR jako SEBEOBĚŤ</u>		
Musím něco strpět	884/30	<i>... člověk to musí vydržet, když něco chce tak moc...</i>
Obětování linie	85-6/4	<i>...brala jsem prášky, hormony, po kterých jsem samozřejmě přibrala, výkyvy nálad...</i>
Obětování vlastní pohody	302/11	<i>...furt vás dopujou těmi prášky...</i>
	309-	<i>...není to nic příjemného, určitě ne...</i>
	10/11	<i>...ženská projde špatným obdobím předtím, jak psychicky, tak fyzicky, protože po těch práškách vám taky není dobře...</i>

Obdržel jsem celkem 5 tabulek, jednu tabulku pro každou výzkumnou otázku, tj. 4 a jednu pro prožívané pocity.

Když jsem měl takto vytvořené okruhy nadřazených témat pro každou výzkumnou otázku, začal se mi rýsovat v mysli příběh o zkušenosti, způsobu vnímání, prožívání a jednání účastníka v procesu asistované reprodukce v širším kontextu interpersonálních vztahů, které jsou nedílnou součástí zkušenosti. Takto vzniklý příběh jsem se snažil následně i zachytit v jednoduchém schématu vzájemných vazeb mezi jednotlivými tématy vyvstalými z analýzy.

Tento způsob práce byl velmi časově náročný, protože vyžadoval hluboké ponoření do textu, nechat ho na sebe působit do té doby, než se Vám na mysli objeví to správné téma.

Pátý krok – přesun k dalšímu případu

Po uzavření jednoho případu jsem si vždy nechal nejméně 3 dny odstup od analýzy dalšího případu. Držel jsem se doporučení Smitha (2009:100) nechat si mezi případy dostatečný odstup, aby nedocházelo k ovlivňování interpretace získanými tématy z předchozího příběhu. V každém případě jsem dodržoval stejný postup analýzy, jak jsem ho popsal v kroku čtyři.

Šestý krok – hledání společných témat napříč případy

Hledání souvislostí mezi tématy napříč případy je o úroveň vyšší analýzou než vynořování nadřazených témat z vyvalých témat. V tomto případě jsem postupoval obdobně jako v kroku čtyři. Nejdříve jsem se zaměřil na témata, která charakterizovala jednu z výzkumných otázek napříč jednotlivými případy. Vzal jsem všechny tabulky pro společnou výzkumnou otázku, rozstříhal je podle nadřazených témat a rozložil je na zem, abych je měl všechny pohromadě před sebou a získal tak určitý náhled shora. Začal jsem je pročitat a pokládat si otázky: *„Jaké existují souvislosti mezi případy? Jak téma jednoho případu dokáže vysvětlit jiný případ? Která témata jsou nejsilnější?“* (Smith, 2009:101). Začal jsem přemísťovat a seskupovat pod sebou podobná vynořená témata z jednotlivých případů, čímž jsem získával skupiny významově podobných témat napříč případy. Tato činnost někdy vyžadovala i určitou reformulaci témat jednotlivých případů, která sloužila k sjednocení významu mezi případy. Při této reformulaci jsem se musel vracet zpět ke klíčovým slovům a do textu, aby se nevytratil původní význam vycházející z kontextu příběhu. Takto vytvořené skupiny nadřazených témat jsem vložil do přehledné tabulky. Obdobně jsem postupoval i s dalšími skupinami témat. Tabulka 5 ukazuje skupinu témat seskupených pod jedno nadřazené téma napříč případy.

Tab. 5: Ukázka skupiny vnořeného tématu napříč případy

SPOLEČNÉ SKUPINOVÉ TÉMA	PŘÍPAD	KLÍČOVÁ SLOVA	Řádek/strana
<u>AR JAKO NUTNOST</u> AR jako poslední šance	Květa	<i>...kdybych chtěla otěhotnět, tak mi musí sehnat dárkyni vajíček...</i>	91-2/4
		<i>...tak to už je moje poslední šance...</i>	231/8
AR jako nutnost	Michaela	<i>...mně to prostě hned nepůjde, že to pak asi budu muset řešit stejně jinak ...</i>	75-6/3
	Monika	<i>...k tomu asi přistupovali prostě, že to tak je, nedá se nic dělat...</i> <i>...prostě je to tak a nedá se s tím nic dělat...</i>	249-50/9 253/9
AR jako nutnost	Katka	<i>...nezbývá nic jiného, než umělé oplodnění....</i>	48-9/2
AR jako Nutný krok před adopcí		<i>...doufám, že to vyjde, když ne, tak ta adopce...</i>	178/7
AR jako jediná šance	Nikol	<i>...byla taková jediná alternativa, která se nám nabízela....</i>	58/3
		<i>...víceméně jediná naše šance na vlastní dítě no...</i>	60/3

Dalším a posledním krokem bylo seskupit všechna nadřazená témata z jednotlivých tematických skupin do tabulky a vyhodnotit, v kolika případech je nadřazené téma přítomné. Přítomnost a opakování stejných témat u více případů je považováno Smithem (2009) za velmi významné, protože poukazuje na podobné prožívání skutečnosti mezi jednotlivými případy a odůvodňuje validitu zjištění. Opakování témat je významné, pokud se objevuje u více jak jedné třetiny případů, v lepším případě u všech hodnocených případů.

11. Výsledky

Prezentace výsledků analýzy jednotlivých případů výběrového souboru sleduje následující uspořádání:

1. Pro každý případ

- a) Shrnutí anamnestických dat o participantovi.
- b) Vynořená témata a nadřazená témata v IPA k asistované reprodukci.
- c) Vynořená témata a nadřazená témata v IPA k dítěti.
- d) Vynořená témata a nadřazená témata v IPA k prožívání
- e) Vynořená témata a nadřazená témata v IPA k partnerovi a okolí.
- f) Interpretativní shrnutí případu v souvislostech mezi jednotlivými tématy.
- g) Schéma případu.

2. Napříč případy

- a) Souhrnná tabulka s vynořenými tématy ve vztahu k AR.
- b) Společná skupinová témata napříč případy ve vztahu k AR
- c) Souhrnná tabulka s vynořenými tématy ve vztahu k dítěti.
- d) Společná skupinová témata napříč případy ve vztahu k dítěti.
- e) Souhrnná tabulka s vynořenými tématy o prožívání AR.
- f) Společná skupinová témata napříč případy o prožívání AR
- g) Souhrnná tabulka s vynořenými tématy ve vztahu k partnerovi a okolí.
- h) Společná skupinová témata napříč případy ve vztahu k partnerovi a okolí.
- i) Souhrnná tabulka nadřazených témat napříč případy.

11.1 Příklad 1 - KVĚTA 35

11.1.1 KVĚTA 35 – Shrnutí anamnestických dat o participantovi

Mladá svobodná žena, žijící již 11 let v jednom partnerském svazku, středoškolačka, zaměstnaná jako úřednice České pošty. Ona ani partner nikdy dítě neměli. S partnerem žijí ve vlastním bytě, na který si vzali úvěr, a který stále splácejí. Partner, středoškolák, zaměstnaný. Maminka Květy je rozvedená a pracuje na stejné poště. S otcem se nestýká.

11.1.2 KVĚTA 35 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA k AR

NADŘAZENÁ TÉMATA/subtémata	řádek/strana	klíčová slova
NUTNOST		
Jako nutnost	51/2	<i>...asi rok a půl a furt bezúspěšně, takže pak jsem to začala řešit s doktory....</i>
	57/3	<i>...protože přes ty cysty prostě neotěhotním přirozeně...</i>
	77-8/3	<i>...kdyby mi zůstaly neprůchodné vejcovody, tak to umělé oplodnění se nebude dařit...</i>
	91-2/4	<i>...kdybych chtěla otěhotnět, tak mi musí sehnat dárkyni vajíček...</i>
	231/8	<i>...tak to už je moje poslední šance...</i>
AR jako sebeobětování	884/30	<i>... člověk to musí vydržet, když něco chce tak moc...</i>
	85-6/4	<i>...brala jsem prášky, hormony, po kterých jsem samozřejmě přibrala, výkyvy nálad...</i>
	302/11	<i>...furt vás dopujou těmi prášky...</i>
	305/11	<i>...není to nic příjemného, určitě ne...</i>
	309-10/11	<i>...ženská projde špatným obdobím předtím, jak psychicky, tak fyzicky, protože po těch práškách vám taky není dobře...</i>

	323/11	<i>...to je hrozný mazec...</i>
AR jako společenská nutnost	265/10 501-2/18 503-4/18	<i>...dej tomu tu poslední šanci a jdeme do toho... ...jsou lidi, kteří děti nechtějí, což já teda nechápu, ale nikoho za to neodsuzuju... ...že bude bezdětný dobrovolně, tak prosím. Já takový lidi znám, nikomu to nevyčítám...</i>
Těhotenství úkol pro lékaře	71-2/3	<i>...že nemůžu otěhotnět, že mají udělat vše pro to, abych mohla otěhotnět...</i>
AR jako zdroj naděje	246/9 244/9 306/11	<i>...to je super, že v dnešní době...Kdyby ani tohle nebylo... ...je super, že to jde, že existuje taková možnost pro ty ženský... ...ale furt je to dobrý, že je ta možnost...</i>
AR jako realizace cíle	662/23 668/23 727/25 730/25 732/25	<i>...my jsme se na to těšili, že se tam budu léčit, protože už jsme věděli, že se začne něco dít... ...to už mě začalo bavit v té klinice... ...já jsem si zaplatila pět set korun navíc, abych viděla... ...když je dají do té děložní sliznice, to je tak hezký... ...to jsem z toho byla úplně unešená...</i>
AR jako falešné přesvědčení o jistém úspěchu	125/5 754-6/26 758/26	<i>...špatný, špatný, špatný... ...jsem šla úplně naštvaná...ted' mi nevyjde druhý pokus a je to v čudu... ...nejvíc mě naštvalo to, že mě na to nikdo neupozornil...</i>

Nutnost důvěry v lékaře	760/26	<i>...to mě úplně rozsekalo...</i>
	784/27	<i>...po tom prvním jsem byla veselá, šťastná, usměvavá, těšila jsem se, že dobrý...</i>
	820/27	<i>...Já třeba jí věřím...</i>
	844/29	<i>...Já jsem jí začala věřit, dávala takové naděje. Vždycky našla nějaké východisko...</i>
	813/28	<i>...léčím se u té doktorky moje, tak ani jednou u toho umělého oplodnění nebyla. Mně to docela vadilo...</i>
AR jako byznys pro lékaře	873/30	<i>...chtěla bych jí tam...</i>
	855/29	<i>...k ní jsem si vybudovala dobrý vztah...</i>
	202/7	<i>...pro ně je to byznys trošku, ale pomáhají...</i>
	199-200/7	<i>...protože tam vám řeknou: „Hele takhle...Chcete tohle to...zaplatíte tohle a tohle...</i>
Tíha finančních výdajů	204/8	<i>...člověk, když fakt po něčem touží, tak si to zaplatí no...</i>
	97/4	<i>...to jsme zaplatili peníze dárkyni a léky...</i>
	103/4	<i>...takže jsme si všechno poplatili ještě okolo...</i>
	120/5	<i>...znova zaplatím dost peněz...</i>
	145/5	<i>...je to prostě takhle složitý, že já musím platit...</i>
	245/9	<i>...si můžou zaplatit sehnat...</i>
	761-2/26	<i>...jsme si zaplatili dost veliké peníze, abychom to měli na dva roky, a nemám nic...</i>
AR jako závislost na falešné naději	212/8	<i>...zkoušet, dokud se nevyčerpá z financí...</i>
	351/12	<i>...ještě možná mohli nějak splasit peníze a pak nevím...</i>
	1056/36	<i>...dokud budou peníze...</i>
	1210-11/41	<i>...jdu do toho dál. Já jsem říkala, i kdybychom se měli zadlužit...</i>

11.1.3 KVĚTA 35 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA - DÍTĚ

NADŘAZENÁ TÉMATA/subtémata	řádek/strana	klíčová slova
<u>DÍTĚ JAKO PLÁN</u> Dítě jako zkouška	42/2	<i>...až splatíme půjčku, nebudeme mít finanční závazky, tak bychom to mohli zkusit...</i>
	44/2	<i>...jsme to tak nějak začali zkoušet...</i>
	46/2	<i>...tak jsme to začali zkoušet...</i>
	51/2	<i>...takže jsme to zkoušeli asi rok a půl...</i>
To, Ono	43/2	<i>...tak bychom TO mohli...</i>
	62/3	<i>...že TO nemá kudy cestovat...</i>
	161/6	<i>...nemůžeš TO mít...</i>
	239/9	<i>...tak TO nebude mít nos po tobě...</i>
	242/9	<i>...bude TO mít mojí krev...</i>
	1180/40	<i>...že když bych se dočkala DĚČKA...</i>
Dítě jako pokračování, obraz sebe	227/8	<i>...člověk by chtěl mít něco vlastního...</i>
	239/9	<i>...tak to nebude mít nos po tobě, ale bude to mít nos po tátovi..</i>
	272/10	<i>...bylo mi líto, že nebude mít nic ze mě, z mojí podoby...</i>
	242/9	<i>...bude to mít mojí krev jako dobrý, ale furt je tam takový...</i>
Dítě jako zdroj pomoci	1130/38	<i>...nebudu mít nikoho, nikoho, kdo by se o mě postaral...</i>
	1156/39	<i>...aby se o mě neměl, kdo postarat...</i>
Dítě jako životní etapa	488-90/17	<i>...nejdřív žiješ s rodiči, pak si někoho najdeš, žiješ s chlapem, ženskou, pak by měly přijít ty děti, vychovávat je, pak ty děti...</i>

Dítě jako vytržení z každodenního stereotypu	485-6/17	<i>...my žijeme jedno a to samé. To je prostě pakárna, to tě přestane bavit. ...proto po těch dětech toužíš...</i>
Jako zdroj dokonalosti	1191/40	<i>„jsem spokojená, tak jak jsem. Kdyby přišlo to dítě, tak je to dokonalý..</i>
	1204/41	<i>... kdyby přišlo to dítě, tak je to dokonalý už úplně...</i>
Dítě pro partnera	148/6	<i>...doma situace, ta se nelepší, přítel je z toho špatný...</i>
	239/9	<i>...nebude mít nos po tobě, ale bude to mít nos po tátovi...</i>
	253-4/9	<i>...manžel překvapivě, když zjistil, že to je naše poslední šance, tak ten, že by do toho určitě šel...</i>
	260-1/9	<i>...on je šťastný, že můžeme to mít spolu, protože to je jeho, oplodní to jeho spermiemi...</i>
	265/10	<i>...On řekl: Dej tomu tu poslední šanci a jdeme do toho...</i>
Dítě jako sebeoběť pro partnera	366/10	<i>...jdeme do toho.“ Ale já jako jsem s tím trošku bojovala...</i>
	293-6/11	<i>...Já už jsem byla tak zoufalá, že jsem říkala, že mně to nevadí prostě. Chlap je tmavovlasý, no tak jako ježišmarja, kdyby to bylo zrzavé, mně je to jedno, hlavně aby bylo naše...</i>
Dítě jako společensky žádané	222/8	<i>...Nevím no, když to člověk vidí okolo, kamarádi mají...</i>
	602/20	<i>...nám to všichni strašně přejí...</i>
	606/20	<i>„...se bavím s kamarádkou, tak ona: „Já bych vám to tak přála...</i>
	610/20	<i>...oni nám drží palce...</i>

11.1.4 KVĚTA 35 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA - PROŽÍVÁNÍ

NADŘAZENÁ TÉMATA/subtémata	řádek/strana	klíčová slova
<u>EMOCE</u>		
Frustrace	162-3/6 161/6	<i>...člověk pro to dělá všechno. No prostě nejde to... ...když po něčem toužíš a nemůžeš to mít...</i>
Zoufalství	150-1/6 293/10	<i>...byla jsem dva měsíce doma, to bylo šílené úplně... ...už jsem byla tak zoufalá, že jsem říkala, že mně to nevadí prostě...</i>
Beznaděj	239/9	<i>...to já jsem prořvala dva dny...</i>
Smutek	1112/38 1113/38 1129/38	<i>...cítím se poprvé v životě nešťastná... ...jsi poprvé v životě nešťastný... ...teď vím, co to je být nešťastný, poprvé v životě...</i>
Pesimismus, víra v neúspěch	771-2/26 773/26 774/27 789/27 780-2/27 787-789/27	<i>...mě třeba nenapadlo, že mi to vyjde to druhé. Já jsem jenom myslela na to, že to je to špatný... ...je to špatný a taky se to tak stalo... ...já jsem cítila, já jsem věděla, že to tak bude... ...byla jsem už nešťastná, že mi to nevyjde a pak už nic nemám... ...já jsem vůbec nedoufala, že se to povede. Já jsem jenom myslela na to, že je všechno pryč... ...měla jsem u sebe ty dvě hvězdičky, ale byla jsem už nešťastná, že mi to nevyjde...</i>
Lítost	917/31 1133-4/38	<i>...nemám dva orgány, které bych k tomu potřebovala, tak už to nejde... ...já nebudu mít nic. Co já budu dělat, co já budu mít za život...</i>

Deprese	163/6 368/13	<i>...měla jsem deprese... ...když už jsem kolikrát tam brečela...</i>
Psychická a fyzická vyčerpanost	312/11 316/11 213/8 309-10/11	<i>...nejdřív jsem to špatně snášela psychicky... ...pak už mi to začalo vadit i fyzicky... ...dokud se nevyčerpá tak psychicky... ...ženská projde špatným obdobím předtím, jak psychicky, tak fyzicky, protože po těch práškách vám taky není dobře...</i>
<u>STRACH</u>		
Strach ze špatných zpráv	301/11	<i>...pak začala bát tam i chodit. Já jsem si říkala: „Tak tam přijdu, oni mi řeknou...oni mi zase něco najdou...</i>
Strach ze ztráty partnera	23/1 380/13 397-9/13 450/16 465-6/16 470/16 1126/38 1129/38 1150-1/39 410/14	<i>...Dokud nebude dítě, nebude svatba... ...Partner, ten to nese strašně špatně... ...ví, že jsou se mnou problémy, on mi nic nevyčítá, on mě má rád, jsme spolu jedenáct let, chce se mnou zůstat... ...on se bojí, že zůstane sám. Což já se bojím dvakrát tolik... ...Já bych ho radši viděla šťastného s někým jiným než se mnou... ...já tě miluju a zůstanu s tebou, i když ty děti mít nebudeme... ...pak už mám jen myšlenky o tom, že zůstanu sama... ...takže já zůstanu sama, nebudu mít nikoho, nikoho... ...ale když by přišlo něco fakt takhle blbého, kdybych neměla partnera... ...nevím, jak by se třeba choval, kdyby mu řekli: „Vy vůbec, vzdejte to, vy nemáte šanci...</i>
Tlak ze strany partnera	1102/37	<i>...tenhle jakoby psychoteror trošku, to už by bylo na mě trochu moc...</i>

Strach z budoucnosti	552-3/19	<i>...nevím, jak se to bude vyvíjet dál, jak to se mnou bude dál vypadat...</i>
Obětování partnerství	452/16	<i>...mu snad dám i požehnání, protože uvidím, že je šťastný. Já ho nechci vidět vedle sebe nešťastného...</i>
	460/16	<i>...že bych třeba to udělala, dala mu volnost...</i>
Tíha očekávání okolí	472-3/16	<i>...Přijdeme k jeho mamince: „Už jsi těhotná?“ Nemyslí to ve zlém, těší se</i>
	615/21	<i>...oni nám to přejí, abychom mohli jezdit na společné dovolené....</i>
	616-8/21	<i>...my s nimi jezdíme stejně, ale je vidět, že nám to přejí, že by chtěli, aby se nám to povedlo...</i>
	223/8	<i>...kamarádi ..jezdí na společné dovolené a my jezdíme se psem...</i>
<u>VINA</u> Sebeobviňování	1092/37	<i>...brala jsem to na sebe, že nemáme, protože já nemůžu mít, tak on nemá...</i>
	951/32	<i>...nic na mě nesvádí, to ne, v tomhle je výborný...</i>
	176/7	<i>...nevím, kde se stala chyba...</i>
<u>HLEDÁNÍ PŘÍČIN</u> Já na tom nemám vinu - vnější LOC	57/3	<i>...přes ty cysty prostě neotěhotním přirozeně...</i>
	71-2/3	<i>...že nemůžu otěhotnět, že mají udělat vše pro to, abych mohla otěhotnět...</i>

	918/31	<i>...s tím člověk nic neudělá...</i>
	915/31	<i>...už se podle mého nedá ani dělat, když nemůžu přirozeně...</i>
	168/6	<i>...máma žádné problémy nikdy neměla...</i>
	169/6	<i>...naše rodina...všichni mají děti...</i>
	174/7	<i>...naše rodiče vůbec, moje babička měla šest dětí...</i>
	175-6/7	<i>...nějaké genetické...něco špatného tam není, takže nevím, kde se stala chyba...</i>
	180/7	<i>...no, zánět té dělohy, ale ten mi zjistil hodně brzo...</i>
		<i>...perfektní, tam nic není, tam je všechno v pořádku...</i>
	197-9/7	<i>...nevím, jestli to odstartovalo tohle. Těžko říct, ono kolikrát ten doktor nic moc nevysvětlí...</i>
	184/7	<i>...tady v tom nejsem lajdák...</i>
	205-6/8	<i>...když prostě se tělu nechce, je to příroda no, podle mého...</i>
<u>SEBEPOJETÍ</u>		
Nenávist sama sebe	164/6	<i>...člověk se už pak ani jako nemá rád...</i>
Nenávist svého těla	165/6	<i>...už jsem pak začala nesnášet svoje tělo...</i>
	86/4	<i>...kterých jsem samozřejmě přibrala...</i>
	167/6	<i>...když jsem přibrala...dobrý, já to dělám pro dobrou věc...</i>
	657/23	<i>...že nemůžu přirozeně, tak to jsem strašně špatně snášela...</i>
	1061/36	<i>...kila navíc neřeš, mně to nevadí prostě...</i>
	168/6	<i>...to vevnitř mi prostě vadí...</i>
Pocit neúplnosti	916/31	<i>...nemám dva orgány, které bych k tomu potřebovala...</i>
Pocit viny, selhání	652/22	<i>...že mám nějaký problém...</i>
	171/6	<i>...nikdo neměl v rodině problém s neplodností, že by nešlo...Až teďka já...</i>
	168-9/7	<i>...máma žádné problémy nikdy neměla. Má dvě děti, naše</i>

	176/7 473-4/16	<i>rodina...všichni mají děti... ...nevím, kde se stala chyba... ...už jsi těhotná? Nemyslí to ve zlém...</i>
Jsem jiná než ostatní	1183/40 1184/40 1181/40	<i>...já jsem byla spíš jako kluk... ...na nějaké bílé šaty jsem si nepotrpěla... ...jsem to nikdy neměla tak jako ty holky, jak se těší na ten svůj den...</i>
	1185/40 1190/40	<i>...nemám tu vizi: „ježiš, jednou budu krásná nevěsta... ...mně svoboda nevadí...</i>
Vnější Locus of control	918/31 915/31	<i>...s tím člověk nic neudělá... ...už se podle mého nedá ani dělat, když nemůžu přirozeně...</i>
Spokojenost sama se sebou	1187/40	<i>...mně stačí tohle, žít si dobře, mít se rád, být zdravý...</i>
<u>KOGNITIVNÍ STRATEGIE</u>		
Vyhýbání se situaci (oddalování těhotenství)	42/2	<i>...až splatíme půjčku, nebudeme mít finanční závazky...</i>
Znehodnocení tužby	161/6 1180/40	<i>...nemůžeš TO mít... ...že když bych se dočkala DĚČKA...</i>
Disociace od problému „mě se to netýká“	145/9	<i>...je super, že to jde, že existuje taková možnost pro ty ženskéy...</i>
Racionalizace	167/6 884/40	<i>...dělám to pro dobrou věc... ...člověk to musí vydržet, když něco chce tak moc...</i>

11.1.5 KVĚTA 35 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA – PARTNER A OKOLÍ

NADŘAZENÁ TÉMATA/subtémata	řádek/strana	klíčová slova
<u>SOCIÁLNÍ OPORA</u>		
Podpora okolí	602/20 606/20 610/20 640/22	<i>...nám to všichni strašně přejí... „...se bavím s kamarádkou, tak ona: „Já bych vám to tak přála... ...oni nám drží palce... ...kamarádi jsou tam taky důležití, to je jako rodina....</i>
Potřeba komunikace	540/18 570/20 354/13 357/13	<i>...já to můžu říct té Míše... ... s kým jsem ochotná, schopná to rozebírat je ta kamarádka.. ...hodně, hodně spolu o tom mluvíme... ...o tom hodně mluvíme....srovnáváme...</i>
Potřeba pochopení	541/18 560/19	<i>...dokáže pochopit, čím procházíme... ...Nevyšlo, nevyšlo, vyjde to příště. Hlavně se nenervuj...</i>
Důvěra	542/18 540/18	<i>...to zůstane u ní, že to nikde neřeší, že to nikde neventiluje... ...já ji důvěřuju....</i>
Potřeba informací	236/9	<i>...já jsem o tom četla hodně na internetu...</i>
<u>PARTNER</u>		
Hodný, skvělý chlap	461/16 652/22 740/25 966/33	<i>...on je skvělý člověk, on je hodný... ...on byl na mě hlavně hrozně hodný... ...první tři dny třeba můj chlap mě úplně obskakoval... ...on je citlivá povaha...</i>
Slaboch	967/33	<i>...on není ten chlap, co by se k tomu postavil: „hele nebreč...</i>

Partner si zoufá	975/33	<i>...Abych se nebála mu něco říct...</i>
	945/32	<i>...on vidí už pak všechno černě. On si myslí, že pak už se to nikdy nepovede, že už máme prostě smůlu...</i>
	941/32	<i>...jakmile o tom mluvíme a je to špatný, tak on by se rozbřečel...</i>
	380/13	<i>...ten to nese strašně špatně...</i>
	947/32	<i>...nemám pro koho žít, budu sám...</i>
Izolace od okolí	995/34	<i>...o tom nemluví s kamarády. On to má v sobě...</i>
	1012-4/34	<i>...On to nikomu neřekne, pak se to v něm nahromadí a ty emoce jdou ven...</i>
	1018/34	<i>...no, ten brekot, ta lítost prostě...</i>
Izolace od komunikace	1078/37	<i>...nikam nejedu.“ „Ale oni mají a my nemáme...</i>
	1083/37	<i>...nejdu, já se nemám čím předvádět, já nic nemám...</i>
	394/14	<i>...klid a ticho a nemluví...</i>
	420/15	<i>...takže ten to nese blbě. Když mu řeknu, že výsledky jsou negativní, tak on se zavře do sebe...</i>
	421-2/15	<i>...on o tom nedokáže mluvit, ani nechce.... Má s tím problém no, hodně velký...</i>
	957/33	<i>...já o tom nemluví, aby on se necítil špatně...</i>
	959/33	<i>...on je zamklý, on kouká, jak se řekne, do blba...</i>
Neplodnost zdroj konfliktu	975/33	<i>...abych se nebála mu něco říct...</i>
	513/18	<i>...my se třeba vůbec nehádali... za těch jedenáct let...</i>
	523/18	<i>...ted' třeba během té doby jsme na sebe i zařvali párkrát...</i>
	525-6/18	<i>...on na mě ječí bezdůvodně, já za to nemůžu prostě. On na mě ječí, tak já začnu ječet taky...</i>
	530/18	<i>...já jsem vylítl, mně ujely nervy...</i>

11.1.6 KVĚTA 35 - Shrnující komentář případu

Při IPA analýze se z interview Květy 35 vynořily následující nadřazená témata, která podhalují vnímání skutečnosti Květy. Jedno z centrálních témat, řekl bych nadřazené ostatním, je **slabý mateřský pud** nebo motivace k mateřství. Květa hned od začátku *dítě nechtěla* (39/2), vyhýbala se mateřství a hledala důvody proč *mateřství oddalovat*, např. finanční důvody (42/2). Pokoušení se o dítě brala jako *zkoušku* (42/2, 46/2) a z neúspěchů hned *nepanikařila* (47/2). Přání mít dítě přišlo následně s přáním partnera, který po dítěti začal toužit jako první (39/2, 429/15). Její touha po dítěti byla motivována hlavně délkou partnerského svazku; *už je čas, touhou vyhovět partnerovi a stvrdit svazek*.

Návštěvu lékaře a hledání příčin neúspěchu ponechala po 1,5 ročním neúspěšném pokoušení (53/2). Tím začaly všechny její problémy. Operace (55/3, 62/3, 77/3, 80/3, 85/4), až k prvnímu umělému oplodnění vajíčky dárkyně (105/4). První neúspěšný pokus následoval druhý pokus umělého oplodnění (108/4), který taky skončil neúspěchem. Téma **asistované reprodukce** je charakteristické pocitem *nutnosti* (51/2, 57/3, 77/3, 91/4, 231/8) k naplnění přání partnera *dítě pro partnera* (148/6, 239/9, 253/9, 265/10) a *sebeobětováním se* (884/30, 85-6/4) 366/10, 452/16), kdy otěhotnění se stává *úkolem pro lékaře* (72/3) s pocitem *ztráty kontroly nad vlastním počítím*. Samotná terapie léčby je prožívána „*jako pořádný mazec*“ (323/11), *psychicky a fyzicky vyčerpávající* (312/11, 316/11). Asistovaná reprodukce byla současně i *zdrojem naděje* (246/9, 244/9, 306/11), *nadšením* (662/23, 668/23, 727/25, 732/25), hlavně při prvním oplození, které bylo plné očekávání, bez *připouštění si jakýkoliv rizik a možnosti neúspěchu* (758/26). Neúspěch, komplikace se stanou hned příčinou velkého *zklamání* (754/26, 125/5). Zde se objevilo další téma *komunikace, potřeba důvěry v lékaře, empatie* (820/27, 844/29, 813/28, 855/29). Další témata, která se ve vztahu k asistované reprodukci vynořila, je pocit *byznysu pro lékaře* (202/7, 200/7) a *tíhy finančních výdajů*, které jsou s léčbou spojené (97/4, 103/4, 120/5). Jedinec má pocit, že musí *zkoušet štěstí, dokud se nevyčerpá finančně* (212/8, 351/12, 1056/36) a je ochoten se i *zadlužit* (1210/41), pokud má nějakou naději, že by mohl dosáhnout svého cíle. Vzdát se naděje, nepokračovat v léčbě se stává nemožné, protože by se setkalo s *nepochopením okolí a vyčítáním* (501/18, 503/04).

Emoce, které během léčby Květa prožívala, byly *frustrace* (161/6), *zoufalství* (150/6, 293/10), *beznaděj* (239/9), *deprese* (163/6, 368/13) a *pesimismus* (771/26, 773/26, 789/27). Ve vztahu ke svému životu a budoucnosti *pocituje lítost* (917/31, 1133/38) a *strach z budoucnosti* (552/19), *strach ze ztráty partnera* (23/1, 397/13, 450/16), *strach ze sociálního vyloučení z kruhu přátel, které děti mají* (615/21, 617/21).

Jelikož Květa po dítěti moc netouží, průběh její léčby je poznamenán *pochybnostmi, zda v léčbě pokračovat* (91/4, 117/5, 143/6), *přesvědčováním se* (166/6, 255/9, 257/9, 265/10) *přebíráním za svou partnerovu touhu mít dítě* (485/17, 497/17).

V průběhu léčby Květa nachází *podporu v kamarádce* (540/18), s kterou sdílí své pocity a u které hledá *pochopení* (354/13, 357/13). Důležitým aspektem je taky *informovanost*, hledání odpovědí na internetu (236/9).

Slabá touha po dítěti může být následkem hodnoty, jakou Květa dítěti připisuje. **Hodnota dítěte** je dalším nadřazeným tématem vzešlým z IPA. Dítě je pro Květu *TO, ONO* (43/2, 62/3, 161/6, 242/9), *otěhotnění bere jako zkoušku* (42/2, 44/2, 46/2), které je spíš prostředkem k *uspokojení potřeb* partnera, aby nebyl sám, pro *jeho štěstí* (452/16, 148/6, 239/9, 253/9, 260/9). Pro ni samotnou je dítě prostředek k zvládnutí *strachu ze samoty* (552/19), narcisistického přání *pokračování sebe* (239/9, 272/10, 242/9), pocitu, že nebude nikdo, kdo by se o ni ve stáří postaral, dítě se stává *zdroj pomoci ve stáří* (1130/38, 1156/39), dodává *pocitu dokonalosti* (1191/40, 1204/41) a je prostředkem *vytržení z každodenního stereotypu* (485/17).

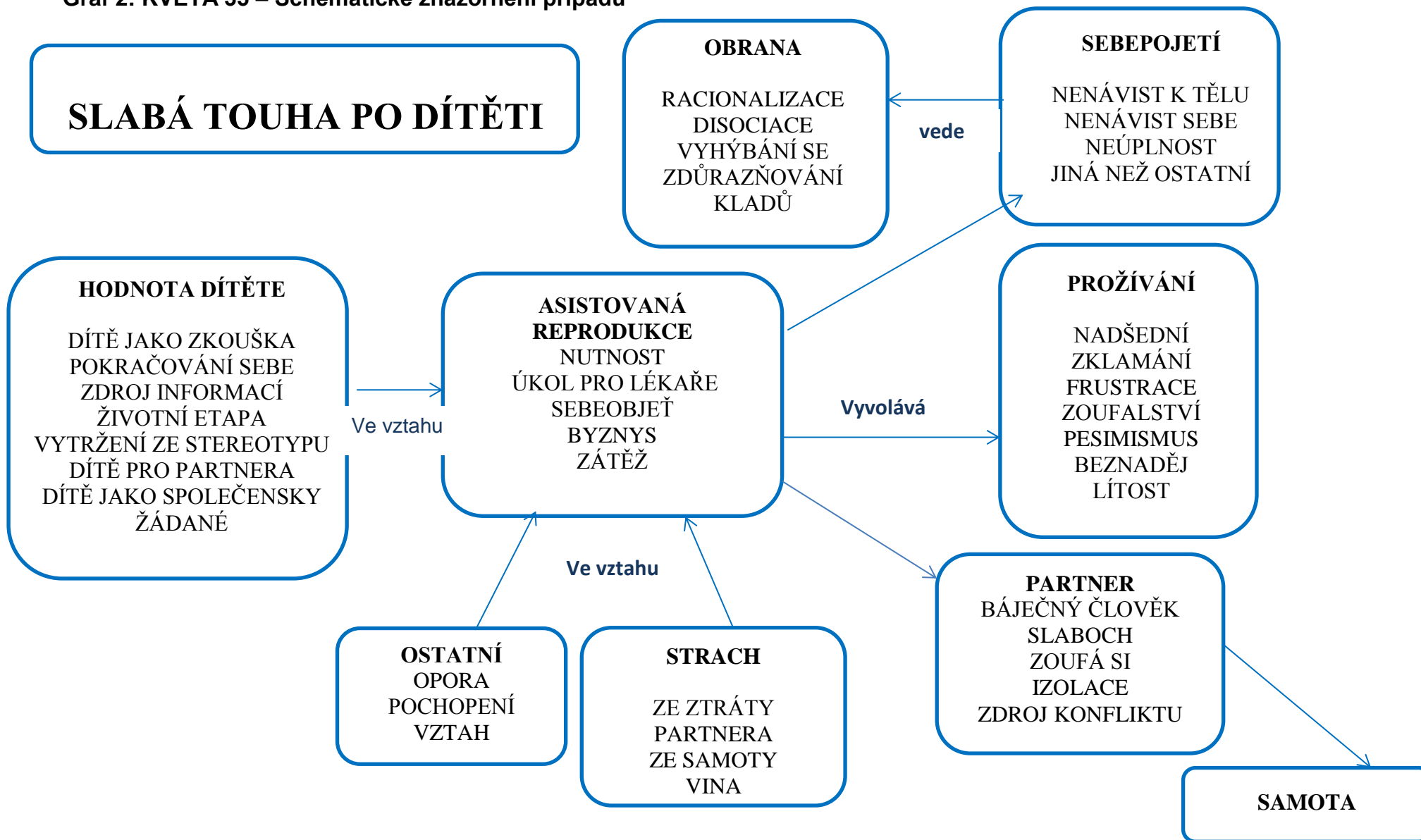
Celkově Květa cítí dítě jako *oběť pro partnera* (452/16). **Partner** však není schopen Květě dát dostatečnou oporu, cítí ho jako *slabocha* (967/33, 945/32, 941/32), který *si zoufá* (947/32, 1018/34), *izoluje se od partnerky a okolí* (420/15, 959/33, 1078/37), dostatečně s ní *nekomunikuje* (394/14, 421/15, 975/33). Neplodnost se tím stává *zdrojem konfliktů a hádek* (513/18, 523/18, 525/18, 530/18) mezi partnery, který může v Květě vyvolávat ještě větší obavy ze společné budoucnosti, i když vnímá svého partnera jako *hodného a skvělého chlapa* (461/16, 652/22, 740/25), který by ji nikdy neopustil (470/16).

Partnerovo vyhýbání se komunikaci, izolace a vzniklé konflikty budí v Květě *pocit viny* (1092/37), kdy se obviňuje z *partnerova neštěstí* (1018/34, 380/13), protože mu nemůže dát dítě.

Dalším nadřazeným tématem je **hledání „proč“**, kde se stala chyba (175/7, 168/7, 169/7, 174/7), když všichni z rodiny nikdy žádné problémy neměli. Nikdy se necítila lajdák na své zdraví (184/7). Pravděpodobně vše odstartoval zánět dělohy (180/7), ale není si jistá. Oddaluje od sebe zodpovědnost, kterou *připisuje přírodě* (197/7, 205/8, 175/6, 918/31).

Posledním nadřazeným tématem, ale neméně důležitým, je **sebepojetí** Květy. Květa prožívá *nenávisť ke svému tělu* (165/6, 86/4, 657/23, 168/6), *nenávisť k sobě samé* (164/6), za svoji *neúplnost* (916/31), za své *selhání* vůči rodině, partnerovi (171/6), za to, že *má nějaký problém* (652/22). Květa se vždy taky cítila jiná, *tak trochu kluk* (1183/40), nikdy netoužila po věcech, po kterých touží ostatní ženy, provdat se, mít bílé šaty (1184/40, 1181/40, 1185/40), *cítila se jiná*. Květa je sama se sebou spokojená (1187/40), netrápila by se, kdyby se nenacházela v takové situaci, kdy chce uspokojit přání partnera, ale nemůže.

Graf 2: KVĚTA 35 – Schématické znázornění případu

11.2 Příklad 2 - MICHAELA 33

11.2.1 MICHAELA 33 – Shrnutí anamnestických dat o participantovi

Mladá, štíhlá a svobodná žena, žijící 4 roky v partnerském svazku, středoškolačka, zaměstnaná jako prodavačka v rodinné firmě u svého bratra. Ona ani partner ještě nikdy dítě neměli. Žije s partnerem ve vlastním bytě, mají psa a jsou bez závazků. Partner, středoškolák, zaměstnaný. Maminka Michaely umřela na rakovinu, když jí bylo 14 let, vyrůstala s otcem a macechou.

11.2.2 MICHAELA 33 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA k AR

NADŘAZENÁ TÉMATA/subtémata	řádek/strana	klíčová slova
<u>AR JAKO NUTNOST</u> jako nezbytný krok předcházející adopci	75-6/3 132/5	<i>...mně to prostě hned nepůjde, že to asi budu muset řešit jinak ...Když tak si adoptuju dítě, když to nevyjde...</i>
Nutnost věřit lékařům	120/5 118/5 250/9	<i>...nic jiného mi nezbývá než jim věřit... ...já stejně nikomu nevěřím, těm klinikám. Já si myslím, že to je hrozný byznys... ...ale problém je, že já moc nevěřím těm doktorům...</i>
AR jako realizace cíle	130/5	<i>...prostě já jsem ráda, že se něco děje, že se to se mnou řeší...</i>
AR jako zdroj úzkosti a strachu	311-13/11 492/17	<i>...člověk je z toho takový vyklepaný a to, že jsem si to uvědomila třeba, až když jsem jela domů... ...většinou na to zapomenu, se na cokoli zeptat...</i>

AR jako choulostivá medicína Stud	469/19 473/16	<i>...no já nevím, to je taková choulostivá medicína... ...nevím, je to takový choulostivý, občas se stydím...</i>
Léčit se není ostuda	387/14	<i>...není to žádná ostuda...</i>
AR jako byznys	119/5 165/6	<i>...já si myslím, že je to hrozný byznys... ...je to hrozný byznys, že z nás tahají prachy...</i>

11.2.3 MICHAELA 33 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA - DÍTĚ

NADŘAZENÁ TÉMATA/subtémata	řádek/strana	klíčová slova
<u>DÍTĚ PRO SEBE</u> Nevysvětlitelná touha	589/20	<i>...nevím, prostě chci miminko....</i>
Dítě jako zkouška	39-41/2	<i>...jsem ho přemlouvala prostě, abychom do toho šli spolu, ono se mu moc nechtělo nejdřív, pak jsme to začali zkoušet...</i>
Dítě jako něco ze mne	248/9 604/21 606/21	<i>...Hrozně toužím mít svoje vlastní děti, tak uvidíme... ...musím mít děti, aby tady po mně aspoň něco zbylo... ...chci prostě děti no....</i>
Dítě jako pokračování sebe	597/21	<i>...chtěla bych, aby tady zůstal človíček s mojí krví třeba, mně podobný, s našimi geny z rodiny...</i>
Dítě proti smutku	600/21	<i>...že život bez dětí by byl hrozně smutný...</i>

Dítě jako záruka partnerství	639/22 644/22 653/22 664-5/23	...nechce si mě vzít, syčák... ...možná, že si mě nechce vzít, když nemá záruku, že nám to spolu vyjde s těmi dětmi... ...já si myslím, že kdyby byly děti, tak se vezmeme... ...chci být nevěsta jednou přeci. Měla bych to stihnout, než úplně zestárnu....

11.2.4 MICHAELA 33 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA - PROŽÍVÁNÍ

NADŘAZENÁ TÉMATA/subtémata	řádek/strana	klíčová slova
<u>RELATIVNÍ KLID</u> Zákaz vyšilování Zdánlivá pohoda	197/7 551-2/19 554/19 128/5 222/8 571/20 618/21 619/21	...říkala jsem jí: „Nešil, nebud' z toho na nervy, klid...“ No a teď prostě nemůžu přece vyšilovat já... ...nevím, já to prostě nechci moc prožívat. Já jsem si řekla, že nebudu psychařit... ...a docela mi to fakt jde... ...když to nedopadlo poprvé, tak jsem ani nebulela... ...tak v pohodě... ...já jsem v klidu.... ...mám takový strachy, občas se bojím všeho.... ...ale jinak jsem v pohodě....

Strach, že nestihne mít dítě	282/10	<i>...jsem začala pospíchat na to miminko.... než budu taky nemocná nějaká...</i>
Strach z neplodnosti	35/2 37/2 40/2	<i>...měla ještě jiného partnera, s tím jsem nemohla otěhotnět... ...říkala jsem si, že je asi něco špatně se mnou... ...začali zkoušet a nešlo to, tak jsem se začala pít, proč mi to nejde...</i>
Strach že to nezvládne	625/22	<i>...já se spíš bojím, abych pak psychicky zvládala ten nápor...</i>
Lítost nad marným snažením	302-4/11 305/11	<i>...že mi ty vajíčka jako umřely všechny, tak to jsem si obřečela, protože mi to přišlo líto, že jsem si píchala injekce do břicha a všechno marně... ...to mi přišlo líto, ale to jsem bulela chvíli....</i>
Mrzutost nad zdlouhavostí	137/5 139/5 44/2	<i>...další půl roku se nic nedělo... ...na vstupní konzultaci musím čekat asi dva měsíce... ...mám úplně špatný vejcovody...</i>
Samota	523/18 530-2/18	<i>...to nezvládnou prostě sama ...nemáme ani jeden maminku. Já mám macechu, on teda taky, ale ty nemají moc takový vztah k těm dětem...</i>
Nejistota, zda dělám vše správně	321/11 338/12	<i>...nevím, jestli jsem si třeba neublížila sama... ...jsem si říkala, jestli já jsem to trošku nepřehnala...</i>

KOGNITIVNÍ STRATEGIE Disociace od emocí	125/5	<i>...jako já to třeba moc neprožívám, já z toho nejsem nějak na nervy...</i>
Minimalizace	220/8	<i>...to bylo v pohodě.... Trošku jsem byla přecitlivělá v tu dobu, trošku jsem furt bulela, každý mě hned našťval...</i>
Nadsázka	246/9	<i>...ta ženská furt musí chodit k nějakým doktorům, furt leze na tu kozu, už mě to nebaví...Ale já to říkám s nadsázkou trošku...Je to sranda...</i>
Ironie	432/15	<i>...při nejhorším si koupím dalšího psa...</i>

11.2.5 MICHAELA 33 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA – PARTNER a OKOLÍ

NADŘAZENÁ TÉMATA/subtémata	řádek/strana	klíčová slova
<u>SAMOTA</u> Sama se svým problémem	392/14	<i>...já mu vždycky řeknu, co cítím, co se děje, jaký to je a on mě vyslechne, ale že by se nějak vyjádřil, že ho to štve nebo, že by mu to bylo líto....</i>
	583-5/20	<i>...on kouká, poslouchá, neřekne nic. Takže já vůbec nevím, jak on to prožívá nebo neprožívá, co on plánuje...</i>
	628-30/22	<i>...trošku se bojím třeba přítele, jaký by byl, jestli bude pomáhat nebo nebude, aby mě v tom nenechal potom vykoupat....</i>
	649-50/22	<i>...on prostě se na to necítí. On je takový svobodomyšlný...</i>

Skepse partnera	164/6 165/6	<i>...je taky strašně skeptický... ...on si myslí, že je to hrozný byznys, že z nás tahají prachy...</i>
Partner emočně nepřítomný	158/6 211/8 353/12 354/13 375/13	<i>...on se o tom neumí bavit... ...on o tom tak moc nemluví, takže já jsem v klidu... ...on právě o tom neumí mluvit... ...nevím, jestli je smutný, jestli je mu to jedno... ...on o tom neumí mluvit, on mi na to nic neřekne....</i>
Ostrost, jako emoční chlad	357/13	<i>...on je takový ostrý chlapík...</i>
Dítě komplikace pro partnera	497/17 520/18 508/18 586/20	<i>...přítel nechce, abych si nechala zavést dvě. To mi řekl, že jsem se zbláznila... ...tak mi říká: „Ty ses zbláznila.“ Já budu muset jet...“ ...přítel ten by asi nebyl moc rád, kdybychom měli dvojčata.... ...ho nechci moc strašit, že pak se bude muset trochu uklidnit a přestat myslet jenom na sebe...</i>
OSTATNÍ		
Dítě jako komplikace pro ostatní	452-4/16 459/16	<i>...někdy mám pocit takový, že brácha by byl radši, kdybych se na to vykašlala a byla do smrti v práci bezdětná.... ...bratr je takový otrávený, když chci volno...</i>
Sama s dítětem	530-2/18	<i>...nemáme ani jeden maminku. Já mám macechu, on teda taky, ale ty nemají moc takový vztah k těm dětem...</i>
Nesdílnost lékařů, chlad	306/11	<i>...zaráží mě, že ti doktoři neřeknou, co můžeme dělat...</i>

11.2.6 MICHAELA 33 - Shrnující komentář případu

Při IPA analýze interview Michaely se vynořila následující témata, která nám osvětlují osobité prožívání Michaely asistované reprodukce, vnímání sama sebe a světa kolem. Za hlavní vyvstalé nadřazené životní téma Michaely můžeme považovat její **fatalistický** postoj k životu (131/5, 200/7, 553/19, 554/19, 574/20), který se odráží i v postoji k asistované reprodukci. *Početí nechá osudu a na přírodě* (327/12, 588/20, 590/20, 549/19) a v procesu asistované reprodukce ji nezbyvá nic jiného, než *věřit lékařům* (120/5, 118/5, 250/9).

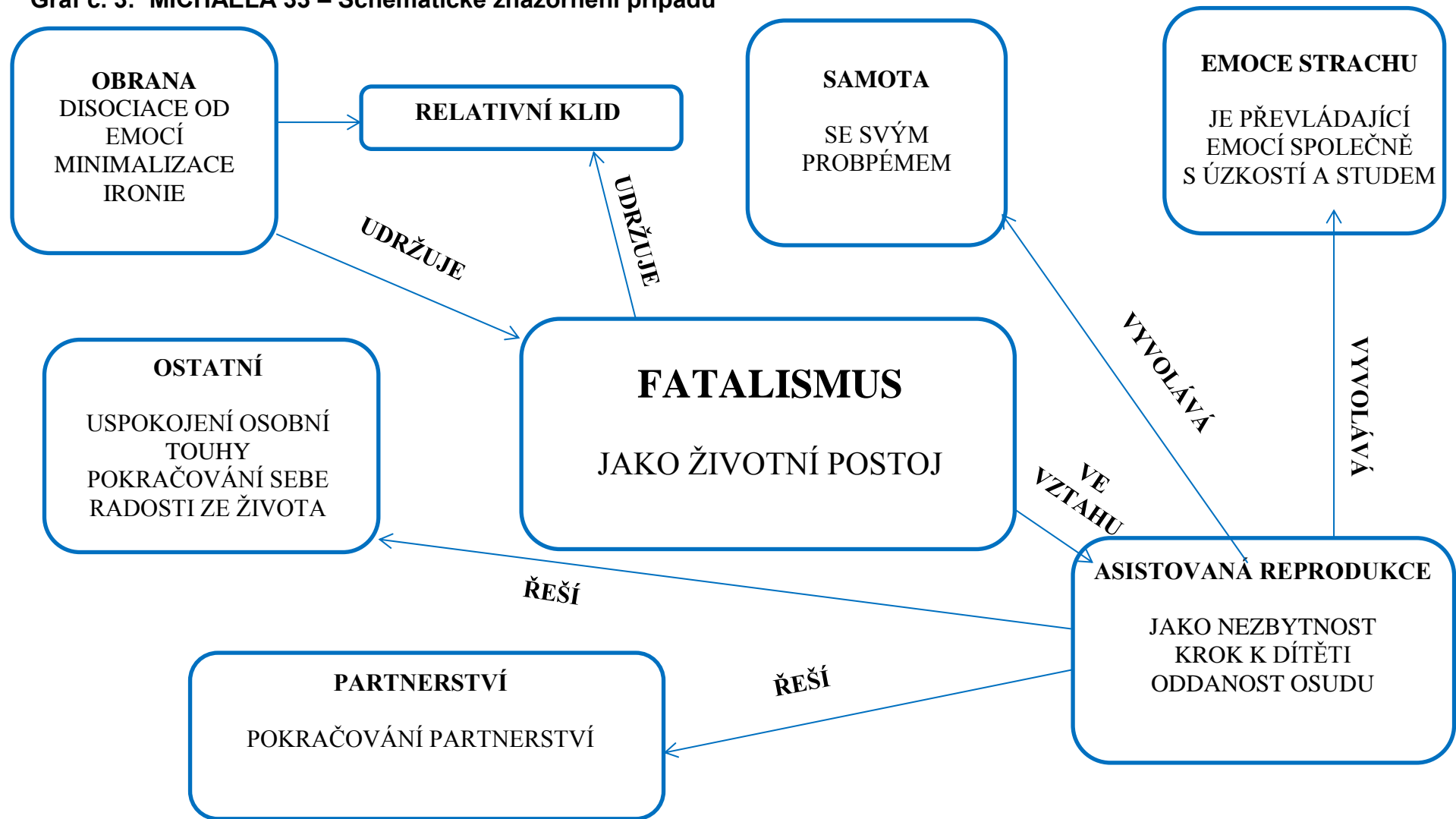
Samotné vnímání asistované reprodukce vyvolává pocit její **nezbytnosti**, nejdříve jako nezbytný krok k vlastnímu dítěti (44/2) a následně jako krok předchází adopci (132/5) při případě neúspěchu léčby. Léčbu vnímá jako *zdlouhavou* (137/5, 139/5) a nedočkavě čeká, až se bude *něco řešit* (130/5). Gynekologie představuje choulostivou medicínu (469/16, 473/16), která vyvolává *pocit studu* (473/16), *úzkosti a strachu* (311-3/11). Pocit strachu a úzkosti při návštěvě lékaře způsobují, že se vždy na něco zapomene optat (311-13/11). *Nedostačující komunikace lékařů* (306/11) strach ještě umocňuje, zvyšuje *nejistotu, zda se chová správně* (321/11, 338/12) během léčby. Bojí se, aby nepodstupovala zbytečným rizikům a neprožívala *zklamání nad zbytečným snažením* (305/11). Každopádně nepovažuje léčbu neplodnosti za *ostudu* (387/14) a je ochotna o všem *s kýmkoli hovořit* (385-7/14).

Dalším vynořeným tématem je **relativní klid**, až ambivalentní emoční prožívání asistované reprodukce a neplodnosti. Michaela si sama nařídila *zákaz vyšilování* (197/7, 551-2/19, 554/19) a neustále se ujišťuje ve *zdánlivé pohodě* (222/8, 571/20, 618-9/21), dokonce *ani nebulela* po prvním neúspěchu (128/5). Její klid je však relativní, protože sama sebe označuje za velmi *úzkostlivou, bojácnou* (613/21, 617/21), skoro až *psychopatku* (532/18). Současně ji přepadne lítost nad marným snažením (305/11), když se dozví, že její embrya se přestala vyvíjet. Její strach pramení z pocitu, že *nestihne mít dítě* (282/10), že je *neplodná* (35/2, 37/2, 40/2) a *samotou*.

Samota je další vynořené téma vzešlé z interakce se svým partnerem a bratrem. Michaela se cítí sama se svým problémem (392/14, 583-5/20, 628-30/22, 649/22), pocitem že to nezvládne (625/22, 302-4/11), že je *na vše sama* (523/18, 530/18), partner je emočně nepřítomný (354/13) až chladný (357/13) a dítě je pro něj stejně jako jejího bratra jenom komplikace (497/17, 520/18, 508/18, 586/20, 452/16, 459/16). Klid a pohodu, kterou prožívá je udržována jejím fatalismem, **oddáním se** (další vynořené téma) *osudu a přírodě* (327/12, 588/20, 544/19, 549/19) a obrannými kognitivními mechanismy *disociací* od emocí (125/5), *minimalizací* svých emocí (220/8) a *ironií* (432/15).

Touha po dítěti je u Michaely silná, i když neumí vysvětlit její původ tzv. *nevysvětlitelná touha* (248/9, 589/20, 604/21, 606/21), dítě vnímá jako *pokračování sebe*, něco ze mne (597/21) co jí dodá *radost do života* (600/21) a dodá záruku *pokračování partnerství* (639/22, 644/22, 653/22).

Graf č. 3: MICHAELA 33 – Schématické znázornění případu

11.3 Příklad 3 - MONIKA 38

11.3.1 MONIKA 38 – Shrnutí anamnestických dat o participantovi

Monika je mladá štíhlá žena, 39 let, vysokoškolačka (učitelka na základní škole), rozvedená a znovu vdaná. S bývalým partnerem se o dítě nepokoušeli. S aktuálním partnerem se o dítě začali snažit, po neúspěšném snažení, se po 1,5 roce obrátili na lékaře. Zjistilo se, že manžel trpí oligospermií, horším spermioqramem. Žijí s partnerem ve vlastním bytě, partner je vysokoškolák v zaměstnaneckém poměru.

Rozhovor probíhal v rodinném prostředí domácnosti respondentky u šálku čaje. Respondentka celou dobu projevovala klid a pohodu. Odpovídala bez zjevných emocí, ostychu, nervozity a s klidným hlasem. Některé její odpovědi byly velmi strohé, ale jasné, vyjadřující pragmatický přístup k věci s jasným názorem.

11.3.2 MONIKA 38 - Vynořená témata a nadřazená témata v IPA k AR

NADŘAZENÁ TÉMATA/subtémata	řádek/strana	klíčová slova
AR jako <u>NUTNOST</u>	249-50/9 253/9	<i>...k tomu asi přistupovali prostě, že to tak je, nedá se nic dělat.. ...prostě je to tak a nedá se s tím nic dělat...</i>
1.AR jako falešné přesvědčení o jistém úspěchu	145-6/6	<i>...já jsem do toho šla s takovým pocitem, že to musí vyjít na první pokus...</i>
Léčba AR jako normalita	108/4	<i>...vyšetření a nebo návštěva v tom Pronatalu. V pohodě všechno...</i>

Lítost nad finančními výdaji	97/4	<i>...s tím problém nemám, ženy...jsou holt zvyklý...</i>
	163/6	<i>...tyhle ty věci fakt jako snáším dobře. To s tím problém nemám...</i>
AR jako <u>ZTRÁTA KONTROLY</u> nad počtím	223-5/8	<i>...když už tomu člověk věnuje takový energie a popravdě i takových financí, tak mě to mrzí, že to nevyjde...</i>
	182/7	<i>...takový dojem, že to nemůžu nějak ovlivnit...</i>
	185/7 176-7/7	<i>...že to je jenom prostě na tý přírodě že s tím nemůžu nic dělat.. ...protože jsem se bála, jestli se budou vyvíjet, jestli se jako podaří...</i>

11.3.3 MONIKA 38 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA - DÍTĚ

NADŘAZENÁ TÉMATA/subtémata	řádek/strana	klíčová slova
<u>SLABÁ TOUHA PO DÍTĚTI</u>		
Tužba po dítěti	86/4	<i>...přišlo to tak normálně, že bychom mohli mít dítě...</i>
Dítě jako jeden z aspektů života	226-8/8	<i>...abych z toho nebyla tak, tak moc smutná, aby mě to omezovalo v nějakým jiným životě...</i>
Přijatelná bezdětnost	560/19	<i>...uvažovali a nevadilo by nám to, když to nevyjde...</i>

11.3.4 MONIKA 38 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA - PROŽÍVÁNÍ

NADŘAZENÁ TÉMATA/subtémata	řádek/strana	klíčová slova
OPTIMISMUS/PRAGMATISMUS Optimismus	145-6/6	<i>...já jsem do toho šla s takovým pocitem, že to musí vyjít na první pokus...</i>
	152-3/6	<i>...byla jsem dobře naladěná. Jsem čekala že to vyjde...</i>
	281/10	<i>...jsem fakt asi nenapravitelnej optimista...</i>
	286-7/10	<i>...jsem si říkala, že to je jasný, když to nevyšlo napoprvé, tak to musí vyjít teď...</i>
	147/6	<i>...já jsem takový optimista...</i>
Positivní vhléd	20-1/1	<i>...že ho má horší. Ne nějak kriticky špatný, ale prostě horší...</i>
	114/5	<i>...my jsme to v tu chvíli spíš brali tak, že je to ta lepší varianta..</i>
	593-6/21	<i>...říkala jsem si v zimě ten první pokus se nepodařil okolo vánoc, tak budu moct jet s dětma na lyžák, na který jsem se těšila...</i>
	188/7	<i>...jsem si to nějak tak jako nepřipouštěla...</i>
Naděje	329-30/12	<i>...pořád si říkám, že se to musí podařit. Né, to... Ale furt prostě doufám, že se to povede...</i>
	336/12	<i>... ještě je nějaká jaká taká šance, že by se to podařit mohlo</i>
	555/19	<i>...Furt doufám, že to vyjde...</i>
Klidné smíření s osudem KLID	217-8/8	<i>...tak zklamání tam je. To je jasný, ale, co můžu dělat, že jo...</i>
	219/8	<i>...co se dá dělat, holt to snad vyjde příště...</i>
	378/13	<i>...takový jakoby uklidňující, že to bývá běžně...</i>

Strach z neúspěchu	412/14	<i>...úplně v pohodě to snáším...</i>
	172-3/6	<i>...nejvíc nervózní jsem byla v době, kdy už mi udělali ten odběr těch vajíček...</i>
	176-7/7	<i>...protože jsem se bála, jestli se budou vyvíjet, jestli se jako podaří...</i>
	179/7	<i>...nejstresovější období celý tý, celého toho procesu...</i>
	182/7	<i>...takový dojem, že to nemůžu nějak ovlivnit...</i>
	186/7	<i>...pro mě nejhorší, nejhorší okamžik tohle...</i>
Obtěžování	222/8	<i>...že by mě to tak strašně trápilo, to asi ne. Jo, vadí mi to...</i>
Lítost nad marným snažením	223-5/5	<i>..když už tomu člověk věnuje takový energie a popravdě i takových financí, tak mě to mrzí, že to nevyjde...</i>
DISOCIACE OD VLASTNÍHO TĚLA Reprodukční orgány-jako NĚCO, TO	32/2	<i>...veškerý ty potřebný věci byly v pořádku...</i>
	150/6	<i>...když se TAM prostě daj nějaký schopný embrya...</i>
	269/10	<i>...že to tam je všechno jak má být...</i>
KOGNITIVNÍ STRATEGIE Oddálení pozornosti	585/20	<i>...snažím se zaměstnat tak, abych neměla čas nad tím přemýšlet...</i>

11.3.5 MONIKA 38 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA – PARTNER a OKOLÍ

NADŘAZENÁ TÉMATA/subtémata	řádek/strana	klíčová slova
PARTNER		
Povolnost, vstřícnost	104-6/4	<i>...on je zase bych řekla natolik jakoby rozumný a vstřícný k tady těm věcem že to bylo úplně bez problémů...</i>
Jednota/nesoudržnost	235/9 250-1/9 420-1/15	<i>...nějak moc asi jsme o tom nemluvili... ...že to tak je, nedá se nic dělat a nějak zvlášť jsme to asi nerozebírali... ...Řekla bych, že ne. Že nic, ani k lepšímu ani k horšímu tak nějak nepozoruju...</i>
OSTATNÍ		
Nepříjemnost z nutnosti to sdělit v práci	431/15 439/15	<i>...pro mě takový, jakože nejvíc nepříjemný, to že to musím řešit v práci... ...to asi je nejnepříjemnější situace tohle to...</i>
Bez studu	466/16 486/17 498/17	<i>...takže se o tom bavíme asi jako o všem... ...takže to probíráme opravdu ze všech stran... ...pokud se o tom chci bavit, tak se s nimi bavím a ony to vědí...</i>
Smutek matky/ne sebe	475-6/17	<i>...pro mě možná jako nejhorší to sdělit, sdělit tý mámě, že se to nepovedlo...</i>
Postrádání lidského přístupu	38-40/2	<i>...řekla bych trošičku, trošičku nepříjemný v tom, že jsem s tím Pronatalem nebyla úplně spokojená...</i>
Nevstřícnost lékařů	47-9/2 54-5/3	<i>...ted' se to nepodařilo" vám říkají na chodbě v čekárně před dalšíma deseti lidmi, což se mi tak jako úplně nezdálo... ...že tady ten měsíc nemají volno, že mám teda zavolat až ten další měsíc...</i>
Prudkost lékařů	57/3	<i>...doktor na mě jakoby hned vystartoval...</i>

11.3.6 MONIKA 38 – Shrnující komentář k případu

Z příběhu Moniky vynořilo několik významných nadřazených témat. Prvním aspektem, kterým zasáhne příběh Moniky, je její **optimistický a pragmatický přístup k životu**. Ten se hlavně projevil v jejím prožívání neúspěchu a celkového průběhu léčby asistované reprodukce. Monika prožívala neúspěch léčby bez zjevného zklamání s pocitem *smíření se s osudem* (217-8/8, 219/8), *positivního vhledu* (20-1/1, 114/5, 593-6/21) a schopnosti *neztrácet naději* (329-30/12, 336/12, 555/19). Jedinou negativní emoci, kterou prožívala, byl *pocit nervozity* (172-3/6, 179/7, 186/7), který vycházel z *pocitu ztráty kontroly nad procesem početí* (176-7/7, 182/7, 185/7) a pocitu určitého *obtěžování* celou situací (222/8, 223-5/8) v pracovním prostředí (420-1/15).

K zvládnutí celé situace Monika používala kognitivní strategie **positivního myšlení** (20-1/1, 114/5, 593-6/21) a *oddálení pozornosti* (585/20) od myšlenek na asistovanou reprodukci. Dalším vzešlým tématem byla určitá disociace od svého těla, kdy Monika označovala své reprodukční orgány jako „něco“ a „to“ (32/2, 150/6, 269/10). Každopádně ji situace asistované reprodukce neobtěžovala a prožívala ji *v klidu a pohodě* (378/13, 412/14), což vypovídá o její dobré frustrační toleranci.

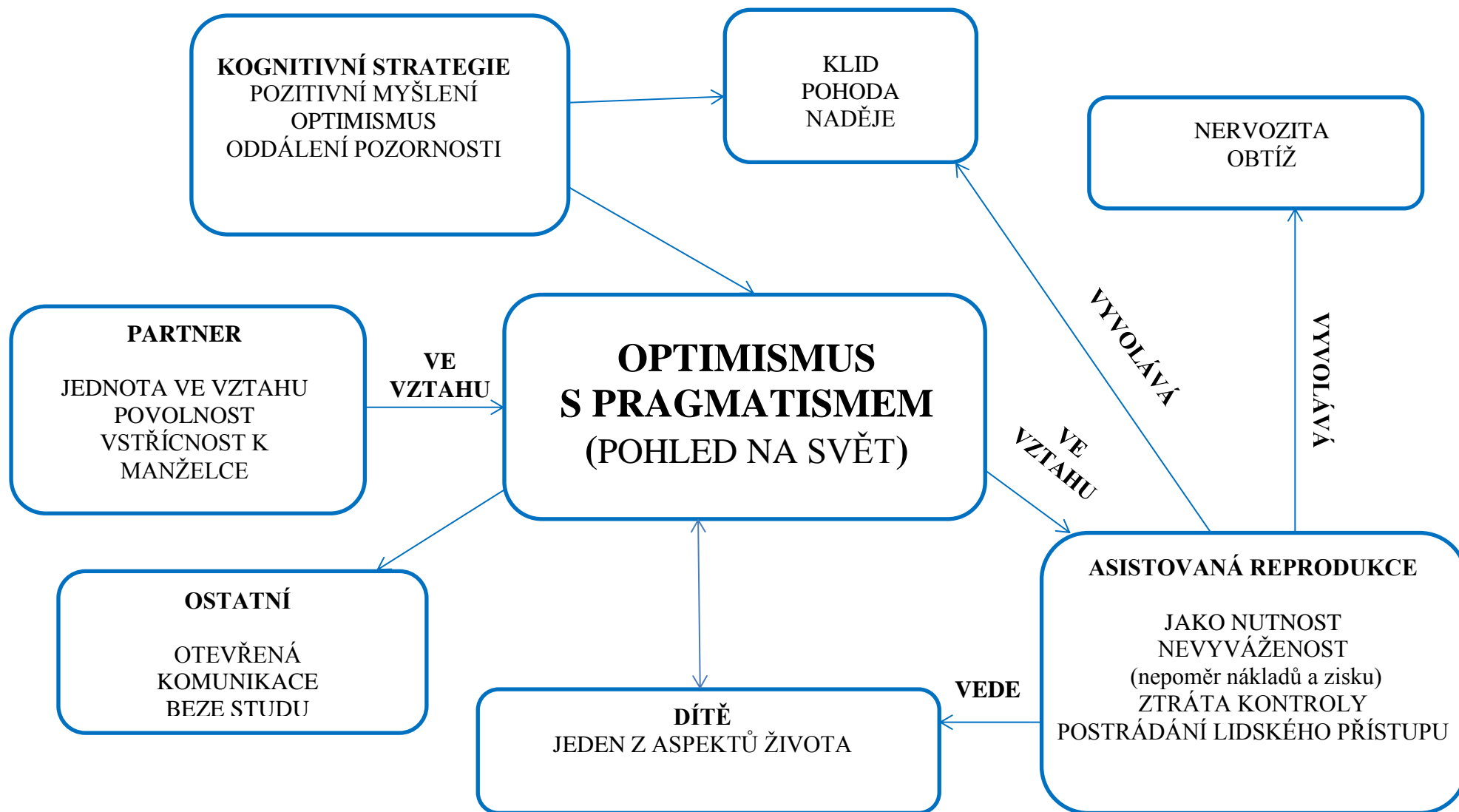
V oblasti samotné asistované reprodukce vnímá její techniky jako **nezbytnost a nutnost** (249-50/9, 253/9) a léčbu prožívá jako něco *normálního* (108/4, 97/4, 163/6). Dalším tématem spojeným s AR je otázka **nevyváženosti** mezi vynaloženou energií a vynaloženými financemi a výsledkem (223-5/8), která v Monice vyvolává určitý pocit *mrzutosti*. S umělým oplodněním je spojený také určitý pocit *ztráty kontroly nad procesem početí* (182/7, 185/7), kterým se však nenechá ovlivnit a kompenzuje ho nadějí a pozitivním myšlením. Prožívání léčby je taky značně ovlivněno přístupem personálu k pacientce, který vyžaduje určitý **lidský přístup**, kterého se Monice na první klinice nedostával (38-40/2), *vhodná komunikace* (47-9/2), *vstřícnost* (54-5/3) a *empatie* (57/3) ovlivňují celkové prožívání a dojem z léčby.

Zdrojem opory pro klidné prožití dlouholeté, fyzicky a psychicky náročné léčby je vztah s partnerem a okolím. Ve vztahu k partnerovi se vynořila témata *povolnosti a vstřícnosti* k manželce (104-6/4) a hlavně **jednoty** mezi partnery (235/9, 250-1/9), které mohou

vést ke klidnému a *bezkonfliktnímu vztahu*, jako před samotnou léčbou (420/15). Ve vztahu k širšímu okolí se vynořila témata *otevřené komunikace* (466/16, 486/17, 498/17) *bez studu* za svůj stav (431/15, 439/15), ale s určitým pocitem *nepříjemnosti*, řešit situaci v pracovním prostředí (435/15).

Ve vztahu k mateřství a dítěti Monika téma přeskočila. Dítě, ani touhu po dítěti, nijak nezmínila. Zmínila se jen o rozhodnutí počít, které přišlo přirozeně spontánně se vztahem a věkem Moniky (86/4). Dítě však vnímá jako jeden z aspektů svého života, kterým se nenechá omezovat (226-8/8). To vyplynulo hlavně v případě neúspěchu a možné bezdětnosti, kterou oba partneři přijímají s klidem, jako situaci, která může nastat, když to nevyjde (560/19).

Graf 4: MONIKA 38– Schematické znázornění případu

11.4 Příklad 4 - KATKA 33

11.4.1 KATKA 33 – Shrnutí anamnestických dat o participantovi

Mladá, štíhlá žena, vdaná 5 let a 4 roky se s partnerem pokouší o dítě. Středoškolačka, bývalá pracovníce v mateřské školce, aktuálně obchodní zástupce a podnikatelka. Ona ani partner ještě nikdy dítě neměli. Žije s partnerem ve vlastním rodinném domku. Partner, středoškolák, zaměstnanec hasičského sboru.

11.4.2 KATKA 33 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA k AR

NADŘAZENÁ TÉMATA/subtémata	řádek/strana	klíčová slova
<u>JAKO NUTNOST</u>		
AR jako nutnost	48-9/2	<i>...nezbývá nic jiného, než umělé oplodnění....</i>
AR nutný krok před adopcí	178/7	<i>...doufám, že to vyjde, když ne, tak ta adopce...</i>
AR jako nutnost uspokojit partnera	452/16 481-3/17	<i>...já chci, aby sis prožila to těhotenství... ...on chce i takhle, jemu to vůbec nevadí....Přiklání se k tomu, abych věděla, co to je mít to břicho a prožívat tyhle pocity...</i>
AR jako nepřirozenost	51/2 52/2	<i>...umělý oplodnění, ne já chci mít dítě přirozenou cestou... ...nechci postupovat žádný umělý oplodnění...</i>
AR jako realizace cíle	59/3 61/3 112/4 114/5	<i>...pak jsme to začali řešit... ...jsme to začali nějakým způsobem řešit.... ...proto chodím na umělé oplodnění.... ...jsem myslela, že mi pomůžou oni...</i>

AR příčina psychické a fyzické zátěže	113/4	<i>...jinak bych na to umělý oplodněný nešla...</i>
	64-6/3	<i>...které mají psychický problém, ta žena je citlivá. Cokoliv se řekne, cokoliv ji ublíží, vytočí, ne ani vytočí, ale přijde vám to líto...</i>
	67/3	<i>...každá žena je citlivá...</i>
	80/3	<i>...po psychický strážce pro mě bylo nejhorší asi píchání těch injekcí...</i>
	263/9	<i>...psychika kolísá, jsou to psychické stavy, kdy brečíte kvůli každé...</i>
	286/10	<i>...pak to bylo čekání a čekání...</i>
	662-3/23	<i>...psychika je taková, že si uděláte třeba tři, jestli náhodou nebyl tamten špatný...</i>
AR jako falešné přesvědčení o jistém úspěchu	675-7/23	<i>...nemůžu spát, budím se, nespím, převaluju se. Čtrnáct dní nespím, ve čtyři ráno, jdete na záchod, z ranní moče, to zkusíte</i>
	86-7/4	<i>...tím jsem procházela samozřejmě, že na první pokus s tím, že to vyjde, že budu těhotná...</i>
	100/4	<i>...jsem počítala, že sto procentně to bude, tak jsme byli v šoku</i>
	160-1/6	<i>...to bylo hodně těžký pro mě, jsem počítala s tím, že to vyjde..</i>
	126-8/5	<i>....po druhý nevyšlo, po třetí nevyšlo, tak samozřejmě potom, ta psychika, už si říkáte, tak ono to asi nevyjde....</i>
Ztráta kontroly nad počítím	417/15	<i>...už jsme v tom tak za dvěstěpadesát tisíc a nemáte nic...</i>
	213-4/8	<i>...doktor vždycky říká, že to už je ve hvězdách, že je to mezi nebem a zemí....</i>
	216/8	<i>...příroda musí pomoci sama....</i>
AR jako závislost na falešné naději	229/8	<i>...do té doby než nám dají miminko k adopci...</i>

	235/9	<i>...budeme to zkusit dál, nevzdáme to...</i>
	236-7/9	<i>...dokud budu moct, dokud ještě budu mít ovulaci a dokud budu zdravá, tak určitě...</i>
AR jako příčina zklamání	166-7/6	<i>...to očekávání i to strašný zklamání po tom...</i>
AR jako finanční zátěž	390/14	<i>...kdyby ty peníze byly, tak chodíme každý měsíc, nebo aspoň jednou za tři, ale je to hrozně moc peněz...</i>
AR je jen pro někoho	420/15	<i>...kdo na tom není finančně dobře, tak to nemůže podstoupit...</i>
Víra v odborníky	769/26	<i>...důvěřujeme vždycky odborníkům...</i>

11.4.3 KATKA 33 – vnořená témata a nadřazená témata v IPA - DÍTĚ

NADŘAZENÁ TÉMATA/subtémata	řádek/strana	klíčová slova
<u>DÍTĚ JAKO PLÁN</u>		
Nevysvětlitelná touha	14/1	<i>...já ty děti hrozně chci...</i>
	10/1	<i>...já jsem chtěla miminko už od svých 18ti let...</i>
Je čas mít dítě	32/2	<i>...v osmadvaceti jsme si řekli, teď už se vezmeme, a teď bude to miminko...</i>
Oddalování mateřství	15-6/1	<i>...nějaký partner mi vždy říkal, ještě ne, ještě je čas, ještě tohle uděláme...</i>
	17/1	<i>...s manželem jsme si říkali, ještě postavíme ten baráček, ještě to zázemí...</i>
	19/1	<i>...pořád se na něco čekalo...</i>
Nespontánnost (psychické příčiny)	25-6/2	<i>...tam jsem si říkala, že ta psychika je úplně někde jinde, že to vyjde...</i>

	25/2	<i>...proběhli takový ty dovolený...</i>
	34/2	<i>...jezdili jsme na ty dovolený...</i>
Tušení problému (ze strany partnera)	42-4/2	<i>...už sám mi říkal, že má špatný tušení, že od jednadvaceti let tuší, že i přesně od toho roku si myslí, že je něco špatně...</i>
	45/2	<i>...on měl prostě něco v hlavě...</i>
DÍTĚ JAKO NUTNOST		
Dítě za každou cenu	248-9/9	<i>...samozřejmě jdu do toho, když do toho jdete, tak nepřemýšlíte, je to jedno, cokoliv, hlavně ať to mimčo mám...</i>
	312/11	<i>...co pro to miminko neuděláte...</i>
Nepřípustná bezdětnost	505-6/18	<i>...bez dětí vůbec, to si neumím představit, to nejde....</i>
Dítě z AR jako dar	317-8/11	<i>...přirozenou cestou když to vyjde, tak si ty lidi toho neváží...</i>
	321-3/11	<i>...kdybych věděla, že jsem teď otěhotněla, tak okamžitě skončím s prací. Budu doma, budu jíst zdravě a budu si toho vážit....</i>
DÍTĚ PRO PARTNERA		
	438/15	<i>...já můžu říct, že můj chlap to tak hrozně moc chce...</i>
	720/24	<i>...já jsem vždycky chtěla aby bylo po něm, hrozně a to mě trápí.</i>
	729/24	<i>...radši kdyby to bylo nadruhou stranu, kdyby on mohl mít to dítě a já jsem měla špatný ty vajíčka...</i>
	731/24	<i>...já bych chtěla prostě to jeho dítě, to mě mrzí nejvíc, to je snad nehorší...</i>
DÍTĚ PRO PARTNERKU		
	452/16	<i>...já chci aby ty sis prožila to těhotenství...</i>
	482/17	<i>...on chce i takhle, jemu to vůbec nevadí. Přiklání se k tomu, abych věděla, co to je mít to břicho a prožívat tyhle pocity...</i>
	443-4/16	<i>...on říká, že se na mě ani nemůže potom podívat, že ví, že já jsem tak zklamaná hrozně...</i>

11.4.4 KATKA 33 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA - PROŽÍVÁNÍ

NADŘAZENÁ TÉMATA/subtémata	řádek/strana	klíčová slova
EMOCE TĚŽKÉ SMÍŘENÍ Podrážděnost	65-6/3	<i>...žena je citlivá. Cokoliv se řekne, cokoliv ji ublíží, vytočí, ne ani vytočí, ale přijde vám to líto...</i>
	67/3	<i>...každá žena je citlivá...</i>
Lítost	343/12	<i>...to mi spíš bylo líto, já jsem vyšetřená, já nevím co už víc...</i>
	345/12	<i>...to je v rukou lékařů...</i>
	570/20	<i>...brečím si sama...</i>
	573/20	<i>...před ním nebrečím. Já si pobřečím sama...</i>
Šok	50-1/2	<i>...první šok je, ježiši kryste umělý oplodnění, ne já chci mít dítě přirozenou cestou...</i>
	100/4	<i>...jsem počítala, že stoprocentně to bude, tak jsme byli v šoku</i>
	109-10/4	<i>...pane bože proč dárce, dárce spermata. Já chci mít děti s mým manželem....</i>
	111/4	<i>...já nepotřebuju žádného dárce ...</i>
STRACH, ÚZKOST	119/5	<i>...při druhém pokusu, už jsem se i bála...</i>
	131-2/5	<i>...nejhorší fáze ženy je když vám zavedou embryo dovnitř a vy čekáte čtrnáct dní...</i>
	144/6	<i>...pořád nevíte, pozorujete se pořád...</i>
	153/6	<i>...to očekávání je právě nejhorší...</i>

	130/5 585/20	<i>...problém začne v tom, že to očekáváte, že přijde ten den... ...bojím se, že to nevyjde nikdy, že nikdy nebudu mít svoje dítě..</i>
Zoufalost	288/10	<i>...čekáte pořád, chcete aby to bylo rychleji, ale ono to nejde...</i>
Pocit bloku	129/5	<i>...je to nejhorší, to už je bloklý i zevnitř...</i>
TĚŽKÉ SMÍŘENÍ	458/16 459-60/16 462-3/16	<i>...to jsem nechtěla, taky jsem se s tím nemohla smířit... ...raději budu adoptovat dítě, než nosit dítě a nevědět čím je... ...budu mít v sobě miminko, bude samozřejmě moje, ale nevím čím je...</i>
Frustrace	461/16 469/16 476/17 599-600/21	<i>...to je takovej můj problém, že jestli se s tím někdy srovnám... ...nevím jestli se s tím vyrovnám... ...pořád mám v sobě to, čím to je, kdo to byl... ...by jste to hrozně moc chtěl a nejde to...</i>
ZÁVIST	171/6 174-6/7	<i>...ted' už jsme poslední, co to miminko nemají... ...je to nejhorší, že si říkáte, proč zrovna oni, přejete jim to strašně, ale říkáte si, jaký měly štěstí...</i>
NESPRAVEDLNOST	578/20 590/20 592-3/20 594-5/21 597/21 781-2/27	<i>...proč zrovna já, která chtěla mít dítě... ...to je to nejhorší, kdybych byla taková, že to dítě nechci... ...to je taková nespravedlivost v tom, že někdo nechce to dítě... ...koukám na každou romku, že je těhotná a proč oni můžou a my ne... ...koukám na ty těhotný maminy... ...den máte tu nejlepší kamarádku a chodíte vedle ní a má to</i>

KOGNITIVNÍ STRATEGIE <u>NEZDOLNOST</u> Víra, že to vyjde co to může být za strategii? Psychika spontánnost příčina v psychice?	784/27 82-3/3 86-7/4 775/27 96-7/4 223/8 370-1/14 371/14 377/14 373/14 379/14	<i>bříško, tak je to takový prostě citlivější... ...mně se to třeba dotýká v tom, že je mi to líto...</i> <i>...to zvládnou, všechno jsem překonala...</i> <i>...tím jsem procházela samozřejmě, že na první pokus s tím, že to vyjde, že budu těhotná...</i> <i>...věřím tomu, že i manžel jednou bude moct, že to bude naše miminko. Že to vyjde...</i> <i>...Doufám, že to vyjde, věřím tomu, že to vyjde určitě jednou vyjde....</i> <i>...už se na to tak upnete strašně, že i proto to nejde, že je to v té psychice....</i> <i>....chtělo by to odblokovat</i> <i>...že já to dítě, tak moc chci, a proto to nejde....</i> <i>...jenže já na to moc nevěřím....</i> <i>...Důvěřuju hodně doktorům....</i>

11.4.5 KATKA 33 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA – PARTNER a OKOLÍ

NADŘAZENÁ TÉMATA/subtémata	řádek/strana	klíčová slova
<u>MY SPOLEČNĚ</u>		
AR zdroj konfliktu	264/9	<i>...kvůli každé hlouposti, pak vznikají ne hádky, ale vytočí mě cokoliv i maličkost...</i>
Narušená intimita	520-1/18	<i>...jsme měli sex jenom proto, aby bylo to dítě. Každý den nebo obden a to bylo už hrozný...</i>
	523/18	<i>...se milujete jenom proto, aby jste měli to dítě...</i>
Sblížení v obtížích	524-6/18	<i>...Teď je to taková pohoda, teď víme, že to stejně nebude, takže to děláme proto, že se nám chce a ne proto za účelem miminka...</i>
	334/12	<i>..nás to spíš sblížilo hodně...</i>
	335/12	<i>...známí to taky sblížilo. A teď jsou vlastně rozvedení...</i>
	336/12	<i>...oni když měli ten problém, tak byli hrozně spolu...</i>
	430/15	<i>...za začátku jsme o tom hodně moc mluvili...</i>
	438-9/15	<i>...já můžu říct, ..., že to prožíváme všechno spolu...</i>
	506-7/18	<i>...bavíme se o tom, že se nerozejdeme....</i>
	168/6	<i>...prožíváme s manželem, vždy to obrečíme, jak já, tak i on...</i>
<u>ROZDĚLENÍ VINY</u>		
	338/12	<i>...já jsem mu nedávala nikdy nic za vinu...</i>
	340/12	<i>...já jsem nikdy neřekla, že on má ten problém, ale já ho mám taky....</i>
	757-9/26	<i>...může to bejt třeba opravdu ve mně, že já jsem psychicky třeba v tu chvíli , že se to embryo neudrží...</i>
<u>TÍHA OKOLÍ</u>		
Okolí vidí vinu v ženě	342/12	<i>....není to víc u tebe a neměla by jsi se nechat víc vyšetřit...</i>

Tíha okolí	351-2/12	<i>...největší problém, všichni se vás na to ptají, co a jak, a kdy už to bude, kdy jsi byla...</i>
	359/13	<i>...lidi se pak samozřejmě ptal, nejhorší je říkat ne, nevyšlo to...</i>
Uzavření okolí	361-3/13	<i>...ted' jsme si s manželem řekli, že už to nikomu neřekneme. Zažádali jsme o adopci. Už to neřekneme nikomu</i>
PARTNER Stud partnera	443-4/16	<i>...on říká, že se na mě ani nemůže potom podívat, že ví, že já jsem tak zklamaná hrozně...</i>
Láska k partnerovi	713/24	<i>...mám toho máho chlapa hrozně moc ráda...</i>
	714/25	<i>...se mi hrozně líbí, že je pracovitej...</i>
	715/24	<i>...vizuálně hezkej, je šikovnej...</i>

11.4.6 KATKA 33 - Shrnující komentář k případu

V případě Katky se vynořily z jejího příběhu následující témata. Dítě je pro Katku **životním plánem**, vždy po dítěti moc toužila, prožívala *nevysvětlitelnou touhu po dítěti*, již od svých 18 let si dítě moc přála (10/1, 14/1), ale nikdy neměla partnera, který by s ní stejnou touhu sdílel (15-6/1, 17/1). Pokus o početí dítěte zde byl podmíněn společnou touhou obou partnerů. Nechuť partnerů vedlo vždy k oddalování mateřství, pro které se hledaly validní důvody, proč mateřství oddálit (16/1, 18/1, 32/2). Katka při rozhodování zda počít dítě **upřednostňuje racionalitu před citem**, nadřazené téma, které jsem označil jako převažující postoj k životu.

Když se s partnerem rozhodli počít, byli velmi *překvapeni*, že hned nedošlo k otěhotnění – **představa, že otěhotním, kdy chci**, vedla k *šoku* (50-1/2, 100/4, 109-10/4) a *lítosti* (570/20, 573/20). Neúspěch přirozeného početí byl nejdříve hledán v psychickém stavu, **nespontánnosti** (25-6/2), psychické nepohodě (25/2, 34/2) a tušení nějakého problému (42-4/2, 45/2). Pro Katku se nespontánnosti situace nachází určitá psychická příčina neplodnosti (223/8, 370-1/14, 371/14).

Touha mít dítě, byla podmíněna nejen společným rozhodnutím, ale i vhodným *časem* (32/2). V průběhu asistované reprodukce se dítě stalo centrálním aspektem jejich manželství, *dítě za každou cenu* (248-9/9, 312/11), který nepřipouští neúspěch a život bez dítěte, *nepřípustná bezdětnost* (505-6/18) a dítě z AR je pojímáno jako *cenný dar* (317-8/11, 321-3/11). Oba partneři si vzájemně přejí dítě pro toho druhého. Žena si *přeje dítě pro partnera* (438/24) a *od partnera* (720/24, 729/24, 731/24) a muž chce ženě dopřát zkušenost z těhotenství (452/16, 482/17) a *dítě pro partnerku* (443-4/16).

Asistovaná reprodukce je proto prožívána **jako nutnost** (48-9/2), *jako řešení* (59/3, 61/3, 112/4, 114/5, 113/4). Podstoupit asistovanou reprodukci je nutností nejen z důvodu, že existují reálné překážky v početí, ale i jako *nezbytný krok před adoptí* (178/7), *uspokojení partnera* (452/16, 481-3/17) a *neutralizace pocitu viny před okolím* (342/12, 351-2/12). Samotné techniky jsou prožívány jako něco *nepřirozeného* (51-2/2), co je *zdrojem psychické a fyzické zátěže* (64-6/3, 80/3, 263/9, 286/10, 662-3/23, 675-7/23). Dalším tématem je vztah jedince k AR jako

prostředku, do kterého je vkládána velká naděje, který nepředpokládá neúspěch (100/4), kde každý neúspěch je prožíván s velkým *zklamáním a šokem* (160-1/6, 126-8/5) 166-7/6), *mrzutostí nad vydanými prostředky a výsledkem* (417/15). I přes tuhle nerovnováhu a vědomí, že je to v *rukách osudu* (213-4/8, 216/8), je rozhodnutá v léčbě pokračovat do té doby, *než se to povede* (236-7/9, 235/9) nebo *adoptují miminko* (229/8).

Jedním z témat je i vnímání AR jako **možnosti jen pro někoho** (420/15), kdo je dobře finančně zajištěný (390/14).

Z prožívání spojené s asistovanou reprodukcí se vynořilo nadřazené téma **těžkého smíření** (458/16, 459-60/16, 461/16, 469/19, 599-600/21) doprovázeného podrážděností a lítostí (65-6/3, 67/3, 343/12, 570/20, 573/20), pocitem zoufalosti (288/10) a bloku (129/5). Převládající emocí je **strach a úzkost** (585/20, 153/6, 131-2/5, 144/6).

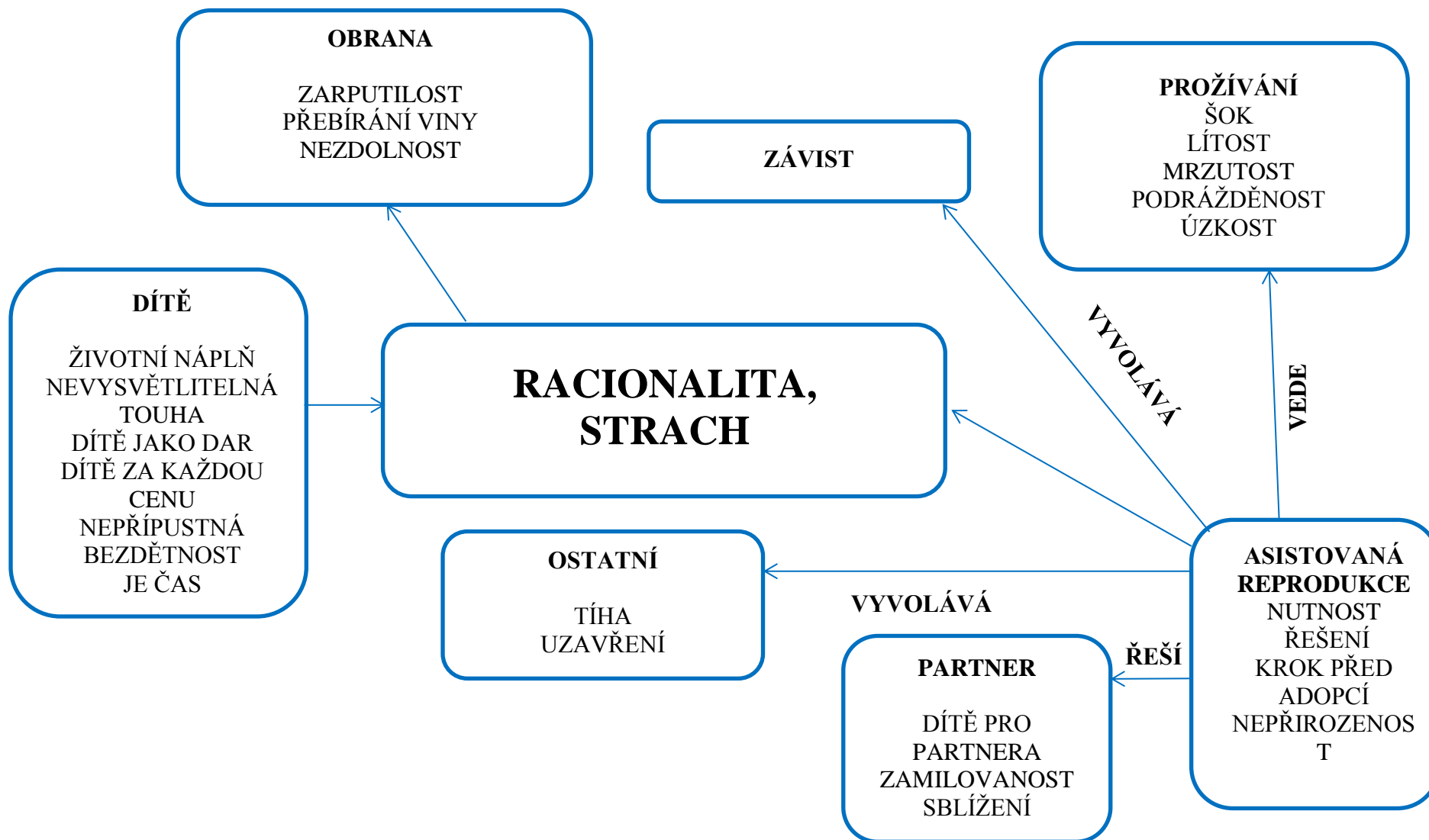
Dalším tématem a pocitem, které vzešlo v relaci na neplodnost a okolí je **závist** (171/6, 174-6/7, 578/20, 590/20, 592-3/20, 594-5/21, 597/21, 781-2/27, 784/27). Takové pocity mohou vést k *zarputilosti až nezdolnosti* (82-3/3, 96-7/4, 775/27) a *dítěte za každou cenu* (248-9/9).

Témata, která se vynořila ve vztahu k partnerovi jsou *narušená intimita* (520-1/18, 523/18, 524-6/18), konflikt (264/9) a pocit *sblížení* se obtížnou situací (334/12, 430/15, 438-9/15, 506-7/18, 168/6). Objevila se tam i určitá *solidarita* s partnerem a *přibrání si viny* na sebe (340/12, 338/12, 757-9/26). To může být dáno přáním ochránit partnera před *pocitem viny a studu* (443-4/16) a *velké lásky k partnerovi* (713/24, 714/25, 715/25).

Vztah s širším okolím budí *pocit tíhy* (351-2/12, 359/13) s následným *uzavřením* se páru do sebe (361-3/13).

Graf 5: KATKA 33 – Schématické znázornění případu

11.5 Příklad 5 – NIKOL 31 a PETR 30

11.5.1 NIKOL 31 a PETR 30 – Shrnutí anamnestických dat o participantovi

Nikol, 31 let, je mladá štíhlá žena, vysokoškolačka a učitelka na základní škole. Vdaná třetím rokem za Petra, 30 let, vysokoškoláka, IT programátora. Spolu žijí již 6 let ve společné domácnosti, vlastním bytě. Nikola prodělala zánět slepého střeva s následným zánětem pobřišnice, který ji zapříčinil srůsty vejcovodů a následnou fyziologickou neplodnost. O dítě se začali pokoušet hned po svatbě, zatím bez úspěchu.

Rozhovor probíhal za přítomnosti obou partnerů v rodinném prostředí jejich bytu. Nevíce hovořila Nikola a Petr ji občas doplňoval. Nikola výpověď značně prožívala, v hlase byla slyšet zlost na lékaře a na to, co ji potkalo.

11.5.2 NIKOL 31 a PETR 30 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA k AR

NADŘAZENÁ TÉMATA/subtémata	řádek/strana	klíčová slova
AR jako NUTNOST Jediná šance	58/3 60/3	<i>...byla taková jediná alternativa, která se nám nabízela.... ...víceméně jediná naše šance na vlastní dítě no...</i>
AR jako NADĚJE	87/4 123/5 458/16	<i>...že aspoň ten pronatal že tu tahleta možnost je... ...očekávání že pomůžou, že prostě něco vymyslej... ...doufám, že žádný potom nějak extra další nebude...</i>

AR jako realizace cíle	359-60/13	<i>...úplně skvěle, protože jsem byla nadšená že se konečně něco děje...</i>
	363-4/13	<i>...takže po tom dlouhém čekání snažení se konečně něco dělo...</i>
	367/13	<i>...cejtila úplně úžasně, já jsem byla víceméně nabuzená...</i>
	369/13	<i>...ta radost a tohleto to tam všechno bylo...</i>
	371-2/13	<i>...sem si připadala zase důležitě. Takže já jsem si to fakt užívala..</i>
AR má svou hranici	280-1/10	<i>...do patnáctýho pokusu já bych už asi nešla. Já jsem si dala hranici...</i>
	282/10	<i>...šest pokusů...</i>
	290-1/10	<i>...po šestým embryotransferu už bych byla asi hodně nervózní a hodně špatně...</i>
	454/16	<i>...dokud to bude Nikču bavit...</i>
AR jako sebeobětování	375/13	<i>...je to pro dobrou věc to všechno...</i>

11.5.3 NIKOL 31 a PETR 30 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA k DÍTĚ

NADŘAZENÁ TÉMATA/subtémata	řádek/strana	klíčová slova
RACIONÁLNÍ PLÁN Dítě důvod manželství	10/1	<i>...jsme se vzali tak..... To byl víceméně důvod...</i>
Dítě až po studiu	172/6	<i>...Petr nebyl dostudovanej...</i>
Rozhodnutí přišlo pozdě	190-2/7	<i>...když jsme se teda tak nějak jako rozhodli, tak stejně už bylo pozdě a to bylo dva roky po operaci...</i>
ROZHODNUTÍ Silná nevysvětlitelná touha	11/1	<i>...bylo jasné, že prostě dítě chceme...</i>
Nevysvětlitelnost touhy	653/23	<i>...takže ono je to, ono je to...Ále taky takový zvláštní no...</i>
Dítě jako zkouška	194/7 14/1	<i>...No teď všechno tak nějak zkusíme... ...začali jsme se snažit...</i>
Tušení problému	17/1 22/1 158/6	<i>...věděli jsme, že je u nás riziko... ...bohužel se prokázalo, že ty následky tam jsou... ...Pochybnosti..... byly od začátku...</i>
Dítě proti samotě	646-8/22	<i>...vyústilo v tu adopci, protože já si nedokážu představit jako že bychom byli tak nějak sami...</i>
Dítě jako vlastnictví	650/22	<i>...chtěla někoho, někoho jakoby svého...</i>

11.5.4 NIKOL 31 a PETR 30 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA k PROŽÍVÁNÍ

NADŘAZENÁ TÉMATA/subtémata	řádek/strana	klíčová slova
VINA Já jsem vinná	35/2 36/2 110-1/4 161/6 163/6	<i>...evidentně je vina na mé straně. ... ...ne vina, ale jako ten problém... ...od začátku víceméně se předpokládalo, že to bude ten problém na mojí straně... ...vždycky tam byl nějaký problém... ... Bohužel se vše potvrdilo...</i>
Vina jako zdroj psychické zátěže	107/4 806-8/28 822/28 825-7/28	<i>já jsem vlastně v pořádku. Mě to tak nějak uklidnilo... ...psychický nápor, kdyby to byla jakoby moje chyba, tam myslím, že psycholog by byl na místě... ...viděl jsem ty výsledky, tak jsem se uklidnil... ...já bych se taky uklidnila, teda já jsem se taky uklidnila, když jsem zjistila, že to, že ty seš v pořádku...</i>
Svalení viny	871-3/30	<i>...necítím nějak zvlášť špatně, protože stále je tu takovej ten pocit, že mám na koho svalit vinu. Že za to můžou ti doktoři</i>
ROZTRPČENÍ, ZÁŠŤ, VZTEK Naštvané litování se	69-70/3 90/4	<i>...jsem zase jeden z těch lidí co má tu smůlu no... trochu se vztekem,... ...jsme specifickéj případ, zase máme jako větší problémy než ostatní...</i>
Vzteky	78/3 83-4/4	<i>...lékaři udělali někde chybu a že to tak být nemuselo... ...mám stále takovej ten pocit toho ublížení že jako víceméně za to můžou oni no ...</i>

Nespravedlnost	85/4	<i>...člověk si na nikom nic nevezme...</i>
Naděje	62-3/3	<i>...zatím se teda nevzdáváme šance nebo naděje že bychom vlastní dítě měli...</i>
	274-5/10	<i>...pokavaď to nebude po šestý po sedmý tak furt ještě ty šance jsou...</i>
	293/11	<i>...zatím jako neházím flintu do žita...</i>
Skepse	258-9/9	<i>...podstatě jsem ještě těhotná, ale v úterý už pravděpodobně už nebudu...</i>
	263/10	<i>...dává poslední šanci ještě v úterý, že dneska už to vypadalo špatně...</i>
	336/12	<i>...se radši nechám příjemně překvapit, než abych jako to tam pak obřečela...</i>
	351-3/12	<i>...skepse..... To je spíš tak nějak moje obranná reakce...</i>
Zoufalost	585/29	<i>...jsem si přečetla, že nejzávažnější problém je... a teď byl můj problém...</i>
	860/29	<i>...jsem z toho byla docela nešťastná...</i>
Pocit SELHÁNÍ	247/9	<i>...mrzí mě to daleko víc, že ještě zklamu jakoby ty ostatní...</i>
	271/10	<i>...oznámit, že teda to nevyjde a o to víc mě to jako mrzí...</i>
FRUSTRACE	304-6/11	<i>...vadí mi to. Protože, nebo vadí. Já tam v nich vidím hrozně moc těch otázek jo a to očekávání a já jim ho vlastně nemůžu splnit...</i>
ZÁVIST	868-70/30	<i>...no jsem naštvaná. Protože když se kouknu na některou populaci, které rozmnožování nečiní žádný problém, tak jako,</i>

Nervozita, strach	883-5/30	<i>to zamrzí... ...kolem samozřejmě to jsou mí vrstevníci tak všichni roděj a všichni ty děti mají, tak jako to člověk prožívá docela, docela jako nepříjemně no...</i>
	888/30	<i>...všichni roděj a my nic...</i>
	380/13 383/14	<i>...nejhorší je spíš tak nějak čekání na ten výsledek... ...vydržet, to je něco hrozného...</i>
	496-7/17	<i>...život jde dál, protože jinak bych se zbláznila...</i>
KOGNITIVNÍ STRATEGIE		
Utěšování se	277-8/10	<i>...zoufalý paní, který jsou na tom stejně, nebo vpodstatě ještě hůř...</i>
	915-7/31	<i>...takže nejsme jediní, takže už nemusím svalovat že zrovna my máte tu smůlu, těch lidí je opravdu spousta no...</i>
	872-3/30	<i>...je tu takovej ten pocit, že mám na koho svalit vinu...Že za to můžou ti doktoři....</i>
Ambivalentní pocit z informací	504-6/18	<i>...nejhorší je sednout si na internet a zjišťovat ty tragický případy kdy někdo to zkoušel patnáctkrát a ono nic jo...</i>
Informace uklidňují ale i nervují	538/19	<i>...v tomhle směru mě třeba tohleto uklidnilo...</i>
	545-6/19	<i>...takže člověk v tom není sám, ale zase mu to hodně ublíží no, protože opravdu ho to nahlodá....</i>
Informace snižují nejistotu, ale vedou k přemítání	730/25 529-30/18	<i>...akorát by mě to víc zmátlo a jako člověk by byl nervóznější... ...na té klinice mi nic neřekli, ale teď když to vezmu zpětně tak</i>

11.5.5 NIKOL 31 a PETR 30 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA k PARTNER a OKOLÍ

NADŘAZENÁ TÉMATA/subtémata	řádek/strana	klíčová slova
JEDNOTA Sblížení	573/20 578-9/20 781/27 786-7/27	<i>...Jsme si blíží... ...nás to opravdu stmeluje a zpevňuje protože... ...já bych neudělala nic co on by neodsouhlasil... ...jsme vždycky dospěli ke společnému názoru, nebo ke společnému výsledku...</i>
Partner OPORA	434/15 462-3/16 582-3/20 593/21	<i>...mám úžasnou podporu... ...já mám tady oporu, takže furt člověk věří a doufá, že to nějakým stylem vyjde... ...mě utvrzuje v tom že teda jsem si vybrala správného partnera ...v každém případě to už ukázal když jsem byla v nemocnici...</i>
Nepostradatelnost partnera	419-20/15 435/15	<i>...je úplně skvělej. Jako bez něj by to nešlo... ...neumím si představit, že by jinej chlap tohle všechno absolvoval...</i>
Obdiv partnera-zamilovanost	435/15 429-30/15	<i>...je úžasnej. Né, on je úplně úžasnej, protože to je chlap na svém místě... ...já mám chlapa, kterej mě chytne za ruku a vytáhne na procházku...</i>
OSTATNÍ Tíha okolí	237/9 243/9	<i>...rodina to bere tak nějak, všichni jsou plní naděje a očekávání ...hodně velká zátěž, když se něco děje, protože to očekávání</i>

Očekávání druhých	244/9	<i>...už neočekává sám, ale očekává i celý to okolí a teď se to hrne</i>
	247/9	<i>...mrzí mě to daleko víc, že ještě zklamu jakoby ty ostatní.</i>
	893-4/30	<i>...stále je ta otázka jako kdy už, tak jak to s vámi vypadá, jo.</i>
Frustrace, selhání	268-9/10	<i>...už mezi dveřma jako stojej a koukaj, sice mlčej, ale čekaj co ze mě vypadne...</i>
	304-6/11	<i>...vadí mi to. Protože, nebo vadí. Já tam v nich vidím hrozně moc těch otázek jo a to očekávání a já jim ho vlastně nemůžu splnit...</i>
Uzavírání se, nesdělování	318/11	<i>...o hodinu později volají, jak jsem dopadla....</i>
	312/11	<i>...se rozpovídám, pak si nadávám, že jsem ji zase jako toho řekla moc...</i>
	315/11	<i>...nastoupit takový to informační embargo....</i>
Podpora kolektivu	611/21	<i>...celej ten kolektiv je tam hrozně fajn...</i>
	616/21	<i>...jsou hrozně fajn a opravdu vycházej mi vstříc...</i>
	624/22	<i>...úplně úžasní že mi, že mi teda pomáhaj a podporujou mě...</i>

11.5.6 NIKOL 31 a PETR 30 - Shrnující komentář případu

Z IPA analýzy interview Nikoly a Petra se vynořila následující témata. Nikola prožívá ve vztahu k celkové situaci, své neplodnosti a asistované reprodukci dva různé pocity, vztek a naději. Prožívá velkou **zášť, zlost a vztek** (69-70/3, 90/4, 85/4) na lékaře, které viní ze zanedbání lékařské péče a za příčinu svých problémů s otěhotněním (78/3, 83-4/4). Současně ji drží **naděje** (62-3/3, 274-5/10, 293/11) na vlastní dítě, kterou jí hlavně dodává partner.

Ze zlosti, kterou prožívá, se odvíjejí i další negativní prožívané pocity jako *skepse* (258-9/9, 263/10, 336/12, 351-3/12), *zoufalost* (585/29,860/29), *frustrace* (304-6/11) a *selhání* (247/9, 271/10). Naštvanost budí i velkou **závist** (868-70/30, 883-5/30, 888/30) na všechny, co dítě mají s velkou snadností.

Dalším vynořeným tématem prožívání je silný **pocit viny** (35/2, 36/2, 110-1/4, 161/6, 163/6), který je vnímán jako silný zdroj *psychického napětí* (882/28, 825-7/28), *nervozity a strachu* (380/13, 383/14, 496-7/17).

Asistovanou reprodukci vnímají **jako nutnost** (58/3, 60/3), jako jedinou šanci na vlastní dítě, jako druh *naděje* (87/4, 123/5, 458/16). Současně jí je připisován význam *řešení, děje, aktivity* (363-4/13, 359-60/13, 367/13, 369/13, 371-2/13), které jsou spojené s optimismem a pozitivním očekáváním. Léčba neplodnosti je dále vnímána jako *dlouhá cesta* (63-4/3), která počala *tušením problému* (158/6, 17/1), jeho *potvrzením* (22/1) a končí subjektivní hranicí, má svou *hranici* (280-1/10, 282/10, 290-1/10, 454/16). Cesta, která má nějaký *smysl* (375/13).

Dítě je pro Nikolu v celém procesu určitým **racionálním plánem**, bylo důvodem k uzavření manželství (10/1), kterému předcházelo *ukončení studia* (172/6) a stalo se vyjádřením určité *nevysvětlitelné touhy* mít dítě (11/1, 653/23), mít *něco vlastního* (650/22) a nepředstavitelného pocitu, že by zůstali *sami – samota* (647-8/22). Nenaplněná touha po vlastním dítěti by nejspíš vyústila k adopci (646/22).

V oblasti sebepojetí pocit viny a selhání vedou k pocitu **nekvality**, *jsem nekvalitní žena* (115/5, 401/14), *mrzák* pro svou neplodnost, pro své zdravotní problémy, i když

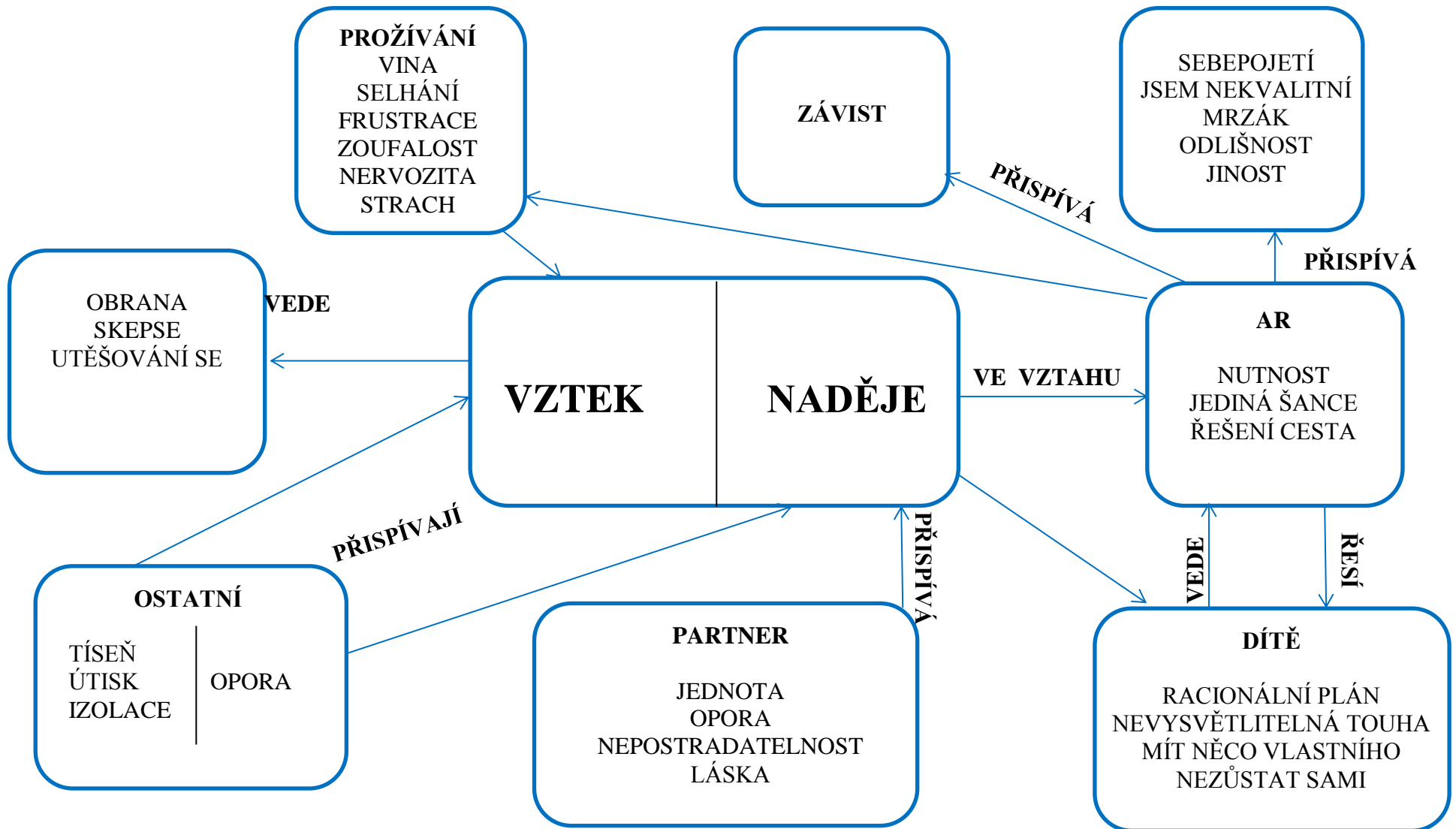
nejdou způsobené vlastní vinou (871-3/30). Možnost *svalit vinu* na někoho jiného však utváří celou situaci snesitelnější. V procesu asistované reprodukce, léčby se člověk začne vnímat **odlišný, jiný** od okolí (888/30, 485-7/17, 489/17, 490-1/17), začne jinak vnímat své tělo (474/17), pozorovat se (476/17).

Prožívání asistované reprodukce ve vztahu k partnerovi vynořuje témata sjednocení, **jednoty**, sblížení (573/20, 578-9/20, 781/27, 786-7/27), vyznačené pocitem silné **opory** v partnerovi (434/15, 462-3/16, 582-3/20, 593/21) a jeho *nepostradatelnosti* (419-20/15, 435/15). Partner zde hraje velkou úlohu v udržování psychické pohody a naděje Nikolky na dítě. Vše je posíleno značným *obdivem a zamilovaností* do partnera (435/15, 429-30/15).

Ve vztahu k okolí se vynořuje pocit značné **tísně, útisku** (237/9, 243/9, 244/9, 247/9, 893-4/30) hlavně z *očekávání druhých* (268-9/10), které nelze naplnit. Tíseň okolí jen prohlubuje *pocit selhání a nedostatečnosti* (304-6/11, 318/11) s následným *straněním se komunikaci* (312/11, 315/11) a *izolaci* od okolí. Na druhou stranu vhodná *podpora kolektivu* snižuje tíhu situace a dodává naději (611/21, 616/21, 624/22).

K zvládnutí celé situace Nikolky převážně používá kognitivní strategie *utěšování se* (277-8/10, 915-7/31, 872-3/30) tím, že vyhledává na internetu příběhy druhých a srovnává se s nimi, že na tom není ještě tak špatně, že je na tom někdo i hůř. Nadále *vyhledává informace* o asistované reprodukci a všem, co s léčbou souvisí, které jí na jednu stranu uklidňují a na druhou značně rozrušují (504-6/18, 538/19, 545-6/19, 730/25) a znervózňují. Možnost *svalit vinu* (871-3/30) své neplodnosti na lékaře má obranný charakter vlastního ega.

Graf 6: NIKOL 31 – Schématické znázornění případu

11.6 Příklad 6 – PETRA 38 a JIRKA 36

11.6.1 PETRA 38 a JIRKA 36 – Shrnutí anamnestických dat o participantovi

Petra a Jirka jsou spolu již 9 let a dva a půl roku jako manželé. Petra je silnější postavy, má střední školu a pracuje jako úřednice. Trpí alergiemi na pily, má astma, ale jinak je zdravá. Dvakrát přirozeně otěhotněla, jednou po dvou letech vztahu a následně v průběhu svatby, ale plod se vždy po nějaké době přestal vyvíjet a došlo k samovolnému potratu. V té době oba cítili, že dítě přišlo v nevhodnou dobu, ale kdyby nepotratila, dítě by si nechali. Jirka je o 2 roky mladší, pracuje jako elektrotechnik a po fyzické stránce je zdravý. Nyní bydlí ve společné domácnosti, ve vlastním bytě, který splácejí. O dítě se pokoušejí s přestávkami již 4 roky.

11.6.2 PETRA 38 a JIRKA 36 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA k AR

NADŘAZENÁ TÉMATA/subtémata	řádek/strana	klíčová slova
<u>AR jako NUTNOST</u> Tlak času	138/5	<i>...vlastně začali jakoby biologický hodiny...</i>
	145/6	<i>...teď už jsem jako starší, a teď už mi to nejde...</i>
Poslední šance	173/6	<i>...umělého oplodnění, to byla až poslední šance...</i>
<u>AR jako NADĚJE</u>	244-5/9	<i>...prostě to zkusíme no a já říkám proč to nezkusit tak třeba ta inseminace vyjde...</i>
AR jako nepříjemná naděje	238/9	<i>...ale tak prostě tonoucí se stébla chytá že...</i>
	306-7/11	<i>...když je v nouzi, tak kouká na všechno, všechno si bere, zkouší.</i>
<u>AR jako SEBEOBĚTOVÁNÍ</u> Nechuť do AR	246/9	<i>...ale eh Já říkám tak se na vyprdneme já si odpočinu...</i>
	236/9	<i>...pak jsme řekli, že se na to vyprdneme...</i>

Strach z AR	243/9	...mám taky z toho obavy...
	191/7	... ten strach jako z toho umělého oplodnění...
Léčba jako nepříjemnost	184-5/7	...první inseminace to bylo pro mě hrozný ježiš kam to zase jdu ono je to nepříjemný...
<u>AR jako FINANČNÍ ZÁTĚŽ</u>		
AR jako finanční zátěž	120/5	začali jsme samozřejmě inseminacemi z důvodu finanční stránky
	172-3/7	jsme nechtěli do té do toho umělého oplodnění, to byla až poslední šance, už z finanční stránky.
Lítost nad investicí do AR	191-2/7	i ten strach jako z toho umělého oplodnění ale hlavně finančně
	194/7	finančně ale měla jsem to, furt jsem na to myslela
	241-2/9	nám bylo líto na jednu stranu eh z mého hlediska říkám to je druhej potrat, já říkám dáme 30tis zase potratim
Adopce jako přijatelná cesta k dítěti	198-9/7	Jirka kejv na tu adopci, že sem cítila takový ty zadní vrátka

11.6.3 PETRA 38 a JIRKA 36 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA k DÍTĚ

NADŘAZENÁ TÉMATA/subtémata	řádek/strana	klíčová slova
<u>Dítě JAKO PLÁN</u>		
Zrovna se to nehodilo	9/1	...aniž by jsme to plánovali tak jsem jednou otěhotněla...
	11-2/1	...samovolný potrat, tak jsme to nějak neřešili protože jsme neměli hotový bydlení nic...
	27-8/2	...normálně jsem otěhotněla, ale zase samovolný potrat...
	50-1/2	...to se vůbec neplánovalo.... to přišla úplně náhoda...

Dítě jako plán	96-8/4	<i>...A pak jsme to začli teda plánovat a zjistili jsem že vlastně, ..., že to nejde...</i>
	105/4	<i>...nějak jsme dali dohromady si ty věci ...</i>
ODDALOVÁNÍ Zázemí pro dítě	108-9/4	<i>...prostě máme zázemí, proto dítě, hlavně jsme chtěli zázemí proto dítě...</i>
<u>Dítě jako ZKOUŠKA</u>	113-4/5	<i>...začali jsme to zkoušet a vlastně dva roky jsme to zkoušeli...</i>
Soustředění, nespontánnost	132-5/5	<i>...jsme se na to soustředili, hrozně jako, i ten sex se od toho odvíjel...</i>
<u>Vlastní DÍTĚ ZA AR NESTOJÍ</u>	191-2/7	<i>...ten strach jako z toho umělého oplodnění ale hlavně finančně</i>
Neplodnost, dítě, zdroj stresu	198-9/7	<i>...Jirka kejv na tu adopci, že sem cítila takový ty zadní vrátka..</i>
Beru vše	167-8/6	<i>...já kdybych šla teď do děčáku, tak si vezmu prostě dvě děti..</i>
Vlastní je vlastní	214-5/8	<i>...samozřejmě nebudeme si nalhávat, vlastní je vlastní, ale je mi to asi jedno...</i>
<u>DÍTĚ jako ŘEŠENÍ SAMOTY</u>		
Vyplňuje samotu	485/17	<i>...když jdeme od nich domů, prázdnno, hrozný...</i>
	488/17	<i>...prázdný byt...</i>
Bezdětnost jako zdroj samoty	491/17	<i>...my jdeme do toho prázdného bytu...</i>
	493/17	<i>...kluci jako takový živo...</i>
	736/25	<i>...nevím jestli bych dokázala být bez dětí, nevím...</i>
Dítě jako radost	691/24	<i>...mě to dítě dá radost...</i>
Dítě jako smysl života	694/24	<i>...radost, síla zase žít...</i>

	725-6/25	<i>...je to taková ta injekce životní, že to dítě ti dodá zároveň energii...</i>
Dítě jako zásluha	489-90/17	<i>...my bysme byli hodný, my bychom byli vzorný, snažili bychom se...</i>
Zpestření vztahu	697/24 698-9/24	<i>...zpestření v tom vztahu... ...lidi co nemají děti, je to takový fádni, stereotypní...</i>
Adopce jako B plán	31-3/2 35-6/2 198-9/7 211/8	<i>...ještě před tím vlastně říkám co když to nevyjde jsme nějak přemýšleli, jsem se začala zajímat o tu adopci... ...děláme dobře, protože pak to nevyjde a ve čtyřiceti žádat... ...Jirka souhlasil s adopcí, že sem cítila takový ty zadní vrátka... ...takový ty obavy míň že mám takový jako víš jsem říkala zadní vrátka...</i>

11.6.4 PETRA 38 a JIRKA 36 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA k PROŽÍVÁNÍ

NADŘAZENÁ TÉMATA/subtémata	řádek/strana	klíčová slova
<u>AR jako ZDROJ STRACHU</u> Strach z lékařské asistence	318-9/11	<i>...z toho psychologického jako pro mě je to hrozný, pro mě doktoři prostě to je fobie...</i>
<u>AR jako ZDROJ ÚZKOSTI</u>	321/11	<i>...takhle se mi to sevře, je to hrozný...</i>
<u>AR jako ZDROJ LÍTOSTI</u> Nepodařené početí jako zdroj lítosti	196/7 332/12 437/15	<i>...když jsem to dostala tak jsem jako brečela... ...to je asi daný, že je mi to prostě líto, a říkám všichni mají... ...je tam lítost, bezmoc, prostě samí negativa, nic pozitivního jsem na tom nenašla...</i>
ZÁVIST	478-9/17 505-7/18	<i>...nejhorší emoce pro mě jsou, když přijede ségra, má dvě vlastní... ...mě je to strašně líto, ...jenom koukám a je mi to líto...</i>
<u>Jako ZDROJ ZKLAMÁNÍ</u>	459/16 465/16	<i>...to jsem brečela, to bylo hrozný... ...já jsem tomu prostě věřila, že to vyjde...</i>
<u>AR jako ZDROJ NAPĚTÍ A TÍHY</u>	315/11 323/12 348/12	<i>...určitě jsme to neměli jednoduchý... ...prostě výkyvy nálad, moje nervozita, já jsem brečela... ...jsou to nervy...</i>
Neznámá příčina nedává smysl	271-3/10	<i>...já jsem čekala že fakt kdyby mi řekla něco je tam špatně, tak</i>

	670/23 677/23	<i>já budu ráda, aspoň bych věděla důvod... ...my jsem zdraví a nevíme...a to je kolikrát možná horší... ...já jsem prostě chtěla, abyste mi něco řekla, proč...</i>
<u>AR jako ZDROJ BEZMOCI</u> Nedostatek kontroly nad početím jako zdroj bezmoci	285-7/10 427/15 437-8/15	<i>...bezmoc, hormony, brekot, nervy, hrozný jako. A nejhorší pro mne asi že mám tu fobii z těch doktorů, prostě já ty nemocnice. ...lítost, lítost, bezmoc, prostě to samí špatný, žádný pozitivum. ...je tam lítost, bezmoc, prostě samí negativa, nic pozitivního jsem na tom nenašla...</i>
Neschopnost otěhotnět jako zdroj pocitů nespravedlnosti	475/17 334/12	<i>...to zvládneme už prostě nepomáhá... ...nechtěla ho a teď ho má. Takový jako nespravedlivý jako...</i>
Jako zdroj ZLOSTI	434/15 441/15 477/17	<i>...jsem vždycky nasraná proč jako my, to je bezmoc... ...jsem naštvaná úplně na celý svět... ...já to nezvládám, mě prostě už celý svět...</i>
1.AR jako NEOMYLNÉ ŘEŠENÍ	448/16	<i>...a nejhorší bylo vlastně to byla nejhorší první inseminace</i>

11.6.5 PETRA 38 a JIRKA 36 – vynořená témata a nadřazená témata v IPA k PARTNER a OKOLÍ

NADŘAZENÁ TÉMATA/subtémata	řádek/strana	klíčová slova
Obětování partnerství	150-1/6	<i>...ženská si řekne hele, takhle si najde někoho jiného, já mu nebudu bránit, sní bude mít dítě...</i>
	156-7/6	<i>...padlo to slovo, že se rozejdeme, takhle to nepůjde, najdi si někoho jiného...</i>
VYŽADOVÁNÍ OPORY, UJIŠTĚNÍ	153-4/6	<i>...prostě chce aby slyšela od toho chlapa, že prostě bude u ní, že je u ní, a že má tu oporu, že neodejde kvůli dítěti...</i>
Partner jako zdroj OPORY	794/27	<i>...ta ženská aby měla pocit, že se o toho chlapa může opřít...</i>
	800/27	<i>...tolerance a výdrž, prostě vydržet to všechno...</i>
	849-50/29	<i>...podpora je tam strašně důležitá, jak citová prostě, fyzická, veškerá...</i>
Vyžadování opory	340-2/12	<i>...říkám Jirko ty to musíš vydržet, protože ty vlastně jdeš támhle jenom támhle do té kabinky...</i>
<u>Partner jako zdroj NEDOCENĚNÍ</u>	353/13	<i>...mohl být třeba víc tolerantní a vážit si toho, co pro to dělám...</i>
	371-2/13	<i>...prostě aby si toho jako víc vážil, aby to nebral jako samozřejmost...</i>
Tolerance	792-3/27	<i>...ať jsou k sobě hodně tolerantní, ať ten chlap toleruje tu ženskou...</i>
	804-5/28	<i>...je potřeba pevný nervy, pevný nervy asi tak při maturitě...</i>
AR jako prostředek SBLÍŽENÍ	335/12	<i>...že nás ale zase sblížilo, to stmelilo dohromady...</i>
	841/29	<i>...pevný nervy a mít se rádi...</i>
	846/29	<i>...musí držet při sobě...</i>
AR jako příčina NARUŠENÉ INTIMITY	132-4/5	<i>...jsme se na to soustředili, hrozně jako, i ten sex se od toho</i>

AR jako příčina UZAVŘENÍ PŘED PARTNEREM	424-5/15	<i>odvíjel.... ...že mě to mrzí a nechci o tom mluvit, abych ho tím věčně nezatěžovala...</i>
<u>NEPLODNOST ZDROJ TÍHY OKOLÍ</u>	516-8/18	<i>...řekla ať se mě neptá, nenutí mě pít těhotenský čaj, nebo něco, já říkám neříkej mi to, musím o tom sama mluvit...</i>
Nepochopení okolí	654-6/23	<i>...to snáším nejvíc, jako nejhůř, a že nikdo nevidí to pozadí tady na tom srdíčku a v tý hlavě, já říkám nikdo z Vás...</i>

11.6.6 PETRA 38 a JIRKA 36 - Shrnující komentář případu

Z interview Petry a Jirky se vynořila IPA analýzy následující témata. Centrálním prožíváním a pohledem na skutečnost Petry je **přemáhání se** (238/9, 243/9, 246/9) k asistované reprodukci a podrobit se léčbě, které je doprovázené **lítostí** (196/7, 332/12, 437/15), až **zlostí** na celý svět (434/15, 441/15, 477/17).

Touha po dítěti přišla jako důsledek naplnění určitého životního plánu, **dítě jako plán**. Petra nejdříve dítě neplánovala a dvakrát *přírozeně otěhotněla* (9/1, 50-1/2) a *samovolně potratila* (11-2/1, 27-82). Když *dítě začala plánovat*, tak to nešlo (96-8/4, 105/4, 108-9/4), těhotenství se stalo *zkouškou* (113-4/5) *zaměřením na cíl* (132-5/5). Pro Petru je dítě **vyplněním samoty** (485/17, 488/17, 491/17, 493/17), *radost* (691/24) *smysl života* (694/24, 725-6/25) a *zpestření vztahu* (697/24, 698/24). Bezdětnost by si nedokázala představit (736/25), šla by klidně do dětského domova a vzala si nějaké dítě nebo dvě (167-8/6).

Asistovaná reprodukce se stává její *jedinou šancí* na vlastní dítě (173/6) a vnímá ji jako **nutnost**, protože pociťuje *tlak* biologických hodin (138/5). Těhotenství pomocí asistované reprodukce se pro ni stává *zkouškou* (244-5/9, 306/11), *zdrojem stresu* (236-7/9), *velkého strachu* (243/9, 191/7) a *přemáhání se* (238/9, 246/9). Petra se musí neustále přemáhat, zda pokračovat v asistované reprodukci, do které se jí nechce, z které je psychicky, fyzicky vyčerpaná, hledá racionální důvody, proč dál nepokračovat, a s adopcí přišla reálná šance, že se další léčbě nebude muset podrobit. Hledá finanční důvody, proč asistovanou reprodukci nepodstoupit, pociťuje *finanční tíhu léčby* (120/5, 172-3/7, 191-2/7, 194/7, 241-2/9) a jako obrannou strategii používá **racionalizaci** (575-8/20, 605-9/21), aby léčbu oddálila. Ve vztahu s finančními výdaji se přesvědčuje, že *dítě za to nestojí* (184-5/7), i když *vlastní je vlastní* (214-5/8), ale může se ho vzdát. Partner ji *přikývl na adopci* (198-9/7) z čehož cítila velkou úlevu a nasměřovala se k adopci (31-3/2, 35-6/2). S přijetím adoptce ze strany partnera se Petře ulevilo, protože z ní spadla tíha, mít vlastní dítě.

Celkové prožívání Petry je charakterizované **zlostí** (434/15, 441/15, 477/17) doprovázené pocitem *bezmoci* (285-7/10, 427/15, 437-8/15, 475/17), *nespravedlnosti* (334/12) a *postrádáním smyslu* (271-3/10, 670/23, 677/23) proč, kde je problém.

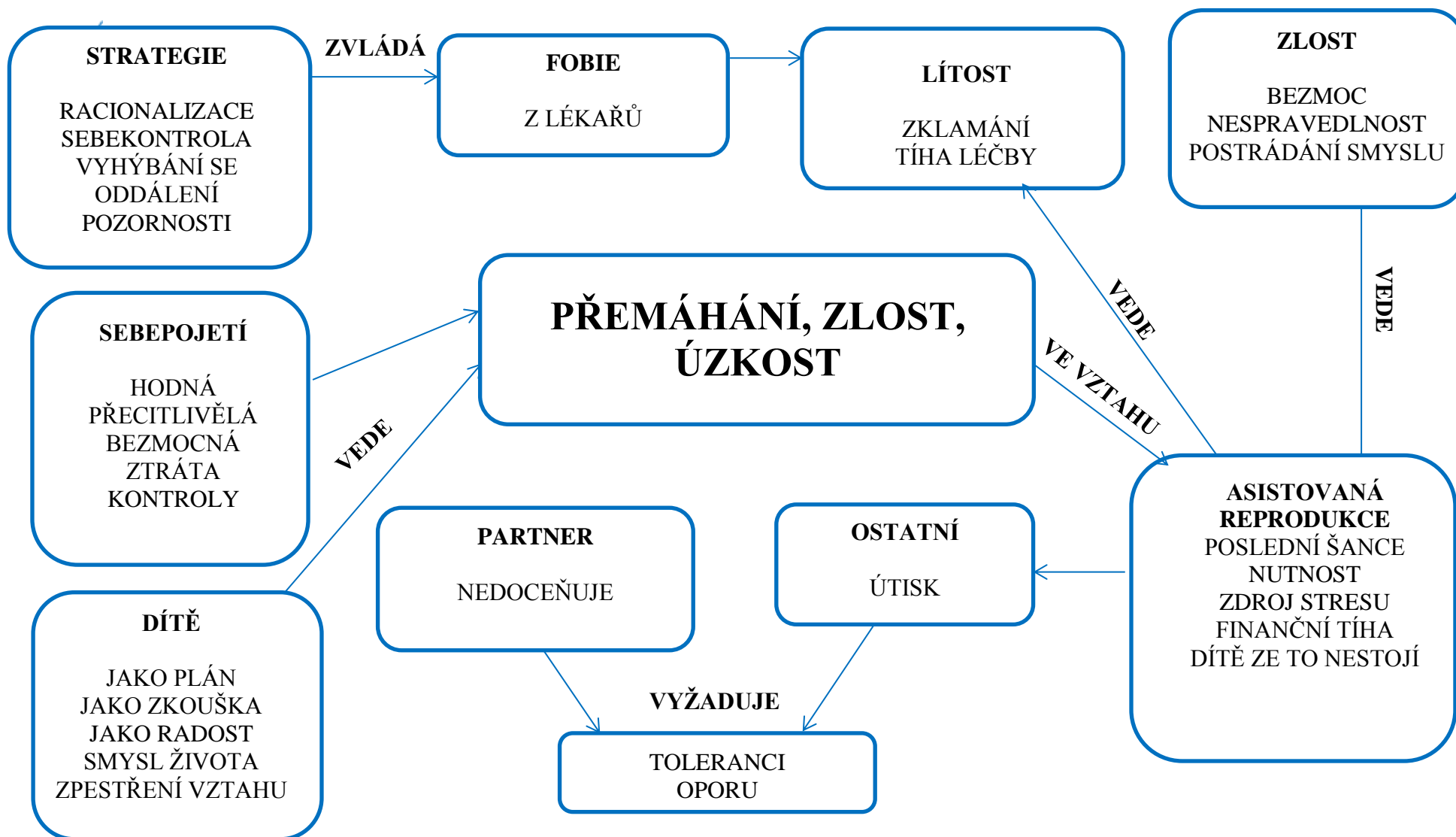
Dalším nadřazeným tématem v oblasti prožívání je **lítost** (196/7, 332/12, 437/15, 478-9/17, 505-7/18) že ona nemá, *zklamáním* nad neúspěchem (459/16, 465/16) a *tíhou léčby* (315/11, 323/12, 348/12). Vše je stěžováno *fobií z lékařů* (318-9/11, 321/11), která vede ke strategii oddalování samotné léčby (551/19).

V sebepojetí se Petra hodnotí jako *hodná* (489-90/17), která by si to dítě zasloužila, je *introspektivní* (338/12), cítí se *přecitlivělá* (329/12) a *bezmocná* (477/17). Zkušenost z asistované reprodukce ji sebrala pohodu, *ztráta pohody* (760/26, 763-4/26), už není tak pohodová, jako dřív.

Ve vztahu k partnerovi a ostatním Petra vyžaduje více pochopení a opory. Má pocit nespravedlnosti, je nazlobená na partnera, protože je to vše na ni, že ona vše musí podstoupit. Na partnera je hnusná, cítí se *nedoceněná* (353/13, 371-2/13) za to, co dělá, *vyžaduje více tolerance* (792-3/27, 804-5/28) a *opory*, jak psychické, tak fyzické (340-2/12, 153-4/6, 794/27, 800/27, 849-50/29). Je ochotná i *obětovat svůj vztah* (150-1/6, 156-7/6) s manželem, pro jeho štěstí s jinou, která mu dá dítě. I když jim asistovaná reprodukce *narušila jejich intimní život* (132-4/5) jsou si více blízký, *pociťují sblížení* (335/12).

Z okolí Petra *cítí útisk* (516-8/18) vyžaduje větší *pochopení a toleranci* (654-6/23). K zvládnutí celé situace Petra používá převážně *racionalizaci* (575-8/20, 605-9/21), *sebekontrolu* (544/19, 547/19), *oddalování pozornosti* (585/20) a *vyhýbání se* (551/19).

Graf 6: PETRA 38 a JIRKA 36 - Schématické znázornění případu

11.7 Souhrnné tabulky napříč případy

Na následujících stránkách jsou v tabulkách shrnuty hlavní vynořená témata napříč jednotlivými případy pro jednotlivé tematické okruhy. Jedná se vyšší úroveň analýzy, kde zle vyhodnotit, jak jsou vynořená témata zastoupena v jednotlivých případech. Vynořené téma je významné, pokud je obsaženo ve více jak třetině případů.

11.7.1 Souhrnná tabulka vynořených témat ve vztahu k AR

Nadřazené skupinové téma		participanti					Obsaženo ve více jak třetině případů?
		Kveta	Michaela	Monika	Katka	Nikol	
AR jako nutnost		ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO
	pro sebe	ANO		ANO	ANO	ANO	ANO
	pro partnera				ANO		
	před adopcí		ANO		ANO	ANO	ANO
	společenská nutnost	ANO					
	věřit lékaři a medicíně	ANO	ANO				
AR jako realizace cíle		ANO	ANO		ANO	ANO	ANO
1.AR jako falešné přesvědčení o jistém úspěchu		ANO		ANO	ANO		ANO
AR jako sebeoběť		ANO				ANO	ANO
AR jako naděje		ANO				ANO	ANO
AR jako finanční zátěž		ANO		ANO	ANO		ANO
AR jako zdroj strachu, úzkosti			ANO	ANO			ANO
	ze ztráty partnera	ANO					
	ze špatných zpráv	ANO					
	z budoucnosti	ANO					
AR jako choulostivá medicína			ANO		ANO		
AR jako normalita			ANO	ANO			
AR jako ztráta kontroly nad počtím		ANO		ANO	ANO		ANO
AR jako nepřírozenost					ANO		
AR jako zdroj fyz. a psych. zátěže					ANO		
AR jako závislost na falešné naději		ANO			ANO		

11.7.2 Společná skupinová témata napříč případy k AR

SPOLEČNÉ SKUPINOVÉ TÉMA	PARTICIPANT	KLÍČOVÁ SLOVA	Řádek/strana
<u>AR JAKO NUTNOST</u> AR jako poslední šance	Květa	<i>...protože přes ty cysty prostě neotěhotním přirozeně... ...kdybych chtěla otěhotnět, tak mi musí sehnat dárkyni vajíček... ...tak to už je moje poslední šance...</i>	57/3 91-2/4 231/8
AR jako nutnost	Michaela	<i>...mně to prostě hned nepůjde, že to pak asi budu muset řešit stejně jinak ...</i>	75-6/3
	Monika	<i>...k tomu asi přistupovali prostě, že to tak je, nedá se nic dělat.. ...prostě je to tak a nedá se s tím nic dělat...</i>	249-50/9 253/9
AR jako nutnost	Katka	<i>...nezbývá nic jiného, než umělé oplodnění....</i>	48-9/2
AR jako jediná šance	Nikol a Petr	<i>...byla taková jediná alternativa, která se nám nabízela.... ...víceméně jediná naše šance na vlastní dítě no...</i>	58/3 60/3
AR jako nutnost	Petra a Jirka	<i>...vlastně začali jakoby biologický hodiny... ...teď už jsem jako starší, a teď už mi to nejde... ...umělého oplodnění, to byla až poslední šance...</i>	138/5 145/6 173/6
<u>AR jako společenská nutnost</u>	Květa	<i>...dej tomu tu poslední šanci a jdeme do toho.. ...jsou lidi, kteří děti nechtějí, což já teda nechápu, ale nikoho za to neodsuzuju... ...že bude bezdětný dobrovolně, tak prosím. Já takový lidi znám, nikomu to nevyčítám...</i>	265/10 501-2/18 503-4/18

<u>AR jako nutná zkouška před adopcí</u>	Katka	<i>...doufám, že to vyjde, když ne, tak ta adopce...</i>	178/7
	Michaela	<i>...když tak si adoptuji dítě, když to nevyjde...</i>	132/5
	Petra a Jirka	<i>...Jirka kejev na tu adopci, že sem cítila takový ty zadní vrátka...</i>	198-9/7
<u>AR nutnost věřit lékaři</u>	Květa	<i>...Já třeba jí věřím...</i>	820/27
		<i>...Já jsem jí začala věřit, dávala takové naděje. Vždycky našla nějaké východisko...</i>	844/29
		<i>...léčím se u té doktorky mojí, tak ani jednou u toho umělého oplodnění nebyla. Mně to docela vadilo...</i>	813/28
	Michaela	<i>...nic jiného mi nezbývá než jim věřit...</i>	120/5
		<i>...já stejně nikomu nevěřím, těm klinikám. Já si myslím, že to je hrozný byznys... ...ale problém je, že já moc nevěřím těm doktorům...</i>	118/5 250/9
Katka	<i>...důvěřujeme vždycky odborníkům...</i>	769/26	
<u>AR JAKO NADĚJE</u> AR jako naděje na dítě	Květa	<i>...to je super, že v dnešní době...Kdyby ani tohle nebylo...</i>	246/9
		<i>...je super, že to jde, že existuje taková možnost pro ty ženský... ...ale furt je to dobrý, že je ta možnost...</i>	244/9 306/11
	Nikol a Petr	<i>...že aspoň ten pronatal že tu tahleta možnost je... ...očekávání že pomůžou, že prostě něco vymyslej... ...doufám, že žádný potom nějak extra další nebude...</i>	87/4 123/5 458/16
AR jako naděje	Petra a Jirka	<i>...prostě to zkusíme no a já říkám proč to nezkusit tak třeba ta inseminace vyjde... ...ale tak prostě tonoucí se stébla chytá že....</i>	244-5/9

<u>1.AR JAKO FALEŠNÉ PŘESVĚDČENÍ O JISTÉM ÚSPĚCHU</u>		<i>...když je v nouzi, tak kouká na všechno, všechno si bere, zkouší.</i>	238/9 306-7/11
	Květa	<i>...nejvíc mě naštvalo to, že mě na to nikdo neupozornil... ...to mě úplně rozsekalo... ...po tom prvním jsem byla veselá, šťastná, usměvavá, těšila jsem se, že dobrý...</i>	758/26 760/26 784/27
	Monika	<i>...já jsem do toho šla s takovým pocitem, že to musí vyjít na první pokus...</i>	145-6/6
	Katka	<i>...tím jsem procházela samozřejmě, že na první pokus s tím, že to vyjde, že budu těhotná... ...jsem počítala, že stoprocentně to bude, tak jsme byli v šoku ...to bylo hodně těžký pro mě, jsem počítala s tím, že to vyjde..</i>	86-7/4 100/4 160-1/6
	Petra a Jirka	<i>...nejhorší bylo vlastně to byla nejhorší první inseminace, to jsme řešili asi jako, no nevyšlo to...</i>	448-9/16
<u>AR JAKO REALIZACE CÍLE</u> Nadšení, že se něco děje	Květa	<i>...my jsme se na to těšili, že se tam budu léčit, protože už jsme věděli, že se začne něco dít... ...to už mě začalo bavit v té klinice... ...já jsem si zaplatila pět set korun navíc, abych viděla... ...když je dají do té děložní sliznice, to je tak hezký... ...to jsem z toho byla úplně unešená...</i>	662/23 668/23 727/25 730/25 732/25
	Michaela	<i>...prostě já jsem ráda, že se něco děje, že se to se mnou řeší...</i>	130/5
Radost z realizace cíle	Katka	<i>...pak jsme to začali řešit... ...jsme to začali nějakým způsobem řešit.... ....proto chodím na umělé oplodnění....</i>	59/3 61/3

Pocit konečně se něco děje <u>AR JAKO SEBEOBĚTOVÁNÍ</u> AR jako sebeobětování	Nikol a Petr	<i>...jsem myslela, že mi pomůžou oni...</i> <i>...jinak bych na to umělý oplodněný nešla...</i>	112/4 114/5 113/4		
		<i>...úplně skvěle, protože jsem byla nadšená že se konečně něco děje...</i> <i>...takže po tom dlouhým čekání snažení se konečně něco dělo...</i> <i>...cejtila úplně úžasně, já jsem byla víceméně nabuzená...</i> <i>...ta radost a tohleto to tam všechno bylo...</i> <i>...sem si připadala zase důležitě. Takže já jsem si to fakt užívala..</i>	359-60/13 363-4/13 367/13 369/13 371-2/13		
		Květa	<i>... člověk to musí vydržet, když něco chce tak moc...</i> <i>...brala jsem prášky, hormony, po kterých jsem samozřejmě přibrala, výkyvy nálad...</i> <i>...furt vás dopujou těmi prášky...</i> <i>...není to nic příjemného, určitě ne...</i> <i>...ženská projde špatným obdobím předtím, jak psychicky, tak fyzicky, protože po těch práškách vám taky není dobře...</i> <i>...to je hrozný mazec...</i>	884/30 85-6/4 302/11 305/11 309-10/11	
			Nikol a Petr	<i>...je to pro dobrou věc to všechno...</i>	323/11
			Petra a Jirka	<i>...ale eh Já říkám tak se na vyprdneme já si odpočinu...</i> <i>...pak jsme řekli, že se na to vyprdneme...</i> <i>...mám taky z toho obavy...</i> <i>... ten strach jako z toho umělého oplodnění...</i> <i>...první inseminace to bylo pro mě hrozný ježiš kam to zase jdu ono je to nepříjemný...</i>	375/13 246/9 236/9 243/9 191/7 184-5/7

<u>AR JAKO ZTRÁTA KONTROLY</u>	Květa	<i>...že nemůžu otěhotnět, že mají udělat vše pro to, abych mohla otěhotnět...</i>	71-2/3
Předání kontroly početí lékařům			
Ztráta kontroly nad početím	Monika	<i>...takový dojem, že to nemůžu nějak ovlivnit... ...že to je jenom prostě na tý přírodě že s tím nemůžu nic dělat.. ...protože jsem se bála, jestli se budou vyvíjet, jestli se jako podaří...</i>	182/7 185/7 176-7/7
	Katka	<i>...doktor vždycky říká, že to už je ve hvězdách, že je to mezi nebem a zemí... ...příroda musí pomoci sama....</i>	213-4/8 216/8
<u>AR JAKO FINANČNÍ ZÁTĚŽ</u>	Květa	<i>pro ně je to byznys trošku, ale pomáhají... ...protože tam vám řeknou: „Hele takhle...Chcete tohle to...zaplatíte tohle a tohle... ...člověk, když fakt po něčem touží, tak si to zaplatí no... ...to jsme zaplatili peníze dárkyni a léky... ...takže jsme si všechno poplatili ještě okolo... ...znova zaplatím dost peněz... ...je to prostě takhle složitý, že já musím platit... ...si můžou zaplatit sehnat... ...jsme si zaplatili dost veliké peníze, abychom to měli na dva roky, a nemám nic...</i>	202/7 199-200/7 204/8 97/4 103/4 120/5 145/5 245/9 761-2/26
AR jako byznys			
Tíha finančních výdajů	Michaela	<i>...já si myslím, že je to hrozný byznys... ...je to hrozný byznys, že z nás tahají prachy...</i>	119/5 165/6
	Monika	<i>...když už tomu člověk věnuje takový energie a popravdě i takových financí, tak mě to mrzí, že to nevyjde...</i>	223-5/8
AR jako finanční zátěž	Katka	<i>...kdyby ty penízky byly, tak chodíme každý měsíc, nebo aspoň jednou za tři, ale</i>	

<u>AR JAKO ZDROJ STRACHU</u>	Petra	<i>je to hrozně moc peněz...</i>	390/14
		<i>..kdo na tom není finančně dobře, tak to nemůže podstoupit...</i>	420/15
		<i>...začali jsme samozřejmě inseminacemi z důvodu finanční stránky...</i>	120/5
		<i>....jsme nechtěli do tý do toho umělého oplodnění, to byla až poslední šance, už z finanční stránky....</i>	172-3/7
		<i>...i ten strach jako z toho umělého oplodnění ale hlavně finančně...</i>	191-2/7
		<i>...finančně ale měla jsem to, furt jsem na to myslela...</i>	194/7
Michaela	<i>...nám bylo líto na jednu stranu eh z mého hlediska říkám to je druhé potrat, já říkám dáme 30tis zase potratim...</i>	241-2/9	
	<i>...člověk je z toho takový vyklepaný a to, že jsem si to uvědomila třeba, až když jsem jela domů...</i>	311-13/11	
Petra a Jirka	<i>...většinou na to zapomenu, se na cokoli zeptat...</i>	492/17	
	<i>...mám taky z toho obavy...</i>	243/9	
	<i>... ten strach jako z toho umělého oplodnění...</i>	191/7	
	<i>...první inseminace to bylo pro mě hrozný ježiš kam to zase jdu ono je to nepříjemný...</i>	184-5/7	

11.7.3 Souhrnná tabulka vyořených témat ve vztahu uvažování o DÍTĚTI

Nadřazené skupinové téma	participanti						Obsaženo ve více jak třetině případů?
	Kveta	Michaela	Monika	Katka	Nikol	Petra	
DÍTĚ JAKO PLÁN	ANO			ANO	ANO	ANO	ANO
Jako životní etapa	ANO						
NEVYSVĚTLITELNÁ TOUHA		ANO	ANO	ANO	ANO		ANO
Dítě jako jeden z aspektů života			ANO				
DÍTĚ JAKO CHRONOLOGICKÝ BOD	ANO			ANO	ANO	ANO	ANO
DÍTĚ JAKO ZKOUŠKA	ANO	ANO			ANO	ANO	ANO
Dítě jako potvrzení plodnosti		ANO					
Dítě jako obraz sama sebe	ANO						
Jako pokračování sama sebe		ANO					
DÍTĚ JAKO ZDROJ	ANO	ANO			ANO	ANO	ANO
pomoci	ANO						
jako radost						ANO	
zdroj dokonalosti	ANO						
řešení samoty		ANO			ANO	ANO	ANO
jako vlastnictví	ANO				ANO		
Smyslu života						ANO	
vytržení z každodenního stereotypu	ANO						
DÍTĚ JAKO NUTNOST	ANO	ANO		ANO		ANO	ANO
Nepřípustná bezdětnost				ANO		ANO	
Dítě za každou cenu				ANO			
Dítě pro partnera	ANO						
Dítě jako společensky žádané	ANO						
DÍTĚ JAKO ZÁRUKA PARTNERSTVÍ	ANO	ANO				ANO	ANO
DÍTĚ Z ASISTOVANÉ REPRODUKCE							
Dítě z AR jako dar				ANO			
Dítě jako zásluha						ANO	
Dítě za AR nestojí						ANO	

11.7.4 Společná skupinová témata napříč případy ve vztahu k DÍTĚTI

SPOLEČNÉ SKUPINOVÉ TÉMA	PARTICIPANT	KLÍČOVÁ SLOVA	Řádek/strana
DÍTĚ JAKO PLÁN	Květa	<i>...až splatíme půjčku, nebudeme mít finanční závazky, tak bychom to mohli zkusit...</i>	42-3/2
	Katka	<i>...nějaký partner mi vždy říkal, ještě ne, ještě je čas, ještě tohle uděláme...</i>	15-6/1
		<i>...s manželem jsme si říkali, ještě postavíme ten baráček, ještě to zázemí...</i>	17/1
		<i>...pořád se na něco čekalo...</i>	19/1
		<i>...v osmadvaceti jsme si řekli, teď už se vezmeme, a teď bude to miminko...</i>	32/2
	Nikol a Petr	<i>...Petr nebyl dostudovanej...</i>	172/6
		<i>...když jsme se teda tak nějak jako rozhodli, tak stejně už bylo pozdě a to bylo dva roky po operaci...</i>	190-2/7
		<i>...bylo jasné, že prostě dítě chceme...</i>	11/1
	Petra a Jirka	<i>...A pak jsme to začali teda plánovat a zjistili jsem že vlastně, ..., že to nejde...</i>	96-8/4
	Dítě jako chronologický bod	Květa	<i>...až splatíme půjčku, nebudeme mít finanční závazky, tak bychom to mohli zkusit...</i>
Katka		<i>...s manželem jsme si říkali, ještě postavíme ten baráček, ještě to zázemí...</i>	17/1
		<i>...pořád se na něco čekalo...</i>	19/1
Petra a Jirka		<i>...nějak jsme dali dohromady si ty věci ...</i>	105/4
		<i>...prostě máme zázemí, proto dítě, hlavně jsme chtěli zázemí proto dítě...</i>	108-9/4

Nevysvětlitelná touha	Nikol a Petr	<i>...když jsme se teda tak nějak jako rozhodli, tak stejně už bylo pozdě</i>	190-1/7
	Michaela	<i>...nevím, prostě chci miminko....</i>	589/20
	Monika	<i>...přišlo to tak normálně, že bychom mohli mít dítě...</i>	86/4
	Katka	<i>...já ty děti hrozně chci...</i>	14/1
		<i>...já jsem chtěla miminko už od svých 18ti let...</i>	10/1
Nikol a Petr	<i>...bylo jasné, že prostě dítě chceme... ...takže ono je to, ono je to...ale taky takový zvláštní no...</i>	11/1 653/23	
<u>DÍTĚ JAKO ZKOUŠKA</u>	Květa	<i>...jsme to tak nějak začali zkoušet...</i>	44/2
		<i>...tak jsme to začali zkoušet...</i>	46/2
		<i>...takže jsme to zkoušeli asi rok a půl...</i>	51/2
	Michaela	<i>...jsem ho přemlouvala prostě, abychom do toho šli spolu, ono se mu moc nechtělo nejdřív, pak jsme to začali zkoušet...</i>	39-41/2
	Nikol a Petr	<i>...No teď všechno tak nějak zkusíme...</i>	194/7
Petra a Jirka	<i>...začali jsme to zkoušet a vlastně dva roky jsme to zkoušeli...</i>	113-4/5	
<u>DÍTĚ JAKO ZDROJ</u>	Květa	<i>...nebudu mít nikoho, nikoho, kdo by se o mě postaral...</i>	1130/38
		<i>...aby se o mě neměl, kdo postarat...</i>	1156/39
Vytržení ze stereotypu		<i>...my žijeme jedno a to samé. To je prostě pakárna, to tě přestane bavit. ...proto po těch dětech toužíš...</i>	485-6/17

Řešení samoty	Michaela	<i>...že život bez dětí by byl hrozně smutný...</i>	600/21
	Nikol a Petr	<i>já si nedokážu představit jako že bychom byli tak nějak sami...</i>	647-8/22
	Petra a Jirka	<i>...když jdeme od nich domů, prázdná, hrozný...</i>	485/17
		<i>...prázdný byt...</i>	488/17
		<i>...my jdeme do toho prázdného bytu...</i>	491/17
<i>...kluci jako takový živo...</i>		493/17	
		<i>...nevím jestli bych dokázala být bez dětí, nevím...</i>	736/25
Zdroj radosti	Petra a Jirka	<i>...mě to dítě dá radost...</i>	691/24
		<i>...radost, síla zase žít...</i>	694/24
Zdroj smyslu života	Petra a Jirka	<i>...je to taková ta injekce životní, že to dítě ti dodá zároveň energii...</i>	725-6/25
Zdroj majetku vlastnictví	Nikol a Petr	<i>...chtěla někoho, někoho jakoby svého...</i>	650/22
<u>DÍTĚ JAKO NUTNOST</u> Pro zachování svazku	Květa	<i>...dokud nebude dítě, nebude svatba...</i>	23/1
	Michaela	<i>...nechce si mě vzít, syčák...</i>	639/22
		<i>...možná, že si mě nechce vzít, když nemá záruku, že nám to spolu vyjde, s těmi dětmi..."</i>	644/22
	Petra a Jirka	<i>„...padlo to slovo, rozejdeme se, takhle to nepůjde, najdi si někoho jiného..."</i>	156-7/6

13.7.5 Souhrnná tabulka vyořených témat o PROŽÍVÁNÍ AR

Nadřazené skupinové téma	Participant						Obsaženo ve více jak třetině případů?
	Kveta	Michaela	Monika	Katka	Nikol	Petra	
AR jako zdroj bezmoci	ANO			ANO	ANO	ANO	ANO
Pocitu zoufalství	ANO			ANO	ANO		ANO
Zdroj frustrace	ANO				ANO		
Pocit nepřekonatelného smutku	ANO						
Pocit Vzteku a zlosti					ANO	ANO	
Nedostatek kontroly nad počtím	ANO		ANO	ANO			ANO
AR jako zdroj pesimismus	ANO				ANO		
AR jako zdroj lítosti	ANO			ANO	ANO	ANO	ANO
AR jako zdroj zklamání						ANO	
Lítost nad marným snažením		ANO	ANO				
AR vyvolává pocit selhání	ANO				ANO		
Nenávist sama sebe	ANO						
AR jako zdroj strachu	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO
Strach ze špatných zpráv	ANO						
Strach ze ztráty partnera	ANO					ANO	
Strach z budoucnosti	ANO						
Strach že nestihnu mít dítě		ANO					
Strach, že to nezvládne		ANO					
Strach z neúspěchu			ANO	ANO	ANO		ANO
Strach ze samoty	ANO	ANO					
Strach z bezdětnosti				ANO			
AR jako zdroj viny	ANO				ANO		
Vina sebeobviňování	ANO	ANO					
Vina jako zdroj napětí a tíhy					ANO	ANO	
AR jako zdroj optimismus			ANO				
AR jako zdroj naděje	ANO		ANO		ANO	ANO	ANO
Smíření se s osudem			ANO				
Závist				ANO	ANO	ANO	ANO
Pocit nespravedlnosti				ANO	ANO	ANO	ANO

13.7.6 Společná skupinová témata napříč případy o PROŽÍVÁNÍ AR

SPOLEČNÉ SKUPINOVÉ TÉMA	PARTICIPANT	KLÍČOVÁ SLOVA	Řádek/strana
<u>AR JAKO ZDROJ BEZMOCI</u>			
Zoufalství Frustrace Pocit nepřekonatelného smutku	Květa	<i>...už jsem byla tak zoufalá, že jsem říkala, že mně to nevádí prostě...</i> <i>...to já jsem prořvala dva dny...</i> <i>...byla jsem dva měsíce doma, to bylo šílené úplně...</i> <i>...člověk pro to dělá všechno. No prostě nejde to...</i> <i>...když po něčem toužíš a nemůžeš to mít...</i> <i>...cítím se poprvé v životě nešťastná...</i> <i>...jsi poprvé v životě nešťastný...</i> <i>...teď vím, co to je být nešťastný, poprvé v životě...</i>	293/10 239/9 150-1/6 162-3/6 161/6 1112/38 1113/38 1129/38
Zoufalost	Katka	<i>...čekáte pořád, chcete aby to bylo rychleji, ale ono to nejde...</i> <i>...by jste to hrozně moc chtěl a nejde to...</i>	288/10 599-600/21
Zoufalost Frustrace	Nikol a Petr	<i>...jsem si přečetla, že nezávažnější problém je... a teď byl můj problém...</i> <i>...jsem z toho byla docela nešťastná...</i> <i>...vadí mi to. Protože, nebo vadí. Já tam v nich vidím hrozně moc těch otázek jo a to očekávání a já jim ho vlastně nemůžu splnit...</i>	585/29 860/29 304-6/11
AR jako zdroj bezmoci	Petra a Jirka	<i>...bezmoc, hormony, brekot, nervy, hrozný jako. A nejhorší pro mne asi že mám tu fobii z těch doktorů, prostě já ty nemocnice.</i> <i>...lítost, lítost, bezmoc, prostě to samí špatný, žádný pozitivum.</i> <i>...je tam lítost, bezmoc, prostě samí negativa, nic pozitivního jsem na tom nenašla...</i> <i>...to zvládneme už prostě nepomáhá...</i>	285-7/10 427/15 437-8/15 475/17

AR JAKO ZDROJ LÍTOSTI	Květa	<i>...nemám dva orgány, které bych k tomu potřebovala, tak už to nejde...</i>	917/31		
		<i>...já nebudu mít nic. Co já budu dělat, co já budu mít za život...</i>	1133-4/38		
		<i>...měla jsem deprese...</i>	163/6		
		<i>...když už jsem kolikrát tam brečela...</i>	368/13		
		<i>...mě třeba nenapadlo, že mi to vyjde to druhé. Já jsem jenom myslela na to, že to je to špatný...</i>	771-2/26		
		<i>...je to špatný a taky se to tak stalo...</i>	773/26		
		<i>...já jsem cítila, já jsem věděla, že to tak bude...</i>	774/27		
Pesimismus	Květa	<i>...byla jsem už nešťastná, že mi to nevyjde a pak už nic nemám...</i>	789/27		
		<i>...já jsem vůbec nedoufala, že se to povede. Já jsem jenom myslela na to, že je všechno pryč...</i>	780-2/27		
		Lítost nad marným snažením	Michaela	<i>...že mi ty vajíčka jako umřely všechny, tak to jsem si obrečela, protože mi to přišlo líto, že jsem si píchala injekce do břicha a všechno marně...</i>	302-4/11
				<i>...to mi přišlo líto, ale to jsem bulela chvíli....</i>	305/11
				Monika	<i>..když už tomu člověk věnuje takový energie a popravdě i takových financí, tak mě to mrzí, že to nevyjde...</i>
		AR jako zdroj lítosti	Katka	<i>...to mi spíš bylo líto, já jsem vyšetřená, já nevím co už víc...</i>	343/12
				<i>...to je v rukou lékařů...</i>	345/12
<i>...brečím si sama...</i>	570/20				
<i>...před ním nebrečím. Já si pobřečím sama...</i>	573/20				
AR jako zdroj lítosti	Nikol a Petr	<i>...jsem zase jeden z těch lidí co má tu smůlu no... trochu se vztekem,...</i>	69-70/3		
		<i>...jsme specifickéj případ, zase máme jako větší problémy než ostatní...</i>	90/4		
AR jako zdroj lítosti	Petra a Jirka	<i>...když jsem to dostala tak jsem jako brečela...</i>	196/7		
		<i>...to je asi daný, že je mi to prostě líto, a říkám všichni mají...</i>	332/12		

<u>AR JAKO ZDROJ STRACHU</u>	Květa	<i>...je tam lítost, bezmoc, prostě samí negativa, nic pozitivního jsem na tom nenašla...</i>	437/15
		<i>...pak začala bát tam i chodit. Já jsem si říkala: „Tak tam přijdu, oni mi řeknou...oni mi zase něco najdou...</i>	301/11
		<i>...ví, že jsou se mnou problémy, on mi nic nevyčítá, on mě má rád, jsme spolu jedenáct let, chce se mnou zůstat...</i>	397-9/13
		<i>...on se bojí, že zůstane sám. Což já se bojím dvakrát tolik... ...ale když by přišlo něco fakt takhle blbýho, kdybych neměla partnera... ...nevím, jak se to bude vyvíjet dál, jak to se mnou bude dál vypadat...</i>	450/16 1150-1/39 552-3/19
Strach z budoucnosti	Michaela	<i>...jsem začala pospíchat na to miminko.... než budu taky nemocná nějaká...</i>	282/10
Strach, že nestihne mít dítě		<i>...měla ještě jiného partnera, s tím jsem nemohla otěhotnět....</i>	35/2
Strach z neplodnosti		<i>...říkala jsem si, že je asi něco špatně se mnou...</i>	37/2
		<i>...začali zkoušet a nešlo to, tak jsem se začala pít, proč mi to nejde...</i>	40/2
Strach že to nezvládne	Monika	<i>...já se spíš bojím, abych pak psychicky zvládala ten nápor...</i>	625/22
		<i>...nejvíc nervózní jsem byla v době, kdy už mi udělali ten odběr těch vajíček...</i>	172-3/6
		<i>...protože jsem se bála, jestli se budou vyvíjet, jestli se jako podaří...</i>	176-7/7
		<i>...nejstresovější období celý tý, celého toho procesu... ...takový dojem, že to nemůžu nějak ovlivnit... ...pro mě nejhorší, nejhorší okamžik tohle...</i>	179/7 182/7 186/7
Strach z neúspěchu	Katka	<i>...při druhém pokusu, už jsem se i bála...</i>	119/5
		<i>...nejhorší fáze ženy je když vám zavedou embryo dovnitř a vy čekáte čtrnáct dní...</i>	131-2/5
		<i>...pořád nevíte, pozorujete se pořád...</i>	144/6
		<i>...to očekávání je právě nejhorší...</i>	153/6
Strach z bezdětnosti		<i>...problém začne v tom, že to očekáváte, že přijde ten den... ...bojím se, že to nevyjde nikdy, že nikdy nebudu mít svoje dítě..</i>	130/5 585/20

Strach z neúspěchu	Nikol a Petr	<i>...nejhorší je spíš tak nějak čekání na ten výsledek... ...vydržet, to je něco hrozného... ...život jde dál, protože jinak bych se zbláznila...</i>	380/13 383/14 496-7/17
Strach z lékařů	Patra a Jirka	<i>...z toho psychologického jako pro mě je to hrozný, pro mě doktoři prostě to je fobie... ...takhle se mi to sevře, je to hrozný...</i>	318-9/11 321/11
<u>ZÁVIST</u>	Katka	<i>...teď už jsme poslední, co to miminko nemají... ...je to nejhorší, že si říkáte, proč zrovna oni, přejete jim to strašně, ale říkáte si, jaký měly štěstí... ...koukám na každou romku, že je těhotná a proč oni můžou a my ne... ...koukám na ty těhotný maminy... ...den máte tu nejlepší kamarádku a chodíte vedle ní a má to břicho, tak je to takový prostě citlivější... ...mně se to třeba dotýká v tom, že je mi to líto...</i>	171/6 174-6/7 594-5/21 597/21 781-2/27 784/27
	Nikol a Petr	<i>....no jsem naštvaná. Protože když se kouknu na některou populaci, které rozmnožování nečiní žádný problém, tak jako, to zamrzí... ....kolem samozřejmě to jsou mí vrstevníci tak všichni roděj a všichni ty děti mají, tak jako to člověk prožívá docela, docela jako nepříjemně no... ....všichni roděj a my nic...</i>	868-70/30 883-5/30 888/30
	Petra a Jirka	<i>...nejhorší emoce pro mě jsou, když přijede ségra, má dvě vlastní... ...mě je to strašně líto, ...jenom koukám a je mi to líto...</i>	478-9/17 505-7/18
<u>JAKO ZDROJ NESPRAVEDLNOSTI</u>	Katka	<i>...proč zrovna já, která chtěla mít dítě... ...to je to nejhorší, kdybych byla taková, že to dítě nechci...</i>	578/20 590/20
	Nikol a Petr	<i>...člověk si na nikom nic nevezme...</i>	85/4

<u>AR JAKO ZDROJ VINY</u>	Petra a Jirka	<i>...nechtěla ho a teď ho má. Takový jako nespravedlivý jako...</i>	334/12
	Květa	<i>...brala jsem to na sebe, že nemáme, protože já nemůžu mít, tak on nemá... ...nikdo neměl v rodině problém s neplodností, až teďka já...</i>	1092/37 171/6
	Michaela	<i>...nevím, jestli jsem si neublížila sama... ...jsem si říkala, jestli já jsem to trošku nepřehnala....</i>	321/11 338/12
	Nikol a Petr	<i>...evidentně je vina na mé straně... ...se předpokládalo, že to bude ten problém na mé straně... ...bohužel se vše potvrdilo...</i>	35/2 111/4 163/6

13.7.7 Souhrnná tabulka vyořených témat ve vztahu k PARTNEROVI a OKOLÍ

Nadřazené skupinové téma	Participant						Obsaženo ve více jak třetině případů?
	Kveta	Michaela	Monika	Katka	Nikol	Petra	
PARTNER							
Jako upevnění svazku, sblížení				ANO	ANO	ANO	ANO
Povolnost, vstřícnost partnera			ANO				
Hodný, skvělý chlap	ANO						
Partner jako opora					ANO	ANO	
Nepostradatelnost partnera					ANO		
Obdiv partnera					ANO		
Rozdělení viny mezi partnery				ANO			
Izolace, oddálení od partnera	ANO	ANO				ANO	ANO
Zdroj konfliktů	ANO			ANO		ANO	ANO
Jako nedostatečná opora	ANO	ANO					
Sama se svým problémem	ANO	ANO					
Ostrost, jako emoční chlad		ANO					
Narušení intimity				ANO		ANO	
Partner jako zdroj nedocení						ANO	
Obětování vztahu	ANO					ANO	
OSTATNÍ A OKOLÍ							
Zdroj sociální opory	ANO						
Možnost sdílení, komunikace	ANO						
Zdroj pochopení	ANO				ANO		
Zdroj informací	ANO						
Pocit komplikace pro druhé		ANO					
Pocit útlaku okolí				ANO		ANO	
Tíha očekávání druhých	ANO			ANO	ANO		ANO
Izolace před okolím				ANO	ANO		
Nepochopení druhých						ANO	
LÉKAŘI							
Nesdílnost, chlad lékařů		ANO	ANO				
Postrádání lidského přístupu			ANO				
Prudkost lékařů			ANO				

13.7.8 Společná skupinová témata napříč případy ve vztahu k PARTNEROVI a OKOLÍ

SPOLEČNÉ SKUPINOVÉ TÉMA	PARTICIPANT	KLÍČOVÁ SLOVA	Řádek/strana	
<u>JAKO UPEVNĚNÍ ZVAZKU, SBLÍŽENÍ</u>	Katka	<i>...nás to spíš sblížilo hodně...</i>	334/12	
		<i>...známí to taky sblížilo. A teď jsou vlastně rozvedení...</i>	335/12	
		<i>...oni když měli ten problém, tak byli hrozně spolu...</i>	336/12	
		<i>...za začátku jsme o tom hodně moc mluvili...</i>	430/15	
		<i>...já můžu říct, ..., že to prožíváme všechno spolu...</i>	438-9/15	
		<i>...bavíme se o tom, že se nerozejdeme....</i>	506-7/18	
		<i>...prožíváme s manželem, vždy to obrečíme, jak já, tak i on...</i>	168/6	
			<i>...Teď je to taková pohoda, teď víme, že to stejně nebude, takže to děláme proto, že se nám chce a ne proto za účelem miminka...</i>	524-6/18
	Nikol a Petr	<i>...Jsme si blíž...</i>	573/20	
		<i>...nás to opravdu stmeluje a zpevňuje protože...</i>	578-9/20	
<i>...já bych neudělala nic, co on by neodsouhlasil...</i>		781/27		
		<i>...jsme vždycky dospěli ke společnému názoru, nebo ke společnému výsledku...</i>	786-7/27	
Petra a Jirka	<i>...že nás ale zase sblížilo, to stmelilo dohromady...</i>	335/12		
	<i>...pevný nervy a mít se rádi...</i>	841/29		
<u>IZOACE, ODDÁLENÍ OD PARTNERA</u>	Květa	<i>...klid a ticho a nemluví...</i>	394/14	
		<i>...takže ten to nese blbě. Když mu řeknu, že výsledky jsou negativní, tak on se zavře do sebe...</i>	420/15	
		<i>...on o tom nedokáže mluvit, ani nechce.... Má s tím problém no, hodně velký....</i>	421-2/15	
		<i>...já o tom nemluví, aby on se necítil špatně...</i>	957/33	
		<i>...on je zamklý, on kouká, jak se řekne, do blba...</i>	959/33	
		<i>...abych se nebála mu něco říct...</i>	975/33	

<u>AR JAKO ZDROJ PARTNERSKÝCH KONFLIKTŮ</u>	Michaela	<i>...já mu vždycky řeknu, co cítím, co se děje, jaký to je a on mě vyslechne, ale že by se nějak vyjádřil, že ho to štve nebo, že by mu to bylo líto....</i>	392/14
		<i>...on kouká, poslouchá, neřekne nic. Takže já vůbec nevím, jak on to prožívá nebo neprožívá, co on plánuje...</i>	583-5/20
		<i>...trošku se bojím třeba přítele, jaký by byl, jestli bude pomáhat nebo nebude, aby mě v tom nenechal potom vykoupat....</i>	628-30/22
		<i>...on prostě se na to necítí. On je takový svobodomyslný...</i>	649-50/22
<u>OBĚTOVÁNÍ VZTAHU</u>	Petra a Jirka	<i>...že mě to mrzí a nechci o tom mluvit, abych ho tím věčně nezatěžovala...</i>	424-5/15
	Květa	<i>...my se třeba vůbec nehádali... za těch jedenáct let...</i>	513/18
		<i>...ted' třeba během té doby jsme na sebe i zařvali párkrát...</i>	523/18
		<i>...on na mě ječí bezdůvodně, já za to nemůžu prostě. On na mě ječí, tak já začnu ječet taky...</i>	525-6/18
		<i>...já jsem vylítl, mně ujely nervy...</i>	530/18
	Katka	<i>...kvůli každé hlouposti, pak vznikají ne hádky, ale vytočí mě cokoliv i maličkost...</i>	264/9
	Květa	<i>mu snad dám i požehnání, protože uvidím, že je šťastný. Já ho nechci vidět vedle sebe nešťastného...</i>	452/16
		<i>...že bych třeba to udělala, dala mu volnost...</i>	460/16
		<i>...Já bych ho radši viděla šťastného s někým jiným než se mnou...</i>	465-6/16
	Petra a Jirka	<i>...ženská si řekne hele, takhle si najde někoho jiného, já mu nebudu bránit, sní bude mít dítě...</i>	150-1/6
		<i>...padlo to slovo, že se rozejdeme, takhle to nepůjde, najdi si někoho jiného...</i>	156-7/6

<u>POCIT ÚTLAKU OKOLÍ</u>	Květa	<i>...přijdeme k jeho mamince: „Už jsi těhotná?“ Nemyslí to ve zlém, těší se...</i>	472-3/16	
		<i>...oni nám to přejí, abychom mohli jezdit na společné dovolené....</i>	615/21	
		<i>...my s nimi jezdíme stejně, ale je vidět, že nám to přejí, že by chtěli, aby se nám to povedlo...</i>	616-8/21	
			<i>...kamarádi ..jezdí na společné dovolené a my jezdíme se psem...</i>	223/8
	Katka	<i>....není to víc u tebe a neměla by jsi se nechat víc vyšetřit...</i>	342/12	
		<i>...největší problém, všichni se vás na to ptají, co a jak, a kdy už to bude, kdy jsi byla....</i>	351-2/12	
		<i>...lidi se pak samozřejmě ptal, nejhorší je říkat ne, nevyšlo to...</i>	359/13	
	Nikol a Petr	<i>...rodina to bere tak nějak, všichni jsou plní naděje a očekávání</i>	237/9	
		<i>...hodně velká zátěž, když se něco děje, protože to očekávání</i>	243/9	
<i>...už neočekává sám, ale očekává i celý to okolí a teď se to hrne</i>		244/9		
<i>...mrzí mě to daleko víc, že ještě zklamou jakoby ty ostatní.</i>		247/9		
<i>...stále je ta otázka jako kdy už, tak jak to s vámi vypadá, jo.</i>		893-4/30		

13.7.9 Souhrnná tabulka všech významných nadřazených témat napříč případy

Zde prezentuji souhrnnou tabulku všech významných nadřazených témat napříč všemi případy pro jednotlivé okruhy.

Nadřazené skupinové téma	participanti						Obsaženo ve více jak třetině případů?
	Kveta	Michaela	Monika	Katka	Nikol	Petra	
ASISTOVANÁ REPRODUKCE							
AR jako nutnost	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO
pro sebe	ANO		ANO	ANO	ANO	ANO	ANO
před adopcí		ANO		ANO		ANO	ANO
AR jako realizace cíle	ANO	ANO		ANO	ANO		ANO
1.AR jako falešné přesvědčení o jistém úspěchu	ANO		ANO	ANO		ANO	ANO
AR jako sebeoběť	ANO				ANO	ANO	ANO
AR jako naděje	ANO				ANO	ANO	ANO
AR jako finanční zátěž	ANO		ANO	ANO		ANO	ANO
AR jako zdroj strachu, úzkosti		ANO	ANO			ANO	ANO
AR jako ztráta kontroly nad počtím	ANO		ANO	ANO			ANO
VE VZTAHU K DÍTĚTI							
Dítě jako plán	ANO			ANO	ANO	ANO	ANO
Nevysvětlitelná touha		ANO	ANO	ANO	ANO		ANO
Dítě jako chronologický bod	ANO			ANO	ANO	ANO	ANO
Dítě jako zkouška	ANO	ANO			ANO	ANO	ANO
Dítě jako zdroj	ANO	ANO			ANO	ANO	ANO
Dítě jako řešení samoty		ANO			ANO	ANO	ANO
Dítě jako nutnost	ANO	ANO		ANO		ANO	ANO
Dítě jako záruka partnerství	ANO	ANO				ANO	ANO
PROŽÍVÁNÍ VE VZTAHU K AR							
AR jako zdroj bezmoci	ANO			ANO	ANO	ANO	ANO
Pocitu zoufalství	ANO			ANO	ANO		ANO
Nedostatek kontroly nad počtím	ANO		ANO	ANO			ANO
AR jako zdroj lítosti	ANO			ANO	ANO	ANO	ANO

AR jako zdroj strachu	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO
Strach z neúspěchu			ANO	ANO	ANO		ANO
AR jako zdroj naděje	ANO		ANO		ANO	ANO	ANO
Závist				ANO	ANO	ANO	ANO
Pocit nespravedlnosti				ANO	ANO	ANO	ANO
PARTNER A OSTATNÍ							
Jako upevnění svazku, sblížení				ANO	ANO	ANO	ANO
Izolace, oddálení od partnera	ANO	ANO				ANO	ANO
Zdroj konfliktů	ANO			ANO		ANO	ANO
Tíha očekávání druhých	ANO			ANO	ANO		ANO

12. Diskuse výsledků

Cílem mé práce bylo porozumět prožívání žen a mužů, kteří se potýkají s vlastní neplodností nebo neplodností partnera a procházejí společně procesem asistované reprodukce. Snažil jsem se pochopit, ponořit se do zkušenosti jedince s neplodností a objasnit významy, které jedinci připisují asistované reprodukci jako léčbě, jak vnímají její procedury a vztah s lékaři a personálem. Chtěl jsem podhalit motivace, které vedou pár k využití asistované reprodukce, jaký význam a hodnotu připisují vlastnímu dítěti, pro které jsou schopni podstoupit tak fyzicky, psychicky a finančně náročnou cestu. Zachytit pocity, jaké asistovaná reprodukce v jedinci vyvolává a jaké jedinec používá strategie k jejich zvládnutí. Objasnit, jak zjištění vlastní neplodnosti, neschopnosti početí a představa možné bezdětnosti ovlivní sebepojetí jedince, vnímání svého partnera, jaké vyvolává interakce mezi partnery a relace s širším okolím. Zachytit, jak se neplodní jedinci projektují a uvažují o své budoucnosti.

V následujících odstavcích budu postupně odpovídat na základní výzkumné otázky a podrobněji interpretovat vyvstalá témata. Z IPA analýzy se vynořilo pro každou výzkumnou otázku několik nadřazených témat, která jsem seskupil do jedné souhrnné tabulky a vyhodnotil jejich zastoupení v jednotlivých případech. Smith (2009) považuje téma za významné, když se vynoří ve více jak jedné třetině případů. V mém výzkumu, kdy jsem interpretoval šest případů, více jak jedna třetina znamenalo, že se téma objevilo aspoň ve třech případech, tj. v 50 % případů. V interpretaci jsem se zabýval hlavně těmito tématy, ale někde jsem přidal i ta, která byla v diskurzech obsažena méně, ale stála za zmínku.

12.1 Jak jedinec procházející asistovanou reprodukcí uvažuje o dítěti

Má první výzkumná otázka zněla: **Jak jedinec procházející asistovanou reprodukcí uvažuje o dítěti?** Otázkou jsem sledoval cíl pochopit, jak neplodní jedinci plánovali své rodičovství, co je motivovalo mít dítě a jakou hodnotu dítěti přiřkládají.

Z IPA analýzy vyvstala a napříč případy se objevila následující témata: *Dítě jako plán, Dítě jako nevysvětlitelná touha, Dítě jako chronologický bod, Dítě jako zkouška, Dítě jako zdroj a Dítě jako nutnost*. Všechna témata jsou shrnuta v tabulce Souhrnná tabulka vynořených témat napříč případy pro oblast Uvažování o dítěti.

Začnu tématem **Dítě jako plán**, které se objevilo v případě Květy, Katky, Nikol a Petry. V těchto případech bylo charakteristické, že všechny respondentky své rodičovství racionálně plánovaly. Rodičovství se tak stává racionálně plánovaným bodem na životní dráze jedince, které má své vlastní časování. Plánování a realizace projektů je jedním z aspektů naší identity (Giddens, 1991, Beck, 1994). Katka vypovídala: „...*ještě postavíme ten baráček, ještě to zázemí...pořád se na něco čekalo*“ (17/1). Plánování rodičovství není jen výsledkem individuálního přání jednoho z páru mít dítě, ale je výsledkem společné touhy, dohody partnerů, kteří cítí, že je vhodný čas mít dítě. Jedinci i pár o svém rodičovství přemýšlí a plánují ho na základě splnění určitých podmínek. Jednou z hlavních podmínek je nalezení vhodného partnera a uplynutí subjektivně dlouhé doby soužití s daným partnerem. Hezky to vyjádřila Květa větou: „...*nejdřív žiješ s rodiči, pak si někoho najdeš, žiješ s chlapem, ženskou, pak by měly přijít ty děti...*“ (488-90/17). Manželství v dnešním společenském kontextu přestává být jednou z hlavních premis rodičovství a je nahrazeno délkou samotného vztahu, pocitem jednoty a společné touhy partnerů mít dítě. Uzavření manželství tak přestává být jednou z podmínek k započatí rodičovství. Dalšími podmínkami jsou většinou dokončené studium obou partnerů, výrok Nikol: „...*Petr nebyl dostudovaný...*“ (172/6), vyřešená bytová otázka, vytvoření zázemí pro dítě, jak říká Petra „...*hlavně jsme chtěli zázemí pro to dítě...*“ (109/4), mít určité finanční zabezpečení, splacené hypotéky, jak vypráví Květa: „...*až splatíme půjčku, nebudeme mít finanční závazky, tak bychom to mohli zkusit...*“ (42-3/2) a ostatních „věcí“. Podmínky, které když jsou splněny, podněcují touhu začít s novým bodem na životní dráze. K podobným závěrům, že přání rodičovství předchází naplnění několika podmínek, dospěla ve svém výzkumu i Slepíčková (2011).

O aktivním a racionálním plánování rodičovství ze strany ženy se již zmínil i Ivo Možný (2008) s příchodem antikoncepce. Asistovaná reprodukce plánování rodičovství ještě více upevnila ve vědomí žen a dodává pocitu, že lze počít i v pokročilejším věku. O kontrole a převzetí moci nad svou reprodukcí píše

i Foucault (1999), když vysvětluje pojem biomoci, jako převzetí moci nad životem, které je vyjádřením ekonomické a politické moci jedince.

S tématem Dítě jako plán úzce souvisí i téma **Dítě jako chronologický bod** na životní dráze jedince. Jedinci nejenže racionálně plánují narození dítěte, ale umísťují své rodičovství čím dál víc do pozadí jiných hodnot. Téma se vynořilo u případů Květy, Katky, Nikol a Petry. Jedinci před rodičovstvím dávají přednost seberealizaci (studiu, kariéře), chtějí si užít svobody nebo společného života s partnerem. Zde se odráží i subjektivní vnímání času, kdy je vhodná doba na dítě. Doba, která se neustále posouvá dál, do období kolem třiceti let věku s nižší reprodukční schopností. Petra vypovídala: „...*pak jsme to začali teda plánovat a zjistili jsme, vlastně, že to nejde...*“ (96-8/4). Buď se nejdříve splní jednotlivé body plánu, nebo se dospěje do věku, kdy žena cítí, že je čas přemýšlet o dítěti. Žena začíná pociťovat tíhu svých „biologických hodin“ a rozhoduje se pro těhotenství, než bude pozdě. Katka vypovídala: „...*v osmadvaceti jsme si řekli, teď se už vezmeme, a teď bude to miminko...*“ (32/2). Posouváním času početí do vyššího věku představuje vyšší riziko zdravotních problémů a neplodnosti. Všechny moje respondentky, až na Nikol, byly relativně zdravé. Dvěma respondentkám zjistili po třicítce neprůchodnost vejcovodů, které jim musely být odstraněny, dvě ženy měly druhotnou neplodnost z důvodu oligospermie partnera a Petra s Jirkou prožívají idiopatickou neplodnost bez diagnostikované příčiny.

Z mojí analýzy také vzešlo další téma, že většina jedinců cítí nevysvětlitelnou touhu mít dítě, téma vynořené u případů Michaely, Moniky, Katky a Nikol. **Nevysvětlitelná touha** proto, že většina jedinců nedokáže vysvětlit původ své touhy, prostě to tak cítí, Michela: „...*nevím, prostě chci miminko...*“ (589/20), Monika: „...*přišlo to tak normálně, že bychom mohli mít dítě...*“ (86/4) a nejsou schopny si uvědomit významy, které takovou touhu utvářejí. Já si myslím, že nejde ani tak o nějaký vnitřní biologický pud k mateřství, který hledá uspokojení, ale původ bych hledal právě v naplnění předchozích subjektivních premis, norem k rodičovství: nalezení vhodného partnera k založení rodiny, který sdílí stejnou touhu mít dítě, vytvoření zázemí, docílení finanční jistoty a zabezpečení, společenský tlak okolí a hodnota dítěte. Řekl bych, že si jedinci touhu po dítěti utvářejí, konstruují, z těchto společensko-kulturních norem a hodnot. Tyto premisy se setkají v určitém bodě

na životní dráze jedince a vytvoří touhu mít dítě. Podnětem k mateřství je subjektivní norma jednoho z páru, který začíná cítit, že nastala ta vhodná doba mít dítě. V případě Květy byl podnětem k rodičovství partner, který cítil, že po 11 letech svazku, nastal čas mít potomka, „...jsme spolu 11 let a on chtěl dítě dřív než já...“ (38/2) vypovídala Květa.

Dalším vynořeným tématem se stala hodnota dítěte vyjádřená tématem **Dítě jako zdroj**. Zdroj proto, že respondenti vnímali příchod dítěte jako nějaký přínos, získání určitých hodnot, uspokojení potřeb, které jim jsou v případě bezdětnosti upřeny a budou chybět. Pro někoho je dítě zdrojem **pomoci** ve stáří, Květa: „...nebudu mít nikoho, nikoho, kdo by se o mě postaral...“ (1130/38), zdrojem **smyslu života**, životní **energie** nebo **radosti**, „...mě to dítě dodá radost, radost a sílu žít...“ (691/24), Petra: „...to dítě mi dodá energii, je to taková životní injekce...“ (725-6/25). V dalších případech dítě představovalo určité **uspokojení něco vlastnit**, mít něco vlastního, Nikol: „...chtěla bych někoho, někoho jakoby vlastního...“ (650/22), Květa: „...člověk by chtěl mít něco vlastního...“ (227/8) nebo mít pocit nějaké **kontinuity**, **předat své geny**, Michaela říká: „...aby tady zůstal človíček s mojí krví, mně podobný, s geny rodiny...“ (597/21). Tato témata se nacházela v jednotlivých výpovědích, ale bez významově nadměrné třetiny. Významným tématem napříč případy se stalo téma samoty, **dítě jako řešení samoty**. Neplodné ženy cítily, že bez dětí se jejich život stává prázdným, smutným a bez radosti, stav, který si jen těžko dokážou představit. Nikol vypovídá: „...nedokážu si představit, jako že bychom byli tak nějak sami...“ (647-8/22), Petra říká: „...jdeme do toho prázdného bytu, prázdný, hrozný...“ (488/17) nebo Michaela: „...život bez dětí by byl hrozně smutný...“ (600/21). V jiném případě zase dítě řeší určitou partnerskou situaci, životní stereotyp, nudu, Květa: „...my žijeme jedno a to samé. To je prostě pakárna, to tě přestane bavit. ...proto po těch dětech toužíš...“ (485-6/17).

Zajímavé je, že dítě ve výpovědích respondentů uspokojuje především jejich osobní potřeby a nenarozené dítě není pojímáno jako nějaká samostatná entita, která by měla vlastní potřeby. Ve výpovědích se často označuje nenarozené dítě jako TO, ONO a málokdy jako dítě nebo miminko.

Touha po dítěti, vyhodnocení zisků s příchodem dítěte, vede páry k tomu, aby se začaly snažit o početí. Páry vnímají snažení jako zkoušení, **početí dítěte je**

zkouška. Pojem zkouška chce nejspíš vyjádřit neovlivnitelnost procesu oplodnění a početí, které zůstává na náhodě, osudu nebo přírodě. Zajímavé je, že páry vnímají přirozené početí jako výsledek nějaké náhody, něco o nejistém výsledku, kde možnost početí a neúspěchu je vnímána 50 na 50. I když reálná možnost přirozeného početí se soustředí do období ovulace a následných 2-3 dnů a možnost otěhotnění lékaři odhadují na 20 % během jednoho cyklu. Tato hodnota se však drasticky snižuje s přibývajícím věkem ženy. Jakmile se však začne neplodnost medikalizovat, představa úspěchu léčby se vnímá jako 100%, neomylná. Neúspěch při přirozeném početí není prožíván jako zklamání, ani důvod k větším obavám, pokud neúspěchy nepřetrvávají déle jak jeden rok.

Dalším významným tématem napříč případy je vnímání dítěte jako nutnost – **dítě jako nutnost**. Respondenti v procesu asistované reprodukce vnímali dítě jako něco, co musejí za každou cenu mít, Katka to vyjádřila následně: „...*nepřemýšlíte, je to jedno, cokoli, hlavně ať to mimčo mám...co pro to miminko neuděláte...*“ (249/9), kde hlavní motivací je nejspíš uspokojení svých osobních potřeb, dosažení zdrojů, které dítě představuje. Dalším silným podnětem k mateřství je partner, který touží po dítěti. Dítě se stává **darem pro partnera**, Katka: „...*můj chlap to tak moc chce...*“ (438/15) a žena cítí nutnost vyhovět partnerovi, aby nezklamala jeho očekávání. V jiném případě se **dítě stává nutností pro zachování partnerství**, dítě se stává pojítkem a zárukou pokračování vztahu. Květa vypovídá s trochou nadsázky: „...*dokud nebude dítě, nebude svatba...*“ (23/1) a dál vyjadřuje obavy ze své budoucnosti, když dítě nebude. Stejně vypovídá i Michaela: „...*nechce si mě vzít, syčák...(632/22), ...možná, že si mě nechce vzít, když nemá záruku, že nám to spolu vyjde, s těmi dětmi...*“ (644/22). Zde je patrné, že větší nátlak a strach ze ztráty partnera pociťují neoddané páry, kde ženy vnímají narození dítěte jako záruku pokračování vztahu. To i po dlouholetém předchozím soužití. Jednoznačně se to však říct nedá, protože i oddané ženy mají strach ze ztráty partnera. Petra to řeší ujišťováním se od partnera, že zůstanou spolu, i když to nevyjde: „...*padlo to slovo, rozejdeme se, takhle to nepůjde, najdi si někoho jiného...*“ (156-7/6).

Dítě se stává nutností i pro jeho společenskou hodnotu, **dítě je společensky žádané**. Založit rodinu a mít děti je ve všeobecném mínění považováno za něco normálního, až jako společenská povinnost (Zamykalová, 2006) a na bezdětné páry

je nahlíženo jako na sobecké nebo nepřirozené (Vegetti Finzi 1997). Hašková a Zamykalová (2006) ve svém výzkumu popsaly českou společenskou normu, která je považována za normalitu, a ke které by měly směřovat všechny ženy: matkou je nutné se stát, mateřství je zapotřebí plánovat a v určitý čas se o ně musí usilovat. Neplodné páry pociťují tlak ze strany vlastních rodin, které touží po vnoučatech a vyptávají se: „Tak kdy budete mít děťátko?“. Pár pociťuje tlak od svých vrstevníků, které děti už mají, cítí se divný, neúplný a obává se společenské izolace. Rodičovství získává určitý normalizační charakter, protože konformuje jedince se společenskou normou, dodává pocit seberealizace vlastního Já a jedinec nemusí žít s pocitem stigmatizace neplodností.

Zde by mohlo být zajímavým údajem samotné soustředění se na dítě. Většina respondentek neustále aktivně myslela na tužbu otěhotnět. Početí pro ně přestává být něčím spontánním, ale promyšleným a aktivně hledaným. Z výzkumů Morray & Abraham (1978) přání mít dítě a obavy z těhotenství se projevují zvýšenou hladinou prolaktinu a LH hormonu (Baštecký, 1993). Vše nejspíš jako následek zvýšené úzkosti a strachu.

12.2 Jak jedinec prožívá proces asistované reprodukce

Další výzkumná otázka hledala odpověď na prožívání a vnímání léčby neplodnosti prostřednictvím asistované reprodukce. Otázka zněla: **Jak jedinec prožívá proces asistované reprodukce?** Odpovědi, kterých se mi dostalo, se netýkaly jen ryze prožívání, ale respondenti hovořili i o samotné zkušenosti vnímání technik AR a procesu léčby.

Z IPA analýzy jsem vyvodil několik nadřazených témat, které jsem seskupil do tabulky a vyhodnotil jejich obsažení v jednotlivých případech. Témata, která byla nejvíce obsažena napříč případy pro asistovanou reprodukci (AR) byla následující: *AR jako nutnost, AR jako naděje, AR jako realizace cíle, AR jako sebeobětování, AR jako ztráta kontroly, AR jako finanční zátěž, AR jako zdroj strachu.*

Téma, které se vynořilo napříč všemi případy, bylo **Asistovaná reprodukce jako nutnost**. Všichni respondenti se shodli na tom, že pociťují léčbu jako něco nutného,

nevyhnutelného, na cestě za vlastním dítětem. Jakmile pár zjistí, že má problémy s přirozeným početím, asistovaná reprodukce se pro ně stane nezbytným krokem a první volbou řešení svého problému. Katka vypovídá: „...*nezbývá nic jiného, než umělé oplodnění...*“ (48-9/2), pro Nikol to byla jediná alternativa „...*byla to taková jediná alternativa, která se nám nabízela...*“ (58/3), pro Květu a Petru to byla jediná šance, jak otěhotnět a mít vlastní biologické dítě. Z jejich výpovědí: Květa: „...*tak to je moje poslední šance...*“ (231/8), Petra pravila: „...*umělé oplodnění, to byla poslední šance...*“ (173/6). Asistovaná reprodukce se stává v určitém smyslu nutností jen svou existencí. S novými a úspěšnějšími reprodukčními technikami se neplodným párům zvyšují šance na vlastní dítě a nevyužit této možnosti považují jedinci a společnost za projev slabé touhy po dítěti. Ve společnosti stále panuje přesvědčení, že s možnostmi asistované reprodukce, jaké máme dnes, nemá dítě jenom ten, který se o něj dostatečně nesnažil (Sandelowski, Holditch-David, Harris, 1990). To se stalo také jedním z vyvstalých témat, kdy **asistovaná reprodukce** je považování **jako společenská nutnost**. Květa vyjadřuje tlak této společenské normy následně: „...*jsou lidi, kteří děti nechtějí, což já tedy nechápu, nikoho za to neodsuzuju...*“ nebo „...*že bude dobrovolně bezdětný, tak prosím, nikomu to nevyčítám...*“ (501-4/18). Vnímá, že dobrovolná bezdětnost je společností nepochopitelná, odsuzována a zdrojem výčitek. Nevyužit všech dostupných prostředků k dosažení svého cíle je považováno jako vzdávání se naděje na vlastní dítě, osobní slabostí, která v jedinci jenom posílí jeho pocit osobního selhání a viny za svou neplodnost. Jedná se o začarovaný kruh, kdy pocit viny, nedokonalosti a selhání z neschopnosti naplnit očekávání druhých, by bylo umocněno vzdáním se jediné šance na vlastní biologické dítě před adoptivním nebo bezdětností. Tento kruh jenom vede k neustálému opakování nových a nových cyklů umělého oplodnění, až do fyzické, psychické a finanční vyčerpanosti jedince nebo úspěšného početí. Asistovaná reprodukce se tak stává **nutností pro jedince**, k zachování vlastního sebevědomí, odbourání pocitu viny, méněcennosti, strachu ze samoty nebo ztráty partnera. Pokud jedinec cítí, že má ještě nějakou, i když malou naději na vlastní dítě, cítí se nucen ji využít, i za cenu že by se zadlužil. Jelikož je společensky i osobně přijatelnější dítě vlastní, něco ze sebe, nebo aspoň částečně vlastní, což potvrdil i výzkum Slepíčkové (2007), kdy většina respondentů upřednostňovala asistovanou reprodukci před adopcí. To se objevilo i v mém výzkumu, kdy respondenti vnímají asistovanou reprodukci **jako nutnost před adopcí**. Dříve, než se vzdám naděje

na vlastní dítě a budu dítě adoptovat, musím podniknout vše pro své vlastní. Vzdát se naděje na vlastní dítě, pokud nějaká existuje, je skoro nepřípustné a nepochopitelné. Všechny respondentky vypovídaly, že uvažují o adopci, když jim nevyjde vlastní dítě. Katka říká: „...*doufám, že to vyjde, když ne, tak adopce...*“ (178/7), Michaela: „...*když tak adoptuji dítě, když to nevyjde...*“ (132/5), Petra: „...*Jirka kývl na tu adopci...*“ (198/7). Adopce se tak stává pro většinu párů přijatelným východiskem naplnění plánu, mít dítě. Se stejným trendem jsem se setkal i na přípravách budoucích osvojitelů, žadatelů o adopci, kteří povětšinou přicházeli po neúspěšné asistované reprodukci nebo ještě v léčbě pokračovali. Adopce nebo početí se tak stává impulsem pro ukončení léčby.

O ukončení léčby uvažuje většina neplodných párů jen v případě dosažení úspěchu. Málo kdo si dokáže určit hranici, kdy přestat, pokud ještě existuje nějaká naděje. To se vynořilo i v tématu **AR jako závislost na falešné naději**, kdy by páry pokračovaly v léčbě bez hranic. Moderní medicína disponuje stále sofistikovanějšími metodami a nikdy nejsou nevyčerpány všechny její možnosti, které by vyústovaly k ukončení léčby. Jenom nedostatek finančních prostředků pacientů, nepřekonatelná fyziologická nebo anatomická překážka se stává legitimizující terapii ukončit, bez ztráty masky před sebou a okolím (Goffman,1969). To se projevilo i v dalším tématu z analýzy, kdy **asistovaná reprodukce je nadějí**. Asistovaná reprodukce se stává pro neplodné copingovou strategií, jak dosáhnout svého cíle, realizovat svůj životní plán mít vlastní dítě. Možnost asistované reprodukce je přijímána s velkým nadšením. Květa vypovídá: „...*je to super, že v dnešní době, že existuje taková možnost pro ty ženský...*“ (244-6/9), Nikol říká: „...*aspoň, že tu tahle možnost je...*(87/4), ...*čekám, že prostě něco vymyslí...*“ (123/5).

Na to navazuje další významné vyvstalé téma **asistovaná reprodukce jako realizace cíle**. Většina párů vítá s nadšením začátek léčby, první inseminaci nebo IVF, protože mají pocit, že se něco děje, konečně se něco řeší. Začátku samotné léčby většinou předchází dlouhá doba zkoušení přirozenou cestou, nejméně jeden rok, než se pár rozhodne vyhledat odbornou pomoc. Následuje období hledání příčin neplodnosti a gynekologických vyšetření, zkoušení hormonální léčby, řešení překážek početí (cysty, endometrióza, neprůchodnost vejcovodů atd..) a první IVF přichází nejdříve za 2 roky po rozhodnutí mít dítě. Nikol to vyjádřila následně: „...*tak*

že po tom dlouhým čekání, snažení, se konečně něco dělo...“ (363-4/13), Květa vypovídala: „...my jsme se na to těšili, že se budu léčit, protože už jsme věděli, že se začne něco dít...“ (662/23), Michaela: „...prostě já jsem ráda, že se něco děje, že se to se mnou řeší...“ (130/5), Nikol: „...byla jsem nadšená, že se konečně něco děje...“ (360/13).

Páry nejenže začnou se svým reprodukčním plánem čím dál později, v přesvědčení, že po vynechání antikoncepce hned otěhotní, ale musejí začít i počítat s časem, jaký si léčba vyžaduje. Tím se první početí posouvá čím dál víc k hranici ztráty plodnosti a zvyšuje se pravděpodobnost neplodnosti. Cesta za dítětem se stává dlouhou a náročnou.

Započetím léčby dochází k předání zodpovědnosti za početí a těhotenství lékařů. Předání a **ztráta kontroly nad početím**, bylo další významné téma vyvstalé z analýzy diskursů. Ženy mají pocit, že ztrácejí kontrolu nad svým tělem a jeho funkcí a cítí beznadějně jakkoli proces početí ovlivnit. Květa to vyjádřila slovy: „...nemůžu otěhotnět, že mají udělat vše proto, abych mohla otěhotnět...“ (71-2/3), Monika svěřuje svůj pocit ztráty kontroly: „...mám dojem, že to nemůžu nějak ovlivnit...“ (182/7). Sami lékaři však takovou zodpovědnost odmítají a odkazují se na přírodu a osud. Katka vypovídá: „...doktor vždycky říká, že to už je ve hvězdách, že je to mezi nebem a zemí...“ (213-4/8), Monika říká: „...je to na té přírodě, že s tím nemůžu nic dělat...“ (185/7). Ztráta kontroly nad početím vede k pocitu bezmoci, pesimismu, fatalismu, jako obraně před zklamáním. K opětovnému získání pocitu sebe účinnosti, ženy začnou s nadměrnou kontrolou svého životního stylu, nekouří, nepijí alkohol, nepřetěžují se fyzicky, dbají na zdravou výživu a v období po transferu embrya dodržují až nadměrný klidový režim. Jedna z respondentek to vyjádřila slovy „...chovám se už měsíce jako těhotná, nic nedělám...“. Snaží se kontrolovat všechny možné negativní nepříznivé vlivy na početí a při neúspěchu pocítují vinu z neúspěchu.

Na to navazuje i další téma sebeobětování se. **Asistovaná reprodukce vyžaduje** po ženě **obětování se**. Léčba sebou přináší mnoho vedlejších negativních účinků. Neustále se podrobovat nepříjemným gynekologickým vyšetřením, podstupovat chirurgické zákroky, píchat si injekce, brát hormony, dá ženskému tělu velmi zabrat.

Ženy se cítí fyzicky i psychicky vyčerpány, pociťují změny na těle, přibírají na váze, mají výkyvy nálad od agresivity až k pocitům lítosti a deprese. Květa to vyjádřila slovy: „...je to hrozný mazec...“ (323/11), Michaela naopak jako: „...choulostivá medicína...“. Vydržet všechno tohle, vyžaduje opravdu sebeobět. Květa dále vypovídá: „...brala jsem hormony, po kterých jsem samozřejmě přibrala, výkyvy nálad...“ (85-6/4), „...člověk to musí vydržet, když něco chce tak moc...“ (884/30), Nikol říká: „...je to pro dobrou věc, to všechno...“ (375/13). Většina žen by se klidně takové oběti, po určité době, i rády vzdaly, kdyby měly možnost a necítily tlak společenské normy, vlastního svědomí nebo neměly strach ze ztráty partnera. To se ukázalo i v tématu léčba, jako něco nutného. Petra naléhá na partnera: „...tak to vzdáme, já si odpočinu... (246/9), ...vyprdneme se na to...“ (236/9).

Dalším významným vynořeným tématem napříč případy je téma, které velmi souvisí s prožíváním asistované reprodukce jako nadějí, realizací cíle a předáním kontroly početí vědě. V mnoha případech je asistování reprodukce vnímána jako všemohoucí, jako neomylná technika, která vede najisto k početí. Respondenti proto vstupují do první asistované reprodukce s falešným přesvědčením o jistém úspěchu – **1. AR jako falešné přesvědčení o jistém úspěchu**. Monika vypovídá: „...já jsem do toho šla s takovým pocitem, že to musí vyjít na první pokus...“ (145-6/6), Katka se svěřuje: „...šla jsem na první pokus s tím, že to vyjde, že budu těhotná...“ (86-7/4), Petra říká: „...nejhorší bylo vlastně to byla nejhorší první inseminace, to jsme řešili asi jako, no nevyšlo to...“ (448-9/16). Nadšení, že se konečně něco děje, spojené s důvěrou v lékaře a vědu utváří falešný dojem, že hned otěhotním, radost, která se při neúspěchu změní ve zklamání. Z rozhovorů vyplynulo, že většina respondentek má pocit malé informovanosti od lékařů o procesu početí a úspěšnosti léčby.

Posledním významným tématem je téma **asistovaná reprodukce jako finanční zátěž**. Jelikož náš zdravotní systém hradí jen čtyři IVF cykly asistované reprodukce, a to pouze základní standard a ostatní si musí klient hradit sám, je léčba vnímána jako finančně velmi nákladná. Centra asistované reprodukce jsou tak vnímána jako komerční zařízení, které vydělávají na tužbách a neštěstí druhých. Květa vypovídá: „...pro ně je to byznys trošku, ale pomáhají...“ (202/7), „...protože Vám řeknou: „Hele takhle...chcete tohle to...zaplatíte tohle a tohle...“ (199-200/7), a dodává: „...člověk, když fakt po něčem touží, tak si to zaplatí...“ (204/8). Michaela říká: „...je to hrozný

byznys, že z nás tahají prachy...“ (165/6), Katka potvrzuje: „...*kdo na tom není finančně dobře, tak to nemůže podstoupit...*“ (420/15). Vnímají to jako nespravedlnost, protože se cítí trestáni systémem za něco, na čem nemají vinu. Cítí **nespravedlnost**, že stát vynakládá vysoké finanční prostředky na léčbu drogově závislých, alkoholiků nebo na léčku kuřáků, kteří si své problémy sami zavinili. Tíha nespravedlnosti je umocněna společenskou normou mít vlastní dítě, která je nepřímo nutí léčbu podstoupit. K pocitu nespravedlnosti se přidává ještě pocit **lítosti nad marným snažením**, protože léčba nezaručuje úspěch. Lítost nad marným snažením je jedno z vyvstalých témat kategorie prožívání a přibližuje pocit zklamání a frustrace nad marně vydanou energií, fyzickým a psychickým obětováním a finančními výdaji bez úspěchu. Monika vypovídá: „...*když tomu člověk věnuje takový energie a popravdě i takových financí, tak mě to mrzí, že to nevyjde...*“ (223-5/8), Květa dodává: „...*zaplatili jsme dost velké peníze, a nemáme nic...*“ (761-2/26).

Ostatní vynořená témata, která se objevila v případech s menší frekvencí než 30 %, jsou k nalezení v kapitole 11.7.1. Mezi ně patří například vnímání *asistované reprodukce jako něco normálního*, nebo naopak *nepřirozeného*.

12.3 Jaké prožívá jedinec pocity v souvislosti s asistovanou reprodukcí

Ruku v ruce s vnímáním léčby asistované reprodukce a vnímáním dítěte a touhy po mateřství, jdou prožitky a pocity s tím spojené. Každá zkušenost vyvolává i určité emoční a citové prožívání, které určuje kvalitu zkušenosti. Prožívané emoce a pocity jsou výsledkem kognitivního hodnocení, interpretace, na nás působících podnětů a prožívaných fyziologických reakcí, které vyvolávají vědomé prožitky emocí (Damasio, 2000).

Hlavní vyvstalá témata emočního prožívání napříč případy, která se vynořila z analýzy jsou: *asistovaná reprodukce jako zdroj bezmoci*, *asistovaná reprodukce jako zdroj lítosti*, *zdroj strachu*, *pocitu závidění a nespravedlnosti*.

Jak jsem již poukázal výše, předání kontroly nad početem lékařům vyvolává u většiny jedinců **pocit bezmoci** nad kontrolou počtů. Použil jsem pocit bezmoci jako nadřazené téma pocitům zoufalství a frustrace. V diskurzech své pocity respondenti

vyjadřovali následně: Květa vyprávěla: „...už jsem byla zoufalá, že jsem říkala, mně to nevádí...“ (293/10), nebo „...člověk proto dělá všechno, ale nejde to...“ (162-3/6), Katka říká: „...byste to hrozně moc chtěl, ale nejde to...“ (599-600/21) a „...chcete aby to bylo rychleji, ale ono to nejde...“ (288/10), Nikol je z celé situace nešťastná „...jsem z toho docela nešťastná...“ (860/29), stejný pocit neštěstí a zoufalství prožívá i Květa „...cítím se poprvé v životě nešťastná...“ (1112/38). Petra je ještě zoufalejší a říká: „...lítost, lítost, bezmoc, prostě to samý špatný, žádný positívum...“ (427/15).

Dalším významným tématem je **pocit lítosti** nad svým osudem, zklamání a lítost nad marným snažením, které nepřináší kýžený výsledek. Květa vypovídá: „...nemám dva orgány, které bych k tomu potřebovala, tak už to nejde...“ (917/31), „...měla jsem deprese...tolikrát jsem brečela...“ (163/6, 368/13), Michaela říká: „...to jsem si obrečela, protože mi to přišlo líto, že jsem si píchala injekce do břicha a všechno marně...“ (302-4/11), Katka sděluje: „...bylo mi to líto, já jsem vyšetřená, já nevím co už víc...“ (343/12), Petra: „...když jsem to dostala, tak jsem jako brečela...“ (196/7). Pocity lítosti a zklamání jsou doprovázeny **pesimismem**, že je vše marné. Květa sděluje své pocity: „...mě třeba nenapadlo, že mi to vyjde...je to špatný, a taky se tak stalo...já jsem cítila, já jsem věděla, že to tak bude...“ (771/26, 773-4/26), Nikol si stěžuje: „...zase jsem jeden z těch lidí, co má tu smůlu...“ (69/3).

Všechny tyto pocity bezmoci, zoufalství a lítosti se dají shrnout pod depresivní prožívání asistované reprodukce. Deprese taky byla jedním z vyvstalých témat z diskursů. Depresivní kognitivní styl je charakterizován pocitem, že nejsme schopni aktivně ovlivňovat děje kolem nás, pocitem smutku, lítosti nad ztrátou nějaké hodnoty, v našem případě touženého dítěte, které jsou doprovázeny pláčem a deaktivací organismu (Bara, 2003). Dlouhodobě přetrvávající stav deprese a bezmoci poškozuje funkci buněk a snižuje účinnost imunitního systému (Seligman, 1990, Goleman, 2011).

Dalším vyvstalým tématem prožívání asistované reprodukce je strach, **asistovaná reprodukce jako zdroj strachu**. Nejedná se o strach ze samotné léčby a jejich rizik, ale strach pocházející z nejistoty a možných ztrát. Strach z léčby měla jen Petra, která otevřeně přiznala, že má strach, až fobii ze všech doktorů. Ostatní respondentky prožívají léčbu a zákroky jako něco, co je nutné vydržet, přetřpět,

protože to dělají pro dobrou věc. Nejvíce obav mají **z neúspěchu** léčby, co když neotěhotním, co se mnou bude. Květa vypovídá: „...nevím, jak se to bude vyvíjet dál, jak to se mnou bude dál vypadat...“ (552-3/19), Katka sděluje: „...bojím se, že to nevyjde nikdy, že nikdy nebudu mít svoje dítě...“ (585/20). Období největšího strachu je období následující po zavedení embrya a **čekání na výsledek**. Jedná se o období, které všechny ženy popisují jako nejvíce stresující, kdy se bojí pohnout, něco udělat, aby si neublížily a nezapříčinily neúspěch. Katka vypovídá: „...nejhorší fáze je, když vám zavedou embryo dovnitř a vy čekáte čtrnáct dní...“ (131-2/5), „...pořád nevíte, pozorujte se pořád...“ (144/6), Monika říká: „...jsem se bála, jestli se budou vyvíjet, jestli se to jako podaří...“ (176-7/7), Nikol popisuje: „...nejhorší je čekat na ten výsledek...“ (380/13). S neúspěchem souvisí **strach z budoucnosti, z bezdětnosti**, z možné **ztráty partnera** a **samoty**. U Michaely se objevil i strach z toho, že nestihne mít dítě, že už má málo času. Takový strach se objevuje hlavně u žen v pokročilejším věku, které pociťují tlak času nezbytného na léčbu. Některé respondentky prožívaly **strach ze špatných zpráv** o svém zdraví nebo **pocity neadekvátnosti**, že to nezvládnou. Strach je emocí, která je považována za velmi silný zdroj stresu. Stres má velmi negativní účinky na zdraví jedince a souvisí s výskytem mnoha nemocí. Psycholog Bruce McEwen uvádí celou řadu účinků stresu na lidský organismus (Goleman, 2011:165).

Pocit strachu ještě doprovází **pocity viny**, další z vynořených témat, za svou nedokonalost, za své poškození. Ten, u koho je diagnostikován problém prožívá pocit viny vůči partnerovi, protože mu brání v dosažení cíle. Květa vypovídala: „...brala jsem to na sebe, že nemáme, protože já nemůžu mít, tak on nemá...“ (1092/37), dalším druhem viny je **sebeobviňování** za nějaké předchozí chování, zanedbání něčeho, co způsobilo komplikace a neplodnost. Pocit viny je ego-vztažný pocit, který má svůj původ ve studu za svou nedokonalost, lítost z provinění za nenaplnění očekávání a osobního selhání. Takové pocity mohou vést k devalvaci sebepojetí (Nakonečný, 2000). Partner, který je nositelem viny, má většinou tendenci obětovat partnerství, pro štěstí toho druhého. **Obětování partnerství**, vztahu, bylo jedním z vynořených témat. „Viníci“ mají tendenci dát volnost partnerovi, aby si našel někoho jiného, s kým bude moc realizovat svůj plán, mít dítě, být šťastný. Jedná se o určité vykoupení viny a potrestání se.

Posledním významným tématem vynořeným ve vztahu k asistované reprodukci je **závist**. Závist vychází z pocitu nespravedlnosti osudu vyjádřeného převážně otázkou „Proč zrovna já?“, jak se ptala Katka: „...proč zrovna já, která chtěla mít dítě...“ (578/20) nebo dál slovy „...to je to nejhorší, kdybych byla taková, že to dítě nechci...“ (590/20), Petra dodává: „...nechtěla ho a teď ho má. Takový jako nespravedlivý...“ (334/12). Neplodné ženy cítí vlastní nedostatečnost a závidí matkám a těhotným ženám ve svém okolí. Katka vypráví: „...si říkáte, proč zrovna oni, přejete jim to strašně, ale říkáte si, jaký měli štěstí...“ (174-6/7), nebo „...koukám na každou romku, že je těhotná, a proč oni můžou a my ne...“ (594-5/21). Nikol vypovídá: „.....no, jsem našťvaná. Protože když se kouknu na některou populaci, které rozmnožování nečiní žádný problém, tak jako, to zamrzí...“ (868-70/30), „...všichni roděj a všichni ty děti mají, tak jako to člověk prožívá docela, docela jako nepříjemně no...“ (884-5/30). U žen, které prožívají závist, se vynořilo i téma **zlosti a hněvu**. Pocit hněvu je výsledek frustrace a pocitu ublížení, narušení osobního plánu a projevuje se fyziologickou aktivací, zvýšením krevního tlaku, frekvencí pulzů, respirací, mobilizací krevního cukru. Hněv tak narušuje fyziologickou rovnováhu organismu a zdraví jedince (Nakonečný, 2000; Goleman, 2000).

Jak je vidět, asistovaná reprodukce a vůbec, celé vnímání situace vyvolává v jedinci mnoho negativních emocí, které mají negativní účinky na zdraví. Některé z nich jsem nastínil a podrobnější výčet lze nalézt v knihách od autorů Goleman (2000, 2003), Pagliaro (2010), T. Bennett-Goleman (2010).

12.4 Uvažování o partnerovi a sociálním okolí v souvislosti s asistovanou reprodukcí

Poslední mojí výzkumnou otázkou jsem chtěl pochopit, jak jedinci v procesu asistované reprodukce přemýšlejí o svém partnerovi, vnímají své širší sociální okolí, přátele, rodiče a příbuzný. Jaké se mezi nimi tvoří interakce a vztahy.

Z IPA analýzy případů vystoupily napříč případy následující významná témata: *upevnění svazku a sblížení, izolace a oddálení od partnera*. Ve vztahu k širšímu sociálnímu okolí vzešlo téma: *tíha očekávání druhých*. První dvě témata vyjadřují dvě odlišné interakce v partnerském vztahu, které se pokusím nyní probrat.

Téma **upevnění svazku a sblížení** se s partnerem ve vztahu ke zkušenosti s asistovanou reprodukcí se projevilo hlavně u těch párů a jedinců, kteří pocítovali svůj svazek za pevný, spojený v manželství, založený na lásce a vzájemné opoře. V takovém svazku pocítovala žena partnera jako oporu, někoho, na koho se může spolehnout, o koho se může opřít, koho obdivuje, váží si ho, kde fungovala vzájemná komunikace, partneři dokázali otevřeně hovořit, sdíleli své emoce a pocity, tolerovali druhého a docházelo ke společnému sdílení léčby. Jednalo se taky o páry, kde partneři souhlasili a společně se podíleli na rozhovoru. Katka vypovídala: „...nás to spíš sblížilo hodně...“ (334/12), „...já můžu říct, ..., že to prožíváme všechno spolu...“ (438-9/15) nebo „prožíváme s manželem, vždy to obrečíme, jak já, tak i on...“ (168/6). Nikol s Petrem: „...jsme si blíž...nás to opravdu stmeluje, zpevňuje...“ (573/20, 579/20), Petra s Jirkou: „...nás ale zase sblížilo, to stmelilo dohromady...“ (335/12). U těchto respondentů se taky nemanifestoval strach ze ztráty partnera, prožívali méně negativních emocí a vnímali asistovanou reprodukci jako naději.

Oproti tomu respondenti, kteří byli ve svazku založeném na partnerství, i když dlouhodobém, manifestovali ve svých výpovědích prožívání **izolace a oddálení od partnera**. Většinou měli narušenou komunikaci, kdy partneři nedokázali hovořit o svých pocitech a stranili se komunikaci s partnerkami. Další vyvstala témata v této oblasti byla, pocit **nedostatečné opory, emoční chlad partnera**, Květa vypovídá: „...klid a ticho a nemluví...“ (349/14), „...takže ten to nese blbě. Když mu řeknu, že výsledky jsou negativní, tak on se zavře do sebe...“ (420/15), Michaela říká: „...on kouká, poslouchá, neřekne nic. Takže já vůbec nevím, jak on to prožívá nebo neprožívá, co on plánuje...“ (583-5/20). Ženy se postupně izolují a přestávají s partnerem komunikovat, aby ho chránily. Květa říká: „...já o tom nemluví, aby se on necítil špatně...“ (957/33), Petra: „...mě to mrzí a nechci o tom mluvit, abych ho tím věčně nezatěžovala...“ (424-5/15). Takové chování se odrazilo i na prožívání partnerek, které se cítily **samy se svým problémem**, měly větší strach ze ztráty partnera a hůř nesly neúspěch léčby.

Dalšími vynořenými tématy bylo téma **asistovaná reprodukce jako zdroj konfliktů**, které se objevovalo u obou typů svazku, partnerství i manželství, **narušená intimita**, kde sexuální život dostal podobu mechanického styku za jediným účelem reprodukce, z kterého se vytratilo potěšení. Katka vypovídala: „...jsme měli sex

jenom proto, aby bylo to dítě. Každý den nebo obden a to bylo už hrozný...se milujeme jen proto, abychom měli to dítě...“ (520-3/18).

Ve vztahu k okolí se vynořilo jedno významné téma a to **tíha očekávání druhých**. Květa vypovídá: „...přijde k jeho mamince: „Už jsi těhotná?“ Nemyslí to ve zlém...“ (472-3/16), narážky rodičů partnera u Katky: „...není to víc u tebe, a neměla by ses nechat víc vyšetřit...“ (342/12), u Nikol jsou zase všichni plni očekávání: „...rodina to bere tak nějak, všichni jsou plni naděje a očekávání...“ (237/9), „...už neočekávám sám, ale očekává i celý to okolí a teď se to hrne...“ (244/9). Okolí není vždy schopné vžít se do neplodného páru a svými dobrými úmysly, radami, zájmem vyvolávají v páru pocit nedostatečnosti, viny za nenaplnění očekávání, které však nemohou svým jednáním nikterak ovlivnit. Páry potom volí cestu izolace od okolí, přestávají komunikovat a sdělovat, kdy budou mít další cyklus. Někdy stačí přítomnost vrstevníků, kteří už děti mají, aby pár prožíval pocity selhání a izoloval se od ostatních. Z vynořených témat, neplodní očekávají od svého okolí *větší pochopení, možnost komunikace a sdílení, větší oporu*.

12.5 Závěr diskuse

Cílem disertačního projektu bylo pochopení prožívání neplodných jedinců a pokusit se zachytit významy, jaké jedinec připisuje sám sobě, neplodnosti a reprodukční medicíně. Práce chtěla přispět k pochopení zkušenosti jedince, jak vnímá sám sebe, svého partnera, své sociální okolí ve vztahu ke své neplodnosti a technikám asistované reprodukce, a jaké prožívá pocity a emoce.

Z vyvstalých významů jsem nabyl dojmu, že mateřství a rodičovství pro jedince procházející AR je podmíněno převážně osobními a společensko-kulturními hodnotami a dítě se stává prostředkem realizace osobních potřeb a formou společenské realizace. Dítě a mateřství je příliš racionalizováno a postrádá přirozenosti, spontánnosti.

Asistovaná reprodukce je racionální a logickou volbou pro všechny páry, které mají problémy s přirozeným početím a chtějí realizovat svůj životní plán. Volba asistované reprodukce se stává nutností pro svou samotnou existenci a z důvodu tlaku společenských norem.

Kontrola vlastní reprodukce, medikalizace neplodnosti, předávání kontroly nad početem vědě, vede k technologizaci života a utváří dojem všemohoucnosti. Imperativem se stává úspěch za každou cenu, s čím se vytrácí přirozené a smířené přijetí vlastního osudu s možností změny cíle. Takový postoj vede k nepřiměřenému optimismu a pocitu naděje, kde neúspěch vede k pocitu bezmoci, frustraci, pesimismu doprovázené lítostí, zlostí a závistí.

Zajímavým výsledkem bylo zjištění emočního prožívání, které doprovází asistovanou reprodukci. Jedinci v procesu AR prožívají většinou negativní emoce, které mohou nepříznivě ovlivnit úspěch léčby a oplodnění. Emoce, které nejenže ovlivňují fyziologické funkce organismu, ale ovlivňují i sebepojetí jedince a jeho relace s okolím. Práce s emocemi, strachem, hněvem, závistí, pocitem bezmocnosti by se mohla stát působištěm psychologů v procesu asistované reprodukce.

Výsledky přinesly bohatý materiál, který může pomoci odborníkům, lékařům a gynekologům zlepšit přístup k neplodnému páru a hlavně umožnit psychologům poskytnout adekvátní poradenství a terapii párům v procesu asistované reprodukce.

13. Závěr

Výsledky výzkumného projektu měly přispět k lepšímu porozumění prožívání a zkušenosti jedince a páru s neplodností v procesu asistované reprodukce. Výsledky přinesly hlubší poznání ve čtyřech oblastech prožívání jedince, vnímání dítěte, vnímání technik asistované reprodukce, jejím prožíváním a vnímáním sama sebe a naposled vnímání partnera a širšího sociálního okolí, které utvářejí zkušenost s asistovanou reprodukcí.

Výsledky, ke kterým jsem dospěl v oblasti vnímání dítěte, poukazují na to, že jedinci, kteří se obracejí na techniky asistované reprodukce, vnímají dítě jako plán, osobní nebo partnerský, jako nějaký bod, který má určité chronologické zařazení do životní dráhy. Touha po dítěti vzniká jako touha po uspokojení osobních potřeb jedince, zachování partnerství, nebo je výsledkem osobního mínění o společenských normách, kde dítě nachází svůj význam. Dítě jako zdroj, potřeba tak přichází, až po dosažení jiných hodnot na životní dráze jedince, čímž se posouvá věk prvního početí. Dítě je před početím pojímáno jako něco, to, ono, jako nějaký cíl, úkol k realizaci.

Asistovaná reprodukce je vnímána jako nutnost, jako jediný prostředek k realizaci svého cíle, mít vlastní dítě. Obrátit se na techniky asistované reprodukce znamená předat kontrolu nad svým početím lékařům, doprovázený pocitem ztráty kontroly a falešnou nadějí jistého úspěchu. Techniky AR navíc dodávají pocit všemohoucnosti a utvářejí v jedincích závislost na falešné naději mít vlastní dítě.

Ve třetí oblasti prožitků, mezi nejsilnější pocity jedince spojené s asistovanou reprodukcí jsou pocity bezmoci, zoufalství, frustrace, pocit smutku, lítosti a zklamání. Negativní prožitky, které charakterizují určité celkové depresivní prožívání asistované reprodukce. Další silnou emocí byl strach, převážně z neúspěchu, z budoucnosti, z bezdětnosti, ze ztráty partnera. Mezi významné prožitky patřily i pocity osobní viny, závisti a hněvu.

Ve vztahu k partnerovi se vynořila témata vzájemné interakce založené na sblížení partnerů, kde prožívaná náročná životní situace posílila jejich vztah, založený na opoře partnera nebo se stala zdrojem konfliktů, izolace jeden od druhého a samoty, kdy se ženy cítily samy se svým problémem.

Přínos výzkumu nacházím ve vynořených významech, které přispějí k pochopení prožívání asistované reprodukce neplodným párem. Za zmínku stojí vynořené témata závidí, které jsem v jiných studiích nenašel a celkové negativní prožívání léčby, které by si zasloužilo pozornost odborníků v oblasti reprodukční medicíny, lékařů, gynekologů a psychologů. Lékaři mohou získané poznatky využít k lepší empatické komunikaci s pacienty, psychologové k nastavení poradenství a doprovázení páru procesem asistované reprodukce.

14. Souhrn

Prezentovaná disertační práce je zakotvena na antropomorfním epistemologickém postoji v poznání, který považuje za úkol psychologie studovat psychické procesy jako jevy obsahující vlastní osobitost zakotvenou ve společensko-kulturním kontextu, ve kterém se manifestují. Proto je nutné ve studiu lidské zkušenosti používat metody vycházející z přístupů sociálních a humanitních věd - fenomenologie a hermeneutiky.

Disertační projekt se zaměřil na pochopení a vysvětlení psychického prožívání jedinců v procesu asistované reprodukce. Asistovaná reprodukce je lékařskou odpovědí na stále narůstající fenomén neplodnosti a sterility v naší společnosti. Pod pojem asistovaná reprodukce spadají všechny lékařské techniky, které napomáhají oplodnění a početí. S problémem početí se ve vyspělých zemích potýká, včetně České republiky, stále více mužů, žen a párů a podle Světové zdravotnické organizace (WHO) se počet sterilních párů pohybuje kolem 15–20% a tendence fenoménu je stále narůstající.

Výchozími teoretickými modely projektu jsou interakční symbolismus (Mead, 1934; Blumer, 1969; Denzin, 1972; Salvini 2004), konstruktivismus (Kelly, 1955; Von Glaserfeld, 1988; Von Forester, 1988) sociální konstruktivismus (Bateson, 1972; Berger & Luckmann, 1966; Gergen 2010...), etnometodologie (Garfinkel, 1962; Ciacci, 1983), narativní přístup (Bruner, 1986, 1990; Harré & Secord, 1972), holistický přístup (Bateson, 1972, 1979; Capra, 1982, 1997; Maturana, Varela, 1980, 1987; Goleman, 1997, 2003) a psychoneuroendokrinoimunologie (Botaccioli, 2005; Damasio, 2005; Pert, 1997; Pagliaro, 2004).

Výzkumným problémem projektu je pochopit a přiblížit prožívání neplodného jedince v procesu léčby technikami asistované reprodukce. Předpokládá se, že neplodnost a techniky asistované reprodukce významně ovlivňují psychiku jedince a jsou pro jedince i pár silným stresorem. Není neobvyklé, že žena reaguje na neúspěchy léčby lítostí, pocitem bezmoci, frustrací a v páru se objevují konflikty a problémy. Tyto reakce jsou již dokumentovány v zahraničních výzkumech (Cousineau & Domar, 2007; Rigetti & Luisi, 2007; Cecotti, 2004; Domar & Siebel, 1990; Edelman &

Golombok, 1989...) a v České republice (Hašková, 2008; Hašková & Zamykalová, 2006; Konečná 2003; Slepíčková, 2005; Rabušic, 2001...). Podrobnější výčet lze nalézt v kapitole teoreticko-kritická analýza dosavadních poznatků. Cílem projektu je ponořit se do prožívání neplodných jedinců a pokusit se pochopit významy, jaké jedinec připisuje sám sobě, neplodnosti, reprodukční medicíně a jak se mění jeho vnímání individuální skutečnosti. Tato práce má přispět k pochopení zkušenosti jedince, jak vnímá sám sebe, svého partnera a okolí ve vztahu ke své neplodnosti a technikám asistované reprodukce a jaké prožívá pocity a emoce.

Výzkumné otázky vycházely z výzkumného problému: **Jak jedinec prožívá vlastní neplodnost a asistovanou reprodukci (AR), a jaké významy jim připisuje?**

Formuloval jsem 4 výzkumné otázky:

1. Jak participanti uvažují o dítěti?
2. Jak participanti prožívají proces asistované reprodukce?
3. Jaké prožívají participanti pocity v souvislosti s asistovanou reprodukcí?
4. Jak participanti uvažují o svém partnerovi a sociálním okolí v souvislosti s početím a AR?

K povaze přijatého epistemologického postoje jsem zvolil k realizaci výzkumného záměru kvalitativní výzkumný rámec případové studie. Výzkumným případem se mi stala multikazuistická případová studie, kde výzkumným souborem byla heterogenní skupina žen (n=6), kterou jsem vybral prostým záměrným výběrem. Výběr souboru podléhal třem kritériím výběru: (1) musí se jednat o ženu nebo pár, který má přímou zkušenost s asistovanou reprodukcí, má za sebou aspoň jeden neúspěšný cyklus umělého oplodnění a chystá se podstoupit další; (2) výpověď účastníka a obsah interview musí být bohatý a obsahově významný pro cíle výzkumu. (3) kritéria věku, sociálního statutu, rodinného stavu, příčiny a druhu neplodnosti, délky neplodnosti, počtu podstoupených cyklů IVF a přidružených metod jsem stanovil pro zachování pestrosti vzorku.

Pro sběr dat jsem použil polostrukturované interview, na které jsem si připravil schéma tematických okruhů, kterých jsem se chtěl během rozhovoru dotknout.

Získaná data, zachycená audiovideo záznamem a doslovně přepsaná, jsem analyzoval metodou Interpretativní fenomenologické analýzy (IPA) a následně interpretoval. Při analýze dat jsem postupoval podle metodologického doporučení vypracovaného Jonathanem Smithem (1996) a uceleného do jednotného manuálu autory J.A. Smith, P. Flowers a M. Larkin (2009).

Z IPA analýzy se vynořilo pro každou výzkumnou otázku několik nadřazených témat, která jsem interpretoval a okomentoval. Získané výsledky plně odpověděly na výzkumné otázky a vynořená témata jsou významově bohatá k pochopení prožívání a zkušenosti neplodných žen procházejících asistovanou reprodukcí.

První otázkou jsem sledoval cíl pochopit, jak neplodní jedinci plánovali své rodičovství, co je motivovalo mít dítě a jakou hodnotu dítěti přiřkládají. Z výsledků vyplynulo, že dítě je určitým životním plánem, racionálně plánovaným bodem na životní dráze jedince, které má své vlastní časování. Většinou po realizaci osobních a společenských norem. Motivace k mateřství je prožívána jako nevysvětlitelná touha, která přichází v momentě, kdy jsou splněny určité subjektivní podmínky pro mateřství: nalezení vhodného partnera k založení rodiny, který sdílí stejnou touhu mít dítě, vytvoření zázemí, finanční jistota a zabezpečení a také když jedinci pociťují společenský tlak okolí nebo tlak tzv. „biologických hodin“. Hodnota dítěte je spojená s určitým zdrojem, dítě se stává zdrojem uspokojení osobních potřeb: radosti, smyslu života, pokračování sama sebe, vyvarování se samoty, řešení životního stereotypu nebo je zdrojem pomoci ve stáří. V relaci s asistovanou reprodukcí je dítě vnímáno jako nutnost, něco co je nezbytné podstoupit, z důvodu tlaku společenských norem a početí dítěte se stává zkouškou, vyjde/nevjde.

Druhá výzkumná otázka hledala pochopení, jak jsou vnímány techniky asistované reprodukce. Zde se vynořilo téma, zastoupené ve všech případech. Asistovaná reprodukce byla vnímána jako nutnost, něco, co je nezbytné podstoupit jen pro samotnou existenci této možnosti. S tím souviselo téma vnímání asistované reprodukce jako zdroj naděje na realizaci plánu, mít své vlastní dítě. Asistovaná reprodukce byla dále viděna jako řešení, prostředek k realizaci cíle, vnímána jako technika, která vede najisto k početí. To se odrazilo v tématu závislosti na falešné naději a ztráty kontroly nad vlastním početím. Asistovaná reprodukce vyžaduje

po svých uživatelích určitou sebeobět, jako zdroje značné fyzické, psychické a finanční zátěže.

Třetí otázka, jaké pocity a emoce vyvolává u participanta proces asistované reprodukce, se z analýzy vynořily následující témata. Nejsilnějším prožitkem byl pocit bezmoci, zoufalství, frustrace, pocit smutku, lítosti a zklamání. Negativní prožitky, které charakterizují určité celkové depresivní prožívání asistované reprodukce. Další silnou emocí byl strach, převážně z neúspěchu, z budoucnosti, z bezdětnosti, ze ztráty partnera. Mezi významné prožitky patřily i pocity osobní viny, závisti a hněvu.

V poslední otázce na prožívání partnerského vztahu a relace s okolím vyvstaly z diskursů dva opačné interakční vztahy s partnerem. Situace neplodnosti a asistované reprodukce buď partnery sblížila, posílila jejich vztah, vyvstalo téma pocitu opory v partnerovi nebo se stala zdrojem konfliktů, vzájemné izolaci a ženy se cítily samy se svým problémem. Dále dochází k narušení intimity. Ve vztahu s okolím bylo nejsilnějším tématem pocit tlaku ze strany okolí, rodiny, přátel.

Přínos výzkumu nacházím ve vyvstalých tématech, významných pro kulturní a společenský kontext České republiky, kde byl výzkum proveden, a které lze porovnat se zahraničními studiemi. Za zmínku stojí vynořené téma závisti, které jsem v jiných studiích nenašel a celkové negativní prožívání léčby, které by si zasloužilo pozornost odborníků v oblasti reprodukční medicíny, lékařů, gynekologů a psychologů.

15. Summary

This dissertation work is anchored in anthropomorphic epistemological position in cognition, which it considers to be the aim of psychology to study mental processes as phenomena containing its own personality embedded in the socio-cultural context in which they are manifested. Therefore it is necessary to study human experience using methods which are based on approaches of the social and humanitarian sciences - phenomenology and hermeneutics.

The dissertation project is focused on understanding and explanation of individuals' psychological experience during the process of assisted reproduction techniques. Assisted reproduction techniques are a medical response to the ever growing phenomenon of infertility and sterility in our society. The concept of assisted reproduction covers all medical techniques that help fertilization and conception. The problem of pregnancy in developed countries including the Czech Republic is faced by an increasing number of men, women and couples. According to the World Health Organization (WHO), the number of infertile couples is around 15-20% and the tendency of the phenomenon is growing steadily.

The initial theoretical models for this project were interaction symbolism (Mead, 1934; Blumer, 1969; Denzin, 1972; Salvini 2004), constructivism (Kelly, 1955; Von Glaserfeld, 1988; Von Forester, 1988), social constructivism (Bateson, 1972; Berger & Luckmann, 1966; Gergen 2010 ...), ethnomethodology (Garfinkel, 1962; Ciacco, 1983), narrative approach (Bruner, 1986, 1990; Harry & Secord, 1972), holistic approach (Bateson, 1972, 1979; Capra, 1982, 1997; Maturana, Varela, 1980, 1987, Goleman, 1997, 2003) and psychoneuroendocrinology (Botaccioli, 2005, Damasio, 2005; Pert, 1997; Pagliari, 2004).

The research aim of the project is to understand the problem and describe the experience of infertile individuals in the process of treatment by assisted reproduction techniques. It is assumed that infertility and assisted reproduction techniques significantly affect the psyche of the individual and are a strong source of stress for both the individual and the couple. It is not uncommon for a woman to respond to treatment failures by grief, helplessness and frustration, thereafter conflicts and

problems appear in the couple's relationship. These reactions have been documented in international studies (Cousineau & Domar, 2007; Rigetti & Luisi, 2007; Cecotti, 2004; Domar & Siebel, 1990; Edelman & Golombok, 1989 ...) and the Czech Republic (Hašková, 2008, Hašková & Zamykalová, 2006; Konečná 2003; Slepíčková, 2005; Rabušic, 2001 ...), a more detailed list can be found in Theoretical and Critical Analysis of Existing Knowledge chapter. The aim of the project is to immerse into the experience of infertile individuals and try to understand what the individual ascribes to himself, infertility, reproductive medicine and how the individual's perception of reality changes. The work intends to contribute to understanding of individual experience, of the individual's perception of oneself, of one's partner and surroundings in relation to one's infertility and assisted reproduction techniques and what feelings and emotions the individual experiences.

The research questions were based on the research issue: **How does an individual experience infertility and assisted reproduction techniques (ART), and what meanings does he ascribe to them?** I formulated four research questions:

1. How do participants think about a child?
2. How do Participants experience the process of assisted reproduction techniques?
3. How do participants experience the emotions in the context of assisted reproduction?
4. How do participants think about their partners and the social environments in the context of conception and ART?

I chose to implement a qualitative research case study framework for the research plan, considering the nature of the epistemological attitude. My research case was multiple case interpretation study where a heterogeneous group of women (n = 6) became my researcher array, which I chose simply by a deliberate choice. The selection was subject to three selection criteria: (1) It must be a woman or a couple who have a direct experience with assisted reproduction techniques, have had at least one failed IVF cycle and is about to undergo another, (2) the statement of the participant and the content of the interview must be informative and relevant to the research objectives. To maintain the diversity of the sample I determined other criteria, such as age, social status, marital status, cause and type of infertility,

duration of infertility, number of undergone IVF cycles and associated methods.

For data collection, I used semi structured interview method for which I had a prepared scheme of themes which I wanted to reference during the interview. I analyzed the data (obtained and captured by audio video recording and later transcribed literally) using interpretative phenomenological analysis (IPA) and subsequently interpreted. When analyzing the data, I followed the methodological recommendations prepared by Jonathan Smith (1996) and summarized into a single manual by authors J. A. Smith, P. Flowers and M. Larkin (2009).

The IPA analysis rendered several overarching themes for each research question, which I interpreted and commented upon. The results which I obtained responded fully to the research questions and issues which surfaced were semantically rich for understanding of the experience of infertile women undergoing assisted reproduction techniques.

By the first question I was pursuing the objective of understanding how infertile individuals planned their parenthood, what motivated them to have a child and what value they see in the child. The results showed that the child is a specific life plan, rationally planned point in the life cycle of an individual, with its own timing, usually after achieving personal and social norms. Motivation for motherhood is experienced as inexplicable desire, which comes at a time when certain subjective conditions for motherhood have been fulfilled: finding a suitable partner for starting a family who shares the same desire to have a child and creating some financial certainty and security. Individuals also feel social pressure or so-called "biological clock". The child's value becomes a source of personal satisfaction needs: joy, meaning of life, continuation of oneself, avoiding loneliness, breaking life stereotype or means of support in old age. In relation to assisted reproduction techniques a child is perceived as a necessity, something that is necessary to undergo due to the pressure of social norms. Conceiving a child becomes a test comes – succeed or fail.

The second research question aimed to understand how assisted reproduction techniques are perceived. One issue emerged which was present in all cases. Assisted reproduction techniques have been perceived as a necessity, something

that is essential to undergo only for the very existence of this option. This is connected with the issue of perception of assisted reproduction techniques as a source of hope for the implementation of the plan to have one's own child. Assisted reproduction techniques have been increasingly seen as a solution, a means to achieve a goal, perceived as a technique that leads to a certain conception. This was reflected in the topic of dependency on false hope and loss of control over one's own conception. Assisted reproduction techniques require a level of self-sacrifice from their users, as a source of considerable physical, psychological and financial burden.

The third question which analyzed the actual experience of treatment, what feelings and emotions it causes evoked the following topics. The strongest emotions were a sense of helplessness, despair, frustration, sadness, grief and disappointment. Negative experiences characterize an overall depressing perception of assisted reproduction techniques. Another strong emotion was fear - mostly of failure, future, childlessness, loss of a partner. Among the important emotions were also the feelings of personal guilt, envy and anger.

In the last question about the experience of partnership and relationship with their surroundings, two opposing kinds of relationship with a partner arose from the discourses. The situation of infertility and assisted reproduction either brought the partners closer together and strengthened their relationship, brought the feeling of support, or become a source of conflict, mutual isolation and women felt alone with their problem. In addition, intimacy is disrupted. In relation to the surrounding the strongest issue was the pressure from the surrounding family and friends.

I see the benefits of this research in the emerging topics relevant to the cultural and social context of the Czech Republic, where the research was conducted, and which can be compared with studies abroad. Emergent themes of envy are also worth noting as I didn't find it in other studies. Also the overall negative perception of the treatment deserves more attention of reproductive medicine experts - doctors, gynecologists and psychologists.

16. Literatura

- Adler, G. D., Boxley, R. L.** (1985). The Psychological reaction to infertility: Sex roles and Coping Styles. *Sex Roles*, vol. 12, 3/4, 271-280.
- Ardenti, R.** (1999). *Il supporto psicologico durante l'iter della Procreazione Medicalmente Assistita*. In La Sala, G.B. *Bambini e genitori speciali? Dal bambino desiderato al bambino reale*. Roma, Carocci.
- Bara, B.** (2003). *Manuale di psicoterapia cognitiva*. Torino, Boringhieri.
- Baštecký, J., Šavlík, J., Šimek, J.** (1993). *Psychosomatická medicína*. Praha, Grada.
- Bateson, G.** (1972). *Verso una ecologia della mente*. Milano, Adelphi.
- Bateson, G.** (1979) *Mente e natura*. Milano, Adelphi.
- Bateson, G.** (1991) *Una sacra unitá*. Milano, Adelphi.
- Beck, U.** (2004). *Riziková společnost. Na cestě k jiné moderně*. Praha, Sociologické nakladatelství.
- Bennett-Goleman, T.** (2001). *Alchimia emotiva*. Milano, Bur.
- Berger, P. L., & Kellner, H.** (2009). *Il matrimonio e la costruzione della realtà*. Roma, Armando.
- Berger, P. L., & Luckmann, T.** (1999). *Sociální konstrukce reality*. Brno, CDK.
- Blumer, H.** (2006). *La metodologia dell'interazionismo simbolico*. Roma, Armando editore.
- Boivin, J., Takefnan, J. E.** (1996). Impact of in vitro fertilization proces on emotinal, physical and relational variables. *Human Reproduction*, vol. 11, 4, 903-907.
- Bottaccioli, F.** (2005). *Psiconeuroendocrinoimmunologia*. Milano, Red.
- Bruner, J.** (1992). *La ricerca del significato*. Torino, Boringhieri.
- Bydlowski, M.** (1997). *Il debito di vita*. Urbino, Quattro Venti.
- Capra, F.** (1993). *Verso una nuova saggezza*. Milano, Feltrinelli.
- Capra, F.** (1997). *La rete della vita*. Milano, Rizzoli.
- Capra, F.** (2002). *Bod obratu: věda, společnost a nová kultura*. Praha, DharmaGaia.
- Casonato, M.** (2000). *Costruttivismo*. Bergamo, Moretti e Vitali.
- Cecotti, M.** (2004). *Procreazione medicalmente assistita*. Roma, Armando.
- Cesaró, A. N.** (2000). *Il bambino che viene dal freddo. Riflesioni bioetiche sulla fecondazione artificiale*. Milano, Franco Angeli.
- Ciacci, M.** (1983). *Interazionismo simbolico*. Bologna, Mulino.
- Collins, A., Freeman, E. W., Boxer, A. S., & Tureck, R.** (1992). Perception of infertility and treatment stress in females as compared with males entering in vitro fertilization treatment. *Fertility and sterility*. Vol. 57, 2, 350-356.
- Corbetta, P.** (1999). *Metodologia e tecniche della ricerca sociale*. Bologna, Mulino.
- Corbetta, P.** (2003). *La ricerca sociale: Le tecniche qualitative*. Bologna, Mulino.
- Cousineaum T. M., & Domar, A. D.** (2007). Psychological impact of infertility. *Best practice & Research. Clinical obstrectics and gyneacology*, 2, 295-308.
- Čermák, I., Štěpaníková, I.** (1997). Validita v kvalitativním psychologickém výzkumu. *Československá psychologie*, 4, 503-512.
- Dal Lago, A., & Giglioli, P. P.** (1984). *Etnometodologia*. Bologna, Mulino.
- Damasio, A. R.** (1995). *L'errore di Cartesio. Emozione, ragione e cervello umano*. Milano, Adelphi.
- Damasio, A. R.** (2000). *Emozione e coscienza*. Milano, Adelphi.
- De Grada, E., & Bonaiuto, M.** (2002). *Introduzione alla psicologia sociale discorsiva*. Bari, Laterza.

- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2000). *The handbook of qualitative research*. London, Sage.
- Doherty, C. M., Clark, M. M. (2006) *Léčba neplodnosti*. Brno, Computer Press,
- Edelmann, R. J., Bartlett, H. (1994). Coping strategies and psychological adjustment of couples presenting for IVF. *Journal of psychosomatic research*. Vol. 38, 4 355-364.
- Eugster, A., Vingerhoets, A. J. M. (1999). Psychological aspects of in vitro fertilization. *Social Science and Medicine*. Vol. 48, 5, 575-589.
- Ferjenčík, J. (2000). *Úvod do metodologie psychologického výzkumu*. Praha, Portál.
- Ferraretti, A. P. (2002). *La procreazione medicalmente assistita (PMA)*. In Riccardi, E., Monti, F., Passarelli, C. Lombardini, L. *Procreazione medicalmente assistita. Incontro di professionalità diverse tra i sintomi del corpo e i desideri della mente*. Bologna, Sismar.
- Fiora, E., Pedrabissi, I., Salvini, A. (1988). *Pluralismo teorico e pragmatismo conoscitivo in psicologia della personalità*. Milano, Giuffré.
- Flamini, C. (1998). *Il libro della procreazione*. Milano, Mondadori,
- Flamini, C. (2004). La fecondazione assistita: cambiamenti della prospettiva riproduttiva a venticinque anni dalla prima FIVET. In Bonarini, F., Ongaro, & F., Viafora, C. (2004). *Sessualità e riproduzione*. Milano, Angeli.
- Foresta, C. (2006). *La riproduzione umana e le influenze ambientali*. Padova, Cleup.
- Foresta, C., & Lanzone, A., & Ferlin, A. (2005). *Iter terapeutico della coppia infertile*. Padova, Cleup.
- Foucault, M. (1999). *Dějiny sexuality I. Vůle k vědě*. Praha, Hermann&synové.
- Galimberti, U. (1999). *Psiche e techne: l'uomo nell'età della tecnica*. Milano, Feltrinelli.
- Gazzaniga, M., S. (1999). *La mente inventata: le basi biologiche dell'identità e della coscienza*. Milano, Guerini.
- Gergen, K. J., Gergen, M. (2005). *La costruzione sociale come dialogo*. Padova, Logos.
- Giddens, A. (1991). *Modernity and Self-identity: Self and Society in the Late Modern Age*. London. MacMillan.
- Goffman, E. (1967). *Il rituale dell'interazione*. Bologna, Mulino.
- Goffman, E. (1969). *La vita come rappresentazione sociale*. Bologna, Mulino.
- Goffman, E. (1983). *Stigma*. Milano, Giuffré.
- Goleman, D. (2003). *Emozioni distruttive*. Milano, Mondadori.
- Goleman, D. (2011). *Emoční inteligence*. Praha, Columbus.
- Harré, R., & Gillet, G. (1996). *La mente discorsiva*. Milano, Raffaello Cortina.
- Hašková, H. (2009). *Fenomén bezdětnosti*. Praha, Slon.
- Hearn, M. T., Yuzpe, A. A., Brown, S. E., & Casper, R. F. (1987). Psychological characteristics of in vitro fertilization participants. *American Journal of Obstetrics and Gynecology*. 159, 269-274.
- Hoskovcová, S. (2006) *Psychická odolnost předškolního dítěte*. Grada, Praha
- Hoskovec, J., & Nakonečný, M., & Sedláková, M. (2002). *Psychologie XX. Století*. Praha, Karolinum.
- Kebza, V. (2005). *Psychosociální determinanty zdraví*. Praha, Academia.
- Kelly, G. A. (2004). *Teoria dei costrutti personali*. Roma, Altrolabio.
- Konečná, H. (2003). *Cesta za dítětem*. Praha, Academia.
- Konečná, H., Bubleová, V., & Janků, J. (2010). Motivy k rodičovství. *Československá psychologie*, 2, 126-137.
- Křivohlavý, J. (2009). *Psychologie zdraví*. Praha, Portál.
- La Sala, G.B. (1999). *Bambini e genitori speciali? Dal bambino desiderato al bambino reale*. Roma, Carocci.

- Lajkep, T.** (2004). *Etika, sex reprodukce*. Zbraslavice, Farmclub.
- Mascetti, G. G.** (1997). *Gli ormoni, i neurotrasmettitori, il sistema immunitario e il comportamento*. Padova, Upsel.
- Matějů, I., Weiss, P. & Urbánek, V.** (2003). Psychologické příčiny neplodnosti. *Československá psychologie*, 2, 131-139.
- Matějů, I., Weiss, P. & Urbánek, V.** (2005). Psychologické důsledky neplodnosti. *Československá psychologie*, 3, 250-260.
- Maturana, H. R., & Varela, F. J.** (1985). *Autopoiesi e cognizione*. Venezia, Marsilio.
- Maturana, H. R., & Varela, F. J.** (1987). *L'albero della conoscenza*. Milano, Garanti.
- McBurney, D.** (1994). *Metodologia della ricerca in psicologia*. Bologna, Mulino.
- McCubbin, H., Thompson, E., Thompson, A., Fromer, J. E.** (1998). *Stress, Coping, and Health in Families: Sense of Coherence and Resiliency*. CA, Sage.
- McNamee, S., & Gergen, K.** (1998). *La terapia come costruzione sociale*. Milano, Angeli.
- Mead, G.H.** (1966). *Mente, Sé e società*. Firenze, Giunti.
- Miovský, M.** (2004). *Diplomové práce v oboru psychologie*. Olomouc, FF UP.
- Miovský, M.** (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha, Grada.
- Možný, I.** (2008). *Rodina a společnost*. Praha, Slon.
- Nakonečný, M.** (1996). *Motivace lidského chování*. Praha, Academia.
- Nakonečný, M.** (1997). *Psychologie osobnosti*. Praha, Academia.
- Nakonečný, M.** (2000). *Lidské emoce*. Praha, Academia.
- Nardone, G.** (2001). *Modelli di famiglia*. Milano, Ponte alle Grazie.
- Nardone, G., Watzlawick, P.** (1990). *L'arte del cambiamento. Manuale di terapia strategica*. Firenze, Ponte alle Grazie.
- Národní registr asistované reprodukce - NRAR** (2011). *Počet cyklů IVF u žen v ČR za období 2007-2010*. E-mailové sdělení, 24. července 2011
- Novotný, P. P.** (1997). *Co dělat při neplodnosti*. Praha, Pragma.
- Pagliari, G.** (2004). *Mente, meditazione e benessere*. Milano, Tecniche nuove.
- Pagliari, G., & Salvini, A.** (2007). *Mente e psicoterapia*. Novara, De Agostini.
- Pagliari, G., Cesa-Bianchi, M.** (1995). *Le nuove prospettive in psicoterapia*. Milano, Angeli.
- Pagliari, G., Martino, E.** (2010). *La mente non localizzata*. Padova, Domeneghini.
- Pert, C. B.** (2000). *Molecole di emozioni*. Milano, Tea.
- Philipp, E.** (1957). *From sterility to fertility*. New York, Philosophical library.
- Presl, J., & Hostký, J.** (1984). *Přehled diagnostiky a terapie poruch menstruačního cyklu a funkční neplodnosti*. Praha, Avicenum.
- Riccardi, E., Monti, F., Passarelli, C. Lombardini, L.** (2002). *Procreazione medicalmente assistita. Incontro di professionalità diverse tra i sintomi del corpo e i desideri della mente*. Bologna, Sismar.
- Rifelli, G., & Moro, P.** (1996). *Sessuologia clinica, volume I., II., III.* Milano, Masson..
- Righetti, P. L., & Luisi, S.** (2007). *La procreazione assistita*. Torino, Bollati Boringhieri.
- Righetti, P.L., Galuzzi, M., Maggino, T., Baffoni, A., Azzena, A.** (2011). *La coppia di fronte alla procreazione medicalmente assistita*. Milano, Franco Angeli.
- Řežábek, K.** (2004). *Léčba neplodnosti*. Praha, Grada.
- Salvini, A.** (1993). *Personalitá femminile e riproduzione umana*. Roma, Lombardo editore.
- Salvini, A.** (1998). *Psicologia clinica*. Padova, UPSEL Domeneghini.
- Sirovátka, T., & Hora, O.** (2008). *Rodina, děti a zaměstnání v české společnosti*. Brno.
- Slepičková, L.** (2011). *Nedobrovolná bezdětnost jako medikalizovaný problém*. Disertační práce, Masarykova Univerzita, Brno.
- Smith, J. A.** (2008). *Qualitative Psychology: A Practical Guide to Research Methods*. London, Sage.

- Smith, J. A., Flowers, P., & Larkin, M.** (2009). *Interpretative phenomenological analysis. Theory, Method and Research*. London, Sage.
- Sobotková, I.** (2001). *Psychologie rodiny*. Praha, Portál.
- Sociologický ústav AV** (1994). *Sociologické školy, směry, paradigmaty*. Praha, Slon.
- Stites, D.P., & Terr, A.I.** (1991). *Základní a klinická imunologie*. Victoria Publishing
- Strauss, A., Corbinová, J.** (1999). *Základy kvalitativního výzkumu: Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno, Podané ruce.
- Šolcová, I.** (2009). *Vývoj resilience v dětství a dospělosti*. Praha, Grada.
- Šulová, L., & Fait, T., & Weiss, P. a kol.** (2011). *Výchova k sexuálně reprodukčnímu zdraví*. Praha, Maxdorf.
- Trabucchi, P.** (2009). *Resisto, dunque sono*. Milano, Corbaccio.
- Trnka, V., & Kobilková, J., & Kučera, E.** (1988). *Chirurgická léčba ženské sterility a infertility*. Praha, Avicenum.
- Turchi, G. P., & Perno, A.** (2004). *Modello medico e psicopatologia come interrogativo*. Padova, UPSEL Domeneghini.
- Ulčová-Galová, Z.** (2006). *Nepłodnost – útok imunity*. Praha, Grada.
- Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR** (2013, 29. března) *Zpráva o rodině 2011*.
<http://www.uzis.cz/rychle-informace/zprava-rodicce-2011>.
- Valentini, Ch.** (2005). *La fecondazione proibita*. Milano, Feltrinelli.
- Valoriani, V.** (2011). *Genitori ad ogni costo*. Roma, Carocci.
- Vegetti Finzi, S.** (1997). *Volere un figlio*. Milano, Mondadori.
- Visigalli, R.** (2011). *Sterilitá e infertilitá della coppia. Counseling e terapia psicologica*. Milano, Franco Angeli.
- Walsh, F.** (2008). *La resilienza familiare*. Milano, Cortina.
- Watzlawick, P.** (1988). *La realtà inventata*. Milano, Feltrinelli.
- Watzlawick, P.** (1998). *Jak skuteční je skutečnost*. Brno, Konfrontace.
- Williams, CH. D.** (2008). *Nejrychlejší cesta k přirozenému početí*. Praha, Práh.
- Zamykalová, L.** (2006). „Mediální reflexe bezdětnosti v české společnosti mezi lety 1994–2004.“ Pp. 95–144 in H. Hašková (ed.), P. Šalamounová, H. Víznerová, L. Zamykalová. *Fenomén bezdětnosti v sociologické a demografické perspektivě*. So-ciologické studie / Sociological Studies 06:4. Praha: Sociologický ústav AV ČR.

17. Seznam příloh

Příloha č. 1 - Květa 35 – IPA přepis

Příloha č. 2 – Michaela 33 – IPA přepis

Příloha č. 3 - Monika 38 – IPA přepis

Příloha č. 4 - Katka 33 – IPA přepis

Příloha č. 5 - Nikol 31 – IPA přepis

Příloha č. 6 - Petra 38 – IPA přepis

Příloha č. 7 - Polostrukturované interview

Příloha č. 8 - Informovaný souhlas participanta

Příloha č. 1 - Květa 35 – IPA přepis

1 *D: Já v podstatě po tobě budu chtít, abys mi*
2 *vyprávěla ten tvůj příběh. O tom, jak jste se*
3 *s manželem rozhodli... Po jaké době? A jak to*
4 *všechno probíhalo. Jak to prožíváte. Co se událo*
5 *atd. Mám tady několik otázek. Když se jich sama*
6 *třeba nedotkneš, tak já se tě na něco zeptám a*
7 *jinak tě nechám volně vyprávět. Prostě, co z toho*
8 *vyplyne, tak to z toho vplyne. Ještě než začneme,*
9 *tak si napíšu tvoje jméno.*

10
11 K: Květa.

12
13 *D: Kolik ti je let?*

14
15 K: Třicet čtyři.

16
17 *D: Takže jsi vdaná...*

18
19 K: Ne, svobodná. Žijeme s přítelem spolu 11 let.

20
21 *D: Takže partnerský vztah máte.*

22
23 Dítě jako podmínka sňatku. K: Dokud nebudou ty děti, tak nebude žádná Děti jako podmínka sňatku, suché konstatování stavu,

24		svatba...	<u>cítí to jako vydírání?</u>
25			
26		<i>D: Takže 11 let, zaměstnání víme a bydliště...Jsi</i>	
27		<i>z Teplic?</i>	
28			
29		K: Hmm...	
30			
31		<i>D: Dobře, tak to je všechno. Tak teďka můžeš začít.</i>	
32			
33		K: Já ani nevím kde.	
34			
35		<i>D: Tak začni... jste spolu 11 let, tak jak jste se</i>	
36		<i>rozhodli nebo kdy?</i>	
37			
38	Přání, touha, rozhodnutí	K: Rozhodli jsme se takhle. Přítel...jsme spolu 11 let	<u>Touha přítele jako začátek touhy k mateřství.</u>
39		a on chtěl dítě dřív než já, já jsem ještě nechtěla.	já nechtěla
40		My jsme spolu začali žít, tak jsme si vzali půjčku	
41	Dítě jako něco co lze odložit	větší, abychom měli kde bydlet. Já jsem furt tvrdila,	Nejdřív závazky potom dítě. <u>Dítě jako zkouška,</u>
42	(časově)	až splatíme půjčku, až nebudeme mít takové	
43	Dítě finanční otázka	finanční závazky, tak bychom to mohli zkusit.	
44	Dítě jako zkouška	Potom jsme to tak nějak začali zkoušet, asi po pěti	
45	Vyjde/nevyjde	letech, co jsme byli spolu. Čtyři pět let, co jsme	nějak to začali zkoušet před 6 lety,
46	Dítě jako zkouška	spolu žili, tak jsme to začali zkoušet. Ale nešlo to,	<u>Neúspěch není důvod k panice.</u>
47		ale ani jsme jako nepanikařili. To jsem ještě vůbec	
48		neřešila s doktory. To jsem si říkala, zrovna se na to	Snaha vysvětlení neúspěchu zkoušení
49		soustředíme, tak to třeba nejde, protože hodně lidí	<u>Doktoři až po panice</u>
50	Soustředit se jako vyjádření přání	mluví o té psychice, že když se na to myslí, tak to	<u>Doktor jako známka problému</u>
51		just nejde. Takže jsme to zkoušeli asi rok a půl a	Soustředíme se, konáme, úmyslně hledáme těhot.
52		furt bezúspěšně, takže pak jsem to začala řešit	<u>Počátek přání – přemítání o dítěti.</u>
53		s doktory. No vlastně posledních pět let už to	Panika posledních 5 let, vznik problému

54	Tušení problému a jeho potvrzení	řešíme takhle. Pak jsem...klasický prohlídka u	Snaha o nalezení řešení
55		doktora, kde mi zjistil můj gynekolog, že mám cysty	Lékaři našli problém, cysty jako překážka otěhotnění
56		na vaječnících, to přišla první operace, že budu	<i>Vypráví bez emocí</i>
57		muset na laparoskopii, protože přes ty cysty prostě	Začátek léčby
58		neotěhotním přirozeně. Tak jsem řekla, že jo, šla	
59		jsem na první operaci, to bylo v květnu 2009. Tam	
60		mi zjistili ty cysty, že mi odstraní a zjistili mi srůsty.	
61		Že mám orgány přirostlé, že jsem jakoby	
62		neprůchodná, že to nemá kudy cestovat. Tak to	
63	Oddání se lékařům, odborníkům	jsem prodělala první operaci s tím, že po té první	
64		operaci se to taky nedařilo. Tak můj gynekolog mě	Operace,léčba
65		předal do centra, co tady léčí v Teplicích	
66		neplodnost. Tak jsem se začala léčit tam. Tam jsem	
67		přinesla papíry z operace, co jsem měla, a doktor	
68		mi řekl, že mi tam píšou v té zprávě, že mám	Zprávy
69		neprůchodný vejcovod. Takže mi doporučil další	
70		operaci a ta byla loni v srpnu, v srpnu 2010, kde	
71		jsem přišla se zprávou, že nemůžu otěhotnět, že	
72	Těhotenství jako úkol pro lékaře	mají udělat vše pro to, abych mohla otěhotnět. Tak	<u>Otěhotnění jako úkol pro lékaře.</u>
73		mi pan primář řekl, že mi to odstraní, že mi ho	
74		vezmou ten vejcovod, s tím, že když budou oba dva	Otěhotnění se nebude dařit
75	Důvěra v lékaře	neprůchodný ty vejcovody, tak mi je vezmou oba	
76		dva, jestli s tím souhlasím. Protože, kdyby mi	Je koherentní s prvotním rozhodnutím mít dítě,
77		zůstaly neprůchodné vejcovody, tak to umělé	podstupuje operace, aby mohla otěhotnět
78	Odstraní se problém a vše zase	oplodnění se nebude dařit, že to tam tomu prostě	
79	půjde	vadí. Tak jsem s tím souhlasila, že když budou oba	Konstatování celkově špatné situace a naděje na
80	Oddání se lékařům	dva špatný, aby mi je vzaly. Tak mi je vzaly oba dva.	otěhotnění bez zjevných emocí
81		Od té doby jsem se začala léčit ještě	endometrióza
82		s endometriózou, protože mi zjistili ještě	
83	somatizace	endometriózu, což je taky špatný. V září loni jsem	Dělala jsem co mi řekli a jen jsem přibrala

84		začala brát hormony na to, které jsem brala vlastně	Stěžuje si na vedlejší účinky léčby, Zklamání
85		půl roku, do února. Brala jsem prášky, hormony, po	
86		kterých jsem samozřejmě přibrala, výkyvy nálad.	
87		Pak po půl roce mě předali do péče paní doktorky	
88		jiné, protože ten doktor tam mezitím skončil	
89		v Pronatalu. Tak jsem začala docházet k paní	
90		doktorce, která mi ještě sdělila, že se mi netvoří	Dárkyně jako řešení neplodnosti
91		vlastní vajíčka. Kdybych chtěla otěhotnět, tak mi	
92		musí sehnat dárkyni vajíček. Můj přítel postoupil	
93		ten spermioqram, tam zjistili, že je všechno	<u>Vizáž jako norma společnosti, druhých</u>
94		v pořádku. Pak mi začali shánět vlastně dárkyni	
95		s mojí krevní skupinou, s mojí visází. Je to	Řeší peníze
96		anonymní, to jsme vlastně nevěděli, kde mi ji	
97		sehnali, to jsme zaplatili peníze dárkyni a léky, to	
98	Těhotenství jako koupě	jsou takové ty injekce do břicha, co jí musíte platit,	
99		aby to...No a letos v květnu přišlo první umělé	
100		oplození, s tím, že dárkyni vzali třináct vajíček pro	Řešení peněz
101		mě, z kterých sedm bylo naprosto perfektních	
102		připravených k zavedení. Takže jsme si všechno	
103	Dítě otázka peněz	poplatili ještě okolo, zamrazení na dva roky,	<i>1. Neúspěch komentuje bez emocí</i>
104		kdybychom potom chtěli tohle. A 5. května 2011	
105		bylo první oplodnění, které nám nevyšlo. Kdy mi	<i>2. Neúspěch komentuje bez emocí</i>
106		zavedli dvě embrya s tím, že pět mi jich zbývá na	Špatná zpráva před operací
107		další dva pokusy. Třináctého srpna bylo druhé	
108		umělé oplodnění, kde mi bylo sděleno, když jsem	
109		přišla na sál, že mám poslední dvě embrya, protože	
110		při tom rozmrazování tři embrya, která mi zbývala	
111		na třetí pokus, to nepřežila. Takže mi zavedli dvě	<u>Mrzutost?</u>
112	Představa, že platím, dělám, co mi	embrya s tím, že když budu chtít vyzkoušet ještě	<u>Nucení do něčeho co nechce?</u>
113	řeknou a musí to vyjít	třetí pokus, tak se vše bude opakovat znova. Znova	

114		mi budou hledat dárkyni, znova budu muset	
115	Dítě jako nutnost, nechuť do	podstoupit...u toho jsou ještě různé testy, krev,	Pochybnost zda jít do 3 pokusu
116	těhotenství	stěry prohlídky, ultrazvuky. Přítel taky bude muset	
117		znova na spermioqram. Takže teďka, kdybych	
118		chtěla třetí pokus, tak musím čekat, až se	<u>Dítě je přepočítáváno na peníze, kolik to bude stát?</u>
119		domluvím s paní doktorkou, která mi bude shánět	<u>Nechuť vše znova opakovat.</u>
120		novou dárkyni, které já znova zaplatím dost peněz,	
121	zase peníze	léky. A všechno by to mělo proběhnout znova. Dá	Peníze
122		mi vajíčka a to už mám na ten třetí pokus, ten	
123		kdyby mi nevyšel, tak čtvrtý už si musím hradit celý	<u>Opakování špatný, zdůraznění celé situace</u>
124	peníze	sama, což nevím, což bude asi složitý. Takže	<u>Cítí zklamání z léčby a obavy co bude dál</u>
125		špatný, špatný, špatný. A to mi ještě před tím	
126	Dítě pro partnera	druhým umělým oplodněním zjistili, že ta	<u>Endometrióza a cysty symbolické vyjádření netouhy po</u>
127		endometrióza znova tam propukla, znovu je na	<u>těhotenství?</u>
128		vaječníku, takže jsem dostala nějakou injekci do	
129		břicha. A s tou si nevím rady, protože mi bylo	Než začala hledat těhotenství, neměla problémy.
130		sděleno, že se to nedá léčit, že nevědí, proč to	<u>Problémy vznikly s tužbou? Ospravedlňuje se,</u>
131		vzniká, tak jako nevědí, proč cysty vznikají. No ale	
132		já jsem do svých dvaatřiceti let... To mi začaly tyhle	
133		problémy. Já jsem do té doby neměla žádné	
134	Ospravedlňování se	problémy. Na prohlídky chodím pravidelně, nikdy	
135		nic mi nezjistili, žádné cysty. Všechno v naprostém	
136		pořádku, až vlastně, když mi bylo třicet dva, tak	Zánět dělohy jako prvotní příčina, <u>oddálení příčin od</u>
137	Ospravedlňování se	potom zjistili, že takhle špatně to začalo, tím mi to	<u>sebe</u>
138		odstartovalo zánětem dělohy. To mi podle mého	
139		odstartovalo, protože potom to šlo všechno	
140	Hledání příčiny, proč,	z kopce. Potom začaly cysty, operace, pak zjistili, že	<u>Somatizace</u>
141		se mi nedělají ty vajíčka, že jsem jakoby	<u>Kdyby chtěla?</u>
142		v přechodu. Že ve svých letech nevyprodukují	
143	Somatizace	vajíčka, takže je to náročné. Není to tak, že když	Nutnost platit, shánět dárkyni. <u>Mrzutost Frustrace?</u>

144		budu chtít, tak mi vezmou moje vajíčka a jdu do	
145		toho znova. U mě je to prostě takhle složitý, že já	Dítě pro partnera
146		musím platit a shánět dárkyni a je to všechno na	
147	Dítě pro partnera	dlouhé lokte. Bude mi pětatřicet a doma situace, ta	
148		se nelepší, přítel je z toho špatný, já samozřejmě	Nečinnost je šílená
149	Dítě pro partnera, frustrace	taky. Teďka vlastně od té doby během těch dvou	
150		umělých oplodnění jsem byla dva měsíce doma.	STR disociace
151		Takže to bylo šílené úplně. Teďka, když jsem zpátky	
152		v práci, tak to jakž takž jde. Přes den nemám	Cítí to jako boj, zklamání partnera
153		osobně na to myšlenky, přes den se soustředím na	
154		lidi, musím si hlídat peníze. Snažíme se s tím	
155	Zklamání partnera	bojovat no. Někdy to jakoby s přítelem jde, že	
156		prostě na to nějak nemyslíme, nemluvíme o tom a	Naléhání přítele, tlak ze stran přítele
157		někdy, když ví, že se blíží termín, kdy jdu	<u>Vyptávání je nepříjemné</u>
158		k doktorovi, tak to začne. Začne se vyptávat, proč	
159	Dítě pro přítele	tam jdu, co mi budou dělat, když přijdu, tak co ti	
160		říkali a máme šance a je to nanovo. Je to složitý no.	snaží se, ale nejde to, ospravedlňuje se
161		Když po něčem toužíš a nemůžeš to mít a vidíš	<u>Deprese</u>
162	Pocit viny, ospravedlňování se	okolo, že všichni to mají. A člověk pro to dělá	Nemá se ráda, nesnáší své tělo
163	Plodnost jako dokonalost	všechno. No prostě nejde to. Měla jsem deprese	<u>Oddělení se od těla</u>
164	Dítě jako sebeoběť	z toho velké. Člověk se už pak ani jako nemá rád. Já	Dítě jako dobrá věc. Obětování se, těla, figury
165		už jsem pak začala nesnášet svoje tělo. Po určité	
166	Tělo jako instrument, který není	dobře, když jsem přibrala...dobrý, já to dělám pro	Co ji vadí uvnitř? Problém s neplodností?
167	pod kontrolou	dobrou věc, tohle to třeba až tak neřeším, ale to	
168	Tělo jak příčina problémů	vevnitř mi prostě vadí. Máma žádné problémy	<u>Vina před rodinou</u> , stud? Porovnávání s rodinou
169		nikdy neměla. Má dvě děti, naše rodina...všichni	Proč zrovna já?
170		mají děti. Nikdo neměl v rodině problém	<u>Tíhu svého osudu snáší tím, že není sama.</u>
171		s neplodností, že by nešlo...Až teďka já a teda moje	
172	Proč zrovna já?	sestřenice, ta má chlapečka z umělého oplodnění.	Hledání proč?
173		Těm to vyšlo na třetí pokus. My jsme vlastně takhle	

174		dvě v rodině. Ale naše rodiče vůbec, moje babička	Hledání chyby v sobě.
175	Neplodnost jako vlastní chyba,	měla šest dětí, nějaké genetické...něco špatného	
176	má? Osobní selhání.	tam není, takže nevím, kde se stala chyba.	
177	Mám v sobě něco špatného		
178		<i>D: Říkala jsi, že si prodělala nějaký zánět.</i>	
179			
180		K: No, zánět té dělohy, ale ten mi zjistil hodně brzo.	
181		Řekl, že mi ho našel včas, protože jsem měla	
182		problémy, bolesti. V práci jsem vzala těžký balík.	Ospravedlňuje se, nemá vinu
183		Tak jsem šla hned k doktorovi, protože já si tady to	
184		hlídám, tady v tom nejsem lajdák. Já jsem třeba	
185		lajdák na zubaře, ale tady na to ne. Tak jsem šla	
186	Proč zrovna já?	k němu a on mi řekl, že to je zánět dělohy, tak jsem	
187		dostala léky. Dal mi neschopenku, že jsem teda	
188		měsíc byla doma. No a byla jsem na kontrole a	
189		říkal: „Perfektní, tam nic není, tam je všechno	Pochybuje o své vině, nechce si ji přiznat
190		v pořádku.“ No, ale vlastně potom mi začaly různé	
191		problémy, potom ty cysty začaly. Tak já nevím,	
192		jestli je to prostě k tomu. Nevím, jestli to	
193		odstartovalo tohle. Těžko říct, ono kolikrát ten	
194		doktor nic moc nevysvětlí. A kolikrát, když jdeme	
195		třeba na kliniku, tak mám takových otázek a tam	Nezeptá se doktora, proč,
196		přijdu a nevím, na co se mám zeptat. Doma říkám,	
197		proč jsem se nezeptala tady na to třeba, co mě	
198		zajímalo, proč se ty cysty...A kolikrát se na to ani	Doktor, jako ten, kterého zajímají peníze, nic
199		nezeptám, protože tam vám řeknou: „Hele	nevysvětlí,
200	Chceš to - zaplat'	takhle...Chcete tohle to...zaplatíte tohle a tohle...“	
201		Snaží se vám pomoci, to je jasné. Tam chodí	<u>Neplodnost jako byznys</u>
202	Neplodnost jako byznys	takových lidí a mladí lidi taky. Pro ně je to byznys	<u>Ztráta důvěry v lékaře</u>
203		trošku, ale pomáhají lidem určitě. Člověk, když fakt	Když něco chceš, tak si zaplatíš.

204	Vydělávají na mém neštěstí	po něčem touží, tak si to zaplatí no. Ale taky neumí	Nedělají zázraky
205		asi zázraky no, to je jasný. Když prostě se tělu	Zklamání z jednání lékařů, které ospravedlňuje
206	Za touhu si zaplatíš.	nechce, je to příroda no, podle mého, je to o	
207	Vše si lze zaplatit, ale tělu , přírodě	tomhle. Nevím, jestli se dočkáme, snad jo.	
208	se neporučí		
209	Vinu má tělo, příroda	<i>D: Člověk to musí pořád zkoušet. Nebo si dát nějaký</i>	
210		<i>limit.</i>	
211			Zkouška dokud jsou zdroje fin.
212		K: No, to se dá zkoušet, dokud se nevyčerpá	
213		z financí. Dokud se nevyčerpá tak psychicky. Já si	
214	Dítě jako otázka peněz	říkám: „Tak pořád ten jeden pokus tam mám	Když je to zadarmo, jdeme do toho
215		zadarmo, tak ještě do toho jdeme.“ Jsme	<u>Zase zkouška</u>
216		rozhodnutý, že si seženeme dárkyni, že si jí	
217		zaplatíme, že ještě to nenecháme, když to ještě	
218		hradí, ten třetí. Něco si musíme samozřejmě	
219		zaplatit, něco platí pojišťovna. Potom už je to těžké	
220		a čím je člověk starší, tím...Nevím no, když to	Ostatní mají, já ne, strach o ztrátu kontaktů
221		člověk vidí okolo, kamarádi mají. Kamarádi, co	s kamarády?
222		jsme takhle parta, co se jezdí na společné dovolené	<u>Pocit méněcennosti</u>
223		a my jezdíme se psem, to je těžké. Přitom ty děti	
224	Dítě jako prostředek začlenění	všechny, co jsou od našich kamarádů, máme rádi.	
225	Pocit vyčlenění ze skupiny	To je super, to jsou nejhezčí dovolené, nejhezčí	
226		víkendy, támhle v přírodě, to je paráda, ale tak	
227	Dítě jako něco co vlastnit	člověk by chtěl mít něco vlastního. U mě už byl	<u>Pocit, že nejsem jediná, mi dá úlevu</u>
228		mazec to, když mi řekli, že budu mít darovaná	
229		vajíčka. Já jsem to dlouho vstřebávala, já jsem se	
230		dlouho s tím jakoby nemohla smířit. Až potom	
231		jsem říkala, tak to už je moje poslední šance, tak	
232		nejsem jediná. Jdeme do toho.	
233	Dárcovství jako	<i>D: Jak jsi to zvládala? Když ti sdělí tuhle informaci.</i>	

234	AR jako poslední šance		
235		K: No, to já jsem prořvala dva dny. To jsem zvládala	Pocit, že stejně nebude mé, nebude mít nic ze mne
236		strašně špatně. Já jsem o tom četla hodně na	
237		internetu, když ženský tam o tom pak píšou v těch	
238	Lítost nad tím, že to mi to nebude	diskusích o těch darovaných oocytech. „Tak to	Přesvědčuje se, že je to dobrý. <u>přesvědčování se</u>
239	podobné	nebude mít nos po tobě, ale bude to mít nos po	
240		tátovi“ třeba jo a takové věci, mě se to dotýkalo	
241		dost, než jsem se s tím smířila. Jako je to moje, já si	<u>Možnost pro někoho jinýho, mně se moc nechce?</u>
242		to odosím, bude to mít mojí krev jako dobrý, ale	
243		furt je tam takový...Je super, že to jde, že existuje	
244		taková možnost pro ty ženský, kterým se ta vajíčka	Racionalizace STR
245		netvoří, že tu dárkyni si můžou zaplatit sehnat. To	
246		je super, že v dnešní době...Kdyby ani tohle nebylo,	
247		tak to je blbý prostě. Ale zvládala jsem to špatně,	
248		s tím jsem dlouho bojovala.	
249			
250		<i>D: Jak sis to zpracovala, že jsi se nakonec rozhodla,</i>	
251		<i>že k tomu přistoupíš? Co tvůj manžel?</i>	
252			Přesvědčovala se STR
253		K: No manžel překvapivě, když zjistil, že to je naše	
254		poslední šance, tak ten, že by do toho určitě šel. Já	Přesvědčovala se, že to musí zažít
255		jsem říkala, že taky. Furt jsem si říkala, chci si zažít	
256		ten pocit, být tou mámou, si to porodit odnosit.	
257		Nemyslet hned na adopci. Chci prostě si tím projít.	<u>Dítě pro štěstí druhého</u>
258		Takže my jsme se rozhodli vlastně. My jsme to ani	
259		nijak neřešili. Já jsem mu vysvětlila, jak se to má. A	
260	Dítě pro štěstí druhého	on je šťastný, že můžeme to mít spolu, protože to	On to chtěl a ona tomu dala šanci
261		je jeho, oplodní to jeho spermii. Tohle jsme	
262		kupodivu ani moc neřešili. To jsme byly rozhodnutý	
263	Je to moje, když to má něco ze	hned, protože to je ta poslední šance. Když jsem	

264 mne mu vysvětlila, jak to je, tak řekl: „Dej tomu tu
265 poslední šanci a jdeme do toho.“ Ale já jako jsem
266 s tím trošku bojovala.

267 Musí se využít každá šance

268 *D: Jaké jsi u toho měla myšlenky, pocity? Když to* Lítost,
269 *říkáš, je to tedy cizí ovocyt, ale odnosiš si to.*

270 Opakování, že to nebude mít nic ze mne

271 K: No myšlenky...Bylo mi líto, že nebude mít nic ze
272 mě, z mojí podoby. To mi bylo líto prostě, to jsem racionalizace STR
273 si říkala: „Hlavně ať je to, co nejvíce podobné
274 jemu.“ Nejvíc mi bylo líto tohle, že to nebude mít
275 nic ze mě, ale jako něco, nějaké vlastnosti, co jsem
276 četla, to z té matky má. Já jsem tam četla asi tři
277 nebo čtyři vlastnosti. Citlivost by měl mít po té Transfer z org. Vlast k psychickým
278 mámě, po mně a ještě něco tam psali, ale teď už si
279 to vůbec nevybavuju. Ale jako docela tři důležité
280 vlastnosti tam jsou. Tak to mě trošku uklidnilo, že
281 něco si ze mě vezme.

282

283 *D: Spíš bude mít asi ten charakter, tu osobnostní*
284 *schránku než tu fyzickou.*

285 Proč je podobnost důležitá?
286 Není to náhodou důležité pro okolí??

287 K: Přesně tak, ta tam bude, ta fyzická teda ne. Ale
288 oni samozřejmě vybírají mně podobnou ženskou.
289 Vysokou blondýnu s modrýma očima, tahle váha.
290 Pak se ještě ptali, že já mám negativní krev, ta se
291 strašně špatně shání dárkyně s mojí krevní Zoufalost, z té se udělá, akceptuje vše
292 skupinou, tak se mě ptali, jestli by mi nevadilo,
293 kdyby byla hnědovlasá. Všechno na souhlas,
všechno na podpis. Já už jsem byla tak zoufalá, že Stačí jakékoli dítě, hlavně, aby vzešlo ze mne

294 jsem říkala, že mně to nevadí prostě. Chlap je
295 tmavovlasý, no tak jako ježišmarja, kdyby to bylo
296 zrzavé, mně je to jedno, hlavně aby bylo naše. Strach ze špatných zpráv
297 Dítě je naše, ne moje Takže to bylo taky takové...Prostě to bylo jedno za
298 druhým. Prostě jedna špatná zpráva za druhou. Já
299 už jsem se pak začala bát tam i chodit. Já jsem si
300 říkala: „Tak tam přijdu, oni mi řeknou...oni mi zase
301 něco najdou...“ Zase se to prodluží o dva měsíce to Prožívá léčbu jako něco nepříjemného, dopování
302 čekání. Mezitím furt vás dopujou těmi prášky. Furt
303 jsem brala prášky a já jsem měla dávky třeba STR
304 dvanáct prášků denně třeba. Což pro mě bylo
305 úplně hrozný, není to nic příjemného, určitě ne. Léčba prožívaná jako špatné období
306 Ale furt je to dobrý, že je ta možnost. Furt je to
307 dobrý, že ta medicína někam spěje, že tohle prostě
308 nehovoří o vlastní dokážou, i když si ta ženská projde špatným
309 Léčba jako špatné životní období obdobím předtím, jak psychicky, tak fyzicky, Jak to prožívala psychicky?
310 protože po těch práškách vám taky není dobře.
311 Bolí prsa a člověk je nalitý tou vodou, prostě necítí
312 se. Takže jak fyzicky, tak psychicky. Nejdřív jsem to
313 špatně snášela psychicky, ale pak po té dlouhé
314 době, což já už ty prášky jím, teď jsem teda
315 vysadila. Po tom druhým to nejím. Začala jsem
316 chodit do práce. Pak už mi to začalo vadit i fyzicky,
317 Psych. Vyrovnání s problémem a to už jsem si říkala, že to není možný prostě.
318 následně fyzicky
319 *D: A jak se to odrazilo na tvé psychice? Ty prášky.*
320 *Měla jsi pocit, že tě to nějak změnilo?*
321
322 K: No určitě ty hormony něco na té psychice mění,
323 to je hrozný mazec. Já třeba v noci zavřu oči, teď

324		třeba už je to lepší než dřív, ale zavřela jsem oči a	
325		měla jsem před sebou prostě myšlenky, jak to	Nemůže o tom mluvit před přítelem, protože to špatně
326		bude, co bude, co se mnou budou dělat...Nejvíc je	nese, <u>Pocit samoty</u>
327	Problém pohltí vědomí	blbý, když prostě, já o tom třeba nechci mluvit	
328	Ztráta komunikace s partnerem	před přítelem, protože on to tak špatně nese. Já si	Na povídání má kamarádku
329	Ztráta opory	s ním o tom nebudu povídat, já tady na to mám	
330	Vyčlenění přítele ze svých pocitů	třeba kamarádku nejlepší, se kterou se kamarádím	
331		patnáct let, jsme sousedky a ona řeší stejný	
332		problém. To je největší nářez, že ona přesně přišla	
333		o vejcovody letos v květnu a čeká ji umělé	
334		oplození. Takže my to jakoby spolu probíráme,	Sdílejí zkušenost
335		tohle. S těmi našimi chlapy ne, ale spolu to prostě	
336	Informovanost snižuje nejistotu,	probíráme. Já jsem jí řekla: „Půjdeš na operaci,	
337	strach	budou ti dělat tohle a tohle.“ Já jsem jí připravila	
338		na to, co jakoby bude, protože jsem tím prošla	
339		před rokem úplně stejně, jako ona tím prochází	<u>Hovořit o tom pomáhá, sdílení pomáhá STR</u>
340		teď. Hodně pomáhá, když mi dvě o tom mluvíme,	
341		ale s tou výjimkou, že ona má svoje vajíčka. Ona	
342		teda přišla o vejcovody, takže přirozeně už	
343		neotěhotní nikdy, ale má svoje vajíčka,	
344		vyprodukuje svoje vajíčka, což má velký plus oproti	
345		mně. Tak jsem jí říkala, ať se nebojí a navíc je víc	
346		finančně zajištěná než já. Oni mají rodinnou firmu.	Vědět, že mám limitované možnosti, je psych.
347		Taky to bude psychicky náročné, ale furt má víc	Náročnější
348		šancí, což je skvělý, pro ní, to je paráda. U mě to	
349		bohužel takhle nebude, já jsem říkala ještě ty dva	
350		pokusy a ten jeden bychom potom ještě možná	
351		mohli nějak splasit peníze a pak nevím.	
352		<i>D: Takže ti pomáhá s ní o tom mluvit?</i>	
353			Hovořit, sdílet zkušenost pomáhá

354		K: Hodně, hodně spolu o tom mluvíme. My máme	
355		psy obě dvě, takže my jdeme s pejsky ven.	
356		Probíráme to, debatujeme nebo večer přijde ke	
357		mně, já k ní, tak o tom hodně mluvíme. A ona	Porovnává se s ostatními
358		třeba: „Mně dali tyhle léky...“ My srovnáváme	
359		prostě, co bere ona, protože ona se léčí v Praze. Já	
360		jsem se léčila tady. Já třeba jí říkám: „Tyhle prášky	
361		já jsem vůbec neměla, já jsem měla tyhle...“ Ona to	
362		se mnou prožívala, když já jsem v tom byla, ona	
363		ještě ne. Takže ona vůbec nevěděla, jako věděla,	
364		ale neprožila si to. Pak si píchla první injekci do	
365		břicha a řekla: „Já jsem z toho nějaká špatná.“ a já	
366		říkám: „To je mazec, že jo?“ Po jedné injekci a já	
367	Nikdo mne nepochopí, dokud tím	jsem v tom rok třeba, v těch lécích. Ona mi taky	Pochopit může jen ten, kdo si tím projde
368	neprojde	říkala, když už jsem kolikrát tam brečela, když jsme	
369		se bavily, když to na mě padlo: „Nesmíš to takhle	
370		brát, prožívat to takhle.“ Já říkám: „Nedej bůh, aby	
371		sis tím prošla taky.“ A teď to vidí sama, jak je to	
372		náročný. Protože v tom není ještě tak dlouho, tak	
373		na tom není psychicky jako já. Ona tomu	Vědět, že mám možnosti pomáhá
374		nepřidává...Ona ví, že má víc těch šancí, což je	
375		skvělý.	
376			
377		<i>D: A s partnerem se o tom těžko dá hovořit, ten to</i>	
378		<i>prožívá hůř?</i>	
379			Partner to nese špatně
380		K: Ten to nese strašně špatně.	
381			
382		<i>D: A zkoušela jsi s ním třeba o tom hovořit?</i>	
383			Zkoušela s partnerem hovořit, ale nejde to

384		K: Jo, zkoušela.	<i>Vyhýbá se argumentu</i>
385			
386		<i>D: Jak ten partnerský vztah v tom třeba pak hraje</i>	
387		<i>rolí?</i>	
388			
389		K: Mluvili jsme o tom třeba, když jsem šla na testy,	Partnera jen zajímá, jaké jsou výsledky
390		po umělém na krev, jaké jsou výsledky, jestli to	
391		bylo negativní nebo pozitivní. Tak prostě jsem	
392		volala potom za čtrnáct dní na ty výsledky, oni mi	
393		řekli, že třeba negativní. A on přišel z práce a říká:	Partner nemanifestuje emoce, uzavírá se do sebe
394		„Tak co?“ A já „Negativní.“ Klid a ticho a nemluví. A	
395	Cítí se jako problém, chce dát	já mu třeba říkám teď po tom druhým, tak máme	
396	partnerovi naději	ještě třetí pokus. A ještě vajíčka, on ví, že je to	Ujišťuje se, že s ní partner zůstane
397		složitý prostě. Ví, že jsou se mnou problémy, on mi	
398	Cítí se jako přítěž	nic nevyčítá, on mě má rád, jsme spolu jedenáct	Přesvědčování se, že ji nechce opustit, pochybnost
399		let, chce se mnou zůstat. Já jsem mu i řekla: „Hele,	On ji jasně neřekne, nechci tě opustit
400		tak si najdi nějakou zdravou, ty jsi zdravý, já ti to	
401		budu jenom přát.“ Já si to vořvu, já prostě holt se	Partner chce jen dítě s vlastními geny
402		smírím s tím, že zůstanu třeba sama, protože on	Adopce nepřichází k úvahu
403		třeba o adopci nechce vůbec slyšet. Ne protože by	Chce jen vlastní dítě
404	Partnerství	to neměl rád, ale pro něj je to...On mi to	
405		vysvětloval tak, že kdyby mu to dítě někdy lezlo	
406		třeba na nervy, že by si to strašně vyčítal. Já mu	
407		říkám: „Na nervy ti může lézt i vlastní dítě přece.“	
408		Všechny děcka zlobí nebo jsou živější. Nechce,	
409		dokud jsou možnosti. Já nevím, jak by se třeba	Neví co by udělal, kdyby už neměli šanci
410		choval, kdyby mu řekli: „Vy vůbec, vzdejte to, vy	
411	Neplodnost v partnerství, zdroj	nemáte šanci.“ Ale dokud tam ty šance jsou, tak on	
412	nejistoty	o adopci nechci slyšet. Což já bych taky furt klidně	
413		radši dál zkoušela, brala léky než do té adopce.	

414		Mám kamarádku, která adoptovala teďka	
415		dvouměsíční holčičku. V sobotu jsme byli na	
416		zahradě, grilovali jsme a ten z ní byl unešený a říká:	Partner špatně nese, že nebude mít vlastní dítě
417		Ta je tak hezká...Julinka..." Ale dokud nám doktoři	
418		dávají naději, tak o té adopci se vůbec nebavíme.	Uzavírání se před problémem, izolace STR
419		Takže ten to nese blbě. Když mu řeknu, že výsledky	
420	Dítě jako prodloužení já	jsou negativní, tak on se zavře do sebe. On je	
421		citlivý, on o tom nedokáže mluvit, ani nechce. Má s	
422		tím problém no, hodně velký.	
423			
424		<i>D: V čem myslíš, že má ten problém? Jak myslíš, že</i>	
425		<i>on to prožívá?</i>	
426			
427	PARTNER	K: Špatně, protože on po těch dětech strašně touží.	
428		On po nich začal toužit dřív než já. Pro něj je to	Rodina bez dítěte není rodina, ztrácí smysl
429	Dítě jako smysl života,	smysl něčeho. Pro něj není smysl být sám, žít sám	
430	Nebýt na světě sám	prostě někde s manželkou a se psem třeba. Pro něj	
431		je smysl mít rodinu, něco po sobě zanechat. Po	
432	Dítě jako náplň života	tom on touží strašně dlouho, já to chápu. On	
433	Dítě jako zanechání něčeho po	prostě chce, aby po něm něco zbylo, aby měl pro	
434	sobě	koho fungovat, aby neměl stereotypní život, chodit	
435		do práce, občas s kluky na fotbal a na pivo a jít	
436	Dítě jako řešení stereotypu	domů lehnout si a ráno vstát do práce. Jeho to	
437		nebaví prostě, mě taky ne. Jemu by se líbily ty	
438		všední starosti i s těmi dětmi, když zlobí, ve škole	
439		člověk řeší, když to dítě je zdravé, tak tohle jsou	
440		prkotiny. Takže to mu chybí tohle, proto to tak	
441		špatně nese, protože on říká: „Za pět let mi bude	
442		čtyřicet a já nic nemám. My nic nemáme, my jsem	
443	Dítě jako statek	spolu jedenáct let, bydlíme teda v bytě, to je	<u>Partner bere ženu jako prostředek osobní realizace</u>

444	Dítě dodá pocit vlastnictví	jediný, ale nemáme nic prostě.“ On říká: „Já prostě	
445		něco chci, aby po mně zůstalo, abych měl pro koho	
446	Dítě, jako něco zanechat	fungovat.“ Je to pravda, když to vidí okolo, že	
447	Dítě jako něco společného	támhle táta jde s děckem prostě si kopat za barák	
448		nebo...Tím on to špatně nese, on se bojí, že	
449		zůstane sám. Což já se bojím dvakrát tolik, protože	
450		on je zdravý a vždycky se může něco stát. Jsme lidi,	Cítí se nejistá, protože neví, jak se partner zachová
451	Strach z opuštění, nejistota	kdyby řekl: „Hele, já si chci najít někoho, s kým chci	
452		mít děti.“ Tak já mu snad dám i požehnání, protože	Obětuje se pro štěstí druhého
453	Pocit nejistoty	uvidím, že je šťastný. Já ho nechci vidět vedle sebe	
454	Dítě jako prostředek ke štěstí	nešťastného.	
455	Obětování se		
456		<i>D: To tě muselo stát, tohle osobní rozhodnutí asi</i>	
457		<i>hodně...</i>	
458			Není si jistá, zda by se tak zachovala
459		K: Já jako nevím, kdyby na tohle přišlo. Já to teďka	
460		říkám, že bych třeba to udělala, dala mu volnost,	Cítí se vinně, on si to zaslouží a ona je překážkou
461		najdi si, jsi zdravý, měj ty děti, zasloužíš si to.	
462	Vyhledává ujištění,	Prostě on je skvělý člověk, on je hodný. On by si	
463		zasloužil jenom to nejlepší, a kdybych věděla třeba,	
464	Připravuje ho na nejhorší	kdyby fakt doktoři řekli, že je utrum, konec, tak já	Přeje štěstí partnerovi
465		nevím. Hodně jsem o tom přemýšlela. Já bych ho	
466		radši viděla šťastného s někým jiným než se mnou	
467		nešťastného, kdyby nám ty děti se nepovedly	
468		prostě. Už jsme se o tom bavili, já už jsem mu to i	Ujišťuje ji, že chce zůstat s ní
469		řekla. On mi říká:“ Ne, já chci s tebou zůstat prostě.	Ale neverbálně, cítí jeho zklamání
470		Já tě miluju a zůstanu s tebou, i když ty děti mít	<i>Použila úsečnou větu, zlomyslně</i>
471	Nejistota z budoucnosti	nebudeme.“ Ale kdo se má na to koukat, jak on je	Maminka se vyptává,
472		nešťastný. Půjďme k jeho mamince: „Už jsi	
473	Povinnost k partnerovi, rodině	těhotná?“ Nemyslí to ve zlém, těší se, strašně chce	Pocit, že zklame rodinu partnera

474		být babička. Oni jsou taky velká rodina. Jeho	
475		maminka je z jedenácti dětí. Ti jsou prostě...Na	
476		tuhle stranu jsem si říkala, že kdyby mi doktoři	
477		řekli, že ne, nejde to, nikdy už to nepůjde, už vám	Život utíká
478		nepomůžeme. Tak bych mu to navrhla. Kdyby nám	
479		bylo dvacet, tak je to něco jiného, ale v pětatřiceti	Zkouší ho, aby věděla, jak by se zachoval
480		člověk vidí, jak to utíká ten náš život. Chodit do	Připravuje ho na nejhorší
481	Pocit, že život utíká	práce, večer se sejít doma u večeře, o víkendu si	
482		zajít někam na ryby, když je sezóna, tak jdeme na	
483		ryby, na houby. Občas s lidmi jdeme na pivo a to je	
484	Dítě vytržení ze stereotypu	všechno, to je náš život. My nic jiného nežijeme	
485		prostě, my žijeme jedno a to samé. To je prostě	Touha po dětech přichází z pocitu nudy?, prázdnoty?
486		pakárna, to tě přestane bavit. Ne jako život...Proto	
487		po těch dětech toužíš, protože je to pak v té druhé	Změna názoru, přebírá názor partnera, identifikace,
488		fázi života něco jiného prostě. Nejdřív žiješ s rodiči,	odůvodňuje si, proč dítě chce.
489		pak si někoho najdeš, žiješ s chlapem, ženskou, pak	
490	Odůvodňování, proč dítě chci	by měly přijít ty děti, vychovávat je, pak ty děti	
491		vyrostou, těšit se na ta vnoučata. To je prostě tak,	
492		já vím, že takový nalinkovaný, ale pro nás by to	
493		bylo dobrý.	
494	Dítě součást ž. plánu		
495		<i>D: To jsou ty etapy toho života.</i>	
496			
497		K: Přesně tak. Než žít jedno a to samé. Jenom ta	
498		práce, doma uklidit uvařit, udělat večeři, vyvenčit	Běžný život ztrácí na zajímavosti
499	Neplodnost zastíní všechny ostatní	psa, jít spát, ráno vstát, jít do práce. Na tom není	
500	asp. života	nic zajímavého pro mě a pro mého chlapa taky. Já	STR projekce, ze začátku dítě nechtěla, ale nyní se
501		vím, že jsou lidi, kteří děti nechtějí, což já teda	přesvědčila
502	Bezdětnost, jako něco	nechápu, ale nikoho za to neodsuzuju, když se	
503	k nepochopení, odsuzování,	rozhodne, že bude bezdětný dobrovolně, tak	Nechápe ty, co chtějí být bezdětný

504	vyčítání	prosím. Já takový lidi znám i, nikomu to nevyčítám,	
505		jestli ho takový život baví, tak ať ho to baví, ať si to	
506	Bezdětnost jako něco k vyčítání	žije. Ale my nejsme typy, které by to bavilo.	
507			
508		<i>D: Změnil se ještě nějak váš vztah? Třeba dřív jste</i>	
509		<i>víc komunikovali, teďka říkáš třeba „tady o tom se</i>	
510		<i>nebavíme...“</i>	
511			<i>Hovoří v množném čísle, my</i>
512		K: No, změnil. Změnil se dost. My jsme spolu	Neplodnost změnila vztah, nehádali se, a nyní?
513		jedenáct let a my se třeba vůbec nehádáme. Taky	
514		jsme měli problémy, za těch jedenáct let jsme měli	Více komunikovali?
515	Neplodnost jako zdroj konfliktu	dvě krize, větší trošku, ale vždycky jsme to	
516		nějak...My se prostě nehádáme, my se na něčem	
517		domluvíme. Já mu řeknu: „Hele mně se nelíbí, že	
518		tohle to děláš.“ A on mi řekne: „Jé dobrý, tak já	
519		jsem to trošku přehnal.“ Nebo on mi řekne: „ Mně	
520		se nelíbí, ty jsi včera přišla v tolik a tolik.“ A já mu	
521		řeknu: „ Ježiš, tak jsem byla s holkami.“ A dobrý,	
522		my se nehádáme prostě. A teď třeba během té	Nyní se více hádají a řvou na sebe
523	Konflikty ve vztahu	doby jsme na sebe i zařvali párkrát. Což pro nás	
524		pro oba dva...Jak na to nejsme zvyklí, tak pak je to	lítost
525		člověku líto, jak jemu, tak mně. Tak on na mě ječí	Pocit lítosti, že za to nemůže
526		bezdůvodně, já za to nemůžu prostě. On na mě	
527		ječí, tak já začnu ječet taky, řeknu: „Neřvi na mě,	
528		proč to jako děláš?“ A za pět minut se držíme za	
529	Ztráta kontroly	ruce. A omlouváme se a brečíme třeba spolu a	Partner ztrácí nervy
530		omluvíme se navzájem: „Já jsem vylítl, mně ujely	
531		nervy. A já: „Jo dobrý, já taky jsem nechtěla ti tohle	
532		říct.“ Takže my se pak jako dokážeme...Tak někde,	Někdy se nedokážou usmířit, nedokončila slovo, ale
533		když to nejde, tak já mám tu kamarádku, já mám	jde si postěžovat za kamarádkou

534		tu Míšu a ona třeba řekne: „Hele tak Ládík je	
535		prostě taková povaha, s ním se to nedá řešit	
536		prostě, tak to s ním neřeš.“ Tak aspoň, že třeba	
537		můžu říct jí. Tak si to vyřeším s ní. My to projdeme,	
538		my se známe fakt od dětství, od patnácti spolu	
539	Sdílení dává pocit úlevy	kamarádíme. Ona je o dva roky mladší než já.	
540		Takže tam je ta výhra, že já to můžu říct té Míše. Já	Potřeba pochopení, důvěry
541		jí důvěřuju, já vím, že co jí řeknu, to zůstane u ní,	
542		že to nikde neřeší, že to nikde neventiluje, že	
543		dokáže pochopit, čím procházíme. Takže tohle	
544		doma neřeším, říkám, řeším to s ní, mám jí na tyhle	
545		věci. A když to jakoby neřešíme doma, tak	Dokud se o problému nehovoří, je klid
546		fungujeme dál normálně. Normálně fungujeme, i	STR
547	Bez problému vše funguje	se zasmějeme, jsme veselí. Teď jsme byli na	Dělat jako by nic
548		víkendu venku, na Barboře. Neřešíme to, pak až	
549		když se blíží, že mám jít zase na kliniku, tak už je	
550		taková ta nervozita znát. Co bude, co mi řeknou.	
551		No ale jinak fungujeme normálně, dá se říct.	
552		Nevím, jak se to bude vyvíjet dál, jak to se mnou	nejistota
553		bude dál vypadat.	
554			
555		<i>D: Co rodina? Jeho maminka, tvoje maminka...Jak</i>	
556		<i>to prožívají?</i>	
557			ostatní soucítí
558		K: No, oni s námi prostě soucítí. Moje mamka je	Probírá problém s maminkou, ale ne s muži, tátou
559		taková, že ta mi dává taky hodně pozitivní energie.	
560		Ta prostě řekne: „Nevyšlo, nevyšlo, vyjde to příště.	
561		Nelam si s tím hlavu. Hlavně se nenervuj.“ S taškou	
562		o tom nemluví. Láďa tátu nemá, ten už má jenom	Okolí nepřipouští se možnost, že by to nemohlo vyjít
563	Lítost okolí,	maminku, takže oni si povídají dost, když já tam	

564	Soucítění okolí	třeba nejdu, tak ona se na mě zeptá, protože	
565		máme dobrý vztah s jeho mámou. Tak třeba: „Co	
566		Květuška?“ Ona se zeptá, ona je taková hodná. A	
567		on říká: „ Jo, dobrý... to nevyšlo...“ A ona: „Tak to je	
568		mi líto.“ Ale moje mamka ta mě pozitivně taky	Lítost rodiny a okolí
569		podrží, ale nerozebírám to s ní. Já fakt s kým jsem	
570		ochotná, schopná to rozebírat je ta kamarádka. Já	
571		jí třeba řeknu: „To nevyšlo.“ A ona mi jako tak	STR, nemyslet na to
572		odporuje ta máma, že mi řekne: „ Nevyjde,	
573		nevyjde, neboj, tak to vyjde příště. Nelam si s tím	Připisování osudu
574		hlavu. A když to nevyjde, tak je to holt osud, snad	
575		nejsi jediná na světě.“ Tak se mě snaží	
576		takhle...Nechce vidět, jak se trápit, tak je to máma,	
577		že jo. Jeho maminka ta prostě...Tam je to trošku	
578		horší, ona měla psychické problémy, ona se léčila	
579		s rakovinou. Ona, když se vrátila z nemocnice, tak	
580		měla psychický problém, že je doma zavřená. Ona	
581	Povinnost mít vnouče	byla zvyklá chodit do práce, hodně být mezi lidmi.	
582	Vnouče jako rozptýlení	Takže tam to na ní padalo, že je doma. Takže chtěla	Vnouče jako rozptýlení
583		furt to vnouče, aby měla jakoby nějaké rozptýlení,	
584		nějakou radost, než sedět sama doma v depresích.	
585		Pak začala jíst nějaké léky na to, a to jí naštěstí	
586		pomohlo. Pak se vrátila do práce, takže je to lepší,	
587		vyléčila se. Takže ta pohoda už je tam lepší, už to	
588		není takové smutné, jak to předtím bylo. Ona byla	
589		předtím nemocná, pak měla nějaké chemoterapie.	
590		Takže to dává taky člověku zabrat, ale teď naštěstí	
591		už je v pořádku. Já tam zase nechodím tak často,	
592		vidíme se třeba třikrát do měsíce. Nechodím tam	
593		každou neděli na oběd, my to takhle nemáme.	Rodiče se vyptávají

594 Takže, co jsem jí viděla poslední dobou, tak se
595 třeba zeptá, já řeknu třeba: „No, Růženko, blbý.“ A
596 ona řekne: „ Neboj se.“ Pomáhají nám taky hodně,
597 naši i jeho rodiče.
598
599 *D: A vztahy s přáteli, s vrstevníky, s kterými jste se
600 přátelili, ty jsou pořád stejné?*
601
602 K: Jsou stejné, akorát nám to všichni strašně přejí.
603 Jsou stejné. Já když vidím svoje kamarádky, máme
604 Mít dítě je společensky žádané jich spoustu, máme hodně moc přátel. Většina
605 z nich už má děti, tak třeba, když se bavím Přátelé nám přejí, nemůžeme zklamat
606 s kamarádkou, tak ona: „Já bych vám to tak přála.“
607 Ona mi píše, když jsem byla na umělém, že drží Všechny informace z okolí, jsou takové, že by měli
608 palce. Oni nám fandí, jsme velká parta lidí a ti Mít dítě, je žádané
609 nejbližší přátelé, s kterými se takhle stýkáme, oni
610 nám drží palce.
611
612 *D: Cítíš v nich nějakou oporu?*
613
614 K: Určitě, vidím, že nám to přejí. Já to poznám, ten
615 můj to taky vidí. Oni nám to přejí, abychom mohli Cítí určitou izolaci, odloučení, že když dítě nebudou
616 jezdit na společné dovolené. My s nimi jezdíme mít,
617 stejně, ale je vidět, že nám to přejí, že by chtěli, Jezdí s nimi, ale není to ono
618 aby se nám to povedlo. Jsme dobrá parta tady
619 v tom. Nemáme nikoho, kdo by řekl: „ Ježíš, dobře
620 jim tak.“ To fakt ne.
621 *D: Ale tak vědí to...*
622
623 K: Vědí to, v té partě se to roznese. Hlavně máme

624 fakt hodně známých. Snaží se nás podpořit
625 psychicky a hlavně třeba s holkami, když jsme, tak
626 se ptají: „Co Láďa?“ A já: „Jako jde to.“ Řekla bych, Cítí, že to není dobrý, vztah
627 že je to dobrý. Jsem ráda za ně, že je máme. Někdy
628 mi taky třeba ujely nervy, že jsem se o tom bavila a
629 najednou slzy v očích a říkám: „Nebudeme se o
630 tom bavit.“ Prostě jsem utnula rozhovor. A ony to Někdy se o tom nechce bavit, vyvolává to v ní smutek
631 respektují, ony už se mě na nic nezeptají. Já říkám: Hovořit o tom, znamená zdůrazňovat vlastní problém
632 „Já teďka o tom mluvit nechci, já vám to třeba
633 řeknu příště.“ A ony: „Oukej.“ A už se mě na to
634 neptají. A já jsem za to ráda, za to jsem vděčná. A
635 když chci já pak sama o tom mluvit, tak já sama
636 začnu nějaký rozhovor: „Hele, mně řekl doktor
637 teďka tohle a tohle.“ Ale jinak na mě netlačí, jen
638 když chci já. To je skvělé, že v tomhle jsou
639 ohleduplné. A o Láďovi vědí, jak to prožívá, takže
640 toho se vůbec neptají. Takže kamarádi jsou tam
641 taky důležití, to je jako rodina.
642
643 *D: Určitě. Ještě kdybych se vrátil úplně na začátek,*
644 *když jste se rozhodli potom po roce a půl, tak jak*
645 *jste to probírali s partnerem? Že teda jsi byla u*
646 *gynekologa, on tě odkázal na takové centrum, že*
647 *se to nedaří. Jak jste to spolu probírali..On to hned*
648 *přijal? Trvalo třeba tobě delší dobu...*
649
650 Cítí se jako problém K: On to přijal dobře. Já jsem to řešila tak, že mám
651 nějaký problém, že budu potřebovat větší pomoc a
652 on říká: „Jo, jestli...“ On byl na mě hlavně hrozně
653 hodný, když jsem prodělala ty dvě operace, on

654		věděl, čím jsem si prošla. Já jsem to hlavně	
655	Pocit bezmoci, nutnost žádat o	obřečela, když jsem zjistila, že jsem přišla o oba ty	Pocit odlišnosti, když nemůžu přirozeně
656	pomoc	vejcovody, že nemůžu přirozeně, tak to jsem	
657		strašně špatně snášela. To jsem byla sama na	
658		pokoji a to bylo peklo docela. Protože tam to bylo	
659		tak, že ty dva roky, furt jenom ty operace, byly dvě	
660		za sebou a furt nějaké předávání léků, že se nic	Klinika jako naděje, že se začne problém řešit
661		jakoby nedělo. Takže, když jsem pak šla vlastně na	
662	Klinika jako naděje	kliniku, tak naopak my jsme se na to těšili, že se	
663		tam budu léčit, protože už jsme věděli, že se začne	
664		něco dít. Že už se to třeba blíží, že by přišlo to	
665		umělé oplodnění. Vlastně v únoru jsem dobrala	
666		prášky na tu endometriózu. V březnu nebo v dubnu	
667		mi našla doktorka dárkyni a v květnu jsem šla. To	
668		už bylo rychlé, to už mě začalo bavit v té klinice, že	Nadšení, že se bude něco dít
669		řekli: „Tak to bychom už na jaře to mohli zkusit.“	
670		Byl březen a já byla nadšená, takže jsem přišla	
671	Nadšení, léčba jako naděje	domů a říkám si: „Hele, na jaře už by to mohlo	
672		přijít.“ a on: „Tak to je skvělá zpráva.“ My jsme se	
673		na to těšili. Pak po tom prvním, když to nevyšlo, to	
674		bylo zklamání. Po tom druhým, když jsem řekla, že	Velké zklamání po neúspěchu
675		ta poslední tři embrya to nepřežila to	
676		rozmnožování, tak to byl mazec. To nás sebralo	
677	Nepřipouštění rizik,	oba dva, protože jsme furt říkali: „Tak ty tři tam	
678		jsou.“ To druhý tedka nevyšlo, to třetí mě ještě	
679		čeká a dobrý. A teď máte ten pokus, ale nemáte ta	Pocit únavy, potřeba odpočinku
680		embrya, takže všechno je zas na dlouhé lokte, zase	
681		to bude na déle. Nevím, jestli je to možná dobře	
682	Faktor času	pro mě, abych si trošku psychicky odpočinula,	
683		jakoby mezitím dala pauzu i od těch léků. Tak	

684 neví, teď v září tam jdu. Měsíc a něco než se to
685 uskuteční, jestli na podzim nebo jestli mi doporučí,
686 abych si odpočinula delší dobu. Já neví, jak teďka
687 to bude. A teďka vím, že když tam přijdu, tak jí
688 řeknu, že chci pokračovat v tom, že jsme ochotni
689 do toho jít. Ví, co mě čeká, protože to mám
690 dvakrát za sebou. Záleží na nich, tam těch lidí...
691 Tam se objednáte a ona vám řekne na recepci, že
692 prostě má termín až za měsíc třeba. Takhle čekací
693 doba mezitím potom už je takový to...Ale chápu to,
694 protože těch lidí, co má takové problémy je hodně.
695 To my jsme se těšili, když jsem šli na kliniku, tak
696 jsme říkali: „Tak už se začne něco dít.“ Taková ta
697 naděje, takové ty jiskřičky té naděje tam jsou, že už
698 by to mohlo vyjít. To vzal úplně perfektně,
699 nemyslím si, že by to bral nějak špatně, naopak,
700 protože věděl. Věděl diagnózu, věděl, že už můžou
701 pomoci jenom tam, takže proto to vzal dobře.
702
703 *D: A to čekání dejme tomu po tom prvním pokusu*
704 *než si člověk udělá ten test...*
705
706 Každá klinika má jiný přístup
707 K: Těch čtrnáct dní. No, to je hrozné, to čekání. Oni
708 tě vlastně pustí domů po zákroku a řeknou tři až
709 pět dní ležet. Já neví, jak která klinika. Já mluvím
710 o té, kde já se léčím. Každá klinika to má jinak.
711 Třeba tři až pět dní ležet, žádné sporty, žádné
712 horké vany, žádné běhání do schodů, doporučují
713 třeba mírnou procházku. Ten pocit je hezký, když
714 člověk ví, že má třeba v sobě něco. Těch čtrnáct dní

Každá klinika má jiný přístup
Doporučení
Čekání na výsledky je dlouhé, prožívané s obavami

714		je dlouhých. Já jsem si test nedělala, já jsem měla	Strach, že bude
715		strach, já jsem čekala na výsledky z krve. Takže	Že bude negativní výsledek
716		jsme pak po čtrnácti dnech šla na krev ráno a	
717		druhý den si voláš o výsledky. To je dlouhé no.	
718		Těch čtrnáct dní to není nic příjemného. Člověk se	
719		bojí pohnout, je to dlouhý a je to náročný to čekání	
720		těch čtrnáct dní. Pak se člověk dozví, že je	
721		negativní, podruhé to samé.	
722			
723		<i>D: Lišily se emoce mezi tím prvním a druhým</i>	
724		<i>pokusem?</i>	První IVF se prožívá lépe, nadšení
725			Měla představu všehomoucnosti medicíny, nemyslela,
726		K: Řekla bych, že docela jo, protože, když jsem byla	že by to mohlo nevyjít
727		na tom prvním...Já jsem si zaplatila pět set korun	<i>Radost ve hlase</i>
728		navíc, abych viděla na ultrazvuku, jak to tam	
729		přenášejí prostě. To jsou takové dvě svítivé tečky,	Radost z první IVF
730		když je dají do té děložní sliznice, to je tak hezký.	
731		Úplně svítí. Fakt ty dvě hvězdičky maličké tam	
732	1IVF radost ze zákroku	šoupnu, to je tak hezký. To jsem z toho byla úplně	
733		unešená, když jsem tohle viděla. A ten pocit je, že	Pocit z těhotenství
734	Krásný pocit z těhotenství	je to poprvé. Tak jsme pak leželi na pokoji a přišel	
735		doktor a říká: „Tak vy jste pět dní těhotná teďka.“	
736		Protože mi zavedli pětidenní embryo. To byl	
737		strašně hezký pocit, já jsem si říkala: „Mám něco	
738		v sobě živého, je to tam.“ Takže to byl hezký pocit,	Chlap ji obskakuje
739	Váží si partnerky, protože je	člověk je takový opatrný na prudké pohyby. Ty	
740	těhotná	první tři dny třeba můj chlap mě úplně obskakoval:	
741		„Tady máš ovoce a nikam nechod’ a já jdu s košem,	
742		se psem a já uvařím.“ Já říkám: „Já nevydržím zase	
743		tři dny jenom ležet, já nejsem ten typ, který by	2IVF zklamání, ze špatné zprávy lékaře

744		ležel tři dny na gauči.“ A on: „Ne, budeš hezky	
745		ležet.“ Ten první byl takový hezký. Ten druhý jsem	
746		byla strašně zklamaná v tom, že jsem přišla na sál a	
747		řekli mi: „Poslední tři embrya to nepřežila“.	
748			
749		<i>D: Jo, už jsi to věděla...</i>	Malá empatie lékaře, komunikace
750			
751		K: Mně to řekli při tom druhým, než jsem šla na to	
752		druhé, že teď mi dvě zavedou a už další nemám.	
753		Takže já místo bych šla na ten stůl operační	
754	Nevhodná komunikace, zdroj	s takovým úsměvem, tak jsem šla úplně naštvaná.	
755	stresu	Tak jsem tam ležela a myslela jsem jenom na to, že	Nebyla poučena o neúspěchu
756		teď mi nevyjde druhý pokus a je to v čudu. Takže	
757		pro mě ten první byl juchů a ten druhý místo, aby	<i>Rozzlobenost ve hlase</i>
758	Nedostatečná informovanost jako	byl taky juchů, tak byl úplně...Nejvíc mě naštvalo	
759		to, že mě na to nikdo neupozornil, že se tohle	Zaplatím, chci výsledek
760		může stát. To mě úplně rozsekalo, protože jsem si	
761	Zaplatila jsem chci výsledek“	říkala, že jsme si zaplatili dost veliké peníze,	Sníží se možnosti, zvýší se strach
762	Dítě jako věc	abychom to měli na dva roky, a nemám nic. A	
763		přišel ten strach při tom druhém, že to nevyjde.	
764		Ten můj čekal dole, já jsem přišla dolů a on to hned	Překvapení, že to nejde automaticky
765		na mě poznal. On říká: „Co je, co se stalo?“ Já	Medicína není všehomoucná
766		říkám: „Už nemáme prostě žádná embrya.“ A on:	
767		„Jak to?“ a já: „Protože to rozmnožování	
768		nepřežila.“ „No to si děláš srandu.“ A bylo to	
769		špatný, takže místo abychom přijeli domů a juchali,	Negativní myšlení, negativní intuice
770		jak při tom první, tak jsme byli oba dva úplně	Ztráta naděje
771		zklamaný prostě. Mě třeba nenapadlo, že mi to	
772	Negativní myšlení	vyjde to druhé. Já jsem jenom myslela na to, že to	
773		je to špatný. Že je to špatný a taky se to tak stalo.	

774 Já jsem cítila, já jsem věděla, že to tak bude.

775 Ztráta naděje

776 *D: Těch čtrnáct dní asi bylo hrozných.*

777

778 K: Hmm, bylo. To bylo hodně náročný. To moje kamarádka docela odnesla, protože to jsem Hned vše vzdává

779 brečela skoro furt. Já jsem vůbec nedoufala, že se

780 to povede. Já jsem jenom myslela na to, že je

781 Brek, lítost

782 Ztráta naděje

783 všechno pryč, že prostě už nic nemám. Teda mám Embrya nazývá hvězdičkama

784 ten pokus, ale už zase nemám k zavedení... A taky

785 to tak dopadlo. Takže já po tom prvním jsem byla

786 veselá, šťastná, usměvavá, těšila jsem se, že dobrý.

787 Opatrná...A při tom druhém „prásk.“ Byla jsem

788 uměle oplodněná, měla jsem u sebe ty dvě

789 hvězdičky, jak já říkám, co svítí, ale byla jsem už

790 nešťastná, že mi to nevyjde a pak už nic nemám.

791 *D: Probíhala nějaká menstruace u toho? Tím*

792 *potratem...Silnější?*

793

794 K: No, silnější první dva dny. Potom druhým, co

795 jsem šla na krev, tam mi řekli, že je to negativní.

796 Tak ta menstruace přišla třeba za tři dny, za čtyři. A

797 ten první den teda bolestivá, to jo, ale jinak to

798 probíhalo normálně. To bych neřekla, že to je

799 nějaký potrat velký, to ne. To normálně přijde

800 menstruace. To oni mi řekli tam, že když přijde

801 menstruace, tak vysadit prášky a pak se znovu

802 objednat.

803

804		<i>D: A uvítala bys během toho cyklu, kdybys tam</i>	
805		<i>měla nějakou podporu, dejme tomu nějakého</i>	
806	Vztah pacient lékař	<i>psychologa. Viděla bys to jako přínos? Kdyby tam</i>	
807		<i>byl v tom centru nějaký psycholog, s kterým by sis</i>	
808		<i>mohla promluvit? Nebo jestli si myslíš, že stačí jen</i>	
809		<i>ta opora okolí, tvé přítelkyně?</i>	
810			
811		<i>K: No, já bych to možná viděla jako přínos, protože</i>	
812		<i>když je člověk tam. Já, co se léčím u té doktorky</i>	Malá participace lékaře
813		<i>mojí, tak ani jednou u toho umělého oplodnění</i>	
814		<i>nebyla. Mně to docela vadilo, protože já jí dost</i>	
815		<i>věřím. Já, když jsem byla na jednom, na tom</i>	
816		<i>prvním, to bylo ve čtvrtek a ona čtvrtky jezdí do</i>	
817		<i>Ústí. To dělal jeden doktor, kterého znám, který</i>	
818		<i>mě operoval, když jsem byla na té druhé operaci. A</i>	
819		<i>když jsem byla na tom druhém, tak měla</i>	Potřeba mít u sebe někoho , komu se důvěřuje
820		<i>dovolenou. Já třeba jí věřím, takže určitě by se tam</i>	
821		<i>někdo hodil, s kým by si tam člověk... Ona se</i>	Špatná komunikace lékařů
822	Nevhodná komunikace	<i>podívá, ví, jaký má problém, ví, jak s ní může</i>	
823		<i>mluvit. Navíc tam chodí i partneři, takže zná</i>	
824		<i>partnera. Takže si je může oba vzít a říct: „Vy máte</i>	
825		<i>takový problém...“ Já bych to viděla jako pozitivní,</i>	
826		<i>kdyby tam něco takového bylo.</i>	
827	Odtažítost lékaře		
828		<i>D: Tak i to, že člověk má jednoho lékaře, který ho</i>	
829		<i>sleduje, ke kterému si vybuduje nějaký vztah</i>	
830		<i>během té doby.</i>	
831			
832		<i>K: Já k téhle doktorce jsem si vybudovala. Ona</i>	Lékař jako důvěrník
833		<i>vlastně mi dala takovou tu šanci. Jak jsem říkala, já</i>	

834 jsem tam chodila mezitím, a furt nějaký problém,
835 Lékař jako důvěrník furt nějaká cysta. Já už jsem slyšela „cysta“ a už
836 jsem se hrozila operace. A ona mi třeba řekla: „
837 Hele, nebojte se, já vás na žádnou operaci hnát
838 nebudu. My si s tím tady dokážeme poradit.“ A
839 pomohla mi. Ona mi třeba řekla: „My vám jí
840 píchne na sále, vydržíte to bez narkózy?“ Já
841 říkám: „Jestli se to dá vydržet?“ A ona říká: „Trvá to
842 tři minuty.“ Já říkám: „Já to vydržím tři minuty.“ Důvěra k lékaři
843 Lepší než čtrnáct dní ležet támhle v nemocnici
844 nebo týden doma. Já jsem jí začala věřit, dávala
845 takové naděje. Vždycky našla nějaké východisko.
846 Na ultrazvuku mi řekne: „Hele, endometrióza, na
847 to vám píchne lék.“ Já jsem vůbec nevěděla, že
848 to existuje. Mě s tím hnali, ještě když jsem se
849 normálně léčila, ne na klinice, mě hnali do
850 nemocnice. Vidím, že to funguje i jinak, že Dobrý vztah s lékařem
851 nemusím furt do sebe nechat řezat. Takže ona mi
852 pomohla hrozně. Ona, když mi řekla, že mi bude
853 muset shánět dárkyni, tak mi řekla, že s mojí krevní
854 skupinou se to blbě shání, ale řekla: „Nebojte se, já
855 vám nějakou seženu.“ A za týden volala, že ji má.
856 Takže ona je perfektní, k ní jsem si vybudovala
857 dobrý vztah. Já jsem přemýšlela, že bych u ní Lékař o ni hodně ví, sdílí intimní věci
858 možná zůstala, kdyby to nebyl problém, že bych
859 nechodila ke svému gynekologovi, ale že bych
860 zůstala u ní, protože ona je gynekolog, i na tohle se Gynekolog stejného pohlaví?
861 specializuje. Přitom mně třeba můj gynekolog
862 nevdává vůbec, ale ona toho o mně ví víc. Já jsem
863 s ním spokojená, on mi nikdy nic nezanedbal, on je

864		fajn, ale tohle prostě...K ní mám blíž. Víím, že má	Hledání referencí
865		hodně pacientů, četla jsem diskuse o ní na	
866		internetu, co se u ní ženský léčí. Některé jsou	
867		dobré, některé špatné, ale já mám zatím dobrou	
868		zkušenost, kdyby to dopadlo tak, že bych byla	Předávání mezi lékaři
869		těhotná, tak to vůbec. Říkám, trošku mi vadilo, že	
870		nebyla ani u jednoho toho umělého, že to dělal ten	
871	Změna lékařů je nevhodná	doktor, u kterého já se neléčím, který má jiné	
872		pacientky. Tak doufám, že když bude to třetí, tak u	
873		něho bude konečně. Chtěla bych jí tam, i když tam	
874		jsou odborníci. Člověk musí věřit každému	Strach z neúspěchu, obavy
875		doktorovi, nic jiného ti nezbývá. Tak si říkáš: „Tak	
876	Důvěra k lékaři jako nutnost	dělá, co může, pomůže ti prostě.“ Taky má	
877		úspěchy, taky jsem četla o něm v diskusích. Říkám:	
878		„Ta je fajn.“ Ale vždycky tam člověk jde s nějakou	Cítí tíhu celé situace, přála by si konec
879	Strach	obavou, vždycky si večer říkáš: „Ježišmarja, ať to	
880		dobře dopadne, ať mi nic nenajdou, ať jsem	Když něco chci, tak musím pro to něco udělat
881		v pořádku, ať nemusím zase někde něco	
882		podstupovat.“ Protože už je toho hodně, už jsem	
883		toho za sebou měla hodně, jak psychicky, tak	
884		fyzických zákroků. A člověk to musí vydržet, když	
885	Obětování se	něco chce tak moc.	
886			
887		<i>D: Co všechno jsi ještě vyzkoušela? Kromě té</i>	
888		<i>klasické léčby. Lidi zkoušejí různé alternativní</i>	
889		<i>metody.</i>	
890		K: Jenom bylinky od tebe jsem pila. A na tu	
891	Zkoušení alternativních metod	endometriózu jsem si zjistila, že by se měla jíst	
892		houba šitaké. Já jsem si kupovala sušenou a	
893	bylinky	připravila jsem si jí prostě do jídla. Ale už jsem to	

894 vzdala potom. Nikdo mi neřekl, že to funguje, ta
895 endometrióza tam je prostě. To se asi jen tak
896 nevyлéčí.

Endom. Se zmírní porodem

897
898 *D: Hmm, ta se jen tak neztratí.*

899
900 K: Oni mi řekli, že to se dá zmírnit porodem. To mi
901 řekli v nemocnici, po operaci mi řekl primář, že
902 v některých případech to zmírní porod hodně.
903 Jinak se s tím nic neudělá. Může se s tím nějak...ale
904 nevymizí úplně. Takže já jsem vlastně pila bylinky,
905 to jsem ještě měla vejcovody, takže jsem ještě
906 nevěděla...ale po těch vejcovodech, když mi řekli,
907 že ne...No, ale cpu se kyselinou listovou to je jasný,
908 vitamíny tam jsou. Ale nic jiného. Teďka chci zkusit
909 akupunkturu, musím se tam objednat. Nevím,
910 kdy, s mými šichtami. Tak to bych chtěla zkusit, to
911 jsem si říkala, že zkusím. Já jsem na to slyšela
912 hodně chvály a je to tady v Teplicích, tak si říkám,
913 proč to nezkusit. Ublížit mi to nemůže, takže
914 vždycky to může být jen k lepšímu nebo to zůstane
915 stejný. Jinak nic jiného už se podle mého nedá ani
916 dělat, když nemůžu přirozeně. Nemám dva orgány,
917 které bych k tomu potřebovala, tak už to nejde.
918 S tím člověk nic neudělá. Teď už jenom ty vitamíny.
919 Kromě hormonů, které do mě cpali.

920
921 *D: Dobře, já myslím, že jsi mi už odpověděla na*
922 *všechny mé otázky.*
923

924		K: Jo? A stačí to?	
925			
926		<i>D: Já bych ti chtěl poděkovat, jestli se chceš na</i>	Obava, jak vyjít se svým partnerem
927		<i>něco zeptat, tak ti odpovím, jestli budu schopen ti</i>	
928		<i>odpovědět.</i>	
929			
930		K: Já ani nevím. Možná bych potřebovala poradit,	
931		jak toho mého chlapa trochu zpacifikovat, aby to	
932		tolik neprožíval špatně. Jak na něj třeba, jak o tom	
933		mám mluvit, když bude něco špatně zase. Jak mu	
934		vysvětlit, že...	
935			<u>Já a partner</u>
936		<i>D: Proč si myslíš, že on o tom nechce mluvit. Říkáš</i>	
937		<i>„nese to špatně“, ale z jakého důvodu myslíš, že o</i>	Pláč muže jako slabost, neschopnost vyjádřit emoce
938		<i>tom nechce mluvit?</i>	
939			
940		K: Ne, já nevím, proč. Já si myslím, že ho znám,	
941		jsme spolu jedenáct let. On, jakmile o tom	Dítě jako vyplnění samoty
942		mluvíme a je to špatný, tak on by se rozbřečel. On	
943		třeba nechce brečet, stydí se za to. Jemu to ani	
944		nejde, u něj ty emoce jsou tak silné. Když já mu	
945		řeknu: „špatný, špatný“, tak on vidí už pak všechno	Doufá, naděje vkládaná do lékařů
946		černě. On si myslí, že pak už se to nikdy nepovede,	Manžel negativní
947	Dítě jako vyplnění samoty	že už máme prostě smůlu. „Nemám pro koho žít,	
948		budu sám,“ on to vidí hrozně černě. V tomhle já	
949		furt mám nějakou naději, furt mám nějakou víru.	
950		Říkám si: „Tak snad mi pomůžou...“. On to vidí	
951		černě, podle mého. Jako nic na mě nesvádí, to ne,	
952		v tomhle je výborný.	
953			<u>Vyhýbá se komunikaci</u>

954		<i>D: Ale, když bys s ním chtěla o tom mluvit, asi bys chtěla nějakou změnu?</i>	Mlčí, kouká do blba
955			
956			
957		K: Určitě, protože já o tom nemluvím, aby on se necítil špatně. On je zamlklý, on kouká, jak se řekne, do blba. Přemýšlí, slzy v očích a já nemám to srdce na to koukat, takže proto já o tom doma nemluvím, já to rozebírám s kamarádkou a ne s ním.	
958			
959			
960			
961			
962			
963			Chlap musí být silný, podpořit ženu
964		<i>D: Možná to prožívá stejně jako ty ženy, protože přichází o něco, po čem přirozeně touží.</i>	
965			
966			
967		K: No, určitě. Je to v něm, on je citlivá povaha. On není ten chlap, co by se k tomu postavil: „hele nebreč.“ Naopak to jsem spíš já, která je trošku silnější psychicky než on. On je citlivý hrozně.	
968			
969			
970			
971			
972		<i>D: A jak bys to chtěla vylepšit, tu komunikaci? V čem bys viděla to zlepšení? Abych ti mohl dát nějakou radu.</i>	Strach hovořit s partnerem, <u>aby nevyvolala konflikt</u>
973			
974			
975			
976		K: Abych se nebála mu něco říct, ale on je takový i v životě, on není jen na tohle téma, jeho se spousta věcí hned dotkne. Teďka kdybych dala nějaký příklad. Já mu třeba řeknu: „Tady jsi napsal špatný i/y.“ A on mi řekne: „No, tak jsem blbý, dělám rukama, nedělám hlavou.“ Jemu stačí málo. Tak říkám: „Ježišmarja, tak jsem jenom řekla tohle. Co blázníš? Já napíšu kolikrát špatný i/y, to není	Cítí se méněcenný
977	Strach hovořit s partnerem		
978			
979			
980			
981			
982			
983			

984 katastrofa žádná. A on prostě je takový, že řekne:
985 Dítě jako seberealizace pro muže „Tak žiješ s blbcem prostě.“ Já říkám: „Já bych
986 s blbcem v životě nežila.“
987
988 *D: Možná to prožívá jako zklamání, myslím*
989 *zklamání tebe v určitém smyslu.*
990
991 K: Já fakt nevím, já to nedokážu říct.
992
993 *D: Myslíš si, že on má nějakého přítele, jako máš ty*
994 *kamarádku? S kým si může dejme tomu promluvit?*
995 Chlap to neventiluje s kamarády, ale s maminkou
996 K: On má, má určitě, ale asi o tom nemluví s ním.
997 On to má v sobě. On možná, jestli s někým o tom
998 mluví, tak je to s jeho mámou. To si myslím já, že
999 s mamkou on si jakoby popovídá, ale mezi
1000 kamarády to neventiluje prostě. On ví, že já
1001 s Míšou o tom mluvím, On to ví.
1002
1003 *D: Ale nijak to nekomentuje.*
1004
1005 K: On ví, že to spolu řešíme. On ví, že ona má teďka
1006 stejný problém jako já. On ví, že máme společný
1007 téma. Ale, co si já o tom myslím, jestli on o tom
1008 s někým mluví, tak je to jeho maminka. Myslím si, Dušené emoce
1009 že s kamarády, on má blízkého kamaráda, ten se
1010 zeptá: „Tak co, jak jste dopadli?“ A on řekne třeba:
1011 „Blbě, nevyšlo to.“ A tím to pro něj hasne. Prostě
1012 to má v sobě podle mě. On to v sobě dusí a pak to
1013 takhle vypadá. On to nikomu neřekne, pak se to

1014
1015
1016
1017
1018
1019
1020
1021
1022
1023
1024
1025
1026
1027
1028
1029
1030
1031
1032
1033
1034
1035
1036
1037
1038
1039
1040
1041
1042
1043

v něm nahromadí a ty emoce jdou ven.

Brečí, cítí lítost

D: Vybuchne?

K: No, ten brekot, ta lítost prostě. Ne, že by vybuchnul, že by na mě křičel.

D: No, někdy je to zapotřebí, že člověk si prostě potřebuje pobečt.

K: Určitě. A pak druhý den třeba ráno vstane a jde do práce. Přejde z práce a je jako vyměněný, vypadá dobře. Ale jestli to někomu říká, tak si myslím, že mámě své, nikomu jinému, protože s ní si hodně povídá už od mala. On je takový „ten s mámou“ a jeho brácha byl takový „ten s tátou“. Táta mu umřel vlastně, je to sedm let.

D: Já nevím, jestli by bylo dobré, abys teďka začala dejme tomu s ním o tom více mluvit, když jste si zvykli na to o tom nemluvit. Co bys od toho očekávala, kdybys s ním začala o tom hovořit? Jestli chceš poznat víc, jak on to prožívá. Adopci třeba zavrhuje, ale přitom by děti chtěl, když je vidí. Co bys od toho očekávala, s čím by ses chtěla svěřit? Nebo bys spíš chtěla vědět, jestli on se ti dokáže víc svěřit?

K: Já vlastně více méně vím, co on cítí. Já ani nepotřebuju, aby se mi svěřoval, já to vím. Já ho

1044 fakt tak dobře znám, že přesně vím, co on má za
1045 pocity.
1046
1047 *D: O těch důležitých věcech se vždycky rozhodnete*
1048 *spolu? „Jdeme do toho, budeme to zkoušet.“ Jestli*
1049 *potom třeba byste se museli rozhodovat o adopci,*
1050 *tak věřím tomu, že v té chvíli to bude řešit, že*
1051 *s tebou bude komunikovat.* Adopce jako poslední šance
1052
1053 K: Myslím si, že bude, ale to by musel vědět
1054 stoprocentně, že já je mít stoprocentně nemůžu.
1055 Možná, že pak by tam byla nějaká změna. Ale tam Podstoupit to všechno je statečnost,
1056 je to v tom, že on furt doufá. Dokud budou peníze.
1057 On třeba mě pochválí za to, co všechno vydržím. Já Strach, že se nebude líbit partnerovi
1058 mám od něj tu podporu, on to ví. On mi řekne: „Jsi
1059 statečná, já tě obdivuju. Já bych to nezvládl.“ On Partner prožívá lítost
1060 mi tohle řekne: „Já vím, čím procházíš. Kila navíc
1061 neřeš, mně to nevadí prostě. Děláme to pro
1062 dobrou věc.“ Já v tomhle mám podporu u něj
1063 velikou. Ale vím, že kdybych se ho zeptala: „Jak se
1064 cítíš, jak to snášíš.“ Já nemusím, já to prostě vidím.
1065 Já vím, že to možná zní divně, ale já to opravdu
1066 poznám.
1067
1068 *D: Já myslím, že to ani moc nepotřebuješ, protože*
1069 *to zvládáš, máš oporu v okolí. Někdo tu podporu*
1070 *nemá, někdo zůstane sám, nemá tu kamarádku,*
1071 *vadí mu děti kolem. Je z toho na nervy.*
1072
1073 K: Tohle měl přesně ten můj. My jsme měli jet na

1074		chatu, všichni tam byli s dětmi a on říká: „Nikam	
1075		nejedu.“ Ale teď už to jakoby není. Já říkám: „Proč	
1076	Izolace od přátel	nejedeš?“ A on: „Co tam jako budu dělat?“ A já:	
1077		„Tak jako jedeme za známými, za kamarády.“ A on	
1078		mi na to říká: „Ale oni mají a my nemáme.“ Nebo	
1079		máme jít támhle do Proboštova se podívat na	
1080		fotbal a já mu říkám: „Tak co, jdeme se tam	
1081		podívat? Jsou tam všichni naši známí, dáme si	
1082		v Sokolovně oběd.“ A on nejde, „nejdu, já se	
1083		nemám čím předvádět, já nic nemám.“ To bylo	
1084	Dítě k předvádění	hrozný, to jsem byla já našťvaná, to byly věci, kvůli	Oddalování se od přátel, stud za to, že oni nemají,?
1085		kterým já jsem se dokázala na něj hodně našťvat,	
1086		ale to přestalo. To věděl, že už přepísknul, že tohle	
1087		už lámalo i psychicky mě hodně, to mě hodně	
1088		šťvalo a říkám: „Tak kvůli tomu, že prostě nemáme,	Partner ji svým chování obviňuje
1089		tak přijdeme o kamarády. Já ale nechci přijít o	
1090	Dítě jako chloubu	kamarády.“ To viděl, že se mě to hodně dotýká.	
1091		Pak si uvědomil, že to dělá mně psychický problém,	
1092		že jsem to brala na sebe, že nemáme, protože já	
1093	Cítí pocit viny	nemůžu mít, tak on nemá. To byla krize docela, to	
1094		bylo špatný, ale to naštěstí je pryč, to skončilo. Jak	
1095		to přišlo, tak to skončilo. Teďka řekne: „Jedeme	
1096		támhle, budou tam tihle...Bude tam Johanka,	
1097		Julinka, Hyneček, děcka.“ My přijedeme domů a on	Cítla se partnerem terorizována vydírána
1098		řekne: „Ten Hynek, ten je roztomilý.“ Takže už to	Cítí vinu, že nemůže dát manželovi
1099		není takový. Tamto předtím bylo jakoby špatný, ale	
1100		teď naštěstí doufám, že se to nevrátí, to je naštěstí	
1101		pryč. Protože tohle já bych neustála. Tenhle jakoby	
1102		psychoteror trošku, to už by bylo na mě trochu	
1103	Pocit psych vydírání	moc.	

1104		<i>D: My jsme si tím taky prošli, ale nakonec jsme dřív</i>	
1105		<i>adoptovali, než se nám to vlastně podařilo. A jsme</i>	
1106		<i>šťastní, ale taky to bylo. Byly to těžké roky.</i>	Cítí se vydíraná, terorizovaná
1107			Zdůrazňuje své neštěstí, smutek
1108		K: No, ten kdo to neprožil, tak neví prostě, co to je.	
1109		Já jsem říkala, teďka po tom druhém, jsem se	
1110		sesypala kamarádce. A já jsem říkala: „Já jsem	
1112	Lítost	poprvé v životě nešťastná.“ Když si to člověk	
1113		uvědomí, bude ti pětatřicet a jsi poprvé v životě	
1114	Neštěstí	nešťastný. Když ví fakt, co to je, být nešťastný.	
1115		A ona mi na to říká: „To nemyslíš vážně.“ Já říkám:	Pocit nemít dítě, přesahuje všechny životní problémy
1116		„Jo, myslím.“ Já do dneška nevím, co...Což je třeba	
1117		hezký, já do pětatřiceti (bude mi pětatřicet za dva	Ostatní jsou maličkosti
1118		měsíce) tak třeba neví, co to jsou starosti, co to je,	
1119		být nešťastný. Teď už to vím, teď jsem na to přišla,	
1120	Zoufalství	vím, co to je. Dřív člověk si myslel, že má nějaké	
1121		problémy. Ne, to není nic, to jsou prkotiny, dokud	
1122		je tedy člověk zdravý samozřejmě. Tak jsou to	Strach ze samoty
1123		prkotiny, všechno okolo, tak jsou to takové	
1124		maličkosti. Když jsem měla nějaké starosti,	
1125		problémy, tak se dneska směju. A teď vím, co to je	Zdůrazňuje to SAMA, asi cítí velkou tíhu
1126		být nešťastný, poprvé v životě. Pak už mám jen	
1127	Strach ze samoty	myšlenky o tom, že zůstanu sama. Já to mám tak,	Pocit neštěstí, bezmoc?
1128		že jsem se jeden čas na to hodně upínala, že jsem	
1129		si říkala: „Takže já zůstanu sama, nebudu mít	
1130	Strach ze samoty	nikoho, nikoho, kdo by se o mě postaral.“ Dobrý,	
1131		mám rodiče, mám spoustu kamarádů, ale rodiče	
1132		mi jednou umřou, spousta těch kamarádů má	
1133		svoje rodiny. Já nebudu mít nic. Co já budu dělat,	
1134		co já budu mít za život.	

1135	Dítě jako zdroj štěstí		
1136		<i>D: Že v podstatě člověk zůstane sám „a co jako?“</i>	Beznaděj
1137			
1138		K: Hrůza, nedokážu si to představit. Nedokážu říct,	
1139		jestli bych to třeba zvládla zůstat tady sama. Když	
1140		už bych třeba neměla ty rodiče. Nevím, jestli bych	
1141		tohle zvládla, nedokážu si to vůbec představit.	
1142		Kdyby to mělo přijít, tak nevím. S mojí povahou	
1143		nevím, jestli bych tohle rozdýchala. Prostě měla	
1144		bych asi hodně velký problém.	
1145			
1146		<i>D: Myslím si, že pořád máš v tom partnerovi hodně</i>	Strach z osamění
1147		<i>velkou oporu.</i>	
1148			
1149		K: Jasný, teďka jako jo, teď funguju. Furt mám	
1150		nějaké naděje, šance. Ale když by přišlo něco fakt	Dítě jako zdroj pomoci
1151		takhle blbýho, kdybych neměla partnera, kdybych	
1152		neměla rodiče, mám třeba spoustu kamarádů, ale	
1153		ty mají svoje rodiny, svůj život a člověk zůstane	
1154		sám. To vidíš třeba na některých starých lidech,	
1155		kteří jsou sami, nikoho nemají. Já bych takhle	
1156		skončit nechtěla, aby se o mě neměl, kdo postarat.	
1157	Dítě jako zdroj pomoci		Lituje, že není provdaná, <u>dodalo by jí to jistoty</u>
1158		<i>D: Proč jste se nerozhodli, že se vezmete. Ty jsi</i>	
1159		<i>říkala: „Až teda bude dítě, tak se vezmeme.“</i>	
1160			Strach ze samoty
1161	Nezávislost	K: On mě požádal o ruku už dvakrát, já jsem ho	
1162	Svoboda	dvakrát odmítla. Dneska ani nevím proč, ale on se	
1163		spíš bojí do té třetice. Teďka ani není důvod. Bavili	
1164		jsme se, že kdyby byly děti, tak samozřejmě	

1165		chceme být rodina, chceme být svoji. To je jasný,	
1166		to máme jasno oba dva. Ale mně to třeba před	
1167		nějakými šesti lety nepřípadalo vhodný se vdávat.	
1168		Já jsem se po tom nepídila, proč bych se měla	
1169		vdávat? Já jsem byla mladá. Mně to nepřišlo	
1170		důležitý.	
1171			
1172		<i>D: Jasně, je to jen taková formalita, která nic</i>	
1173		<i>neřeší. Když se dva mají rádi a chtějí být spolu, tak</i>	
1174		<i>jsou spolu.</i>	Děti změni pohled na manželství
1175			
1176		K: Přesně, já jsem to brala tak „já tě miluju, ale	
1177		nemusím si tě brát.“ Jako na co, k čemu. A on pak	
1178		říká: „No jasně, jako máš pravdu.“ Teď zase jsou	Dítě ke štěstí nepotřebuje
1179		kolem nás manželé s dětmi, člověk na to kouká	
1180		jinak. Ale vím, že když bych se dočkala děcka...Já	Neprovdala se a ani neví proč
1181		jsem to nikdy neměla tak jako ty holky, jak se těší	
1182		na ten svůj den. Být za tu princeznu, já jsem to	Hodnoty
1183	Já kluk	nikdy neměla, já jsem byla spíš jako kluk odmala a	
1184		na nějaké bílé šaty jsem si nepotrpěla. Takže já	
1185		nemám tu vizi: „ježíš, jednou budu krásná	
1186		nevěsta.“ Já jsem nikdy na to nebyla. Mně stačí	Sňatek jako zdroj jistoty
1187	Hodnoty	tohle, žít si dobře, mít se rád, být zdravý. Když pak	Spokojenost se svým životem, dítě je jen taková tečka
1188		přijdou ty děti, tak jo, tak chci, abychom byli	
1189	Dítě jako motivace ke sňatku	rodina. Určitě jo, proč ne, je to dobrý. Mně	
1190		svoboda nevadí, já jsem jedenáct let ve vztahu a	
1191		jsem spokojená, tak jak jsem. Kdyby přišlo to dítě,	
1192	Spokojenost	tak je to dokonalý. Tak je to happy end. Něco furt	
1193	Čas mít dítě	tomu jakoby schází, ale... Prostě se lidí zeptají: „Jak	
1194		dlouho jste spolu? ...Už jedenáct let?“ No jasně,	

1195
1196
1197
1198
1199
1200
1201
1202
1203
1204 Spokojenost
1205
1206
1207
1208
1209
1210
1211
1212
1213
1214
1215
1216
1217
1218
1219
1220
1221
1222
1223

proč ne. To je první chlap, s kterým jsem začala žít a s ním do dneška jsem. Já jsem šla ve třidvaceti od našich prostě. V tomhle jsem spokojená. Já si ani nedovedu představit, že bych žila s někým jiným.

D: Tak to je hezký.

K: Jsem spokojená. Někdy taky...Ale to je v každém vztahu. Říkám, kdyby přišlo to dítě, tak je to dokonalý už úplně.

D: Dokud jsi prostě mladá a ty možnosti tam jsou, tak bych to taky zkoušel.

K: Jo, jdu do toho dál. Já jsem říkala, i kdybychom se měli zadlužit, protože k čemu jsou potom peníze.

D: To máš pravdu. Moc Ti děkuji za rozhovor a když budeš něco potřebovat, zavolej mi, promluvíme si.

Příloha č. 2 – Michaela 33 – IPA přepis

1 *D: Tak mi pověz, jak se jmenuješ?*
2
3 M: Michaela K.
4
5 *D: Kolik ti je let?*
6
7 M: Třicet tři.
8
9 *D: Jsi provdaná?*
10
11 M: Ne.
12
13 *D: Takže žiješ v partnerském svazku?*
14
15 M: Ano.
16
17 *D: Jak dlouho spolu jste?*
18
19 M: Necelé 4 roky.
20
21 *D: Co děláš za práci?*
22

23		M: V řeznictví, rodinná firma.	
24			
25		<i>D: Žijete spolu s partnerem teda?</i>	
26			
27		M: Ano.	
28			
29		<i>D: Přál bych si, abys mi vyprávěla váš příběh, jak se</i>	
30		<i>to odehrávalo, jak jste se pustili to hledání vašeho</i>	
31		<i>děťátka.</i>	
32			
33	Dítě jako potvrzení své plodnosti	M: Ono to moc příběh není. Já jsem toužila po	Pokus o otěhotnění
34		miminku, tak jsem hustila do partnera, aby to zkusil,	
35		protože jsem předtím měla ještě jiného partnera,	
36		s tím jsem nemohla otěhotnět taky, ale neřešili jsme	Dříve otěhotnět nemohla
37		to ještě, protože jsme se rozešli. Tak jsem si říkala, že	
38		je asi něco špatně se mnou, tak jsem ho přemlouvala	Tušení neplodnosti
39		prostě, abychom do toho šli spolu, ono se mu moc	
40	Dítě jako zkouška	nechtělo nejdřív, pak jsme to začali zkoušet a nešlo	Partnerovi se moc nechtělo
41		to, tak jsem se začala pít, proč mi to nejde.	Hledání příčin neplodnosti
42		Všechno jsem tak nějak měla v pořádku, ty výsledky,	
43		pak mi doktor doporučil operaci, aby mi zjistili, co se	
44		mnou je. No a zjistili, že mám úplně špatný	
45		vejcovody, tak mi je vzaly. Teď mám za sebou první	Odebrání vejcovodů
46		neúspěšný pokus umělého oplodnění.	1 neúspěšný pokus AR
47			
48		<i>D: Takže, ty jsi předtím měla jiného partnera, s tím jsi</i>	
49		<i>se pokoušela o děťátko a nějak vám to nešlo a na</i>	
50		<i>základě toho jste se rozešli?</i>	
51			
52		M: Ne, ne, to mělo úplně jiné důvody.	

53 *D: Ted' máš nového...*

54

55 M: No, 4 roky skoro. 4 roky ve svazku

56

57 *D: Tak už je to delší vztah. A po jaké době jste se*

58 *rozhodli, že to začnete zkoušet? Nebo hned od*

59 *začátku?*

60

61 M: Asi po roce a půl, co jsme spolu byli nebo po

62 dvou letech. No, necelých dvou letech. Začátek zkoušení otěhotnění

63

64 *D: Do té doby jsi užívala nějakou antikoncepci nebo*

65 *jste měli nějaký chráněný styk.*

66

67 M: Ne, to on si dával pozor.

68

69 *D: A potom jste nad tím začali přemýšlet?*

70

71 M: No, já jsem nad tím přemýšlela celou dobu, ale Přemýšlela o dítěti, přála si ho

72 trošku mi trvalo, než jsem ho zpracovala, toho

73 chlapa mého. On se tak nějak všeho bojí. A on si Partner si myslel to bude hned

74 myslel, že to půjde hned a já jsem mu vysvětlovala,

75 Tušení neplodnosti že mně to prostě hned nepůjde, že to pak asi budu Tušila, že ji to nepůjde snadno

76 muset řešit stejně jinak, že to musíme zkoušet

77 určitou dobu, aby doktoři vůbec se mnou začali něco

78 dělat. Takhle to bylo.

79

80 *D: A to tvoje tušení, že asi něco nebude v pořádku, to*

81 *vzniklo z čeho?*

82

83		M: No, z toho, že mi to nešlo s tím partnerem	
84		předtím, a když jsme se rozešli, tak on udělal hned	
85	Obava z neplodnosti	dítě jiné holce. Takže jsem si říkala, že bude asi ve	Tušila, že bude mít nějaký problém
86		mně nějaká chybička.	
87			
88		<i>D: Takže menstruaci jsi měla v pořádku, měsíčky?</i>	
89			
90		M: Jo. To já mám v pořádku.	
91			
92		<i>D: Takže to vůbec nebylo žádné podezření, jen to v</i>	
93		<i>podstatě nešlo...</i>	
94			
95		M: To jako mně všechno funguje dobře, vaječníky	
96		jako v pořádku, akorát ty vejcovody, že nemám.	
97			
98		<i>D: Dobře, takže po roce a půl jste se rozhodli, že to</i>	
99		<i>zkusíte naostro. Jak dlouho jste to zkoušeli, než jsi se</i>	
100		<i>rozhodla, že vyhledáš nějakého lékaře?</i>	
101			
102		M: Asi třičtvrtě roku, pak jsem šla za mojí doktorkou,	Po 7M vyhledala lékaře
103		tak jsem jí to řekla. Nebo to bylo tak po sedmi	
104		měsících, jsem tam zašla. Takže jsem si musela měřit	Sledování bazální teploty
105		a zapisovat teplotu každé ráno, vést kalendář	
106	Nedočkavost	menstruační. Tři měsíce, to je takové všechno	Stěžuje se na zdlouhavost
107		zdlouhavý, to mi hrozně leze na nervy, všechno to	Leze jí to na nervy
108		trvá hrozně dlouho. Tři měsíce, pak se na to takhle	Důraz, že to trvá vše dlouho
109		jukla a říká: „To je jasný, vy nemáte ovulaci.“ Tak mi	Příčina v anovulaci
110		dala nějaké prášky na ovulaci, pak říkala: „Potom	
111		hned budete mít dvojčata.“ To taky mi nic	Optimismus lékařky
112		nepomohlo. Pak říkala, že mě teda odešle do kliniky	

113		tady do Pronatalu. Já jsem si vybrala jinou kliniku.	
114			
115		<i>D: Jakou kliniku navštěvuješ?</i>	
116			
117		M: Chodím k panu doktorovi Schmitzovi. Ale nevím	Nedůvěra ke klinikám a lékařům
118	Byznys, nedůvěra	no, já stejně nikomu nevěřím, těm klinikám. Já si	Dělají to pro peníze, ne ze srdce
119		myslím, že to je hrozný byznys prostě. Jako nic	
120	Nutnost věřit lékařům	jiného mi nezbyvá než jim věřit...	Musí věřit lékařům
121			
122		<i>D: Tak oni potřebují mít úspěchy...</i>	
123			
124		M: Ale jo, ale prostě nevím...Přijde mi to takový	Pochybnosti
125		divný všechno. Jako já to třeba moc neprožívám, já	prožívat to, by znamenalo se nervovat
126	Jsem výjimka	z toho nejsem nějak na nervy, že mi to nejde. Já si	STR disociace
127		říkám, buďto to půjde nebo to nepůjde, když to	Ano nebo ne
128		nedopadlo poprvé, tak jsem ani nebulela. Ale já jsem	Při prvním neúspěchu nebyla zklamaná
129		možná výjimka, protože všichni to prožívají hrozně	STR disociace
130	Něco se řeší	moc, prostě já jsem ráda, že se něco děje, že se to se	Pocit, že se něco děje,
131	Fatalismus	mnou řeší. Ale buďto to vyjde nebo to nevyjde. Když	Ano nebo ne
132		tak si adoptuju dítě, když to nevyjde.	Rozhodnutá pro adopci
133			
134		<i>D: Takže jsi čekala v podstatě tři měsíce, měřila si</i>	
135		<i>teplotu atd., než tě odkázala na nějaké centrum...</i>	
136			
137	Zdlouhavost, nedočkavost	M: Ještě tři měsíce jsem brala ty léky, takže další půl	
138		roku se nic nedělo. A pak mě poslala do Pronatalu,	Stěžuje si na dlouhou čekací dobu
139		tam jsem zavolala, tam mi řekli, že na vstupní	
140	Zdlouhavost	konzultaci musím čekat asi dva měsíce, že mají plno,	
141		tak jsem zkusila zavolat do toho Stellartu a tam mi	
142		řekli, že klidně můžu přijít v pátek nebo v pondělí,	

143		kdy chcete, tak jsem šla tam. Tam nemají tu smlouvu	
144		s pojišťovnou, tak mě pak doktor Schmitz vždycky	
145		převelí do Prahy na ty výkony. Ale jako on je správný,	
146		je to takový poplašňák.	
147			
148		<i>D: Takže jste šli s partnerem na to první vyšetření...</i>	
149			
150		M: No, partner už si udělal spermioqram, ještě když	
151		jsem chodila na normální gynekologii, tak ho paní	
152		doktorka vyslala na spermioqram. To jsem si myslela,	
153		že nebude chtít, ale nakonec to podstoupil, to jsem	
154		koukala. Nejdřív říkal: „S tebou něco je, to já nechci	
155	S tebou něco je	někam jít.“ Tak jsem mu tam nechala ten lísteček, za	Zdráhavost partnera podstoupit vyšetření, úzkost
156		14 dní jsem mu říkala: „Tam máš ještě tu pozvánku“	
157		Tak říkal: „ Já tam půjdu.“ Tak tam šel.	
158	<u>Není o čem se bavít?</u>	On se o tom neumí bavít, vůbec.	Muž se o tom neumí bavít
159			
160		<i>D: Nebavíte se o tom?</i>	
161			
162		M: No, akorát já, když mu něco řeknu. Akorát teďka,	
163		jak jsme prožívali to první umělý, tak on je taky	
164		strašně skeptický k tomu, si myslí, že je to hrozný	Muž je skeptický, řeší peníze
165	Byznys	byznys, že z nás tahají prachy. Nevím, šla bych	
166		nejradši někam do toho Podolí, to je státní klinika,	Raději by šla do státního
167		tam je to takový, co jsem slyšela, nejlepší.	
168			
169		<i>D: A proč jste se ještě nerozhodla pro to?</i>	
170		M: No, tak jsem si říkala, že když už jsem tady u pana	
171		doktora, tak uvidíme, jestli něco vznikne. Druhý	
172		pokus ještě zkusím, a když tak si dám pauzu a zkusím	Bude to zkoušet

173		se přihlásit někam jinam, uvidíme.	
174			
175		<i>D: A jak zjistili, že nemáš průchodné vejcovody?</i>	
176			
177		M: No, na operaci jsem byla.	
178			
179		<i>D: Byla jsi na laparoskopii?</i>	
180			
181		M: No, na laparoskopii a to jsem dala souhlas	
182		dopředu, že kdyby byly špatný, tak mi je můžou vzít.	
183		A když jsem se probudila z narkózy, tak mi paní	
184		doktorka řekla, že byly hrozný prostě, že to nešlo	
185		jinak, než je vzít, že mám chronický zánět vejcovodů	Odstranění vejcovodů pro chronický zánět
186		a vaječnicků, bylo v té zprávě zapsaný. Ale o tom	
187	Překvapení	vůbec nevím, člověk má nějaký zánět a nic o tom	Tušila něco, ale byla překvapená
188		neví.	
189			
190		<i>D: Nic, žádné problémy jsi neměla? Ani jsi to netušila.</i>	
191		<i>To úplně tak s chladnou hlavou ses rozhodla, že si je</i>	
192		<i>necháš odebrat?</i>	
193			
194		M. No, to už mám zmáklý, protože kamarádka si to	
195		prožívá o rok déle než já. Možná i proto jsem víc	
196		v klidu, protože jsem si to s ní prožila celé jednou	Povzbuzovala, byla oporou kamarádky, nemůže nyní
197		s ní. Takže jsem jí furt uklidňovala, říkala jsem jí:	vyšilovat sama
198		„Nešil, nebuď z toho na nervy, klid...“ No a teď	STR racionalizace, disociace od emocí
199		prostě nemůžu přece vyšilovat já, když prožíváme to	
200	Smíření se s osudem	stejné. Tak to беру, tak jak to přijde.	Smíření se s osudem
201			
202		<i>D: Ty říkáš, že ta její zkušenost tě trošku posílila...</i>	

203			
204		M: Hodně mě posílila. Protože jsem nad tím hodně	
205		přemýšlela a tak nějak jsem si myslela, že mě to taky	Tušila problém
206	Tušení problému	čeká, protože jsem věděla, že to asi nebude úplně	
207		v pohodě se mnou. Takže jsem se na to tak nějak	
208		psychicky připravila. A hlavně já mám partnera, který	Partner je klidný, po dětech moc netouží
209		to taky tak bere, v pohodě. Třeba té kamarádky	
210		partner hrozně touží po dětech. Jako ten můj určitě	
211		taky, ale on o tom tak moc nemluví, takže já jsem v	Necítí tlak ze strany partnera
212		klidu.	
213			
214		<i>D: Po operaci jsi začala ten první cyklus, prodělala jsi</i>	
215		<i>stimulaci... Odebrali ti vajíčka, ty máš svoje vlastní a</i>	
216		<i>spermie... Jak to probíhalo, jak jsi to prožívala?</i>	
217			
218		M: No, tak brala jsem ty hormony na tu stimulaci, na	
219		ty vajíčka, to bylo v pohodě. Píchala jsem si injekci	Hormonální léčku prožívala v pohodě
220		do břicha. Trošku jsem byla přecitlivělá v tu dobu,	
221		trošku jsem furt bulela, každý mě hned naštvál. Ale	Pláč, podrážděnost, přecitlivělost
222		tak v pohodě, to trvá tak deset dní nebo dvanáct.	
223		Pak jsme jeli s přítelem do Prahy. On dal spermie do	
224		kelímku, mně vzali dvě vajíčka pod narkózou, to jsem	
225		měla třináct vajíček. Přítel měl špatný spermiogram	Zhoršený spermiogramu partnera
226		najednou, i když ho předtím měl dobrý. Takže jsme	
227		museli zaplatit devět tisíc za oplodnění a mně	
228		oplodnili dvanáct vajíček. Pak mi volali druhý den, že	
229		se mi jich začalo vyvíjet osm, pak mi volali další den,	
230		že mám tři a pět nějakých divných. Pak mi volali, že	Nejistota, zmatené informace od lékařů,
231		mám pořád tři, a že asi další den pojedu na ten	pocit....pacientky
232		transfer, to měla být sobota a v sobotu mi zavolali,	

233		že žádná vajíčka nejsou. Ale že se počká do	
234		pondělka, ale že to pravděpodobně nebude. A	
235		v pondělí mi zavolali, že mám jedno vajíčko, a když	
236		jsem tam přijela, tak najednou byly dvě, tak jsem	
237		z toho byla zase taková nějaká...A říkám si, co je to za	Zmatenost pacientky z jednání lékařů
238		blázinec.	
239			
240		<i>D: Transfer ti dělali v Praze? Na jaké klinice?</i>	
241			
242		M: Genet.	
243			
244		M: Moc příjemní lidi tam byli, doktor příjemný, ale je	Pochvaluje přístup lékařů
245		to únavný, ta ženská furt musí chodit k nějakým	STR odtažitost
246		doktorům, furt leze na tu kozu, už mě to nebaví...Ale	Nepříjemné snášení lékařských zákrouů
247		já to říkám s nadsázkou trošku...Je to sranda...Nevím,	STR nadsázka, ironie
248	Dítě jako vlastnictví	chtěla bych, aby mi to vyšlo, Hrozně toužím mít	Přeje si otěhotnět
249		svoje vlastní děti, tak uvidíme. Já věřím, že to vyjde,	Důvěra, že ji to vyjde,
250	Nutnost věřit doktorům	ale problém je, že já moc nevěřím těm doktorům. Já	Nedůvěra k lékařům
251		nevím prostě proč, ale mně přijde, že... Já v jednu	
252		chvíli jsem si říkala, jestli oni ty vejcovody neberou	Pochybnosti nad dobrými úmysly lékařů
253		schválně těm ženským. Já vím, že to je jako hloupost,	
254		ale prostě nevím... Je to takový divný, že jsme dvě	
255		nejlepší kamarádky a máme úplně stejné problémy.	
256		Úplně si říkám, že ta pravděpodobnost musí být tak	
257		malá, že by se to stalo nám. A navíc my máme ještě	
258		další známou, která si tím vším taky prošla. My jsme	Kamarádky mají stejný problém
259		tři z jedné party, kterým se to děje. To je hrozně	
260		divný, že jsme se takhle sešli. Nevím, přijde mi to	Je jí to divné
261		divný, nevím čím to je. Přestáváme být plodný	
262		ženský asi.	

263			
264			
265			
266			
267	Kde je vina		
268			
269			
270			
271			
272			
273			
274			
275			
276			
277			
278			
279			
280			
281			
282	Strach, že nestihne mít dítě		
283			
284			
285			
286			
287			
288			
289			
290			
291			
292			

D: Jak si to odůvodňuješ?

M: Já nevím... Mě napadlo, jestli jsem si neublížila, jak jsem pracovala ve Skotsku a tam jsem měla jednu záněť močáku , pracovala jsem v továrně na krevety. Tam byla hodně velká zima, stála jsem v ledu, tak jestli tam jsem nezanedbala nějaký záněť, jestli odtamtud nemám zničený ty vejcovody. Protože jsem byla pak u doktora jen u normálního, na gynekologii mě neposlal, pak jsme antibiotika tři týdny, třeba jestli tam jsem si něco...Jinak mě nic nenapadá. Pan doktor říkal, že to může být taky ze střídání partnerů, ale zase tak promiskuitní jsem nikdy nebyla.

Hledá vinu v minulosti, ve svém chování

Dává si vinu, že zanedbala léčbu

Nebyla promiskuitní

D: Pídila jsi se po příčinách?

M: Tak jsem se zamyslela nad tím, proč by to mohlo tak být, nevím...Divný...Taky jsem začala pospíchat na to miminko, protože mám maminku, která mi umřela ve čtrnácti letech na rakovinu a začalo jí to v pětatřiceti rakovinou děložního čípku. Tak jsem si říkala, musím si trochu pospíšet, než budu taky nemocná nějaká.

Je jí to divný

Začala pospíchat na miminko

Strach z nemoci

Rakovina v rodině

Strach z nemoci

D: Jak jsi prožívala to očekávání třeba tu operaci nebo to čekání, jestli se vyvinou ty vajíčka, nevyvinou se ty vajíčka, potom ten transfer i vlastně následně potom taky čekáš. Jaké to pro tebe bylo?

293			
294			
295			
296			
297			Strach z narkózy
298			
299			
300			
301	Lítost nad marností snažení		Emoce, lítost nad ztrátou vajíček
302			
303			
304			<u>Marnost snažení</u>
305			Pocit ze špatné komunikace lékařů
306			
307			Hledání informací na internetu
308			
309			
310			
311	Strach, úzkost, zapomene se optat		Je vyklepaná, nevyptala se.
312			
313			
314			Neví
315			Hledá důvod, proč se transfer nepovedl
316			
317			
318			
319			
320			Spojuje své chování s krvácením
321	Nejistota, zda dělám správně		Dává si vinu
322			

323

324

325

326

327 Fatalismus

328

329

330

331

332

333

334

335

336

337

338 Pocit viny z neúspěchu

339

340

341

342

343

344

345

346

347

348

349

350

351

352

D: Já si myslím, že ne.

M: Já si taky myslím. Já jsem si říkala, že když se to má uhnízdít, jestli to chce žít to embryo, tak to bude žít. Prostě lidi, když si udělají děti, tak pak taky neleží s nohama nahoře čtrnáct dní.

D: A někdy to ani nevědí a zjistí to až po měsících.

M: No jistě. Prostě já jsem říkala, že nebudu sedět doma na zadku a myslet na to, jestli jsem těhotná nebo nejsem. Ale trošku mě zarazilo to krvácení, protože já jsem ani neměla začít krvácet. Já jsem měla ještě třeba 10 dní do menstruace. Dřív to nikdy nedostávám, to mě trošku zarazilo, že jsem si říkala, jestli já jsem to trošku nepřehnal.

D: Tak sis udělala svůj test? Nebo jsi čekala potom až nějaký oficiální výsledek?

M: Já jsem volala panu doktorovi Schmitzovi, že jsem začala krvácet a on říkal: „Tak uvidíte, když to bude silné, tak nemá cenu, ani abyste chodila na krev.“ Pak jsem si udělala jen těhotenský test doma, pro jistotu.

D: Jak jste to období snášeli, co partner? Třeba taky očekává, že to nějak dopadne.

Nechtěla o tom přemýšlet
Aktivita, jako způsob odreagování

Ptá se sama sebe, zda si nepřivodila krvácení

Udělala si test, jistila se

353	Partner emočně nepřítomný	M: Když on právě o tom neumí mluvit, takže já ani	Partner nemluví
354	Emoční nepřítomnost partnera	nevím, jestli je smutný, jestli je mu to jedno. On mi	Neumí si představit, co prožívá partner
355		dá pusu, pohladí mě, ale nevím, co se děje uvnitř	
356		něho. On vůbec nedává najevo nějaký emoce	Muž je ostrý, nedává najevo emoce
357		v tomhle. On je takový ostrý chlapík.	
358			
359		<i>D: A ty jsi s ním o tom nezkoušela hovořit? Nebo</i>	
360		<i>změnil se trošku nějak váš vztah od té doby, kdy jste</i>	
361		<i>se o to začali snažit?</i>	
362			
363		M: On si myslel, že si vymýšlím nejdřív, že budu hned	Nevěřil partnerce
364		těhotná. Pak viděl, že to nejde. Jemu všechno trvá	nepřipouštěl si, že by mohl být nějaký problém
365		hrozně dlouho, než si to v té makovičce zpracuje.	
366		Pak jsme o tom začali mluvit a on říkal, že jsem měla	
367		pravdu. Pak když mě viděl po té operaci, tak si	
368		myslím, že dostal strach o mě, že si mě trošku začal	Začal si ženy vážit, pro to co podstoupila
369		vážít víc. Vidí, co si všechno musím prožít. Když jsme	Participace zlepšuje empatii, pochopení
370		byli na odběru vajíček, tak já jsem se probudila	
371		z narkózy, on mě držel za ruku, naléval mi čaj, úplně	Pečuje o ženu, což nebylo normální
372		byl zlatý. Je takový pozornější trošku, ale to jenom,	Muž zpozorněl, staral se o partnerku
373		když je to okolo něčeho takového, co se děje. Jinak	
374		teď už je to zase normální. Většinou mluvím já, on o	
375		tom neumí mluvit, on mi na to nic neřekne. On	Muž o problému nehovoří, neumí to
376		maximálně řekne, že je to nějaký divný, že najednou	
377		má špatný spermogram, když ho měl dobrý. A já ho	
378		teďka nutím, aby jedl vitamin C a všechno možný, co	
379		jsem si přečetla. A on nechce nic.	Muž si nepřipouští si problém
380			
381		<i>D: A byla bys radši, kdybys s ním o tom mohla hovořit</i>	
382		<i>nebo by s tebou o tom mluvil. Nebo máš své</i>	

383
384
385
386 Léčit se, není ostuda
387
388
389
390
391 Sama se svým problémem
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412

přítelkyně, s kterými to probereš?

M: Já se s tím vůbec netajím. Kdokoli se mě na to zeptá, tak já o tom mluvím prostě otevřeně, protože mi přijde, že to není žádná ostuda. On není takový citlivý, že by jemu to vadilo. Bavím se o tom se všema. Já to doma ani s ním nějak probírat nemusím. Já mu vždycky řeknu, co cítím, co se děje, jaký to je a on mě vyslechne, ale že by se nějak vyjádřil, že ho to štve nebo, že by mu to bylo líto. On je rád, že já jsem taková, že řeknu: „Tak to vyjde podruhé.“ A on mi řekne: „To víš, že jo.“

D: A jak si plánujete tu budoucnost? Třeba, když spolu hovoříte? Předtím jsi nadhodila, že si třeba adoptuješ. To jste probírali? Co budeme dělat dál třeba? Jak dlouho to budeme zkoušet?

M: Ještě ne. Já jsem taková hlava, já to všechno vymyslím. Nepochybně jsme to, teďka zkoušíme, máme tři pokusy toho umělého. A když to nevyjde, tak pak budeme teprve plánovat, co dál.

D: Kdy byl tenhle první transfer? Kdy proběhnul?

M: V srpnu.

D: Ted'ka v srpnu. Tak to je čerstvý.

M: Na začátku srpna. Je to měsíc.

Za neplodnost se nestydí

Doma nemá emocionální oporu, chtěla by ji

Partner Nedává najevo emoce, zlost ani lítost

Zkoušení dítěte

Plánování až po 3 pokusech

413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442

D: Uplynula dost dlouhá doba od té první návštěvy, více jak rok od toho gynekologa, potom dostat se do centra...

M: To už budou vlastně dva roky teďka v říjnu. Je to takové zdlouhavé. Ne, bude to rok vlastně. Ježiš, já jsem celá zmatená, asi rok je to teprve... no rok, teďka v září. Ne, já jsem tam byla už v létě, pak jsem si psala ten kalendář. Takže rok od toho, co jsem to začala řešit s doktorkou.

D: Tak když jste to řešili spolu tu vaší budoucnost, jak to bude dál, tak sama sis to nějak naplánovala?

Bez dítěte, není co plánovat

M: No, já to neplánuju prostě. Já nemám, co plánovat. Až budu těhotná, tak začnu plánovat. Nebo až to nevyjde, tak začnu přemýšlet dál. Teď mám prostě tři pokusy, už jenom dva mi zbývají a uvidíme. Při nejhorším si koupím dalšího psa.

D: Co tvoji rodiče na to? Probírala jsi to třeba s tatínkem?

M: Jo.

D: Co rodiče partnera?

M: Ti o tom podle mě vůbec nevědí, táta jeho...On taky nemá maminku. Já myslím, že ten to ani neřekl

Už rok roky se léčí
Splývá ji čas

Budoucnost lze plánovat až po vyčerpání pokusů

Rozhodnuta na tři pokusy
STR Ironie

Muž se s problémeme s okolím nesvěřuje

443		doma, protože o tom nemluví prostě. Já myslím, že	Muž to v sobě drží, potlačuje emoce
444		akorát jeho brácha něco tuší, protože jsem švagrové	
445		něco řekla. Ti věděli, že jsem byla v té nemocnici, té	
446		jsem řekla, proč jsem tam byla. Ale asi nevědí, jestli	
447		máme nějaký pokus za sebou, to si myslím, že on	
448		nikomu neříká takové věci. Já se o tom bavím	Ona o svých problémech hovoří
449		samořejmě s tátou, s bráchou, protože chodíme do	
450		práce, tak potřebuju volno na tyhle věci. Pak nechci	
451		moc nic tahat, po té operaci jsem nemohla, tak	
452		brácha...Někdy mám pocit takový, že brácha by byl	Dítě jako únik z práce
453	Dítě jako komplikace pro ostatní	radši, kdybych se na to vykašlala a byla do smrti	Bratr ji to asi nepřeje
454		v práci bezdětná.	
455			
456		<i>D: Což nechceš.</i>	
457			
458		M: No, on svoje dítě má, jemu to je šumák. Je takový	Bezcitnost bratra
459		otrávený, když chci volno na něco takového.	
460			
461		<i>D: Takže se svým okolím to normálně probíráš, není</i>	
462		<i>žádný problém?</i>	
463			
464		M: Ne, já se jako nestydím za to.	Nestydí se
465			
466		<i>D: Když jsi u toho lékaře, jak jsi prožívala tu</i>	
467		<i>návštěvu?</i>	
468			
469	Choulostivá medicína	M: No já nevím, to je taková choulostivá medicína, ta	Prožívání studu z vyšetření,
470		gynekologie. Člověk se trochu stydí, já jsem takový	Sebecharakterizuje se
471	amnezie	poplašňák, zmatkař, takže nevím, co dřív. On mi	Nepamatuje si co ji lékař říkal
472		něco řekne, já vyjdu z ordinace a nevím nic, co mi	

473	choulostivost, stud	řikal. Já nevím, je to takový choulostivý, občas se	Choulostivost vyšetření
474		stydím u něj. Já nevím, co říct.	Stud před lékařem
475			
476		<i>D: Jaké máš pocity?</i>	
477			
478		M: No, pan doktor Schmitz mi to tak nějak vysvětlí	Lékař vysvětlil
479		všechno, když se ho zeptám. Všechno mi vysvětlil a	
480		nakreslil, jak vypadaly moje vejcovody, a co se mi	
481		tam dělo v tom těle. Třeba nevím, co s tím umělým.	
482		Pořádně nás na nic nepřipravili tam v tom Genetu.	Zklamání z přístupu lékařů
483		Akorát přišla paní a říkala: „Chcete někdo	bezcitnost
484		neschopenku? Nepotřebujete...Tak nashledanou.“	
485			
486		<i>D: Na co bys chtěla být připravená?</i>	
487			
488		M: No, já nevím, aby řekli, jak se máme chovat	malá informovanost od lékařů
489		potom, jestli něco smíme nebo nesmíme, jestli se	
490		máme šetřit, jestli doporučují zůstat doma nebo	
491		nechodit do práce, jak dlouho...Je pravda, že člověk	
492		se má zeptat, ale...To je takový, že většinou na to	zapomene se zeptat !!!!
493	Amnezie	zapomenu, se na cokoli zeptat. Já jsem se zeptala na	
494		nějakou metodu asistovaný hatching, jestli mi to	
495		udělají a oni říkali, že je to zbytečný, že mám první	
496		pokus. Taky s těmi embryi, že mám jedno silné,	
497		hezké a druhé takové slabší, jestli tam chci obě dvě	
498		zavést. Já jsem říkala, že ne, protože přítel nechce,	Doktoři nevysvětlují, předávají rozhodnutí na ženu
499		abych si nechala zavést dvě. To mi řekl, že jsem se	
500		zbláznila, ale příště si nechám stejně zavést dvě. Ale	Příště partnera neposlechnu
501		přijde mi, proč by mi tam zaváděli něco, co je na půl	
502		nevynuté, že mi to ani nevysvětlili. A říkám: „Co	

503		byste mi doporučili?“ A oni: „No, to záleží na vás.“	Nechávají rozhodnutí na pacientovi
504		Pak se ten doktor na mě podíval a říká: „No, s vaší	
505		postavou...máte první pokus, tak si nechte zavést jen	
506		to jedno.“ Pak se budu bát si nechat zavést dvě, že	
507		jsem hubená, že to neunosím, když by se to náhodou	
508	Dítě , komplikace pro partnera	chytilo. Přítel ten by asi nebyl moc rád, kdybychom	Myslí na přítele, že by nechtěl dvojčata
509		měli dvojčata.	
510			
511		<i>D: Takže jste probírali, jestli si zavést jednu nebo obě</i>	
512		<i>dvě...</i>	
513			
514		M: No, to jsme probírali, když jsem byla na odběru	
515		vajíček, tak tam přišel embryolog a říkal nám, jak	Nejsou s partnerem za jedno
516		jsou na tom ta embrya a spermie a co dělají, jestli	Necítí se na dvojčata
517		chceme zavést jedno nebo dvě. Já jsem řekla, že si	
518		možná nechám zavést dvě, že ještě nevím, že si to	
519		rozmyslím, že to musím probrat s partnerem. A když	
520		jsme jeli domů, tak mi říká: „Ty ses zbláznila.“ Já	Nepřipouští si, že by to nemohlo vyjít
521	Dítě, překážka v plánech pro partnera	budu muset jet...“ On bude muset jet pracovně pryč	
522		na půl roku příští rok. Že kdybychom měli dvojčata,	Cítí malou oporu v okolí, což ji ovlivňuje
523	samota	tak to nezvládnou prostě sama. Tak nevím, ale řekla,	v rozhodování
524		jsem mu, že když to nevyjde, tak podruhé si asi	
525		nechám zavést dvě. Nevím, jestli to mám udělat, po	
526		dvojčatech jako netoužím. Ale kdyby byly, tak	
527		samozřejmě by byly. Určitě bych si nenechala	
528		zredukovat, což se dá taky prý, to ne. Zase chci mít	
529		dvě děti, ale nevím, jestli bych to zvládla najednou.	
530	Samota	Nemáme ani jeden maminku. Já mám macechu, on	
531		teda taky, ale ty nemají moc takový vztah k těm	
532		dětem. Tak nevím, já jsem taková psychopatka, já se	psychopatka

533		bojím furt, že se něco stane.	Strach, nejistota,
534			
535		<i>D: A jak ti vysvětlili, že se ty vajíčka třeba nevyvíjeli?</i>	
536			
537		M: To mi vůbec nevysvětlili...	
538			
539		<i>D: Hledat nějaké důvody proč, když jsi jich měla teda třináct...</i>	
540			
541			
542		M: To mi vůbec nevysvětlili prostě, nevím. To	Lékaři nevysvětlují
543		neřekli, prostě se přestaly vyvíjet postupně. Tak jako	
544		já si třeba myslím, že ono v té přírodě to taky tak	Příroda ví
545	Nezáleží to na mně	funguje prostě. Že je to normální, přirozený. To si	fatalismus
546		myslím já, ale že by mi to někdo vysvětlil, to ne. Když	
547		přirozeně dojde k oplodnění, tak ta ženská třeba o	
548		tom ani nemusí vědět a než to zjistí, tak už to zase	
549	Nezáleží to na mně	není. Asi to takhle funguje normálně v přírodě, ale že	příroda
550		to je takhle to umělý, tak se to sleduje a ví se	
551		všechno v podstatě. Nevím, já to prostě nechci moc	STR racionalizace, disociace
552		prožívat. Já jsem si řekla, že nebudu psychařit a budu	Vědomé rozhodnutí nezaobírat se problémem
553		to brát, jak to přijde. A docela mi to fakt jde. Jsem	
554	Smířenost s osudem	s tím smířená.	<u>smířenost s osudem</u>
555			
556		<i>D: Na kdy máte naplánovaný další pokus?</i>	
557			
558		M: V říjnu teďka půjdu. Pojišťovna mi neschválila	
559		léky, tomu taky vůbec nerozumím, co to znamená, a	
560		že mi je schválí až po 3. říjnu. Takže buď v říjnu, jestli	Další prodlení
561		to nějak stihnu do toho cyklu zasadit nebo když se to	
562		nestihne ty léky, tak musím až v listopadu, při dalším	

563		cyklu.	
564			
565		<i>D: Měla jsi pocit, že bys třeba mohla navštívit</i>	
566		<i>psychologa? Že bys potřebovala si o tom promluvit</i>	
567		<i>s někým během té doby, co ses léčila?</i>	
568			
569		M: Já třeba vůbec, já jsem v tomhle otevřená. Já si o	
570		tom pokecám fakt s každým, takže já to nepotřebuju	Pořád opakuje pohoda, klid – ujišťuje se
571		s někým probírat. Já jsem v klidu. Já myslím, že	
572		psychologa potřebuje někdo jiný, já ne. Já si fakt	Cítí se klidná. STR disociace
573		nemyslím. Já jsem psychologa potřebovala	
574	Smířenost s osudem	v pubertě, ale teď už jsem se vším smířená.	smířenost
575			
576		<i>D: Přemýšleli jste o tom, co by se změnilo ve vašem</i>	
577		<i>životě, když by třeba to děťátko přišlo ve vašem</i>	
578		<i>partnerství, jestli jste o tom přemýšleli s partnerem</i>	
579		<i>nebo jestli byste přemýšleli o tom, že byste třeba</i>	
580		<i>zůstali bezdětní?</i>	
581			
582		M: Já nevím... S partnerem takové rozhovory vést, to	Partner nehovoří
583		vedu monolog tak možná, on kouká, poslouchá,	
584	Pocit samoty	neřekne nic. Takže já vůbec nevím, jak on to prožívá	Nejistota jak to prožívá partner
585		nebo neprožívá, co on plánuje. Vůbec nevím,	
586	Dítě omezení pro partnera	netuším. Zase ho nechci moc strašit, že pak se bude	Netuší, co se honí partnerovi v hlavě
587		muset trochu uklidnit a přestat myslet jenom na	
588	Nechá to osudu	sebe, když by bylo dítě. Já si myslím, že to přijde	Zase náhoda
589	Nevysvětlitelná touha po dítěti	prostě přirozeně. Nevím, prostě chci miminko. Víím,	Neví proč chce miminko
590		že to bude velká změna do života, jestli to vyjde. Já	Změna do života
591		bych byla i pro tu adopci, když by to nevyšlo. Já jsem	
592		mu to i řekla, že si adoptuju tři děti, tak se smál a nic	Je nakloněna i adopci

593		na to neřekl.	
594			
595		<i>D: Co pro tebe znamená mít dítě?</i>	
596			
597	Pokračování sebe,kontinuita, poselství	M: Chtěla bych, aby tady zůstal človíček s mojí krví	Dítě jako něco, co tu po mě zůstane, kontinuita
598		třeba, mně podobný, s našimi geny z rodiny a	poselství
599		partnerovými a učit to...Je to prostě hrozná radost.	Dítě radost
600	Dítě ze strachu ze samoty	Já si myslím, že život bez dětí by byl hrozně smutný.	Dítě naplňuje život, vyplnění prázdnoty
601		Já jsem vždycky říkala, když jsem byla mladší, že	
602		nechci nikdy mít děti, protože se bojím, že jim umřu,	Nejdříve děti nechtěla, bále se, že jim umře
603		jako mi umřela máma. Ale teď si zase říkám, že	Nyní chce, něco po mně zůstane
604		musím mít děti, aby tady po mně aspoň něco zbylo.	
605		V sedmadvaceti se mi úplně změnil názor. Chci	
606	Nevysvětlitelná touha po dítěti	prostě děti no.	Nevysvětlitelná touha chtít děti
607			
608		<i>D: Dobře. Napadne tě ještě něco? O čem jsme</i>	
609		<i>nehovořili? Co by mohlo být důležité? Co bys mi</i>	
610		<i>chtěla říct?</i>	
611			
612		M: No, nevím, někdy potřebuju možná psychologa,	
613	Dítě zdroj úzkosti	protože jsem taková úzkostlivá, furt se bojím, že	Svěřuje se se zvýšenou úzkostí a strachem
614		když budu mít miminko, aby nebylo nemocný, aby	Strach ze ztráty a úmrtí dítěte
615		mi neumřelo. Furt jsem z toho taková vystresovaná.	
616		Tak možná jednou ještě zajdu, kdyby se to povedlo,	
617		a budu mít nějaký strachy. Jako já mám takový	
618		strachy, občas se bojím všeho. Ale jinak jsem	
619		v pohodě.	
620			
621		<i>D: Tak jsi to ustála všechno dobře, neříkala jsi mi o</i>	
622		<i>tom, že bys prožívala nějak obzvláště velký strach...</i>	

623			
624		M: Nemám strach, že to nevyjde, takový strach ne.	Podvědomý strach, že to nezvládne
625		Já se spíš bojím, abych pak psychicky zvládala ten	
626		nápor, ale to nemůžu řešit takhle dopředu, když	
627		ještě nejsem ani těhotná, tak uvidíme. Trošku se	Nejistota z přítelovi reakce na dítě, jak se zachová
628	Samota, strach	bojím třeba přítele, jaký by byl, jestli bude pomáhat	
629		nebo nebude, aby mě v tom nenechal potom	
630		vykoupat, „ty jsi chtěla dítě“... Já si nemyslím, že	
631		bude takový. Věřím tomu, že bude dobrý táta, ale	Ujišťování se
632		když jsou ty mimina úplně malá, tak ono než to ty	Doufá, že se partner změní
633		chlapy začne brát trošku. Tak se bojím, abych	
634		neměla hoňky.	
635			
636		<i>D: Ono to není důležité, jenom se zeptám, proč jste</i>	
637		<i>se nevzali třeba?</i>	
638			
639	Strach z budoucnosti vztahu	M: Protože nechce si mě vzít, syčák. Nechce, já jsem	Partner ji nedodává jistoty
640		mu říkala, že chci být nevěsta a on nechce. Ale až	
641		budeme mít dítě, jak si mě nevezme, tak to bude	
642		Kubal po mně. Já si dělám legraci. Ne, to se	
643		domluvíme. Já nevím, možná, že si mě nechce vzít,	Pochybnosti, jestli ji partner bezdětnou neopustí
644	Dítě jako jistota partnerství	když nemá záruku, že nám to spolu vyjde s těmi	
645		děťmi.	
646			
647		<i>D: Myslíš, že to hraje velkou roli u něj ty děti?</i>	
648			
649		M: Já nevím, u něj asi ne. On prostě se na to necítí.	Myslí si, že pro partnera děti nejsou důležité
650		On je takový svobodomyšlný trošku. Ale fakt mi	
651		dlouho trvá, než ho do něčeho přesvědčím, než ten	Dítě jako jistota partnerství
652		názor vezme za svůj. Musím tak jako opatrně. Já si	

653 myslím, že kdyby byly děti, tak se vezmeme. Musí on
654 si to nechat proležet v hlavě. S ním je všechno na
655 dlouho. Ale je fajn.

656

657 *D: Myslíš, že je v tom rozdíl být provdaná a žít takhle*
658 *v partnerském vztahu?*

659

660 M: Já myslím, že to není asi žádný rozdíl, ale prostě
661 by se mi nelíbilo, kdybychom se jmenovali každý
662 jinak. Je to takový detail zbytečný. Ale když už je
663 rodina, tak má být prostě klasická se svatbou. A já
664 chci být nevěsta jednou přeci. Měla bych to stihnout, Přání být nevěsta
665 než úplně zestárnu.

666

667 *D: děkuji ti za rozhovor.*

668

669

670

671

672

673

674

675

676

677

678

679

680

681

682

Příloha č. 3 - Monika 38 – IPA přepis

1		<i>D: Dobře. Můžeš mi prosím mi vyprávět ten váš</i>	
2		<i>příběh o hledání těhotenství prostřednictvím</i>	
3		<i>asistované reprodukce?</i>	
4			
5		M: No, já jsem chodila na běžný prohlídky k panu	
6		doktoru Davidovi na gynekologii a potom co	
7		jsme, tedy s tím novým přítelem, s bývalým	
8		manželem tak jsme se o dítě vlastně ani	
9		nepokoušeli, protože to jsme se brali hnedka po	
10		vejšce a po nějaký době to prostě přestalo	<u>Nějak se nezmínila, jak došli k rozhodnutí mít děťátko</u>
11		klapat a rozvedli jsme se, takže tam ani jakoby	
12		ty pokusy nebyly. Když jsme byly mladší, tak	
13		jsem brala antikoncepci, takže jsme jako na to	Neměla tušení, že by to nemuselo jít
14		že nějak se to nedaří, nemohli ani přijít. Tady	
15		s tím současným partnerem tedy asi po roce a	Hledání příčiny neplodnosti
16		půl, tak jsme nejdřív teda s tím obvodním	
17		gynekologem jako začali hledat příčinu proč se	
18		to nedaří a on při běžných vyšetřeních nezjistil	
19		nic. Žádný problém a poslal tedy přítele na	Přítel má horší spermioqram
20		spermioqram a tam se zjistilo, že ho má horší.	
21	Dodává si naději	Ne nějak kriticky špatnej, ale prostě horší	Restrukturace, není to tak špatný

22		spermiogram, takže doporučili nějaký vitamíny,	
23		prostě nějaký preparáty, který by tomu mohli	
24		pomoci. Já jsem byla na dvou nějakých injekcích	
25		který taky měly podpořit, podpořit ovulaci a	
26		nepodařilo se to. Tady po tom mě vlastně poslal	
27		do Pronatalu. To bylo, to je, asi rok, rok a něco,	
28		co jsem tam byla a v tom Pronatalu někdy vloni	
29		na začátku léta. No a to je vlastně ten první	
30		krok. Potom jsem tedy v Pronatalu prodělala	
31		veškerý takové ty vstupní vyšetření já i partner.	
32	Disociace od svého těla?	Veškerý ty potřebný věci byly v pořádku, byla	Své reprodukční org. popisuje jako věci
33		jsem i na těch vyšetřeních hysteroskopii a	
34		veškerý odběry krve a žádný problém v ničem	
35		ne našli a hnedka vlastně asi po dvou měsících	
36		co se udělali tady ty vyšetření tak jsem byla na	
37		tý první stimulaci a prvním pokusu a nepodařilo	
38		se to. Potom to bylo takový, řekla bych trošičku,	Nespokojenost s klinikou
39		trošičku nepříjemný v tom, že jsem s tím	
40		pronatalem nebyla úplně spokojená. Abych	
41		řekla. Protože ten přístup těch, né doktorů, to	Špatný přístup personálu
42		nemůžu říct, ale přijde mi, že tam chodí hodně	
43		lidí, že maj třeba velkou klientelu i z Německa a	
44		že není až jako tolik času na každého toho	
45		pacienta, jakoby se mu věnovat. Takže vlastně	
46		ukončit neschopenku, nebo takový to definitivní	
47		sdělení: „Teď se to nepodařilo“ vám říkají na	Špatná komunikace sdělení neúspěchu
48	Podřízení lékaři, systému	chodbě v čekárně před dalšíma deseti lidmi, což	Chybějící empatie od sester a lékařů
49		se mi tak jako úplně nezdálo. Ale tak jsem to	
50		překousla, řekli mi, že mám za tři měsíce přijít	
51		znova, že si to tělo má jakoby odpočinout. A	

52 když jsem se tam přišla, po těch třech měsících
53 tedy znovu jsem telefonovala, tak mi řekli, že
54 Nevstřícnost tady ten měsíc nemají volno, že mám teda
55 zavolat až ten další měsíc. Když jsem teda po
56 Prudkost těch čtyřech měsících přišla tak pan doktor na
57 mě jakoby hned vystartoval, s tím že musím ale
58 na tu operaci, na laparoskopii, že dřív se to dělat
59 nemůže. Což mě trošku naštvalo, že se mohla
60 udělat ta laparoskopie během těch měsíců, kdy
61 jsem čekala, že jo. A pak jsem se teda rozhodla,
62 že do Pronatalu už chodit nebudu a šla jsem
63 k panu doktoru Schmitzovi do toho Stellartu.
64 Kde ten přístup je teda o něčem úplně jiným,
65 jako jo, to si asi dokážete představit. Tam tedy
66 bych řekla že, fakt, fakt je to něco jinýho. Takže
67 tam jsem byla na začátku prázdnin, ted'kon
68 vlastně první tý stimulaci tady u nich a bohužel
69 se teda nepodařilo ani na podruhé.
70
71 *D: Dobře, takže jestli tomu dobře rozumím, tak v*
72 *podstatě s přítelem jste se snažili otěhotnět asi*
73 *rok a půl než jste se teda rozhodli navštívit*
74 *nějakého toho odborníka.*
75
76 M: Ono to bylo tak, řekla bych rok, ten půl rok to
77 už jsem vlastně řešila s tím obvodním
78 gynekologem. Jo, takže tam už nějaký ten
79 postup byl. Teprve po tom půl roce u toho
80 doktora Davida, tak jsem přišla do toho
81 Pronatalu.

Nevstřícnost, neochota kliniky

Prudký přístup lékaře

Lékař nebere ohled na cykl, čas pacienta

Ani 2 pokus nevyšel. *Klidné konstatování stavu.*

82

83 *D: Jak jste se rozhodli s partnerem, že budete mít*

84 *dítě?*

85

86 Byl čas. M: Přišlo to tak normálně, že bychom mohli mít

87 dítě, bylo mi třicet šest, vysadila jsem

88 antikoncepci, ale nijak jsme se na to

89 nesoustředili. To až po tom roce a půl jsem to

90 začala řešit s doktorem.

91

92 *D: Bylo to obtížný se rozhodnout jít někam nebo*

93 *hovořit o tom s partnerem že by, že možná bude*

94 *nějaká překážka v početí, zajít na to vyšetření.*

95

96 M: Já jsem, takhle sama za sebe ani bych řekla, že

97 AR jako normalita s tím problém nemám, protože mám pocit, že ty

98 ženy jak na tu gynekologii choděj prostě častějc,

99 tak jsou holt na to zvyklý no. Na tady ty věci a i

100 si mezi sebou o tom spíš jako s těma jinýma

101 kamarádkama nebo s kolegyněmi, tak si o tom

102 popovídají. Tak jsem měla malinko jako obavu

103 jak na to bude reagovat partner, ale úplně bez

104 problémů teda musím říct. Jo, to on je zase bych

105 řekla natolik jakoby rozumnej a vstřícnej k tady

106 Věcem? = gyn. Vyšetření, návštěvy doktora

107 těm věcem že to bylo úplně bez problémů. I

108 AR jako normalita v tom Pronatalu. V pohodě všechno.

109

110 *D: Jak to vzal to první vyšetření a to zjištění, že má*

111 *horší spermigram, nebo jak jste o tom doma*

112 hovořili.
113
114 M: No ono to nebylo jako, že by ho měl úplně
115 špatněj. Kdyby prostě přišel s vyšetřením, kde
116 bude napsáno, že je to špatný a nemůže mít
117 děti, tak asi to bude horší, ale my jsme to v tu
118 chvíli spíš brali tak, že je to ta lepší varianta.
119 Protože pokud se ta chyba ukáže na straně
120 partnera, tak se to dá asi lepe řešit, než když je
121 na straně té ženy. Tak, myslím si, že to nebyl
122 problém, prostě.
123
124 *D: Takže po tom vyšetření a do té první stimulace*
125 *nebo transferu, teďka nevím, jestli jste dělali*
126 *jenom inseminaci nebo jste měli i IVFko.*
127
128 M: Ne, rovnou jsme měli už IVF.
129
130 *D: Takže u toho IVFka tak vlastně dělali nějaký*
131 *alternativní asi metody, koukám, že partner*
132 *dostal nějaký vitamíny na zlepšení toho*
133 *spermiogramu.*
134
135 M: On ten spermiogram těsně před tím odběr,
136 nebo před tím IVF tak byl potom lepší. Po těch
137 vitamínech, něco co dostával tak se zlepšil, ale
138 přesto už jako nám řekli, že radši by prostě
139 nečekali a navštívili rovnou, už zvolili tu IVF.
140
141 *D: Dobře. A jak jste prožívala ten, tu první*

Chrání partnera, nemá to zas tak špatný

Horší spermio, není špatný, je to lepší varianta
optimismus

Problém na straně partnera se dá lépe řešit

142		<i>stimulaci, to první IVF, jak jste se na to jako, jak</i>	
143		<i>jste to prožívala?</i>	
144			
145	Optimismus 1 pokusu, to vyjde.	M: Já jsem do toho šla s takovým pocitem, že to	Představa, že to vyjde na 1 pokus
146		musí vyjít na první pokus. Já jsem takovej	Optimismus
147		optimista, že jsem si říkala, no že to je jasný, že	
148		to prostě musí jít jako, musí jít, proč jako když u	
149		mě problém žádněj evidentně nebyl, tak proč by	
150		to nevyšlo, že jo, když se tam prostě daj nějaký	Děloha jako něco
151		schopný embrya, proč by se neměli chytit, takže	
152	Optimismus	jsem fakt jako byla, byla dobře naladěná. Jsem	Dobrá nálada
153		čekala že to vyjde jako.	
154			
155		<i>D: Ten Váš proces stimulace jste snášela dobře,</i>	
156		<i>bez výkyv nálady, i samotná operace, proběhla</i>	
157		<i>v pořádku.</i>	
158			
159		M: Dobře, hm, hm, jo, dobře, úplně bez problémů.	AR snášela dobře
160		Já jsem byla před tím na nějakých, se žlučnícem	
161		na operaci a na artroskopii kolene, takže jsem	
162		tak jako věděla, co mě čeká v tý narkóze a tyhle	Tyhle věci, je to něco normálního
163	AR jako něco normálního	ty věci fakt jako snáším dobře. To s tím problém	
164		nemám.	Není to problém. <u>Co je pro ni problém?</u>
165			
166		<i>D: Dobře. A jak jste prožívala to období po tom</i>	
167		<i>transferu, když se čeká jestli se to uchytí to</i>	
168		<i>embryo, nevím kolik jste jich třeba i měla.</i>	
169			
170		M: Byly dvě ty embrya, co mi dávali. Takhle, ještě	
171		před tím transferem, tak možná je zajímavý, že	

172	Nervozita=stres	jako nejvíc nervózní jsem byla v době, kdy už mi	Nervozita v době odběru
173		udělali ten odběr těch vajíček. Odebrali jich tedy	
174		šest. Tak ten, těch pět dní před tím než ho, to	Nervozita, jediný negativní stav
175		embryo transferujou zpátky jsem byla nejvíc	
176		snad nervózní z celý tý doby. Protože jsem se	Strach zda se to povede.
177		bála, jestli se budou vyvíjet, jestli se jako podaří	
178		je oplodnit. To bych řekla, že jakoby pro mě	
179		nejstresovější období celý tý, celého toho	Stres
180		procesu. A to stejný jsem měla teda teďko u	
181	Ztráta kontroly nad dějem	toho druhého pokusu. Že jsem měla jako	Pocit, že to nemůže nijak ovlivnit
182		takovej dojem, že to němůžu nějak ovlivnit. Že	
183		jsou jako někde v nějakých zkumavkách, nebo	
184		na nějakých těch miskách a že to je jenom	Je to na osudu, přírodě
185		prostě na tý přírodě že s tím nemůžu nic dělat.	
186		Tak to bylo asi pro mě nejhorší, nejhorší	Nejhorší okamžik, zdůrazňuje
187		okamžik tohle. Jinak mám pocit, že jsem si to	Byla v pohodě, nepřipouštěla si, že by to mohlo
188	Nepřipouštění	nějak tak jako nepřipouštěla, že by to nemělo	dopadnout špatně
189		bejt dobrý, jako jo.	
190			
191		<i>D: Takže potom teda, se to vyvíjelo, dva a dva se</i>	
192		<i>vám transferovali, a potom to období teda toho</i>	
193		<i>čekání na ty výsledky, jak jste to prožívali?</i>	
194			
195		?: Já jsem první tři čtyři dny říkala, že je všechno	
196		v pořádku, pak mi začalo být špatně a ještě	
197		takovým způsobem, že jsem, že to byly stejný	
198		pocity jako před tím, než mám dostat	
199		menstruaci. Tak to už jsem začala být nervózní a	Byla v pohodě, pak dostala menstruaci, z toho
200		vlastně jsem začala menstruat o týden dřív,	znervózněla
201		než bych měla. Takže ten, to období toho čekání	

202		na ty výsledky vlastně bylo tímhle zkrácený. Že	
203		to nebylo těch 14 dní, co se má čekat normálně,	
204		ale vlastně jenom týden a po tom týdnu už bylo	
205		jasný, že se to nepodařilo, že jo. Takže taková ta	
206		doba, jestli si mám dělat ten těhotenský test,	
207		jako třeba ty jiný ženy prožívaj, tak to mě tímhle	
208		vlastně jako úplně odpadlo, protože už jsem po	
209		týdnu věděla, že se to nepovedlo. A musím teda	
210		říct, že v tom druhým případě to bylo úplně	
211		stejný. Přesně prostě po týdnu jsem zjistila že,	
212		že se nezadařilo. Což..	Klidné smíření se s osudem
213			
214		<i>D: A jak jsi prožívala teda, brala jste to jako fakt,</i>	
215		<i>nebo jak, člověk je zklamaný.</i>	
216			
217	Klidné smíření s osudem	M: Tak zklamání samozřejmě. Tak zklamání tam je.	
218		To je jasný, ale, co můžu dělat, že jo. Tak jako	Nevyšlo to teď, vyjde to příště
219		takovým způsobem co se dá dělat, holt to snad	
220	Optimismus, naděje	vyjde příště, jo. Já mám pocit jako že si to úplně,	
221		úplně moc, bych řekla tak, že by mě to tak	
222		strašně trápilo, to asi ne. Jo, vadí mi to,	Zdůrazňuje, že ji to až moc netrápí
223		samozřejmě, když už tomu člověk věnuje takový	Rozmrzelost nad vynaloženou energií a financemi
224		energie a popravdě i takových financí, tak mě to	
225		mrzí, že to nevyjde, ale snažím se abych se	
226	Dítě není centrálním aspektem	jakoby z toho, prostě abych z toho nebyla tak,	Snaží se, aby nebyla smutná, neomezovalo ji to
227	jejího života	tak moc smutná, aby mě to omezovalo	
228		v nějakým jiným životě.	
229			
230		<i>D: A jak jste to s partnerem probírali, to období</i>	
231		<i>toho čekání, o tom oplodnění těch embryí a jak</i>	

232		<i>to prožil partner. Hovořili jste o tom, nebo jak to</i>	
233		<i>bylo?</i>	
234			
235	Jednota	M: No nějak moc asi jsme o tom nemluvili. Teda	S partnerem to moc neřešili
236		musím říct, že bysme to nějak zvlášť společně	
237		probírali, to asi ne.	
238			
239		<i>D: Ovlivnilo to nějak váš vztah? Intimní život?</i>	
240			
241		M: Ne, nic se nezměnilo, je to pořád stejné.	Zkušenost z AR nezměnila vztah
242			
243		<i>D: A to, že to nepůjde přirozenou cestou a budete</i>	
244		<i>se muset obrátit na lékaře, viděla jste v tom</i>	
245		<i>nějakej rozdíl, nebo že by to bylo něco jiného,</i>	
246		<i>prostě že to nejde přirozeně a musíte holt využít</i>	
247		<i>nějakých technik reprodukční medicíny.</i>	
248			
249	AR jako nutnost	M: Já nevím, my jsme k tomu asi přistupovali	AR, prostě to tak je
250		prostě, že to tak je, nedá se nic dělat a nějak	
251		zvlášť jsme to asi nerozebírali, to ne. A jako ani	
252		jste, že bysme si nějak jako vyčítali čím je to, to	
253		jako vůbec to, prostě je to tak a nedá se s tím	Nedá se nic dělat
254		nic dělat, tak holt se musíme spolehnout na	
255		vědu no.	
256			
257		<i>D: Tak, tam jste potom měla to období těch čtyř</i>	
258		<i>měsíců, než jste zašla na ten druhý pokus. Tam</i>	
259		<i>jste se zmínila, že vám tam, jakoby říkali, že</i>	
260		<i>musíte podstoupit nějakou laparoskopii, a to</i>	
261		<i>z jakého důvodu, když u vás nebyl problém?</i>	

262
263
264
265
266
267
268 Disociace od těla
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281 Optimismus
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291

M: Protože jako před tím dalším pokusem chtěli zjistit, jestli jsou průchozí vejcovody, jestli se tam nezadržuje nějaká ta tekutina, nevím přesně jak se to jmenuje, která pak zabraňuje uhnízdění těch embryí. Což bylo v pořádku. Během té laparoskopie tak teda jako zjistili že to tam je všechno jak má být. Jenom po té stimulace jsem měla cystu na vaječniku, kterou mi odstranili, ale bez nějakých následků, nic se nemuselo, ty vaječníky nějak narušovat nebo něco takovýho. Takže tím vyvrátili jakoby tu, to co si původně pan doktor myslel, že je chyba v těch neprůchodných vaječnicích.

D: Ten už byl ve Stellartu. A prožívala jste to úplně stejně jako ten první, nebo už to bylo...

M: Já bych řekla, že úplně stejně, bych řekla, že jsem fakt asi nenapravitelnej optimista v tomhle tom. Ale i tím, že jsem právě přešla do toho jinýho centra, že jsem jakoby z té komunikace s panem doktorem byla prostě, takhle, ta komunikace byla mnohem lepší, než v tom Pronatalu, tak jsem si říkala, že to je jasný, když to nevyšlo napoprvý, tak to musí vyjít teď, rozhodně jako jo. Tak.

D: Zmínila jste tu komunikaci, jakej byl ten rozdíl v té komunikaci, že vás jakoby dokázalo vás to

Já problém nemám
Je tam všechno, jak má být

optimista
optimismus i při druhém pokusu

292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321

víc uklidnit, nebo v čem je ten rozdíl, že zrovna ta komunikace tam měla takovej význam.

M: No, já jsem do toho Pronatalu chodila k panu doktoru Loikovi a mě přišlo, že on je takový, abych to tak řekla, takovej trošku zmatkař. Třeba na některý to sezení, když jsme byly na první, druhý, tak si třeba jako omylem otevřel jinou kartu, ne mojí, ale kartu někoho jinýho a nutil mi nějakou diagnózu, kterou jsem vůbec neměla. A, já vím, ono se to může stát, samozřejmě, každej člověk je omylnej, ale to byly takový, takový maličkosti, že takovejch věcí se tam naskládalo prostě najednou víc. Jo i jenom samotný třeba to objednávání, že tam nám dali prostě striktně jeden termín, bylo to 10:40 a prostě jindy ne, a když ne v tenhle termín, tak prakticky až za měsíc. Jo, takový, že mi to nevyhovovalo. A je pravda, že mě k tomu přestupu nějakým způsobem přemluvili i kolegyně v práci, protože pana doktora Schmitze znají, on má teda u nás ve škole dítě, shodou okolností a kolegyně k němu chodila jako ke gynekologovi, on původně v tom Pronatalu pracoval, že jo. A mluvily o něm, jako že je výbornej odborník, tak jsem si prostě řekla, že přejdu tam. S tím že všichni mluvili o tom, že rozhodně čas bude mít, že reference na něj prostě byly výborný, tak jsem si řekla, že přejdu tam. Že už to dál v tom Pronatalu nebudu

322 pokoušet, že když mám tu možnost přejít, tak
323 proč ne.
324
325 *D: Dobře. Ještě jsem se chtěl jenom zeptat,*
326 *probírali jste s manželem taky tu možnost, že se*
327 *to třeba nemusí podařit?*
328
329 Naděje M: Zatím ne. Zatím pořád si říkám, že se to musí
330 podařit. Né, to... Ale furt prostě doufám, že se Naděje, že se to povede
331 to povede. Tak nějak si říkám, že ještě čas na to Vnímá, že má ještě dost času.
332 je, na to to zkoušet a až dojde na to, že bysme Přijala, že se to nemusí podařit
333 třeba zjistili, že se to nějak nedaří, tak ty
334 varianty nějaký budeme třeba řešit, ale furt
335 Naděje bych řekla, že nějaký rok, možná dva ještě je Ještě 1-2 roky to budu zkoušet
336 nějaká jaká taká šance, že by se to podařit
337 mohlo.
338
339 *D: Třeba ve své mysli, pátrala jste po tom, po*
340 *příčinách, proč se to třeba nepodařilo, když vy*
341 *jste v pořádku, embrya se vyvíjela?*
342
343 M: Já jsem se snažila teda ani ne tak pátrat ve své
344 mysli, jako na internetu jsem to hledala. To je
345 asi takovej klasickéj přístup, že když se něco
346 nedaří, tak se to hledá na internetu. A prostě
347 nevím. Probírali jsme to i s panem doktorem a
348 on říkal, že taky neví, proč to, proč to nevyjde.
349 Ty sestřičky tam, když jako jsem jim Neznámé příčiny
350 telefonovala, že se to nepodařilo, tak taky
351 z toho byly překvapený, protože mi řekli no my

352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381

jsme počítaly že to prostě všechno půjde.

D: Takže jste vyhledávala informace na internetu, abyste se dozvěděla víc informací, nebo abyste věděla, co máte třeba udělat jiného nebo jinak, během toho období?

M: No, mě zajímalo jakoby ta příčina, proč to nejde, aby se to v tom dalším cyklu neopakovalo znovu. Takže jsem hledala jakoby i příběhy těch jiných žen, který tam o tom píšou, koukala jsem se i na takový ty poradny, kdy ženy píšou dotazy a odpovídají lékaři. To teda mě spíš zajímalo, než takový co tam mezi sebou chatují, tak to jsem až tak nehledala, ale prostě příčinu jsem teda taky nenašla. Musím říct no.

D: No tak jestli je to třeba znepokojující, nebo naopak vás to třeba uklidní, že v podstatě to člověk vezme asi tak jak, že to tak má bejt nebo...

M: Je pravda, že teda když potom čtete, že některý ženy jdou na osmý pokus tak si říkám, že prostě se to děje. A že taky příčiny neví, proč se to nepovedlo, ale jdou do toho znovu tak je možná takový jakoby uklidňující, že to bejvá běžně, teda, že to není až taková vyjímka, že se to nepodaří dvakrát.

Klid

Vědět, že je na tom někdo stejně, uklidňuje

382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411

D: Při tom druhým odběru jste měla taky dvě embrya?

M: Ne, to jsem měla čtyři, všechny čtyři se podařilo oplodnit, z toho dvě byly dobrý, nějaký tý kvality jedna, ty se transferovaly a pak byly ještě dvě a ty byly horší kvality a ten pan doktor, ten embryolog, jak se jmenuje nevím, říkal že standardně by je ani nezamrazovaly, ale že to jako vyzkoušej, že když prostě se nějak vyvíjí i když ne jako že perfektně, že to teda zkusí a tam potom byl problém, že se po tom rozmražení jako už dál nevyvíjelo. Takže jako na ten kryoembryotransfer jsem už ani nešla. Že jsem z těch čtyř vlastně jenom ty dvě.

D: Dobře. Během té doby jste dál si jako brala ty hormony stimulační...

M: To bylo jenom těsně před tím, než jsem měla jít na ten kryoembryotransfer. To bylo, já nevím asi tři dny před tím jsem brala nějaký takový ty léky na podporu sliznic.

D: Během té doby jste žádné výkyvy nálad neměla vůbec.

M: Ne, ne. Jenom jsem hůř snášela ten jeden lék, ten utrogestan, ale to byly asi takový klasický vedlejší účinky toho léku, tak mi to pan doktor

Má od toho takový odstup, od těch technik

412	AR jako pohoda	vyměnil za ten jiný, který úplně v pohodě	Pohoda, léky snáší, je taková strohá v odpovědích,
413		snáším.	
414			
415		<i>D: Během té doby, co byste řekla o tom vašem</i>	
416		<i>vztahu, partnerství, že ho to víc třeba tahleta</i>	
417		<i>situace stmelila, oddělila nebo nedošlo</i>	
418		<i>k žádným změnám.</i>	
419			
420		M: Já si myslím, že ne. Řekla bych, že ne. Že nic, ani	Nepozoruje změny ve vztahu, zdůrazňuje to
421		k lepšímu ani k horšímu tak nějak nepozoruju.	
422			
423		<i>D: Co vaše okolí? Ví to, že třeba procházíte tamtou</i>	
424		<i>asistovanou reprodukcí, rodiče, přátelé, jak to</i>	
425		<i>máte?</i>	
426			
427		M: Vědí to rodiče a vědí to, vědí to vlastně moje	
428		kamarádky a musela jsem to říct i v práci,	
429		protože si potřebuju na některý ty zákroky vzít	
430		volno, což asi bych řekla, že je pro mě takový,	Nutnost sdělit to v práci, je nepříjemné
431		jakože nejvíc nepříjemný, to že to musím řešit	
432	Nepříjemnost	v práci, ale prostě jinak to, jinak se to nedalo,	
433		protože na to abych si třeba vzala já nevím tři	
434		dny dovolenou, abych mohla podstoupit	
435		některý ten zákrok, tak musím v práci vysvětlit,	
436		proč tu dovolenou potřebuju. Oni mi ji jinak	
437		nedaj a takže jsem to musela prostě ředitelce u	
438		nás ve škole tohle to vysvětlit. Tak to asi je	Nepříjemná situace
439	Nepříjemnost	nejnepříjemnější situace tohle to. I když bych	
440		řekla, že to pochopila, protože ví, že jako bych,	
441		bych ráda děti, takže ...	

442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471

D: V čem to bylo jakoby nepříjemné? Jako svěřit se takhle, nebo, v tak intimní věci?

M: No, no naštěstí teda ta paní ředitelka je teda žena, takže s tou se to dalo probrat docela, docela líp, pak to ještě musím řešit s panem zástupcem jako s nadřízeným mužem tak je to o trochu horší, ale holt co jinýho mi zbývá no. Je pravda, že jako v jiných zaměstnáních tam to asi tolika řešit nemusí, protože já když na tejdén, na tři dny prostě odejdu, tak se za mě musí hledat nějaký záskok, který tam bude učit, když odejdete z jinýho zaměstnání, tak to nevadí, že jo. Tak je tam ten člověk jako nějakým způsobem postradatelný, tady holt se to musí řešit jinak.

Lépe se o takové věci hovoří s ženou

D: A jak jste to sdělila třeba rodičům, nebo kamarádkám?

M: Tak já s mámou mám dobrej vztah a s tou jsme to vlastně, nebo ta o tom věděla už od začátku, od toho prvopočátku, od toho prvního Pronatalu, takže se o tom bavíme asi jako o všem.

S přítelkyněmi se o tom baví bez problémů

D: Podporuje vás, psychicky, že to dobře dopadne a tak?

Bez studu

472 M: No, spíš bych řekla, že když se to nepodaří, tak Sdělit to mámě je nepříjemné, je zklamaná
473 musím uklidňovat já jí, než ona mě. Protože ona
474 to hodně těžko pak docela prožívá. Je to pro mě
475 možná jako nejhorší to sdělit, sdělit tý mámě, že
476 se to nepovedlo. A tak s tím partnerem to
477 samozřejmě probereme, těm ostatním lidem to
478 nějakým způsobem řeknu, ale tím že vidím jak Máma je smutná, trápí jí to více než dceru
479 ona je ta máma smutná tak to je pro mě možná
480 úplně to nejhorší, jako komu to říct že to nejde.
481
482 *D: Takže vás podporují?*
483
484 M: Hm, určitě. Mám kamarádky, který mají děti,
485 který mají malinký, jedna je teď zrovna těhotná,
486 takže to probíráme opravdu ze všech stran. Běžně se o tom baví
487
488 *D: Dobře. Většinou třeba dochází k tomu, že to*
489 *vadí, že ostatní se ptají, ostatní to vědí, že jestli*
490 *jim to dochází, ty lidi mají tendenci o tom*
491 *nemluvit se víc izolovat v tom období, něco*
492 *takovýho u vás nastalo, nebo?*
493
494 M: Ne, já se o tom bavím jenom s těma lidmi,
495 s kterýma se bavit chci. Takže v té práci to
496 opravdu teda ví to vedení a ty moje nejbližší
497 kamarádky, nějaký ty čtyři pět kamarádek, ty
498 ostatní to neví. Samozřejmě, takže pokud se o
499 tom chci bavit, tak se s nimi bavím a ony to vědí,
500 že pokud jim nebudu chtít nic vyprávět, tak se
501 mě na to nebudou ptát. To, to problém asi není.

502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531

Dárcovství jako alternativa

D: Dobře. Uvažovali jste třeba, ve vašem případě já nevím, jestli to přichází v úvahu, nebo do budoucna o tom, že byste třeba využili nějakého dárce, nebo přešli třeba i k adopci?

M: Hm, u toho dárce jsem jakoby nad tím přemýšlela, protože mě na to navedl trochu ten internet. Protože jsem se koukala na některý ty rady od lékařů z těch jiných center a tam ten jeden pan doktor doporučoval, když jakoby se ten neúspěch opakuje a stejným způsobem, když se odebere větší množství vajíček, ono asi když by byly jen ty čtyři, co jsem měla tak se to asi nedělá, ale když se odebere větší množství tak se třeba část oplodní těma partnerovo spermii a část se oplodní od toho dárce a porovná se jakoby jak se vyvíjí ty embrya dál. Že asi z toho se dá vyvodit kde ta chyba je. Tak jsem se na to chtěla zeptat pana doktora a ještě právě jsem tam nebyla, takže tady s tou otázkou se na něj chystám.

Možnost využít dárce neodsuzuje

D: Jo, takže jste zvažovala, že byste třeba využila i dárce.

Odpovídá tak stroze

M: Hm.

D: Nevadilo by vám to, nebo probírala jste to s partnerem.

532
533 M: Nevadilo by.
534
535 *D: Ani partnerovi by to nevadilo že...*
536
537 M: Ne, nevadilo.
538
539 *D: Dobře. A ohledně adopce, kdyby prostě třeba*
540 *nevyšlo, o tom jste uvažovali, nebo neuvažovali?*
541
542 M: Já zatím ne.
543
544 *D: Zatím vůbec.*
545
546 M: Zatím ne. Já zase na tu adopci mám takovej
547 trošku jinej názor, tím že pracuju v tom školství
548 a vidím třeba, jak bych to řekla, vidím třeba,
549 který lidi do tý adopce jdou, já jsem teda
550 pracovala i ve zvláštní škole, tak si prostě
551 nejsem jistá, jestli bych třeba byla schopná
552 přijmout dítě s nějakou vadou. Popravdě si
553 nejsem tím jistá. A zatím jsem o tom ještě
554 neuvažovala. Možná k tomu časem dospěju, já Nad adopcí nechce přemýšlet, doufá, že to vyjde
555 Naděje
556
557 *D: Uvažovali jste s partnerem o tom, že byste*
558 *zůstali třeba bez dětí?*
559
560 Přijetí bezdětnosti M: Uvažovali a nevadilo by nám to, když to
561 nevyjde.

562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591

D: Dobře. Tak jo. Tady ještě. V podstatě jste už odpovídala zase na všechny skoro moje otázky. Chci se zeptat, po tý psychologický stránce máte pocit, že by vám mohl pomoci třeba psycholog během toho procesu té asistované reprodukce?

M: No já nevím, já si fakt nemyslím, že bych to nějak jako...

D: Nebo že by to bylo potřeba?

M: To já si myslím, že asi ne. Že, že by se to asi nezměnilo prostě. Samozřejmě, jak jsem vám říkala, jsou chvíle, kdy jsem nervózní, ale tam bych řekla, tam by mi asi žádný psycholog nepomohl, jako to asi v tu chvíli když jakoby v sobě člověk tu nejistotu má tak asi, nevím, myslím si, že asi ne.

D: Jak to řešíte, tu svojí nejistotu, jak se jí snažíte zvládnout?

M: Snažím se zaměstnat tak, abych neměla čas nad tím přemýšlet. Jo, takže si hledám takový činnosti, který, který mě baví a který mě od toho prostě odeberou. Je pravda, že i po tom prvním, nebo teďkon i po tom druhým neúspěchu tak jsem se jakoby, jsem si říkala dobrý, no tak se to nepodařilo, tak ale budu

Psycholog je nepotřebný

Oddálení pozornosti, frustrační tolerance

Nepřemýšlí nad tím

592 prostě teď kon se aktivně věnovat nějaký, nějaký
593 jiný činnosti, říkala jsem si v zimě ten první Je resilientní
594 Frustrační tolerance pokus se nepodařil okolo vánoc, tak budu moct Našla pozitivum
595 jet s dětma na lyžák, na kterej jsem se těšila, což
596 Radost bych jinak jet nemohla, jarní prázdniny budu
597 moct jet lyžovat a potom to teda zkusíme znova.
598 Tak jako že si hledám bych řekla nějaký takový
599 zajímavý aktivity, který bych jinak jako dělat
600 nemohla, třeba.
601
602 *D: Co byste třeba doporučila ženě, nebo páru, který*
603 *máj stejnej problém a chtěli by se vydat a jít*
604 *tady tou cestou, co byste jim řekla no?*
605
606 *M: No co si, párkrát když nad tím takhle*
607 *přemýšlím, párkrát jsem si říkala, že jsem možná*
608 *nemusela čekat až tak dlouho. Že přece jenom*
609 *jakoby ten první, vlastně ty první dva roky co*
610 *jsem chodila k tomu obvodnímu doktorovi jsem*
611 *to mohla třeba o něco zkrátit a nemusela jsem*
612 *to začít řešit někdy v sedmatřiceti, že jo. Tam je*
613 *fakt každej rok potom prostě velkej skok. Takže*
614 *si spíš pospíšit.*
615
616 *D: Váš intimní život s partnerem nějak se změnil*
617 *během toho období?*
618
619 *M: Myslím si že ne. Než samozřejmě jakoby ty*
620 *doporučený lékařem, kdy jakoby měl dodržovat*
621 *nějakou sexuální abstinenci před těmi odběry,*

622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651

tak to je asi jediný co nás v tom omezuje, ale
jinak asi ne.

*D: Dobře, děkuji ti za rozhovor a přeji Vám, ať se
Vám to nejdříve podaří.*

Příloha č. 4 - Katka 33 – IPA přepis

1		<i>D: V podstatě, já po vás chci, aby jste se trošku zamyslela a vyprávěla mi váš příběh, hledání těhotenství, mateřství. A jak jste to prožívala, nebo</i>	
2		<i>prožíváte tu samotnou asistovanou reprodukci, jak</i>	
3		<i>to vlastně probíhá celý ten váš proces. Jaké jste</i>	
4		<i>zažívali emoce s manželem, od začátku.</i>	
5			
6			
7			
8		K: Náš příběh začal tak, člověk to vůbec jakoby	
9		netušil, a nikdo by to ani neřekl, protože já jsem	Nic netušila, překvapení
10	Touha po dítěti	chtěla miminko už od svých 18ti let. Už moje práce,	
11		učila jsem v mateřské školce. Teď už tedy ne, zase	
12		jsem přešla na jinou práci, ale vždycky k dětem	
13		jsem měla hrozně blízko a hrozně jsem je měla	
14	Touha po dítěti	ráda, tak jsem si říkala, já ty děti hrozně chci.	Děti si velmi přála
15	Ona chtěla, partner nechtěl	Chtěla jsem je hrozně brzo, ale nějaký partner mi	Partneři, manžel ji říkali, at počká
16		vždy říkal, ještě ne, ještě je čas, ještě tohleto	<u>Neměla partnera, který by dítě chtěl</u>
17		uděláme. Pak s manželem jsme si říkali, ještě	Nejdříve zázemí, potom dítě
18		postavíme ten baráček, ještě to zázemí, abychom	
19		měli. Pořád se na něco čekalo, ale když jsme pak	Oddalování těhotenství
20	Otěhotním kdy chci	chtěli, tak jsme byli překvapení z toho, že rok nic,	Překvapení, že nic
21		rok a půl nic, pak už jsme to vlastně potom, člověk	
22		to pořád očekává, že to bude hned, hned první	

23		měsíc po vysazení antikoncepce, že to přijde.	
24		Nepřicházelo to, tak jsme to nebrali v úmyslu.	
25	Dovolená jako místo k početí,	Proběhli takový ty dovolený, tam jsem si říkala, že	Dovolená jako místo k početí
26		ta psychika je úplně někde jinde, že to vyjde,	Příčina v psychice
27		všichni říkali, že to vyjde. My jsme vlastně začínali,	Okolí je podporovalo
28		my jsme taková parta lidí, a začínali jsme jako	
29		první, šli jsme do toho první. Vzali jsme se, už nám	
30		bylo osmadvacet, už jsme nebyli nejmladší. Mě je	
31	Dítě jako racionální volba	teď třiatřicet abych to dala na pravou míru.	
32	Už je čas	V osmadvaceti jsme si řekli, teď už se vezmem, a	Mimino až po svatbě
33		teď bude to miminko. Rok miminko nic, jezdili jsme	
34	Dovolená jako místo k početí	na ty dovolený, prostě užívali jsme si toho života,	
35		pořád to nešlo. Tak jsme se rozhodli, první krok byl	
36		takový, že já jsem pravidelně navštěvovala	
37		gynekologa svého a bylo mi řečeno, že já jsem	Já jsem v pořádku
38		v pořádku. Jako asi vizuálně, po zdravotní stránce	
39		tomu vůbec nerozumím. Takže manžel proti tomu	
40		vůbec nic neměl, sám nabídl, že půjde na	
41		spermiogram, nechat si zjistit pohyblivost spermií a	
42		vůbec, jak to s ním vypadá, ale už sám mi říkal, že	Manžel má špatné tušení
43	Tušení problému	má špatný tušení, že od jednadvaceti let tuší, že i	
44		přesně od toho roku si myslí, že je něco špatně. Já	
45		říkám, prosím tě jako to ne. On měl prostě něco	Něco tušil
46		v hlavě. Šel na spermiograh, volal, že je to špatný,	
47		že ty spermie nic, že tam je jedna, dvě pohyblivá. A	Potvrzení tušení
48	Nutnost	že to je špatný a že nám nezbývá nic jiného než	
49	Šok	umělé oplodnění. Tak jsem to samozřejmě	
50	Nepřirozenost	obřečela, protože první šok je, ježiši kriste umělý	Šok, chtěla mít děti přirozenou cestou
51		oplodnění, ne já chci mít dítě přirozenou cestou.	
52		Nechci postupovat žádný umělý oplodnění,	Nechtěla AR

53	Dítě přirozenou cestou	protože člověk si vybavuje to celé, tak říkám ne,	
54		my přijdem přirozeně. Takže vitamíny různý,	
55		zkoušeli jsme to prostě přirozenou cestou, ale	Nechce se vzdát dítěte přirozenou cestou
56		pokaždé když šel na nějakou tu zkoušku, nebo po	
57		třech měsících, tam je vždy nějaká ta doba. Ze	
58	AR jako řešení	začátku to ještě neměl až tak špatný, ale pořád se	Spermioqram se zhoršoval
59		to zhoršovalo, měl to čím dál tím horší. Pak jsme to	
60		začali řešit, začínali jsme v Pronatolu v Teplicích,	Počátek řešení problému
61		kde jsme to začali nějakým způsobem řešit. Tam	
62		jste nebyli až tak moc spokojený se příznám,	
63	AR psychicky náročné a citlivé	s přístupem sestřiček, nechovali se vůbec k těm	Nespokojenost s personálem kliniky
64		ženám, které mají psychický problém, ta žena je	Nepłodnost je citlivý problém, na psychiku
65		citlivá. Cokoliv se řekne, cokoliv ji ublíží, vytočí, ne	Přecitlivělost, nervozita, lítost
66		ani vytočí, ale přijde vám to líto, protože když to	
67		mimčo kór chcete, tak každá žena je citlivá. Takže	
68		já jsem říkala, když už je takový přístup, ještě jsme	
69		neprožili vzdání, tak zkusíme něco jinýho, my jsme	
70		to prožívali s kamarády z Prahy. Jedni naši známí to	
71		podstoupili to umělé oplodnění, a vyšlo jim to na	
72		podruhý. Tak nám dali kontakt na Iscero v Praze,	Změna centra
73		tam jsme jeli a řekli jsme si, že to tam	
74		podstoupíme, že tam mají zkušenosti ti známí a	
75		vyšlo jim to. Tam se rozeběhl ten kolotoč, tam jsem	AR kolotoč
76		potkala pana doktora Schmitze, který on mě vždy	
77		připravoval, připravoval mě v Teplicích a na zákrok	
78		jste jeli do Prahy. Tady neměl ještě tu ordinaci, na	
79		všechny zákroky jsme chodila tam. Po	
80		psychologický stránce pro mě bylo nejhorší asi	Strach z injekcí
81	Naděje, víra ve své schopnosti	píchání těch injekcí do břicha, protože já vidím	
82		injekci a omdlívám. Říkám, ježiš jak to zvládnou,	

83		všechno jsem překonala, nic to nebylo. Manžel bral	
84	Přesvědčení, že to vyjde	stále ty vitamíny. To se samo zlepšovalo. Šli jsme	
85		na první pokus, na druhý pokus, tím jsem	První 2 pokusy
86		procházela samozřejmě, že na první pokus s tím, že	
87		to vyjde, že budu těhotná, dají nám vybrat jestli	
88		chcete jedno embryo nebo dvě embryo, protože	
89		vajíčka i embryo...Můžu to takhle?	
90			
91		D: <i>Samozřejmě.</i>	
92			
93		K: Od manžela spermie získali. Napíchli mi tím to	
94		vajíčko, embryo se začalo vyvíjet. Měla jsem dvě	
95	Nelze neuspět	embrya. Dali nám vybrat jestli chceme obě dvě,	Strach z dvojčat, nepředpokládala neúspěch
96		nebo jedno. Řekla jsem, že jedno, že dvě děti,	
97		neumím si to představit, radši ne. Na začátku jedno	Neúspěch
98		stačí, budu hrozně ráda za to jedno. Samozřejmě	
99	Nelze neuspět	že to nevyšlo, to potom pro ženu, tím že jsem	Šok, počítala s tím, že to vyjde
100		počítala, že stoprocentně to bude, tak jsme byli	
101		v šoku. Ježíš to nevyšlo. Poprvé jsme měli jen jednu	
102		spermii, proto. Takhle, oni byli dvě spermie	
103		napíchnutý ve vajíčku, ale jenom jedna nakonec	
104		zůstala, ale nakonec tam nedošla. Nešli použít.	
105		První co mi řekli, když to nevyšlo, tak co mě	Špatná komunikace sestry
106		zaskočilo v tom, že mi sestřička, ten přístup tam	
107		nebyl až tak dobrý, protože po telefonu mi řekli, a	Neinformovanost
108	Šok z dárce	proč jste si nevzali dárce. Nikdo mi to nevysvětlil a	Zaskočení nad myšlenkou použít dárce
109		já říkám, pane bože proč dárce, dárce spermata. Já	Odmítání dárce
110		chci mít děti s mým manželem, já nepotřebuju	
111	AR jako naděje	žádného dárce. A pokud tam nějaké spermie jsou	Vkládání nadějí do AR
112		tak proto chodím na umělé oplodnění. Aby tam,	

113		jinak bych na to umělý oplodněný nešla, kdyby tam	
114		bylo víc spermií. Jsem myslela, že mi pomůžou oni	
115		právě.	
116		Na druhý pokus jsme šli do dvou embryí, už jsem	2 pokus
117		měla i samozřejmě takový větší strach, říkala jsem	Strach z neúspěchu
118	Neúspěch nápor na psychiku	si, už aby to vyšlo, psychika začne hodně fungovat	
119		a už jsem se i bála. Poprvé jsem tam šla s tím, že to	1p na 100%
120		na stoprocent vyjde. Když tam ležíte potom se	
121		ženami, na pokoji, s 5-7, vidíte, že tam jsou třeba	
122		podesáté. Tak si říkám, já jsem úplně zdravá, to se	
123		musí povést. Máte pocit, že já jsem zdravá, manžel	Já jsem zdravá, manžel má problém
124		má nějaký problém. Když už to došlo, tak daleko,	
125		tak už se to u mě udrží a já to samozřejmě	
126	Ztráta naděje	donosím. Když to ani po druhý nevyšlo, po třetí	3.P Pochybnosti, zda to vůbec někdy vyjde
127		nevyšlo, tak samozřejmě potom, ta psychika, už si	
128	Pocit bloku uvnitř	říkáte, tak ono to asi nevyjde. To si myslím, že je to	
129		nejhorší, to už je bloklý i ze vnitř všechno a ten	Cítí se už bloklá uvnitř
130	Úzkost, nejistota	problém začne v tom, že to očekáváte, že přijde	
131		ten den. Nejhorší fáze ženy je když vám zavedou	Nejhorší fáze AR
132		embryo dovnitř a vy čekáte čtrnáct dní na dostání	
133		menstruace a na výsledek těhotenského testu.	
134		Lékaři vám řeknou, udělejte si ho čtrnáct dní po	
135		tom, co vám zavedou embryo, myslím, že žádná	Čekání je nekonečné
136		žena to nevydrží tak dlouho. Takže já jsem vždycky	
137		četla ty diskuze na internetu, jsou různé diskuze,	Četla na internetu
138		kde se ty ženy svěřují, co a jak. To je taky špatný, to	Číst zkušenosti není dobré, člověk se moc pozoruje
139		bych nedoporučovala, protože to nedávám, čtete	
140		tam nějaký rady, něco, co máte dělat v tu chvíli,	
141		jestli vám píchne na pravý straně, jestli je to dobře	
142		nebo na levý straně. Pak už řešíte, proč vás nebolí	

143		v podbřišku, že ostatní bolí, tak jestli je to špatně	
144		nebo dobře. Pořád nevíte, pozorujete se pořád. Já	Moc se pozoruje, úzkost
145		jsem byla samozřejmě tak poctivá, že když jsem šla	
146		na zavedení, tak jsem byla čtrnáct dní doma. Až do	Plnila podrobně rady lékařů
147		té doby než jsem dostala menstruaci nebo jsem	
148		zjistila, že teda nejsem těhotná. První tři dny jsem	
149		ležela, aby bylo to tělo v klidu, pak už jsem třeba	
150		vstala, udělala si jídlo a tak podobně. Neuklízela	
151		jsem, nedělala jsem tyhle těžké činnosti, šli jsme	
152		s manželem na jídlo, na večeri a takhle a všechno	
153	Zklamání	v klidu. Pak to očekávání je právě nejhorší a když to	Čekání je hrozné
154		nevyjde, když nemáte ani jednu čárku nebo když	
155		vám to ukáže dvě čárky, tak jsem si myslela, že už	
156		těhotná jsem, pak jsem si udělala další pokus a	
157		zjistilo se, že to bylo to biochemické těhotenství, že	
158		to zase hned odešlo. Byla jsem i na krvi, pan doktor	
159		mi poprvý řekl, že jsem těhotná a druhý den jsem	
160	Zklamání	dostala menstruaci. To bylo hodně těžký pro mě,	Zklamání
161		jsem počítala s tím, že to vyjde, a zase to nevyšlo.	
162		Takže to jsou takový ty stavy, kdy je to hrozný pro	
163		každou ženu, co jsem se takhle bavila i se	
164		známými, nebo stanou se z nich známí, protože je	
165		tam potkáváte, víte, že týhle paní to zrovna taky	
166		nejde, ty stavy máme hodně stejný. I to očekávání i	Zklamání
167	Smutek	to strašný zklamání po tom z toho. To prožíváme	S manželem to oplakají
168		s manželem, vždy to obrečíme, jak já, tak i on.	
169		Nejhorší je to, že jsem v tom věku, kdy nejsem	
170		první v Praze. Teď jsme tady a všichni jsou mladší	
171	Tichá závist	než my. Teď už jsme poslední, co to miminko	Jediní z party, kteří nemají dítě
172		nemají, všichni se soustředí na nás, že nám to	

173		nejde. Všem to vyšlo, skoro na poprvý, teď	
174	Tichá závist	prožíváte to těhotenství jejich, to je to nejhorší, že	Závist, proč to jde ostatním a ne mě
175		si říkáte, proč zrovna oni, přejete jim to strašně, ale	
176		říkáte si, jaký měly štěstí. Ani třeba nechtěli a my	Snažíme se anic
177		proto uděláme první poslední. Teď čekáme zase a	
178		doufám, že to vyjde, když ne, tak ta adopce.	Po neúspěchu Adopce
179			
180		<i>D: Kolik jste teda měli těch cyklů, jenom dva nebo?</i>	
181			
182		K: My jsme měli pět cyklů.	5 cyklů
183			
184		<i>D: Dokonce už teda pět. To byli jako kompletní</i>	
185		<i>transfery?</i>	
186			
187		K: To byli kompletní transfery, jednou jsem byla na	
188		nativním cyklu, to znamená úplně bezhormonální	
189		stimulace. Jenom na odběru vajíček a pan doktor	
190		tam nevidí, jestli tam jsou vajíčka nebo ne. Tam	
191		jsou folikuly, to odebral a tam vajíčko nebylo. To	
192		jsem podstoupila jednou a už nikdy víc, to bylo	
193		strašně bolestivé. Takže to k tomu vůbec nedošlo.	
194		Vlastně naposledy už jsme měli dárce, kterého	Dárce sperma
195		vybrali, ale ten dárce oplodnil to vajíčko, vyšlo	
196		všechno, zavedli mi to, ale ani tak se nepovedlo,	Taky neúspěch
197		nikdo neví v čem to je, v čem je problém. U tý ženy	Nikdo neví kde je problém
198		se nic víc nezkoumá, samozřejmě zkoumají se,	
199		jestli mám pravidelný cykly, jestli to je všechno	
200	Sebepojetí	v pořádku, ale vlastně nic víc se pro to udělat nedá.	
201		Takže mám dělohu v pořádku, prostě takhle jsem	Já jsem zdravá
202		zdravá. Podstoupili jsme všechna vyšetření co jsou,	

203		geneticky jsme oba zdraví, úplně v pořádku, ale	
204		mysleli jsme si, že je to ze strany toho manžela, že	
205		spermie jsou teda špatný, což nám bylo řečeno. Že	
206		ta spermie je morfologicky špatná, že to vajíčko	
207		oplodní, začne se to vyvíjet to embryo, ale když	
208		začne působit ten mužský faktor, ten začíná někdy	
209		kolem čtvrtého dne, tak většinou zanikne. Většinou	
210		jsem měla už v těle to embryo, tak jsme ani	
211		nezjistili, až potom na poslední, byl i manžel	
212		v pořádku. Ale ani tak se to nepovedlo, nikdo neví	
213	Je to na náhodě	proč. Pan doktor vždycky říká, že to už je ve	Těhotenství výsledek osudu
214		hvězdách, že je to mezi nebem a zemí, že on už	
215		nemůže pomoci, on to tam vždy zavede, ale potom	
216		už si ta příroda musí pomoci sama. Nikdy jsem ani	
217	Má chyba to není	neudělala nic, co by tomu nepomohlo, nikde jsem	Nemám vinu
218		neskákala, neběhala. Je pravda, že jsme zkoušeli	
219		všechno možný, zkoušela jsem čtrnáct dní ležet,	Zkouší se co se dá
220		jeden týden ležet, druhý jsem normálně pracovala.	
221		Do práce jezdím autem, dělám obchodního	
222		zástupce teď. Ale ani tak, ani tak, ani jedno	
223	Naděje	nepomohlo, zatím ne teda. Doufám, že to vyjde,	
224		věřím tomu, že to vyjde.	
225			
226		<i>D: Jak dlouho myslíte, že budete takhle</i>	
227		<i>pokračovat? Dali jste si nějaký limit?</i>	
228	Dítě za každou cenu		
229		K: Do té doby než nám dají miminko k adopci.	Budeme to zkoušet do té doby, než dostaneme
230		Takže asi ten rok ještě. Říkali, že do roka by mělo	mimino
231		být, ale samozřejmě se k tomu nepoutám, když to	
232		budou dva roky. My jsme samozřejmě chtěli, aby	

233	nám nějaké přidělili, už nejsem nejmladší, ale	
234	děláme to proto, aby jsme to miminko měli,	
235	budeme to zkoušet dál, nevzdáme to. Myslím, že	Chtějí raději vlastní
236	dokud budu moct, dokud ještě budu mít ovulaci a	Budou to zkoušet doku budou moc
237	dokud budu zdravá, tak určitě. Druhá stránka je	
238	taky, proto jsme si teď dali pauzu od těch	
239	hormonálních injekcí, protože to není zdravotně	
240	dobrá cpát do sebe ty hormony. Moc tomu	
241	nevěřím, přeci jenom to jsou hormony a i doktoři	
242	vás na to upozorní, že to jsou hormony, které	
243	můžou způsobit rakovinu vaječníků. Což já mám	
244	v rodině, babička měla rakovinu dělohy a žije do	
245	teď. Tatínek měl rakovinu jícnu, takže tam nějaký	
246	ty vlohy jsou a já se toho docela bojím.	
247	Samozřejmě jdu do toho, když do toho jdete, tak	Neberu ohledy n rizika, když něco chcete
248	nepřemýšlíte, je to jedno, cokoliv, hlavně ať to	
249	mimčo mám. Na druhou stranu si říkám, co bude	
250	s miminkem, když já tady nebudu. Někdo mi řekl,	Miminko,mimčo
251	že je to úplně zdraví, ale už jenom ten zákrok si	
252	myslím, že když vám napichujou ty vaječníky a	
253	dělají to každý měsíc a ta žena už je tak zblblá, že	
254	jdete do toho každý měsíc, hlavně aby to bylo, tak	
255	si myslím, že to není dobrý. Musím říct, že já jsem	
256	měla cykly takové, že jsem si podle nich mohla řídit	
257	hodinky, měla jsem přesně dvacet osm dní cyklus a	
258	teď už to nemám tak pravidelný, jednou mám	
259	dvacet osm dní, jednou čtyřicet dní. Vždy když	
260	jsem vysadila antikoncepci, tak jsem to měla	
261	pravidelně, teď to mám opravdu rozhozený. Další	Léčbou si rozhodila cyklus
262	věc je, když berete hormony, tak ta psychika kolísá,	
	Partnerský vztah	

263		jsou to psychické stavy, kdy brečíte kvůli každé	Psychika kolísá
264		hlouposti, pak vznikají ne hádky, ale vytočí mě	Hádky, podrážděnost, brek
265		cokoliv i maličkost. Když ty hormony vysadíte, tak	
266		celá splasknu, je vám dobře už potom, i ty	
267		hormony myslím, že hodně působí. Jsou to vysoký	
268		dávky.	
269			
270		<i>D: Kolik je vašemu manželovi?</i>	
271			
272		K: Jako mě, třicet tři. Teď mu bude v prosinci třicet	Manžel 33 let
273		čtyři, je o rok.	
274			
275		<i>D: Jak to probíhalo to rozhodování, když jste věděli</i>	
276		<i>po roce, že vám to nejde, tak jste chodili na</i>	
277		<i>pravidelný prohlídky, bavili jste se o tom, manžel se</i>	
278		<i>rozhodl sám?</i>	
279			
280		K: Manžel se rozhodl sám. My jsme se o tom bavili,	Rozhodnutí manžela jít na AR
281		my jsme chtěli to miminko, ty známí z Prahy říkala,	
282		já mám taky na prd spermie, katastrofální	
283		spermiogram, Tomáš, manžel říkal, půjdem na ten	
284		spermiogram, ať víme na čem jsme, ať pro to	AR jako prostředek k cíli
285	Čekání	můžeme něco dělat. Ať už se něco děje, protože	
286		manžel chtěl taky to miminko. To byl ten spouštěcí	
287		mechanismus, pak to bylo čekání a čekání. Čekali	Nedočkavost
288		jsme tři měsíce na Ústí, čekáte pořád, chcete aby	
289		to bylo rychleji, ale ono to nejde.	
290			
291		<i>D: Jak jste prožívala to, že jste chtěla počít</i>	
292		<i>přirozenou cestou, ten první moment, když jste</i>	

293		<i>zjistila, že to tou přirozenou cestou nejde.</i>	
294			
295		K: U toho doktora se držíte a pak to obrečíte. Ale	Nejdříve zklamání, potom o nic nejde
296		kdybych to teď věděla a nějaká kamarádka to	
297		prožívala, tak bych řekla, vůbec se nic neděje, to	
298		vůbec nic není, buď ráda, že to takhle jde, ale já	
299		jsem neměla, s těma v Praze jsme se moc nestýkali,	
300		akorát manžel, to byl jeho dobrý kamarád, ale ta	
301		paní mi toho moc neřekla. Já jsem o tom moc	
302		nevěděla, jsem si to spíš přečetla až na těch	Hledání informací
303		webových stránkách, kde píšou ty maminky, tak	
304		tam jsem si o tom přečetla. Nevěděla jsem ani co	
305		mě čeká, já si nechci píchat žádný hormony do	
306		břicha, protože ona hrozně přibrala, já nechci	Tělesná změna
307		stloustnout. Na mě to takhle vůbec nepůsobila, já	
308		naopak, jediný co jsem cítila, že zadržuju vodu	
309		v těle, ne že bych přibrala deset kilo, vždy tak 1 -2,	
310		potom to šlo hned dolů, takže jsem měla výhodu	
311	Dítě za každou cenu	v tom, že jsem nepřibrala, spousta žen třeba	
312		přibere. Ale co pro to miminko neuděláte.	Pro mimino uděláte vše
313			
314		<i>D: Vidíte v tom rozdíl počít přirozenou cestou nebo</i>	
315		<i>pomocí AR?</i>	
316			
317	Dítě jako dar	K: To nevidím, samozřejmě přirozenou cestou když	Není v tom rozdíl
318		to vyjde, tak si ty lidi toho nevážej, samozřejmě ne	
319		všichni, nechci to tak říct, ale vidím, že všichni ti	
320		známí, my to máme na poprvý, to je super a toho	
321		těhotenství si neváží, já kdybych věděla, že jsem	AR mění pohled na těhotenství, více si to ho váží
322		teď otěhotněla, tak okamžitě skončím s prací. Budu	

323		doma, budu jíst zdravě a budu si toho vážit.	
324			
325		D: <i>Nekouříte, nepijete?</i>	
326			
327		K: Ne, nekouřím, nepiju (smích), ne, ne. Ani teď ani	
328		před tím jsem nikdy nepila, nekouřila nic. Manžel si	
329		občas dá cigaretu tajně, já mu to zakazuju.	
330			
331		D: <i>Jak se změnil ten váš vztah s partnerem? Jak vás</i>	
332		<i>ovlivnila tahle situace?</i>	
333	Sblížení		
334		K: Já bych řekla, že nás to spíš sblížilo hodně. Ty	Sblížení s partnerem
335		známí to taky sblížilo. A teď jsou vlastně rozvedení,	Snad nedojde k rozvodu
336		oni když měli ten problém, tak byli hrozně spolu,	
337	Vina na ženě	doufám, že se nás to nebude týkat, ale pak to	
338		spadlo. Já jsem mu nedávala nikdy nic za vinu,	nevičítá
339		naopak jeho rodiče, nechtěl to jenom on, ale já	
340		jsem nikdy neřekla, že on má ten problém, ale já	problém je společný
341		ho mám taky. A oni se snažili, není to víc u tebe a	svalování viny na ženu
342		neměla by jsi se nechat víc vyšetřit. Tak to mi spíš	
343		bylo líto, já jsem vyšetřená, já nevím co už víc. To	jsem v rukách lékařů
344		je v rukou lékařů, a když mi řekne půjdete tam, tak	
345		půjdu. Procházela jsem já tím vším. Rodičům jsme	
346		ani neříkali, čím vším procházíme, protože jsme je	
347		nechtěli zatěžovat. Oni nevědí, co všechno jsme si	
348		prožili, věděli, že musím procházet tímhle a tímhle,	
349		ale nesvěřovali jsme se s tím až tak moc, jen těm	
350	Tíha okolí	známým. Nejhorší je to, že oni ti známí, to je	
351		možná ten největší problém, všichni se vás na to	Vyptávání známých, tlak okolí
352		ptají, co a jak, a kdy už to bude, kdy jsi byla. Pak	

353		když teď ležíš doma, tak pak nám zavoláš, když to	
354		vyjde. Krásný by bylo říct, že to vyšlo, horší je říct,	
355		že to nevyšlo. Teď to ví spousta známých, jak už	
356		tím prostupujeme dlouho, já pak čtrnáct dní nikam	
357		nejdu. Jsem doma, snažím se nic nedělat pořádně.	
358	Tíha okolí	V práci jsem na neschopence, takže v práci to vědí.	
359		Lidi se pak samozřejmě ptal, nejhorší je říkat ne,	
360	Uzavření před okolím	nevyšlo to. A kdy zase pujdete, já nevím, kdy zase	
361		půjdeme. Teď jsme si s manželem řekli, že už to	Uzavření se od okolí, okolí je dusí svými otázkami
362		nikomu neřekneme. Zažádali jsme o adopci. Už to	
363		neřekneme nikomu.	
364			
365		<i>D: Takže to cítíte jako takový stres, tlak toho okolí.</i>	
366			
367		K: Stres stoprocentně, každá žena, která tím	Stres
368		prochází, tak prožívá stres. Je to stres, ten působí	
369	psychika	na tu psychiku a od toho se to všechno odvíjí. Pak	Upnutí se na problém, vytrácí se spontaneita
370		už se na to tak upnete strašně, že i proto to nejde,	Blok
371		že je to v té psychice. Chtělo by to odblokovat.	
372		Kamarádka říká, zajdi si k tý, tak tě odblokuje.	
373		Jenže já na to moc nevěřím. Nikdy jsem nebyla u	
374		psychiatra, psychologa, možná jsem měla si	
375		s někým promluvit, už jsem o tom přemýšlela. Šli	
376		jsme tam oba dva s manželem, ona mi řekla, že se	
377		mám zaměřit sama na sebe, že já to dítě, tak moc	
378	Důvěra v lékaře	chci, a proto to nejde. Pak už jsem tam nikdy nešla.	Důvěra v lékaře
379		Důvěřuju hodně doktorům, myslím, že ty spermie	Nepochopení okolí
380		se tam nezbláznili. Kamarádka mi říká, neboj to	
381		půjde přirozeně. Ty do toho nevidíš, jestli tam je	
382		jedna spermie, která je ještě špatná, tak to nejde	

383 přirozeně. Kdybychom věděli, že jich tam je třeba
384 sto, tak myslíme, že ta jedna se splaší, ale takhle
385 ne. My musíme k tomu použít lékaře. Ta Lékař, jako jediný prostředek
386 psychologie by mi pomohla v tom jenom uklidnit Psycholog na uklidnění
387 se. Když jdu na ten zákrok, ta dušička se klepe a Strach, přeje si , aby to vyšlo
388 říká si, už aby to vyšlo a potom když to nevyjde, tak
389 to je těžký. Tak si říkám, tak půjdeme příště. Pak ta
Finance
390 situace finanční, to je další věc, kdyby ty penízky Hodně to stojí
391 byly, tak chodíme každý měsíc, nebo aspoň jednou
392 za tři, ale je to hrozně moc peněz. Pojišťovna hradí,
393 nějakých dvacet tisíc, nebo takhle, pojišťovna hradí
394 víc, jsou tam hrazeny tři pokusy, a i tak doplácíte
395 nějakých dvacet tisíc. Máme tu nejhorší metodu,
396 kdy se ta spermie vstříkne do toho vajíčka, vždy
397 jsme platili kolem dvaceti tisíc a teď když už si to
398 hradíme sami, tak je to kolem čtyřiceti tisíc. Teď už
399 jsme to dvakrát platili sami. Manžel podstoupil i
400 operaci, to bylo asi po třetím pokuse. Rok jsme
401 navštěvovali pana docenta Kočího, který nám byl
402 doporučen klinikou Isker, že je nejlepší v České
403 republice i jsem si to o něm přečetla, tak to bylo
404 také psáno. On udělal hormonální profil manžela,
405 podrobnější, tak zjistil že má snížený testosteron,
406 takže mu ho zvýšil, tam bylo všechno v pořádku,
407 jen co se změnilo, že manžel měl větší chuť na sex,
408 to bylo jediný. Rok si píchal manžel injekce do Obdiv manžela
409 stehna obden, to jsem ho obdivovala, protože když
410 si píchám já do břicha, to není nic proti tomu co on
411 prožíval. Rok jsme to tak dělali, chodili jsme k panu
412 docentu Kočímu. Každá návštěva byla tisíc korun,

413		protože neměl smlouvu s pojišťovnou. Takže nás to	
414		vyšlo na sedmdesát tisíc a ještě operace, která stojí	
415		normálně dvacet tisíc, nás vyšla na sedmdesát.	
416		Jenom tohle stálo stočtyřicet tisíc, plus další ty	
417		zákroky, už jsme v tom tak za dvěšřepadesát tisíc a	Pocit marnosti nad vyhozenými penězi
418		nemáte nic.	
419	AR jen pro někoho	Takže finanční stránka je důležitá, myslím si, že kdo	
420		na tom není finančně dobře, tak to nemůže	AR jen pro některé
421		podstoupit. Pojišťovna ať si říká co chce, že hradí	
422		tři pokusy, dobře hradí tři pokusy těm co potřebují	
423		inseminaci, ty to nestojí vůbec nic, ale pokud už je	
424		takový problém, kde nejsou spermie nebo jsou	
425		špatná vajíčka, tak to stojí hrozně moc peněz.	
426			
427		<i>D: Jak jste to prožívali s manželem, hovoříte o tom</i>	
428		<i>doma nebo se o tom nesnažíte mluvit.</i>	
429	sblížení		
430		K: Za začátku jsme o tom hodně moc mluvili,	S manželem komunikují
431		prožívali jsme to všechno spolu, i k doktorům	
432		chodil semnou. Teď už postupem času je to takový	
433		stereotyp, kdy říká, tak jdeš tam sama, tak já, že jo.	
434		Jenom řeknu co se dělo, co je novýho. Už je to pro	
435		nás taková normální věc, vždycky jsme to prožívali	
436		spolu. Jsou nějaký chlapi, kteří se o tom nechtěj	
437		bavit nebo to nechtěj podstoupit, pak to mají ty	
438	Moc chce	ženy těžký. Já můžu říct, že můj chlap to tak hrozně	
439		moc chce, že to prožíváme všechno spolu.	
440			
441		<i>D: Tak to ho musím obdivovat, že je takový.</i>	
442	Stud partnera		

443	Vše pro partnerku	K: Nejhorší je, že on říká, že se na mě ani nemůže	Muž, pocit viny, že zklamal ženu
444		potom podívat, že ví, že já jsem tak zklamaná	
445		hrozně. Já říkám půjdeme na to a on, že už nechce,	
446		že chce, abych měla toho dárce, stejně to bude	
447		naše dítě, já chci aby ty sis prožila to těhotenství, i	Velká váha těhotenství
448		před tou adopcí říká, půjdeme na tu inseminaci,	
449		podstoupíš jí několikrát, to můžete každý měsíc,	
450		tam není nic hormonální, tak pokud budu správně	
451		ovulovat, i když teď je to rozhozený, to se dá taky	
452		upravit lékama. On chce i takhle, jemu to vůbec	Přistoupí i na dárce, jen aby uspokojil manželku
453		nevadí.	
454			
455		<i>D: Jak jste se k tomu dopracovali, že jste se rozhodli</i>	
456		<i>pro toho dárce, protože pro některý to je překážka.</i>	
457	Dárcovství		
458		K: To jsem nechtěla, taky jsem se s tím nemohla	Těžké smíření s dárce
459		smířit, říkala jsem manželovi, že raději budu	
460		adoptovat dítě, než nosit dítě a nevědět čím je. To je	
461		takovej můj problém, že jestli se s tím někdy	
462		srovnám, že budu mít v sobě miminko, bude	Jak to nazvat?
463		samořejmě moje, ale nevím čím je. Tamhle nějakej	
464		pan, jak vypadá.	
465			
466		<i>D: Jak jste se s tím vyrovnala?</i>	
467			
468		K: To je hrozný, já jsem se s tím ještě nevyrovnala,	Nevyrovnala se s dárce
469		nevím jestli se s tím vyrovnám. Teď už zase	A neví jestli se vyrovná
470		přemýšlím, že je to možná lepší než ta adopce, že	
471		aspoň z části bude mít ty geny po mě. Můžu říct, že	Geny po mně
472		vypadá, je mi podobný, tu psychiku, tu genetiku,	

473		trochu ovlivnit. Takhle bychom dostali úplně cizí	
474		miminko, budu šťastná, když to vyjde, ale pokud to	
475		půjde, tak asi se taky přikláním už k téhle situaci.	
476		Pořád mám v sobě to, čím to je, kdo to byl.	Čím to je, kdo...
477			
478		<i>D: Váš manžel si nepokládá tyhle otázky?</i>	
479			
480	Vše pro partnerku	K: Ne asi ne, on prostě ví, že to z jeho strany	Není si jistá, chce ji dopřát těhotenství
481		nebude a že chce abych prožila to těhotenství.	
482		Přiklání se k tomu, abych věděla, co to je mít to	
483		bříško a prožívat tyhle pocity. Říká, já to budu brát	
484		tak, že je moje. On totiž má strýce, kterého má	
485		strašně rád, jsou na sebe závislí, jeho teta se	
486		strýcem adoptovali dvě děti, on v tom manžel	
487		vyrůstal a ví, že to není nic hrozného. Mají se rádi,	Adopce není nic hrozného
488		jsou spolu, spojilo je to ještě víc, než normální	
489		těhotenství. Děti jsou výborný, už jim je šestnáct,	
490		sedmnáct let. A vidí to, že to jde. Ale já v tom	
491	Vina před okolím, kde se stala	nevyrůstala. Já tohle neznám, bratr má děti,	
492	chyba	mamina, babička, všichni byli v pohodě. Nebyl	Nedokáže se srovnat s problémem
493		problém s tímhle a najednou tohle. Pro mě to	
494		problém trošičku je se s tím srovnat.	
495			
496		<i>D: Nebyl tam takový ten pocit, většinou tyhle</i>	
497		<i>rozhovory jsem měl s ženami, které měly nějaký</i>	
498		<i>problém, tak tam u nich byl takový ten pocit z toho,</i>	
499		<i>že by je ten partner mohl třeba opustit pokud by to</i>	
500		<i>dopadlo... atd... Probírali jste něco podobného?</i>	
501		<i>Život bez dětí?</i>	
502			

503		K: Ne vůbec, to nejde, to u nás nejde. Nebo u mě a	
504		u Tomáše taky ne, protože on taky chce děti, chce	
505	Bezdětnost	hrozně moc. Bez dětí vůbec, to si neumím	Bez dětí si život představit neumí
506		představit, to nejde. Bavíme se o tom, že se	
507		nerozejdeme.	
508			
509		D: <i>Takže jste se o tom bavili a řekli jste si prostě,</i>	
510		<i>že...</i>	
511			
512		K: My jsme se o tom ani nebavili, ale myslím si, že	
513		to tak bude, že to bude jako všude jinde, budeme	
514		mít dítě, jestli bude adoptovaný, tak bude naše	
515		obou. Normální péče (smích).	
516			
517		D: <i>Ten život se u vás změnil, jak jste podstoupili as.</i>	
518		<i>produkcí?</i>	
519			
520	Narušená intimita	K: Nejhorší to bylo v tom, když jsme podstoupili	
521		fekondaci, že jsme měli sex jenom proto, aby bylo	Sex jen pro dítě, bez potěšení
522		to dítě. Každý den nebo obden a to bylo už hrozný,	
523		protože se milujete jenom proto, aby jste měli to	
524		dítě, aby to vzniklo. Teď je to taková pohoda, teď	
525		víme, že to stejně nebude, takže to děláme proto,	
526		že se nám chce a ne proto za účelem miminka.	
527		Říkáme si, jeee kdyby to vyšlo (smích). Ale nejsem	
528		na to nějak upjatá, vím, že to asi nevyjde. Takže je	
529		to takové volnější, úplně v pohodě. Předtím to bylo	
530		horší, takový otravný. Už jsme si říkali, už to musí	Otravný sex
531		vyjít, už to musí být. A teď je to takový, že čekáme,	
532		jestli to miminko přijde, jestli se to povede jinou	

533 cestou.

534

535 D: *Ten vztah s tím okolím, že máte ty přátelé,*

536 *skupinu, jaký to bylo, prožívat, že jim se to podařilo*

537 *na první pokus.*

538

539 K: To je hrozný (smích).

540

541 D: *Stýkat se s nimi. Stýkáte se dál?*

542

543 K: To víte, že jo. Že vozím kočárek a takový věci. Je

544 to už asi čtvrtá kamarádka, s kterou to prožívám. S přáteli se dál stýká, ale je jí lito, že ostatní mají a ona

545 Vždy když se k nám někdo přiblíží, tak pozná ten ne

546 problém, a bojí se, že neotěhotní, protože vidí ten

547 náš příběh. Teď to prožívám s kamarádkou, se

548 kterou jsem šla na umělý oplodnění, měla taky

549 špatný cykly, manžel byl v pořádku, problém byl

550 v ní, tak říkám, zajdi si k panu doktorovi

551 Schmitzovi, rok se snažíte o miminko, tak už by jste

552 to měli řešit. Já jsem šla nějaký týden před ní na to

553 umělé oplodnění, a oni šli na inseminaci. Pan

554 Schmitz jim říká, to už je po, to ani nevyjde, máte

555 po ovulaci, uvolním to vajíčko a ona otěhotněla na

556 poprvý. Takže to bylo pro mě těžký, protože já

557 jsem si ten den dozvěděla, že mi to nevyšlo a ona

558 mi to ani nechtěla říct, protože nevěděla, jak mi to

559 má říct. Že se z toho neraduje, protože já se

560 neraduju. Samozřejmě, že jsem to probřečela. Ne

561 že bych jim to nepřála, ale říkám si proč ne já. Tak

562 to vyjde příště. Teď už vlastně měsíc před porodem

563		nastoupila na rodičovskou dovolenou bude rodit.	
564		Tak to prožiju s další kamarádkou. Pochovám si to	
565		miminko a prožívám to s nimi.	
566			
567		<i>D: Manžel je vám nablízku, když brečíte, jak to</i>	
568		<i>prožíváte? (smích obou)</i>	
569	lítost		
570		K: Brečím si sama. Brečím si v autě, když jedu, tak	Lítost
571		si na to vzpomenu a vždycky mě to tak dojme. Před	
572		ním jen když mu ukazuju ten test, že to zase	
573		nevyšlo, tak to jo. Ale jinak před ním nebrečím. Já	
574		si pobřečím sama. Ale teď když o tom mluvím, tak	
575		mi to přijde líto, ale člověk už otupí. Poprvý jsem to	
576		brala, že to nevyšlo, ale po druhý, po třetí jsem to	Neúspěchy se čím dál tím hůř snášení
577		brala hodně těžce. A to se lidi hodně ptají v těch	
578		začátcích, a když už vědí, že se vám to nedaří, tak	
579		už se přestávají i někteří ptát. Už trošku opadá ten	
580		zájem. My už to nikde ani neříkáme.	
581			
582		<i>D: Jaké jsou nejčastější myšlenky, emoce, které</i>	
583		<i>v těch chvílích člověk prožívá. Na co člověk myslí?</i>	
584			
585		K: Bojím se, že to nevyjde nikdy, že nikdy nebudu	Strach, že nebude mít vlastní dítě
586		mít svoje dítě. To je ten nejhorší pocit a říkám si,	Lítost nad osudem
587		proč zrovna já, která chtěla mít dítě vždycky. Říkala	
588		jsem i mamíně, mami ještě bys mohla mít mimčo.	
589		Ona říkala, budeš mít to vlastní. To je to nejhorší,	
590		kdybych byla taková, že to dítě nechci, jsou takoví,	
591		kteří říkala, ještě nechci to dítě, a najednou jsem	
592		těhotná. Takže si říkám, to je taková	

593 nespravedlivost v tom, že někdo nechce to dítě a Nespravedlnost osudu
594 má ho. Nebo koukám na každou romku, že je Závist
595 těhotná a proč oni můžou a my ne. Asi ta psychika,
596 je jim to jedno, tak proto to dítě mají. Samozřejmě
597 koukám na ty těhotný maminy, když vidím tu
598 těhotnou, říkám jeeee, to je hezký, já chci mít taky.
599 To jsou ty emoce, kdy si říkáte, že by jste to hrozně
600 moc chtěl a nejde to.
601
602 *D: Myslíte, že ta psychika tam teď hraje velkou roli?*
603
604 K: Já si myslím, že velkou roli, že u mě to hraje Psychika u ni prý hraje velkou roli
605 velkou roli.
606
607 *D: A v čem by se to dalo jako...? V čem by to mohlo*
608 *být?*
609
610 K: Já nevím (smích), já nevím. Proč to nevyšlo ani
611 s tím dárce. Byli to výborný embrya, zavedli mi je
612 a ani jednou se to nepovedlo s manželem a ani
613 jednou s tím dárce. Dvě embrya, byli nádherný,
614 vyvíjelo se to, prodloužená kultivace, už se klubali
615 ven, ale neudrželi se. Pan doktor mi doporučil
616 nějaký antidepresiva, ale říkám si, proč zase.
617
618 *D: Nemáte pocit, že máte deprese?*
619
620 K: Nemám pocit, ale každý blázen říká, že nemá
621 pocit. Já se dokážu odreagovat i jinak, já mám
622 hrozně práce, jiný pracovní činnosti, otevřela jsem

623 si svoje zdravotní potřeby, takže já jsem
624 zaneprázdněná vším možným. Mě to takhle
625 vyhovuje, kdybych nebyla takhle stará, tak to
626 vůbec neřeším. Třicet tři už mi je, teď si říkám, že
627 už je čas, už i ty biologický hodiny, ta menstruace
628 se opožďuje, tak se bojím, abych nějak
629 neonemocněla. Cítí se stará, cítí biologické hodiny
630
631 *D: Co děláte, když jste těch čtrnáct dní v té posteli?*
632
633 K: Čtu si, čtu ty diskuze na tom internetu, co kde
634 koho píchlo. Pan doktor říká, dělejte něco jiného,
635 pusťte si televizi. Ta psychika vás vtáhne a já nevím
636 co mám dělat. Zaplatili jsme si dovolenou, ptala
637 jsem se pana doktora jestli můžu letět na
638 dovolenou, být pryč od všeho, aby se mě nikdo
639 neptal. Odletěli jsme, vrátili jsme se z té dovolené,
640 ale chtěla jsem být pryč od všeho, aby mě
641 nesváděli ty počítače, nevím, co mám dělat.
642
643 *D: Takže vyhledáváte ty informace na tom*
644 *internetu na tom chatu?*
645
646 K: Manžel říká, nečti to, to jsou hlouposti i pan
647 doktor to říká.
648
649 *D: V čem vám to pomáhá?*
650
651 K: Protože tam je třeba, že víte, že třetí den by vás
652 mělo bolet břicho, čtvrté tohle, pátý den, že se

653 objeví ta čárka, tak vyběhnu pátý den a zkusím to.
654 Samozřejmě tam ta čárka není, to vás úplně
655 znervozní, tak to zase nešlo, za dva dny se tam ta
656 čárka objeví, pak zase zmizí, tohle je hrozný. Každá
657 ženská tím prochází, co si dělá ty těhotenské testy.
658 Musíte čekat těch čtrnáct dní, ale to nejde čekat,
659 jestli to vyšlo nebo nevyšlo. To vás nutí jet do tý
660 lékárny, sednete a jedete. Koupíte si pět těch
661 těhotenských testů, i když víte, že to nevyjde.
662 Psychika je taková, že si uděláte třeba tři, jestli
663 náhodou nebyl tamten špatnej. Já jsem normální
664 člověk (smích), ale v tom období nejsem. V tom
665 období potřebujete toho psychologa.
666
667 *D: Manžel vám dělá psychologa?*
668
669 K: Ne ten to vůbec neví, že si kupuju ty těhotenské
670 testy, že to takhle zkoumám. Ten ví, že ten osmý
671 den už tam bylo něco vidět, tak říká, tak co, udělala
672 jsi si ten test. A já říkám, ne neudělala, i když už tři
673 dny před tím jsem si dělala. Ale ví to, to neutajím.
674 On dělá hasiče, tak je vždy dva dny doma, jeden
675 v práci. Nemůžu spát, budím se, nespím, převaluju
676 se. Čtrnáct dní nespím, ve čtyři ráno, jdete na
677 záchod, z ranní moče, to zkusíte, on taky nespí, ví
678 že jsem šla na záchod, tak se hned ptá, tak co. Už
679 mi zakázal si dělat testy, jde za mnou na záchod,
680 jestli si nejdu dělat ty testy. Ty nevíš co já
681 prožívám, nekontroluj mě, nech mě být. Já ti pak
682 řeknu, jak to dopadlo. Takže jsou situace, kdy ta

Obsedantní kontrola těhotenských testů

Cítí potřebu psychologa

Nervozita před výsledkem

683 ženská se chová úplně jinak. Kamarádce bych
684 poradila, nedělej si ty testy, udělej si ho až za
685 čtrnáct dní, ale vím, že já to udělám zase (smích).
686 Je to zvláštní, je to takové jiné období, jiný stav.
687
688
689 *D: Co by jste v tom centru Ister byla ráda, aby tam*
690 *bylo jinýho?*
691 K: Tam je hrozně výbornej přístup, milej, tak by to
692 mělo být, tam je to o tý citový strance, vím, že tam Příjemný přístup pomáhá
693 chodí pacientky, které mají gynekologické
694 problémy, neřeší tohle, ale co se týče umělého
695 oplodnění, tak že každá žena je citlivá, hrozně milej
696 přístup, klid, ne takovýho to odsekávání. V tom
697 Pronatalu, doktorka byla úžasná, ale sestřičky, měli
698 tam jednu sestřičku, která tam už nepracuje, a na
699 tu si stěžovala hodně lidí, oni si odradili klienty,
700 v Iskeru v Praze byli příjemní, nemůžu říct špatné
701 slovo proti nim, někdy jsem slyšela, jak se tam
702 hádají, sice jste pod narkozou, ale slyšíte každé
703 slovo. Jinak byli hrozně příjemní. Tady je to úplná
704 rodina, přijde paní Schmitzová, chytne vás za ruku,
705 protože víte, že to prožívala taky. Je to hodně
706 důležitý ta psychika je pro ženu hodně důležitá. I
707 kdyby to nevyšlo, t ak ten přístup byl milý, nemusí,
708 je to sice zaplacený, ale oni nemusejí být příjemní.
709
710 *D: To je asi tak všechno, kdyby jste se chtěla zeptat*
711 *mě na něco.*
712

713 K: Že mám toho mýho chlapa hrozně moc ráda, že Partner, má ho ráda
714 se mi hrozně líbí, že je pracovitej, on opravdu je Lítost nad tím, že nebude mít dítě po něm, od něho
715 pracovitej, mám mě hrozně rád, všechno, je
716 vizuálně hezkej, je šikovnej a mě hrozně mrzí, že
717 mám to jeho dítě, protože ta žena si samozřejmě
718 tak jistá jako chlap si vybírá tu ženu protože to v tý
719 hlavě máte, že budete mít to jeho dítě a já jsem
720 vždycky chtěla aby bylo po něm, hrozně a to mě
721 trápí. Mně to nevadí , já se se vším vyrovnám, ale
722 mě trápí to že nebude mít po něm to hezký.
723
724 D: *Jako že ho nevidíte v tom dítěti.*
725
726 K: No tak. Kdyby to byl nějakej hajzlík, kdybych si
727 říkala je to nějakej prostě takovej ten, ale mě mrzí
728 že nebude jeho. Já bych normálně byla třeba i radši Raději by chtěla mít problém ona
729 kdyby to bylo nadruhou stranu, kdyby on mohl mít
730 to dítě a já jsem měla špatný ty vajíčka a mohli
731 jsme si vzít dárkyni, ale já bych chtěla prostě to
732 jeho dítě, to mě mrzí nejvíc, to je snad nehorší.
733
734 D : *A ještě se zeptám. Váš manžel podstoupil ty*
735 *zákroky, tu biopsii, potom už dál jakoby nechtěl,*
736 *nemohl?*
737
738 K : On pokaždé když jde tak odevzdává to sperma
739 taky. A když tam něco je, když něco najdou , tak se
740 použije jeho.
741
742 D : *A myslím když jste byli na tom mesa-tesa...*

743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772

K : Tam nic nenašli. To pro něj bylo bolestivý, že vlastně on šel do varle i nad varle, do těch kanálků a pak nám přišel říct že nenašel ani jednu. A řekl nám, že se máme smířit s tím nikdy nikdy nebudeme mít manželovi děti. A my jsme šli potom na další umělé oplodnění a najednou tam měl třeba 4-5 spermií. Když on s tím začal, tak najednou tam ty spermie měl. A přitom oni vám řeknou, my jsme mu hrozně věřili ve všem a on vám potom tohle řekne. Takže to bylo hrozný. To jsme si prožili svý. Řekl nám , že nám to hrozně přál, že nás má rád ale prostě manželovi řekne, že děti mít nikdy nebude. I na další pokus tam ty čtyři spermie měl. Asi nejsou tak třeba dobrý. Může to bejt třeba opravdu ve mně, že já jsem psychicky třeba v tu chvíli , že se to embryo neudrží, může to tak být. Může i nemusí.

D : To fakt nikdo neví. Ale jako při té biopsii šáhne lékař jenom do malé části toho varlete, a ten zbytek, kdy ty spermie zrají. Tak proč ne. Důležitý je, že tam je ten genetický materiál. To mě jako zarazí, že nevytáhli nějakou tu buňku.

K : Nevim no. Já tomuhle moc nerozumím. My jsme lajci v tomhle tom, důvěřujeme vždycky odborníkům a tohle nám jenom bylo řečeno a vlastně teď pan doktor říkal, že právě ty spermie našel v tom spermioemu a on se hrozně divil, že to

Smutné oznámení

Třeba je to má vina

Věříme odborníkům

773 bylo. On říkal : Opravdu jo ? Že je málo případů kdy
 774 se to jako obnovilo. Ty spermie tam nějaké jsou .
 775 Věřím tomu , že i manžel jednou bude moct, že to Víra, naděje,optimismus
 776 bude naše miminko. Že to výjde. Já jsem spíš
 777 optimista než pesimista. Myslím, že to určitě
 778 jednou výjde. Teďka kdyby kolem mě byly samé
 779 ženy, které už mají velké děti, nebo je nemají.Tak
 780 je to jednodušší. Protože to nevnímáte. Ale když
 781 každý den máte tu nejlepší kamarádku a chodíte Závist
 782 vedle ní a má to břicho, tak je to takový prostě
 783 citlivější., Bavěj se o kočárkách, jedna teda nemá
 784 nic. Mně se to třeba dotýká v tom, že je mi to líto. Lítost
 785 Doufám že to pujde. Kdyby mi řekl, že za rok to Naděje
 786 stoprocentně pujde. Tak je to úplně něco jinýho. Já
 787 se jakoby trošku přemáhám, prožívám to , říkam si
 788 budu šťastná s nimi, ale je mi smutno. Smutek
 789
 790 *D : Potom jako člověk nemá ani chuť se s nimi*
 791 *stýkat.*
 792
 793 K : Mně to jako nevádí se s nimi stýkat, ale je mi
 794 úzko, ráda bych to taky už prožívala. Vybíráme ty
 795 soupravičky a ty kočárky jim radím co a jak ,
 796 protože už mám všechno pročtený . I ze školky vím
 797 co a jak s dětmi . Jezdila jsem s kojeneckou výživou,
 798 a s dudlíkama, lahvičkami, teď jezdím s plínkama
 799 dětskýma. Já o tomhle tom všechno vim. Možná že
 800 kdybych o tom tolik nevěděla tak mi je to tak nějak
 801 jedno. Ale že prostě o těchto věcích vim, co
 802 třeba nevědí ostatní, nebo proč mít výbornýho

803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832

pediatra tady v Teplicích, protože jsem
navštěvovala gynekologii taky, tak tohle to vim ,
tak jim můžu poradit. Ale sama to neprožívám
takhle.

Příloha č. 5 - Nikol 31 – IPA přepis

1		<i>D: Tak, já Vám děkuju za, že jste mi dovolili natočit</i>	
2		<i>s vámi rozhovor a chtěl bych se Vás zeptat,</i>	
3		<i>kdybyste mi mohli nějak společně vyprávět ten</i>	
4		<i>Váš příběh o hledání mateřství, rodičovství a</i>	
5		<i>proč jste se obrátili a z jakého důvodu na</i>	
6		<i>asistovanou reprodukci. Proč jste se k tomu</i>	
7		<i>rozhodli, jak jste o tom doma hovořili, jak</i>	
8		<i>dlouho Vám to trvalo, než jste se rozhodli a tak</i>	
9		<i>dál.</i>	
10			
11	Silná touha po dítěti, dítě důvod	N: Ne, tak v okamžiku kdy jsme se vzali tak bylo	Dítě prostě chtěli, silná touha
12	manželství, rodiny	jasný, že prostě dítě chceme. To byl víceméně	Svatba za účelem dítěte
13		důvod. V tom okamžiku jsem vysadila	
14		antikoncepci a začali jsme se snažit, že jo. No a	
15		teď to najednou nešlo. Vydrželi jsme to tak	
16	Nervozita	nějak víceméně rok, už jsme byli nervózní a začli	Nervozita, že dítě nepřichází, kontroly
17	Tušení problému	jme to řešit po běžných lékařských kontrolách,	
18		jenže věděli jsme, že je u nás riziko že jsem	Zdravotní riziko
19		absolvovala, nebo měla jsem spíš problémy se	
20		zánětem slepého střeva. Takže jsem měla	
21		vlastně dvě operace, zánět pobříšnice, no	

22		prostě velký komplikace a tak jsme měli strach,	
23		že by to mohlo mít nějaký následky. No bohužel	Neplodnost jako následek zdravotních komplikací
24	Potvrzení problému	se prokázalo, že ty následky tam jsou. A tak teda	
25		říkám rok jsme vydrželi tak nějak nechat to	
26		přirozenou cestou a řešili jsme, jestli to bude.	
27	Nervozita	Po roce když to nešlo tak jsme začli běhat po	Rok vyšetření
28		lékařích, teda samozřejmě nejdřív já. No a rok	
29		se víceméně po těch lékařích řešili takové	
30		...různá vyšetření, řešilo se, já nevím, hladina	
31		hormonů, zkoumaly se všechny různé věci, no a	
32		vyústilo to ...	
33			
34		N: Tak když jsem absolvovala všechny tyhle	
35		vyšetření tak poslední kapka co bylo, a mezi tím	
36		teda ještě Petr absolvoval vyšetření	
37		spermiogram, že jo teda, nakonec zaplat	Partner je zdrav a ona cítí veškerou vinu na sobě,
38	Já jsem vinna	pánbůh vyšlo že je v pořádku, takže evidentně je	Problém je pociťován jako vina
39		vina na mé straně. Nebo, ne vina ale jako ten	
40	Problém jako vina	problém, no a poslední vyšetření byla vlastně	
41		laparoskopie, která měla prokázat nebo ukázat	
42		co se mnou je v nepořádku. Bohužel ani ta	
43		nemohla probě... ani ta se neuskutečnila,	
44		protože se zjistilo, že mám abnormální srůsty,	Zdravotní problémy znemožňují početí
45		že mám hydrosalpinx a že prostě těch problémů	
46	Nedokonalost	je tam hodně, takže ta laparoskopie víceméně	
47		ani neproběhla. Takže na to konto ještě	
48		v nemocnici jsem honem žhavila linky a	
49		objednala jsem se do pronatalu na kliniku, kde	
50		teda by nám měli pomoci. No a to už je, to už	Rok AR
51		bude rok. V říjnu to bude rok tohleto. Takže	
		víceméně na té klinice teď to bude sedm měsíců	

52		co jako se tam o něco snažíme.	
53			
54			
55		<i>D: A to rozhodnutí že se obrátíte na kliniku, to jsi</i>	
56		<i>přijala sama, sama jsi se rozhodla, nebo už jste</i>	
57		<i>o tom dřív spolu hovořili jako o nějaké</i>	
58		<i>možnosti?</i>	
59			
60		P: My jsme s tím tak nějak počítali vlastně po tom,	
61		co se ty vyšetření probíhaly takže to byla taková	AR jediná možnost
62		jediná alternativa, která se nám nabízela.	
63			
64	Nutnost	N: Víceméně nám řekli, že je to víceméně jediná	Jediná šance na vlastní dítě
65		naše šance na vlastní dítě no. Jinak, jinak jako	
66	Nutnost	potom už jenom adopce, takže zatím se teda	Naděje, že budou mít vlastní dítě
67		nevzdáváme šance nebo naděje že bychom	
68	Naděje	vlastní dítě měli, no ale cesta k tomu je jaksí	
69		složitá a evidentně to bude ještě hodně dlouhý.	Vědomí, že to bude dlouhé a obtížné
70			
71		<i>D: No a jak jste to rozhodnutí, nebo vůbec to</i>	
72		<i>zjištění přijali?</i>	
73			
74	Naštvané litování se	N: No asi tak jako že jsem zase jeden z těch lidí co	Mám smůlu, jsem smolař
75		má tu smůlu no. A taky se přiznám že trochu se	Vzteky
76		vztekem, protože víceméně jsou to následky	
77		zánětu slepého střeva a je ve mně takovej ten	
78	Vzteky	drobněj pocit, že lékaři udělali někde chybu a že	Vzteky na lékaře, že zanedbali léčbu
79		to tak být nemuselo. Jo, protože vlastně ten	
80		zánět slepého střeva operovali mě nadvakrát,	
81		během té operace když já jsem si potom	
		stěžovala v rekonvalescenci, že mě něco bolí	

82		nebo tak, tak jsem byla vždycky přecitlivělá a	
83	Vztek z ublížení	prostě mám stále takovej ten pocit toho	
84		ublížení, že jako víceméně za to můžou oni no.	Způsobili mi to lékaři, ublížená
85	Nespravedlnost	Ale člověk si na nikom nic nevezme a situace je	Nespravedlnost
86		taková že prostě zpátky už se to nevrátí takže,	
87	AR jako naděje, možnost	takže jsem ráda, že aspoň ten pronatal že tu	Vděčnost za tu možnost AR
88		tahleta možnost je. I když tam když nás viděli	
89		tak zase zavrtěli hlavou, zase jsme specifickéj	Jsme specifický, bude to obtížný, ale ne nemožný
90	Nespravedlnost, lítostivost,	případ, zase máme jako větší problémy než	
91		ostatní ale, ale pořád ještě neřekli, že je to	
92		nemožný no. Takže asi tak. Tys to vnímal jak?	
93			
94		P: Jako něco co se stalo. Opravdu, když člověk viděl	
95		tu historii, co měla Nikča za sebou tak se člověk	
96		nemohl divit že tam musí musíme se obrátit	
97		jakoby na pronatal.	
98			
99		<i>D: Takže jsi neměl obavy, že by dejme tomu ty si</i>	
100		<i>mohl mít nějaký problém?</i>	
101			
102		P: Taky jsem měl vzhledem k tomu, jako když jsem	
103		šel na to vyšetření. Jsem si říkal tak co, dělám	
104		vlastně povolání který je rizikový tady v tom	
105		ohledu, že jo, člověk si pořád tam paří to svoje	
106		nádobí. Ale jako ukázalo se, že já jsem vlastně	Obavy, že by mohl mít taky problém
107	Opadnutí strachu z viny	v pořádku. Mě to tak nějak uklidnilo.	
108			
109		N: No, vzhledem k tomu že víceméně já jsem měla	
110		tydlety komplikace tak od začátku víceméně se	Věděla, tušila jsem, že to bude můj problém
111	Pocit viny	předpokládalo, že to bude ten problém na mojí	

112		straně. Takže jako u Petra to byla jenom	
113		víceméně taková formalita a na jednu stranu	
114		takový dobrý ubezpečení že mám aspoň	
115	Pocit nekvality	kvalitního muže. Když on má tu nekvalitní ženu	Pocit nekvality, zmetku
116		tak že se to snad nějak zprůměruje. No, ale jako,	
117		tak tohleto jsme zvládli no, první krok jsme	
118		udělali. Musím říct, že teda v pronatalu jsou,	
119		nebo na klinice jsou velice vstřícní, řekla bych	
120		chápaví a jako, necejtim se tam špatně. Sice	
121		člověk jde vždycky s takovou tou obavou, co se	
122		bude dítě a tak, ale zároveň má i takovýto	Očekávání, že pomůžou
123	Naděje	očekávání že pomůžou, že prostě něco vymyslej.	
124		I když jsou tam teda velice opatrní k nějakým	
125		výrokům, aby člověku zbytečně nedávali naději	I kapka naděje je naděje
126		a tak, tak stejně, stejně si to člověk nějak	
127		vztahuje na sebe a očekává.	
128			
129		<i>D: Že jste se rozhodli třeba až po roce, že jste to</i>	
130		<i>sami rok zkoušeli, to protože jste si dali jakoby</i>	
131		<i>čas na to, nebo jak jste o tom hovořili, že jste si</i>	
132		<i>řekli, tak až po roce nebo proč ne dřív třeba...</i>	
133			
134		N: Protože já mám zkušenost ze svého okolí, že	Informuje se
135		lékaři stejně do té doby nic nedělaj. Řeknou, že	
136		do - teď jsem zrovna někde četla zase další	Početí není nic jednoduchého
137		články a studie že do devíti měsíců do dvanácti	
138		měsíců, dokonce rok a půl, že je standardní	
139		dobu početí a standardní jako problémy že i	
140		normální páry jim to může trvat takovouhle	
141		dobu no. Zvlášť když člověk vysadí antikoncepci	

142 tak vždycky říkají než to tělo najede na svůj
143 běžnej systém, než se srovná hladina hormonů a
144 tak dále. Takže tomu dávají dva tři měsíce, pak
145 když vám vysvětlí, že šance na oplodnění je
146 zhruba dvě hodiny v měsíci, tak tak řeknou: „A
147 co byste chtěla“, ještě občas dojde
148 k anovulačnímu cyklu, že tedy vlastně to vajíčko
149 neuzraje a vy vlastně nemáte tu šanci, takže
150 z těch dvanácti měsíců už zas nějak měsíc
151 odpadne. Oni vám to tak vysvětlí, že vlastně rok
152 je naprosto přirozená a krátká doba, takže nemá
153 smysl jako nějakým způsobem to řešit.
154
155 *D: Takže už tam byly nějaký pochybnosti...*
156
157
158 Tušení problému N: Pochybnosti si myslím, že byly od začátku. Já Tušila, že to nebude jednoduché, a vše se bohužel
159 jsem nikdy neměla srovnaný menstruační potvrdilo. Doufala, že ne.
160 cyklus, takže od toho se to samozřejmě odvíjí i
161 Jsem nekvalitní hodně. Vždycky tam byl nějaký problém, říkám
162 pak ještě jako ta komplikace s tou operací, takže
163 Je to potvrzeno jako strach byl velkej no. Bohužel se vše
164 potvrdilo. Že jako oprávněně.
165
166 *D: Takže už jste do toho vlastně vstupovali*
167 *s nějakými obavami.*
168
169 N: Obavami. No. Ty byly od začátku, protože už po Radili ji, aby měla hned dítě, ale partner nebyl
170 té operaci, známí lékaři mě jako nutili, abych dostudovanej
171 měla okamžitě dítě, že ty komplikace můžou

172	Dítě až po studiu	nastat a podobně. Jenže Petr nebyl	
173		dostudovanej, bylo to prostě všechno takový	Neví proč neposlechla
174	Pocit únavy	nějaký, a já sem po tý operaci byla tak zesláblá	Cítila se slabá, nezvládla by to
175		že si neumím představit že bych vůbec ještě	
176		jako měla vlastně být těhotná, že mám nosit	
177		dítě. A v době kdy už se první problémy	
178		projevovaly tak si myslím, že už bylo pozdě,	
179		podle toho co jsem jako konzultovala potom	
180		s lékaři, protože absolvovala jsem lázně,	
181		měsíční. Tam mě všichni uklidňovali, že to bude	
182		v pořádku, že Františkovy lázně to jsou zázračný	
183		lázně. Mezitím mě viděli asi tři nebo čtyři	
184		gynekologové, protože jsme se i stěhovali, takže	
185		jako jsem měnila lékaře a všichni tvrdili, že jako	
186		není důvod k obavám a tak dále, takže mě	
187		všichni uklidňovali – ti neznámí lékaři a naopak	
188		ti známí co máme v rodině tak jako na mě tlačili,	
189		abych honem jako nějakým stylem to zkoušela	
190		no. No a když jsme se teda tak nějak jako	Už bylo pozdě
191	Lítost	rozhodli, tak stejně už bylo pozdě a to bylo dva	
192		roky po operaci. No, dva roky po operaci už jako	
193		nebylo cesty zpátky. Takže tak no. No teď	Ted' už je to sázka na osud
194	Dítě jako zkouška	všechno tak nějak zkusíme.	
195			
196		<i>D: Zkoušeli jste nějaké alternativní metody, když</i>	
197		<i>jste během toho roku, já nevím brala jste nějaký</i>	
198		<i>prášky na zlepšení?</i>	
199			
200		N: Nezkoušela, ale bylinkovej čajíček jsem pila,	
201		chvíli ale to se nedá, to se nedá ani nazvat že by	

202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231

jako, že bychom to zkoušeli. Ne, asi čtyři.

N: No, ale spíš jde o to, že v okamžiku kdy mi řekli, že tam je vlastně fyziologická příčina, kdy mi řekli, že tady jsou srůsty, tady že mám neprůchodnej vejcovod, ten druhý že ani nevěděj v jakým je stavu a jako teď když to na vás začnou hrnout tu fyziologickou příčinu tak si myslím že čaj mi srůsty neodstraní, to jako já jsem v tomhle směru skeptik jo. To samý nějaký cviky a podobně, myslím si, že maximálně se srůsty dají povolit uvolnit, ale rozhodně neodstraní a všichni lékaři co říkali tak prostě průchodnost vejcovodu je v dnešní době takřka nemožná, jako jí obnovit. Zvláště když to co mi vysvětlovali, mám nějaký hydrosalpinx na shromážděnou tekutinu ve vejcovodech, která ještě ke všemu má být toxická v případě těhotenství, takže by zabíjela plod, nebo zárodek, tak jako je to prostě všechno takový hodně komplikovaný. Takže já jsem se alternativním léčbám zatím jako, jsem jim nepřikládala nějakou extra váhu. Ale nebráním se nějakému případně cvičení nebo tak, občas nějaká jóga nebo podobně ale v rámci sebe, nikdy ne jako nějak řízeně.

Fyziologická příčina je vážná, nedává moc naděje

D: Dobře. Hovořili jste o tom nějak třeba s vaším okolím? Tak vy s lékaři, já nevím rodiče, jakou v tom třeba hrají roli, vaši rodiče. Teďka i během

232 *toho procesu tý asistovaný reprodukce, já*
233 *nevím, co jste dělali, jaký úkony jste dělali, IVFko*
234 *a né takový...*
235
236 N: Měli jsme, měli jsme okamžitě IVF a víceméně
237 Tíha okolí rodina to bere tak nějak, všichni jsou plní naděje Rodina očekává, zdroj tlaku
238 a očekávání. Á , vzhledem k tomu že já neumím
239 mlčet a oni samozřejmě jak se ptaj a naléhaj tak
240 jim řeknu že teda už jsme navštívili kliniku, že už
241 se něco děje a tak. Oni samozřejmě z nás ty
242 informace dolujou a je to pak hodně velká zátěž, Očekávání je zátěž, samá i okolí
243 Tíha, zátěž když se něco děje, protože to očekávání že jo,
244 člověk už neočekává sám, ale očekává i celý to
245 okolí a teď se to hrne. Když jsem náhodou pak
246 zklamaná, tak mě osobně to třeba mrzí, ale mrzí Zklamání mrzí víc vůči okolí
247 Pocit selhání mě to daleko víc, že ještě zklamu jakoby ty
248 ostatní. Jo, protože vidím, že mamka
249 samozřejmě má svojí holčičku ráda a strašně
250 moc by nám to přála a teď ono to nejde. A teď
251 když první pokus se víceméně nepovedl, tak
252 jako to všichni brali normálně. Tak napoprvé to
253 nikdy nevyjde. No. A potom teď jsme vlastně
254 absolvovali kryoembryotransfer, takže vlastně
255 druhý pokus ze zmražených zárodků no a. No a
256 ono to vypadá taky zvláštně. Nyní jsem vlastně
257 kolik, pět týdnů po kryoembryotransferu a jak
258 Skepse to říct, v podstatě jsem ještě těhotná, ale Pesimismus, že to nevyjde
259 v úterý už pravděpodobně už nebudu. Protože
260 mi vyšli špatně krevní testy, takže všechno se
261 zatím vyvíjelo jakž takž, jak mělo a, no ale už

262		dnes jako pan doktor řekl, že mi dává poslední	Nechce moc doufat
263		šanci ještě v úterý, že dneska už to vypadalo	
264		špatně. No a tak jako samozřejmě doma tím že	
265		už věděli, že jsem tohle absolvovala tak už vědí	
266		že jakoby jsem těhotná a teď to všichni že jo	Takové jakoby těhotenství a potom zklamání
267		nadšeně oslavili, protože to se nedá jim neříct,	
268	Očekávání ostatních	už mezi dveřma jako stojej a koukaj, sice mlčej,	Tíha okolí, naděje
269		ale čekaj co ze mě vypadne. No tak teď jako na	
270		nás bude to zase jim oznámit, že teda to	Mrzí ji sdělovat neúspěch, cítí selhání
271	Pocit selhání	nevyjde a o to víc mě to jako mrzí. Já osobně,	
272		tak jako jo no. Tak je to smůla, jsou tam tyhle ty	
273		rizikový faktory, ale furt si říkám že jako	
274	Naděje	pokavď to nebude po šestý po sedmý tak furt	Bude to dál zkoušet, nevzdá se
275		ještě ty šance jsou. Vono v tomhle směru hodně	
276		pomůžou diskuze na internetu, protože tam	
277	Povzbuzování	vidím takový ty zoufalý paní, který jsou na tom	Někdo je na tom ještě hůř, snad tak nedopadnu
278		stejně, nebo vpodstatě ještě hůř, už maj za	
279		sebou patnáctej pokus, tak říkám do patnáctýho	
280	AR má svou hranici	pokusu já bych už asi nešla. Já jsem si dala	Dala si hranici do kdy
281		hranici zatím, třeba pak budu mluvit jinak, ale	
282		zatím jsem si dala hranici těch šest pokusů,	
283		včetně těch kryoembryotransferů, protože	
284		pojišťovna to počítá jinak. Pojišťovna počítá	
285		jedno IVF jakožto celou stimulaci, odběr vajíček,	
286		to je jedno IVF a ten odběr vajíček když se jich	
287		odebere víc tak se dají zamrazit a ty	
288		kryoembryotransfery se do toho nepočítaj, ty si	
289		hradíte vy zvlášť. Takže jako říkala jsem po	Pokud se to nepovede, neví, co bude dělat,
290	Víc nevydržím	šestým embryotransferu už bych byla asi hodně	
291		nervózní a hodně špatně na tom no. To už bych	Nervově to nevydržím

292		asi nervově nevydržela, ale zatím je to druhej	Zatím se nevzdávám naděje
293	Naděje	transfer, takže zatím jako neházím flintu do žita.	
294			
295		P: Za Á právě jim chci oznamovat až ty kladný	Chce oznamovat jen kladný zprávy
296		zprávy, aby se zbytečně netěšili a tak dále. Že v	
297		podstatě jak říká Nikča to že se nám ten pokus	
298		rádoby povedl tak to vědí, ale jako nějaký větší	
299		konzultace jsem s nima neměl.	
300			
301		<i>D: Jak to, nevadí ti to, nebo, o tom hovořit třeba</i>	
302		<i>takhle s rodinou, říkala jsi že...</i>	
303			
304		N: Vadí mi to. Protože, nebo vadí. Já tam v nich	
305	Frustrace, selhání	vidím hrozně moc těch otázek jo a to očekávání	Nemůžu splnit očekávání,
306		a já jim ho vlastně nemůžu splnit, jo takže	Frustrace
307		v tomhleto směru je to pro mě frustrující že já	
308		už vidím, máma ta už chodí po špičkách, ta už se	
309		víceméně jako snaží neptat a přitom vidím jak	Cítí otázky okolí. Proč je pro okolí dítě tak důležité?
310		jako, třeba když mejem nádobí tak jenom jako	
311		nahodí a čeká jestli teda se rozpovídám nebo	
312	Uzavírání se	ne. Občas se rozpovídám, pak si nadávám, že	Nechuť sdělovat
313		jsem ji zase jako toho řekla moc. No ale, ale pro	
314		příště jako pro další pokusy bych chtěla	
315		nastoupit takový to informační embargo, jenom	Mlčet, nic okolí neříkat
316		prostě už pozitivní až opravdu výsledky, protože	
317		v okamžiku kdy vědí že jedu na kontrolu, tak už	
318	Tíha okolí	mi o hodinu později volají, jak jsem dopadla a	Tlak okolí, sdělovat negativní zprávy okolí, utváří pocit
319		podobně že jo a některý ty informace člověku	selhání, člověk touží po uznání ne po soucitu.
320		trvá než sám vůbec jako nějakým stylem	
321		zpracuje natož aby je ještě předával dál. Říkám,	

322 zvlášť když moje mamka to hodně prožívá,
323 prožívá to i moje sestra i babička prostě my tam
324 jsme všichni hodně spjatí a všichni to tak nějak
325 jako - no tak konečně se zadařilo, no teď jako
326 konečně to teda zase nevyšlo. To jsme se
327 dozvěděli dneska, takže mamka už to ví, tak to
328 znamená, že babička už to bude vědět taky, ale
329 ještě to nebude vědět sestra.
330
331 *D: Ty už to dáváš skoro jako hotovou věc, tak ještě*
332 *jsi říkala, že v úterý...*
333
334 P: Já si taky myslím že to Nikča moc háže do žita.
335
336 Skepse N: Já to řeknu takhle, já se radši nechám příjemně Raději budu pesimistická, než se těšit, předejdu
337 překvapit, než abych jako to tam pak obrečela zklamání
338 v ordinaci jo. Nebo tak. Fakt radši se nechám
339 příjemně překvapit. Je pravda že mi přijde
340 některý ty věci jako docela nejasný z toho co
341 říkal pan doktor. Podle mýho se mu rozchází
342 krevní testy s výsledkem ultrazvuku. No a nevím
343 čemu přikládat větší váhu. Protože hladina
344 hormonů stoupla o málo, ale zárodek se
345 víceméně vyvinul bych řekla o hodně. Ale
346 nejsem lékař, takže jako nemůžu posoudit, to je
347 jenom z mýho pohledu. Takže uvidíme v úterý,
348 pokud nastoupí srdeční činnost zárodku, tak
349 to bude úžasný a budeme se moct dál radovat.
350 Momentálně jako pan doktor zaujal docela
351 skeptickéj postoj, takže já se snažím jako spíš Skepse, obranná reakce

352	Skepse	tak nějak se jako držet nad věcí tímhle tím	
353		způsobem. To je spíš tak nějak moje obranná	
354		reakce, asi tak bych to řekla.	
355			
356		<i>D: A jak jsi prožívala ten první cyklus, stimulaci, ten</i>	
357		<i>první zákrok, výsledky?</i>	
358			Nadšení, že se něco děje
359	AR nadšení, něco se děje	N: Úplně skvěle. Úplně skvěle, protože jsem byla	
360		nadšená že se konečně něco děje, protože po	
361		takovým tom dlouhým čekání, vlastně nám to	
362		trvalo dva roky než jsme se dostali do pronatalu.	Něco se děje
363		Takže po tom dlouhým čekání snažení se	
364	Něco se děje	konečně něco dělo. Měla jsem tu výhodu že	
365		injekce nebo vlastně ta stimulace hormonální	
366		mi vůbec nic nedělala. Naopak já jsem se cejtla	Stimulaci prožívala s radostí
367		úplně úžasně, já jsem byla víceméně nabuzená,	
368	AR radost	jsem si připadala jak když, ne zdrogovaná, ale	
369		prostě ty endorfiny, ta radost a tohleto to tam	
370		všechno bylo. I přesto že jsem si píchala injekce	
371		a to, to sem si připadala zase důležitě. Takže já	Pohoda, důležitost
372		jsem si to fakt užívala. Potom vlastně ta punkce	
373		ta probíhala v narkóze, ten odběr vajíčků,	
374		potom mi nebylo nejlíp, ale zase taková ta	
375	Má to smysl	myšlenka že jako je to pro dobrou věc to	Nevolnost, je pro dobrou věc
376		všechno jako zahluší, to vůbec člověk potom	
377		nevnímá, že ho někde píchne, bolí nebo tak. No	
378		transfer ten, o tom člověk, ten je absolutně	
379		bezbolestnej, to je víceméně jako vyšetření u	
380		lékaře a tak jako nejhorší je spíš tak nějak čekání	Čekání na výsledek je hrozné
381	Nervozita, strach, napětí	na ten výsledek, protože vlastně to je	

382 minimálně deset dní a v papírech vám napíšu
383 čtrnáct dní až tři týdny. Takže jako vydržet, to je
384 něco hrozného. První týden jde, ale ty tři do
385 těch deseti, to už, to už je hrozný. To už jako Nutkání si udělat test.
386 člověk přemýšlí. Radši jsem si ani těhotenskéj
387 test nekoupila, abych ho nedělala dřív, protože
388 tam potom vlastně člověk jak má jinou tu
389 hladinu hormonů tak ty testy by mohly být
390 zkreslený, že jo a zase by se dostavilo zklamání a
391 tak dále. Tak to jsem nechtěla no, no ale
392 bohužel poprvý se dostavila menstruace, takže
393 nebylo co řešit. No tak jsme řekli no, tak poprvý
394 to holt nevyjde nikomu, nebo málokomu. Jsme
395 se hned nahlásili, nato že teda budeme
396 pokračovat v léčbě dál. A to bylo vlastně do
397 dvou měsíců byl druhý transfer takže díky tomu
398 že to má takovejhle spád tak člověk jako nestíhá
399 se nějak moc...
400
401 N: Mám ještě. Ještě máme tři. Petr je, Petr je
402 plodnej, schopnej a v tomhle směru jsem taky
403 neměla problém. Jsme měli jako to štěstí že
404 odebrali nám, nebo mě, třináct vajíček, dvanáct
405 nebo čtrnáct, třináct z nich bylo kval., jako
406 dobrý, dvanáct se jich oplodnilo takže to byly
407 úplně úžasný výsledky a osm z těch dvanácti se
408 vyvinulo tím správným směrem že mohli být
409 použítý. Takže z těch osmi se rovnou dvě zavedli
410 a šest se jich zamrazilo. Takže nyní protože asi je
411 zamrazili po třech, nebo protože při tom

412		rozmražování je riziko že ty vajíčka znova	
413		nenastartujou, takže nyní rozmrazili tři a ještě	
414		tři máme jako v záloze no. Ještě jeden pokus no.	
415		Ten kryoembryotransfer.	
416			
417		<i>D: A jak tě při tom podporuje Petr. Co ti říká?</i>	
418			
419		N: Je úžasnej. Né, on je úplně úžasnej, protože to je	Cítí podporu v partnerovi
420	Obdiv partnera	chlap na svém místě. On mi nedovolí žádný	
421		takový negativní myšlenky. Občas na mě, nechci	Dodává optimismus
422		říct, že houkne, ale tak jako abych se probrala,	
423		že jsou i horší věci na světě. Takže vlastně tím	
424		mi hrozně pomůže, protože jakmile se člověk	Příliš přemýšlí
425		začne zkoumat nějak hrozně moc z blízka a	
426		zevnitř, teď leží, kouká do stropu a přemýšlí,	
427		jaký by to bylo a proč já a co všechno musím pro	
428		to udělat a jak to nedopadne nebo dopadne tak	
429		to je prostě na prd. Ale já mám chlapa, kterej	
430		mě chytne za ruku a vytáhne na procházku nebo	
431		prostě něco takovýho a aktivitou a dělá řidiče	
432		chudák, protože já neřídím. Takže všechny moje	
433		návštěvy na klinice on absolvuje se mnou. Takže	
434		jako, ne já mám úžasnou podporu, já bych to	
435	Nepostradatelnost partnera	bez něj nezvládla. A neumím si představit, že by	Je jedinečný
436		jinej chlap tohle všechno absolvoval. Jo,	
437		s takovýmhle klidem a to, já teda nevím co je u	
438		něj vevnitř, co se mu honí hlavou, to on to	
439		dokáže dobře skrývat i přede mnou...	
440			
441		<i>P: Já sem klidnej i normálně...</i>	

442		<i>D: Tak, Petr věří že to všechno dobře dopadne.</i>	
443			
444		P: Samozřejmě, já jsem optimista. I teďka věřím,	Nic se neděje, když to nedopadne
445		ale když ne prostě tak holt smůla no a jede se	
446		dál.	
447			
448		<i>D: Takže jí podpoříš do té doby, dokud Nikol prostě</i>	
449		<i>se rozhodla prostě šestkrát jo? To je rozhodnutí</i>	
450		<i>Nikol nebo tvoje? Ty na to nějak nenaléháš nebo</i>	
451		<i>prostě...</i>	
452			
453		P: Budem zkoušet, dokud to bude. Takhle to řeknu,	Podpoří partnerku, dokud ona se nerozhodne, pro
454	AR má svůj konec	dokud to bude Nikču bavit.	konec
455			
456		N: Tak ono je to, potom si myslím, že to bude asi	
457		jako psychicky náročnější teda potom. Já	
458	Naděje	doufám, že žádný potom nějak extra další	Doufá, neztrácí naději
459		nebude jo. Ale, zatím ten druhý pokus není,	
460		není tak vyčerpávající z toho pohledu že jako ty	
461		šance furt ještě jsou. Jo, že se to prostě musí	
462	Opora partnera	zkoušet. No. Takže já říkám já mám tady oporu,	Opora dodává naději
463		takže furt člověk věří a doufá, že to nějakým	
464		stylem vyjde no.	
465			
466		<i>D: Říkala jsi, že občas takhle koukáš do stropu,</i>	
467		<i>člověk přemýšlí a že tě vytáhne prostě z těch</i>	
468		<i>myšlenek. Co tě tak nejvíc napadá, o čem</i>	
469		<i>přemýšlíš, když...</i>	
470			
471		N: No tak vlastně mě štve, že už se tím zaobírám	

472		takovou dobu, takže hodně často jako	
473	Pocit nedostatečnosti	přemýšlím, teď jsem to zrovna počítala, že já v	Procedury dávají člověku pocit, že je nemocný, na
474		podstatě se chovám, jako těhotná už půl roku.	neschopence, musí se hlídat.
475		Nechci říct že žádný alkohol nebo tak, ale	
476		člověk se furt jenom hlídá, aby tady náhodou	
477		něco nezvedl, aby támhle něco neudělal,	
478		protože vlastně první pokus byl v dubnu nebo	
479		v březnu, v březnu a od března to není půl roku	
480		ale jako už předtím vlastně jsem byla já nevím	
481		po druhý laparoskopii, takže jsem zase nemohla,	
482		prostě neustále jsem byla v nějaký neschopnosti	
483		a potom jsem se musela hlídat a to v podstatě	
484		musím ještě teď. Tak jako to člověka že jo	
485	Pocit nemoci	deptá, aby já nevím běžný věci jako zalejt kytky,	To deptá
486		zvednu konev, teď říkám nebyla moc těžká,	
487		neublížila jsem si jo. Nebo já nevím začnu	
488		krváčet, tak najednou sleduju, co ze mě vyjde	
489	Pocit strachu	nevyjde, pokaždé když jdu na záchod jsem	Ovlivní to každodenní prožívání
490		z toho nervózní. To jsou takový věci, který	
491		člověka ovlivněj aniž by chtěl. Jó, on pořád si	
492		říkám, že jsem nad věcí, že nebudu hysterka a	Snaží se nepanikařit, hysterčit
493		podobně a pak to najednou dolehne a stane se	
494		mi já nevím, že bulím do polštáře, nebo takový	Lítost
495		prostě jako no tak, tak se vyřvu, utřu oči dám si	
496	Důvod k zbláznění	sprchu a život jde dál, protože jinak bych se	Důvod k zbláznění
497		zbláznila. Tadyto je takovej jako úplně ten	
498		ventil, kdy už to přesáhne tu mez. No a, no a	
499		pak je to zase dobrý no. Tak jako říkám přemýšlí	
500		člověk nad vším možným, kdy to vyjde, jestli to	
501		vyjde, jestli budu muset na další operaci nebo	

502		ne, jakej bude postup dál, když to nevyjde. Jo a,	
503		a teď potom člověk ještě, já nevím nejhorší je	Neúspěšné příběhy deptají
504	Neúspěchy druhých deptají	sednout si na internet a zjišťovat ty tragický	
505		případy kdy někdo to zkoušel patnáctkrát a ono	
506		nic jo. Teď si čtu takový to zamlklý těhotenství a	
507		chemický těhotenství jo a takovýhle už to	Informace vedou ke sledování, ztráta spontánnosti
508		všechno jakmile se člověk tady do toho pustí tak	
509		najednou Ježíš a teď se začne sledovat a co když	
510		se mi to stane a při mí smůle že jo si to ještě	
511		člověk vztáhne tak nějak.	
512			
513		<i>D: A proč vyhledáváš takhle ty informace přes ten</i>	
514		<i>internet. Chceš být víc informovaná, nebo...</i>	
515			
516		N: Tak člověk je zvědavěj.	Zvědavost
517			
518		<i>D: ...nebo, já nevím si napíšeš s někým, s těma</i>	
519		<i>ostatníma že si třeba vyměníš názor, zkušenost,</i>	
520		<i>podporu...</i>	
521			
522		N: Já teda jsem se nedopracovala k tomu, abych	
523		psala, nebo tak, to ne, ale třeba já nevím než	
524		jsem šla vlastně na to první IVF, tak jsem byla	Informace snižují úzkost?
525		zvědavá a jak fungujou injekce, jak to ty ženský	
526		snášej, jestli já nevím, tloustnou, jestli maj	
527		výkyvy nálad a prostě jak fungujou. Jak mi to	
528		ovlivní život, protože přiznám se, že na té klinice	
529		mi nic neřekli, ale teď když to vezmu zpětně tak	
530	Informace	oni mi neměli co říkat. Jo, ale mě to přišlo jako	
531		ohromnej zásah že jo, protože už jenom to jestli	

532		budu si schopná si píchat injekce. Představa že	
533		si píchám injekce do břicha to, no to prostě, to	
534		je něco neskutečného pro mě. No a pak jsem	
535		zjistila, že to byla úplná hračka, že to bylo	
536		v pohodě. Ale člověk měl strach a tak jako	
537		zjišťoval, jak to prožívaj ty ostatní a víceméně	Informace uklidňují
538	Informace uklidňují	v tomhle směru mě třeba tohleto uklidnilo.	
539		Problém pak byl když jsem vlastně postupovala	
540		tak nějak dál a teď jako že jsem těhotná teď	
541		jsem pročítala já nevím: „Jsem čtrnáct dnů	
542		těhotná a najednou jako mi klesl hormon, co	
543		mám dělat?“ a teď bylo vidět, jak jsou ty ženský	Člověk v tom není sám
544	Nejsem jediná	nešťastný, ty holčiny a v podstatě si prožívaj to	
545		co já, jo, takže člověk v tom není sám, ale zase	Boj mezi klidem/nervozitou
546	Klid/nervozita	mu to hodně ublíží no, protože opravdu ho to	
547		nahlodá a nutí ho to o tom víc myslet no. Takže	
548		já vždycky když mám takovou tu náladu, tak to	
549		všechno prostuduju, když třeba já nevím jsem já	
550		tedko zjištění pozitivní, že teda hurá, povedlo	
551		se, tak jsem si nastudovala já nevím, prvních	
552		sedm týdnů jak se co vyvíjí, jak jsme velký, jestli	
553		už teda jako, že nejdřív jsme byly projasnění,	
554		pak gestační váček, žloutkový váček jo, nebo to.	
555		No a tak jsem jako kontrolovala, jestli to tak	
556		nějak všechno je, jestli to sedí a měla jsem	
557		radost, že to sedí no. A když náhodou to	
558		nesedělo, tak zase vedle sebe mám muže a ten	
559		řekl, hele ono to může být i takhle a nastudoval	
560		ještě jiný informace, tak mě uklidnil vždycky. A	
561		víceméně se o to snaží i teď, ale teď už se mu to	

562		nějak nedaří.	
563			
564		<i>D: Takže prostě vidíš v něm tu oporu, můžeš s ním o</i>	
565		<i>tom normálně hovořit o svých pocitech takže...</i>	
566			
567	Nepostradatelnost partnera	N: No, on je úplně skvělejší. Jako bez něj by to nešlo.	Podpora partnera je důležitá
568		Opravdu to jako já bych to neustála. Krom toho	
569		že teda je dárcem, bez něj by to určitě nešlo.	
570			
571		<i>D: A ve vašem vztahu, co to změnilo tady?</i>	
572			
573	Sblížení	P: To mě přijde, že nic. Jsme si blíží. Nevím, já tam	Ve vztahu se nic nezměnilo, sblížení
574		nepozoruju žádnou změnu. Jako, těšíme se na	
575		dítě no. Ale tak to by bylo přirozený vyústění	
576		toho, že jsme byly spolu vlastně už tak dlouho.	Délka vztahu a dítě je sblížuje
577			
578	Sblížení	N: No já si myslím, že nás to opravdu stmeluje a	Stmelení vztahu
579		zpevňuje protože, teda pro mě je Petr daleko	
580		důležitější než před tím. Jo, protože vlastně mě	
581		vidí v těch chvílích, kdy se necejtím dobře tak mi	
582		vždycky dokáže pomoci a to mě utvrzuje v tom	Podpora partnera utvrzuje v jejich vztahu
583	Obdiv partnera	že teda jsem si vybrala správného partnera a že	
584		je to hrozně fajn že ho mám. Protože kdybych	
585		ho neměla, tak jako opravdu, no tak, tak bych se	
586		k tomu asi ani neodhodlala. Nevím jestli by se	
587		našel někdo jiný takovej, ale myslím si že určitě	
588		ne.	
589			
590		<i>D: Takže víš, že se na něj můžeš spolehnout i do</i>	
591		<i>budoucnosti.</i>	

592			
593	Opora v partnerovi	N: V každém případě to už ukázal když jsem byla v nemocnici tak jako ta jeho péče to bylo něco úžasnýho. Já jsem tam vlastně ležela tři týdny, takže on tři týdny dvakrát denně za mnou doběhnul, já nevím a donesl mi pití co jsem měla ráda, jídlo co jsem měla ráda abych aspoň něco málo snědla a on opravdu byl úplně úžasnej. No a jeho kvality se nadále potvrzují.	Partner i jistota do budoucnosti
594			
595			
596			
597			
598			
599			
600			
601		D: <i>A máš nějaké kamarádky s kterými taky třeba to sdílíš nebo, jenom spíš takhle v tom okruhu tý rodiny?</i>	
602			
603			
604			
605		N: Mám kolegyni z práce a vlastně i kamarádku, ta to se mnou tak nějak prožívá. Víceméně, protože taky zná celou tu mojí cestu od začátku od toho slepáku až sem tak jako podporují mě no. Držej mi palce a musím teda říct že mám úžasnou paní ředitelku, protože já jsem jako učitelka a v podstatě celej ten kolektiv je tam hrozně fajn. Třeba nemám problém s tím jít k lékaři a podobně. Já vím že ze zákona na to mám nárok, ale mohly by být protivný, mohly by mi házet klacky pod nohy a tak dále. Ale jako jsou hrozně fajn a opravdu vycházej mi vstříc no. Ve všech směrech. V podstatě teďko jsem taky na neschopence a učí tam za mě moje paní asistentka a to a vlastně teď je ten největší nápor ve školství že jo. Znamky, to teda jsem všechno stihla a snažím se tak nějak jako na	
606			
607			
608			
609			
610			
611	Opora v pracovním kolektivu		Podpora pracovního kolektivu
612			
613			
614			
615			
616	Podpora okolí		
617			
618			
619			
620			
621			

622		dálku to tam trošičku korigovat a pomáhat ale	
623	Podpora okolí	nejsem tam. A oni jsou opravdu úplně úžasní že	
624		mi, že mi teda pomáhaj a podporujou mě, jak se	
625		dá. Takže já mám štěstí na okolí no.	
626			
627		<i>D: Dobře. A přemýšleli jste o tom třeba, že se to</i>	
628		<i>třeba taky nemusí povést, jak to bude dál, že jo</i>	
629		<i>tak si přejete první dítě, jestli se rozhodnete být</i>	
630		<i>bezdětní, jestli budete adoptovat, nebo, jak jste</i>	
631		<i>o tom přemýšleli dál?</i>	
632			
633		P: Já teda nevím. Já jsem to jako přímo tak na ostro	
634		neřešil, ale nabízí se možnost adopce no. Pokud	
635		bysme vyloženě toužili po dítěti. A nebo holt	Adopce i bezdětnost je pro partnera přípustná
636		budem ti hodní teta a strejda ke kterejm budou	
637		jezdit synovci a neteře.	
638			
639		N: Těch bychom měli mít dost.	
640			
641		<i>D: Takže jste o tom jakoby nepřemýšleli, prostě,</i>	
642		<i>nehovořili jste o tom třeba.</i>	
643			
644		N: Spolu ještě víceméně jako moc ne, ale myslím si	
645		že to stejně, pokud by to nevyšlo tak by to	
646	Dítě proti samotě,	stejně si myslím vyústilo v tu adopci, protože já	Dítě vyplňuje samotu
647	Dítě jako smysl	si nedokážu představit jako že bychom byli tak	
648		nějak sami. Jasně, už máme rybičky, máme	
649		kočku, máme širokou rodinu ale, ale já bych	
650	Pocit vlastnictví	prostě chtěla někoho, někoho jakoby svýho.	Dítě jako něco svého
651		Nějakýho prcka si někde adoptovat protože, i	

652 když na druhou stranu jakožto učitelka těch dětí
653 mám taky plný zuby, takže ono je to, ono je Nevysvětlitelná touha mít děti
654 Nevysvětlitelnost touhy to...Ále taky takový zvláštní no, ale myslím si, že
655 by to asi v tohleto vyústilo. Nemůžu teď říct
656 úplně jako jak, ale asi by to tak dopadlo.
657
658 P: Uvidíme no, uvidíme po tom x-tým pokusu, co
659 budeme vymýšlet dál.
660
661 *D: Já se podívám, jestli tady nemám nějaký otázky,*
662 *který byste třeba nemohli... Ohledně toho*
663 *Pronatalu, to byla pro vás jakoby, nějak, první*
664 *výběr, nebo jste se rozhodovali delší dobu, do*
665 *kterého centra zajet, zjišťovali jste si ty*
666 *informace, nebo co vás vedlo k tomu, že jste šli*
667 *do toho Pronatalu.*
668
669 P: V podstatě je asi nejbliž, bych řekl. A já jsem
670 teda, a já jsem takovýhle informace nezjišťoval
671 jako reprodukční centrum jako reprodukční
672 centrum mi to přijde, nevím, jestli publikují
673 jakoby nějaký výsledky kde by se chvástali
674 nějakou úspěšností, že tady ten má o jedno
675 procento vyšší, nižší. Jako nedokážu si
676 představit že bysme byli třeba v Praze jakoby, a Pragmatický výběr kliniky
677 dojížděli na to co my teďka dojíždíme že bysme
678 jezdili každéj den do Prahy. To by byl naprostej
679 nesmysl. Tím že za á, pronatal má dobrou
680 pověst, kór tady ten severní, Teplickej a
681 vzhledem k tomu že je takhle blízko tak to

682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711

vlastně byla jediná volba a podle mě myslím, že je rozumná.

D: Podstoupili jste nějaký, genetický, imunologický vyšetření nebo, v čem se ty vaše vyšetření, nebo to vyšetření spočívalo. Ve spermioqramu, potom nějaký i jiný?

P: U mě jenom ze spermioqramu a testovali nás na nemoce vlastně jako předtím transferem.

D: Takže, ještě se chci, vám těch šest pokusů, který jste si dali, tak ty jsou vázaný teda na tu pojišťovnu, nebo je to takový nějaký osobní rozhodnutí, že víc ne, nebo je to z jiných důvodů?

N: Ne to je jenom moje osobní takový jsem si dala hranici, do kdy budu jakoby klidná jo. Že to je, že těch šest pokusů to tak nějak jako se může stát, že se to nepovede do šesti pokusů jo. Ale samozřejmě netvrdím, že šestej a nazdar a končím jo. Ale prostě chtěla bych tak nějak, aby jako do těch šesti pokusů se to, aspoň to jedno dítě povedlo no.

6 pokusů, do kdy budu klidná

D: A myslíš si, že by vám nějak pomohlo během tý asistovaný reprodukce psycholog, co by vám pomohlo během, tý asistovaný reprodukce...

712		P: Já abych řekl pravdu, mě ne. Jako, ty informace	
713		tím že existuje internet tak jsou k dispozici a	
714		v několika verzích takže jako informace si člověk	
715		dohledá sám no. Jestli by doktor měl podávat	
716		víc informací, to by byl spíš nápor na toho	
717		doktora si myslím, že kdyby byla nějaká	
718		brožurka, co mě čeká a nemine nebo já nevím,	
719		něco takovýho, bylo by to možná dobrý, ale kdo	
720		chce ty informace tak si je buď nějak zjistí, nebo	
721		si je sežene jinde. Takže tady v tom směru si	
722		myslím, že ne no. Tady by bylo zbytečný, aby	
723		doktor ještě explicitně podával nějaký víc	
724		informací. Že by byli lidi zmatenější.	
725			
726		N: Souhlasím s tím, ale opravdu, sice v jistý	
727		okamžik jsem si říkala, jako proč tohle nevím,	
728		proč mi tohle neřekli a tak, ale když jsem se na	
729	Informace matou	to zpětně koukla, tak opravdu, akorát by mě to	Mnoho informací máte a znervózňuje
730		víc zmátlo a jako člověk by byl nervóznější si	
731		myslím no. Asi tak, třeba já nevím, teď bych	Možná více být obeznámeni s procedurou.
732		uvítala takový to, co bude dál. Jo, protože já	
733		jsem hrozná, já už samozřejmě vymýšlím ten	
734		nejhorší scénář že, že to nevyjde a teď bych	
735		uvítala už jako radu jestli, jestli se máme snažit	
736		o další pokus, nebo jestli mě pošlou na operaci,	
737		která by měla částečně vyřešit, já nevím, nebo	
738		pomocť při umělým oplodnění, že teda bych, že	
739		by mi odstranili hydrosalpinx, ale to už je zase	
740		velkej zákrok, protože u mě laparoskopie	
741		nepřichází v úvahu, tak jako bych musela na	

742 standardní operaci a to už zase že jo, to je já
743 když si vezmu...

745

746 P: Hlavně to je jen částečně...

747

748 N: Půlroční, půlroční léčba, nebo půlroční čekání na
749 operaci, pak minimálně dvoutříměsíční
750 rekonvalescence, už je to zase osm měsíců a
751 když vezmu v úvahu že je mi 31 bude mi 32 a
752 v 32 se pokoušet zase když vím že pojišťovna to Věk a omezená úhrada pojišťovny je největší přes
753 hradí do 36 let, tak tohleto je takovej jako bych
754 řekla největší přes. Když si člověk uvědomí že
755 vlastně o to dítě se snaží už téměř tři roky, nebo
756 dva a půl roku, začal se snažit v nějakých 28, je
757 mu 31 a ono nic, jo a ještě ten, ta hrozba toho
758 36 roku kdy teda, když pominu i to že
759 samozřejmě člověk stárne a to lidský tělo potom
760 už nemá ani takovou tu sílu a samozřejmě
761 stoupají rizika genetických onemocnění a já
762 nevím čeho všeho, tak jako tohleto je taky další
763 problém, takže spíš takovýto jakým směrem se
764 to všechno bude vyvíjet dál, jestli teda jít na tu
765 operaci nebo jestli podstoupit ještě jednou ten
766 kryoembryotransfer. Tak jako tohleto je takový
767 pro mě... Já už teď řeším co dál.

768 Optimismus a pragmatismus partnera.

769 P: Řešíš to brzo, víš, ještě pořád jdeme v úterý na
770 tu kontrolu, víš?

771 N: No, no ale to je prostě, ale já už to tak mám, já
772 už to řešit nedokážu.

773			
774		<i>D: Myslíš že takový rozhodnutí, si vezmeš jako</i>	
775		<i>sama a Petr samozřejmě tě asi podpoří</i>	
776		<i>v jakýmkoliv rozhodnutí takže asi nejspíš</i>	
777		<i>přijmeš, cítíš to jako že si to, že to probíráte</i>	
778		<i>spolu, nebo...</i>	
779			
780	Jednota	N: Probíráme spolu. Všechno jako, já, já bych	Společná komunikace, jednota, důvěra v partnera
781		neudělala nic co on by neodsouhlasil.	
782			
783		P: A já odsouhlasím všechno co mi Nikča navrhne.	
784			
785		N: Ale ne, my tak jako vzájemně spolu dospějeme,	
786	Jednota	zatím jsme vždycky dospěli ke společnému	Jednota partnerů
787		názoru, nebo ke společnému výsledku no. Takže	
788		jako nebyl problém, že by řekl: "Zásadně ne", a	
789		já chci, jo, nebo takhle, takže, takže to ne no.	
790			
791		<i>D: Dobře. A třeba ta role toho psychologa, myslíš,</i>	
792		<i>že by pomohl během toho procesu tý asistovaný</i>	
793		<i>reprodukce. Tak ty máš třeba tu výhodu toho</i>	
794		<i>partnera...</i>	
795			
796		N: Já právě chci říct, já právě tím že mám takového	
797		fajn manžela tak jako si myslím, že by mi to	
798		nějak moc nepomohlo. Jo? Ale věřím tomu, že	
799		jinejm, kteří třeba nemaj takhle, takhle	
800		psychicky odolného muže, tak jako že tam by se	
801		to určitě hodilo, protože já si myslím, že i na	
802		toho chlapa to musí bejt hroznej nápor. Petr se	

803		sice nějak neprojevuje, ale přišlo by mi divný,	
804		kdyby se ho to nedotklo.	
805			
806	Vina zdroj psychického tlaku	P: Tak on by to byl psychický nápor, kdyby to byla	Partner to tak neprožívá, protože necítí vinu
807		jakoby moje chyba, tam myslím, že psycholog	
808		by byl na místě. Protože ty lidi by asi hodně,	
809		nebo, hodně ztrácej potom sebevědomí nebo	
810		něco takovýho no. Ale, nevím no.	
811			
812		<i>D: Takže jsi šel s obavami na spermioqram...</i>	
813			
814		P: Cože? Šel no...	
815			
816		<i>D: Čekal jsi na výsledky...</i>	
817			
818		P: No to víš, že jo. Řekli mě přijedte si ráno, tak už	
819		jsem tam stepoval od sedmi, mimo jiné teda	
820		kvůli tomu že jsem potom musel do práce jo.	Uvolnění, že to nejsem já
821		Tak jsem se potom těšil no. Viděl jsem ty	
822	Úleva nemá vinu	výsledky, tak jsem se uklidnil.	
823			
824		N: Tak když jsi dopadl tak skvěle tak se nedivím no.	
825	Uklidnění	Já bych se taky uklidnila, teda já jsem se taky	Prožívala uklidnění s partnerem
826		uklidnila, když jsem zjistila, že to, že ty seš	
827		v pořádku, protože přece jenom co si budem	
828		povídat, ta léčba mužské neplodnosti je daleko	
829		komplikovanější a má daleko menší úspěchy no.	
830		I když teda ten můj případ je něco extra no,	
831		podle toho co říkají doktoři, takže já v tomhle	
832		směru jsem taky, ten můj problém je zase o	

833 něco problémovější než ostatních no. Aspoň
834 podle toho jak to teda oni říkají.
835
836 *D: Tak tvoje vaječníky fungují dobře, podle toho jak*
837 *říkáš, tak ta stimulace má dobrý výsledky.*
838
839 N: V tomhle směru jo, to, to jsem měla ohromnou
840 radost, ale říkám, ten hydrosalpinx, ten
841 zanícenej vejcovod vlastně může být
842 momentálně příčinou toho, že se ten plod
843 pravděpodobně teda, jako teďka nevyvíjí tak,
844 jak má. Protože vlastně pokavaď není
845 zapouzdřený, jak mi říkali a to nikdo nezjistí, tak
846 může ta tekutina unikat do dělohy a je toxická
847 pro zárodek. Takže oni i když se to povede
848 vlastně já nevím zase po třetí, po čtvrtý, tak to
849 může mít stále stejný průběh. A oni vlastně
850 nevědí, jestli je to z toho hydrosalpingu, nebo je
851 to přirozená, přirozenej zánik, takže jako, právě
852 proto řeším už teď v hlavě, jestli jako jít nebo
853 nejít a eventuálně si jako tenhle ten problém
854 nechat odstranit a začít zase nanovo. Tak jako,
855 to je potom složitější, já říkám, když jsme tam
856 byly poprvé, dali mi, řekli mi, že teda u nás je to
857 Zoufalost, složitější a dali mi do ruky brožuru, kde jsem si Mám ten nejzávažnější problém
858 přečetla, že nejzávažnější problém je... a teď byl
859 můj problém pojmenován, tak teda, jsem z toho
860 byla docela nešťastná. A tak zatím postupujeme Lítost
861 krok za krokem, nechávám se jako, nebo
862 necháváme se vést panem doktorem a uvidíme,

863		jak to půjde dál no.	
864			
865		<i>D: A jak se cítíš třeba jako žena, že máš třeba</i>	
866		<i>takovýto problém, že to nejde...</i>	
867			
868	Naštvanost, závist	N: No jsem naštvaná. Protože když se kouknu na	Naštvaní, závist,
869		některou populaci, které rozmnožování nečiní	
870		žádný problém, tak jako, to zamrzí, ale jinak se	
871		necítím nějak zvlášť špatně, protože stále je tu	Pocit svalit vinu na někoho jiného,
872	Snesitelnost situace	takovej ten pocit, že mám na koho svalit vinu.	Je snesitelnější
873		Že za to můžou ti doktoři. Já vím že mi zachránili	
874		život, že se teď v podstatě rouhám jo, ale stále	
875		je tu takový to, kdyby nebyl slepák, tak by to	
876		bylo OK a já za to vlastně nemůžu, takže tadyhle	
877		z toho mě to, já jsem si to takovýmhle stylem	
878		jako přisvojila, a díky tomu jsem jakoby nad	
879		věcí. No samozřejmě že úplně nejsem, no ale,	
880		zvlášť když jako kolegyně v práci teďko já nevím	
881		nastupuje na mateřskou jo a všichni kolem	
882	Tichá závist	samozřejmě to jsou mí vrstevníci tak všichni	Závist, lítost, okolí má, já ne
883		roděj a všichni ty děti mají, tak jako to člověk	
884		prožívá docela, docela jako nepříjemně no. A víc	
885		se mě to potom dotýká, když jako vidím sestra	
886		má já nevím tříletou holčičku, teď, teď máme	
887		další dva synovce jo a tak nějak všude všechno,	
888	Závist, odlišnost od ostatních	všichni roděj a my nic. Jsme vlastně jiný no.	Pocit jinosti, odlišnosti od ostatních
889			
890		<i>D: Ti samozřejmě vědí teda o tom co podstupujete?</i>	
891			
892		N: No, přesně tak, to vědí víceméně tak nějak to	

893 Tíha okolí příbuzenstvo, protože stále je ta otázka jako kdy
894 už, tak jak to s vámi vypadá, jo. Okolí se ptá
895
896 *D: Stýkáte se s nimi dál, víc, méně. Když mají děti...*
897
898 N: Stejně. Stejně, tak jako, to je na nich jak to Neizolují se,
899 přijmou, my to řeknem, nebo já jako se snažím,
900 to je naše věc a vaše věc je jak to vezmete. Vy
901 s tím nic neuděláte, my taky ne. My prostě se
902 budeme snažit no, ale nazdar, protože to.
903 Naopak bych řekla, že taky jako držej palce,
904 nebo jako tak nějak podporujou no.
905
906 P: Určitě.
907
908 N: Ti jsou zase takoví decentnější, ti jen tak čekaj,
909 co z nás vypluje, aby mohli tiše blahopřát, nebo
910 jako tak. Takže, takže v pohodě no. Okolí jako si
911 myslím, že je jako velice vstřícný tady v tom.
912 I jiná mají takový problém Zvláště když se dneska člověk koukne na lidi
913 kolik, kolik lidí má tyhle problémy. Docela mě
914 to překvapilo, ale opravdu už je to vysoký
915 procento, takže nejsme jediní, takže už
916 nemusím svalovat že zrovna my máte tu smůlu,
917 těch lidí je opravdu spousta no.
918
919 *D: Dobře, děkuju. Chtěla, chtěli byste k tomu ještě*
920 *něco dodat? Protože tak úplně v tom rozhovoru*
921 *jste se dotkli všeho, co jsem tak potřeboval a*
922 *některý věci se vás netýkají, protože to není*

923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
945
946
947
948
949
950
951

*třeba váš problém, co tady mám ty otázky. Jestli
byste k tomu ještě něco chtěli dodat, nebo čím
byste to chtěli nějak ukončit, co si myslíte že by
jako bylo důležitý...Tak...*

N: Nenapadá mě nic.

P: Mě taky ne.

Příloha č. 6 - Petra 38 – IPA přepis

1		<i>D: Děkuji Vám, že jste mi poskytli Váš čas na tento</i>	
2		<i>rozhovor, rád bych se vás zeptal, jestli byste mi</i>	
3		<i>mohli vyprávět Váš manželský příběh o tom, jak</i>	
4		<i>hledáte mateřství, rodičovství, proč jste se obrátili</i>	
5		<i>na asistovanou reprodukci....</i>	
6			
7		P: Proč jsme se obrátili, jsme spolu vlastně devět	
8		let, z toho vlastně dva roky manželé, no a aniž by	
9	Přirozenost, bez plánu	jme to plánovali tak jsem jednou otěhotněla,	Spontánní těhotenství, skončené potratem
10		bohužel se nepovedlo, takže já nevím po měsíci a	
11	Bez plánu	půl samovolný potrat, tak jsme to nějak neřešili	Neřešili to, protože neměli bydlení, nic
12		protože jsme neměli hotový bydlení nic, pak jsme	<u>Nevhodně neplánované těhotenství</u>
13		se dali zase pauzu, nic jsme neplánovali támhleto	
14		támhleto no a pak jsme zjistili že to nejde, tak jsme	
15		začali jezdit vlastně na ty inseminace, po tý	4 neúspěšný inseminace
16		inseminaci ty byli asi čtyři neúspěšný?	
17			
18		P: Oni byli prostě všichni neúspěšný, akorát po tý	
19		jedný jak jsem byla asi nastymulovaná, a pak	
20		vlastně jak jsme se brali po těch sedmi letech, tak	
21		sem myslela asi jenom na tu svatbu a neměla jsem	Zase spontánní přirozené otěhotnění v době svatby

22		čas na něco, a ono možná jedno s druhým jak jsem	
23		byla nastymulovaná a ještě ty hormony, a	
24		najednou jsem otěhotněla, vlastně v době svatby	
25		já na svatbě byla těhotná,	
26		J: asi vlastní cestou	
27	Normální, spontánní těhotenství	P: asi normálně jsem otěhotněla, ale zase	Skončilo to zase potratem
28		samovolný potrat, na to konto jsme řekli že ty	
29		inseminace tedy budiž jako ze čtyř v uvozovkách a	
30		ani jedna vlastně teoreticky úspěšná takže teda to	AR až po inseminaci
31	Tušení problému	umělý oplodnění. Ale ještě před tím vlastně říkám	Tušení, že by to nemuselo vyjít, žádost o adopci
32		co když to nevyjde jsme nějak přemýšleli, jsem se	
33		začla zajímat o tu adopci že to trvá strašně dlouho	
34		tak jsme vlastně zažádali a je to vlastně dva roky	
35		kdy nám to schválili, tak jsme ty paní všechno řekli	
36	Praktičnost	a ona řekla že děláme dobře protože pak to	
37		nevyjde a ve čtyřiceti žádat zase by ta věková	Pragmatické přemýšlení, nevyjde to ,adoptujeme
38		hranic co jsme po těch seminářích zjistili, byla	
39		jiná....no tak takhle jsme se rozhodli že pojedeme	
40		na to umělý oplodnění.	
41			
42		<i>D: takže jste ani nějak ze začátku neplánovali jako</i>	
43		<i>to dítě spíš jako bylo....</i>	
44			
45		P: My jsme vlastně, Jirka se ke mně nastěhoval asi	
46		po roce, a pak jsem vlastně, já nevím po kolika	
47		letech jsme byli spolu po třech? Po dvou?	Ve 30 první otěhotnění
48		J: Když jsi byla poprvé?	
49		P: No	
50	Neplánované těhotenství	J: No asi tak nějak, to se vůbec neplánovalo	Přirozené otěhotnění
51	Náhoda	P: To se vůbec neplánovalo, to přišla úplně náhoda,	Těhotenství jako náhoda

52		že jsem byla těhotná,	
53	Plánování mateřství	J: Přišlo to do takové doby, kdy prostě jsme ještě	Přišlo to nevhod
54		bydleli s babičkou ...	
55		P: Babička s námi bydlela, a byt nebyl náš,	Neměli vlastní byt
56			
57		J: Ty si si snad dělala tu školu	
58		P: Já jsem si dělala školu,	Do toho studium
59			
60		J: Prostě taková doba, kdy jsme si řekli, že prostě	Nebyla na to doba
61		asi ještě není ta doba, že prostě	
62			
63		P: že to doděláme školu, a pak a pak jsme teda	Dítě jako plán
64		zjistili, že nám to vyhovuje udělali jsme si byt a	
65		hlavně jsme v první řadě chtěli udělat zázemí a mít	
66		svoje, ono 25 roč. babička ono to taky nebylo nic	
67		moc, spali jsme v jedný místnosti, jako chraň bůh	
68		ona je zlatá, ale soukromý, místo, já říkám to bylo	
69		takový	
70			
71		J: Nešlo o to, že bychom to nechtěli jako no, prostě	Potrat vyhovoval, ale kdyby se udrželo, nechali by si ho
72		jako kdyby to vydrželo tak bysme měli to dítě,	
73		nedali bysme ho pryč, z vlastní vůle	
74		P: No ale my jsme začli řešit...	Potrat ze stresu, musím vyřešit plno věcí
75			
76		J: Ta psychika...	
77			
78		P: že bysme šli jako do jiného bytu	
79		J: Přesně tak...	
80			
81		P: že teda dítě dobrý, ale že tady nezůstaneme	

82		v jedny místnosti, prostě takhle to vlastně bylo	
83		J: Ale ten stres tam byl, vlastně, z tvý strany tam	Stres, jako příčina potratu
84		byl ten stres	
85		P: Dávala jsem výpověď v práci	
86		J: nakonec, nakonec vlastně pak byla nemocná,	Navíc byla nemocná
87		jenže to nevěděla..	
88		P: jo a já brala antibiotika	
89			
90		J: nevěděla že je těhotná, začala brát antibiotika,	
91		no a na to vlastně ty antibiotika, řekli že vlastně	Stras a antibiotika, příčina potratu
92		stres a antibiotika, že se to neudrželo...	
93			
94		P: jako v dobrym výpověď, že jsem dělala týden a	
95		týden doma, což jako nešlo, pak ten vztah by byl o	
96	Dítě jako plán	ničom. A pak jsme to začli teda plánovat a zjistili	Začali plánovat těhotenství a najednou to nešlo
97		jsem že vlastně, bez veškerých ochran, bez	
98		antikoncepcí, že to nejde	
99			
100		<i>D: A jak dlouho jste to potom plánovali, za jakou</i>	
101		<i>dobu jste to začali plánovat, že teda už ted'ka ten</i>	
102		<i>čas je...</i>	
103		P: Asi po roc	
104			
105	Dítě jako plán	J: tak už tak nějak jsme dali dohromady si ty věci,	Plán začal s ukončením co měli
106		co jsme potřebovali, byt tady to...vlastně	
107			
108		P: a ted' jako prostě máme zázemí, proto dítě,	Nejdříve zázemí, potom dítě
109		hlavně jsme chtěli zázemí proto dítě no, aby prostě	
110		mělo svůj koutek, všechno protože v jedny	
111		místnosti, já vím že takhle lidi žijou, ale je to	

112		strašný	
113	Dítě jako zkouška	J: no a začli jsme to zkoušet a vlastně dva roky jsme to zkoušeli?	O plán se pokouší,
114			
115		P: no a nic	
116			
117		P: tak jsme už se začli vlastně, už jsem šla k tý paní	
118		doktorce Frešlingový, která má vlastně tu	
119		asistovanou reprodukci na starost, tak začli jsme	Začali inseminací z důvodu finanční stránky
120	Finance	samozřejmě inseminacemi z důvodu finanční	
121		stránky. Proč to nezkusit, že jo ty inseminace, když	
122		je to já nevím, vyšlo nás to benzín a ty jsou zdarma.	Dítě otázka financí
123		Protože popravdě eh..	
124			
125		<i>D: tak pokud jsi byla již těhotná přirozeně, že.</i>	
126			
127	Naděje, to půjde	P: já říkám stane se, tak to asi půjde normálně, vid'	
128		no a jupí čerte nic no, a hlavně říkám, tak támhleto	
129		otěhotněla, potratila 3x a dobrý, tak to my máme	
130		taky tak, prostě jsem měla ty antibiotika, no a pak	
131		jsme zjistili, že to není prostě tím, že to prostě	
132	Soustředění, nespontánnost	nejde. Je pravda, že jsme se na to soustředili,	Hodně se na početí soustředili
133		hrozně jako, i ten sex se od toho odvíjel, víš jako že	Ovlivňuje intimní život
134		myslíš prostě v podvědomí na to že, eh kdo to	Neustále na to myslíš
135		nezažil z pohledu tý ženský si říkáš tak teď by to	
136		mohlo vyjít, úplně tam někdy je taková skulinka	
137			
138	Nutnost	J: pak vlastně začli jakoby biologický hodiny jako	Začala pociťovat biologické hodiny
139		furt ten věk se zvyšoval	
140			
141	Psychická a fyzická zátěž	J: že ta, prakticky ta ženská začne být psychicky už	Pocit psychického napětí

142		P: no né, z pohledu tý ženský, já nevím jak to cítí	
143		jiný, každá z nás je jiná, ale už si řekne ježiš hele	Strach, že to už nepůjde
144	Tlak, obavy	ted'ka, ted' už jsem jako starší, a ted' už mi to	
145		nejde, a támhleto, ta ženská to cítí jinak, obavy,	Strach, obavy
146		strach, co bude, na to konto vlastně jsme řekli teda	
147		ty inseminace, ale řekla jsem Jirkovi teda, s tou	
148		adopcí, samozřejmě padlo u nás slovo, že se	Dítě pro partnera, k udržení svazku, nebude druhému
149		rozejdeme, protože zákonitě ta ženská si řekne	brání, manželství je k početí
150	Neúplnost, nedokonalost	hele, takhle si najde někoho jiného, já mu nebudu	
151		bránit, sní bude mít dítě, se mnou on nemůže mít,	
152		takový jako nevím, jestli prostě chce aby slyšela od	Chce slyšet, jak na tom bude, jestli ji opustí nebo ne
153	Hledání ujištění, opory	toho chlapa, že prostě bude u ní, že je u ní, a že má	Nejistota, strach
154		tu oporu, že neodejde kvůli dítěti, asi je to potřeba	
155		co jsem se bavila takhle s kamarádkama tak padlo	Ona říká, nechám tě jít
156	Obětování vztahu	to slovo, že se rozejdem, takhle to nepůjde, najdi si	
157		někoho jiného, a ted' si říkáš no tak co do prčic jako	
158		támhle to nejde, támhle to nejde, proč to nejde	
159		vždyť, no a ty biologický hodiny tomu nedodali,	
160		hlavně kamarádky okolo všichni děti a ted'ka to je	
161		Vaše, když jsme vozili ségry holčičky, ne není,	
162		takový ty dotazy, přitom ty lidi ví, mluvíme o tom,	
163		narovinu, a už mě to jako úplně iritovalo, že se	
164		mne ptaj proč se mě tady to neřeší, naše věc, jako	
165		ví to, a jak kdyby se schválně ptali, a tak takhle má	
166		nějak na tu adopci, Jirkovi jsem řekla, já na tebe	
167	Touha po dítěti	netlačím, já to cítím jinak, já kdybych šla ted' do	Žena cítí, že děti chce,
168		děčáku, tak si vezmu prostě dvě děti, jedno aspoň	Chlap se musí rozhodnout
169		ty musíš sám, protože ten chlap na to kouká asi	
170		jinak, takže jsem mu dala čas za půl roku prostě	
171		jsme se o tom bavili a on řekl, že jo. A hlavně eh	

172	Poslední šance	popravdě jsme nechtěli do tý do toho umělého	Do AR se jim moc nechtělo, hlavně z finančních
173	Finanční zátěž	oplodnění, to byla až poslední šance, už z finanční	důvodů
174		stránky. Já říkám inseminaci zkusíme, když nám	
175		zbyde 30 tis, tak můžeme mít pokojíček, může mít	
176		všechno, tak takhle to člověk zkouší, já říkám mi	Řeší otázku peněz, kolik to stojí
177		nebereme 50 tis nebo jako kdybych brali tak to	
178		neřešíme. Kámoška říká, nás to stálo 200 tis, říkám	
179		jenže ten tvůj ti nosí 60tis domů. Takže to je zase o	
180		něčem jiném. No tak takhle asi vid' to bylo.	
181			
182		P: Já neměla čas přemýšlet, zabývala jsem se co	
183		připravit, támhleto, támhleto na a rupho ho. A pak	
184	Nepříjemnost	vlastně ta první inseminace to bylo pro mě hrozný	Léčba je nepříjemná
185		ježiš kam to zase jdu ono je to nepříjemný, jiný	
186		doktor, támhleto kór já na druhá já říkám tak už	
187		jsme věděli co nás čeká, 3 támhleto, no ale hlavně	
188		ty hormony já snáším špatně, že mě bolí břicho,	
189		mám jako návaly, já říkám ježiš to беру dva roky ty	
190		utrogestany...co potom až jich budu brát 6 tak	
191	Finance, vlastní dítě nestojí za ty	takovej i ten strach jako z toho umělého oplodnění	Strach ze zákroků AR
192	finance	ale hlavně finančně, no jako to by chtělo aby nás	A fin. Výdajů, <u>to dítě za to nestojí</u>
193		někdo dotoval jako jsou ty ty, no ale tak jako	
194	Finanční tíha	finančně ale měla jsem to, furt jsem na to myslela,	Tíha finančních výdajů
195		bylo prostě období, který teďka mám za sebou, že	
196	Lítost	když jsem to dostala tak jsem jako brečela, to už	Obrečela nepovedené inseminace
197		mě teda přešlo, že to беру jako no tak prostě a	
198		ulevilo se mi tak o 10% když mi Jirka kejv na tu	Ulevilo se jí, když jí partner řekl, že souhlasí s adopcí,
199	úleva	adopci, že sem cítila takový ty zadní vrátka. A řekla	necítil na sobě všechnu tu zodpovědnost, že musí
200		jsem si no tak když nevyjde prostě vlastní tak	Když to nevyjde, tak adopce
201	Přijatelnost adopce úleva	budeme adoptovat no, Jirka s tím souhlasí, to bylo	

202 pro mne podstatný. Pak začal vlastně tady ten
203 koloběh a bylo to náročný teda jako eh vždyť víš
204 sám jak to tam vypadalo všechno jako že všechno
205 prostě bylo náročný a my měli třeba volno, víkend
206 a zase oni měli ty osmičky že měli víkendy volný tak
207 to bylo takový jako náročný ale furt a když mi přišel
208 ten papír tak si říkám no tak co, tak prostě to nějak
209 dopadne a když nebudeme mít vlastní, tak budeme
210 mít tohle a zase o těch 20% nám takový ty obavy
211 Přijatelnost adopce -úleva, mív že mám takový jako víš jsem říkala zadní
212 vrátka teďka mám prostě bránu dokořán, takový
213 jako že, mě to je jedno, prostě to nějak dopadne
214 Vlastní je vlastní samozřejmě nebudeme si nalhávat, vlastní je
215 vlastní, ale je mi to asi jedno, a hlavně když jsem to
216 viděla v tom kojeňáku tak jsem si myslela, že
217 vezmu si první dítě, není to pravda to chemično
218 tam fakt je funguje to a já bych si odnesla dvou
219 letého chlapečka, což jsem vůbec já nechápala,
220 říkám já chlapečka a ještě dvouletého. Prostě bych
221 si ho vzala ten den domu, fakt vid'
222
223 *D: A když jste se rozhodli pro tu asistovanou*
224 *reprodukcí probírali jste to spolu, proč vám to*
225 *trvalo ty dva roky, že třeba jste nešli na to dřív*
226
227 P: to jsem chodily na inseminace
228
229 *D: chodili jste na inseminace a potom jste si řekli*
230 *jako tak zkusíme i tohle to teda protože*
231

Pocit stísnění, že nemá úniku, musí mít to dítě,
Tak aspoň adoptovaný

Vlastní je vlastní

232 P: no takhle, my jsme zkoušeli ty inseminace, ono
233 to vždycky jako tak nějak jako trvá, to tělo si musí
234 odpočinout i zároveň od těch hormonů, všechno,
235 takže eh byli jsme vlastně já nevím jak časově já
236 vůbec jako já nevím a pak jsme řekli, že se na to
237 Nechuť vyprdneme a eh no to taky bylo ty rady ale tak
238 Nepříjemná naděje prostě tonoucí se stébla chytá že jo. Rady jedťe na
239 dovolenou, nemyslete se na to. Tak jsem to zkusily
240 prostě, zkusí se všechno, než abysme fakt nám bylo
241 Nestojí to za to líto na jednu stranu eh z mého hlediska říkám to je
242 druhej potrat, já říkám dáme 30tis zase potratim
243 Obavy teď mám taky z toho obavy, ne že ne jako, ale
244 Nutnost prostě to zkusíme no a já říkám proč to nezkusit
245 tak třeba ta inseminace vyjde to támhleto ale eh Já
246 Nechuť do AR, přemáhání říkám tak se na vyprdneme já si odpočinu, od těch
247 hormonů , psychicky zapomeneme na to,
248 pojedeme na dovolenou a uvidíme. Tak jsme jeli na
249 dovolenou, a nic teda. Takže to mám jako nějak
250 nedodalo,takže o dovolený to není asi. Byli jsme a
251 mezi počkej mezi tím vlastně během těch dvou let
252 to bylo vlastně gynekologický vyšetření, eh
253 hematologie, genetika eh. Pak tam byli různý
254 takový to braní krve, jestli támhleto, ty hormony,
255 takže furt jedno s druhým to bylo, takový nějaký
256 vid', furt něco.
257
258 *D: takže tam jako během toho zkoušení bylo tedy*
259 *evidentní teda že ten problém je teda u tebe nějaký*
260 *hormonální*
261

Na AR se jí nechtělo, potratí, budou to vyhozený peníze, ale pro klid duše to zkusí

262		P: my nevíme, není nikdy	
263		J: nikdo neřekl v čem je problém, u toho	
264		druhého...doktoři řekli že se to stává, že to třeba	
265		bylo špatný, že to tělo si to samo prostě, nikdo	
266		neřekl z jakého důvodu	
267		P: hematologii, mám dobrou, na genetice nám řekli	
268		že máme jednu z mála nejčišších genetických těch	
269		vyšetření, co máme, že máme prostě všechno	
270		v pořádku. A teď ona na mne viděla že jsem	
271		smutná, protože já jsem čekala že fakt kdyby mi	Zklamání, že nezná příčinu
272	Zklamání nad neznámou příčinou	řekla něco je tam špatně, tak já budu ráda, aspoň	
273		bych věděla důvod, a ona vy jste taková zklamaná,	
274		já říkám jsem, a ona berte to prostě takhle bylo to	
275		nemocný, muselo to jít pryč. Protože kdybyste	
276		měla něco geneticky špatně, tak je špatně celý	
277		život. Ten papír si schovejte, ten vám nikdo	
278		nezmění prostě, to vyšetření je drahý, schovejte si	
279		ho z tou genetikou, v životě Vám nikdo nehne. No	
280		a eh ta hematologie všechno dobrý.	
281			
282		<i>D: a jaký je to pocit, když víte v podstatě jste</i>	
283		<i>zdravý...</i>	
284			
285	Bezmoc	P: bezmoc, hormony, brekot, nervy, hrozný jako. A	Bezmoc, pláč
286		nejhorší pro mne asi že mám tu fobii z těch	Fobie z lékařů
287		doktorů, prostě já ty nemocnice, já tam ležela tři	
288		dni po tom potratu, to bylo pro mne utrpení,	
289		doktoři, a to jsem se hodně zvládala ty doktory že	
290		eh to je u mne velký mínus	
291			

292			
293		<i>D: Kromě tý dovolený třeba jestli jste zkoušeli třeba</i>	
294		<i>alternativní medicínu, jestli jsi vyhledávala</i>	
295		<i>informace na internetu, zajímala si se o...</i>	
296			
297		P: to víš že jo, zajímala jsem se o diskuse různý, jak	Hledání informací na internetu
298		ty ženský jedna s druhým, zjistila jsem teda, že ty	
299		ženský jsou na tom mnohem hůř	
300		J: ty jsi si koupila tu knížku	
301		P: koupila jsem si knížku od Mojžíšové, tu jsem si	Návštěva léčitelky
302		četla, pak jsem vyhledala před rokem léčitelku, ale	
303		to bych jako nekomentovala, prostě léčitelka, že	
304		tam jdu na masáž...nevím no jako to takový to...	
305			
306	Vše se zkouší	J: člověk když je v nouzi, tak kouká na všechno,	Ze zoufalství se zkusí vše
307		všechno si bere, zkouší	
308			
309		<i>D: a jak se změnil ten váš vztah třeba tím, že jste</i>	
310		<i>museli jít přes tu asistovanou reprodukci, teďka to</i>	
311		<i>co jste zažili, museli jste se rozhodnout pro adopci</i>	
312		<i>změnilo to nějak ten váš vztah?</i>	
313			
314		P: na jednu stranu, když třeba eh když určitě jsme	Je to těžký.
315	Těžko	to neměli jednoduchý ani já ani Jirka, já jsem	
316		myslím na tom hůř, protože musím podstupovat ty	
317		vyšetření a lítat po těch gyndách, což se mi prostě	
318	Strach	vlastně z toho psychologického jako pro mě je to	Je to hrozný, mám tu fobii
319		hrozný, pro mě doktoři prostě to je fobie, jako má	
320		někdo fobii z pavouků, já z doktorů, já prostě do	
321	Sevření	nemocnice a takhle se mi to sevře, je to	Pocit sevření

322		hrozný...Jirka trpěl tím moje nálady, moje prostě	Výkyvy, nálad nervozita
323	Psychická zátěž	výkyvy nálad, moje nervozita, já jsem brečela u	Pláč
324		večerníčku, protože a nichž bych to ovlivnila tak	
325		jsem se zasekla, prostě večerníček a já říkám ježiš	
326		marja, a nebo teďka sms typu je dneska jsem se	
327		narodila, mám 3,5kg já říkám ježiš marja proč mi to	
328		píšou, a oni se chtějí pochlubit, já to chápu a teď já	
329	Přecitlivělost	jsem to třeba dostala, já jsem taková přecitlivělá,	
330		teď ty hormony, Jirka přišel, a říká no ona má	
331		Monča miminko, a teď já proč mi to říkáš, ale to je	Lítost, nad tím, že nemá
332	Lítost	asi daný, že je mi to prostě líto, a říkám všichni mají	
333		děti, a támhle to, já říkám ona je kráva, nechtěla	Nespravedlnost, nechtěla a má
334	Zášť, nespravedlnost	ho a teď ho má. Takový jako nespravedlivý jako. Na	
335	Sblížení	jednu stranu si myslím, že nás ale zase sblížilo, to	Sblížení s partnerem
336		stmelilo dohromady, že někdy to tak nevypadá, že	
337		se dohadujeme protože ty nálady jsou z mé strany	
338	Sebereflexe	fakt jsem někdy náladová, že jsem někdy na pěst	Náladová, hnusná, protivná
339		ale neovlivním to, vím že jsem prostě hnusná,	
340	Vyžadování opory, pochopení	protivná, ale zase si říkám Jirko ty to musíš vydržet,	
341	Pocit nespravedlnosti	protože ty vlastně jdeš támhle jenom támhle do tý	
342		kabinky a to je všechno a já se tady láduju, je to	
343		hrozný, tak říkám proč bys to nevydržel ty moje	
344		nálady	
345			
346		<i>D: A jak to zvládá Jirka?</i>	
347			
348	Zátěž	J: no někdy jsou to nervy, ale tak já si myslím, že	
349		jsem takovej jak říká Peťulka, že ty jsi pohodář,	
350		tobě nic nevadí, ty jsi flegmatik, takže prostě jako,	
351		snažím se tutlat ty nálady, snažím prostě jakoby	Snaží se to zvládat

352		aby to nevyvrhovalo až do nějakých extrémů	
353		P: někdy bych řekla, že by mohl být třeba víc	Pocit, že není doceněná, za to co PRO NEJ dělá
354	Pocit nedocenitelnosti	tolerantní a vážit si toho, co pro to dělám já. Víš	
355		jako, někdy mě mrzí...	
356			
357		<i>D: to znamená co být víc tolerantní?</i>	
358			
359		P: no mě přijde kolikrát, že si toho neváží, že to	Nedoceněná
360	Nedocenitelnost	bere jako samozřejmost víš, že mi přijde jako on se	
361		snaží všechno, třeba když mě bolí břicho neberu	
362		jako domácí práce, ale já třeba po něm chci a že já	
363		jsem takový blbec tady na to co se týče tý psychiky,	
364		že ta moje jako to podvědomí hraje velkou roli	
365		nějakou, ale že musí mě přivést na jiné myšlenky a	
366		nesmí eh musí být taktní v určitých situacích, hele	
367		tak zase to dostala tak prostě to nebudu řešit a	
368		překousni to, a zrovna si rejpe, víš jako něco proč	
369		do mě rejpeš, nech mě bejt jako a já říkám dělám	
370		pro to málo, lítám támhle, támhle, a říkám já furt	
371	Nedocenitelnost	lítám po těch doktorech, to je prostě aby si toho	Samozřejmost
372		jako víc vážil, aby to nebral jako samozřejmost, víš	
373		to mě jako kolikrát	
374			
375		J: vždyť já ti říkám že to neberu jako samozřejmost	
376		ale tobě to tak připadá.	
377			
378		P: no vždyť říkám že mi to tak připadá.	
379			
380		J: ale tak, to je tvoje psychika	Vše je ve psychice
381			

382	P: no vždyť říkám, že je to moje psychika	
383	J: a s tou já nic neudělám, takže jako víš co, to si	
384	musíš srovnat ty v tý hlavě to je právě ono	
385	P: já říkám, že mám problém v hlavě tady s tím,	Neumí se vyrovnat se situací
386	jako	
387		
388	P: půl roku prostě, já říkám rozlož si to v hlavě a já	Přemýšlí více nad adoptí než nad vlastním dítěti
389	cítím jinak tam je to úplně něco jiného, asi mě	
390	ujistil tím že tak řekl mi že jsem blbá to	
391	každopádně, že prostě přemýšlím nad kravinami ať	
392	to neřeším no a s tím že prostě začal vypisovat ty	
393	papíry. A ještě když to si pamatuji když jsme	
394	vypisovali ty papíry tak nadával, že kraviny tam	
395	jsou, a teď ten štos, a já říkám tak to nepiš, já	
396	říkám to je teprv začátek, já si to pamatuji jak	
397	dneska, já říkám Jirko tak to nepiš, zahod' to,	Partnerovi se do adopce moc nechtělo, ale ustoupil
398	vyprdni se na to, protože to je minimum co nás	
399	čeká. A on ne prosím tě, tak to jako vypisoval. No a	
400	pak to vlastně no vid' že jsem to říkala, no a to jsme	
401	popravdě nevěděli co nás vlastně čeká že jsem	
402	říkali, vypisování papírů, nějaká ta fotka, já říkám	
403	dobry. No a pak vlastně přišlo tady to všechno,	
404	čekání a čekání, čekání a teďka psala mi Simča, že	
405	jim přišlo to rozhodnutí, já říkám a jako všichni oni	
406	maj všichni to rozhodnutí my ho ještě nemáme my	
407	jsme tam byli první, a on proč by nám to nedali, a	
408	já říkám nikdy nevíš, já říkám tady ty úřady nikdy	
409	nevíš co bude, dokud já to nebudu mít černý na	
410	bílým tak tomu neuvěřím. Samozřejmě že člověk	
411	ve skrytu duše doufá, že to bude dobrý, ale nevěříš	

412		tomu, dokud to nemáš černý na bílým, to prostě	
413		nedám....no takže asi tak.	
414			
415		<i>D: nene, potom si třeba povíme....a ještě jsem se</i>	
416		<i>chtěl zeptat, jaký jsou třeba nejčastější emoce,</i>	
417		<i>který doprovázeli tu asistovanou reprodukci, který</i>	
418		<i>jste zažívali od jedné inseminace ke druhý, nebo</i>	
419		<i>během a tak dále...</i>	
420			
421		P: takový, čekání	
422		J: nejdřív očekávání něčeho že něco vyjde	
423		P: spoustu věcí Jirkovi neříkám, spoustu věcí si	
424		musím srovnat já sama v hlavě, že mě to mrzí a	
425	Uzavřenost	nechci o tom mluvit, abych ho tím věčně	Nechce sdělovat partnerovi pocity
426		nezatěžovala, protože to slyší stále dokola, ale	
427	Lítost	lítost, lítost, bezmoc, prostě to samí špatný, žádný	
428		pozitivum	Negativum, špatný, lítost
429			
430		J: a člověk si zase řekne ještě máme pokus, tak	Ještě je naděje
431		prostě se utěšuje, takže je to takový střídavý....	
432			
433		P: no tak to ale v duchu prostě úplně doslova	
434	Zlost	s prominutím jsem vždycky nasraná proč jako my,	
435		to je bezmoc, ale že no tak to nevyjde, tak to vyjde	Zlost, proč zrovna my, bezmoc
436		podruhý, už to máme za sebou, to už prostě	
437	Lítost, zoufalost	nechceme, je tam lítost, bezmoc, prostě samí	
438		negativa, nic pozitivního jsem na tom nenašla, a	Jen samá lítost
439		řekla jsem si no tak jako tak co jako, ne, třeba	<u>Nevnímá to pozitivum dítěte</u>
440		řeknu takhle ale v duchu si myslím něco jiného, a	
441	Zlost	jsem našťvaná úplně na celý svět, jako, a pak přijde	Jsem našťvaná na celý svět

442		kamarádka, já vím jak ti je, že vám to nejde, já	
443		říkám jak to můžeš vědět, jak to dlouho zkoušíš,	Pocit, že ji nikdo nemůže pochopit, když tím neprošel
444		ona 4 měsíce, tak to mě úplně rozdrtilo ...	
445			
446		J: a pak přijde za měsíc že je těhotná	Závist
447			
448	Prvopočáteční naděje a zklamání	P: a nejhorší bylo vlastně to byla nejhorší první	Ze začátku naděje, ale poslední zmařený pokus, je
449		inseminace, to jsme řešili asi jako, no nevyšlo to,	zdrucující
450		tak jako, druhá inseminace ještě, ale ta poslední	
451		čtvrtá, protože jsem řekla, čtvrtá nebo pátá? To je	
452		jedno, říkám na tu poslední prostě půjdu, je jich 6	
453		ale my měli snad 4 nebo 5 a já říkám na tu	
454		poslední prostě půjdu před tím umělým, a ta	
455		poslední ta mě teda dostala, to jsem už brečela	
456		v autě, vid'..	
457		J: Hm	
458			
459	Naděje	P: já jsem tomu prostě věřila, že to vyjde, protože	
460		já jsem si říkala, jak jsme byli na té svatbě, jak jsem	
461		byla nastimulovaná, tak to vyjde, a po té svatbě to	Věřila, že to vyjde,
462		bylo nejhorší ...	
463			
464		<i>D: Hm</i>	
465	Zklamání	P: to jsem fakt jako, to jsem brečela, to bylo	Lítost, že to nevyšlo
466		hrozný...	
467			
468		<i>D: a pomohl ti Jirka během toho období, měla jsi</i>	
469		<i>pocit že by ti měl být víc na blízku, nebo že radši být</i>	
470		<i>sama</i>	
471			

472		P: ne sama jako v určitých chvílích jako někdy jo, že	
473		jsi to musím někdy srovnat v hlavě, že nechci ho	
474		tím ani zatěžovat, ale určitě mi pomohl, ale někdy	
475	Bezmoc	mě to jeho to zvládnem už prostě nepomáhá, já	Utěšování nepomáhá
476		říkám co zvládnem, vždyť to nezvládneme, já říkám	Nezvládá to
477		prostě já to nezvládám, mě prostě už celý svět,	Vše je hrozný
478	Lítost	hrozný, a pak mi je, nejhorší emoce pro mě jsou,	
479		když přijede ségra, má dvě vlastní 4 letý holčičky,	Lítost nad svým osudem
480		v říjnu jim bude 5 a my se vracíme od nich, oni jsou	
481		zlatý, my je milujeme, jsou to moje neteřinky ne	
482		vzhledem k tomu, že nemůžu mít děti ale prostě je	
483		to moje krev, jsou zlatý, Jirkovo vlastně není to	
484		krev, a má je taky rád oboje, ale když jdeme od	Pocit prázdnoty
485	Prázdnost	nich domů, prázdno, hrozný, tak to na mne jako	
486		docela padá, je mi to strašně líto potom, pak	Lítost
487		přijdeme domů, a teď stojím na tom balkoně a	
488	Prázdnota	kouřím, a říkám no do prdele, prázdňný byt úplně, já	Prázdnota
489		říkám my bysme byli hodný, my bychom byli	Zasloužili bychom si to
490		vzorný, snažili bychom se, a teď holčičky ahoj, a já	
491	Prázdnota	ahoj a my jdeme do toho prázdňného bytu, a to je	Prázdnota
492		takový jako ani tady u tý kámošky co jdeme, co	
493	Oživují	třeba ty kluci jako takový živo, teď jsme tady byli	Dítě oživuje
494		minule v 6, ale prostě vím že ty holčičky jsou jako	
495		napůl moje, kdyby se nejdebože s mojí ségrou	
496		něco stalo, to byla taky otázka, říkám Jirko vzali	
497		bychom si je? Jo jasný, tak to jsem také chtěla	
498		slyšet, jenže fakt dneska nevíš co se může stát, tak	
499		to jsem měli také jasno, když budeme mít naše dvě	
500		děti tak bychom si je také vzali, no jasný, to jsem	
501		také chtěla slyšet, protože bych si je vzala určitě a	

502		bereme je jak vlastní ale strašně mě to mrzí když	
503		jdu od nich ,nebo když sedíme u na zahradě a teď	
504		oni ke mně přijdou a řeknou Peťulo já říkám co	
505		Peťulo a oni Miluju a teď mě je to strašně líto, a	lítost
506	Lítost	teď já tam sedím na tý zahradě a jenom koukám a	
507		je mi to líto, no vidíš už zase budu brečet...	
508			
509		<i>D: vztahy s okolím takhle s ostatními kamarády co</i>	
510		<i>mají děti a tak dále, vztahy jsou pořád stejný,</i>	
511		<i>nebo....</i>	
512			
513		P: vztahy jsou stejný, myslím si, že máme kolem	
514		sebe lidi, co to prostě chápou a drží nám palce	
515		jako, bych řekla já, eh mám teda třeba kamarádku,	
516	Tíha okolí	který jsem řekla ať se mě neptá, nenutí mě pít	Vyžaduje respekt okolí
517		těhotenský čaj, nebo něco, já říkám neříkej mi to,	
518		musím o tom sama mluvit, teď jsem v takovém	
519		stadiu že mě to vadí, nechci o tom mluvit, prostě	
520		máte děti a co vy jo dobrý nějak to dopadne,	
521		nechci to řešit, a když to chci řešit, tak o tom	
522		musím mluvit já nebo my ať se mě neptaj jako eh	
523		samozřejmě když jdeš a támhle a co vy vám to	Udržování normální přátelských vztahů
524		nejde, já bych je poslala prostě hned ty sousedky	
525		někam, ať se mě neptaj co jim je do toho, a přitom	
526		ty lidi to ví, ale ty kamarádi jako okolo, jako fakt	
527		kamarádi známí, že jo, jsou prostě lidi, co se	
528		neptaj, neřešíme to, my tady grilujeme s Peťulou,	
529		děti tady lítaj, ona se nás na začátku ptala, řekne	
530		tak co, nic? já říkám nic, a kdy půjdete, říkám v září	
531		a nebavím se o tom. Byli jsme na tom semináři, tak	

532		co tak se jako ptaj, všechno a třeba včera moje	
533		ségra vlastně dělá na gyndě, dělá sestřičku, řekla jsi	
534		že chce otěhotnět, vynesla a do půl roku má	
535		tady ty dvě krásný zdraví, holčičky. A teď jsme	
536		včera volali, jako že nám schválili tu adopci, blabla	
537		bla, a všichni jako jo pohoda, a včera vlastně volám	
538		ty ségře, a ona co vy a kdy půjdete na to umělý? Já	
539		říkám konec září začátek října, no a ona ty jsi úplně	
540		blbá, ujíždí ti vlak, já říkám to jsem potřebovala	
541		slyšet ségra, tady to a ano tady to jsem přesně	
542		potřebovala, já říkám neřeš to, prostě jsem se tak	
543		rozhodla, a ona z jakého důvodu, já říkám z důvodu	
544	Strach, kontrola	z toho, že jsem alergik, věčně kýchám,	Pocit jinosti, že se musí kontrolovat, těhotenství se
545		s prominutím se bojím i kýchnout ty vole kdybych	musí plánovat, STR kontroly
546		byla těhotná, já říkám беру Zyrtec, já nechci já se	
547	strach	prostě bojím vzít jakýkoliv prášek, já říkám prostě	
548		se bojím a z důvodu toho, a ona pak budou virozy,	
549		já říkám v září žádný začátkem října nejsou virozy	
550		jsou až listopad, prosinec, nebo leden. No a pak se	
551	oddalování	zase vymluvíš, já říkám jo já to oddaluji že se bojím,	Chce kontrolovat možná rizika, bojí se zklamání
552		ale prostě jsme řekli, s Jirkou jsme se dohodli, že	
553	změna zájmu, STR	dovolená, teď to řešit nebudem, začla jsem vyrábět	
554		náušnice, a prstýnky, sponečky holčičkám, a docela	Snaží sen a to nemyslet
555		se to jako rozjelo po těch kamarádkách, a hlavně	
556		nemám čas přemýšlet na tím, že jsem si udělala	
557		zábavu, teď chodíme na tu angličtinu, do práce,	
558		zahrádka, no a teď jsem to nějak nevnímala,	
559		nebavili jsme se o tom, jenom že ta adopce, a to	
560		umělý jsme neřešili a ona mi tak prdla takovou tu	
561		dělovku, a já fakt od včerejška to mám zase v tý	

562 hlavě, a říkám Čáková taky rodí ve 40ti nebo
563 Basiková, no a co tak tím já se jako uklidňuju, a ona
564 to je ale špatné rozhodnutí já říkám to je moje
565 rozhodnutí, já říkám teď jsme dávali 20tis za
566 babičky byt, protože mu umřela babička v prosinci,
567 tak jsme platili nájmy, než se to pronajmulo, já
568 říkám to taky jako není jednoduchý, já říkám nám
569 nikdy v životě nic nedal jako, naši maj to co maj,
570 táta šachták, já říkám jeho rodiče třeba že maj eh
571 peníze, tak jim pomohli, jenže on je právník nebo
572 co to bylo, já říkám my prostě to co máme tak
573 máme a rozhodli jsme se., že půjdeme prostě
574 půjdeme začátek října. Tečka. Já říkám hlavně eh
575 důvod byl ten, já říkám Jirko kdybych otěhotněla, Plánuje těhotenství podle počasí, vylouvá se,
576 byla bych doma, co já budu v tom paneláku ve 30ti Ospravedlňuje své rozhodnutí, plánuje
577 stupních vedrech dělat, nebo co tam budu dělat, já
578 říkám pro mě je lepší asi na tu zimu, já říkám I
579 takový akční člověk že nevydržím sedět, já říkám co
580 budu dělat, tak ty náušnice jsem si rozjela už
581 teďka, mám to třeba na určitých místech, kde eh já
582 říkám to můžu dělat, nemáš věšet prádlo se říká,
583 ale takhle můžu sedět a tvořit, budou tě bolet záda
584 já říkám a brigáda dobrá eh má to asi dva
585 v jednom, teďka v tuhle chvíli, že chci abych se na
586 to nesoustředila, což mi pomáhá, protože se to
587 rozjíždí, a objednávka a teď já říkám ona musí
588 objednat a támhleto, támhleto, takže jsem taková
589 jako za to, já nejsem, neumím odpočívat, a teď
590 jedeme sem tam na nějaký výlet, a fakt jsem na to
591 zapoměla, a říkám, a všichni se mne ptaj proč, za

592 prvý nemyslím na kraviny, za druhý brigáda dobrá,
593 každá koruna dobrá, a za třetí se mi to bude hodit
594 a sama to nosím, takže co. No takže takhle to bylo,
595 a ona včera vlastně jediná, já to teda řeknu mámě,
596 protože ona jí vynadá, já říkám prostě to nechápe,
597 já říkám ty máš prostě všechno, jak jsi chtěla, tak
598 jsi to měla, a věř mi že se s tím nejvíc trápím já
599 sama, že to nejde, a ona tak čeho se furt bojíš,
600 támhleto, prachy, já říkám prachy, to víš že to chci
601 zkusit normálně, kdyby to šlo, teďka že budeme
602 volat tomu léčiteli, já říkám no doprčič přeci to
603 musí jít, když jsme oba zdraví. Proč by to jako
604 nešlo, to by bylo aby nebylo. Řekli jsme, že přes to
605 léto já tam teda nepůjdu, přes léto ne, náhodou to
606 bude špatně a já se tam zblázním, zase, je vedro, a
607 hlavně ty prášky tam bereš, ne nebo támhleto,
608 taky nesmíš nic brát, vždyť vem si já kýchnu když
609 mě to chytne, slzy takhle Zyrtecy, to je hrozný.
610 Včera mi to teda nedodalo, a fakt v tý palici to
611 pořád mám, ne, že mi to jako mrzí ne, ale jinak
612 okolí, já vím že to nemyslí špatně, jako chraň bůh,
613 ale okolí ty lidi, bomba, oni maj vlastně děti, ta
614 kámoška, ta její ségra co tady byla taky dvě děti, a
615 nějak to, všichni maj děti, všichni maj děti, a je
616 pravda že třeba z mého hlediska, že třeba kámoš
617 ten dlouho neměl holku, a jí je taky 38 a teď spolu
618 byli ne, a taková jako z mý jako stránky si řeknu
619 ježiš já ona taky nemá, tak na tom nejsem zase tak
620 špatně, já říkám a při mým štěstí ona bude těhotná
621 dřív jak já, jsou spolu dva roky, rup a teď bude

Racionalizace

Zoufalství,

Ospravedlňování, proč teď ne

Ty co mají děti, tě nemohou pochopit

622		rodit. Víš, jako, já říkám my budeme snad poslední	Soupeření, závist
623		na světě.	
624		J: Jsme vlastně byli první,	
625		P: první spolu,	
626		J: co jsme měli čekat jakoby, než potratila, no a od	
627		tý doby se nedařilo a všichni ostatní vlastně bez	
628		problémů	
629		P: my jsme byli první, co jsem byla těhotná z tý naší	
630		bandy, a teďka už maj třeba i dvě děti, víš nebo to	
631		a vlastně já jsem nejstarší a Naďa, no ta teďka	
632		vlastně to, my jsme stejně starý, ale to je jedno, to	
633		já jako nějak neřeším	
634		J: my chlapy jsme asi tak stejně starý	
635	Lítost	P: nonono, prostě tě to mrzí, jinak kamarádi, my si	Mrzí to, že nemají
636		hrajeme s těma dětma, támhleto, když je tady	
637		ségra, vezmeme si je ven, máme je tady od rána do	
638		večera, ale vztahy jako s kamarádama, myslím si,	
639		že máme okolo sebe takový ty dobrý, že to chápou,	
640		a když to ty lidi nechápou, když je třeba vidíme za	
641		půl roku, a grilovačka a támhleto, tak vám to nejde,	
642		nejde tečka. Už jsem se naučila, nejde, nechci o	
643		tom mluvit. Dřív jsem jako trpělivě vysvětlovala, a	
644		ta Lucka ta moje kamarádka, strašně hodná holka,	
645		strašně hodný človíček, a ona je taková Petruš jak a	
646		kdy půjdeš, a co a támhleto, a já Lucka prosím tě,	
647		už jsem se jí naučila říct, dřív bych to neřekla třeba,	
648		i tahle situace, já říkám Lucko prosím tě, když o	
649		tom budu chtít mluvit, tak jako, nenuť mne do	
650		ničeho, neptej se mne na nic, já prostě musím	
651		sama, a ona říká ale ten čaj budeš ale pít, já	

652		říkám...úsměv ☺ No tak to je takový jako, já jsem	
653		řekla prostě našim, že pro mě je nejhorší, že ať si	
654		každý myslí co chce, ale že my to snášim nejmíc,	Nepochopení v okolí
655	Nepochopení okolí	jako nejhůř, a že nikdo nevidí to pozadí tady na	
656		tom srdíčku a v tý hlavě, já říkám nikdo z Vás, já	
657		říkám a když mi kamarádka vyprávěla že nemůže	Jen zkušenost ti umožní pochopit
658		otěhotnět a umělý, tak já jsem jak blbeček kývala a	Někdo, kdo má stejný problém
659		v životě jsem nevěděla o čem mluví vlastně, že	
660		jsem si zpětně uvědomila, já říkám, prostě no já	
661		jsem nevěděla, já se ti omlouvám, říkám tý	
662		Martině, já se ti omlouvám, protože jsem nevěděla	
663		o čem mluvíš. Protože to je, a je pravda, že když	
664		jsem si četla ty diskuse, tak ty ženský a chlapy jsou	
665		na tom daleko hůř, daleko hůř, co se týče zdravotní	
666		nebo támhleto, ale jsou prostě možnosti a ta	
667		adopce, a já jsem ráda, že jsme do toho šly, a jsme	
668		ráda, že jsme do toho šly za včasu.	
669		J: Ty zdravotně alespoň ví na čem jsou, proč jim to	
670	Neznat příčinu, znejišťuje	nejde, my jsem zdraví a nevíme...a to je kolikrát	Neznat příčinu, je horší
671		možná horší...	
672		P: no je no, já jsem prostě čekala že mi řeknou, no	
673		tak hematologie máte blbou srážlivost, tak bych	
674		řekla jó proto....nic. A ona to na mne poznala ta	
675		doktorka na tý genetice, a ona no tak co, a já teď -	
676		já jsem úplně zklamaná, a ona vy jste...já jsem no,	
677	Postrádání smyslu	já jsem prostě chtěla, abyste mi něco řekla, proč, a	Chce znát důvod, dát tomu smysl
678		už by člověk na to koukal jinak, že by řekli musíte	
679		jíst tohle a tohle, a už to takhle nebude..."	
680			
681		<i>D: A uvažovali jste o tom, vůbec, než jste začali</i>	

682		<i>uvažovat o tý adopci, jako třeba o bezdětnosti,</i>	
683		<i>brali jste to v úvahu, že budete spolu bez dětí?</i>	
684			
685		J: jednou jsme si říkali ale to bylo takový, že jsme	
686		si říkali tak nebudeme mít dětí, a budeme cestovat	Bezdětnost, nepřichází k úvahu
687		P: a to nás přešlo během minuty...	
688			
689		<i>D: co to znamená to dítě potom v tý rodině pro vás,</i>	
690		<i>co vám to dá?</i>	
691	Dítě jako radost	P: radost, mě mluvím za sebe, mě to dítě dá	Dítě, radost
692		radost, prostě asi, ale když to nezažil zase člověk,	
693		jako že má to dítě třeba, nebo když ho porodí,	
694	Dítě jako smysl života	nebo nevím, musí to být taková radost, síla zase	Smysl života
695		žít, když to dítě ti řekne mami nebo naučí se první	
696		slovíčko, tak to musí být asi úžasný, je to zpestření	
697	Zpestření vztahu	v tom vztahu, asi pro ty dva lidi, protože co se	
698		budeme povídat, podle mě ty lidi co nemají děti, je	Dítě vytržení ze stereotypu
699	Zpestření	to takový fádní, stereotypní, a asi tam ten jeden si	
700		zaleze a čte si	
701		J: impuls do života	
702	Předání	P: nevím a máš pro někoho, předáš svoje	Radost něco předat
703		zkušenosti, jdeš támhle a máš radost že ti přinese	
704		pampelišku, a myslím si, že to musí být něco	
705		úžasného, pro mě ty holčičky jsou prostě dvě, je to	
706		úžasný, a nejsou moje a mám prostě radost, bolí	
707		mě záda, a řeknu ty dneska bych ležela, a půjdeme	
708		ven, a půjdeme tak jdeme do Lesoparku, a 4hodiny	
709		a je mi to jedno. Je to asi radost i starost, to určitě,	
710		ale ty starosti k tomu asi patří, a řekla bych taková	
711		jako energie, někdy ti ji asi vycucnou, to ne že ne....	

712 J: teďko vlastně člověk dělá, že utěšuje ty své
713 potřeby, jakoby, udělá si dobře pro sebe, ale po
714 tom až bude to dítě, tak to
715 P: změní se asi všechno...
716 J: bude koukat aby to dítě se mělo dobře, aby to
717 dítě mělo radost, ne že mě jako něco sere, to mi
718 nevadí, ale to dítě že se bude mít dobře a já ne, to
719 mi je jedno, to dítě prostě hlavně, a že mu něco
720 předá, a už je to prostě, ten život je jinej, je to o
721 něčem jinym
722
723 P: ale to rodina to hezčí, jedeš na výlet a fotíš, a
724 třeba fotíš teďka to dítě, já nevím, všechno asi, je
725 Dítě jako smysl života to, nevím, myslím si, že je to taková ta injekce Smysl do života
726 životní, že to dítě ti dodá zároveň
727 energii jako, sice si ztahaný jak kůň, že lehneš
728 v devět, ale dodá ti energii a takový smysl života
729 bych řekla já, a jestli takhle bych to cítila já, a
730 hlavně ty dva lidi mezi sebou tak ordinace v růžové
731 zahradě 30let spolu bez dětí, nevím, no, někomu to
732 vyhovuje, třeba znám lidi co řeknou že nechtějí
733 děti, ale ty maj prostě jasno, že nechtěj, jim to
734 takhle vyhovuje, ale myslím si, že když bych si to
735 vzala dál a dál, jako, tak v tuto chvíli, nevím jestli Neumí si představit bezdětnost
736 Nepředstavitelná bezdětnost bych dokázala být bez dětí, nevím, nechci to takhle
737 asi, ne...
738
739 *D: změnil se Jirka během té doby nějak, nebo je*
740 *pořád stejný?*
741

742			
743		P: řekla bych, že dospěl v něčem, v určitých	Partner dospěl
745		situacích dospěl, a to asi i já, jako že, protože tady	
746		ty věci neřešíš před pěti rokama, před třema	
747		rokama, když jsme spolu byli tři roky, tak nás v	
748		životě nenapadlo, že budeme řešit adopci a	
749		inseminaci, a že budeme jako každé ten druhéj	Myslela si, že to hned půjde
750		pár, že prostě jo teďka na to skočíme a zítra budu	
751		těhotná, jako většina páru to takhle má, je pravda	
752		že hodně párů teďka nemůže mít děti, ale	
753		v určitých věcech jako z mého pohledu že dospěl,	
754		že to nebere tak jako to bral na začátku, ježiš marja	
755		tak buďto půjde nebo nepůjde, že řekl a tak tady	
756		tudy cesta nevede, jako, to asi nebude takový jak	
757		by to mělo být, prostě to nejde, takže, řekla bych	
758		že dospěl, no asi jedním slovem....	
759		<i>D: a Petra se nějak změnila, nebo ...?</i>	
760	Ztráta pohody	J: no, změnila, částečně se taky změnila, dřív teda,	Partnerka ztratila svou pohodu
761		když jsme se poznali tak byla víc pohodová, víc	
762		pohodovější, ale prostě tady těma stresama, tady	
763	Ztráta pohody	prostě těma nervama, tady to, tak už není v takový	
764		pohodě, jako bývala dřív, nějaký věci si moc bere,	
765		teda, což by nemusela, vid'...no ale jinak si myslím,	
766		že zůstala sama sebou jak byla, akorát tady ta	
767		psychika tak to člověka trochu změní tady v tom	
768		uvažování...	
769			
770		<i>D: takhle já mám pocit, že už jsem vyčerpал všechny</i>	
771		<i>svoje otázky, co tady mám toho jste se dotkly</i>	
772		<i>během rozhovoru....je něco co byste mi chtěli říct,</i>	

773		<i>na co jsem se neptal. Co si myslíte že je důležitý...</i>	
774		P: to nevím, já myslím, že jsem toho namluvila,	
775		dost, fakt nevím....	
776		P: na co se neptal...ty si se ptal na všechno...	
777			
778		<i>D: nějakou radu jenom těm, co třeba jdou do té</i>	
779		<i>asistované reprodukce, co byste jim poradili z té</i>	
780		<i>vlastní zkušenosti</i>	
781			
782		P: no mi jsme jako radu těm lidem co vlastně nedej	
783		bože čeká to co nás, je pravda že třeba znám	
784		spoustu lidí, co byli na asistovaný reprodukci a	
785		zbývá jim poslední pokus a nic, eh holka co třeba	
786		otěhotněla třikrát a nic, pětkrát a nic...že jsou na	
787		tom lidi fakt daleko hůř, ale z mého pohledu	
788		samozřejmě nikomu nepřeju, aby tohleto někoho	
789		potkalo, sice jsou ty životní osudy různé, že se	
790		narodí nemocný mimino, ale co se týče jenom tady	
791		toho problému kdyby jim to nešlo, tak bych jim	Je důležitá tolerance, pochopení, opora
792	Tolerance	poradila, ať jsou k sobě hodně tolerantní ať ten	
793		chlap toleruje tu ženskou a ta ženská aby měla	
794	Opora partnera	pocit, že se o toho chlapa může opřít, protože je to	
795		strašně moc důležitý, aby ani ten chlap o tu	
796		ženskou se nemusí opírat, protože ta ženská to	
797		potřebuje, a aby nešel do hospody, což Jirka chraň	
798		bůh nedělá, že třeba když mám ty hormony nebo	
799		támhleto, tak se snaží jako, a utěšuje mne, asi	
800	Opora partnera	tolerance a výdrž, prostě vydržet to všechno a	Vydržet to všechno
801		zažádat si o tu adopci za včasu...i když jim to	
802		nepůjde třeba dva roky, tak hned si zažádat,	

803		protože to můžou kdykoliv pozastavit. Ale co se	
804	Pevný nervy	týče tady toho, tam je potřeba pevný nervy, pevný	Mít pevný nervy
805		nervy asi tak při maturitě, ale tady v tom, vzájemná	
806	Opora, tolerance	opora a aby ten chlap tu ženskou toleroval protože	
807		ten to nemá jednoduchý asi tady z tý stránky,	
808		pochopení...	
809		J: možná to psychologický vyšetření, prostě že bych	
810		zkusil, to my jsme nezkusili, protože z toho	
811		nemůžeme vést nějaký ty....ale jako za zkoušku by	
812		to jako stálo, z mého hlediska jako	
813		<i>D: řekla jsi to hezky Petro ☺</i>	
814		<i>P: co ☺</i>	
815		<i>D: řekla jsi to hezky ☺ A Jirka co by doporučil</i>	
816	Pevný nervy	J: Chlapům teda fakt pevný nervy...protože někdy	Tolerance, pevný nervy
817		je to fakt složitý..	
818		<i>P: to je minimum co prožíváte...</i>	
819		J: no přesně, ženská si myslí, že chlap pro to nic	
820		nedělá, ale kolikrát bych ji přál zažít abych já byl	
821		tak protívny jak je třeba ženská, aby zjistila, že to	
822		není jednoduchý vydržet někdy ty nálady, prostě a	Vzájemné pochopení
823		nic se nebránit	
824		<i>P: já bych kolikrát nedejbože přála ...</i>	
825		J: já bych do sebe rval ty prášky	
826		<i>P: ne Jirko, to prostě nevíš, je to humus</i>	
827		J: tak vidíš, pro tebe jsou strašný prášky, mě prášky	
828		tolik nevadí	
829		<i>P: no protože jsi to nezažil, nemůžeš v životě o tom</i>	
830		<i>mluvit</i>	
831		J: zase ty nálady taky nejsou jednoduchý	
832		<i>P: já to netvrdím</i>	

833		J: já to bere ze svého hlediska	
834		P: ale když máš návaly, že ti je na omdlení, břicho	Chlap to nepochopí
835		tě bolí, a teďka do toho máš náladu, teďka musíš jít	
836		na gyndu, on se v tobě vrtá, jako nic příjemného,	
837		opravdu ne, takže nálady jako	
838		J: tak zrovna třeba ty, ty to snášíš špatně, a tak	
839		bude jiná ženská ta to bude snášet líp	
840		P: no nevím	
841	Pevný nervy	J: pevný nervy a mít se rádi	Mít se rádi
842		P: no jako důležitý je tady to, záleží na lidech	
843		J: jakmile se přestanou mít rádi, tak už je to špatný,	Konflikt, vyvolá odcizení
844		pak už se začnou hádat mezi sebou, začnou koukat	
845		jinam	
846	Jednota	P: musí držet při sobě, s tím do toho šli, že musí	Být sjednocení
847		držet při sobě	
848		J: přesně tak no, musí se podporovat navzájem	Neustálá podpora
849	Podpora	P: ta podpora je tam strašně důležitá, jak citová	
850		prostě , fyzická, veškerá vid'	
851		J: určitě	
852		<i>D: tak jo, tak já si myslím že je to všechno, mockrát</i>	
853		<i>vám děkuji</i>	
854			
855			
856			
857			

Příloha č. 7 - Polostrukturované interview

Polostrukturované interview Tématické okruhy:

Osobní část:

věk
pohlaví
rodinný vztah
mají již děti
délka vztahu
vzdělání
zaměstnání

Otevírací otázka:

Vyprávějte mi Váš manželský příběh a/o hledání rodičovství prostřednictvím asistované reprodukce.

Plánování rodičovství:

Jak jste si plánovali rodičovství?
Co všechno jste pro rodičovství udělali?
Kdy a proč jste se rozhodli pro AR?
Jak dlouho jste se rozhodovali?
Jak jste rozhodování prožívali?
O čem jste s partnerem hovořili?
O čem jste přemýšleli?
Jaké emoce jste zažívali?
Jak jste rozhodování prožívali?
Kdo měl hlavní roly v rozhodnutí?

Vztah se sebou a partnerem:

Jaké jsou Vaše nejčastější pocity, emoce, prožitky?
Hovoříte s partnerem o svých myšlenkách, emocích, prožitcích?
Svěřujete se partnerovi?
Jak byste definovala Váš vztah?
Máte pocit, že jste se změnila?
Změnil se nějak Váš partner?
Co si myslíte, že prožívá Váš partner?

Vztah s okolím:

Ví vaše okolí o vašem problému rodičovství?
Komu jste se svěřila?
Kdo je Vám nablízku a kdo Vás podporuje?
S lidmi, s kterými se stýkáte, jsou bezdětní, čekají děti, mají děti?

Neplodnost, sterilita:

Jak jste prožívala první návštěvu centra AR?

Jaké jste prožívala emoce?

Jaké jste měla myšlenky?

S jakými představami, očekáváním jste navštívili centrum AR?

Jak asi návštěvu prožíval Váš partner?

Jak jste prožívali první vyšetření?

Jak jste přijali zprávu o překážkách v početí, o neplodnosti, sterilitě?

Hledali jste příčinu, odpovědi na vaší sterilitu?

Asistovaná reprodukce:

Co pro Vás znamená AR?

Jaké jsou Vaše nejčastější myšlenky spojené s léčbou.

Jaké terapie jste podstoupila?

Jak prožíváte jednotlivé terapie?

Přemýšlíte o tom, že se to nemusí povést?

Jak jste s partnerem prožívali neúspěch, potrat?

Přemýšleli jste o dárcovství semene, ovocytů?

Kdy si myslíte, že je vhodné terapie skončit?

Jaké obtíže, problémy Vám AR do manželství přináší?

Jak by Vám mohl pomoci psycholog?

Na jaké otázky by Vám mohl odpovědět psycholog?

Hodnota dětí, rodiny?

Co se ve vašem životě změní s příchodem dítěte?

Hovořili jste s partnerem, že budete bezdětný?

Jak si představujete Vás partnerský život bez dítěte?

Co si myslíte o rodině bez dětí?

Přemýšleli jste o adopci, pěstounské péči?

Chcete ještě něco dodat, o čem jsme nemluvili, a co Vám přijde důležité?

Příloha č. 8 - Informovaný souhlas účastníka

INFORMOVANÝ SOUHLAS S PROVEDENÍM VÝZKUMU A PUBLIKACÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Jméno účastníka:.....

Datum narození:.....

Účel výzkumu:

Výzkumný projekt je součástí disertační práce na téma Psychologické aspekty asistované reprodukce, která je zpracovávána na Katedře psychologie, Filozofické Fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

Doktorand: Mgr. David Karel, školitel: Prof. PhDr. Lenka Šulová, CSc.

Cíl výzkumu: Cílem projektu je proniknout do prožívání neplodných jedinců a pokusit se pochopit významy, jaké jedinec připisuje sám sobě, neplodnosti a reprodukční medicíně.

Prohlášení výzkumníka:

Prohlašuji, že jsem účastníkovi jasně a srozumitelně vysvětlil účel, cíl uvedeného výzkumu. Prohlašuji, že bude zachována anonymita účastníka.

Souhlas účastníka:

Dle zákona č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů, dávám svým podpisem souhlas se správou, zpracováním a uchováním svých osobních údajů, audio a video záznamu rozhovoru za výše uvedeným účelem a následného publikování výsledků. Souhlas uděluji na dobu neurčitou.

Jméno výzkumníka: Mgr. David Karel, Českobratrská 931/26, Teplice

Dne: .....

Podpis výzkumníka: .....

Podpis účastníka: .....